

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 64 L

(2014–2015)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om ikraftsetting av straffeloven 2005
(straffelovens ikraftsettingslov)

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 64 L

(2014–2015)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsettingslov)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	7	4.6	Straffehjemmel for brudd på avsperring av åsteder mv.	35
2	Bakgrunnen for lovforslaget	8	4.6.1	Bakgrunn	35
2.1	Generelt	8	4.6.2	Gjeldende rett og straffeloven 2005	35
2.2	Kartlegging av endringsbehov i lov- og forskriftsverk samt enkelte overordnede utgangspunkter – høringsnotatet	8	4.6.3	Høringsnotatet	35
			4.6.4	Høringsinstansenes syn	36
			4.6.5	Departementets vurdering	37
2.3	Høringen	10	4.7	Plikt til å avverge et straffbart forhold	37
2.4	Generelt etter høringen	14	4.7.1	Innledning	37
			4.7.2	Gjeldende rett og straffeloven 2005	38
3	Ikraftsetting av straffeloven 2005	15	4.7.3	Høringsnotatet	39
3.1	Høringsnotatet	15	4.7.4	Høringsinstansenes syn	39
3.2	Høringsinstansenes syn	16	4.7.5	Departementets vurdering	40
3.3	Departementets vurdering	17	4.8	Forberedelse av dokumentfalsk ...	41
			4.8.1	Innledning	41
4	Endringer i straffeloven 2005	18	4.8.2	Gjeldende rett og straffeloven 2005	41
4.1	Straffelovgivningens virkeområde i tid – bestemmelsene i kapittel 16	18	4.8.3	Høringsnotatet	41
			4.8.4	Høringsinstansenes syn	42
4.1.1	Gjeldende rett og straffeloven 2005	18	4.8.5	Departementets vurdering	43
4.1.2	Høringsnotatet	18	4.9	Gradering av lovbrudd og spørsmål om foreldelsesfristens lengde	44
4.1.3	Høringsinstansenes syn	19	4.9.1	Innledning	44
4.1.4	Departementets vurdering	19	4.9.2	Gjeldende rett og straffeloven 2005	44
4.2	Straffelovgivningens stedlige virkeområde	19	4.9.3	Høringsnotatet	44
4.2.1	Generelt om gjeldende rett og straffeloven 2005	19	4.9.4	Høringsinstansenes syn	45
4.2.2	Særlig om terror- og terrorrelaterte handlinger	19	4.9.5	Departementets vurdering	46
4.2.3	Oppfordring til en straffbar handling og fremsettelse av hatefulle ytringer	25	4.10	Foreldelse og forvaring	46
4.2.4	Påvirkningshandel	25	4.10.1	Endringer i reglene om foreldelse	46
4.2.5	Henvisingsteknikk	26	4.10.2	Minstetid og tidsramme ved forvaring	47
4.3	Grov ulovlig bevæpning på offentlig sted	28	4.11	Retting av inkurier mv. i straffeloven 2005	48
4.3.1	Gjeldende rett og straffeloven 2005	28	4.11.1	Innledning	48
4.3.2	Høringsnotatet	29	4.11.2	Offentlig sted og offentlig handling (§ 10)	48
4.3.3	Høringsinstansenes syn	30	4.11.3	Andre særvilkår (§ 37)	48
4.3.4	Departementets vurdering	32	4.11.4	Forskrift om særvilkår (§ 38)	48
4.4	Videreføring i straffeloven 2005 av ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud	32	4.11.5	Brudd på vilkår om fullbyrdingsutsettelse (§ 39)	50
			4.11.6	Vilkår for prøveløslatelse (§ 45) og forening av samfunnsstraff med andre straffer (§ 51)	51
4.5	Endring av forbudssoner knyttet til kontaktforbud	33	4.11.7	Subsidiær fengselsstraff (§ 55)	51
			4.11.8	Forebyggende inndragning (§ 70)	51

4.11.9	Krenking av rettsavgjørelse (§ 170)	51	6.7.5	Båndlegging av formuesgoder	82
4.11.10	Ulovlig bevæpning på offentlig sted (§ 189)	52	6.7.6	Beslag og utleveringspålegg	83
4.11.11	Alvorlig miljøkriminalitet (§ 240) ..	52	6.7.7	Kommunikasjonskontroll	83
4.11.12	Besittelseskrenkelse (§ 345)	52	6.7.8	Annen avlytting av samtaler ved tekniske midler	86
4.11.13	Retting av enkelte inkurier i regler om seksuallovbrudd	52	6.7.9	Sletting av opplysninger registrert i forbindelse med elektronisk kontroll	86
5	Endringer i militær straffelov...	54	6.7.10	Bruk av tvangsmidler for å avverge alvorlig kriminalitet	86
6	Endringer i straffeprosess-loven mv.	55	6.7.11	Straffeprosessuelle tvangsmidler i utlendingssaker	88
6.1	Generelt om behovet for tilpasning av straffeprosess-loven mv.	55	6.8	Andre tilpasninger som følge av endrede strafferammer mv.	89
6.2	Tilpasningsbehov som følge av at ordningen med påtalebegjæring opphører	55	6.8.1	Høringsnotatet	89
6.2.1	Generelt	55	6.8.2	Høringsinstansenes syn	90
6.2.2	Høringsnotatet	56	6.8.3	Departementets vurdering	91
6.2.3	Høringsinstansenes syn	57	6.9	Andre henvisningsendringer	92
6.2.4	Departementets vurdering	58	6.9.1	Generelt	92
6.3	Tilpasninger som følge av at straffansvaret for ærekrenkelse og ordningen med mortifikasjon opphører	58	6.9.2	Høringsnotatet	92
6.4	Tilpasninger i reglene om påtalekompetanse	59	6.9.3	Høringsinstansenes syn	95
6.4.1	Generelt	59	6.9.4	Departementets vurdering	97
6.4.2	Tiltalekompetanse	60	6.10	Tilpasninger i påtaleinstruksen	98
6.4.3	Henleggelseskompetanse	69	7	Endringer i andre lover	99
6.4.4	Ankekompetanse	69	7.1	Generelt om behovet for justeringer sammenliknet med straffeloven 2005 § 412	99
6.4.5	Aktorkompetanse	70	7.2	Særlig om endringene i enkelte lover på skatte- og avgifts-	100
6.4.6	Fullbyrdelseskompetanse	71	7.2.1	området	100
6.4.7	Kongen i statsråd sin rolle i behandlingen av den enkelte straffesak	71	7.2.2	Innledning og sammendrag	101
6.4.8	Kort om påtalekompetanse i militære straffesaker	72	7.2.3	Høringen	101
6.5	Andre tilpasninger som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser opphører	72	7.2.4	Endringer i de enkelte skatte- og avgiftslovene	102
6.5.1	Generelt	72	7.3	Økonomiske og administrative konsekvenser	112
6.5.2	Høringsnotatet	72	7.3	Særlig om enkelte nyere lover mv.	112
6.5.3	Høringsinstansenes syn	73	8	Vedtatte lover som ikke er i kraft	115
6.5.4	Departementets vurdering	74	8.1	Innledning	115
6.6	Andre begrepsendringer	74	8.2	Endringsbehov som følge av lov 15. april 2011 nr. 11 (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett)	115
6.7	Tilpasninger i straffeprosessloven fjerde del om tvangsmidler	74	9	Pågående lovgivningsarbeid av betydning	117
6.7.1	Generelt	74	10	Behovet for overgangsregler	118
6.7.2	Pågrepelse og fengsling	75	10.1	Høringsnotatet	118
6.7.3	Ransaking	77	10.2	Høringsinstansenes syn	118
6.7.4	Skjult fjernsynsovervåking og teknisk sporing	81	10.3	Departementets vurdering	120

11	Økonomiske og administrative konsekvenser	121	12.4	Til § 4 om endringer i militær straffelov	131
11.1	Høringsnotatet	121	12.5	Til § 5 om endringer i straffeprosessloven	131
11.2	Høringsinstansenes syn	122	12.6	Til § 6 om endringer i andre lover	144
11.3	Departementets vurdering	124	12.7	Til § 7 Overgangsregler	182
12	Merknader til de enkelte bestemmelser	126	12.8	Til § 8 Ikrafttredelse	182
12.1	Til § 1 Ikraftsetting av straffeloven 2005	126		Forslag til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsettingslov)	183
12.2	Til § 2 Opphevelse av andre lover	126			
12.3	Til § 3 om endringer i straffeloven 2005	127			

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 64 L

(2014–2015)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsettingslov)

*Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 13. mars 2015,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Justis- og beredskapsdepartementet fremmer i proposisjonen her forslag til lov om ikraftsetting av lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven) – i det følgende omtalt som straffeloven 2005.

Det foreslås at straffeloven 2005 skal tre i kraft 1. oktober 2015. I tillegg til et forslag om opphevelse av enkelte lover, foreslås det endringer i straffeloven 2005, militær straffelov, straffeprosessloven og andre lover som bør foretas i forbindelse med ikraftsettelsen.

I proposisjonen punkt 2 gjør departementet nærmere rede for bakgrunnen for lovforslaget. Punkt 3 omhandler spørsmålet om ikraftsetting av straffeloven 2005. I punkt 4 behandles spørsmålet om endringer i straffeloven 2005. I tillegg til å rette opp inkurier, foreslås det enkelte nye bestemmelser som primært tar sikte på å sikre at det ikke oppstår «hull» i straffeloven 2005 når den settes i kraft. I punkt 5 omtales forslagene til endringer i militær straffelov. Forslagene er av teknisk karakter.

I punkt 6 omtales forslagene til endringer i straffeprosessloven. Det er i hovedsak tale om henvisningsjusteringer. I tillegg gjøres det blant annet enkelte endringer i reglene om påtalekompetanse. Punkt 7 omhandler forslag til endringer i annen lovgivning. Straffeloven 2005 § 412 om endringer i andre lover foreslås opphevet og erstattet av en ny og oppdatert § 6 om endringer i andre lover i forslaget til ikraftsettingslov. Paragraf 6 viderefører på mange punkter straffeloven 2005 § 412. I proposisjonen punkt 8 og 9 omtales problemstillingen knyttet til vedtatte, men ikke ikraftsatte lover samt pågående lovgivningsarbeid som berører departementets lovforslag. Punkt 10 omhandler behovet for overgangsregler. Departementet har ikke funnet grunn til å foreslå slike regler i ikraftsettingsomgangen. I punkt 11 behandles spørsmålet om økonomiske og administrative konsekvenser av lovforslaget mv. Punkt 12 inneholder merknadene til de enkelte lovforslag.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Generelt

Ikraftsetting av straffeloven 2005 skal ifølge loven § 411 fastsettes ved lov.

Straffeloven 2005 er vedtatt i flere omganger. Lovens alminnelige del ble vedtatt som lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven). Sentrale forarbeider er Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) Om lov om straff (straffeloven) og Innst. O. nr. 72 (2004–2005).

Straffeloven 2005 ble bygget ut ved endringslov 7. mars 2008 nr. 4, som i tillegg til enkelte endringer i den alminnelige delen, fastsatte deler av den nye straffelovens spesielle del. Forarbeidene til denne endringsloven er blant annet Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (skjerpende og formildende omstendigheter, folkemord, rikets selvstendighet, terrorhandlinger, ro, orden og sikkerhet, og offentlig myndighet) og Innst. O. nr. 29 (2007–2008).

Den spesielle delen av straffeloven 2005 ble bygget ytterligere ut ved endringslov 19. juni 2009 nr. 74, som også fastsatte endringer for å tilpasse annen lovgivning til den nye straffeloven. Forarbeidene til denne endringsloven er blant annet Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 (siste delproposisjon – slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning) og Innst. O. nr. 73 (2008–2009). Til sammen utgjør lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven) med de nevnte tilleggslover den alminnelige og spesielle delen av straffeloven 2005.

Med unntak for kapittel 16 om folkemord, forbrytelse mot menneskeheten og krigsforbrytelse, som ble satt i kraft 7. mars 2008, er straffeloven 2005 ikke i kraft. Lovens alminnelige del er i kraft for så vidt gjelder dette kapitlet.

Ikraftsetting av loven krever tilpasning av dataløsninger og samordning med annet regelverk.

Det ble opprinnelig tatt sikte på at ikraftsetting av straffeloven 2005 skulle skje som en del av et større arbeid med å tilpasse datasystemer, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 15.3 side 396. Det ble lagt til grunn en gjennomføringsperiode

på tre år etter at arbeidet med å erstatte systemene startet. Dette arbeidet ble senere koblet til en mer generell videreutvikling av norsk politi – det såkalte Merverdiprogrammet.

Det viser seg at arbeidet med det samlede Merverdiprogrammet vil kunne ta lenger tid enn antatt. Regjeringen har på denne bakgrunn besluttet å fremskynde arbeidet med ikraftsetting av straffeloven 2005. Det legges nå opp til at implementeringen av straffeloven 2005 gjøres i eksisterende systemer. Tidsrammen for dette arbeidet er anslått til halvannet år fra oppstart av arbeidet med implementeringen, som startet primo 2014, noe som innebærer at straffeloven vil kunne tre i kraft i løpet av annet halvår 2015. I proposisjonen her foreslås det ikraftsetting 1. oktober 2015.

2.2 Kartlegging av endringsbehov i lov- og forskriftsverk samt enkelte overordnede utgangspunkter – høringsnotatet

På bakgrunn av beslutningen om at ikraftsettingen av straffeloven 2005 skulle forseres, satte Justis- og beredskapsdepartementet i 2014 i gang et arbeid med en oppdatert kartlegging av behovet for endringer i regelverket når straffeloven 2005 skal tre i kraft. Dette arbeidet resulterte i et høringsnotat om forslag til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 mv. som ble sendt på alminnelig høring 17. juni 2014, se nærmere om høringen i punkt 2.3 nedenfor. I høringsnotatet ble det i tillegg til endringsforslagene i lovverket gjort rede for endringsbehov i forskriftsverket. Forslag til endringer i forskriftsverket vil bli fulgt opp som et eget spor, jf. omtalen av dette i punkt 2.4 nedenfor. Om endringene i lovverket heter det i punkt 3 side 8 i høringsnotatet:

«Departementet har gjennomgått lovgivningen med sikte på å kartlegge behovet for endringer i regler som ble vedtatt i forbindelse med straffeloven 2005 eller som er vedtatt senere. I denne kategorien faller både regler i straffeloven 2005, som departementet anser det som

hensiktsmessig å endre i forbindelse med ikraftsettingen, og regler i annen lovgivning, som utviklingen i tiden mellom vedtakelsen av straffeloven 2005 og lovforslaget i høringsbrevet her, gjør det ønskelig å endre. Sistnevnte omfatter blant annet justeringer av bestemmelser inntatt i straffeloven 2005 § 412, samt nye bestemmelser i spesiallovgivingen og straffeprosessloven tilkommet etter at straffeloven 2005 ble vedtatt, og som må tilpasses den nye straffeloven. Det nye tidsperspektivet for ikraftsettingen av straffeloven 2005 er betydelig kortere enn det som tidligere er lagt til grunn. Dette gir snevrere rammer for hva som vil kunne tas med av endringsvurderinger sammenliknet med hva departementet opprinnelig tok sikte på. Departementet konsentrerer seg i ikraftsettingsomgangen primært om endringsbehov som er klart knyttet til ikraftsettingen. (...)»

Det er tidligere gjort et arbeid med tilpasning av annen lovgivning til straffeloven 2005 som dels videreføres, dels oppdateres og justeres ved proposisjonen her. Om forholdet til arbeidet med tilpasning av annen lovgivning som er foretatt i tidligere faser av arbeidet med ny straffelov, uttaler departementet i høringsnotatet punkt 3 side 9:

«I forbindelse med arbeidet med ny straffelov, er det tidligere gjort et omfattende kartleggingsarbeid, se Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) kapittel 14 side 389 flg., hvor dette arbeidet er nærmere omtalt. Justis- og beredskapsdepartementets kartlegging av regelverket i tilknytning til ikraftsettingen nå, kan ses som en oppfølging av denne tidligere prosessen. I lys av tidsperspektivet har Justis- og beredskapsdepartementet påtatt seg å kartlegge mulige endringsbehov, som er reflektert i høringsnotatet her. Vurderingen av mulige endringsbehov er imidlertid knyttet til samme type problemstillinger som ble lagt til grunn for kartleggingen i 2008, se Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) kapittel 14 side 389 flg. om de aktuelle problemstillingene.»

I punkt 2.3 side 7-8 i høringsnotatet uttaler departementet følgende generelt om lovforslaget:

«I forslaget til § 2 første ledd i lov om ikraftsetting av straffeloven fastsettes det at enkelte lover oppheves når straffeloven 2005 settes i kraft. Denne bestemmelsen inneholder ikke realitetsendringer sammenliknet med de opp-

hevelser som er vedtatt som en del av straffeloven § 412. De opphevelser som er gjort i forbindelse med den tidligere ikraftsettingen av straffeloven kapittel 16, og som er omtalt i straffeloven § 411 annet ledd, berøres ikke av forslaget her. Det følger for øvrig allerede av straffeloven 2005 § 411 første ledd annet punktum at straffeloven 1902 oppheves fra tidspunktet straffeloven 2005 settes i kraft. Siden det er naturlig å innta en slik bestemmelse i ikraftsettingsloven, foreslår departementet at § 411 første ledd annet punktum oppheves.

Når det gjelder justeringer sammenliknet med det som tidligere er vedtatt som en del av straffeloven 2005, foreslår departementet for det første enkelte endringer i straffeloven 2005, se lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og høringsnotatet punkt 4.2. Videre foreslår departementet endringer i annen lovgivning, herunder straffeprosessloven, se lovforslaget § 4 og høringsnotatet punkt 4.3 og 4.4. Forslaget om endringer i straffeprosessloven inntatt i lovforslaget § 4 nr. 85 og forslagene til endringer i spesiallovgivingen inntatt i de øvrige deler av lovforslaget § 4, utgjør en betydelig del av det samlede forslaget til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005. Dette forslaget erstatter straffeloven 2005 § 412, som departementet foreslår å oppheve, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005. Bakgrunnen for at departementet fastsetter bestemmelsen om endringer i andre lover på nytt, er at tiden i noen grad har løpt fra de endringene som er vedtatt som en del av straffeloven 2005 § 412. Den nye § 4 viderefører imidlertid på mange punkter innholdet i straffeloven 2005 § 412, men tar opp i seg nødvendige justeringer, tilpasninger og utvidelser.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på de endringsforslag som fremsettes i høringsnotatet, og ber høringsinstansene vurdere om det bør foretas ytterligere endringer. Departementet har i sin kartlegging av endringsbehov som nevnt tilstrebet også å fange opp endringer som er vedtatt, men som ennå ikke er trådt i kraft. Når det gjelder lovgivningen, omtaler departementet slike endringer i et eget punkt, se punkt 4.5 i høringsnotatet. Departementet ber uansett om at høringsinstansene er særlig oppmerksomme på om det er foretatt slike endringer på deres ansvarsområder som vil kunne ha betydning for endringsforslagene som fremgår av lovforslaget § 4 om endringer i andre lover. Departementet ber videre opplyst om det pågår arbeid med lov-

endringer som vil kunne berøre lovforslaget her. (...)»

Når det gjelder selve ikraftsettingsbestemmelsen og bestemmelsen om overgangsregler i henholdsvis § 1 og § 5 i lovforslaget i høringsnotatet, vises det til fremstillingen i proposisjonen punkt 3 og 10.

I høringsnotatet punkt 4.1 side 9-10 uttaler departementet følgende om tilnærmingen til enkelte overordnede spørsmål ved justeringer av regelverket:

«Som høringsnotatet og lovforslaget viser, er det i betydelig grad tale om å erstatte aktuelle henvisninger til straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Som et klart utgangspunkt søker departementet så langt det er mulig å erstatte henvisningene med tilsvarende bestemmelser i straffeloven 2005. I denne sammenheng bør det imidlertid nevnes at straffeloven på mange punkter er omredigert og endret på en måte som kan gjøre det vanskelig å finne helt tilsvarende henvisninger. Under det enkelte punkt i høringsnotatet foreslår departementet hvordan henvisningene kan byttes ut. Departementet ber om høringsinstansenes syn på forslagene, med sikte på å få henvisninger som best mulig viderefører realiteten i dagens henvisninger.

Et annet generelt spørsmål er hvordan det bør henvises til graderte lovbrudd. I departementets lovforslag kan det forekomme at det er benyttet en noe ulik henvisningsteknikk i ulike bestemmelser. I enkelte bestemmelser hvor henvisningen etter gjeldende rett skal omfatte både grunndeliktet og det grove deliktet, vises det bare til grunndeliktet, mens det i andre bestemmelser i tillegg er henvisning til deliktet om grove overtredelser. Dette kan dels ha sammenheng med at departementet nå viderefører endringer som er vedtatt som en del av straffeloven § 412, dels med at det allerede etter gjeldende rett kan være benyttet ulik henvisningsteknikk i ulike lover. Departementet har i sitt lovforslag som et utgangspunkt lagt til grunn at det er tilstrekkelig å vise til grunndeliktet ut fra tankegangen om at dersom allerede overtredelse av grunndeliktet utløser enkelte virkninger så vil det ligge som en klar forutsetning at også grovere overtredelser rammes. I bestemmelser hvor det er mange henvisninger, vil dette bidra til at bestemmelsen kan gis en enklere utforming. Det kan imidlertid gjøre seg gjeldende særlige hensyn i tilknytning til

den enkelte bestemmelse, som kan tilsi at det i slike tilfeller vises til både grunndeliktet og deliktet for den grove overtredelsen. Departementet ber om høringsinstansenes syn på om bestemmelser som inneholder henvisninger synes hensiktsmessig utformet.»

I tillegg til endringsforslagene som fremgikk av selve høringsnotatet, ble det i høringsnotatet vedlagt et brev 23. april 2014 fra Forsvarsdepartementet, hvor Forsvarsdepartementet i lys av at lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter oppheves når straffeloven 2005 trer i kraft, foreslo å videreføre forbudene mot luftfotografering og opptak av dybdata i sikkerhetsloven. Høringsnotatet var videre vedlagt et notat 19. mai 2014 fra Riksadvokaten med forslag til endringer av reglene om påtalekompetanse.

Ikraftsetting av straffeloven 2005 krever for øvrig justering av reglene om politiattester. Justis- og beredskapsdepartementet følger opp dette i en egen prosess. Om dette bemerker departementet i høringsnotatet punkt 3 side 8-9:

«Behovet for endringer i lys av straffeloven 2005 i regler om politiattester i lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven), i forskrift 20. september 2013 nr. 1097 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterforskriften) og i annen særlovgivningen med forskrifter, blir derfor ikke behandlet i høringsnotatet her. I forbindelse med prosessen med politiattester, vil det også bli foretatt andre justeringer i politiregisterloven og politiregisterforskriften som er nødvendige når straffeloven 2005 skal tre i kraft.»

2.3 Høringen

Forslaget til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 mv. ble sendt på alminnelig høring 17. juni 2014 med høringsfrist 17. september 2014. Etter henvendelser ble det innvilget utsatt høringsfrist for spørsmålet om luftfotografering og dybdata til 1. oktober 2014. Høringsbrevet med vedlegg ble sendt på høring til følgende instanser:

Departementene
Høyesterett
Lagmannsrettene
Tingrettene
Generaladvokaten
Kripos

Politidirektoratet	Norsk senter for menneskerettigheter, UiO
Politidistriktene	NOVA, HiOA
Politiets sikkerhetstjeneste	NRK
Regjeringsadvokaten	Patentstyret
Riksadvokaten	Politi høyskolen
Spesialenheten for politisaker	Post- og teletilsynet
Statsadvokatembetene	Psykososialt senter for flyktninger, UiO
ØKOKRIM	Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (Nord, Sør, Øst, Vest, Midt)
Barne-, ungdoms og familiedirektoratet	Riksarkivet
Barneombudet	Riksrevisjonen
Datatilsynet	Sametinget
Den rettsmedisinske kommisjon	Sekretariatet for konfliktrådene
Det juridiske fakultet, UiB	Seksjon for kliniske rusmiddelproblemer, UiO
Det juridiske fakultet, UiO	Seksjon for selvmordsforskning og -forebygging, UiO
Det juridiske fakultet, UiTø	Senter for rettsinformatikk, UiO
Det teologiske fakultet, UiO	Senter for tverrfaglig kjønnsforskning, UiO
Direktoratet for naturforvaltning	Sivilombudsmannen
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	Statens barnehus (Bergen, Hamar, Kristiansand, Oslo, Stavanger, Tromsø, Trondheim, Ålesund)
Domstoladministrasjonen	Statens helsetilsyn
Finanstilsynet	Statens sivilrettsforvaltning
Forbrukerombudet	Statens strålevern
Forbrukerrådet	Statens vegvesen/Vegdirektoratet
Forsvarsstaben	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og trygghetstjenester (EOS-utvalget)
Fylkeskommunene	Støttesenteret for fornærmede i straffesaker
Fylkesmennene	Sysselemanden på Svalbard
Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	Toll- og avgiftsdirektoratet
Helsedirektoratet	Utdanningsdirektoratet
Høgskolen i Buskerud	Utlendingsdirektoratet
Høgskolen i Lillehammer	Voldtektsmottakene (Bergen, Oslo, Stavanger, Tromsø, Trondheim)
Institutt for kriminologi og rettssosiologi, UiO	Akademikerne
Institutt for medier og kommunikasjon, UiO	Aksjon mot barnepornografi
Institutt for informasjons- og medievitenskap, UiB	Albertine
Institutt for statsvitenskap, UiO	Alternativ til vold
Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker	Amnesty International Norge
Kommunene	Antirasistisk Senter
Konfliktrådet	Befalets fellesorganisasjon
Konkurransetilsynet	Bergen Forsvarerforening
Kontoret for fri rettshjelp	Caritas Norge
Kontoret for voldsoffererstatning	Christian Michelsens Institutt
Kontrollutvalget for kommunikasjonsskontroll	Den katolske kirke i Norge
Kriminalomsorgsdirektoratet	Den Norske Advokatforening
Kriminalomsorgsregionene	Den norske Atlanterhavskomite
Krisesentersekretariatet	Den norske Dataforening
Kulturrådet	Den norske Dommerforening
Likestillings- og diskrimineringsombudet	Den norske Forfatterforening
Loteri- og stiftelsestilsynet	Den norske Forleggerforening
Medietilsynet	Den norske Helsingforskomité
Miljødirektoratet	
Nasjonalbiblioteket	
Nasjonalt folkehelseinstitutt	
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress	
Norges Bank	
Norges forskningsråd	

Den norske lægeforening	Kontaktutvalget mellom innvandrere og norske myndigheter (KIM)
Den norske tannlegeforening	Kopinor
Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD)	Kriminalomsorgens Lederforbund
Det norske Menneskerettighetshuset	KUN Senter for kunnskap og likestilling
Det Norske Nobelinstitutt	Kvinnefronten i Norge
Det teologiske menighetsfakultet	Kvinnegruppa Ottar
DIXI Ressurssenter mot voldtekt	Landsforbundet for utviklingshemmede og pårørende
En verden	Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner
Fafo	Landsforeningen for barnevernsbarn
Fagforbundet	Landsforeningen for Oppsøkende Sosialt Ungdomsarbeid
Fagpressen	Landsforeningen for voldsofre
Fagrådet – Rusfeltets hovedorganisasjon	Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere	Landsrådet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner
Fellesskap mot seksuelle overgrep	Leger uten grenser
Finans Norge	Likestillingssenteret
Finansieringsselskapenes Forening	Mediebedriftenes Landsforening
Flyktninghjelpen	Menneskeverd
FOKUS – Forum for Kvinner og Utviklings-spørsmål	Miljøstiftelsen Bellona
Folk og Forsvar	MIRA-Senteret
For Fangers Pårørende Forandringsfabrikken	MOT
Forbundet Mot Rusgift	Nasjonal støttegruppe etter 22. juli hendelsene
Foreningen for human narkotikapolitikk	Nasjonalforeningen for folkehelsen
Forskerforbundet	Nasjonalt ledernetverk for barnehabilitering
Forsvarergruppen av 1977	Nasjonalt nettverk for ledere i voksenhabilitering
Forum for barnekonvensjonen	Naturvernforbundet
Frelsesarmeen	Nei til atomvåpen
Fremtiden i våre hender	NFSS – Nettverk: Funksjonshemmede, seksualitet og samliv
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon	NGO-forum for menneskerettigheter
Gatejuristen	Norges Automobil-Forbund (NAF)
Greenpeace Norge	Norges Fredsråd
Hovedorganisasjonen Virke	Norges Idrettsforbund
Human-Etisk Forbund	Norges Juristforbund
IKT-Norge	Norges kvinne- og familieforbund
Incestsenterene	Norges Markedsføringsforbund
Institutt for fredsforskning (PRIO)	Norges Miljøvernforbund
Institutt for Journalistikk	Norges Politilederslag
IOGT i Norge	Norges Røde Kors
Islamsk Kvinnegruppe Norge	Norsk Barnevernsamband
Islamsk Råd Norge	Norsk fengsels- og friomsorgsforbund
Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)	Norsk Folkehjelp
Juss Hjelpa i Midt-Norge	Norsk Forbund for Utviklingshemmede
Juss Hjelpa i Nord-Norge	Norsk Forening for Etterforskning og Sikkerhet
Juss-Buss	Norsk forening for kriminalreform (KROM)
Jussformidlingen i Bergen	Norsk Fosterhjemsforening
Kirkelig Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep	Norsk Fysioterapiforbund
Kirkens Bymisjon	Norsk Journalistlag
Kirkens Familievern	Norsk Krisesenterforbund
Kirkens Nødhjelp	Norsk Kvinnesaksforening
Kirkerådet	Norsk Militærjuridisk Forening
Kommunenenes Sentralforbund	
Kompetanseutvalget for dommere	
Kontaktutvalget for Pinsebevegelsen i Norge	

Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS)
 Norsk organisasjon for reform av marihuana-
 lovgivningen (NORMAL)
 Norsk Presseforbund
 Norsk Psykologforening
 Norsk Redaktørforening
 Norsk Sykepleierforbund
 Norsk Tjenestemannslag
 Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI)
 Norske kvinnelige juristers forening
 Norske Kvinners Sanitetsforening
 Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
 Organisasjonen mot politisk overvåkning
 Politiets Fellesforbund
 Politiets Kriminalitetsforebyggende Forum
 Politijuristene
 PRO-Sentret
 Prostituertes interesseorganisasjon (PION)
 Raftostiftelsen
 Redd Barna
 Reform – ressursenter for menn
 Rettighetsalliansen
 Rettspolitisk forening
 Rådet for psykisk helse
 Samarbeidsutvalget for forliksråd og namsmenn
 (SFN)
 Samfunnsviterne
 Selvhjelp for Innvandrere og Flyktninger
 Senter for seksuelt misbrukte menn
 Sparebankforeningen i Norge
 Statsadvokatenes forening
 Statstjenestemannsforbundet
 Stiftelsen bedre føre var
 Stiftelsen Fritt Ord
 Stiftelsen Rettferd for taperne
 Stine Sofies Stiftelse
 Straffedes organisasjon i Norge (SON)
 TONO
 TV2
 TVNorge
 UNICEF Norge
 Unio
 Utdanningsforbundet
 Voksne for barn
 WayBack
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Følgende instanser har uttalt seg om forslaget:

Arbeids- og sosialdepartementet
 Finansdepartementet
 Forsvarsdepartementet
 Helse- og omsorgsdepartementet
 Klima- og miljødepartementet
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kulturdepartementet
 Nærings- og fiskeridepartementet
 Olje- og energidepartementet
 Samferdselsdepartementet
 Utenriksdepartementet
 Borgarting lagmannsrett
 Bergen tingrett
 Generaladvokaten
 Kripos
 Politidirektoratet
 Oslo politidistrikt
 Vestoppland politidistrikt
 Politiets sikkerhetstjeneste
 Riksadvokaten
 Spesialenheten for politisaker
 Det nasjonale statsadvokatembetet
 Oslo statsadvokatembeter
 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 Barneombudet
 Den rettsmedisinske kommisjon
 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
 Domstoladministrasjonen
 Helsedirektoratet
 Øvre Eiker kommune
 Sande kommune
 Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll
 Fiskeridirektoratet
 Kartverket
 Kystverket
 Kriminalomsorgsdirektoratet
 Likestillings- og diskrimineringsombudet
 Medietilsynet
 Miljødirektoratet
 Norges vassdrags- og energidirektorat
 NRK
 Politihøgskolen
 Statens sivilrettsforvaltning
 Statistisk sentralbyrå
 Toll- og avgiftsdirektoratet
 Utlendingsdirektoratet

Aquastructures as
 Den Norske Advokatforening
 Den norske Dommerforening
 Finans Norge
 Fiskebåt
 Fiskeri- og havbruksnæringens Landsforening
 Forskningsforum Møre
 Havforskningsinstituttet
 IKT Norge
 Kirkerådet
 Kysten er klar
 Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og
 transpersoner
 Lovdata

Navico Holding AS
Norges Fiskarlag
Norges geologiske undersøkelse
Norsk institutt for vannforskning
Norsk kvinnesaksforening
Norsk organisasjon for asylsøkere – NOAS
Norsk presseforbund, Norsk redaktørforening,
Norsk journalistlag og Mediebedriftenes
Landsforening
Olex AS
Parker Maritime AS
Politijuristene
Stine Sofies Stiftelse

Følgende instanser har uttalt at de ikke avgir
høringsuttalelse eller ikke har merknader til for-
slaget:

Barne-, likestillings- og inkluderings-
departementet
Landbruks- og matdepartementet
Høyesteretts kontor
Regjeringsadvokaten
Datatilsynet
Post- og teletilsynet
Konfliktrådet
Kongelig norsk automobilklub
Kopinor
Landsforeningen for voldsofre
Landsorganisasjonen i Norge
Norges Bank

2.4 Generelt etter høringen

Den tiden som har gått fra straffeloven 2005 ble vedtatt til den skal settes i kraft, innebærer at det kan oppstå spørsmål om lovendringer på flere punkter enn det vil være rom for i forbindelse med en ikraftsetting. Enkelte høringsinstanser har tatt til orde for endringer eller vurderinger utover rammen som ble trukket opp i høringsnotatet. Departementet vil understreke at det sentrale siktemålet i denne omgangen er å få satt straffeloven 2005 i kraft. Departementet har imidlertid merket seg innspillene fra de aktuelle høringsinstansene, og vil vurdere om det er aktuelt å følge opp disse i andre sammenhenger. Departementet viser videre til at *Statistisk sentralbyrå* i høringen peker på kriminalstatistiske utfordringer som etter deres syn må løses før og etter ikraftsettingen av straffeloven 2005. Statistisk sentralbyrå ber om å bli trukket inn i det datatekniske arbeidet med ikraftsetting av straffeloven 2005. Ved brev 15. september 2014 fra Justis- og beredskapsdepartementet til Politidirek-

toratet ba departementet Politidirektoratet om å involvere Statistisk sentralbyrå på egnet måte.

Når det gjelder departementets utgangspunkt i høringsnotatet punkt 4.1 side 9 om så langt som mulig å erstatte aktuelle henvisninger til straffeloven 1902 med henvisninger til tilsvarende bestemmelser i straffeloven 2005, har dette fått støtte i høringen. Utgangspunktet er lagt til grunn også i proposisjonen. Enkelte høringsinstanser har tatt til orde for mer omfattende henvisninger på enkelte punkter, og dette er i så fall søkt kommentert i proposisjonen der spørsmålet hører hjemme.

I høringsnotatet punkt 4.1 side 10 la departementet videre til grunn som et utgangspunkt at det i tilfeller hvor henvisningen skal omfatte både det såkalte grunndeliktet og det grove deliktet ved graderte lovbrudd, er tilstrekkelig å vise til grunndeliktet. Departementet pekte imidlertid på at det kan gjøre seg gjeldende særlige hensyn i tilknytning til den enkelte bestemmelse, som kan tilsi at det i slike tilfeller vises både til grunndeliktet og deliktet for den grove overtredelsen. Disse synspunktene er også lagt til grunn i proposisjonen. *Politihøgskolen* peker i høringen på at det ikke alltid er klart hva som er grunndelikt og hvilke overtredelser som er kvalifiseringer av dette. D e p a r t e m e n t e t har merket seg synspunktet, men det er ikke innenfor rammen av ikraftsettingsarbeidet mulig å foreta en gjennomgåelse av et slikt problemkompleks.

Etter høringen er det besluttet at forslaget fra Forsvarsdepartementet om en videreføring av forbud mot luftfotografering og opptak av dybde data vil bli vurdert i en egen prosess. En rekke av høringsinstansene har hatt merknader til Forsvarsdepartementets forslag. Siden dette forslaget vil bli vurdert i en egen prosess, vil høringsinstansenes synspunkter til disse spørsmålene bli referert og hensyntatt i den sammenheng og ikke i proposisjonen her.

Av høringsnotatet punkt 3 side 8 fremgår det at ikraftsettingen av straffeloven 2005 også aktualiserer endringer i forskriftsverket. I høringsnotatet ble slike endringsbehov kartlagt. Justis- og beredskapsdepartementet tok i høringsnotatet sikte på at konkrete forslag til slike endringer skulle følges opp av det enkelte fagdepartement etter høringen, selv om det ikke ble utelukket at forslag til forskriftsendringer kunne samles i en kgl.res. i tilfeller hvor kompetansen ligger til Kongen. Etter høringen er departementet kommet til at oppfølgingen av forskriftsendringer i sin helhet følges opp av fagdepartementene. Departementene ble orientert om dette ved brev 1. oktober 2014 fra Justis- og beredskapsdepartementet.

3 Ikraftsetting av straffeloven 2005

3.1 Høringsnotatet

I høringsnotatet punkt 2.1 side 5 uttaler departementet følgende om sitt forslag til en lov om ikraftsetting av straffeloven 2005:

«Ifølge straffeloven 2005 § 411 første ledd skal ikraftsetting av loven fastsettes ved lov. Justis- og beredskapsdepartementet tar i samsvar med dette sikte på å fremme en proposisjon med forslag til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005, som kan vedtas før sommeren 2015.

Departementet foreslår at loven i hovedsak skal lyde slik det fremgår av lovforslaget i høringsnotatet her, se punkt 7 i notatet. I høringsnotatet er tatt med forslag til både materielle og tekniske endringer som bør gjøres i forbindelse med at straffeloven 2005 settes i kraft. Eventuelle andre justeringer, som ikke trenger høring eller som er hørt på annen måte, vil kunne bli innarbeidet i lovforslaget i den proposisjonen som blir fremmet når høringen er avsluttet.

Ikraftsettingen forutsetter at nødvendige tilpasninger i datasystemer og regeltekniske tilpasninger er på plass. Temaet for høringsnotatet her er de regeltekniske sidene knyttet til ikraftsetting av straffeloven 2005. Parallelt med arbeidet med de regeltekniske sidene, pågår det et datateknisk arbeid med å tilrettelegge for ikraftsetting av loven. Straffelovens ikraftsettingslov vil etter departementets lovforslag § 1 annet punktum tre i kraft samtidig med straffeloven 2005.»

I høringsnotatet punkt 2.2 side 5-7 heter det videre om ikraftsettingen:

«I departementets forslag til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 § 1 fremgår det av første punktum at det er «lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven)» som foreslås satt i kraft.

Med henvisningen til straffeloven 2005 siktes det til straffeloven slik den lyder på ikraft-

settingstidspunktet. Siden det har gått tid mellom vedtakelsen av straffeloven 2005 og ikraftsettingen, er det vedtatt og vil bli vedtatt mange endringslover som endrer straffeloven 2005 før den trer i kraft. Dersom slike endringslover settes i kraft straks eller på et annet gitt tidspunkt før straffeloven 2005 settes i kraft, vil endringen omfattes av straffeloven 2005 slik den lyder på ikraftsettingstidspunktet, og dermed tre i kraft etter § 1 i departementets lovforslag.

For ordens skyld nevner departementet at det å sette i kraft en endringslov til en lov som ennå ikke er i kraft, ikke innebærer at endringen trer i kraft i egentlig forstand. Ikraftsetting av endringsloven har i denne sammenheng bare en teknisk, konsoliderende funksjon. Denne funksjonen innebærer imidlertid at de aktuelle endringene reflekteres i den samlede lovteksten i straffeloven 2005, noe som gjør det lettere å holde oversikt over hva som til sist skal settes i kraft. Dette gjelder for eksempel for lov 7. mars 2008 nr. 4 og lov 19. juni 2009 nr. 74 som endrer straffeloven 2005. Dersom det skulle oppstå tilfeller hvor straffeloven 2005 rent teknisk ikke er fullstendig konsolidert, vil ikke dette være avgjørende for hva som trer i kraft etter departementets lovforslag § 1. Det avgjørende er om endringsloven er vedtatt og besluttet satt i kraft før straffeloven 2005 settes i kraft.

Det kan forekomme at allerede vedtatte endringslover som inneholder endringer i straffeloven 2005, fastsetter at endringen skal tre i kraft når Kongen bestemmer. For slike lover kan det oppnås en konsoliderende virkning som nevnt ved at Kongen fastsetter at loven skal tre i kraft på et tidspunkt før straffeloven 2005 settes i kraft.

Det følger av departementets lovforslag § 1 første punktum at straffeloven 2005 settes i kraft «slik som endret ved loven her». Denne formuleringen fanger for det første opp at straffeloven 2005 skal tre i kraft med de endringer i straffeloven 2005 som følger av lovforslaget § 3. For det andre tar formuleringen høyde for

at departementet foreslår at straffeloven 2005 § 412 om endringer i andre lover, oppheves, og fastsettes på nytt i oppdatert versjon i § 4 i loven om ikraftsetting av straffeloven, se nærmere under punkt 2.3 nedenfor.

I tillegg til endringer i straffeloven 2005, må det ved ikraftsettingen ses hen til endringslover knyttet til annen lovgivning. Ikraftsatte endringslover som berører lover som er omfattet av departementets lovforslag § 4, er søkt fanget opp ved oppdateringen av de forslag som er vedtatt som en del av straffeloven 2005 § 412. Videre søker departementet å fange opp relevante endringer som ikke er i kraft eller pågående arbeid av betydning for ikraftsettingen her, se høringsnotatet punkt 4.5 og 4.6. Endringene i andre lover som er tatt inn som en del av den oppdaterte straffelovens ikraftsetningslov § 4, vil så tre i kraft i medhold av forslaget til straffelovens ikraftsetningslov § 1.

Departementet finner videre grunn til å nevne tilfeller hvor en endringslov (eller resolusjon om ikraftsetting av en endringslov) fastsetter at bestemmelser i endringsloven skal tre i kraft «når straffeloven 2005 trer i kraft» e.l., eventuelt på et gitt tidspunkt etter at straffeloven 2005 settes i kraft. I slike tilfeller vil endringen ikke tre i kraft i medhold av § 1 i loven som foreslås her. Ikrafttreddelse vil da skje i medhold av den aktuelle lovens eller resolusjonens bestemmelse om ikraftsetting. I de tilfellene hvor det er fastsatt at bestemmelser i endringsloven skal settes i kraft når straffeloven 2005 trer i kraft, vil ikraftsettingen skje som en følge av lovvedtaket om ikraftsetting av straffeloven 2005. Det er derfor viktig at departementet som er ansvarlig for slike endringslover, påser at det ikke trer i kraft bestemmelser i straffeloven 2005 eller andre relevante lover som strider mot det som følger av straffeloven 2005, slik den settes i kraft ved loven her. Det aktuelle departement må i slike tilfeller ta kontakt med Justis- og beredskapsdepartementet med sikte på en samordning.

I forlengelsen av dette nevner departementet at tidligere §§ 102 og 402 (nåværende § 412) i straffeloven 2005 inneholdt enkelte særlige bestemmelser om ikraftsetting. Blant annet er det i tilknytning til endringene i enkelte lover sagt at de skal gjøres «med virkning fra den tid hele straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 settes i kraft» o.l., se for eksempel Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) side 513 og Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) side 364. Det kan reises spørsmål om man også i en

slik situasjon må foreta noe for å hindre at dels foreldede bestemmelser settes i kraft når straffeloven 2005 settes i kraft. Departementet legger til grunn at de tidligere bestemmelsene i §§ 102 og 402 og senere endringer i disse bestemmelsene, som relaterer seg til lovendringer som ikke allerede er satt i kraft, må anses bortfalt ved nålydende § 412 jf. § 411 i straffeloven 2005, og at de dermed ikke må oppheves særskilt i forbindelse med ikraftsettingen her.»

3.2 Høringsinstansenes syn

Den Norske Advokatforening, Finans Norge, Norsk Kvinnesaksforening, Riksadvokaten og Øvre Eiker kommune uttrykker støtte til at straffeloven 2005 snart vil kunne tre i kraft.

Den Norske Advokatforening uttaler:

«Departementet foreslår at straffeloven av 2005 i løpet av kommende år settes i verk i sin helhet i de nåværende datasystemer. Den opprinnelige forutsetningen om innføring av nye datasystemer før ikraftsettingen forlattes dermed. Advokatforeningen stiller seg positiv til dette.»

Finans Norge uttaler at en stiller seg positive til at regjeringen fremskynder arbeidet med å sette straffeloven 2005 i kraft.

Norsk Kvinnesaksforening bemerker:

«Norsk Kvinnesaksforening (NKF) har med tilfredsstillelse merket seg at Regjeringen tar sikte på å få satt straffeloven av 2005 i kraft i løpet av 2015.»

Riksadvokaten uttaler at det er gledelig at den nye og tidsmessige loven om ikke lenge kan settes i kraft, og uttaler følgende om forslaget til lov om ikraftsetting:

«Riksadvokaten slutter seg til forslaget om en egen ikraftsetningslov og har heller ingen merknader til lovens struktur.»

Ifølge *Øvre Eiker kommune* dreier det seg «om en stor og viktig oppdatering av straffelovgivningen, som ikke bør vente til nye datasystemer er på plass, gitt at dette har vist seg å ta lang tid.»

Forslaget i proposisjonen her gjelder de rettslige sidene av ikraftsettingen. I høringen er det kommet enkelte synspunkter på håndteringen av

den datatekniske siden av saken samt kompetansetiltak. *Vestoppland politidistrikt* uttaler:

«Vedrørende spørsmålet om tidspunkter for ikrafttredelse av den nye straffeloven, forutsettes det at politiets og påtalemyndighetens elektroniske saksbehandlingsverktøy (BL) er tilpasset og klargjort for den nye loven. Dette anses nødvendig for å sikre effektiv straffesaksbehandling.»

Øvrige merknader knyttet til den datatekniske og den kompetansemessige siden av saken er reflektert i punkt 2 og punkt 11 i proposisjonen, og vil bli hensyntatt i forbindelse med oppfølgingen av det praktiske arbeidet med å få satt straffeloven 2005 i kraft. Merknadene er videre hensyntatt ved fastsettelse av ikraftsettingstidspunktet.

3.3 Departementets vurdering

Departementet følger i hovedsak opp høringsnotatets forslag til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005, se lovforslaget og punkt 4 til 10 nedenfor.

Det foreslås i proposisjonen her at straffeloven 2005 skal tre i kraft 1. oktober 2015. Sammenliknet med høringsnotatet hvor en tok sikte på ikraftsetting i løpet av sommeren 2015, er det lagt inn noe ekstra tid for å ferdigstille tilpasningen av datasystemer og gjennomføre kompetansetiltak.

Departementet har valgt en noe annen lovteknisk løsning enn i høringsnotatet. I departementets lovforslag i proposisjonen her foreslås det for det første at tidspunktet for ikraftsetting tas inn i ikraftsettingsloven som et forslag til endring av straffeloven 2005 § 411, se § 1 i lovforslaget. Departementet ser det som hensiktsmessig at ikraftsettingstidspunktet for ettertiden vil fremgå av straffeloven 2005 selv. Det er ikke tilsiktet realitetsendringer sammenliknet med høringsnotatets beskrivelse av hva det innebærer at straffeloven 2005 trer i kraft, jf. punkt 3.1 foran.

Videre foreslås det at endringene i militær straffelov og straffeprosessloven skilles ut som egne bestemmelser, se lovforslaget §§ 4 og 5. Bakgrunnen er at disse lovene står sentralt i det strafferettslige bildet. Når det gjelder tilpasningen av regler i lovgivningen for øvrig, inntas disse i en egen bestemmelse § 6 om endringer i andre lover, se punkt 7 nedenfor. Med unntak av endringene i straffeprosessloven og militær straffelov har § 6 sin parallell i høringsnotatets forslag til § 4 i lov om ikraftsetting av straffeloven 2005.

I proposisjonen her foreslås det at straffelovens ikraftsettingslov skal tre i kraft «straks», se lovforslaget § 8. Dette avviker fra høringsnotatet hvor det var lagt opp til samtidig ikraftsetting av straffeloven 2005 og ikraftsettingsloven. Justeringen tar ikke sikte på realitetsendringer av betydning sammenliknet med høringsnotatet.

Det vises for øvrig til merknadene til ikraftsettingsloven § 1 i punkt 12.1 i proposisjonen.

4 Endringer i straffeloven 2005

4.1 Straffelovgivningens virkeområde i tid – bestemmelsene i kapittel 16

4.1.1 Gjeldende rett og straffeloven 2005

I det følgende tar departementet opp spørsmålet om endring av straffeloven 2005 § 3 som følge av en avgjørelse inntatt i Rt. 2010 side 1445 (krigsforbrytersaken). I høringsnotatet punkt 4.2.3 side 12-13 uttales det følgende om problemstillingen:

«Etter *gjeldende rett* reguleres straffelovgivningens virkeområde i tid av straffeloven 1902 § 3 og det generelle tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97, EMK artikkel 7 og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 15. Rettstilstanden er nærmere beskrevet i Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 13.4.1 side 169-170. Gjeldende § 3 er langt på vei videreført i straffeloven 2005 § 3 første ledd og tredje til sjette ledd, med enkelte endringer, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 13.4.1 side 171-173 og merknaden til § 3 side 398-399.

Straffeloven 2005 § 3 annet ledd er derimot nytt sammenlignet med straffeloven 1902. Bestemmelsen kom inn i loven ved endringslov 7. mars 2008 nr. 4 til straffeloven 2005, jf. nærmere om bakgrunnen i Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (skjerpende og formildende omstendigheter, folkemord, rikets selvstendighet, terrorhandlinger, ro, orden og sikkerhet, og offentlig myndighet). Paragraf 3 annet ledd fastslår i første punktum at bestemmelsene i lovens kapittel 16 anvendes på handlinger begått før ikrafttreddelsen, dersom handlingen på gjerningstidspunktet var straffbar ifølge dagjeldende straffelovgivning og ansett som folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser etter folkeretten. Det følger av annet punktum at straffen likevel ikke kan overskride straffen som ville blitt idømt etter straffelovgivningen på gjerningstidspunktet.

Departementet la til grunn at slik tilbakevirkning ikke ville være i strid med Grunnloven

§ 97, selv om anvendelsen av de aktuelle bestemmelsene ville oppfattes som mer belastende enn hvis handlingene hadde blitt subsumert under mer ordinære straffebestemmelser, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 5.5.4.3.3 side 62-63. Det ble blant annet vist til at domstolene også ved anvendelse av andre straffebestemmelser kan legge til grunn i straffskjerpende retning at en handling kan klassifiseres som en krigsforbrytelse.

Straffeloven 2005 kapittel 16 ble satt i kraft 7. mars 2008, jf. kgl.res. samme dag. Fra samme tid gjelder første del i straffeloven 2005 for bestemmelsene i kapittel 16, jf. straffeloven 2005 § 411 annet ledd.

I Rt. 2010 side 1445 kom Høyesterett under dissens (11 mot 6) til at det ville stride mot Grunnloven § 97 å anvende straffeloven 2005 §§ 102 om forbrytelse mot menneskeheten og 103 om krigsforbrytelse mot person på handlinger foretatt før bestemmelsene trådte i kraft. Førstvoterende, som fikk tilslutning av flertallet, viste blant annet til at det vil være mer belastende for gjerningsmannen å bli dømt etter bestemmelser som karakteriserer en handling som folkemord, forbrytelser mot menneskeheten eller krigsforbrytelser, enn å bli dømt etter straffeloven 1902 (avsnitt 106 i dommen). Førstvoterende fant ikke grunn til å skille mellom forbrytelseskategoriene i kapittel 16 (avsnitt 107 og 110 i dommen).»

4.1.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet å oppheve § 3 annet ledd i straffeloven 2005. I høringsnotatet punkt 4.2.3 side 13 heter det følgende om dette:

«Etter departementets syn leder Rt. 2010 side 1445 til at straffeloven 2005 § 3 annet ledd ikke lenger bør opprettholdes. Rt. 2010 side 1445 gjaldt straffeloven 2005 §§ 102 og 103, men departementet legger til grunn at heller ingen av de øvrige bestemmelsene i straffeloven 2005 kapittel 16 kan gis tilbakevirkende kraft som bestemt i straffeloven 2005 § 3 annet

ledd. Det foreslås derfor å oppheve straffeloven 2005 § 3 annet ledd, se departementets lovforslag § 3 om endringer i straffeloven 2005. Departementet ber om høringsinstansene syn på forslaget.»

4.1.3 Høringsinstansenes syn

Den Norske Advokatforening, Det nasjonale statsadvokatembetet, Kripos, Oslo statsadvokatembeter, Politidirektoratet, Riksadvokaten og Utenriksdepartementet støtter departementets forslag i høringsnotatet om å oppheve straffeloven § 3 annet ledd. Ingen høringsinstanser har gått mot forslaget.

4.1.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet om å oppheve straffeloven 2005 § 3 annet ledd og viser til at forslaget har fått bred tilslutning i høringen. Se departementets lovforslag § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merkningene til endringene i straffeloven 2005 § 3 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.2 Straffelovgivningens stedlige virkeområde

4.2.1 Generelt om gjeldende rett og straffeloven 2005

I det følgende ser departementet nærmere på spørsmålet om det bør gjøres justeringer i straffelovgivningens stedlige virkeområde når straffeloven 2005 skal settes i kraft.

Straffeloven 1902 § 12 første ledd nr. 3 bokstav a til i omhandler straffelovgivningens virkeområde for handlinger begått i utlandet av norsk statsborger eller noen i Norge hjemmehørende person. *Straffeloven 1902* § 12 første ledd nr. 4 bokstav a til d omhandler straffelovgivningens virkeområde for handlinger begått i utlandet av utlending. Etter begge bestemmelser kan norsk straffelovgivning anvendes på alle handlinger begått i utlandet hvis handlingen er straffbar etter straffelovgivningen i det land den er foretatt, jf. *straffeloven 1902* § 12 første ledd nr. 3 bokstav c og nr. 4 bokstav b. I tillegg har begge bestemmelsene i bokstav a en oppregning av kapitler og bestemmelser som kommer til anvendelse på handlinger foretatt i utlandet, uavhengig av om kravet om dobbel straffbarhet er oppfylt. For en nærmere beskrivelse av gjeldende rett vises til Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 13.5.5.1 side 181–182.

I *straffeloven 2005* følger straffelovgivningens virkeområde for handlinger i utlandet av lovens §§ 5 flg. *Straffeloven 2005* § 5 inneholder færre positive oppregninger av bestemmelser enn *straffeloven 1902* § 12 første ledd nr. 3 og nr. 4 begges bokstav a. Hovedregelen er et krav om dobbel straffbarhet for at norsk straffelovgivning skal gjelde for handlinger begått i utlandet, jf. *straffeloven 2005* § 5 første ledd nr. 1 jf. annet og tredje ledd. Det vil si at handlingen må være straffbar etter både handlingsstedets og norsk straffelovgivning.

Det er likevel fastsatt enkelte unntak fra hovedregelen i *straffeloven 2005* § 5 første ledd nr. 2 til 10. Enkelte av punktene i oppregningen henviser, for så vidt som i *straffeloven 1902* § 12, til visse lovbruddstyper og straffebud som kommer til anvendelse på handlinger foretatt i utlandet, uavhengig av om kravet om dobbel straffbarhet er oppfylt. Unntakene gjelder i første rekke for handlinger begått av norske statsborgere og øvrige personer som omfattes av første ledd bokstav a til c og annet ledd bokstav a til c, men enkelte gjelder tilsvarende for handlinger foretatt av andre personer (utlendinger), jf. bestemmelsens tredje ledd. For en nærmere beskrivelse av bestemmelsen og bakgrunnen for den vises til Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 13.5.5.4 side 185 flg. og punkt 30.1 side 401 flg.

Straffeloven 2005 § 6 gir straffelovgivningen virkning på handlinger begått i utlandet også utenfor virkeområdet til § 5, dersom Norge har en folkerettslig plikt til å strafforfølge handlingen. For en nærmere beskrivelse av bestemmelsen og bakgrunnen for den vises til Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 13.5.6 side 190 flg. og punkt 30.1 side 404 flg.

4.2.2 Særlig om terror- og terrorrelaterte handlinger

4.2.2.1 Gjeldende rett og straffeloven 2005

I høringsnotatet punkt 4.2.9.2 side 21–23 er det sagt følgende om *straffeloven 1902* og *straffeloven 2005* vedrørende jurisdiksjon over terror- og terrorrelaterte handlinger:

«I *straffeloven 1902* § 12 første ledd nr. 3 bokstav a henvises til lovens kapittel 14, som blant annet inneholder alle straffebudene mot terrorhandlinger. I *straffeloven 1902* § 12 første ledd nr. 4 bokstav a vises til *straffeloven 1902* §§ 147 a til 147 d, som er de sentrale straffebudene mot terrorhandlinger og terrorrelaterte

handlinger. Etter straffeloven 1902 kan dermed slike handlinger strafforfølges i Norge uansett hvor de er begått.

Ved utformingen av *straffeloven 2005* § 5 fant departementet at forfølgelse av terrorhandlinger kunne baseres på hovedregelen om dobbel straffbarhet, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 13.5.5.4.2 side 187. Departementet utelukket ikke at ekstreme regimer eller samfunn i oppløsning kunne mangle straffebud mot terrorhandlinger, men viste til at det er grunn til å tro at terrorhandlinger i de aller fleste tilfeller vil være straffbare på handlingsstedet, i det minste etter generelle straffebud om drap, legemskrenkelser, skadeverk, mv. For de forberedende handlingene som er belagt med straff ble det vist til at straffbar terrorfinansiering fanges opp av straffeloven 2005 § 6.

Under stortingsbehandlingen uttalte justiskomiteen at det er nødvendig å gjøre unntak fra det såkalte dobbeltstraffprinsippet for terrorhandlinger, jf. Innst. O. nr. 72 (2004-2005) Innstilling fra justiskomiteen om lov om straff (straffeloven) punkt 12.4.2 side 42. Synspunktet ble likevel ikke reflektert i komiteens tilråding til lovvedtak.

Siden har det blitt vedtatt flere nye bestemmelser rettet mot forberedelser til terrorhandlinger. Ved lov 7. mars 2008 nr. 4 ble straffeloven 2005 § 136 føyd til. Bestemmelsen gjennomfører europarådskonvensjonen om forebygging av terrorisme artikkel 5 til 7, og rammer oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger, se Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 8.8.5 på side 200 flg. En tilsvarende bestemmelse ble gitt i straffeloven 1902 § 147 c ved lov 19. desember 2008 nr. 114. Som følge av den generelle henvisningen til kapittel 14 i straffeloven 1902 § 12 første ledd nr. 3 bokstav a ble straffeloven 1902 § 147 c omfattet av oppregningen, men departementet foreslo ikke å føye bestemmelsen til i oppregningen i straffeloven 1902 § 12 første ledd nr. 4 bokstav a, jf. Ot.prp. nr. 79 (2007-2008) Om lov om endring av straffeloven 1902 mv. (straffebud mot oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger) punkt 6.1 side 4-5.

Straffeloven 1902 § 147 c og straffeloven 2005 § 136 ble utvidet ved lov 21. juni 2013 nr. 85, ved at ny bokstav d om mottakelse av terroristrening ble føyd til. Ved samme endringslov ble også gitt nye bestemmelser som rammer kvalifisert deltakelse i terrororganisasjoner i straffeloven 1902 § 147 d og straffeloven 2005

§ 136 a. Det ble også gitt en ny bestemmelse i straffeloven 1902 § 147 a femte ledd og straffeloven 2005 § 131 tredje ledd som utvidet forsøksansvaret for terrorhandlinger. Som følge av den generelle henvisningen til kapittel 14 i straffeloven 1902 § 12 første ledd nr. 3 bokstav a, ble de nye bestemmelsene omfattet av denne oppregningen. Ved samme lov ble straffeloven 1902 §§ 147 c og 147 d føyd til også oppregningen i straffeloven § 12 første ledd nr. 4, ved siden av straffeloven 1902 §§ 147 a og 147 b. I forbindelse med omtalen av straffeloven 1902 § 147 c uttalte departementet i Prop. 131 L (2012-2013) Endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 mv. (forberedelse av terror m.m.) punkt 5.7 side 28:

«Departementet foreslår å føye straffeloven 1902 § 147 c til oppregningen i straffeloven 1902 § 12 første ledd nr. 3 og nr. 4. Straffeloven 1902 § 147 c rammer handlinger som er praktisk å overtre fra utlandet. Terrorisme utgjør en universell trussel, og lovgivningen bør således gis tilsvarende anvendelse. Hvor oppfordringen til å begå en terrorhandling, rekruttering til å begå en terrorhandling, eller terroropplæring har skjedd, eller om dette er begått av en person som er bosatt i Norge eller i utlandet, bør etter departementets syn ikke være av avgjørende betydning for muligheten til å strafforfølge.

Selv om straffeloven 1902 § 147 c derved gis bred anvendelse, vil slike lovbrudd som hovedregel bare bli strafforfulgt av påtalemyndigheten når saken har tilknytning til Norge. En ytterligere skranke for strafforfølgning ligger i kravet til at Kongen i statsråd avgjør spørsmålet om å reise tiltale for handlinger som er begått av utlending i utlandet, jf. henvisningen i straffeloven 1902 § 13 første ledd til § 12 første ledd nr. 4 bokstav a.

Tilsvarende endringer i straffeloven 2005 om straffelovgivningens anvendelse på handlinger i utlandet, foreslås ikke i denne omgang. Bestemmelsene om stedlig virkeområde i straffeloven 2005 skal gjennomgås i forbindelse med lovens ikrafttredelse.»

En tilsvarende begrunnelse ble gitt i tilknytning til straffeloven 1902 § 147 d, jf. Prop. 131 L (2012-2013) punkt 7.6 side 42-43.

I forbindelse med at straffeloven 2005 kapittel 18 ble utarbeidet, gjorde departementet en vurdering av forholdet mellom jurisdiksjonsbestemmelsene i straffeloven 2005 §§ 4 til 6 og de krav konvensjonene om bekjempelse av terrorisme stiller til rekkevidden av nasjonal straffe-

rettslig jurisdiksjon, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 8.4.3.3 side 167-168. Det ble vist til at Norge vil ha strafferettslig jurisdiksjon over terrorhandlinger begått i utlandet dersom terrorhandlingen er straffbar etter loven i det landet den er begått (§ 5 første ledd nr. 1), den er rettet mot den norske stat eller norsk statsmyndighet (§ 5 første ledd nr. 6) eller den er begått utenfor området for noen stats høyhetsrett og kan straffes med fengsel (§ 5 første ledd nr. 7). Dette oppfyller de fleste kravene til jurisdiksjon etter de internasjonale konvensjonene om bekjempelse av terrorisme, og for øvrig kommer straffeloven § 6 til anvendelse (samme sted på side 168).»

4.2.2.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet at det gjøres unntak for kravet om dobbel straffbarhet for straffeloven 2005 §§ 131 og 132 om terrorhandlinger og for straffeloven 2005 §§ 136 og 136 a om henholdsvis oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger og straff for deltakelse mv. i en terrororganisasjon. Departementet reiste videre spørsmål om unntaket fra kravet om dobbel straffbarhet burde gå videre slik at det også omfatter andre terrorrelaterte handlinger. Om dette heter det i høringsnotatet punkt 4.2.9.2 side 23:

«Begrunnelsen som ble gitt i Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 13.5.5.4.2 side 187 for hvorfor terrorhandlinger burde baseres på hovedregelen om dobbel straffbarhet, knyttet seg i hovedsak til at handlingene uansett ville være straffbare på gjerningsstedet som drap, legemskrenkelse, skadeverk mv. Flere av de straffebudene som siden har kommet til, rammer imidlertid forberedelseshandlinger som ikke uten videre vil rammes av alminnelige straffebud på gjerningsstedet. Videre vil det kunne skje at kravet om dobbel straffbarhet ikke er oppfylt som følge av at rettsordenen på handlingsstedet har brutt sammen, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 13.5.5.4.2 side 187.

Ettersom flere straffebestemmelser i straffeloven 2005 kapittel 18 har bakgrunn i ulike konvensjonsforpliktelser, vil på den annen side straffeloven 2005 § 6 allerede i dag gi jurisdiksjon over handlinger hvor kravet til dobbel straffbarhet ikke måtte være oppfylt. Enkelte av bestemmelsene i kapittel 18 gjennomfører likevel konvensjoner som ikke nødvendigvis har sammenfallende krav til nasjo-

nal jurisdiksjon. Videre går enkelte av bestemmelsene i kapittel 18 på noen punkter videre enn kriminaliseringsforpliktelsene i de aktuelle konvensjonene. Her vil muligheten til å straffefølge overtredelser begått i utlandet kunne avhenge av hvilke deler av gjerningsbeskrivelsen i det enkelte straffebud som er overtrådt. Dette kan vanskeliggjøre forfølgningen av slike straffbare handlinger begått i utlandet, og som kan ha tilknytning til norske interesser.

For eksempel kan det tenkes at en nordmann eller en utlending fremsetter alvorlige og reelle terrortrusler fra utlandet (straffeloven 2005 § 134) som er rettet mot Norge, uten at kravet om dobbel straffbarhet er oppfylt. Dette kan tenkes å være tilfelle hvis trusselen er fremsatt fra en stat med et mangelfullt utviklet eller sammenbrutt rettssystem, eller dersom trusselen er fremsatt over Internett uten at det er mulig å spore hvor handlingen faktisk ble begått. Heller ikke straffeloven 2005 § 5 første ledd nr. 6 (handling rettet mot den norske stat eller norsk statsmyndighet) eller femte ledd (handling rettet mot norsk statsborger) vil nødvendigvis være oppfylt, dersom truslene rammer mer ubestemte mål. Dersom vedkommende senere oppholder seg i Norge, bør etter departementets syn likevel strafforfølgning være mulig. I enkelte tilfeller vil riktignok straffeloven 2005 § 6 kunne gi jurisdiksjon. Hvorvidt dette er tilfellet, vil bero på tilfeldigheter som ikke bør være avgjørende for muligheten til å straffefølge handlingen.

Departementet foreslår etter dette at det i oppregningen i straffeloven 2005 § 5 første ledd føyes til et nytt punkt 10 om terror- og terrorrelaterte handlinger, og en henvisning til dette punktet i straffeloven 2005 § 5 tredje ledd, se departementets lovforslag i § 3 om endringer i straffeloven 2005. Henvisningen er ment å omfatte alle bestemmelsene i straffeloven 2005 kapittel 18, men det bes om høringsinstansenes syn på om dette er en for omfattende henvisning.

Ettersom straffeloven 2005 § 6 vil kunne gi jurisdiksjon i tilfeller hvor kravet om dobbel straffbarhet ikke er oppfylt, er det grunn til å anta at virkningen av å innta en henvisning i straffeloven 2005 § 5 første ledd til alle bestemmelsene i kapittel 18, er begrenset. Som nevnt i Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 30.1 side 404 bør det dessuten vises en viss tilbakeholdenhet med å straffefølge i Norge handlinger som er

begått i utlandet. Straffeloven 2005 gjelder for øvrig «med de begrensninger som følger av overenskomster med fremmede stater eller av folkeretten for øvrig», jf. straffeloven 2005 § 2. Om folkerettslige begrensninger på nasjonal strafferettslig jurisdiksjon, se Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 13.5.2.1 side 174.»

4.2.2.3 Høringsinstansenes syn

Kripas, Politidirektoratet, Politiets sikkerhetstjeneste, Politihøgskolen, Riksadvokaten og Utenriksdepartementet støtter forslaget i høringsnotatet.

Kripas, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, understreker at det er særlig viktig at terror- og terrorrelaterte handlinger begått i utlandet kan påtales her i landet selv om vilkåret om dobbel straffbarhet ikke er oppfylt.

Politiets sikkerhetstjeneste viser til argumentene som nevnes i høringsnotatet, og uttaler at forslaget har gode og viktige grunner for seg:

«Av hensyn til en effektiv terrorbekjempelse, også utenfor Norge, mener vi det er viktig at henvisningen favner alle terror- og terrorrelaterte handlinger, slik departementet foreslår, selv om straffeloven 2005 § 6 også kan gi jurisdiksjon over handlinger der kravet om dobbel straffbarhet ikke anses oppfylt. En kan heller ikke se at virkningen av en så vidt omfattende henvisning skulle bli for stor. Som departementet er inne på må den foreslåtte henvisning forstås med de begrensninger som følger av våre folkerettslige forpliktelser. I tillegg vil kravet til allmenne hensyn i bestemmelsens syvende ledd i praksis medføre vurderinger av om det vil være opportunt å forfølge lovbrudd begått i utlandet. Under henvisning til nærmere angitte vurderingstema uttales i Ot.prp. nr 90 (2003-2004) punkt 30.1 at det bør vises en viss tilbakeholdenhet med å straffefølge i Norge handlinger som er begått i utlandet. I praksis vil trolig også muligheten for å nå frem med en etterforskning i Norge av forhold begått i utlandet være et moment i vurderingen av om en vil gjøre norsk jurisdiksjon gjeldende i den konkrete sak.»

Heller ikke *Riksadvokaten* kan se at det vil favne for vidt å henvise til alle bestemmelsene i straffeloven 2005 kapittel 18.

Også *Utenriksdepartementet* anser det hensiktsmessig at samtlige av straffebudene i straffeloven 2005 kapittel 18 unntas fra vilkåret om dobbel straffbarhet. Utenriksdepartementet uttaler:

«Dette vil i hovedsak innebære en videreføring av gjeldende rett, og de mindre realitetsendringene som vil finne sted fremstår som hensiktsmessige. Det vil også skape større grad av oversikt og tilgjengelighet om hele kapittelet om terrorrelaterte straffebud omfattes av unntaket fra krav til dobbel straffbarhet, sammenliknet med alternativet som er å vedta henvisninger til enkeltbestemmelser i kapittelet.»

I likhet med Utenriksdepartementet, legger også *Politihøgskolen* vekt på at bestemmelsens anvendelighet blir bedret som følge av forslaget i høringsnotatet:

«Erfaringsmessig anses bestemmelsene om straffelovens stedlige virkeområde som vanskelig å anvende. De foreslåtte endringene knyttet til terrorhandlinger og hatkriminalitet vil etter Politihøgskolens oppfatning bidra til å forenkle bestemmelsene, uten at virkeområdet for norsk straffelovgivning endres nevneverdig.»

Utenriksdepartementet bemerker for øvrig:

«Justis- og beredskapsdepartementet viser i høringsbrevet til Ot. Prp. nr. 90 (2003-2004) pkt. 30 hvor det ble uttalt at det bør vises en viss tilbakeholdenhet med å straffefølge i Norge handlinger som er begått i utlandet. UD slutter seg til en videreføring av denne linjen, som innebærer at straffbare forhold begått av utlending i utlandet kun blir gjenstand for straffefølgning i Norge dersom saken har en viss tilknytning til riket. Strl. 2005 § 2 som slår fast at straffeloven gjelder «med de begrensninger som følger av overenskomster med fremmede stater eller av folkeretten for øvrig» danner også en viktig ramme for utøvelsen av universaljurisdiksjon.»

Oslo statsadvokatembeter mener på sin side at unntakene fra kravet om dobbelt straffbarhet i straffeloven 2005 ikke går langt nok. De peker på at ny § 5 vil medføre en mer begrenset adgang for norsk politi og påtalemyndighet til å reagere mot straffbare handlinger begått utenfor det området som omtales i straffeloven § 4 enn det som følger av 1902-loven:

«Straffeloven 2005 slik forslaget lyder antas på enkelte områder å ville medføre en svekkelse i forhold til straffeloven 1902, hvor utgangspunktet er universell jurisdiksjon for særskilte

straffebestemmelser. Med et krav om dobbelt straffbarhet vil det både ved avgjørelse om etterforskning skal iverksettes og ved påtaleavgjørelsen kunne måtte foretas vanskelige avveininger om lovsituasjonen i land eller områder hvis statsdannelse kan være svak eller hvor det kan være reell tvil om hvilke grupperinger som utøver kontroll og myndighet, og som det muligens heller ikke vil være naturlig for norske myndigheter å innlede noe samarbeid med. Selv om det er gjort unntak for dette kravet for terrorhandlinger, gjenstår det en rekke andre alvorlige straffebestemmelser. Eksempelvis kan alvorlige handlinger, herunder drap, gjøres opp i enkelte kulturer med et økonomisk mellomværende med offerets familie slik at den offentlige straffefølgning unnlates. I enkelte land kan slike handlinger dessuten anses som straffrie under gitte omstendigheter, noe som kan fremstå som fjernt fra norsk rettshåndhevelse.

I en mer globalisert virkelighet og et mer kulturelt mangfoldig samfunn enn ved vedtagelsen av strl. § 12 i 1902, er det viktig at ny § 5 ikke begrenser norsk politi- og påtalemyndighets adgang til etterforskning og irettføring av handlinger hvor norske statsborgere eller personer med bosted i Norge mv. reiser utenlands for å begå alvorlige straffbare handlinger som ikke kan påtales her og som heller ikke medfører noen strafferettslig reaksjon i det aktuelle land hvor handlingen begås, for eksempel handlinger begått mot minoriteter.

Henvisningen til folkeretten i ny § 5 punkt 3 er heller ikke uproblematisk idet det kan være usikkert hva som egentlig rammes. Krigens folkerett er ikke noen enhetlig rettskilde underlagt lik vurdering og håndheving i forskjellige land og verdensdeler.

Datakriminalitet og enkelte andre handlinger som kan betegnes som organisert kriminalitet er ofte global, og det kan være tvil om hvor handlingen(e) er begått. Det er svært forskjellig lovgivning i mange land, og uavhengig av § 7 i straffeloven 2005 er det embetets syn at ny § 5 vil medføre en mer begrenset adgang for norsk politi og påtalemyndighet til å reagere mot straffbare handlinger begått utenfor det området som omtales i straffeloven § 4.»

Også *Det nasjonale statsadvokatembetet* fremholder at 2005-lovens ordning for stedlig virkeområde er dårligere enn dagens ordning med universell jurisdiksjon for særskilte straffebestemmelser sett fra en praktikers ståsted, og uttaler:

«Den nye loven har flere vilkår som vil kunne skape problemer og kunne få meget negative følger i spesielle situasjoner. 2005 lovens ordning vil svekke terrorbekjempelsen i forhold til dagens situasjon. Med tanke på dagens skjerpede trusselbilde er det klart uheldig.

Et eksempel er hvis en terrorgruppe bestående av utlendinger inngår forbund om terrorhandling i et land utenfor Europa. Målet er ikke klart, men muligens et land i Skandinavia. De reiser deretter inn i Europa (ikke Norden) og man har mulighet til pågripelse før de (kanskje) slår til i Norge. Etter de nye bestemmelsene vil det være meget vanskelig. Fordi det kreves etter 2005 loven § 5 femte ledd at handlingen er rettet mot noen som er norsk statsborger eller bosatt i Norge jf 2005 § 5 femte ledd. Det er ikke uvanlig i terrorsammenheng at det endelige målet er uklart eller ikke er bestemt i planleggingsfasen. I tillegg har en bevisproblematikken. Selv om det reelt sett er et norsk mål kan akkurat det være vanskelig å bevise. For eksempel fordi det baseres på gradert informasjon.

Unntaket vedrørende folkerett i § 6 er heller ikke uproblematisk fordi folkeretten kan være tilfeldig (for eksempel faller terrorfinansiering innenfor unntaket, mens en rekke terrorhandlinger ikke gjør det) og det kan være uklart hva som er den nøyaktige folkerettslige posisjonen.

Unntaket i 2005 loven § 7 vil raskt få de samme bevisproblemer som § 5 femte ledd, idet den åpner for flere vanskelige bevissspørsmål.

Embetet foreslår derfor at en opprettholder 2005 lovens system, men har et unntak som gir universell jurisdiksjon for terrorrelaterte handlinger, særskilte internasjonale forbrytelser, datakriminalitet og organisert kriminalitet som rammes av § 60a. Et forslag er at dette innføres som et nytt siste ledd i § 5.»

Det nasjonale statsadvokatembetet uttaler seg imidlertid også om departementets forslag i høringsnotatet, og støtter dette subsidiært:

«Embetet vil klart påpeke viktigheten av at det på dette området gis unntak fra kravet om dobbelt straffbarhet.

Det vises til begrunnelsen for dagens ordning med unntak for strl. § 147 a – § 147 d, slik det blant annet fremgår på side 22 og 23 i høringsbrevet. Det vises videre til departementets begrunnelse i annet avsnitt på side 24 i

høringsbrevet. De eksemplene som der nevnes er ikke ren teori, det er dagens situasjon. Problemene med nøyaktig å spore trusler eller andre uttalelser på internett er vel kjent. Videre vil terrorister nettopp trekkes mot landområder med mangelfullt utviklet eller sammenbrutt rettssystem. Et praktisk eksempel her er Al-Shabaab og Somalia. Videre har sommerens hendelser i Irak og Syria vist at en terrororganisasjon er i stand til å erobre store landområder og holde dem over noe tid. I disse områdene er det ingen rettsorden i normal forstand.

Et annet poeng i denne sammenheng er at du kan ha landområder hvor den folkerettslige situasjonen er uklar med hensyn til hvem som er statlig myndighet. Hvis for eksempel ISIL over lang tid fortsetter å holde områdene de nå kontrollerer i Syria og Irak kan det på sikt skape en uklar folkerettslig situasjon opp mot sentralmakten i Bagdad. Det vises også til at et vilkår om dobbel straffbarhet ved for eksempel kompliserte forberedelseshandlinger vil kreve ekspert-kompetanse på lovgivning i det aktuelle land. Det vil i praksis være meget vanskelig om ikke umulig å oppdrive slik kompetanse på en ordentlig måte for enkelte landområder.

Det er for eksempel praktisk at utlendinger i utlandet inngår forbund om å begå terror i Norge. Om dette landet er en velfungerende stat eller ikke, eller om de har en forbundsbestemmelse vil kunne bero på tilfeldigheter. Disse personene behøver ikke på forhånd å ha noen som helst tilknytning til Norge. Vår mulighet til da å stoppe disse underveis i planleggingen i utlandet vil dermed som nevnt ovenfor være sterkt begrenset.

Det nasjonale statsadvokatembetet støtter derfor departementets forslag om at hele kapittel 18 unntas fra kravet om dobbel straffbarhet.»

I tillegg uttaler *Det nasjonale statsadvokatembetet* at unntaket fra dobbel straffbarhet må gjelde også for regelen i § 5 sjette ledd om strafferamme. Embetet peker på at mange av de hensyn som begrunner unntak fra vilkåret om dobbel straffbarhet også gjør seg gjeldende vedørende spørsmål om straffenivå i det aktuelle utland.

Den Norske Advokatforening kan derimot som eneste høringsinstans ikke se behov for å gjøre unntak fra prinsippet om dobbel straffbarhet for terror- og terrorrelaterte handlinger utover det som fanges opp av straffeloven 2005 § 6:

«Det er betenkelig i seg selv at så mange forberedelseshandlinger er gjort straffbare med de

medfølgende bevismessige problemene angående subjektiv skyld og fare for senking av bevisterskel. Når handlingen i tillegg ikke er straffbar på handlingsstedet og heller ikke folkerettsstridig, bør den heller ikke kunne straffeforfølges i Norge. Departementet er selv inne på betenkeligheten med å straffeforfølge i Norge handlinger begått i utlandet. Advokatforeningen er enig i det.»

4.2.2.4 Departementets vurdering

Etter departementets syn bør det gjøres unntak fra kravet om dobbel straffbarhet for terror- og terrorrelaterte handlinger i samsvar med forslaget i høringsnotatet, se departementets lovforslag § 3 hvor endringene i straffeloven 2005 § 5 fremgår. Departementet viser til begrunnelsen i høringsnotatet gjengitt ovenfor, samt til at forslaget har fått bred støtte i høringen. Når det gjelder valg av henvisningsteknikk har departementet i lys av høringen kommet til at det bør vises uttrykkelig til straffeloven 2005 kapittel 18 om terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger i § 5. Se for øvrig den generelle omtalen av henvisningsteknikk i proposisjonen punkt 4.2.5 nedenfor. Det vises også til merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 5 i punkt 12.3 i proposisjonen.

I høringen har *Oslo statsadvokatembeter* og *Det nasjonale statsadvokatembetet* anført at det henholdsvis bør gjøres flere unntak fra kravet om dobbel straffbarhet og at det bør fastsettes en mer vidtrekkende jurisdiksjonsregel i § 5. Departementet bemerker at jurisdiksjonsreglene i straffeloven 2005 har sin bakgrunn i grundige og prinsipielle overveielser og avveininger av kryssende hensyn, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 13.5 side 173 flg. Kravet til dobbel straffbarhet omtales i denne proposisjonen som et generelt og grunnleggende prinsipp. Hensynet til forutberegnelighet og andre lands suverenitet står ifølge proposisjonen sentralt i begrunnelsen for å legge dobbel straffbarhet til grunn som en hovedregel. Av samme proposisjon punkt 30.1 side 404 fremgår det at dagens § 5 syvende ledd (i proposisjonen omtalt som femte ledd) gir uttrykk for at det bør vises en viss tilbakeholdenhet med å straffeforfølge i Norge handlinger som er begått i utlandet. At straffeloven 2005 § 5 innebærer et visst element av avkriminalisering, var ifølge proposisjonen punkt 30.1 side 402 tilsiktet.

Ikraftsetting av straffeloven 2005 er ikke et passende tidspunkt for å revurdere mer grunnleggende og prinsipielle valg som ble gjort da straffeloven 2005 ble vedtatt. Etter departementets syn

illustrerer for øvrig høringen i saken her at det er ulike oppfatninger om jurisdiksjonsreglene i straffeloven 2005, og at loven dermed på dette punktet synes å balansere ulike hensyn på en god måte. Departementet utelukker imidlertid ikke at det kan bli aktuelt å vurdere en viss revisjon av reglene om stedlig virkeområde i straffeloven 2005 på et senere tidspunkt.

I tilknytning til uttalelsen fra *Det nasjonale statsadvokatembetet* bemerker departementet at kravet i straffeloven 2005 § 5 femte ledd om at relevante handlinger må være rettet mot «noen som er norsk statsborger eller er bosatt i Norge», etter sin ordlyd ikke er begrenset til tilfeller hvor handlinger rettes mot nevnte personkrets i utlandet. Bestemmelsen utelukker heller ikke jurisdiksjon i tilfeller hvor handlingen i tillegg til å være rettet mot den nevnte personkrets, er rettet mot andre. Paragraf 5 femte ledd kan dermed etter sin ordlyd fange opp tilfeller av handlinger foretatt i utlandet av utlending som retter seg mot flere land, herunder Norge og norske borgere eller personer bosatt i Norge. Anvendelsen av § 5 femte ledd i slike tilfeller vil bero på en konkret vurdering av handlingen og dens tilknytning til norske borgere eller andre som er bosatt i Norge. I tråd med *Utenriksdepartementets* synspunkter bør strafforfølgning av utlendingers handlinger i utlandet forutsette en viss tilknytning til riket. Også bestemmelsene i straffeloven 2005 §§ 6 og 7 er relevante som grunnlag for jurisdiksjon i terrortilfellene.

Når det gjelder *Det nasjonale statsadvokatembetets* uttalelse om at unntaket fra dobbel straffbarhet må gjelde også for regelen i § 5 sjette ledd om hvilken straff som kan fastsettes, viser departementet til merknaden til denne bestemmelsen i Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.1 side 404 (hvor bestemmelsen er § 5 fjerde ledd).

4.2.3 Oppfordring til en straffbar handling og fremsettelse av hatefulle ytringer

4.2.3.1 Gjeldende rett og høringsnotatet

Ved lov 24. mai 2013 ble *straffeloven 1902* §§ 135 a (hatefulle ytringer) og 140 (oppfordring til en straffbar handling) føyet til straffeloven 1902 § 12 første ledd nr. 3 bokstav a og nr. 4 bokstav a. Departementet viste til at bestemmelsene rammer ytringer som er praktiske å fremsette fra utlandet over Internett, og som kan være alvorlige handlinger. Det vises for øvrig til den nærmere begrunnelsen i Prop. 53 L (2012–2013) punkt 4.3 side 8.

Straffeloven 1902 §§ 135 a og 140 er videreført i *straffeloven 2005* §§ 183 (oppfordring til en straffbar handling) og 185 (hatefulle ytringer).

For å få samme jurisdiksjonsregler i straffeloven 2005 som i 1902-loven på dette punktet innenfor rammen av systemet i straffeloven 2005, foreslo departementet i høringsnotatet punkt 4.2.9.3 side 25 at det føyes til et nytt nr. 11 i straffeloven 2005 § 5 første ledd som gir jurisdiksjon ved oppfordring til en straffbar handling og fremsettelse av hatefulle ytringer. Det ble også foreslått inntatt en korresponderende henvisning i straffeloven 2005 § 5 tredje ledd.

4.2.3.2 Høringsinstansenes syn

Politihøgskolen og *Utenriksdepartementet* støtter forslagene i høringsnotatet. Ingen høringsinstanser har gått mot forslagene.

Politihøgskolen fremhever at forslagene bidrar til å forenkle bestemmelsene om straffelovens stedlige virkeområde, uten at virkeområdet for norsk straffelovgivning endres nevneverdig.

Utenriksdepartementet begrunner sin støtte til forslagene med at oppfordringer og ytringer lett kan fremsettes fra utlandet, for eksempel over Internett.

4.2.3.3 Departementets vurdering

Departementet følger opp forslagene i høringsnotatet på dette punktet. Forslagene har fått støtte i høringen. Forslagene fremgår av departementets lovforslag § 3 om endringer i straffeloven 2005, jf. forslaget til nytt nr. 11 om oppfordring til straffbar handling og fremsettelse av hatefull ytring i straffeloven 2005 § 5 første ledd samt tilføyselsen av en korresponderende henvisning i § 5 tredje ledd.

Når det gjelder valg av henvisningsteknikk har departementet i lys av høringen kommet til at det bør vises uttrykkelig til straffeloven 2005 § 183 om oppfordring til straffbar handling og § 185 om hatefulle ytringer i § 5 første ledd nr. 11. Se den generelle omtalen av henvisningsteknikk i proposisjonen punkt 4.2.5 nedenfor.

Det vises for øvrig til merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 5 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.2.4 Påvirkningshandel

4.2.4.1 Gjeldende rett og straffeloven 2005

Straffeloven 2005 § 5 første ledd nr. 10 henviser til påvirkningshandel (straffeloven 2005 § 389). Straf-

febestemmelsene om korrupsjon, grov korrupsjon og påvirkningshandel (straffeloven 2005 §§ 387, 388 og 389) viderefører straffeloven 1902 §§ 276 a til 276 c som ble tilføyd som et ledd i ratifisering av Europarådets strafferettslige konvensjon mot korrupsjon. I de generelle merknadene i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 11.10.3 side 343 fremgår det at straffeloven 2005 § 6 vil oppfylle de aktuelle konvensjonsforpliktelsene. I spesialmerknaden til endringene i straffeloven 2005 § 5 er likevel påvirkningshandel nevnt blant lovbruddene som foreslås føyd til oppregningen i første ledd, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16 side 397. Det samme gjelder derimot ikke straffebestemmelsene om korrupsjon og grov korrupsjon, selv om disse har utgangspunkt i samme konvensjonsforpliktelser som påvirkningshandel.

4.2.4.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet punkt 4.2.9.4 side 25 foreslo departementet å ta ut henvisningen til påvirkningshandel i straffeloven 2005 § 5 første ledd nr. 10, da den synes overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 6. Departementet ba om høringsinstansenes syn på om henvisningen kan sløyfes.

4.2.4.3 Høringsinstansenes syn

Forslaget har ikke møtt motstand i høringen.

Kripes, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, uttaler at en ikke har noen bemerkninger til at nr. 10 om påvirkningshandel tas ut som overflødig.

Utenriksdepartementet påpeker at forslaget vil ha enkelte materielle konsekvenser, men overlater til Justis- og beredskapsdepartementet å avgjøre om forslaget likevel bør følges opp:

«Utenriksdepartementet (UD) er enig i at henvisningen i strl. 2005 første ledd nr. 10 kan sløyfes, da § 6 uansett muliggjør oppfyllelse av våre folkerettslige forpliktelser. UD bemerker imidlertid at dette vil innebære en innskrenkning av adgangen til å straffefølge andre personer enn norske borgere som begår påvirkningshandel i utlandet. Ved en slik sløyfing vil jurisdiksjonsgrunnlaget i strl. 2005 § 5 første ledd bokstav b) og c), som omfatter personer med bosted i Norge samt handlinger som er foretatt på vegne av et foretak registrert i Norge, bortfalle.

Ut over territorialjurisdiksjon og jurisdiksjon over handlinger begått av egne borgere i utlandet omfatter Europarådets strafferettslige konvensjon mot korrupsjon kun situasjoner

hvor handlingen er begått av en av statspartens «offentlige tjenestemenn, eller medlem av en av dens nasjonale offentlige forsamlinger» (artikkel 17 bokstav b) og situasjoner der handlingen «involverer en av partens offentlige tjenestemenn eller medlemmer av dens nasjonale offentlige forsamlinger» (artikkel 17 bokstav c), altså et noe snevrere utvalg enn det som følger av strl. 2005 § 5. Justis- og beredskapsdepartementet er nærmest til å vurdere hvorvidt det er riktig å fjerne adgangen til straffefølgning av påvirkningshandel begått av personer med bosted i Norge eller foretatt på vegne av norskregistrerte foretak i tilfeller hvor handlingen ikke er begått av en offentlig ansatt, et medlem av en offentlig forsamling eller der handlingen involverer personer i disse kategoriene.»

4.2.4.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet om å sløyfe henvisningen til påvirkningshandel i straffeloven 2005 § 5 første ledd nr. 10. Se forslaget til endringer i straffeloven 2005 § 5 i lovforslaget § 3.

Departementet viser til merknadene i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 11.10.3 side 343 og punkt 16 side 397 samt redegjørelsen ovenfor under punkt 4.2.4.1. Alt i alt fremstår det som en inkurie at påvirkningshandel ble inntatt i straffeloven 2005 § 5 første ledd. Forslaget om å sløyfe påvirkningshandel i oppregningen i § 5 første ledd har heller ikke møtt motstand i høringen.

Dersom det blir aktuelt med en revisjon av reglene om stedlig virkeområde i straffeloven 2005 på et senere tidspunkt, vil det eventuelt kunne vurderes om det er behov for å innta både korrupsjon og påvirkningshandel i oppregningen i straffeloven 2005 § 5 første ledd. Formålet med dette ville være å utvide jurisdiksjonen sammenliknet med det som følger av Europarådets strafferettslige konvensjon mot korrupsjon og straffeloven 2005 § 6, jf. uttalelsen fra Utenriksdepartementet i høringen.

Det vises for øvrig til merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 5 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.2.5 Henvisningsteknikk

4.2.5.1 Høringsnotatet

Det fremgår av høringsnotatet punkt 4.2.9.5 side 26 at departementet har vurdert om unntakene i

oppgreningen i straffeloven 2005 § 5 første ledd nr. 2, 4, 5, 8 og 10 bør utformes slik at det henvises til de aktuelle straffebed. Om bakgrunnen for dette heter det:

«Unntakene i *straffeloven 2005 § 5 første ledd nr. 2 til 10* har blitt føyd til oppgreningen på noe ulike tidspunkter, og det har vært ulik praksis når det gjelder om det henvises til lovbruddstype eller paragraf.

Da straffeloven 2005 § 5 ble utformet ble det fra departementets side lagt opp til at paragrafhenviisningene til barneekteskap, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (oppgreningen nr. 4 og 5) skulle tilføyes når lovens spesielle del var utarbeidet, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 13.5.5.4.2 side 188. Videre ble det uttalt (på side 187) at hvilke handlinger som vil omfattes av unntaket i første ledd nr. 2 (krigsforbrytelse mv.), først ville bli endelig fastlagt når de spesielle bestemmelser i straffeloven 2005 kapittel 16 var utformet, uten at det ble sagt noe om henviisningsteknikk. Unntakene i oppgreningen punkt 6 (rettet mot den norske stat eller norsk statsmyndighet) og 7 (foretatt utenfor området for noen stats høyhetsrett) synes å ha vært ment som endelig utformet (samme sted side 186–187). Unntaket i oppgreningen nr. 3 (brudd på krigens folkerett) ble føyd til under stortingsbehandlingen, jf. Innst. O.nr. 72 (2004–2005) punkt 12.4.2 side 42.

Det ble ikke inntatt henviisninger til enkeltparagrafer i oppgreningen i nr. 2 da bestemmelsene i straffeloven 2005 kapittel 16 ble gitt ved lov 7. mars 2008 nr. 4. I forarbeidene er det likevel uttalt at bestemmelsene i straffeloven 2005 § 5 første ledd nr. 2 skal anses som en henviisning til alle handlingene som er omfattet av straffeloven 2005 kapittel 16, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 5.5.2.2 side 56. Det ble samtidig tatt inn en ny regel i straffeloven 2005 § 5 fjerde ledd som begrenser straffeloven 2005 § 5 første ledd nr. 2 for så vidt gjelder personer som omfattes av straffeloven 2005 § 5 annet og tredje ledd.

Bestemmelser om barneekteskap (straffeloven 2005 § 262 annet ledd), tvangsekteskap (straffeloven 2005 § 253) og kjønnslemlestelse (straffeloven 2005 §§ 284 og 285) ble inntatt i straffeloven 2005 ved lov 19. juni 2009 nr. 74, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009). Det ble ikke inntatt henviisninger til disse konkrete paragrafene i straffeloven 2005 § 5 første ledd nr. 4 og 5. Ved samme lov ble det føyd til nye unntak i oppgreningen nr. 8, 9 og 10. I nr. 8 og nr. 10 er det vist til lovbruddstypene omsorgsunndragelse og

påvirkningshandel, ikke de konkrete bestemmelsene §§ 261 og 389 som ble tilføyd ved samme lov. I nr. 9 er det derimot vist til paragrafer som gjelder menneskehandel og en rekke seksuallovbrudd, som alle ble tilføyd ved samme lov.»

Departementet foreslo ikke i høringsnotatet å gjøre endringer i § 5 med sikte på en mer enhetlig henviisningsteknikk, da dette ikke er nødvendig for å sette bestemmelsen i kraft. I høringsnotatet punkt 4.2.9.5 side 26 uttales det:

«Etter departementets syn vil den lovteknisk heldigste løsningen være en enhetlig henviisningsteknikk i straffeloven § 5 første ledd. Ettersom enkelte av punktene i oppgreningen nr. 1 til 10 ikke viser til lovbrudd (nr. 1 og 7) og heller ikke synes egnet til å erstattes av spesifikke paragrafer (nr. 3 og til dels nr. 6), vil likevel ikke et enhetlig preg kunne oppnås selv om paragrafhenviisninger inntas så langt det er mulig. Dersom de spesifikke henviisningene i punkt 9 skulle erstattes av en generell henviisning til lovbruddstypen, ville det medføre en ubegrunnet utvidelse av jurisdiksjonen over seksuallovbrudd. Etter departementets syn bør det muligens på et senere tidspunkt vurderes å gjøre en begrenset revisjon av straffeloven 2005 § 5. For eksempel er det uklart hvorfor omsorgsunndragelse er omhandlet i et eget punkt i oppgreningen, mens menneskehandel er tatt med sammen med seksuallovbruddene. Dette er imidlertid ikke nødvendig for å sette bestemmelsen i kraft.

Departementet foreslår derfor at utformingen av straffeloven 2005 § 5 inntil videre beholdes slik den er vedtatt. Forslagene til tilføyerler til oppgreningen som fremmes i dette høringsnotatet, foreslås inntatt som henviisninger til lovbruddstype. Det bes likevel om høringsinstansenes syn på om henviisningene til lovbrudd bør erstattes av paragrafhenviisninger så langt det er mulig, jf. redegjørelsen over for hvilke straffebed dette i så fall gjelder.»

4.2.5.2 Høringsinstansenes syn

Kripas, Oslo statsadvokatembeter, Politidirektoratet, Politiets sikkerhetstjeneste, Politihøgskolen og Riksadvokaten har uttalt seg om spørsmålet om henviisningsteknikk i straffeloven 2005 § 5.

Kripas, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, uttaler at en ut fra den begrunnelse som er gitt i høringsnotatet ikke har særlige bemerkninger til

at henvisningene inntil videre beholdes som de er, men påpeker at henvisningsteknikken ikke fremstår som enhetlig.

Oslo statsadvokatembeter argumenterer for at det i § 5 bør vises til konkrete paragrafer så langt det er mulig:

«Bestemmelsene om straffelovens stedlige virkeområde er, som følge av migrasjon og større mobilitet i befolkningen, praktisk viktige bestemmelser. Det er viktig at disse bestemmelsene er utformet på en tydelig og tilgjengelig måte. Slik bestemmelsen i straffeloven § 5 er utformet nå, er det vår oppfatning at dette hensynet ikke i tilstrekkelig grad ivaretas. Etter vår oppfatning bør § 5 første ledd nr. 2-10 endres slik at det henvises til konkrete paragrafer så langt det er mulig.»

Politihøgskolen er av samme oppfatning, og mener at spørsmålet om § 5 mer konsekvent bør vise til paragrafer og kapitler istedenfor karakteristikker, i stor grad dreier seg om hva som skal tillegges størst vekt, rettsanvendelsen eller lovgivningsprosessen:

«For rettsanvendelsen er det neppe tvil om at en konkret angivelse av hvilke lovbestemmelser eller lovkapitler som kan forfølges i Norge også om lovbruddet er begått i utlandet, er det som er enklest å anvende. Gjeldende straffelov § 12 er i stor grad basert på konkret angivelse av hvilke straffebestemmelser som er anvendelig også når handlingen er begått i utlandet. Men opp gjennom tidene har man imidlertid ved endringer i straffeloven opplevd atskillige «inkurier» ved at man ikke har husket å gjennomføre nødvendige korreksjoner i gjeldende straffelovs § 12. Med de muligheter som i dag finnes for å anvende databaserte kontrollsystemer, bør det likevel være mulig å unngå slike «inkurier» i fremtiden. Det er således Politihøgskolens syn at den nye straffeloven § 5 søkes gjort mest mulig konkret ved å henviser til bestemmelser eller kapitler.»

Riksadvokaten er enig med departementet i at det ikke lar seg gjøre å gjennomføre en enhetlig henvisningsteknikk, men understreker samtidig at hensynet til klarhet og tilgjengelighet tilsier at det så langt det er mulig benyttes paragraf- eller kapitelhenvvisninger.

Politiets sikkerhetstjeneste fokuserer for sin del på straffeloven 2005 § 5 første ledd nytt nr. 10 om terror- og terrorrelaterte handlinger:

«Hva gjelder utformingen av den angjeldende bestemmelse, mener en det er viktig å søke å unngå usikkerhet om rekkevidden av norsk strafferettslig jurisdiksjon etter straffeloven 2005 § 5. Etter PSTs oppfatning er det derfor å foretrekke at tilføyelsen i første ledd punkt 10, som nå foreslås inntatt som en henvisning til lovbruddstype, erstattes av en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 18 eller til de der nevnte paragrafer.»

4.2.5.3 Departementets vurdering

Departementet viser til at en enhetlig henvisningsteknikk i § 5 ikke er mulig å oppnå, jf. redegjørelsen fra høringsnotatet inntatt i punkt 4.2.5.1 ovenfor. Departementet har merket seg at det i høringen synes å være bred enighet om at det i størst mulig grad bør vises til paragrafer og kapitler, og ikke til lovbruddstype. Som signalisert i høringsnotatet vil det ikke bli gjort omfattende endringer i henvisningene i forbindelse med ikraftsettingen. Dette kan man eventuelt vurdere å gjøre ved en senere revisjon av bestemmelsen. Hva angår straffebudene man ved ikraftsettingen tilføyer i § 5 første ledd nr. 10 og 11, har departementet imidlertid valgt å følge høringsinstansenes anbefaling om å innta henvisninger til kapitler og enkeltparagrafer, se punkt 4.2.2 og 4.2.3 foran.

Det vises for øvrig til merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 5 i proposisjonen punkt 12.3.

4.3 Grov ulovlig bevæpning på offentlig sted

4.3.1 Gjeldende rett og straffeloven 2005

Etter *gjeldende rett* må skytevåpen ikke has med på offentlig sted uten aktverdig grunn, jf. lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon mv. (heretter benevnt våpenloven) § 27 b annet ledd. Overtredelse kan straffes med bot eller fengsel inntil to år, jf. våpenloven § 33 første ledd annet punktum første straffalternativ. Annet straffalternativ gjelder overtredelse av lovens bestemmelser om ulovlig innføring, avhendelse, erverv eller besittelse av skytevåpen eller ammunisjon.

Dersom overtredelse som nevnt i våpenloven § 33 første ledd annet punktum første eller annet straffalternativ er grov, kan bot eller fengsel inntil fire år idømmes, jf. våpenloven § 33 annet ledd første punktum. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov skal det særlig legges vekt på hva

slags og hvor mange våpen overtredelsen gjelder eller om handlingen av andre grunner er av særlig farlig eller samfunnsskadelig art, jf. våpenloven § 33 annet ledd annet punktum.

Etter våpenloven § 27 b tredje ledd gjelder forbudet mot å ha med skytevåpen på offentlig sted også for luft- og fjærvåpen, våpenetterligninger som lett kan forveksles med skytevåpen og skytevåpen som etter våpenloven § 1 annet ledd er gjort varig ubrukbart. Overtredelse kan straffes med fengsel inntil tre måneder, jf. våpenloven § 33 første ledd første punktum. Våpenloven § 33 annet ledd om grove overtredelser gjelder ikke våpenloven § 27 b tredje ledd.

Etter straffeloven 1902 § 352 a kan den som bærer kniv eller et lignende farlig redskap på offentlig sted, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder, dersom ikke formålet er arbeid, friluftsliv eller annet aktverdig formål.

Straffeloven 2005 § 189 om ulovlig bevæpning på offentlig sted viderefører i hovedsak straffeloven 1902 § 352 a (kniv mv.), våpenloven §§ 27 b annet ledd, jf. 33 første ledd annet punktum første straffalternativ (skytevåpen) og våpenloven §§ 27 b tredje ledd, jf. 33 første ledd første punktum (våpenetterligning mv.). Strafferammen på fengsel inntil ett år innebærer en skjerpelse sammenlignet med straffeloven 1902 § 352 a (kniv mv.) og våpenloven §§ 27 b tredje ledd, jf. 33 første ledd første punktum (våpenetterligning mv.), men en nedsettelse sammenlignet med våpenloven §§ 27 b annet ledd, jf. 33 første ledd annet punktum første straffalternativ (bevæpning med skytevåpen på offentlig sted). Det vises til Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 10.10.2 side 254–255.

Straffskjerpelsen for grov bevæpning med skytevåpen på offentlig sted, jf. våpenloven §§ 27 b annet ledd jf. 33 annet ledd, er ikke videreført i straffeloven 2005. Straffelovkommisjonen uttalte i den forbindelse at en strafferamme på fengsel inntil fire år synes unødvendig høy (NOU 2002: 4 punkt 9.7.3 side 309). Valg av strafferamme er også omtalt i Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 10.10.2 side 255.

Våpenloven § 33 første ledd annet punktum annet straffalternativ (ulovlig befatning med skytevåpen eller ammunisjon) er videreført i straffeloven 2005 § 190 første ledd, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 12.2.5 side 346. For slike overtredelser er straffskjerpelsen i våpenloven § 33 annet ledd jf. første ledd annet punktum annet straffalternativ videreført og skjerpet i straffeloven 2005 § 191, med en strafferamme på fengsel inntil seks år. Det vises til Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 10.10.3 side 257–258.

Våpenloven §§ 27 b annet og tredje ledd, samt 33 første ledd annet punktum og annet ledd er vedtatt opphevet med virkning fra den tid straffeloven 2005 settes i kraft, jf. forslaget til § 412 nr. 58 i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 546.

4.3.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet tok departementet opp et spørsmål om man bør videreføre en straffskjerpelse for grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted, som i våpenloven § 33 annet ledd, i en ny bestemmelse i straffeloven 2005. Det heter følgende om dette i høringsnotatet punkt 4.2.1 side 11–12:

«D e p a r t e m e n t e t viser til at straffeloven 2005 § 189 omfatter handlinger som kan være av ulik alvorlighetsgrad. Å ha med skytevåpen på offentlig sted uten aktverdig grunn vil ofte ha et stort skadepotensiale, særlig hvis våpenet er ladd. En slik handling innebærer fare for alvorlige ulykker og kan senke terskelen for at skytevåpen brukes i det offentlige rom for å skade eller true.

Dersom handlingen samtidig innebærer en gjentatt eller graverende overtredelse av våpenlovens bestemmelser om innføring, avhendelse, erverv eller besittelse, kan straffeloven 2005 §§ 190 og 191 komme til anvendelse med strafferammer på fengsel inntil henholdsvis to og seks år. Ordet «besittelse» tar i denne sammenheng sikte på tilfeller hvor våpen oppbevares ulovlig uten at det er ervervet i sivilrettslig forstand, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 12.2.5 side 346.

Dersom ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted innebærer en overtredelse av straffeloven 2005 §§ 191 a og 191 b (ved at gjerningspersonen har til hensikt å begå en straffbar handling), kan handlingen medføre fengsel inntil henholdsvis seks og ti år.

Dersom gjerningspersonens formål er å ha våpenet som «sikkerhet» i tilfelle truende situasjoner, eller dersom gjerningspersonen regner det som sannsynlig at våpenet kan bli brukt til å true eller skyte med, men ikke har hensikt om dette, vil i utgangspunktet bare straffeloven 2005 § 189 være anvendelig med en strafferamme på fengsel inntil ett år. Departementet stiller på denne bakgrunn spørsmål om strafferammen i straffeloven 2005 § 189 i tilstrekkelig grad tar høyde for de mer alvorlige tilfellene av grov ulovlig bevæpning på offentlig sted, som

ikke rammes av strengere straffebud. Departementet foreslår til overveielse å videreføre en straffskjerpelse om grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted, som i våpenloven § 33 annet ledd, i en ny bestemmelse i straffeloven 2005 § 189 a, se departementets lovforslag § 3 om endringer i straffeloven 2005. Departementet ber om høringsinstansenes syn på forslaget om en egen bestemmelse om grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted, den nærmere utformingen av bestemmelsen, og på om en strafferamme på tre år synes passende.

Forslaget omfatter ikke overtredelser av straffeloven 2005 § 189 første ledd bokstav b til d (våpenetterligninger mv.) eller annet ledd (kniv mv.). Strafferammen på fengsel inntil ett år representerer for disse handlingene allerede en betydelig straffskjerpelse sammenliknet med gjeldende rett. Av samme grunn foreslår departementet ikke en generell økning av strafferammen i straffeloven 2005 § 189.»

4.3.3 Høringsinstansenes syn

Bergen tingrett, Kripas, Oslo politidistrikt, Oslo statsadvokatembeter, Politidirektoratet og Politiets sikkerhetstjeneste støtter forslaget om å videreføre en straffskjerpelse for grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted i straffeloven 2005 ny § 189 a.

I sin begrunnelse for å støtte forslaget peker *Bergen tingrett* på at narkotikaselgere kan se seg tjent med å bevæpne seg. *Bergen tingrett* uttaler videre at en strafferamme på tre år synes passende.

Oslo politidistrikt uttaler at det er et godt forslag som dekker et reelt behov, og stiller samtidig spørsmål om det kan være grunn til at også andre typer våpen enn skytevåpen omfattes.

Oslo statsadvokatembeter uttaler:

«Vi tiltrer departementets forslag og begrunnelse for å utforme en ny strl § 189a som rammer grov ulovlig bevæpning på offentlig sted. Dersom en slik lovendring ikke skjer, vil det i realiteten oppstå en nedkriminalisering av ulovlig besittelse av skytevåpen på offentlig sted. Hensett til kriminalitetsutviklingen, er dette ikke ønskelig.»

Politiets sikkerhetstjeneste uttaler:

«PST gir sin tilslutning til en videreføring av skjerpet straff for grov overtredelse av forbu-

det mot å medbringe skytevåpen på offentlig sted uten aktverdig grunn. I likhet med departementet ønsker en å påpeke at å medbringe våpen på offentlig sted uten aktverdig grunn i seg selv representerer et stort skadepotensiale og kan senke terskelen for at våpenet tas i bruk i gitte situasjoner. For å søke å motvirke den trussel som ligger i at enkeltpersoner eller miljøer medbringer skytevåpen i det offentlige rom, bør strafferammene reflektere det alvor, farepotensial og den straffverdighet slike overtredelser representerer.

Behovet for en skjerpet straff, som gjør det mulig å reagere strengt ved de mer alvorlige tilfeller av ulovlig bevæpning på offentlig sted, og som ikke rammes av strengere straffebud, må også ses i sammenheng med at strafferammen i straffeloven 2005 § 189 innebærer en nedsettelse av strafferammen sammenliknet med bestemmelsene i gjeldende våpenlov, ved at strafferammen er senket fra fengsel i to til ett år. Sistnevnte endring står i en viss kontrast til den straffskjerpelse vi fikk ved lov 5. juni 1998 nr. 35, der straffen for ulovlig våpenbesittelse på offentlig sted ble hevet fra fengsel i 3 måneder til to år, blant annet under henvisning til en betydelig økning i antall registrerte voldsforbrytelser i de senere tiår, at det var en økende tendens til at skytevåpen var involvert i drapsaker, ved grov vold eller trusler om vold, og at stadig flere ulovlige våpen ble beslaglagt hos kriminelle. Så langt en er kjent med har ikke utviklingen de senere år gått i en retning som tilsier at behovet for å kunne reagere strengt ved grove overtredelser av våpenforbudet på offentlig sted har blitt mindre. I Rt. 2003 s. 794 ble straffen for overtredelse av forbudet mot å bære våpen på offentlig sted satt til fengsel i 9 måneder. Høyesterett la vekt på at det var viktig å motvirke en utvikling der skytevåpen medbringes med sikte på å benyttes i selvforsvar.

Straffeloven 2005 § 189 og forslaget til ny § 189a kan oppfattes som et signal om at lovgiver ikke vurderer straffverdigheten av å overtred forbudet mot å medbringe skytevåpen på offentlig sted på samme måte som tidligere, noe som vil kunne influere på det faktiske straffenivået for slike overtredelser. I lys av dette savnes en nærmere begrunnelse for å senke strafferammen fra dagens strafferamme på fengsel i 4 år til 3 år ved grov overtredelse.»

Riksadvokaten stiller seg noe tvilende til behovet for en slik regel, og bemerker:

«I Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 255 forutsettes det om straffenivået etter strl. 2005 § 189 – med ett års strafferamme – at "[d]et mest aktuelle er bot, men for de grovere tilfellene og ved gjentakelse vil det kunne være aktuelt med fengselsstraff". Etter hva en er kjent med har det heller ikke i rettspraksis fremkommet tilfeller som kaller på en forhøyet strafferamme.

For øvrig bemerkes at det ene typetilfelle som angis i høringsnotatet – bevæpning med beskyttelsesformål – ikke entydig taler i skjerpende retning. Det gjør derimot i og for seg det andre typetilfellet som nevnes, nemlig bevæpning i situasjoner der gjerningspersonen regner det som sannsynlig at våpenet kan bli brukt til å true eller skyte med, men ikke har slik hensikt. Dersom man ønsker å ramme dette særskilt, ville det etter riksadvokatens syn være mer nærliggende å revurdere hensiktskravet i strl. 2005 §§ 191 a og 191 b enn å vedta en ny § 189a som foreslått, likevel slik at denne vurderingen ikke hører naturlig hjemme i det pågående ikrafttredelsesarbeidet.»

Politihøgskolen synes det er vanskelig å se noe behov for den foreslåtte bestemmelsen, og uttaler:

«Straffetrusselen brukes her i rent forebyggende øyemed, med det siktemål å forebygge potensielt meget truende eller farlige situasjoner. Det er derfor grunn til å understreke hva som **ikke** vil være den foreslåtte bestemmelses primære anvendelsesområde.

Der hvor noen tar frem skytevåpenet og truer med det, eller endog avfyrrer skudd, vil andre og strengere bestemmelser kunne anvendes i konkurrans med den vedtatte § 189. Hvor våpenet medbringes med den hensikt å gjøre bruk av det, kommer straffeloven §§ 191a og 191b til anvendelse. Og selv om det ikke foreligger verken bruk eller hensikt, vil gjentatt ulovlig håndtering av skytevåpen fanges opp av §§ 190 og 191. Anvendelsesområdet for § 189, og dermed for den foreslåtte § 189a er følgelig de som ikke har tidligere er tatt for overtredelser av bestemmelsene, ikke har hensikt om og heller ikke gjør bruk av våpenet. *Politihøgskolen* har vanskelig for å se at en strafferamme på tre år overfor denne gruppe vil ha potensiale for å styre atferden i større grad, enn en ramme på ett år. Det vesentligste for straffebestemmelsens forebyggende effekt vil være oppdagelsesrisikoen og den utmålte straff. Oppdagelsesrisikoen påvirkes ikke av

strafferammen. Trolig vil en streng og konsekvent straffutmåling knyttet til strafferammen på ett år i den vedtatte § 189, ha en større forebyggende effekt enn det symbolvirkningen av en strafferamme på tre år vil gi. Erfaringsmessig vil det sjelden eller aldri bli utmålt strengere straff enn ett års fengsel selv ved en eventuell overtredelse av den foreslåtte § 189a med en ramme på tre år. Med den kriminalisering som allerede er foretatt på området, jf. ovenfor, synes det derfor ikke å være noe behov for den foreslåtte bestemmelsen.»

Kripos har i sin høringsuttalelse foreslått at bestemmelsen får en noe annen utforming:

«Slik vi vurderer det vil et helt sentralt moment ved vurderingen av om bevæpningen er grov, være om våpenet er ladd eller lett kan lades. Et annet viktig moment vil være hva slags våpen det gjelder, f. eks. om det dreier seg om våpen som ikke er egnet til lovlig bruk for privatpersoner (avsaget hagle, automatvåpen o. l.). Vi antar at den enkelte person erfaringsmessig stort sett vil være i besittelse av ett, kanskje to våpen, slik at antall våpen vil være av mindre betydning for vurderingen. Fra rettspraksis vises til Rt-2003-124, særlig avsnitt 17 og Rt-2003-794 for så vidt angår praktiseringen av våpenloven § 33.

Et forslag til alternativ utforming av § 189a annet kan være:

Ved avgjørelsen av om bevæpningen er grov, skal det særlig legges vekt på

- a) hvilken type våpen overtredelsen gjelder,
- b) om våpenet er ladd eller lett kan lades, og
- c) om bevæpningen av andre grunner er særlig farlig eller samfunnsskadelig.»

Dette forslaget tiltres i høringen av *Politidirektoratet*. Også *Riksadvokaten* har synspunkter på utformingen av bestemmelsen:

«Til selve utformingen av det foreslåtte straffebudet nevnes at vurderingsmomentene som er angitt i bestemmelsens annet ledd, gir begrenset veiledning om hvilke overtredelser som skal bedømmes som grove. Dette illustreres også av at momentene i liten grad peker mot de typetilfeller som er omtalt i høringsnotatet.»

Kripos, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, har i sin høringsuttalelse også noen bemerkninger til den foreslåtte strafferammen på inntil tre år:

«Strafferammen etter våpenloven § 33 første ledd annet punktum er bøter eller fengsel inntil 4 år. Om strafferammen nå reduseres til maksimum 3 år, er vi bekymret for at det kan oppfattes som nedkriminalisering av slike handlinger. Våpenloven § 33 omhandler både det forhold som beskrevet i forslaget til § 189a, og de forhold som er omhandlet i §§ 191 jfr. 190. For § 191 er strafferammen bot eller fengsel inntil 6 år. Kripas' utgangspunkt er at strafferammen etter § 189a bør være den samme. Dersom man likevel velger en strafferamme på bot eller fengsel inntil 3 år, bør det etter vår vurdering klart fremgå av forarbeidene at endringen av strafferammen ikke er et signal om endring i den rettspraksis som er etablert som følge av skjerping av våpenloven i 1998.»

4.3.4 Departementets vurdering

Departementet følger opp forslaget om å videreføre en straffskjerpelse for grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted i straffeloven 2005 ny § 189 a, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005. Selv om enkelte høringsinstanser har stilt spørsmål ved behovet for en slik regel, tyder innspillene fra de øvrige høringsinstansene på at det er et reelt behov for en slik regulering. Når det gjelder spørsmålet fra *Oslo politidistrikt* om det kan være grunn til at også andre typer våpen enn skytevåpen omfattes, bemerker departementet at det ikke er rom for å gå inn på dette i proposisjonen her.

Departementet har vurdert forslaget fra *Kripas* om en mulig omformulering av § 189 a annet ledd slik at det klarere fremkommer hva det særlig skal legges vekt på i bedømmelsen av om bevæpningen er grov. Departementet følger opp forslaget, noe som også synes å ivareta de hensyn *Riksadvokaten* peker på når det gjelder utformingen av bestemmelsen.

Departementet har videre vurdert innspillene i høringen knyttet til departementets forslag om en strafferamme på inntil tre år. Det er delte meninger blant høringsinstansene om denne rammen er for høy eller lav. Departementet fastholder forslaget i høringsnotatet om en strafferamme på inntil tre år. Den valgte strafferammen må ses i lys av at man i straffeloven 2005 reduserer antallet strafferammer. Strafferammen på inntil tre år tar ikke sikte på å endre forholdet til relevant rettspraksis.

Det vises for øvrig til merknadene til straffeloven 2005 ny § 189 a i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.4 Videreføring i straffeloven 2005 av ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud

I det følgende tar departementet opp spørsmålet om å videreføre ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud. Ordningen refereres ofte til som en ordning med «omvendt voldsalarm». Adgangen til å ilegge elektronisk kontroll er begrenset til tilfeller hvor slik kontroll er nødvendig for at kontaktforbudet skal bli overholdt.

Adgangen til å ilegge elektronisk kontroll ved kontaktforbud kom inn i lovverket gjennom en endring av straffeloven 1902 § 33 ved lov 19. juni 2009 nr. 75 (i kraft 1. februar 2013). Bestemmelsen om kontaktforbud i straffeloven 2005 § 57 ble imidlertid ikke endret tilsvarende. Bakgrunnen for dette var at man ønsket å vinne erfaring med ordningen med elektronisk kontroll, jf. Ot.prp. nr. 25 (2008–2009) Om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (kontaktforbud med elektronisk kontroll, endring av saksbehandlingsreglene for besøksforbud mv.) punkt 3.7.7 side 25.

Spørsmålet i det følgende er om ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud bør videreføres i straffeloven 2005. Ettersom endringen i straffeloven 1902 § 33 først trådte i kraft 1. februar 2013, har man foreløpig lite grunnlag for å evaluere ordningen.

I *høringsnotatet* punkt 4.2.6 side 17-18 ble det foreslått å tilføye et nytt femte ledd i straffeloven 2005 § 57 for å videreføre ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud. Det ble også foreslått et nytt annet punktum i straffeloven 2005 § 58 annet ledd som tilsvarende straffeloven 1902 § 33 a annet ledd annet punktum om at elektronisk kontroll ikke kan ilegges på ubestemt tid. Relevante deler av § 33 a tredje ledd ble foreslått videreført ved endringer i § 58 tredje ledd. I tillegg ble det foreslått å tilføye en ny bokstav c i straffeloven 2005 § 168 som tilsvarende straffeloven 1902 § 342 første ledd bokstav c om straff for den som hindrer elektronisk kontroll.

I høringen støttes departementets forslag av *Det nasjonale statsadvokatembetet*, *Likestillings- og diskrimineringsombudet*, *Oslo statsadvokatembeter*, *Politidirektoratet* og *Riksadvokaten*. Ingen høringsinstanser har gått mot forslaget.

Likestillings- og diskrimineringsombudet uttaler at en videreføring av elektronisk kontroll ved kontaktforbud er et viktig virkemiddel for å beskytte mot vold og overgrep, og bemerker:

«Ombudet mener myndighetene ved å videreføre denne ordningen, signaliserer viktigheten

av både kvinners og menns rett til ikke å bli utsatt for kjønnsbasert vold og seksuelle overgrep.»

Oslo statsadvokatembeter peker på at ordningen med elektronisk kontroll er forholdsvis ny og uttaler:

«En har således ikke vunnet de erfaringene som er nødvendig for å evaluere ordningen. Dersom ikke straffeloven § 57 endres, vil ordningen i realiteten bli avvirket før den har vært prøvet. Fra vår side støtter vi departementets forslag til endring av straffeloven § 168.»

Også *Politidirektoratet* mener at ordningen bør videreføres i straffeloven 2005, og opplyser følgende om bruken av ordningen:

«Vi viser til at det har tatt tid for bestemmelsen, som trådte i kraft i februar 2013, har blitt anvendt. Den første dommen om elektronisk kontroll ved kontakt forbud er nå avsagt (Sør-Trøndelag politidistrikt). Dommen er imidlertid ikke rettskraftig og ser ut til å bli anket av påtalemyndighetene. Direktoratet er kjent med flere saker i andre politidistrikter der påtalemyndigheten vurderer å nedlegge påstand om elektronisk kontroll. Direktoratet er enig med departementet i at ordningen bør evalueres og at det må komme flere dommer om elektronisk kontroll før evalueringen.»

Departementet bemerker at dersom ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud ikke videreføres i straffeloven 2005, vil man ikke få et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere om ordningen bør videreføres mer permanent. En slik vurdering er forutsatt i Ot.prp. nr. 25 (2008–2009) punkt 3.7.7 side 25. For øvrig viser departementet til at et flertall av høringsinstansene i sin tid støttet innføringen av ordningen med elektronisk kontroll, jf. Ot.prp. nr. 25 (2008–2009). I høringen her har forslaget om å videreføre denne ordningen i straffeloven 2005 fått støtte. Departementet følger etter dette opp forslaget i høringsnotatet om å videreføre ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud i straffeloven 2005 §§ 57, 58 og 168, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005. Departementet ser fortsatt behov for å evaluere ordningen når det er vunnet nok erfaring med den. Departementet vil komme tilbake til en slik evaluering.

Det vises for øvrig til merknadene til endringene i straffeloven 2005 §§ 57, 58 og 168 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.5 Endring av forbudssoner knyttet til kontaktforbud

Da den alminnelige delen av straffeloven 2005 ble vedtatt, synes det både i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 å ha skjedd en inkurie ved at den gjeldende § 33 annet ledd i straffeloven 1902 ikke ble videreført. Paragraf 33 annet ledd ga påtalemyndigheten anledning til å begjære et oppholdsforbud endret uten at dette var knyttet til tidsfrister. Ordningen i gjeldende straffelov § 33 a og straffeloven 2005 § 58 bygger på tidsfrister, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.1 side 457. Med en slik ordning synes man å miste muligheten til å endre et kontaktforbud i særlige situasjoner i perioder der det etter § 58 tredje ledd ikke er anledning til å prøve kontaktforbudet.

I *høringsnotatet* punkt 4.2.7 side 18-19 reiste departementet spørsmål om det burde videreføres en regel som gir adgang til endring også utenom tidsfristene i straffeloven 2005 § 58 tredje ledd i tilfeller hvor det anses nødvendig av hensyn til sikkerheten for den eller de personene som skal beskyttes av forbudet. Departementet foreslo å ta inn en særregel i § 58 siste ledd hvor kompetansen til å endre kontaktforbudet legges til tingretten. Om departementets forslag heter det i *høringsnotatet*:

«Forslaget tilsikter å videreføre realiteten i straffeloven 1902 § 33 annet ledd slik denne lød før vedtakelsen av den alminnelige delen i straffeloven 2005. Formålet er å sikre at forbudssoner skal kunne endres for å ta høyde for at den eller de personer som skal beskyttes av kontaktforbudet fortsatt er beskyttet dersom de bytter bosted, arbeidssted, skole eller lignende.

Et alternativ til forslaget om å legge kompetansen til å endre forbudssoner til tingretten, kan være å gi påtalemyndigheten adgang til å endre forbudssoner kombinert med en etterfølgende mulighet for den forbudet retter seg mot til å bringe spørsmålet inn for tingretten, jf. straffeprosessloven § 222 a sjette ledd.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på de spørsmålene som er reist foran.

Det kan etter omstendighetene bli aktuelt å foreslå en tilsvarende bestemmelse i straffeloven 1902 § 33 a. Et slikt forslag vil imidlertid ikke bli inntatt i proposisjonen om ikraftsetting av straffeloven 2005.»

Bergen tingrett, Norsk Kvinnesaksforening, Oslo statsadvokatembeter, Politidirektoratet og Riksadvokaten

katen støtter departementets forslag om en særregel som gir adgang til endring av forbudssoner ved kontaktforbud også utenom fristene som er fastsatt i straffeloven 2005 § 58. Ingen høringsinstanser har gått mot forslaget.

Når det gjelder spørsmålet om hvor kompetansen til å endre forbudssoner skal ligge – hos tingretten eller påtalemyndigheten med en etterfølgende mulighet for den forbudet retter seg mot til å bringe spørsmålet inn for tingretten – er det delte meninger blant høringsinstansene.

Bergen tingrett uttaler:

«Vi støtter forslaget om å gi påtalemyndigheten adgang til å endre forbudssoner kombinert med en etterfølgende mulighet for den forbudet retter seg mot til å bringe spørsmålet inn for tingretten. Påtalemyndigheten får derved mulighet til å endre forbudssoner på en enkel og effektiv måte, samtidig som det åpnes for at endringen kan overprøves for retten.»

I forlengelsen av dette bemerker *Oslo politidistrikt* at det nevnte alternativet utvilsomt fremstår som det mest praktiske og tilføyer:

«Med den sikkerhetsventilen det er at angjelende kan kreve endringen rettslig prøvet kan vi ikke se at det skulle være noen tilstrekkelig tungtveiende argumenter mot det enkleste alternativet.»

Også *Politidirektoratet* mener at kompetansen bør legges til påtalemyndigheten med adgang til etterfølgende domstolsprøving:

«Forslaget om å legge kompetansen til å endre forbudssoner til tingretten innebærer at samtlige endringer først vil kunne få virkning i etterkant av rettsmøtet. I enkelte tilfeller vil det være et behov for å kunne endre sonen raskt av hensyn til sikkerheten til fornærmede. Departementet oppstiller imidlertid et alternativ forslag, der påtalemyndigheten gis adgang til å endre forbudssoner kombinert med en etterfølgende mulighet for den forbudet retter seg mot til å bringe spørsmålet inn for tingretten, jf. strpl § 222 a sjette ledd. Oslo politidistrikt uttaler i sitt høringssvar at det alternative forslaget fremstår som det mest praktiske. For å sikre fornærmedes rettigheter mener Politidirektoratet at departementets alternative forslag vil være det mest hensiktsmessige.»

Oslo statsadvokatembeter uttaler på sin side:

«Etter vår oppfatning bør det fortsatt være tingretten som har kompetansen til å beslutte endringene fordi det her vil være tale om endringer i rettighetstap ilagt ved dom. Hvis rettighetstapet skal endres, bør også dette gjøres ved dom, tilsvarende for hva som ellers gjelder for brudd på vilkår for betinget dom eller fullbyrdelse av subsidiær samfunnsstraff.»

Riksadvokaten bemerker i samme retning:

«Det er neppe tilstrekkelig grunn til å velge det skisserte alternativ med primærkompetanse for påtalemyndigheten og etterfølgende mulighet for domstolsprøving.»

Norsk Kvinnesaksforening tar opp et mer generelt spørsmål om bruk av kontaktforbud i tilfeller hvor den som skal beskyttes har hemmelig adresse, og uttaler om dette:

«En forbudssone medfører imidlertid at vedkommende som er ilagt kontaktforbud, blir kjent med hvor den som er beskyttet av forbudet oppholder seg. Ordningen med kontaktforbud egner seg ikke i de tilfellene hvor vedkommende har hemmelig adresse. I slike situasjoner er det ønskelig med spesielle tiltak for å sikre at den beskyttedes adresse ikke gjøres kjent. NKF ber departementet vurdere hvilke tiltak som kan tas for å sikre at sekretessen blir opprettholdt.»

Departementet er kommet til at det bør videreføres en regel som gir adgang til å endre et kontaktforbud også utenom tidsfristene i § 58 tredje ledd i tilfeller hvor dette anses nødvendig av hensyn til sikkerheten for den eller de personer som skal beskyttes av forbudet. Regelen er inntatt i straffeloven 2005 § 58 nytt siste ledd, se departementets lovforslag § 3 om endringer i straffeloven 2005.

Når det gjelder spørsmålet om hvor kompetansen til endring skal ligge, følger departementet i lys av høringen opp forslaget om at tingretten skal ha kompetansen. Departementet legger til grunn at denne typen saker vil bli prioritert av domstolene. Dersom det skulle vise seg at den valgte regelen ikke i tilstrekkelig grad ivaretar behovet for en rask endring av forbudssoner, vil departementet på et senere tidspunkt vurdere å endre bestemmelsen slik at kompetansen legges til påtalemyndigheten med en adgang til etterfølgende domstolsprøving. Når det gjelder innspillet fra

Norsk Kvinnesaksforening bemerker departementet at dette er et mer generelt spørsmål om sikkerhet i saker med hemmelig adresse, som det ikke er hensiktsmessig å gå nærmere inn på i denne sammenheng.

Det vises for øvrig til merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 58 nytt siste ledd i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.6 Straffehjemmel for brudd på avsperring av åsteder mv.

4.6.1 Bakgrunn

En artikkel av Stein Vale i Tidsskrift for Strafferett 2013-2 – «Ny straffelov og avsperring av åsteder» – aktualiserer et spørsmål om det i forbindelse med ikraftsettingen av straffeloven 2005 bør gis en hjemmel for straff for brudd på ferdselsreguleringer som fanger opp det å bryte avsperringer på åsteder.

4.6.2 Gjeldende rett og straffeloven 2005

Etter *gjeldende rett* gir straffeloven 1902 § 353 hjemmel for å straffe den «som begiver sig hen paa Sted, hvortil Adgangen af Øvrigheden er forbudt». Bestemmelsen retter seg mot overtredelse av alle typer adgangsforbud nedlagt av myndighetene, herunder å bryte påtalemyndighetens eller politiets avsperring av åsteder.

I rettspraksis har bestemmelsen vært brukt i forbindelse med overtredelse av ferdselsforbud nedlagt av politiet for å opprettholde ro og orden, jf. Rt. 1981 side 679 og Rt. 1982 side 928. Straff for denne typen overtredelser er nå hjemlet i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven).

Ved vedtakelsen av *straffeloven 2005* ble det antatt at videreføringen av innholdet i straffeloven 1902 § 353 er ivaretatt gjennom politiloven § 7 annet ledd, jf. §§ 5 og 30 nr. 1, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 10.17.2.5 side 264. Anvendelsesområdet til bestemmelsene i politiloven er imidlertid saklig begrenset. Straffebestemmelsen i politiloven § 30 gjelder ikke pålegg gitt med hjemmel i andre lover, slik som straffeprosessloven § 216 om avsperring av områder og andre tiltak for å sikre bevis.

Lovbestemmelser som gir offentlige myndigheter hjemmel til å nedlegge ferdselsforbud finnes i enkelte lover. Ved siden av straffeprosessloven § 216 kan det for eksempel vises til lov 14. juni 2002 nr. 20 om brann- og eksplosjonsvern § 37. Som sistnevnte, har vedkommende lov ofte egne straffebestemmelser.

4.6.3 Høringsnotatet

I høringsnotatet ga departementet uttrykk for at mye kunne tale for at hjemmelen i straffeloven 1902 § 353 til å straffe overtredelse av ferdselsforbud nedlagt av offentlige myndigheter bør videreføres i straffeloven 2005. Departementet uttaler følgende i punkt 4.2.4 på side 14-15 i høringsnotatet:

«Videreføring av straffeloven 1902 § 353 synes nødvendig for at det fortsatt skal være hjemmel for å straffe overtredelse av påtalemyndighetens eller politiets avsperring av åsteder.

Departementet foreslår til overveielse å videreføre straffeloven § 353 i en ny § 176 i straffeloven 2005 kapittel 19 om vern av offentlig myndighet og tilliten til den, se departementets lovforslag § 3 om endringer i straffeloven 2005.

Når det gjelder utformingen av bestemmelsen, kan man tenke seg en ren videreføring av § 353, kun med en språklig oppdatering. En slik bestemmelse kan for eksempel lyde:

Den som tar seg inn på et område der myndighetene har forbudt ferdsel, straffes med bot.

Ettersom midlertidige ferdselsforbud nedlagt av politiet for å opprettholde ro og orden er hjemlet i politiloven § 7 annet ledd, jf. §§ 5 og 30 nr. 1, kan det spørres om det er hensiktsmessig å videreføre en så vid formulering. Overtredelsene som ble behandlet av Høyesterett etter § 353 i forbindelse med Alta-aksjonen, vil det nå være hjemmel for å straffe etter de nevnte bestemmelsene i politiloven. Man vil få en klarere straffehjemmel dersom bestemmelsen begrenses til å gjelde overtredelse av påtalemyndighetens eller politiets avsperringer, og andre forholdsregler iverksatt i medhold av straffeprosessloven § 216.

En alternativ og mer målrettet formulering kan for eksempel lyde:

Den som overtrer avsperring foretatt av påtalemyndighet eller politi, eller ikke innretter seg etter andre forholdsregler iverksatt for å sikre bevis etter straffeprosessloven § 216, straffes med bot.

En slik bestemmelse vil imidlertid ikke fange opp eventuelle bestemmelser i spesiallovgivningen som gir øvrige offentlige myndigheter hjemmel til å nedlegge ferdselsforbud, og som ikke har en tilhørende straffebestemmelse. Departementet har ikke noen fullstendig oversikt over omfanget av slike bestemmel-

ser, og mottar gjerne innspill fra høringsinstansene dersom slike bestemmelser gjør at det er behov for en videre regulering, som foreslått foran.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det bør videreføres en bestemmelse i straffeloven 2005 om straff for brudd på ferdselsreguleringer som nevnt foran, som fanger opp det å bryte avsperringer på åsteder. Departementet ber også om høringsinstansenes syn på den nærmere utformingen av en slik bestemmelse. I departementets lovforslag § 3 om endringer i straffeloven 2005, er det utformet to alternative bestemmelser i tråd med det som er skissert foran.»

4.6.4 Høringsinstansenes syn

Den Norske Advokatforening, Kripas, Oslo statsadvokatembeter, Politidirektoratet og Riksadvokaten støtter departementets forslag til en straffebestemmelse som fanger opp det å bryte påtalemyndighetens eller politiets avsperring av åsteder. Som det fremgår av punkt 4.6.3 foran presenterte departementet i høringsnotatet to alternative forslag til en slik bestemmelse, henholdsvis en omfattende hjemmel på linje med straffeloven 1902 § 353 eller en mer målrettet bestemmelse knyttet til straffeprosessloven § 216.

Om de alternative reguleringsmåtene, uttaler *Riksadvokaten*:

«Etter hva en forstår har det ikke vært meningen å avkriminalisere de overtredelser av strl. 1902 § 353 som faller utenfor politilovens regulering, og riksadvokaten støtter en videreføring av straffansvaret. En har ikke tilstrekkelig oversikt over spesiallovgivningens eventuelle hjemler for å nedlegge ferdselsforbud til å ha noen begrunnet og endelig oppfatning om hvilket reguleringsalternativ som bør foretrekkes.»

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap støtter et forslag om å videreføre innholdet i straffeloven 1902 § 353 hvor hjemmelsgrunnlaget også utvides til å omfatte ferdsels- eller bruksforbud fastsatt av andre offentlige myndigheter enn politi og påtalemyndighet.

Oslo statsadvokatembeter foretrekker det førstnevnte alternativet til regulering, og uttaler:

«Denne bestemmelsen vil gjelde alle typer avsperringer fra alle typer myndigheter, og vil således fange opp en rekke praktiske tilfeller

hvor offentlige myndigheter har behov for å sperre av et større eller mindre område. Noen eksempler vil være brann- og redningsetaten ved større eller mindre branner, helsemyndighetene eller mattilsynet ved smittefare for folk eller dyr.»

Også *Politidirektoratet* synes å støtte en generell regulering som også rammer brudd på tiltak iverksatt med hjemmel i straffeprosessloven § 216.

Den Norske Advokatforening og *Kripas* støtter på sin side det mer målrettede alternativet til lovregulering. *Den Norske Advokatforening* uttaler:

«Departementet foreslår på side 14-15 to alternativer angående overtredelse av ferdselsforbud: Enten at overtredelse av ferdselsforbud nedlagt av myndighetene skal være straffbare, eller bare overtredelse av dem som er nedlagt av politi og påtalemyndighet.

Advokatforeningen mener det siste alternativet er best, fordi det er mest presist, og fordi det ikke er dokumentert noe behov for straffbarhet for overtredelse av andre ferdselsforbud. Det er svært uklart hva som ligger i uttrykket «myndighetene» og hvilke formål som kan fremmes i første alternativ. Det skaper en unødvendig rettsusikkerhet. Hvis det i en konkret sak viser seg behov for straffesanksjonering, kan vedkommende myndighet henvende seg til politiet med anmodning om at politiet nedlegger ferdselsforbud.»

Kripas har følgende synspunkter:

«Kripas støtter departementets forslag om å innføre en straffebestemmelse som rammer brudd mot tiltak som er iverksatt med hjemmel i straffeprosessloven § 216. Skal man velge mellom de to alternativer som er skissert i høringsnotatet, foretrekker Kripas alternativ 2. Overtredelse av ferdselsforbud passer best på forsering av sperring ol. utendørs, men ikke på de øvrige alternativer i straffeprosessloven § 216.»

Kripas peker videre på at det alternativt kan være mulig med en regulering i politiloven:

«Kripas mener – som omhandlet i den refererte artikkel til Stein Vale i TfR – at det også kan være en aktuell alternativ løsning å la forholdet i sin helhet (adgangen til å iverksette tiltak og til å ilegge sanksjoner) reguleres i poli-

tiloven. Ved en slik løsning kan man samle bestemmelser om sperring mv. på ett sted. Videre bør likeartede lovbrudd ha samme strafferamme. Kripos kan ikke se at det er noen grunn til å straffe krenkelse mot sperring gitt av ordensmessige årsaker annerledes enn den som trosser sperringen rundt et åsted.»

Politihøgskolen tar til orde for en regulering i politiloven:

«Politihøgskolen er enig i at det vil bli en mangel ved lovverket hvis gjeldende straffelov § 353 ikke videreføres, og politiloven § 5 blir stående uendret. På den annen side vitner ikke rettspraksis om at det i politisær sammenheng har vært noen stor anvendelse av gjeldende straffelov § 353 etter politilovens § 5 trådte i kraft. Men som påpekt i statsadvokat Stein Vales artikkel i TFS 2013 side 255 flg., er det temmelig klart at avsperring gjort i rent etterforskningsmessig øyemed, ikke kan hjemles i politiloven § 5, jf. § 7 slik de i dag lyder. Selv om dette tilsynelatende ikke er noe stort problem i praksis, er det en mangel som bør rettes opp. Ved avgjørelsen av hvordan dette bør gjøres, er det etter PHS sin oppfatning et hensyn som ikke er trukket fram verken i Vales artikkel eller i høringsnotatet.

Den avsperring som i etterforskningsmessig sammenheng skal foretas, vil i stor utstrekning bli foretatt av de første politienheter som kommer til stede, og gjerne i en uoversiktlig og stressende situasjon. Det regelverk som tjenestepersonene skal anvendes i slike situasjoner, bør være enklest mulig. Ikke minst i forhold til hvilke bestemmelser som kan anvendes. Det såkalte tosporede system som preger den politisære lovgivning, innebærer til tider at kan kreves atskillig kløkt å avgjøre hvilket regelverk som er det riktige, jf. til illustrasjon politiadvokat Kai Spurklands artikkel i TFS 2014 side 60 ««Vi kjører han inn for en sjekk» -Når skal politiets maktbruk i ordenstjeneste hjemles i straffeprosessloven og når skal den hjemles i politiloven?», samt Fredriksen & Spurkland: Ordensjuss (2014) side 26-28. Det bør være et viktig hensyn ikke å forflere disse sporvalg, og Politihøgskolen foreslår derfor at behovet for lovendring gjennomføres ved at politiloven § 5 gis følgende ordlyd:

«Enhver plikter straks å rette seg etter de pålegg, tegn eller øvrige signaler som politiet gir i medhold av bestemmelsene i kapittel II i denne lov eller annen lovgivning.»

I loven kan det hensiktsmessig tas inn en fotnote etter «annen lovgivning» som viser til straffeprosessloven § 216. Dette må være tilstrekkelig informativt i forhold til publikum. Det vil fremgå av bestemmelsen at man bare plikter å etterkomme pålegg som har hjemmel i lov, og man får informasjon om hvor de viktigste hjemler finnes. I forhold til hensynene bak legalitetsprinsippet må dette være mindre betenkelig enn at man godtar at «blant annet» i politiloven § 7,2.ledd gir grunnlag for typer inngrep fra politiet som ikke positivt er angitt.»

4.6.5 Departementets vurdering

Departementet viser til at forslaget om en straffebestemmelse som fanger opp det å bryte påtalemyndighetens eller politiets avsperring av åsteder har fått tilslutning i høringen, og går inn for en slik regel, jf. forslaget til ny § 176 i lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005.

Når det gjelder reguleringsmåte registrerer departementet at det er delte meninger blant høringsinstansene. Departementet er i lys av høringen kommet til at høringsnotatets alternativ 1 om en generelt utformet bestemmelse i § 176 bør følges opp. Departementet viser til at *Oslo statsadvokatembeter* mener at en slik bestemmelse kan være praktisk i tilfelle av brann eller smittefare. Departementet har imidlertid merket seg synspunktene til *Den Norske Advokatforening* om at det er uklart hvilke formål som kan fremmes etter dette alternativet til lovregulering. Siden forslaget tar sikte på å videreføre innholdet i en allerede gjeldende bestemmelse fra straffeloven 1902 til straffeloven 2005, kan departementet ikke se at disse synspunktene får særlig betydning. Når det gjelder innspillene i høringen om en mulig regulering i politiloven, bemerker departementet at det ikke er rom for å vurdere et slikt bredere spørsmål i ikraftsettingsomgangen. Siden departementet går inn for en generell regel, er det uansett ikke relevant å gå nærmere inn på synspunktene om politiloven i proposisjonen her.

Det vises for øvrig til merknadene til ny § 176 i straffeloven 2005 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.7 Plikt til å avverge et straffbart forhold

4.7.1 Innledning

I det følgende tas det opp enkelte spørsmål knyttet til straffeloven 2005 § 196 om plikt til å avverge et straffbart forhold. Departementet har tidligere

signalisert at det ville komme tilbake til enkelte av disse spørsmålene i forbindelse med ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. Prop. 116 L (2009–2010) Endringer i domstoloven (ekstraordinære valg til lekdommerutvalgene m.m.) og straffeloven 1902 (avvergingsplikt) punkt 10 side 17.

4.7.2 Gjeldende rett og straffeloven 2005

I høringsnotatet punkt 4.2.5 side 15-17 heter det følgende om avverging av straffbare forhold etter gjeldende rett og straffeloven 2005:

«Straffeloven 1902 § 139 fastsetter en plikt til å avverge en straffbar handling eller følgene av den. Bestemmelsen er videreført i straffeloven 2005 § 196. Ved vedtakelsen i 2008 innebar straffeloven 2005 § 196 en utvidelse av avvergingsplikten sammenlignet med straffeloven 1902 § 139, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.5 side 348. Ved endringslov 25. juni 2010 nr. 47 ble straffeloven 1902 § 139 skjerpet og utvidet, i all hovedsak i tråd med straffeloven 2005 § 196. Om bakgrunnen for dette vises til Prop.116 L (2009-2010) kapittel 10 side 17 og punkt 12.3 side 19-20. En nærmere beskrivelse av straffeloven 1902 § 139 slik den lød frem til 2010, samt bakgrunnen for straffeloven 2005 § 196, fremgår av Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 10.14 side 260-261 og punkt 12.2.5 side 348-349.

Enkelte av endringene som ble gjort i straffeloven 1902 § 139 samsvarte ikke med straffeloven 2005 § 196. Det ble for det første presisert i straffeloven 1902 § 139 første ledd at avvergingsplikten opphever eventuell taushetsplikt uansett hvilket rettslig grunnlag taushetsplikten hviler på. Endringen var kun ment som en presisering av gjeldende rett, jf. Prop.116 L (2009-2010) kapittel 10 side 17 og punkt 12.3 side 19. En tilsvarende presisering fremgår ikke uttrykkelig av straffeloven 2005 § 196.

For det andre ble avvergingsplikten etter straffeloven 1902 § 139 utvidet til å gjelde også straffeloven 1902 §§ 193 (misbruk av overmaktsforhold og lignende) og 219 (mishandling og grov mishandling i nære relasjoner). Dette var en utvidelse også sammenlignet med straffeloven 2005 § 196, jf. Prop.116 L (2009-2010) punkt 12.3 side 20. Straffeloven 1902 § 193 er videreført i straffeloven 2005 § 295, som ikke er omfattet av oppregningen i straffeloven 2005 § 196. Straffeloven 2005 § 196 viser til straffeloven 2005 § 283 (grov mishandling i nære relasjoner), men ikke til straffeloven 2005

§ 282 (mishandling i nære relasjoner). Departementet varslet at det ville komme tilbake med forslag til enkelte justeringer i straffeloven 2005 § 196 i ikraftsettingsproposisjonen for straffeloven 2005, jf. Prop.116 L (2009-2010) kapittel 10 side 17.

I Prop.116 L (2009-2010) synes det for øvrig ved en inkurie lagt til grunn at forsøk på overtreddelse av straffeloven 2005 § 196 ikke er straffbart, jf. straffeloven 2005 § 16 (punkt 12.3 side 20). Det synes dermed å ha blitt forutsatt at innføringen av medvirkningsansvar i straffeloven 1902 § 139, som isolert sett var i tråd med straffeloven 2005 § 196, likevel ville medføre en utvidelse sammenlignet med straffeloven 2005 § 196. Blant annet nevnes et eksempel på forsøk på medvirkning som ville rammes etter straffeloven 1902 § 139. Endringen i straffeloven 1902 § 139 medførte imidlertid ikke en utvidelse på dette punkt ettersom forsøk på overtreddelse av straffeloven 2005 § 196 er straffbart, jf. straffeloven 2005 § 16. Det foreslås derfor ikke noen justering av straffeloven 2005 § 196 som følge av dette.

Ved lov 19. juni 2009 nr. 74 ble straffeloven 2005 § 196 ajourført ved at det ble tatt inn henvisninger til de aktuelle bestemmelsene i straffeloven 2005 avvergingsplikten gjelder, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.1 side 399 og departementets lovforslag på side 516. I den forbindelse skjedde en inkurie ved at det i bestemmelsens første ledd bokstav a ble vist til straffeloven 2005 §§ 280 og 289. Henvisningen synes å skulle ha vært til straffeloven 2005 §§ 279 og 288.

I straffeloven 1902 § 139 vises det til lov om forsvarshemmeligheter §§ 1, 2, 3 eller 4. Henvisningen er videreført i straffeloven 2005 § 196 første ledd bokstav c. Lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter er vedtatt opphevet, jf. straffeloven 2005 § 412 nr. 5 a som er videreført i departementets lovforslag § 2 om opphevelse av enkelte lover mv. For en nærmere begrunnelse vises til Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 7.13.3 side 151-153. Opphevelsen vil tre i kraft samtidig med ikraftsettingen av straffeloven 2005.

Lov om forsvarshemmeligheter § 1 første ledd er videreført i en ny bestemmelse i sikkerhetsloven § 18 a jf. § 31 fjerde ledd, se departementets lovforslag § 4 om endringer i andre lover nr. 156 som viderefører straffeloven 2005 § 412 nr. 192 om endringer i lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven). For en nærmere begrun-

nelse vises til Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 7.13.3 side 151-153. Lovendringene trer i kraft samtidig med straffeloven 2005.

Lov om forsvarshemmeligheter § 4 er delvis videreført i straffeloven 2005 § 121 om ulovlig etterretning mot statshemmeligheter, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 7.13.3 side 152. Denne bestemmelsen er omfattet av oppregningen i straffeloven 2005 § 196 første ledd bokstav a. For øvrig er ikke andre bestemmelser i lov om forsvarshemmeligheter vedtatt videreført, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 7.13.3 side 151-152. I brev 23. april 2014 vedlagt dette høringsnotatet foreslår likevel Forsvarsdepartementet å videreføre lov om forsvarshemmeligheter § 3 nr. 1 og 3 i to bestemmelser som foreslås tatt inn i sikkerhetsloven, se høringsnotatet her punkt 4.2.2. Forslagene gjelder ulovlig kartlegging av skjermingsverdig objekt, militært anlegg eller område, og ulovlig kartlegging av enkelte dybdedata.»

4.7.3 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet en rekke mindre endringer i straffeloven 2005 § 196 mv. Om disse endringene heter det i høringsnotatet punkt 4.2.5 side 17:

«Det foreslås at henvisningene til straffeloven 2005 §§ 280 og 289 i bestemmelsens første ledd bokstav a, erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 279 og 288. Videre foreslås det at henvisningene til lov om forsvarshemmeligheter §§ 1, 2, 3 eller 4 i bestemmelsens første ledd bokstav c, erstattes med en henvisning til straffeloven § 121 (som allerede er inntatt i § 196 første ledd bokstav a) og henvisninger til sikkerhetsloven § 18 a jf. § 31 fjerde ledd og til eventuelle bestemmelser som foreslått i det vedlagte brevet fra Forsvarsdepartementet som etter forslaget inntas i sikkerhetsloven. Henvisningene foreslås føyet til oppregningen i straffeloven 2005 § 196 første ledd bokstav c, og er i departementets lovforslag § 3 markert med hakeparenteser.

Endelig foreslås straffeloven 2005 § 196 justert i tråd med endringene som ble gjort i straffeloven 1902 § 139 ved lovendring 25. juni 2010. Det vil for det første si at straffeloven 2005 §§ 282 (mishandling i nære relasjoner) og 295 (misbruk av overmaktsforhold) føyes til oppregningen i straffeloven 2005 § 196 første ledd bokstav a. For det andre inntas en presisering av at avvergingsplikten gjelder uten hensyn til

taushetsplikt. En slik justering bør for øvrig også gjøres i straffeloven 2005 § 226 i samsvar med endringene som er gjort i straffeloven 1902 § 172, jf. Prop. 116 L (2009-2010) kapittel 10 side 20-22. Departementet foreslår derfor at det tas inn et nytt annet punktum i § 226 første ledd, se lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005.»

4.7.4 Høringsinstansenes syn

Barneombudet, Kripos, Oslo statsadvokatembeter, Politidirektoratet og Riksadvokaten støtter forslaget om endringer i straffeloven 2005 § 196. Ingen høringsinstanser går mot forslaget. Ingen høringsinstanser har kommentert forslaget om en justering i straffeloven 2005 § 226.

Barneombudet bemerker:

«Vi støtter departementets forslag om å endre straffeloven 2005 § 196 slik at den er i samsvar med straffeloven 1902 § 139. Det innebærer for det første en lovfesting av at taushetsplikten opphører uansett det rettslige grunnlaget for taushetsplikten. Videre inkluderer det en hevn-sining til straffeloven § 282 om mishandling i nære relasjoner.»

Kripos, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, anser det som svært viktig at det som foreslått blir presisert i § 196 at avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt, og uttaler:

«Det vil lett skape forvirring hos personer underlagt taushetsplikt (f. eks. helsepersonell) om denne presiseringen ikke fremgikk av lovteksten (jfr. ordlyden i straffeloven 1902 § 139).»

Også *Oslo statsadvokatembeter* fremhever betydningen av at det presiseres i lovteksten at avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt:

«Statsadvokatene erfarer tidvis at ansatte i forvaltningen har en oppfatning om at deres tjenstemessige taushetsplikt går foran anmeldelse-, vitne-, og avvergeplikten. Slike uklarheter unngås dersom loven klart anviser at avvergeplikten går foran taushetsplikten.»

Enkelte høringsinstanser uttaler seg om forhold som ligger utenfor høringen om ikraftsetting av straffeloven 2005.

Barneombudet er bekymret for den begrensede bruken av straffeloven 1902 § 139 i praksis

og oppfordrer departementet til å undersøke dette forholdet nærmere. Videre oppfordres departementet til å vurdere å forlenge foreldelsesfristen for den delen av § 196 som omhandler plikten til å avverge mishandling i nære relasjoner.

Kripas, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, ønsker at flere straffebud skal omfattes av § 196 og uttaler:

«I tillegg til de bestemmelser som er henvist til i forslaget til ny § 196, har Kripas vurdert om også straffeloven 2005 §§ 131 og 133 burde foreslås tatt med. Det vises imidlertid i § 131 første ledd til en rekke paragrafer som allerede er tatt inn i § 196. Henvisningen omfatter imidlertid ikke §§ 240 (alvorlig miljøkriminalitet) og 257 (menneskehandel), og vi foreslår at man vurderer å også innta disse i oppregningen. Dette er alvorlige lovbrudd med mye til felles med de bestemmelser som allerede er omfattet.»

Stine Sofies Stiftelse viser til en tidligere høring og peker på et foreldelsesspørsmål:

«Departementet understreker at de endringene som var på høring i forbindelse med forslag til endringer i Straffeloven 1902 og straffeloven 2005 om personforfølgelse, voldtekt, foreldelse osv og som enda ikke er trådt i kraft, vil bli ikraftsatt i egen prosess. Stiftelsen vil følge med på dette arbeidet, og oppfordrer til at disse endringene trår i kraft snarest. Spesielt den utskutte foreldelsesfristen i straffeloven § 139 jf § 68 om avvergingsplikt vil være naturlig å endre da denne er et tema i denne høringens punkt 4.2.5.»

4.7.5 Departementets vurdering

Forslaget om endringer i straffeloven 2005 § 196 har fått støtte i høringen og departementet følger opp forslaget med enkelte justeringer, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005. Departementet følger også opp forslaget om endring av straffeloven 2005 § 226.

Departementet har etter høringen blitt oppmerksom på ytterligere en inkurie i paragrafhenvvisningene i straffeloven 2005 § 196. I lys av Straffelovkommisjonens delutredning VII (NOU 2002: 4 Ny Straffelov) punkt 9.7.2 side 305 flg., Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 10.14 side 260, punkt 12.2.5 side 348 og lovforslaget § 196 samt Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.1 side 399 og

lovforslaget til § 196 synes det klart at det foreligger en inkurie i første og annet ledd i § 196. For det første synes straffeloven 2005 § 314 å ha falt ut av oppregningen i § 196 første ledd bokstav a. For det andre synes straffeloven 2005 § 313 å skulle fjernes fra oppregningen i § 196 annet ledd. Departementet foreslår nå å rette opp dette. Rettelsene vil sørge for at gjeldende rett på dette punktet videreføres i tråd med det som var tilsiktet da straffeloven 2005 § 196 ble fastsatt.

Når det gjelder henvisningene i § 196 første ledd bokstav c, viser departementet til punkt 2.4 i proposisjonen, hvor det fremgår at Forsvarsdepartementet vil vurdere forslaget til eventuelle bestemmelser i sikkerhetsloven om luftfotografering og opptak av dybde data i en egen prosess. Det er derfor ikke lenger aktuelt å foreslå henvisninger til disse bestemmelsene i § 196 i proposisjonen her. Forsvarsdepartementet vil foreslå å innta de aktuelle henvisningene i § 196 dersom dette blir aktuelt på et senere tidspunkt. Henvisningene til straffeloven 2005 § 121 (som allerede er inntatt i § 196 første ledd bokstav a) og sikkerhetsloven § 18 a jf. § 31 fjerde ledd, videreføres i lovforslaget i proposisjonen her.

Forslaget fra *Kripas* om å innta ytterligere bestemmelser i § 196 kan ikke behandles i forbindelse med ikraftsettingen av straffeloven 2005. Det samme gjelder *Barneombudets* innspill om den praktiske anvendelsen av straffeloven 1902 § 139 og foreldelse.

Stine Sofies Stiftelse peker på et spørsmål om utskutt foreldelse ved brudd på avvergingsplikten. Dette gjelder Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat 8. februar 2013 om endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 (personforfølgelse, voldtekt og andre seksuelle overgrep, formidling av prostitusjon, forberedelse til tvangsekteskap, foreldelsesregler mv.), der departementet i punkt 10.2.6.1 side 71 foreslo at det skulle innføres utskutt foreldelse for straffansvar for brudd på avvergingsplikten knyttet til straffeloven 1902 §§ 195 og 219. Departementet viser til at dette spørsmålet ble behandlet i Prop. 96 L (2013–2014) Endringer i straffeloven 1902 (foreldelse og forvaring) punkt 3.5.3.4 side 15, der departementet ikke gikk inn for å utvide regelen om utskutt foreldelse til å omfatte brudd på avvergingsplikten knyttet til straffeloven 1902 §§ 195 og 219.

Det vises for øvrig til merknadene til endringene i straffeloven 2005 §§ 196 og 226 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.8 Forberedelse av dokumentfalsk

4.8.1 Innledning

I det følgende tar departementet opp enkelte spørsmål knyttet til forberedelse av dokumentfalsk. Siktemålet er å sørge for at det ikke blir et hull i straffeloven 2005 på dette punktet når loven settes i kraft.

4.8.2 Gjeldende rett og straffeloven 2005

Straffeloven 1902 § 186 gir hjemmel for å straffe en lang rekke handlinger som begås «til forberedelse av dokumentfalsk». Bestemmelsen setter straff for den som «tilvirker, erverver, innfører, utfører, overdrar, besitter eller oppbevarer falsk segl, stempel eller merke eller andre gjenstander», når disse gjenstandene «tilkjennegir seg som bestemte til å benyttes til ettergjørelse eller forfalskning».

Paragraf 186 fikk sin nåværende utforming etter at den ble endret og utvidet ved lov 10. desember 2010 nr. 73. Bakgrunnen for endringen var at Høyesterett i Rt. 2010 side 1217 stilte spørsmål ved om handlingsalternativene i § 186 dekker antatt praktiske tilfeller av innførsel og/eller oppbevaring av såkalt skimmingutstyr. Siktemålet med endringen var blant annet å ramme den som anskaffer skimmingutstyr i utlandet og innfører det til Norge, jf. Prop. 14 L (2010–2011) endringer i straffeloven 1902 (skimmingsutstyr og identitetskrenkelse) punkt 1 side 1. Paragraf 186 er ikke videreført i straffeloven 2005, jf. NOU 2002: 4 punkt 10.2 side 404 og Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 10.2.3.3 side 318–319.

I Rt. 2010 side 1217 stilte Høyesterett videre spørsmål ved om det er foretatt en tilstrekkelig vurdering av behovet for en bestemmelse til avsløring av straffeloven 1902 § 186 i straffeloven 2005. Det fremgår av Prop. 14 L (2010–2011) punkt 4.1 side 3 at befatning med skimmingutstyr er straffbart etter straffeloven 2005 § 201 bokstav b som lyder:

§ 201. Uberettiget befatning med tilgangsdata, dataprogram mv.

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som med forsett om å begå en straffbar handling uberettiget fremstiller, anskaffer, besitter eller gjør tilgjengelig for en annen

(...)

b) dataprogram eller annet som er særlig egnet som middel til å begå straffbare handlinger som retter seg mot databasert infor-

masjon eller datasystem. På samme måte straffes den som uten forsett om å begå en straffbar handling besitter et selvsprende dataprogram, og besittelsen skyldes uberettiget fremstilling eller anskaffelse av programmet.

Departementet uttalte i Prop. 14 L (2010–2011) punkt 4.1 side 3 at det som ledd i arbeidet med ikraftsettingen av straffeloven 2005 ville vurdere om høyesterettsdommen inntatt i Rt. 2010 side 1217 tilsier at det gjøres justeringer i straffeloven 2005 § 201.

Det nevnes for ordens skyld at det i forbindelse med lovendringen 10. desember 2010 nr. 73 ble vurdert om straffeloven 2005 § 201 burde innarbeides i straffeloven 1902, jf. Prop. 14 L (2010–2011) punkt 4.1 side 3. Man valgte imidlertid ved den anledning å endre § 186.

4.8.3 Høringsnotatet

I høringsnotatet punkt 4.2.8 side 20 ble det lagt til grunn at straffeloven 2005 § 201 ikke synes å være tilstrekkelig dekkende i lys av avgjørelsen i Rt. 2010 side 1217. For å unngå et hull i straffeloven 2005 på dette punktet må det ifølge høringsnotatet sørges for at den befatningen med skimmingutstyr som dekkes av straffeloven 1902 § 186 også fanges opp av straffeloven 2005. I høringsnotatet uttales det om dette:

«Dette kan enten gjøres ved å endre straffeloven 2005 § 201, eller ved å videreføre straffeloven 1902 § 186 i en ny bestemmelse i straffeloven 2005.

Dersom § 201 skal endres, foreslår departementet at de handlingsalternativene som etter gjeldende rett følger av § 186 og som ikke fanges opp innledningsvis i § 201, fanges opp i et nytt annet ledd i § 201. På denne måten unngår man at de nye handlingsalternativene griper uheldig inn i de øvrige deler av bestemmelsen. Departementets forslag er utformet slik at det knytter an til § 201 bokstav b første punktum. Departementets forslag til et nytt annet ledd i § 201 er inntatt i departementets lovforslag § 3 om endringer straffeloven 2005 og lyder etter dette slik:

På samme måte straffes den som med forsett om å begå en straffbar handling uberettiget innfører, utfører eller overdrar dataprogram eller annet som er særlig egnet som middel til å begå straffbare handlinger som retter seg mot databasert informasjon eller datasystem, jf. første ledd bokstav b.

Et alternativ til en slik regulering, kan være å videreføre straffeloven 1902 § 186 som en ny § 370 i straffeloven 2005. En slik bestemmelse kan i så fall lyde:

§ 370 Forberedelse av dokumentfalsk

Den, som til forberedelse av dokumentfalsk tilvirker, erverver, innfører, utfører, overdrar, besitter eller oppbevarer falsk segl, stempel eller merke eller andre gjenstander, som tilkjennegir seg som bestemte til å benyttes til ettergjørelse eller forfalskning, eller i slik hensikt tilvender seg et ekte segl, stempel eller merke, straffes med bot eller med fengsel inntil 3 år.

Dette er en lovteknisk enklere løsning, men gir samtidig en mer omfattende regulering enn forslaget til endring av straffeloven 2005 § 201. Selv om bestemmelsen vil fange opp skimming, vil den også ramme andre forberedelser til dokumentfalsk som er rammet av gjeldende rett, men hvor straffansvar som tidligere nevnt ikke er tilsiktet videreført. En slik bestemmelse vil også kunne reise konkursspørsmål som ikke synes å oppstå ved en utvidelse av § 201 som foreslått.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på de alternative forslagene som er fremsatt foran.»

4.8.4 Høringsinstansenes syn

Det nasjonale statsadvokatembetet, Finans Norge, Kripas, Oslo statsadvokatembeter, Politidirektoratet, Politihøgskolen og Riksadvokaten synes å støtte at den befatningen med skimmingutstyr som dekkes av straffeloven 1902 § 186, også bør fanges opp av straffeloven 2005. Hvilket reguleringsalternativ som eventuelt bør velges, synes det ut fra høringsinstansene å være mer tvil om. Høringsinstansene som har uttalt seg synes å kunne akseptere begge de foreslåtte reguleringene, men enkelte høringsinstanser peker på behovet for en bestemmelse som kan fange opp ny utvikling på dette feltet.

Det nasjonale statsadvokatembetet, Finans Norge, Kripas og Politidirektoratet synes å mene at det det bør gis en ny § 370 om forberedelse av dokumentfalsk i straffeloven 2005.

Finans Norge mener det bør velges en løsning som viderefører straffeloven 1902 § 186 slik den lyder etter endringen og utvidelsen i 2010, og uttaler:

«Kriminelles bruk av skimmingutstyr er en stor utfordring for næringen. Antall saker hvor næringen må utbetale store erstatninger i saker hvor skimmingutstyr er benyttet er

økende. Av den grunn er det et stort behov for å unngå et hull i straffeloven 2005 på dette punktet og at den tekniske løsningen departementet velger straffebelegger både innførsel og/eller oppbevaring av skimmingutstyr.»

Det nasjonale statsadvokatembetet bemerker:

«Et viktig hensyn her bør være hvilken løsning som i størst mulig grad demmer opp for fremtidige hull (som befatning med skimmingutstyr). Metodene for dokumentfalsk vil i stor grad følge den teknologiske utvikling. Straffebestemmelsen bør derfor i størst mulig grad utformes teknologiuavhengig. Dette taler kanskje for at en bør velge alternativ to med en ny § 370.»

Kripas, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, uttaler:

«I høringsnotatet er det foreslått to alternative løsninger; et nytt annet ledd i § 201 eller en ny bestemmelse i § 370. Førstnevnte bestemmelse vil bare omfatte handlinger som retter seg mot «databasert informasjon eller datasystem», mens § 370 vil være en videreføring av dagens bestemmelse. Den vil, slik vi forstår det, omfatte de situasjoner som er beskrevet i § 201 annet ledd og dessuten favne langt videre. Begge alternativer synes akseptable i dagens situasjon, men vi antar at § 370 i fremtiden vil kunne fange flere «nye metoder» som ikke rammes av forslaget til § 201 annet ledd. Kriminelle tilpasser og utvikler sine metoder fortløpende. I lys av det kan § 370 etter vår vurdering være å foretrekke.»

Oslo statsadvokatembeter, Politihøgskolen og Riksadvokaten synes i utgangspunktet å helle i retning av en regulering i straffeloven 2005 § 201. Riksadvokaten har imidlertid ikke sterke synspunkter på hvilket reguleringsalternativ som bør velges. Oslo statsadvokatembeter og Politihøgskolen synes å være åpne for andre løsninger.

Oslo statsadvokatembeter mener at det i tillegg til endringene i § 201 også bør vurderes innført en ny bestemmelse i straffeloven § 370:

«Embedet deler departementenes oppfatning om at det er behov for endringer i straffeloven av 2005 for å dekke opp de forhold som etter avgjørelsen i Rt 2010 s. 1217 ble gjort straffbare samme år. Forslaget om en nytt annet ledd i straffeloven § 201 synes å dekke dette.

Svakheten ved å endre kun straffeloven § 201 er at dette kun gjør forberedelser til skimming straffbart. Som påpekt av departementet, var dette en villet endring fra straffelovkommissjonens side. Det er ikke helt upraktisk at man kommer over bedrageriforsøk knyttet til dokumenter hvor det kunne vært ønskelig å ha mulighet til å straffe også forberedelseshandlinger. En ber derfor departementet vurdere om det i tillegg til endringen i straffeloven § 201 bør innføres en ny bestemmelse i straffeloven § 370 som rammer forberedelseshandlinger mer generelt.»

Politihøgskolen tar på sin side til orde for en noe annen regulering i straffeloven 2005 § 201 enn foreslått av departementet:

«Som det fremgår kan to strategier brukes for å kriminalisere skimming. Det kan anses som straffbar forberedelse til dokumentfalsk, og som straffbar forberedelse til å begå straffbar handling mot data(system). Det kan være hensiktsmessig å sørge for at befatningen rammes av § 201 bokstav b, fordi handlemåter som rammer datasikkerheten er generelt relevante for mange straffbare handlinger etter hvert som datateknologien får stadig flere anvendelsesområder. Hvis befatningen bare knyttes til dokumentfalsk kan det være usikkert om befatningen med utstyret rammes dersom de skimmede opplysningene for eksempel er tenkt brukt til databedrageri, uten at et falskt kort er produsert. Handlemåten (inntasting av skimmet kortnummer) er databedrageri, mens det fremstår som noe tvilsomt om det også er dokumentfalsk (ihvertfall er ikke ny straffelov lett tilgjengelig på dette punkt, gitt at dokumentbegrepets anvendelse på data krever at § 361 siste ledd (kap. 26) leses i sammenheng med § 76 i kapittel 13 om inndragning).

Dersom man velger å kriminalisere befatningen gjennom ny straffelov § 201, bør ordlyden kontrolleres. Slik den lyder, rammes befatningen dersom utstyret anses som særlig egnet til «å begå straffbare handlinger som retter seg mot databasert informasjon eller datasystem». Formuleringen «retter seg mot» synes å begrense de relevante straffebud til de som er satt til vern av data og datasystemer, jf. datasikkerhetshensynene, altså §§ 204, 205 (konfidensialitet), § 351 annet ledd (dataskadeverk) og § 145 c (driftshindring). Lovgiver har bevisst unnlatt å innta et straffebud som rammer det å kopiere andres data (Ot.prp. nr. 22

(2008-2009) kap. 2.16). Kopiering av informasjonen i magnetstripen kan som nevnt heller ikke ses å være omfattet av § 204.

Det foreslås på denne bakgrunn å utvide formuleringen i § 201 bokstav b til også å gjelde straffbare handlinger som begås «ved hjelp av datateknologi». Det er i så fall ikke behov for å videreføre § 186 i dokumentfalskreglene i den nye straffeloven.»

Kripas, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, kommenterer for øvrig valg av strafferammer i de aktuelle bestemmelsene:

«Vi har dessuten registrert at i alternativ 2 – ny § 370 – er strafferammen foreslått til bot eller fengsel inntil 3 år. Det antas å være en inkurie at forslaget til strafferamme i henholdsvis §§ 201 og 370 er forskjellig.»

Norsk organisasjon for asylsøkere har i høringen noen generelle synspunkter knyttet til flyktningkonvensjonen, hvor forholdet til dokumentfalsk kommenteres særskilt:

«Flyktningkonvensjonen artikkel 31 kan være en mulig straffrihetsgrunn for forhold som rammes av både utlendingsloven og straffeloven. I høringsnotatets kapittel 4.2.8 omtales forberedelse av dokumentfalsk. Også en slik handling vil kunne omfattes av flyktningkonvensjonen artikkel 31. Det bør drøftes nærmere om det er behov for direkte lovregulering av unntakstilfellene som omfattes av konvensjonen når dette nå skal lovreguleres.»

4.8.5 Departementets vurdering

Departementet viser til at det er oppslutning i høringen om å videreføre en bestemmelse i straffeloven 2005 som fanger opp den befatning med skimmingutstyr som etter gjeldende rett fanges opp av straffeloven 1902 § 186 om forberedelse av dokumentfalsk. Departementet går inn for dette, jf. forslaget til ny § 370 i lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005.

Når det gjelder valg av reguleringsmåte ser departementet det som mest hensiktsmessig i denne omgangen å videreføre straffeloven 1902 § 186 i en ny bestemmelse i straffeloven 2005 § 370. På denne måten tettes et mulig hull i straffeloven 2005 når denne trer i kraft. Departementet vurderer det på det nåværende tidspunkt slik at det heller ikke er uheldig om bestemmelsen omfatter straffansvar som tidligere ikke var til-

siktet videreført. En ny § 370 vil kunne fange opp ny utvikling i tråd med synspunktene i høringen.

Når det gjelder merkningen fra *Norsk organisasjon for asylsøkere* knyttet til flyktningkonvensjonen, bemerker departementet at merkningen har sammenheng med et mer overordnet spørsmål som det ikke er hensiktsmessig å vurdere i forbindelse med straffelovens ikraftsetting, se punkt 2.4 i proposisjonen om spørsmål som ligger utenfor rammen av ikraftsettingsarbeidet.

Det vises for øvrig til merkningene til ny § 370 i straffeloven 2005 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.9 Gradering av lovbrudd og spørsmål om foreldelsesfristens lengde

4.9.1 Innledning

I det følgende tar departementet opp enkelte spørsmål knyttet til gradering av lovbrudd i straffeloven 2005 og spørsmål om foreldelsesfristens lengde på bakgrunn av en slik gradering. Siktemålet er å hindre eventuelle utilsiktede konsekvenser for foreldelse av ikraftsettingen av straffeloven 2005.

4.9.2 Gjeldende rett og straffeloven 2005

Etter gjeldende rett graderes likeartede lovbrudd av forskjellig grovhet etter flere ulike kriterier og metoder, se Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.1.4.1 side 57. *Straffeloven 1902* har blant annet egne strafferammer når en handling er forøvet under særdeles skjerpende eller formildende omstendigheter.

Egne strafferammer for særdeles skjerpende og formildende omstendigheter er ikke videreført i *straffeloven 2005*. Straffeloven 2005 § 232 annet ledd annet punktum om grov narkotikaovertrødelse representerer et unntak.

Den sentrale graderingen av lovbruddene i straffeloven 2005 fremgår i stedet av inndelingen liten, vanlig eller grov overtrødelse. Det er gitt forskjellige strafferammer for de ulike gradstypene av overtrødelse.

I bestemmelsene om henholdsvis liten og grov overtrødelse i straffeloven 2005 angis de sentrale momentene som er avgjørende for om handlingen graderes ned eller opp.

Bakgrunnen for at man gikk bort fra egne strafferammer for særdeles skjerpende og formildende omstendigheter og over til å gradere lovbruddene i liten, vanlig og grov overtrødelse, fremgår av Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.1.4.4 side 57–59. Et viktig siktemål var å gjøre

lovteksten mest mulig informativ. Både preven-sjonshensyn og rettsikkerhetshensyn tilsier at det av straffelovgivningen skal være mulig på forhånd å vurdere hvor strengt en handling kan bli straffet.

Måten man graderer lovbrudd på i straffeloven 2005 har konsekvenser for hvordan man beregner strafferammen for de enkelte lovbrudd. Strafferammen for et lovbrudd har igjen betydning for blant annet beregning av foreldelsesfrister.

4.9.3 Høringsnotatet

I høringsnotatet så departementet på om graderingen av lovbrudd i straffeloven 2005 og i spesial-lovgivningen etter en inndeling i liten, vanlig eller grov overtrødelse, ville få særlig uheldige konsekvenser for foreldelsesfristens lengde. Om graderingen av lovbrudd i straffeloven 2005 og spørsmålet om foreldelse uttales det i høringsnotatet punkt 4.2.10.3 side 27–28:

«Heving av strafferammen som følge av et generelt kriterium som «særdeles skjerpende omstendigheter» har den konsekvens at alle overtrødelse av den aktuelle bestemmelsen foreldes etter den forhøyede strafferammen uavhengig av om det foreligger særdeles skjerpende omstendigheter i det konkrete tilfellet, jf. prinsippavgjørelsen inntatt i Rt. 1962 side 494. Se også avgjørelsene inntatt i Rt. 2009 side 1615 og Rt. 2010 side 850 med videre henvisninger.

Når de grove overtrødelsene er skilt ut som egne straffebud, som i straffeloven 2005, vil imidlertid strafferammen i det aktuelle straffebudet være avgjørende for beregningen av foreldelsesfristen.

En konsekvens av hvordan lovbrudd er gradert i straffeloven 2005 er derfor at foreldelsesfristene i noen tilfeller kan bli kortere enn i straffeloven 1902.

I Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.1.4.4 side 59 pekes det, i tilknytning til forslaget om å fjerne kriteriet om særdeles skjerpende omstendigheter, på at det er av betydning for en person som har begått en straffbar handling, å vite når adgangen til å straffe handlingen foreldes. Dette var altså en del av begrunnelsen for at man gikk fra særdeles skjerpende eller formildende omstendigheter til å reddykke en ordning med en inndeling i liten, vanlig eller grov overtrødelse i straffeloven 2005. Konsekvensene for foreldesspørsmålet har dermed i utgangspunktet vært tilsiktet.

Departementet har likevel, for ordens skyld, vurdert om systemet for graderingen av lovbrudd i straffeloven 2005 har særlig uheldige konsekvenser for foreldelsesfristens lengde. Departementet kan for sin del ikke se at det foreligger slike konsekvenser.»

Om gradering av lovbrudd i spesiallovgivningen og foreldelse heter det i høringsnotatet punkt 4.2.10.4 side 28:

«Også i nyere spesiallovgivning har man i en del tilfeller søkt å følge systemet i straffeloven 2005 der forholdene har ligget til rette for dette.

I relasjon til enkelte nyere lovbestemmelser er det reist spørsmål om hvilken virkning gradering av lovbrudd etter det nye systemet har for beregningen av foreldelsesfrister, se blant annet to artikler i Miljøkrim, henholdsvis nr. 3/2009 og nr. 2/2010. Departementet ønsker å knytte noen bemerkninger til dette.

I de nevnte artiklene fremholdes det at utformingen av bestemmelser om straff i en del nyere lovgivning på miljøområdet, medfører at det hersker en viss usikkerhet om foreldelsesfristens lengde. I artiklene vises det blant annet til lov 19. juni 2009 nr. 100 (naturmangfoldloven) § 75, lov 5. juni 2009 nr. 35 (markaloven) § 20 og lov 27. juni 2008 nr. 71 (plan- og bygningsloven) § 32-9. Departementet kan for sin del ikke se at utformingen av disse bestemmelsene skulle tilsi at foreldelsesfristene ikke følger den øvre strafferammen. At begrepet «grov» benyttes i bestemmelsene, kan i seg selv ikke ha avgjørende betydning, jf. Rt. 2009 side 1615. Det sentrale må være om den grove overtredelsen kan sies å være tilstrekkelig klart skilt ut som en egen straffebestemmelse. I denne vurderingen vil uttalelser i forarbeidene til den aktuelle loven kunne ha betydning.

I Miljøkrim 3/2009 nevnes også lov 6. juni 2008 nr. 37 (havressurslova) §§ 60 til 63 jf. § 64. Havressurslovas straffebestemmelser skiller seg imidlertid fra straffebestemmelsene i naturmangfoldloven, markaloven og plan- og bygningsloven, ved at havressurslova § 64 fremstår som en selvstendig straffebestemmelse, særlig ved at den inneholder et skjerpet skyldkrav.»

4.9.4 Høringsinstansenes syn

Kripos, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, uttaler at en finner det utfordrende å forutse hvilke

konsekvenser oppsplitting av tidligere lovbestemmelser og endring i strafferammene eventuelt vil få i praksis. De nevnte høringsinstansene er noe bekymret for at oppsplittingen for enkelte lovbrudd kan medføre at foreldelse inntreffer tidligere enn etter dagens lov, og uttaler:

«Som eksempel nevnes straffeloven 1902 § 200 annet og tredje ledd som har en strafferamme på inntil 6 års fengsel etter tredje ledd, og således en foreldelsesfrist på 10 år. Erfaringsmessig blir slike saker, av ulike årsaker, anmeldt først etter lengre tid og da kan forholdene allerede være foreldet. Det vil i så fall være svært uheldig.»

Politidirektoratet viser til departementets omtale av gradering av lovbrudd i straffeloven 2005 og spesiallovgivningen i høringsnotatet punkt 4.2.10.4 og de artiklene det vises til der, og uttaler:

«For å unngå unødvendig usikkerhet rundt foreldelsesfrist mener direktoratet at departementet bør vurdere en generell bestemmelse om at foreldelsesfristen følger den øvre strafferammen der deliktet er gradert, og at dette får anvendelse også for spesiallovgivningen.»

Oslo statsadvokatembeter uttrykker støtte til departementets vurderinger i høringsnotatet:

«Ordningen med graderte straffebud i straffeloven av 2005 vil medføre at en rekke forhold foreldes tidligere enn de ville ha gjort etter straffeloven av 1902. Dette fordi lovbruddene som betegnes «vanlige» vil foreldes etter den ordinære strafferammen og ikke etter en generell skjerpingsbestemmelse. Dette er en tilskattet virkning som vi tiltrer. For de mer alvorlige forholdene vil de skjerpede strafferammene i det som betegnes som «grove» lovbrudd fastsette en forlenget foreldelsesfrist som tidligere, og hvor de generelle straffeskjerpingsreglene, eks strl § 232, kom til anvendelse. Dette ivaretar behovet for at de alvorlige forholdene har en tilstrekkelig lang foreldelsesfrist. I likhet med departementet, er det også vår oppfatning at en omlegging til graderte straffebud ikke vil medføre nevneverdige uheldige konsekvenser.»

Statens sivilrettsforvaltning orienterer om at dersom den strafferettslige foreldelsesfristen reduseres, vil dette også kunne ha betydning for når et krav om voldsoffererstatning foreldes. Høringsin-

stansen fremhever imidlertid at foreldelseslovens frister uansett vil gjelde i slike saker.

4.9.5 Departementets vurdering

Departementet ser ikke grunn til å foreslå endringer i ikraftsettingsrunden som følge av at en endret gradering av lovbrudd i straffeloven 2005 kan ha konsekvenser for foreldelsesfristens lengde i enkelte sammenhenger. Departementet har imidlertid merket seg innspillene i høringen.

Kripos uttrykker i høringen en viss bekymring for at foreldelsesfristen for blant annet handlinger omhandlet i straffeloven 1902 § 200 annet og tredje ledd vil kunne bli kortere etter straffeloven 2005. Som påpekt av *Oslo statsadvokatembeter* vil imidlertid mer alvorlige forhold generelt ha en lengre foreldelsesfrist slik som tidligere. Når det gjelder lovbruddene nevnt av Kripos bemerker departementet at de alvorligste overtredelsene av straffeloven 1902 § 200 annet og tredje ledd i ny straffelov vil fanges opp av andre bestemmelser enn straffeloven 2005 §§ 304 og 305, jf. blant annet uttalelsene i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.7 side 444–445.

Hva angår *Politidirektoratets* forslag om en generell bestemmelse om foreldelse, bemerker departementet at en ikke kan se at spørsmålet om foreldelsesfristens lengde er særlig usikkert, jf. departementets drøftelse av dette i høringsnotatet inntatt i punkt 4.9.3 ovenfor. Uansett vil en slik bestemmelse etter departementets syn være lite egnet. Departementet peker også på at virkningene for foreldelsesfristen av endret gradering av lovbrudd i straffeloven 2005 er tilsiktet, jf. uttalelsene i Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.1.4.4 side 59.

4.10 Foreldelse og forvaring

4.10.1 Endringer i reglene om foreldelse

Utgangspunktet etter *straffeloven 1902* er at straffbare handlinger foreldes. Straffeloven 1902 har likevel enkelte unntak fra dette utgangspunktet.

Ved lov 20. juni 2014 nr. 46 (ikr. 1. juli 2014) ble noen lovbrudd unntatt foreldelse, jf. straffeloven 1902 § 66 tredje ledd annet punktum. Dette omfatter overtredelser av §§ 192 første til tredje ledd (forsettlig voldtekt), 195 (seksuell omgang med barn under 14 år), 196 (seksuell omgang med barn under 16 år) og medvirkning til slike forbrytelser samt drap etter § 233. Før lovendringen var overtredelse av § 147 a første ledd om terrorhandlinger unntatt foreldelse. I tillegg er regelen i straf-

feloven 2005 § 91 om at folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser som kan straffes med fengsel i 15 år eller mer ikke foreldes, allerede trådt i kraft. Straffeloven 2005 kapittel 16 om folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser trådte i kraft 7. mars 2008, og alminnelig del i straffeloven 2005 trådte samtidig i kraft for disse forbrytelsene, se Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (skjerpende og formildende omstendigheter, folkemord, rikets selvstendighet, terrorhandlinger, ro, orden og sikkerhet, og offentlig myndighet) punkt 5.15 side 103.

I enkelte saker gjelder det særlige regler for beregning av utgangspunktet for foreldelsesfristen. Normalt løper fristen fra den dagen det straffbare forholdet er opphørt, jf. straffeloven 1902 § 68 første ledd første punktum. Ved overtredelse av § 219 (vold i nære relasjoner), § 222 annet ledd (tvangsekteskap), § 224 (menneskehandel) eller lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse §§ 1 eller 2 skal fristen likevel regnes fra den dag fornærmede fyller 18 år (såkalt utskutt foreldelsesfrist), jf. § 68 første ledd annet punktum. Regelen om utskutt foreldelse ble endret ved lov 20. juni 2014 nr. 46 hvor det ble vedtatt at foreldelsesfristen skal løpe fra det tidspunktet fornærmede er 18 år også i saker om vold i nære relasjoner, tvangsekteskap og menneskehandel. Før nevnte lovendring fra 2014 var også seksuell omgang med barn under 14 år og seksuell omgang med barn under 16 år omfattet av regelen om utskutt foreldelse. Som følge av at disse lovbruddene ble unntatt foreldelse, utgikk henvisningen til disse lovbruddene i bestemmelsen om utskutt foreldelse, se Prop. 96 L (2013–2014) punkt 3.4.3.3 side 11.

Reglene om foreldelse i straffeloven 1902 er i hovedsak videreført i *straffeloven 2005*. Det er også her gjort unntak for terrorhandlinger, folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser som kan straffes med fengsel i 15 år eller mer, jf. straffeloven 2005 § 91. Unntakene som ble vedtatt i straffeloven 1902 ved lovendringen fra 2014 er derimot ikke inntatt i straffeloven 2005. De tilsvarende bestemmelsene i straffeloven 2005 som er § 275 (drap), § 291 (forsettlig voldtekt), § 299 (voldtekt av barn under 14 år) og § 302 (seksuell omgang med barn under 16 år) er således ikke unntatt foreldelse etter straffeloven 2005.

Utskutt foreldelsesfrist er videreført i straffeloven 2005 § 87 og omfatter §§ 257 (menneskehandel), 284 (kjønnslemlestelse), 299 (voldtekt av

barn under 14 år) og 302 (seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år). I motsetning til det som er tilfellet etter straffeloven 1902, omfattes derimot ikke tvangsekteskap og vold i nære relasjoner av regelen om utskutt foreldelse i straffeloven 2005.

Departementet går inn for at de endringer i foreldelsesreglene som ble vedtatt ved lov 20. juni 2014 nr. 46 også gjennomføres i 2005-loven. Dette var også forutsatt i Prop. 96 L (2013–2014) punkt 2.3 side 5. Det vises for øvrig til departementets alminnelige motiver til endringen i straffeloven 1902 §§ 66 og 68 i Prop. 96 L (2013–2014) punkt 3.5.3 side 14–15.

Dette innebærer at straffeloven 2005 §§ 275 (drap), 291 (voldtekt), 299 (voldtekt av barn under 14 år) og 302 (seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år) unntas foreldelse. Disse bestemmelsene tilsvarer §§ 233 (drap), 192 første til tredje ledd (forsettlig voldtekt), 195 (seksuell omgang med barn under 14 år) og 196 (seksuell omgang med barn under 16 år) i straffeloven 1902. Det foreslås at kun fullbyrdede overtredelser unntas foreldelse slik som etter straffeloven 1902 § 66 tredje ledd. Medvirkning følger samme regler som hovedhandlingen uten at dette nevnes særskilt i lovforslaget. Flere av lovbruddene i straffeloven 2005 er inndelt i vanlig og grov overtredelse. Der hvor det i foreldelsesreglene henvises til vanlig overtredelse, vil grov overtredelse foreldes etter de samme regler som vanlig overtredelse.

Videre foreslås det at regelen om utskutt foreldelse i straffeloven 2005 § 87 også skal omfatte §§ 253 (tvangsekteskap) og 282 (mishandling i nære relasjoner). I forbindelse med at fullbyrdet overtredelse av straffeloven 1902 §§ 195 (seksuell omgang med barn under 14 år) og 196 (seksuell omgang med barn under 16 år) ble unntatt foreldelse, utgikk henvisningen til disse bestemmelsene i regelen om utskutt foreldelse i straffeloven 1902 § 68, med den følge at forsøk på slike overtredelser verken er unntatt foreldelse eller omfattet av regelen om utskutt foreldelse. Dette var ikke tilsiktet. For at foreldelsesfristen for forsøk på tilsvarende overtredelser etter straffeloven 2005 (§§ 299 og 302) skal begynne å løpe først når fornærmede fyller 18 år, foreslås det at regelen om utskutt foreldelse i straffeloven 2005 § 87 fortsatt skal omfatte §§ 299 (voldtekt av barn under 14 år) og 302 (seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år).

Departementet går videre inn for at endringene skal få virkning for handlinger begått før lovens ikrafttredelse, forutsatt at handlingene

ikke allerede er foreldet. Det vises her til departementets vurdering i Prop. 96 L (2013–2014) punkt 3.6 side 21–22.

Med disse forslagene er Stortingets anmodningsvedtak 385 jf. 383 til 384 i sak om «Representantforslag om oppheving av foreldelsesfrist i straffesaker vedrørende incest, voldtekts- og drapssaker», se Dokument 8:14 S (2013–2014) og Innst. 150 S (2013–2014) fulgt opp. Når det gjelder anmodningen i vedtak 386 om å la foreldelsesfristen begynne å løpe fra det tidspunktet fornærmede fyller 18 år i saker om menneskehandel, vil departementet bemerke at regelen om utskutt foreldelse etter straffeloven 2005 allerede omfatter menneskehandel, slik at foreldelsesfristen regnes fra den dag fornærmede fyller 18 år. Straffeloven 2005 er således allerede i samsvar med vedtak 386.

4.10.2 Minstetid og tidsramme ved forvaring

Ved dom på forvaring skal retten fastsette en tidsramme og bør fastsette en minstetid, jf. *straffeloven 1902* § 39 e første og annet ledd. Tidsrammen angir reaksjonens varighet. Forvaringsdommen opphører dersom påtalemyndigheten ikke innen 3 måneder før forvaringstidens utløp reiser sak om forlengelse, jf. § 39 e første ledd annet og tredje punktum. Tidsrammen har for øvrig den betydning at all løslatelse før tidsrammens utløp, må skje på prøve. Tilsvarende regler er gitt i *straffeloven 2005* § 43.

Betydningen av at det fastsettes en minstetid er at prøveløslatelse ikke vil kunne vurderes før minstetiden er utløpt, jf. straffeloven 1902 § 39 f og straffeloven 2005 § 44 første ledd annet punktum. Det vil heller ikke kunne innvilges permisjon før etter to tredjedeler av minstetiden, jf. forskrift 3. mai 2004 om gjennomføring av særreaksjonen forvaring (forvaringsforskriften) § 11 annet ledd.

I dom på forvaring skal retten fastsette en tidsramme som vanligvis ikke bør overstige 15 år, og ikke kan overstige 21 år. Ved lov 9. januar 2015 nr. 1 ble bestemmelsen endret slik retten likevel kan fastsette en lengre tidsramme for forbrytelser som har en strafferamme på fengsel inntil 30 år. Tidsrammen kan likevel ikke overstige 30 år. Tilsvarende endringer er ikke gjennomført i straffeloven 2005. Maksimal tidsramme er fremdeles 21 år, jf. straffeloven 2005 § 43 første ledd første punktum.

Minstetiden ved forvaring kan i utgangspunktet ikke overstige 10 år, jf. straffeloven 1902 § 39 e annet ledd. Ved lov 9. januar 2015 nr. 1 ble bestemmelsen endret slik at retten likevel kan fastsette en minstetid som ikke kan overstige 14 år i tilfel-

ler hvor retten fastsetter en tidsramme som overstiger 15 år. Videre ble det ved samme lovendring bestemt at retten kan fastsette en minstetid som ikke kan overstige 20 år i tilfeller der retten fastsetter en tidsramme som overstiger 21 år. Heller ikke disse endringene er gjennomført i straffeloven 2005. Maksimal minstetid er her 10 år, jf. § 43 annet ledd.

Departementet foreslår endringer i reglene om maksimal tidsramme og minstetid i straffeloven 2005 § 43 tilsvarende dem som ble gjort i straffeloven 1902 § 39 e ved lov 9. januar 2015 nr. 1. Det vises til departementets alminnelige motiver til endringen i straffeloven 1902 § 39 e i Prop. 96 L (2013–2014) om endringer i straffeloven 1902 (foreldelse og forvaring), punkt 4.6 side 21–22.

4.11 Retting av inkurier mv. i straffeloven 2005

4.11.1 Innledning

I det følgende tar departementet opp enkelte spørsmål om retting av inkurier mv. i straffeloven 2005 som departementet har blitt oppmerksom på.

4.11.2 Offentlig sted og offentlig handling (§ 10)

Ved lov 24. mai 2013 nr. 18 ble straffeloven 1902 § 7 endret slik at ordet «ytring» benyttes i stedet for «budskap» i definisjonen av offentlig handling, jf. Prop. 53 L (2012–2013) Endringer i straffeloven 1902 mv. (offentlig sted, offentlig handling m.m.) punkt 3.6. Departementet uttalte på side 6 i ovennevnte proposisjon at man tok sikte på å endre ordlyden i straffeloven 2005 § 10 på samme måte. Departementet foreslo derfor i høringsnotatet punkt 4.2.11.2 side 28 at «budskap» skulle erstattes med «ytring» i straffeloven 2005 § 10 annet ledd annet punktum.

Det nasjonale statsadvokatembetet støtter forslaget.

Departementet følger opp forslaget om endringer i straffeloven 2005 § 10, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 10 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.11.3 Andre særvilkår (§ 37)

I høringsnotatet punkt 4.2.11.3 side 29 viste departementet til at straffeloven 1902 § 53 nr. 3 bokstav e siste punktum, som gir straffeprosessloven § 461 tilsvarende anvendelse i de aktuelle tilfellene, ved

en inkurie ikke synes videreført i straffeloven 2005 § 37 bokstav f. Ettersom det lovteknisk passer dårlig å innta henvisningen til straffeprosessloven § 461 i straffeloven 2005 § 37 bokstav f, foreslo departementet at det i § 37 tilføyes et nytt annet ledd som skal lyde: «Straffeprosessloven § 461 gjelder tilsvarende for særvilkårene nevnt i bokstav f.»

Videre fremgår det av samme punkt i høringsnotatet at henvisningen til straffeloven 1902 § 53 nr. 6 i § 53 nr. 3 bokstav e første punktum ikke er reflektert i straffeloven 2005 § 37 bokstav f. Av hensyn til sammenhengen med forslaget til endringer i straffeloven 2005 § 38, foreslo departementet i høringsnotatet å ta inn en henvisning til straffeloven 2005 § 38 i § 37 bokstav f.

Av høringsnotatet punkt 4.5.1 side 82 fremgår det at det ved lov 20. januar 2012 nr. 6 om endringer i straffeloven, straffeprosessloven, straffegjennomføringsloven, konfliktrådsloven m.fl. (barn og straff) er vedtatt en rekke endringer i ulike lover. Ved kgl. res. 20. januar 2012 nr. 41 ble det fastsatt delvis ikraftsetting av endringene. Enkelte endringer var ikke trådt i kraft da høringsnotatet ble skrevet, men man antok at de ville tre i kraft innen kort tid.

I høringsnotatet kommenterte departementet enkelte av disse ikke-ikraftsatte endringene. Dette gjaldt blant annet vedtaket om et nytt annet punktum i straffeloven 2005 § 37 bokstav d, hvor det henvises til en bestemmelse i helsepersonelloven. Ettersom det lovteknisk passer mindre godt å sette inn et ekstra punktum i § 37 bokstav d, tok departementet i høringsnotatet sikte på å justere dette på egnet måte i forbindelse med det videre arbeidet med ikraftsetting av straffeloven 2005. Departementet foreslo at det skulle inntas et nytt tredje ledd i straffeloven 2005 § 37 som skulle lyde slik: «Når en domfelt som var under 18 år på handlingstidspunktet skal avgi rusprøve etter bokstav d, gjelder helsepersonelloven § 12 tredje ledd.» Vedtaket om nytt annet punktum i straffeloven 2005 § 37 bokstav d, jf. lov 20. januar 2012 nr. 6, ble satt i kraft 1. juli 2014.

Det har ikke kommet merknader til de ovennevnte endringsforslagene i høringen.

Departementet følger opp forslagene om endringer i straffeloven 2005 § 37, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 37 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.11.4 Forskrift om særvilkår (§ 38)

I høringsnotatet punkt 4.2.11.4 side 29 stilte departementet spørsmål om straffeloven 1902 § 53 nr. 6

annet til fjerde punktum burde videreføres i straffeloven 2005 § 38. Om dette heter det i høringsnotatet:

«Departementet har blitt gjort oppmerksom på at straffeloven 1902 § 53 nr. 6 annet til fjerde punktum ved en inkurie ikke synes å ha blitt videreført i straffeloven 2005 § 38. På bakgrunn av uttalelsene i Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 20.6.3.2 side 269 kan det imidlertid reises spørsmål om man allerede har tilstrekkelig hjemmel for prøveordningen med narkotikaprogram med domstolskontroll i straffeloven 2005 § 37 bokstav f jf. § 38. Departementet ber om høringsinstansenes syn på behovet for å videreføre straffeloven 1902 § 53 nr. 6 annet til fjerde punktum i straffeloven 2005 § 38. Departementet foreslår foreløpig at straffeloven 2005 § 38 endres slik at den viderefører hjemmelen for prøveordningen med narkotikaprogram med domstolskontroll. Det foreslås imidlertid ikke å videreføre § 53 nr. 6 tredje punktum særskilt i § 38, da en slik bestemmelse synes overflødig i lys av § 38 første punktum, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005.»

Bergen tingrett, Kriminalomsorgsdirektoratet, Oslo statsadvokatembeter og Riksadvokaten har uttalt seg om forslaget.

Riksadvokaten bemerker at en støtter forslaget om å videreføre hjemmelen for prøveordning med narkotikaprogram med domstolskontroll.

Bergen tingrett uttaler at en er enig i at det er tilstrekkelig at straffeloven 2005 § 38 endres slik at bestemmelsen blir hjemmel for narkotikaprogram med domstolskontroll.

Oslo statsadvokatembeter synes å legge til grunn det samme:

«Når det gjelder spørsmålet om forskrifter til gjennomføring av narkotikaprogram, fremstår det som unødvendig å videreføre strl § 53 nr 6 idet denne synes omfattet av den generelle ordlyden i straffeloven § 38.»

Kriminalomsorgsdirektoratet er av en annen oppfatning, og uttaler:

«Ved innføringen av prøveordningene med samfunnstjeneste, promilleprogram og narkotikaprogram med domstolskontroll, valgte departementet betinget dom i form av fullbyrdingsutsettelse som rettslig ramme. Det var likevel tvilsomt om reglene for fullbyrdingsut-

settelse alene ga tilstrekkelig lovhjemmel til å idømme betinget fengsel overfor personer som normalt ville fått ubetinget fengsel. Høyesterett (HR) kom således i Rt-1994-1049 til at prøveordningen med promilleprogram for promillekjørere ikke utelukkende burde etableres med hjemmel i § 53 nr. 3 (generalfullmakten). Prøveordningens lovfesting kom i nytt lys, og etter departementets syn burde forsøksordningen ikke bli satt i gang uten at dette hadde klar hjemmel i lov. Det er på denne bakgrunn straffeloven 1902 § 53 nr. 6 annet til tredje punktum har fått sin form. **Andre punktum** tilkjenner lovvedtaket, mens **tredje punktum** tilkjenner de signaler HR ga for hvordan reguleringen av en prøveordning bør skje – «*systematisk organiserte forsøk, med gjennomtenkt utvelgelse av deltakerne i programmet, organisert oppfølging og kontroll, og etterfølgende vurdering av de samlede resultatene*». Også i fremtiden bør disse krav oppfylles, især der den strafferettslige reaksjonen gjør innhugg i den ubetingede fengselsstraffens virkeområde. Det betyr likevel ikke at samme lovteknikk bør opprettholdes.

Når det gjelder **fjerde punktum** går det også frem av tilknyttet forskriftsverk at det er kriminalomsorgen som gjennomfører de nevnte straffereaksjoner. Dermed synes denne delen av bestemmelsen mer overflødig.» (Notehenvvisninger er utelatt i dette sitatet.)

Departementet vil innledningsvis knytte noen bemerkninger til dette spørsmålet. Uttalelsene i Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 20.6.3.2 side 269 og Ot.prp. nr. 31 (2006–2007) Om lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (tiltak for å avvikle soningskøen og bedre innholdet i soningen mv.) punkt 8.5.3 side 68 kan tyde på at man ved vedtakelsen av straffeloven 2005 § 38 og ved senere lovendringer har tatt et bevisst valg om ikke å videreføre straffeloven 1902 § 53 nr. 6 annet til fjerde punktum i straffeloven 2005 § 38. Dette innebærer at straffeloven 2005 § 38 sammen med § 37 bokstav f ble ansett å gi tilstrekkelig hjemmel for prøveordningen med narkotikaprogram med domstolskontroll og tilhørende forskrifter.

På den annen side har man gjentatte ganger understreket behovet for en klar hjemmel for denne typen prøveordninger, se blant annet Ot.prp. nr. 43 (1994–1995) Om lov om endringer i straffeloven, vegtrafikkloven og straffeprosessloven (forsøksordning med promilleprogram m v) punkt 3 side 8–9 og Ot.prp. nr. 81 (2004–2005) Om

lov om endringer i straffeloven (prøveordning med narkotikaprogram med domstolskontroll) punkt 5.12 side 34. Da prøveordningen med narkotikaprogram med domstolskontroll ble innført, ønsket departementet at det skulle fremgå av straffeloven 1902 § 53 nr. 6 at det var tale om en prøveordning, jf. Ot.prp. nr. 81 (2004–2005) punkt 5.12.2 side 34. Videre unnlot man å fjerne reguleringen av narkotikaprogrammet i straffeloven 1902 § 53 nr. 6 da man omgjorde programmet mot ruspåvirket kjøring til en permanent ordning, se Ot.prp. nr. 31 (2006–2007).

På bakgrunn av det ovenstående og uttalelsene i høringen foreslår departementet å videreføre straffeloven 1902 § 53 nr. 6 annet til fjerde punktum i straffeloven 2005 § 38, selv om dette strengt tatt ikke synes nødvendig. Det må imidlertid gjøres enkelte justeringer i fjerde punktum samt tilføyes et nytt femte punktum, jf. nedenfor.

I lov 20. januar 2012 nr. 6 om endringer i straffeloven, straffeprosessloven, straffegjennomføringsloven, konfliktrådsloven m.fl. (barn og straff) er det vedtatt endringer i straffeloven 1902 § 53 nr. 6, nærmere bestemt en tilføyelse i § 53 nr. 6 fjerde punktum samt et nytt femte punktum. Ved en inkurie gjør loven ikke tilsvarende endringer i straffeloven 2005 § 38.

De aktuelle endringene var ikke i kraft da høringsnotatet ble skrevet. Departementet uttalte derfor at man tok sikte på å fange opp endringene på egnet måte i det videre arbeidet med ikraftsettingen av straffeloven 2005 ved å gjøre de nødvendige tilføyelser i straffeloven 2005 § 38, jf. høringsnotatet punkt 4.2.11.4 side 29 og 4.5.1 side 83. Departementet uttalte også at i lys av disse tilføyelsene, samt øvrige endringer i § 38 omtalt ovenfor, passet ikke overskriften i straffeloven 2005 § 38 lenger så godt. Departementet foreslo at overskriften ble endret til «Forskrift om særvilkår m.m.».

Endringene i straffeloven 1902 § 53 nr. 6 som vedtatt ved lov 20. januar 2012 nr. 6 trådte i kraft i 1. juli 2014. *Kriminalomsorgsdirektoratet* påpeker i høringen at endringene inneholder en inkurie:

«Departementet har allerede signalisert overfor KDI at bestemmelsen har fått en videre formulering enn tilsiktet. At kriminalomsorgen «har ansvaret for å følge opp domfelte som gjennomfører narkotikaprogram med domstolskontroll» og «program mot ruspåvirket kjøring» er helt på det rene. Det utilsiktede ligger i at kriminalomsorgen også skal følge opp personer «som er pålagt vilkår om avholdenhet

etter § 53 nr. 3 c». Meningen har visstnok ikke vært å gjeninnføre en generell mulighet til å pålegge kriminalomsorgen å føre «tilsyn» ved betingede dommer, men en mulighet for at kriminalomsorgen følger opp domfelte ved ungdomsstraff, jf. vedlagt brev.»

Til innspillet fra *Kriminalomsorgsdirektoratet* bemerker departementet at endringen i straffeloven 1902 § 53 nr. 6 som vedtatt ved lov 20. januar 2012 nr. 6, må anses å ha blitt for vid som følge av en ren inkurie. Feilen kan rettes opp uten høring i straffeloven 2005.

Departementet foreslår derfor at ordlyden i straffeloven 1902 § 53 nr. 6 fjerde punktum videreføres i straffeloven 2005 § 38 nytt fjerde punktum, men med en endring som klargjør at kriminalomsorgen kun har ansvar for å følge opp domfelte som er pålagt vilkår om avholdenhet etter straffeloven 2005 § 37 bokstav d når domfelte er under 18 år.

Videre tas det sikte på at straffeloven 1902 § 53 nr. 6 femte punktum videreføres uendret i straffeloven 2005 § 38 nytt femte punktum.

Som følge av dette følger man også opp forslaget i høringsnotatet til ny overskrift i straffeloven 2005 § 38.

Se lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 38 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.11.5 Brudd på vilkår om fullbyrdingsutsettelse (§ 39)

I høringsnotatet punkt 4.2.11.5 side 29 foreslo departementet at straffeloven 1902 § 54 nr. 2 første ledd femte og sjette punktum skulle videreføres i straffeloven 2005 § 39 annet ledd nytt sjette og syvende punktum. Om dette heter det i høringsnotatet:

«Lov 14. juni 2013 nr. 44 om endringer i straffegjennomføringsloven mv. gjorde endringer i straffeloven 1902 § 54 nr. 2 første ledd, ved at det ble inntatt nytt femte og sjette punktum som lyder: «Reglene om varsling i straffeprosessloven § 243 gjelder tilsvarende for rettsmøter om omgjøring. Kriminalomsorgen skal varsles etter samme regler som påtalemyndigheten.» Disse endringene synes ved en inkurie ikke foreslått inntatt i straffeloven 2005 § 39 annet ledd. Departementet foreslår å tilføye et nytt sjette og syvende punktum i straffeloven 2005 § 39 annet ledd likelydende med straffeloven 1902 § 54 nr. 2 første ledd femte og sjette

punktum. Se lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005.»

Det har ikke kommet merknader til forslaget i høringen.

Departementet følger opp forslaget i høringsnotatet, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 39 i proposisjonen.

4.11.6 Vilkår for prøveløslatelse (§ 45) og forening av samfunnsstraff med andre straffer (§ 51)

Departementet har blitt oppmerksom på at endringene i straffeloven 2005 som er vedtatt ved lov 29. juni 2007 nr. 83 om endringer i straffegjennomføringsloven og straffeloven (opplysningsplikt, vandelskrav og varsel til fornærmede mv.) og lov 29. juni 2007 nr. 84 om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (tiltak for å avvike soningskøen og bedre innholdet i soningen mv.) ved en inkurie ikke er satt i kraft.

Lov 29. juni 2007 nr. 83 endrer straffeloven 2005 § 45. Det tilføyes et nytt sjette ledd. Lov 29. juni 2007 nr. 84 endrer straffeloven 2005 §§ 37 bokstav f og 51 bokstav a.

Endringen i straffeloven 2005 § 37 bokstav f som vedtatt ved lov 29. juni 2007 nr. 84 må ikke settes i kraft, da en slik ikraftsetting vil kollidere med senere endringer av straffeloven 2005 § 37 bokstav f. Endringene i straffeloven 2005 § 45 sjette ledd og § 51 bokstav a må derimot tre i kraft når straffeloven 2005 trer i kraft.

For å oppnå ikrafttredelse av de to sistnevnte endringene på en lovteknisk hensiktsmessig måte, oppheves lov 29. juni 2007 nr. 83 og lov 29. juni 2007 nr. 84 når straffeloven 2005 settes i kraft, jf. lovforslaget § 2 om opphevelse av enkelte andre lover og merknadene til § 2 i punkt 12.2 i proposisjonen. Departementet bemerker for ordens skyld at det å oppheve de nevnte lovene fra 2007 ikke innebærer at man opphever allerede ikraftsatte endringer som disse lovene har gjort i annen lovgivning. Samtidig fastsettes endringene i straffeloven 2005 § 45 jf. lov 29. juni 2007 nr. 83 og § 51 bokstav a jf. lov 29. juni 2007 nr. 84 på nytt, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merknadene til endringene i straffeloven 2005 §§ 45 og 51 i punkt 12.3 i proposisjonen.

Departementet har i høringen fått et innspill fra *Kriminalomsorgsdirektoratet* vedrørende ordlyden i straffeloven 2005 § 45 sjette ledd. Departementet har merket seg innspillet,

men bemerker at det ligger utenfor det som kan vurderes i forbindelse med ikraftsettingen.

4.11.7 Subsidiær fengselsstraff (§ 55)

Departementet er blitt oppmerksom på en inkurie i straffeloven 2005 § 55 første ledd annet punktum. Bestemmelsen viser til straffeprosessloven § 456 fjerde ledd annet punktum. Riktig henvisning er til straffeprosessloven § 456 annet ledd første punktum. Feilen oppstod som følge av at straffeprosessloven § 456 ble endret ved lov 11. januar 2013 nr. 3 om Statens innkrevingssentral, uten at henvisningen i straffeloven 2005 § 55 ble endret tilsvarende. Henvisningen rettes opp når straffeloven 2005 settes i kraft, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 55 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.11.8 Forebyggende inndragning (§ 70)

Begrepet «legemskrenkelser» i straffeloven 2005 § 70 første ledd annet punktum bør erstattes av «kroppskrenkelser» i tråd med terminologien i loven ellers. Se lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 70 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.11.9 Krenking av rettsavgjørelse (§ 170)

Straffeloven 2005 § 170 om krenking av rettsavgjørelse viser i bokstav c til bestemmelser i straffeloven 1902. Departementet foreslo i høringsnotatet punkt 4.2.11.6 side 30 å justere henvisningene slik at det vises til bestemmelser i straffeloven 2005. Om dette heter det i høringsnotatet:

«I straffeloven 2005 § 170 om krenking av rettsavgjørelse bokstav c er det vist til bestemmelser i straffeloven 1902. I merknadene til § 170 i punkt 12.2.4 på side 337 i Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) heter det: «Bestemmelsene det skal vises til i bokstav c vil først bli ferdigstilt i den andre proposisjonen om den spesielle delen i straffeloven 2005. I påvente av dette er det vist til de tilsvarende bestemmelsene i straffeloven 1902.»

Straffeloven 2005 § 170 bokstav c viser for det første til straffeloven 1902 §§ 246-248 jf. § 252. Straffeloven 1902 §§ 246-248 om ærekrenkelser jf. § 252 er ikke videreført i straffeloven 2005 jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 5.14.3 side 165 flg. Departementet foreslår imidlertid at det i straffeloven 2005 § 170 bok-

stav c vises til straffeloven 2005 § 185 om hatefulle ytringer.

For det andre viser straffeloven 2005 § 170 bokstav c til straffeloven 1902 § 390. Departementet foreslår å erstatte denne henvisningen med en henvisning til straffeloven 2005 § 267, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.5 side 424.

I tråd med det ovenstående foreslår departementet at henvisningene til straffeloven 1902 i straffeloven 2005 § 170 bokstav c endres til henvisninger til straffeloven 2005 §§ 185 og 267, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005.»

Forslaget har ikke møtt motstand i høringen. *Det nasjonale statsadvokatembetet* uttaler i høringen at det i straffeloven 2005 § 170 bokstav c også bør vises til straffeloven 2005 §§ 183 og 136 bokstav a.

Departementet følger opp forslaget til endringer i straffeloven 2005 § 170 bokstav c, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 170 i punkt 12.3 i proposisjonen. Når det gjelder innspillet fra *Det nasjonale statsadvokatembetet* bemerker departementet at dette ligger utenfor det som kan hensyntas i en ikraftsettingsomgang.

4.11.10 Ulovlig bevæpning på offentlig sted (§ 189)

Begrepet «legemskrenkelse» i straffeloven 2005 § 189 annet ledd bør erstattes av «kroppskrenkelse» i tråd med terminologien i loven ellers. Se lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merknadene til endringen i straffeloven 2005 § 189 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.11.11 Alvorlig miljøkriminalitet (§ 240)

Av høringsnotatet punkt 4.2.11.7 side 30 fremgår det at departementet foreslo å gjøre endringer i henvisningene i straffeloven 2005 § 240 annet ledd bokstav b. Om dette heter det i høringsnotatet:

«I straffeloven 2005 § 240 annet ledd bokstav b vises det blant annet til naturvernloven kapittel II og viltloven § 7. I Prop. 36 L (2013-2014) Lov om retting av feil i lovverket m.m. punkt 3.1 side 2 heter det om den tilsvarende bestemmelsen i straffeloven 1902 § 152 b annet ledd nr. 2:

«I bestemmelsen vises det blant annet til naturvernloven kapittel II og viltloven § 7. Naturvernloven er opphevet og erstattet av naturmangfoldloven (lov 19. juni 2009 nr. 100), og

kapittel II i førstnevnte lov er erstattet av kapittel V i sistnevnte lov. Vernehjemmelen i viltloven § 7 annet ledd, slik denne lød før endring ved lov 19. juni 2009 nr. 100, er overført til naturmangfoldloven § 38. Det foreslås at § 152 b annet ledd nr. 2 oppdateres i tråd med dette. Straffebestemmelsen skal fortsatt ramme det å påføre betydelig skade på områder vernet gjennom vedtak fattet med hjemmel i naturvernloven og viltloven der vedtakene står ved lag etter overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77.»

Det er vedtatt endringer i straffeloven 1902 § 152 b i samsvar med dette.

Ved lov 28. mars 2014 nr. 9 om endringer i viltloven, naturmangfoldloven mv. er det parallelt med endringene nevnt foran vedtatt endringer i straffeloven 1902 § 152 b annet ledd nr. 2 og straffeloven 2005 § 240 annet ledd bokstav b som skiller seg fra endringene som er vedtatt som en følge av forslaget i Prop. 36 L (2013-2014). Det tas sikte på å sørge for at de nevnte endringene i straffeloven 2005 vedtatt som en del av lov 28. mars 2014 nr. 9, ikke får virkning når straffeloven 2005 trer i kraft.

Departementet foreslår nå å gjennomføre realitetsmessig tilsvarende endringer i straffeloven 2005 § 240 annet ledd bokstav b som vedtatt i straffeloven 1902 § 152 b ved lovendringen som fulgte opp Prop. 36 L (2013-2014), jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005.»

Departementet følger opp høringsnotatets forslag til endringer. Dette innebærer at straffeloven 2005 § 240 annet ledd bokstav b endres slik at bestemmelsen innholdsmessig tilsvarende straffeloven 1902 § 152 b annet ledd nr. 2 slik denne lød etter endringen ved lov 9. mai 2014 nr. 16 om retting av feil i lovverket m.m., jf. Prop. 36 L (2013-2014). Se lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 240 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.11.12 Besittelseskrenkelse (§ 345)

Begrepet «utettmessig» erstattes med «urettmessig» i straffeloven 2005 § 345. Se lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005 og merknadene til endringene i straffeloven 2005 § 345 i punkt 12.3 i proposisjonen.

4.11.13 Retting av enkelte inkurier i regler om seksuallovbrudd

Departementet foreslo i 2013 endringer for å rette opp enkelte inkurier i straffeloven 2005 §§ 292,

293, 296, 301, 309 og 310 i kapittel 26 om seksuallovbrudd. Endringsforslagene ble inntatt i høringsnotat 8. februar 2013 om endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 (personforfølgelse, voldtekt og andre seksuelle overgrep, formidling av prostitusjon, forberedelse til tvangsekteskap, foreldelsesregler mv.). *Stine Sofies Stiftelse* hadde i høringen til det nevnte høringsnotatet synspunkter på endringene i §§ 309 og 310, se merknadene til de enkelte bestemmelsene i punkt 12.3 i proposisjonen.

Departementet følger opp forslaget i det nevnte høringsnotatet, slik at inkuriene i §§ 292, 293, 296, 301, 309 og 310 rettes. Endringene gjelder språklige korrigeringer og korrigeringer av utilsiktede endringer av gjeldende rett ved vedtakelsen av straffeloven 2005, se merknadene til de enkelte bestemmelsene i punkt 12.3 i proposisjonen.

5 Endringer i militær straffelov

Militær Straffelov 22. mai 1902 nr. 13 inneholder en rekke straffebestemmelser. Det gjøres derfor omfattende endringer i denne loven når straffeloven 2005 skal tre i kraft. For å tydeliggjøre endringene i militær straffelov, er endringsbestemmelsen i proposisjonen her skilt ut som en egen bestemmelse i lovforslaget § 4, jf. punkt 3.3 foran.

Endringene i militær straffelov er i hovedsak en videreføring av endringene i denne loven som allerede er vedtatt ved straffeloven 2005 § 412. I *høringsnotatet* punkt 4.4.3 side 66 er det gjort rede for hvilke justeringer som må gjøres i bestemmel-

sene i militær straffelov sammenliknet med endringene ved straffeloven 2005 § 412. Det fremgår av merknaden til endringene i militær straffelov i proposisjonen punkt 12.4 hvilke endringer som samlet sett foreslås. Høringen har ikke foranlediget realitetsendringer i bestemmelsene i militær straffelov sammenliknet med forslaget som ble fremsatt i høringsnotatet, og departementet følger opp forslaget. Eventuelle synspunkter fra høringsinstansene fremgår i tilknytning til de enkelte bestemmelser under punkt 12.4 i proposisjonen.

6 Endringer i straffeprosessloven mv.

6.1 Generelt om behovet for tilpasning av straffeprosessloven mv.

Ikraftsetting av straffeloven 2005 nødvendiggjør betydelige endringer i straffeprosessloven. Enkelte slike tilpasninger ble foretatt i forbindelse med vedtakelsen, jf. straffeloven 2005 § 412 nr. 106. Det fremgår av Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 14.1 side 389 at departementet tok sikte på å gjøre øvrige tilpasninger i straffeprosessloven på et senere tidspunkt. Det er derfor fremdeles behov for å foreta en del konsekvensendringer og tekniske justeringer. Ikraftsetting av straffeloven 2005 aktualiserer dessuten enkelte mer prinsipielle spørsmål, blant annet knyttet til fordeling av påtalekompetanse og bruk av tvangsmidler.

Departementet foreslo i *høringsnotatet* punkt 4.3 side 31 flg. og forslag til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 § 4 nr. 85 en rekke endringer for å tilpasse straffeprosessloven til straffeloven 2005. I tillegg ble det foreslått visse endringer i annen lovgivning for å tilpasse denne til endringene i straffeprosessloven. På enkelte punkter var forslaget endret sammenliknet med det som er vedtatt ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 for å oppdatere bestemmelsene i lys av senere vedtatte, ikraftsatte endringer i de aktuelle bestemmelsene.

Forslagene i høringsnotatet om tilpasninger i straffeprosessloven mv. behandles i punktet her. Endringer som utelukkende består i en videreføring av tidligere vedtatte endringer, behandles i hovedsak i proposisjonen punkt 12.5. Departementet har i proposisjonen funnet det hensiktsmessig å skille ut endringene i straffeprosessloven i en egen paragraf i ikraftsetningsloven, jf. proposisjonen punkt 3.3 og lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven. Endringer i annen lovgivning som foretas som en konsekvens av endringene i straffeprosessloven fremgår av lovforslaget § 6 om endringer i andre lover.

6.2 Tilpasningsbehov som følge av at ordningen med påtalebegjæring opphører

6.2.1 Generelt

Straffeloven 1902 § 77 fastsetter at straffbare handlinger er «offentlig Paatale undergivet, med mindre noget modsat er bestemt». Bestemmelsen innebærer at påtalen som hovedregel er ubetinget offentlig. Fra dette utgangspunktet er det gjort en rekke unntak, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.1.5 side 59 og Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 392. Påtalen kan være betinget av begjæring fra den fornærmede, eller det kan være krav om at allmenne hensyn tilsier påtale. Det forekommer også at allmenne hensyn kreves i tillegg til påtalebegjæring fra fornærmede, eller som et alternativ til slik begjæring. Offentlig påtale kan dessuten i visse tilfeller være betinget av begjæring fra særskilt myndighet.

Ved ikraftsettingen av straffeloven 2005 vil de alminnelige reglene om påtale følge av en ny bestemmelse i straffeprosessloven § 62 a. Paragraf 62 a første ledd foreskriver at alle lovbrudd som hovedregel er undergitt ubetinget offentlig påtale. Ordningen med påtalebegjæring fra fornærmede som et formelt vilkår for strafforfølgning er ikke videreført, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.1.5.4 side 62 flg. og Innst. O. nr. 72 (2004–2005) punkt 3.2 side 13. Derimot følger det av § 62 a annet ledd at påtalemyndigheten kan unnlate å forfølge handlinger med en strafferamme på to år eller lavere, hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale. Ved vurderingen av om allmenne hensyn foreligger, skal det blant annet legges vekt på momentene som fremgår av § 62 a annet ledd annet punktum, blant annet om fornærmede ønsker påtale. På denne måten kan fornærmede fortsatt øve innflytelse på påtalespørsmålet selv om ordningen med formell begjæring oppheves, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.1.5.4 side 63. Selv om ordlyden i § 62 a annet ledd annet punktum kunne tyde på det motsatte, er det ikke gjort endringer i ordningen med påtalebegjæring fra

særskilt offentlig myndighet, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 14.5 side 392.

6.2.2 Høringsnotatet

6.2.2.1 Endringer i straffeprosessloven

I høringsnotatet foreslo departementet enkelte justeringer i straffeprosessloven som følge av den nye regelen om påtale i straffeprosessloven § 62 a. I høringsnotatet punkt 4.3.2.5.1 side 33-34 heter det:

«I samsvar med at ordningen med påtalebegjæring fra fornærmede er forlatt som formelt vilkår i straffeloven 2005, foreslår departementet at straffeprosessloven § 229 annet ledd oppheves, se departementets lovforslag § 4 om endringer i andre lover nr. 85. Straffeprosessloven § 72 annet ledd annet punktum gjelder tilbakekall av begjæring om påtale fra fornærmede. Departementet foreslår at annet ledd annet punktum oppheves, se departementets lovforslag § 4 nr. 85. Som konsekvens av at bestemmelsene om fornærmede i straffeprosessloven §§ 72 og 229 oppheves, utgår henvisningene til disse bestemmelsene i straffeprosessloven § 3 siste ledd.

I departementets lovforslag § 4 nr. 85 foreslår departementet en justering i straffeprosessloven § 236. Det følger blant annet av bestemmelsen at fornærmede skal spørres om han begjærer påtale første gang han eller hun avhøres. Departementet viser til at fornærmedes syn på påtalespørsmålet er relevant i vurderingen etter straffeprosessloven § 62 a annet ledd. Departementet foreslår derfor at § 236 første punktum utformes slik:

Første gang fornærmede blir avhørt, skal han spørres om sitt syn på om lovbruddet bør påtales.»

Om forholdet mellom reglene om påtalebegjæring fra fornærmede og muligheten for å reise privat straffesak uttales følgende på side 34 i høringsnotatet:

«Straffeprosessloven § 403 første ledd omhandler de tidsfrister som gjelder for fornærmedes adgang til å fremme privat straffesak etter straffeprosessloven § 402 første ledd nr. 1 eller 2. Bestemmelsen viser til fristregelen i straffeloven 1902 § 80 som ikke gjenfinnes i ny straffelov. Departementet går inn for å videreføre den gjeldende fristen, og foreslår at

straffeprosessloven § 403 første ledd omformuleres slik at fristregelen fremgår direkte av bestemmelsen, se departementets lovforslag § 4 nr. 85.

Departementet viser til at det er nær sammenheng mellom de gjeldende reglene om påtalebegjæring fra fornærmede og adgangen til å gå til privat straffesak etter straffeprosessloven kapittel 28. Straffelovkommisjonen foreslo i delutredning VII punkt 7.9 side 188-190 å oppheve ordningen med private straffesaker. I Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 2.5 side 45 fremgår det at departementet tok sikte på at dette spørsmålet ville bli vurdert på et senere tidspunkt. Spørsmålet om adgangen til å gå til privat straffesak skal videreføres, reiser prinsipielle spørsmål som det ikke har vært anledning til å prioritere i forbindelse med ikraftsetting av straffeloven 2005. I lys av dette ser departementet ikke grunn til å fremme ytterligere forslag til endringer i straffeprosessloven kapittel 28 nå, utover justeringer i bestemmelser knyttet til ærekrenkelser og mortifikasjon, se lovforslaget § 4 nr. 85.»

Sistnevnte omtales nærmere i proposisjonen punkt 6.3.

I høringsnotatet punkt 4.3.2.5.1 side 34 reiste departementet også et spørsmål om det bør inntas bestemmelser i straffeprosessloven som svarer til straffeloven 1902 §§ 79 fjerde og femte ledd, 80 første ledd første og tredje punktum og 82 første og tredje ledd:

«Departementet reiser spørsmål om det ved ikraftsettingen av straffeloven 2005 bør inntas en bestemmelse i straffeprosessloven som svarer til straffeloven 1902 § 79 fjerde og femte ledd. Reglene fastsetter hvem som kan begjære påtale på vegne av staten, fylkeskommune, kommune mv. I lys av at det fortsatt eksisterer straffebud som inneholder krav om påtalebegjæring fra særskilt myndighet i lovgivningen, og uttalelsene om denne ordningen i Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 14.5 side 392, legger departementet til grunn at det fortsatt kan være behov for slike bestemmelser. Reglene i straffeloven 79 fjerde og femte ledd foreslås derfor videreført, og inntatt i straffeprosessloven ny § 81 a i tilpasset form. I straffeloven 1902 § 79 fjerde og femte ledd er det vist til første og tredje ledd i bestemmelsen. Disse henvisningene foreslås innarbeidet direkte i lovteksten. For øvrig kan det reises spørsmål om det også er behov for å videreføre straffelo-

ven 1902 § 80 første ledd første og tredje punktum og § 82 første og tredje ledd. Departementet ber om høringsinstansenes syn på spørsmålene som er reist foran.»

6.2.2.2 Endringer i øvrig lovgivning

I høringsnotatet gikk departementet inn for å fjerne krav i spesiallovgivningen om påtalebegjæring fra fornærmede. Om dette heter det i høringsnotatet punkt 4.3.2.5.2 side 34-35:

«I samsvar med dette foreslås det at § 11 tredje ledd i lov 17. april 1970 nr. 21 om arbeidstakeroppfinnelser utgår, se departementets lovforslag § 4 om endringer i andre lover nr. 63. Departementet foreslår videre at § 62 annet ledd i lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter oppheves, se departementets lovforslag § 4 om endringer i andre lover nr. 60. Departementet foreslår tilsvarende opphevelse av § 49 første ledd i lov 9. januar 2009 nr. 1 om markedsføring, se departementets lovforslag § 4 om endringer i andre lover nr. 226. I departementets lovforslag § 4 om endringer i andre lover nr. 197 foreslår departementet også at lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold § 28 annet ledd annet punktum oppheves. Også i lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk m.v. § 54 syvende ledd er henvisningen til fornærmedes begjæring foreslått fjernet, jf. departementets lovforslag § 4 nr. 42. Endringsforslagene er også omtalt i høringsnotatet punkt 4.4 om endringer i andre lover.»

Departementet pekte i samme punkt side 35 i høringsnotatet på at det i enkelte lover fremdeles finnes bestemmelser som angir at påtale er avhengig av allmenne hensyn, og fremholdt:

«(...) Hvor strafferammen er fengsel inntil 2 år kan bestemmelsen for alle praktiske formål utgå. I samsvar med dette foreslår departementet å oppheve § 39 b tredje ledd i lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv., § 9 annet ledd i lov 8. juni 1984 nr. 55 om linjekonferanser m.v., § 28 første ledd annet punktum og annet ledd fjerde punktum i lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold og § 33 annet ledd i lov 10. juni 2005 nr. 51 om statsborgerskap. Se departementets lovforslag § 4 og høringsnotatet punkt 4.4 om endringer i andre lover.

Også § 17-3 femte ledd i lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel, § 11-6 tredje ledd i lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond og

§ 108 niende ledd i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold der, synes å kunne oppheves. Se høringsnotatet punkt 4.4 og departementets lovforslag § 4 om endringer i andre lover.»

I de tilfeller hvor offentlig påtale i en bestemmelse er betinget av påtalebegjæring fra et offentlig organ eller allmenne hensyn, ble det ikke foreslått endringer.

6.2.3 Høringsinstansenes syn

Oslo statsadvokatembeter uttaler seg generelt om den vedtatte regelen i straffeprosessloven § 62 a, som man anser som en forenkling sammenliknet med dagens regler. Samtidig fremholdes at bestemmelsen også har visse svakheter:

«Svakheten med forslaget er at spørsmålet om fornærmedes holdning til påtalespørsmålet nå bakes inn som en del av spørsmålet om allmenne hensyn foreligger. En ser fra vår side ikke bort fra at fornærmedes stillingtagen til påtale for de mer bagatellmessige lovovertredelser vil kunne være av betydning for vurderingen av om påtale i det hele tatt bør finne sted. Men når fornærmedes påtalebegjæring fjernes som et vilkår for påtalen, åpner dette for en klar forenkling av annet regelverk, bl.a. at fornærmede skal spørres om hun/han begjærer påtale og straff. Hvis fornærmedes påtalebegjæring forutsettes tatt med i vurderingen av om allmenne hensyn krever påtale, vil en slik forenkling vanskeligjøres.

Slik strpl § 62a annet ledd er utformet, fremstår det som nødvendig at det gis noen overordnede påtalemessige føringer knyttet til utøvelsen av skjønnet for når påtale kan unnlates. Hvis ikke, risikerer man at unnlatt påtale vil kunne fremstå som den praktiske hovedregel for alle straffbare handlinger med strafferamme inntil 2 år.»

Også *Kripes* påpeker at det er en viss fare for at straffeprosessloven § 62 a kan bli vurdert forskjellig av ulike tjenestepersoner innen påtalemyndigheten, og mener at nærmere retningslinjer om praktiseringen av bestemmelsen kan være et godt tiltak for å sikre en mest mulig ensartet praksis. Kripes antar at slike retningslinjer bør utformes av riksadvokaten.

For øvrig har det kommet få merknader til forslagene i høringsnotatet om tilpasninger i straffeprosessloven og annen lovgivning til den nye

bestemmelsen i straffeprosessloven § 62 a. I forlengelsen av forslaget om å oppheve straffeprosessloven § 229 annet ledd om at påtalemyndigheten skal spørre fornærmede om han begjærer påtale, mener *Oslo statsadvokatembeter* at det heller ikke er nødvendig å beholde § 229 tredje ledd. Bestemmelsen foreskriver at så lenge påtale ikke er begjært, tas bare etterforskningsskritt som ikke uten skade kan utsettes. Høringsinstansen fremholder at dersom § 229 tredje ledd beholdes, risikerer man at nødvendig straksetterforskning ikke igangsettes fordi man avventer fornærmedes holdning til påtalespørsmålet.

Helsedirektoratet peker på at det innenfor helsemyndighetene finnes etater som har ansvar for å gi profesjonsgodkjenninger, fører tilsyn med og kan tilbakekalle autorisasjon eller lisens for helsepersonell. I de tilfellene de nevnte etatene avdekker mulige straffbare handlinger som bør påtales, mener direktoratet det bør avklares hvordan påtalebegjæringen skal fremmes på en hensiktsmessig og effektiv måte.

Statens sivilrettsforvaltning viser til voldsoffererstatningsloven § 3, og ser det som hensiktsmessig å presisere i en merknad at selv om påtalebegjæring fra fornærmede ikke lenger er et krav, vil fornærmedes bistand til politiet fremdeles kunne ha betydning for vurderingen av en eventuell søknad om voldsoffererstatning.

Det er ingen høringsinstanser som har uttalt seg særskilt om forslagene til tilpasninger i spesiallovgivningen som følge av at ordningen med påtalebegjæring opphører.

6.2.4 Departementets vurdering

Straffeprosessloven § 62 a om påtale er allerede vedtatt som et ledd i prosessen med å fastsette straffeloven 2005. Formålet med proposisjonen her er å sette loven i kraft. Terskelen for å gjøre materielle endringer på det nåværende tidspunkt er høy. Departementet kan ikke se at innspillene i høringen foranlediger noen endring i § 62 a.

Hva gjelder forslagene om tilpasninger i andre bestemmelser i straffeprosessloven, har høringen i liten grad frembrakt innvendinger. Det samme gjelder forslagene om tilpasninger i spesiallovgivningen. Departementet fastholder på denne bakgrunn forslagene i høringsnotatet.

Departementet kan ikke se at man i tillegg til straffeprosessloven § 229 annet ledd også bør oppheve bestemmelsens tredje ledd, slik *Oslo statsadvokatembeter* fremholder. Når annet ledd oppheves, vil nåværende tredje ledd om adgang til å sette i gang etterforskningsskritt måtte leses i

sammenheng med første ledd, som gjelder påtalebegjæring fra særskilt myndighet. Etter departementets syn vil det dermed fremgå av bestemmelsen som helhet at skranken mot å sette i gang etterforskningsskritt før det foreligger påtalebegjæring, knytter seg til begjæring fra særskilt myndighet. Departementet kan ikke se at bestemmelsen er til hinder for å igangsette straksetterforskning før man har kjennskap til fornærmedes holdning til påtalespørsmålet.

Departementet er videre av den oppfatning at det ikke er behov for å presisere at fornærmedes bistand til politiet kan ha betydning for vurderingen av om det skal tilkjennes voldsoffererstatning, selv om ordningen med påtalebegjæring fra fornærmede oppheves. Så vidt en kan se avhenger dette spørsmålet av en tolkning av voldsoffererstatningsloven, og det fremstår derfor som lite naturlig å omtale det i en merknad til straffeprosessloven § 62 a.

I høringsnotatet stilte departementet spørsmål om det bør inntas en tilpasset bestemmelse i straffeprosessloven § 81 a som svarer til straffeloven 1902 § 79 fjerde og femte ledd med tanke på tilfeller av påtalebegjæring fra offentlig myndighet. Det ble også reist spørsmål om det er behov for å videreføre straffeloven 1902 § 80 første ledd første og tredje punktum og § 82 første og tredje ledd. Ingen høringsinstanser har uttalt seg om disse spørsmålene.

Departementet registrerer at høringen ikke har frembrakt innvendinger til forslaget til straffeprosessloven ny § 81 a og viderefører forslaget i høringsnotatet. Hva gjelder departementets spørsmål om det også er behov for regler tilsvarende straffeloven 1902 §§ 80 første ledd første og tredje punktum og 82 første og tredje ledd, bemerker departementet at ingen høringsinstanser har uttalt seg om dette. En antar på denne bakgrunn at det ikke er behov for slike regler.

Se lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven og merknader til straffeprosessloven §§ 3, 62 a, 72, 81 a, 229, 236 og 403 i proposisjonen punkt 12.5. Når det gjelder endringene i spesiallovgivningen, se lovforslaget § 6 og merknadene til de aktuelle lovene der.

6.3 Tilpasninger som følge av at straffansvaret for ærekrenkelse og ordningen med mortifikasjon opphører

Straffeloven 1902 kapittel 23 gjelder ærekrenkelser. Paragraf 246 rammer den som rettsstridig i

ord eller handling krenker en annens æresfølelse eller medvirker til dette. Paragraf 247 verner omdømmet, og forbyr å opptre på en måte som er egnet til å skade en persons gode navn og rykte eller utsette ham for hat, ringeakt eller tap av den for hans stilling eller næring fornødne tillit. Mortifikasjon vil si at en beskyldning erklæres «død og maktesløs», jf. straffeloven 1902 § 253 nr. 1. Krav om mortifikasjon behandles etter reglene i straffeprosessloven, jf. loven § 2 nr. 3.

Straffansvaret for ærekrenkelser er ikke videreført i *straffeloven 2005*, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 5.14.3.2 side 165 flg. Det samme gjelder for ordningen med mortifikasjon, jf. samme dokument punkt 5.14.3.4 side 167–168.

I *høringsnotatet* foreslo departementet enkelte justeringer i straffeprosessloven som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon ikke videreføres. Det ble samtidig understreket at bestemmelsene om ærekrenkelser og mortifikasjon er nært knyttet til ordningen med private straffesaker, jf. straffeprosessloven kapittel 28, men at det ikke var anledning til å foreta en vurdering av spørsmålet om videreføring av dette instituttet i forbindelse med ikraftsettingen av straffeloven 2005.

I *høringsnotatet* punkt 4.3.5 side 46–47 heter det:

«I samsvar med at straffansvaret for ærekrenkelser er forlatt foreslår departementet at bestemmelsene om ærekrenkelser i straffeprosessloven §§ 2 nr. 3, 273, 295, 315 annet ledd, 353 første ledd tredje punktum, 402 annet ledd, 407 og 409 annet ledd oppheves, se lovforslaget § 4 om endringer i andre lover nr. 85.

Departementet foreslår videre endringer i straffeprosessloven § 17 om rettens adgang til å utsette en straffesak. Annet ledd første og annet punktum regulerer ærekrenkelsessaker og foreslås opphevet. Det foreslås en mindre språklig justering i den generelle regelen i annet ledd tredje punktum.

I samsvar med at ordningen med mortifikasjon ikke videreføres går departementet inn for at straffeprosessloven §§ 35 tredje ledd og 38 annet ledd tredje punktum oppheves. Departementet foreslår videre at bestemmelsen om mortifikasjon tas ut av straffeprosessloven §§ 38 annet ledd fjerde punktum, 436 første ledd første punktum, 440 annet ledd første punktum og 453 annet ledd. Tilsvarende foreslår departementet at mortifikasjon tas ut av oppregningen i straffeprosessloven § 314 første ledd nr. 1.

Straffeprosessloven § 406 regulerer fornærmedes adgang til å overta saken og fortsette forfølgningen hvor påtalemyndigheten frfaller en allerede reist påtale. Som følge av forslaget om å oppheve § 402 annet ledd foreslås en mindre, teknisk justering i § 406 første ledd. Når straffansvaret for ærekrenkelser utgår foreslår departementet videre en omformulering av § 406 annet ledd, se lovforslaget § 4 nr. 85.

Straffeprosessloven § 423 gjelder anke fra saksøkte i alle andre private straffesaker enn ærekrenkelsessaker. Departementet foreslår at henvisningen til saker om ærekrenkelser utgår. Departementet går videre inn for at straffeprosessloven § 424 om anke i ærekrenkelsessaker oppheves. Som konsekvens av dette utgår også henvisningen til § 424 i straffeprosessloven § 425.»

Ingen *høringsinstanser* har uttalt seg om forslagene om endringer i straffeprosessloven som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører. D e p a r t e m e n t e t fastholder forslagene i *høringsnotatet*, se lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven og spesialmerknader til endringene i straffeprosesslovens bestemmelser nevnt ovenfor i punkt 12.5 i proposisjonen.

6.4 Tilpasninger i reglene om påtalekompetanse

6.4.1 Generelt

I notat 19. mai 2014 til departementet har Riksadvokaten foreslått endringer i straffeprosesslovens regler om påtalekompetanse. I hovedsak tas det kun sikte på en teknisk revisjon for å tilpasse reglene til straffeloven 2005. På enkelte punkter drøfter Riksadvokaten likevel muligheten for en justering av kompetansefordelingen mellom de ulike nivåene i påtalemyndigheten.

Riksadvokatens notat er utarbeidet på grunnlag av en internhøring i påtalemyndigheten, og ble deretter sendt på alminnelig høring som vedlegg til departementets *høringsnotat* om ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. punkt 2.2 i proposisjonen. Det overordnede inntrykket etter høringen er at Riksadvokatens forslag i all hovedsak får bred støtte.

Som utgangspunkt for forslaget skisserer Riksadvokaten i notatet punkt 3 side 4 flg. sentrale hensyn ved fordelingen av påtalekompetanse. Et første hensyn som nevnes, er at oppgavene i rime-

lig grad må fordeles på en måte som samsvarer med den hierarkiske oppbygningen av og bemanningen i etaten, noe som taler for at politiet må ha kompetanse til å avgjøre et betydelig antall saker. Når det gjelder hvilke saker som skal behandles på statsadvokat- og riksadvokatsnivå, peker Riksadvokaten på at sakenes viktighet tradisjonelt har vært styrende. Hva som anses som viktige saker, har særlig vært knyttet til alvorlighetsgraden slik denne kommer til uttrykk i strafferammen. Andre hensyn som nevnes er mulige berøringspunkter med grunnlovsrettigheter, offentlig oppmerksomhet og utenrikspolitiske interesser, behovet for å sikre en uavhengig påtaleavgjørelse i visse sakstyper samt behovet for fagledelse gjennom enkelt-saksbehandling.

Den Norske Advokatforening uttaler seg i høringen om de overordnede hensyn ved fordelingen av påtalekompetanse. Foreningen understreker her at sakenes alvor først og fremst bør være det som styrer fordelingen. *Oslo statsadvokatembeter* fremhever på sin side at arbeidsfordelingen mellom de ulike nivåene i påtalemyndigheten er viktig, og at det kan vanskeliggjøre den høyere påtalemyndighets kontroll og veiledning av påtalemyndigheten i politiet dersom for mange enkeltsaker skal avgjøres høyt oppe i hierarkiet. *Politijuristene* ønsker på sin side en større generell drøftelse av statsadvokatenes fagledelse overfor påtalejuristene i politiet.

Enkelte høringsinstanser uttaler seg generelt om hensiktsmessigheten av å foreta endringer i reglene om påtalekompetanse i forbindelse med ikraftsettingen av straffeloven 2005. Herunder mener *Oslo politidistrikt* at de beste grunner taler for at man i størst mulig grad unngår realitetsendringer i denne omgang. *Oslo statsadvokatembeter* uttaler at man i og for seg hadde ønsket bedre tid til en grundig og prinsipiell gjennomgåelse av spørsmålene om plassering av påtalekompetanse, men tar til etterretning at dette ikke har latt seg gjøre.

Departementet har merket seg synspunktene, men mener i likhet med Riksadvokaten at det er hensiktsmessig å foreta visse begrensede justeringer i reglene om påtalekompetanse i forbindelse med ikraftsettingen av straffeloven 2005. En finner videre at Riksadvokaten har foretatt en forsvarlig avveining av de kryssende hensyn som gjør seg gjeldende. Størsteparten av endringene som foreslås av Riksadvokaten er en nødvendig konsekvens av den nye straffeloven. Også øvrige endringsforslag har i all hovedsak fått støtte i høringen. Hva gjelder andre og mer overordnede forslag som har fremkommet, finner departemen-

tet at disse må utstå og eventuelt vurderes i en annen sammenheng.

Riksadvokaten har ikke foreslått noen regulering av påtalekompetansen i saker som skal behandles etter straffeloven 1902 i den grad denne kommer til anvendelse etter ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. straffeloven 2005 § 3. Departementet kan heller ikke for sin del se at det er behov for noen særskilt regulering av dette spørsmålet, som vil måtte finne sin løsning i praksis i lys av alminnelige tolkningsprinsipper.

6.4.2 Tiltalekompetanse

6.4.2.1 Riksadvokatens tiltalekompetanse

6.4.2.1.1 Gjeldende rett og straffeloven 2005

Riksadvokatens tiltalekompetanse fremgår av straffeprosessloven § 65. Det følger av bestemmelsen at med mindre Kongen i statsråd skal gjøre vedtaket, har riksadvokaten kompetanse når det gjelder forbrytelser som kan straffes med fengsel inntil 21 eller 30 år (nr. 1), forbrytelser mot straffeloven 1902 kapittel 8, 9 eller 10 eller §§ 135, 140, 142 og 144 (nr. 2) samt forbrytelser ved trykt skrift eller i kringkastingsending, unnatt forbrytelse mot straffeloven 1902 §§ 204 og 204 a (nr. 3).

Ved *straffeloven 2005* § 412 nr. 106 er det tilføyd en ny nr. 4 i straffeprosessloven § 65. Etter den nye § 65 nr. 4 skal riksadvokaten ha tiltalekompetanse i «sak mot utlending som ikke er bosatt i Norge, jf. straffeloven § 5 tredje ledd. Dette gjelder likevel ikke når strafforfølgning her i landet finner sted i samsvar med overenskomst med fremmed stat om overføring av straffesaker.»

Bestemmelsen erstatter straffeloven 1902 § 13 første og tredje ledd, og innebærer at kompetansen til å beslutte påtale i disse sakene flyttes fra Kongen i statsråd til riksadvokaten, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 487.

Ikraftsetting av straffeloven 2005 gjør det dessuten nødvendig å justere henvisningene i straffeprosessloven § 65 til bestemmelser i straffeloven 1902.

6.4.2.1.2 Forslaget fra Riksadvokaten

Riksadvokaten legger i notatet punkt 4.2 side 6 flg. til grunn at straffeprosessloven § 65 nr. 1 om riksadvokatens tiltalekompetanse i hovedsak kan videreføres, men med enkelte tilpasninger.

Det er for det første foreslått å presisere i bestemmelsen at riksadvokatens kompetanse ikke gjelder i saker om forsøk på lovbrudd med 21

års strafferamme. Bakgrunnen for dette er at forsøk etter gjeldende rett skal straffes mildere enn fullbyrdet forbrytelse, jf. straffeloven 1902 § 51 første ledd. Noen tilsvarende regel finnes ikke i straffeloven 2005. Uten en tilpasning av bestemmelsen i straffeprosessloven § 65 nr. 1 vil dermed riksadvokatens eksklusive påtalekompetanse bli utvidet til å omfatte alle saker om forsøk på lovbrudd med 21 års strafferamme. Det kan her være snakk om et betydelig antall saker – særlig hva gjelder drapsforsøk.

Med hensyn til 30-årssakene antas i notatet at det er snakk om så få saker at det kan være grunn til at riksadvokaten også behandler forsøks-sakene. For oversiktens skyld foreslås at 30-års-sakene reguleres for seg i nr. 1, mens 21-års-sakene reguleres i ny nr. 2, således:

«Riksadvokaten avgjør spørsmålet om tiltale når det gjelder:

- 1) lovbrudd som kan straffes med fengsel inn-til 30 år,
- 2) lovbrudd som kan straffes med fengsel inn-til 21 år, unntatt forsøk på en slik handling, (...)

For det andre fremhever Riksadvokaten i notatet at det kan være grunn til å åpne for en viss fleksibilitet med hensyn til tiltalekompetansen. Det foreslås derfor at visse saker skal kunne «siles» ved at det overlates til statsadvokaten å treffe påtalevedtak. Ny bestemmelse i straffeprosessloven § 65 annet ledd skal etter forslaget lyde:

«I saker som omhandlet i første ledd nr. 2 kan riksadvokaten i den enkelte sak eller ved generell instruks overlate avgjørelsen av tiltale-spørsmålet til statsadvokaten.»

Bakgrunnen er at en del saker hvor strafferammen på 21 års fengsel kommer til anvendelse, ikke reiser faktiske eller rettslige spørsmål av en annen karakter enn saker som hører under statsadvokatenes kompetanse. Særlig vises det til straffeloven 1902 § 195 annet ledd om kvalifiserte seksuelle overgrep mot barn under 14 år og § 162 om narkotikakriminalitet.

Straffeprosessloven § 65 nr. 2 (etter forslaget nr. 3) viser til bestemte kapitler og paragrafer i straffeloven 1902, og må derfor tilpasses ny straffelov. Riksadvokaten foreslår at bestemmelsen endres på følgende måte:

«(...) Henvisningen til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 svarer i det vesentlige til straffeloven

2005 kapittel 17, som det følgelig kan vises til. Straffeloven 1902 kapittel 10 videreføres ikke i den nye straffeloven. I stedet videreføres bestemmelsene som nye §§ 151 til 154 i et mer omfattende kapittel 19 i straffeloven 2005, og det kan følgelig vises til de aktuelle paragrafene i straffeprosessloven § 65 nr. 2. I den grad straffeloven 1902 §§ 135, 140, 142 og 144 videreføres, skjer det i straffeloven 2005 §§ 183 og 211, som det følgelig kan vises til. En har vurdert om tiltalekompetansen bør tilligge riksadvokaten også i alle saker etter kapittel 16 om folkemord, forbrytelse mot menneskeheten og krigsforbrytelse. Riksadvokaten vil uansett ha tiltalekompetansen for overtredelse av de fleste bestemmelser i kapitlet som følge av strafferammen. For øvrige overtredelser vil saken ofte ha særlig stor allmenn interesse, og skal da forelegges riksadvokaten etter påtaleinstruksen § 22-3. På denne bakgrunn er det ikke tilstrekkelig grunn til en utvidelse av området for riksadvokatens eksklusive kompetanse. Tilsvarende gjelder kapittel 18 om terrorhandlinger.»

Med hensyn til straffeprosessloven § 65 nr. 3 (etter forslaget nr. 4) om forbrytelser i trykt skrift eller kringkastingssending foreslår Riksadvokaten at henvisningene til straffeloven 1902 §§ 204 og 204 a erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 310, 311, 317 og 318.

6.4.2.1.3 Høringsinstansenes syn

Det er forholdsvis få høringsinstanser som har uttalt seg særskilt om riksadvokatens tiltalekompetanse. *Den Norske Advokatforening* uttaler at en ikke har innvendinger eller kommentarer til justeringene som er foreslått i § 65 første ledd.

Oslo statsadvokatembeter kommenterer forslaget om å innta en regel i § 65 første ledd nr. 2 som unntar fra riksadvokatens kompetanse saker om forsøk på lovbrudd med strafferamme på 21 års fengsel:

«Det er ikke uten videre enkelt å se begrunnelsen for at det skal gå et skarpt skille mellom forsøk og fullbyrdet handling når det gjelder påtalekompetanse. De grunner som tilsier at saken skal avgjøres av riksadvokaten vil normalt ha gyldighet uavhengig om saken gjelder forsøk eller fullbyrdet handling. Under forutsetning at vi har oppfattet § 80 riktig, må det gjøres et generelt unntak i straffeprosessloven for forsøkshandlinger hvis dagens påtalepraksis skal

videreføres. Under alle omstendigheter er Oslo statsadvokatembeter av den oppfatning at riksadvokaten bør beholde påtalekompetansen for forsøkshandlinger med strafferamme inntil 30 år.»

Den Norske Advokatforening er skeptisk til forslaget om at riksadvokaten skal kunne delegere tiltalekompetansen til statsadvokaten i saker som gjelder fullbyrdet lovbrudd med 21 års strafferamme. Det anføres at hjemmelen som er foreslått i § 65 annet ledd er for generell og i prinsippet åpner for at riksadvokaten kan delegere all myndighet nedover. Advokatforeningen mener at denne regelutformingen strider mot hensynet til klarhet, og at tiltalekompetansen bør avklares i lovs form. Av hensyn til behovet for en grundig behandling av påtalespørsmålet er foreningen dessuten tilbakeholden med å gi sin tilslutning til endringer som innebærer at saker som i utgangspunktet ligger til riksadvokaten, vil få en mindre grundig behandling. Det bør etter foreningens syn være tilstrekkelig med en delegasjonshjemmel som positivt oppregner hvilke lovbrudd som kan delegeres til statsadvokaten. Videre bør delegasjon etter høringsinstansens syn kun skje i enkelttilfeller og ikke ved generell instruks.

Også *Oslo politidistrikt* synes å være skeptisk til at påtalekompetanse skal kunne fremkomme av et generelt delegasjonsvedtak fra riksadvokaten og mener det er mer hensiktsmessig at den fremgår direkte av loven. Politidistriktet peker samtidig på at det ikke er noe i veien for at det gis instruks om at saker hvor underordnet myndighet har kompetanse, likevel skal sendes inn.

Det nasjonale statsadvokatembetet mener at regelen i § 65 nr. 3 (etter forslaget nr. 4) om at riksadvokaten har tiltalekompetanse ved forbrytelser ved trykt skrift eller i kringkastingssending, bør oppheves. I høringsuttalelsen heter det:

«Embetet foreslår i tillegg at regelen i nåværende strpl. § 65 nr. 3 (trykt skrift og kringkastingssending) bør oppheves. Den er laget for gårsdagens mediesituasjon. Den tar ikke hensyn til internett, sosiale medier, PC og smarttelefoner. Det er på internett herunder sosiale medier at veldig mye av kommunikasjonen skjer, også de kriminelle ytringer. Det blir da noe underlig å skille ut trykt skrift og kringkastingssending. Det vil bli en betydelig økt arbeidsmengde for Riksadvokatembetet å avgjøre påtalespørsmålet i alle saker vedrørende lovbrudd over internett. En anser derfor en slik løsning for å være lite praktisk og uønsket.

Riksadvokaten har andre hjemler for å få tiltalebehandlet de prinsipielle saker de måtte ønske.»

6.4.2.1.4 Departementets vurdering

Departementet registrerer at det er få innvendinger til forslaget til justeringer i straffeprosessloven § 65 og slutter seg i hovedsak til Riksadvokatens forslag, jf. lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven.

Departementet slutter seg for det første til forslaget til utforming av straffeprosessloven § 65 første ledd nr. 1 om lovbrudd med strafferamme inntil 30 års fengsel. Hva gjelder presiseringen i ny første ledd nr. 2 om at forsøk på lovbrudd med 21 års strafferamme ikke skal påtaleavgjøres av riksadvokaten, understreker departementet at dette er en videreføring av gjeldende rett. En slik presisering er nødvendig for å unngå at antallet saker som skal behandles av riksadvokaten, økes betraktelig. Med hensyn til merknaden fra *Oslo statsadvokatembeter* kan departementet ikke se at det er behov for noe generelt unntak for forsøkshandlinger, hvilket heller ikke er foreslått av Riksadvokaten.

I Riksadvokatens notat er det foreslått at riksadvokaten skal kunne delegere tiltalekompetansen i 21-årssakene til statsadvokaten. *Den Norske Advokatforening* har i høringen gitt uttrykk for at den foreslåtte delegasjonshjemmelen er for generell. Departementet er enig med foreningen i at en for generell delegasjonshjemmel kan bidra til å undergrave utgangspunktet om at de mest alvorlige straffesakene bør avgjøres av høyeste nivå innen påtalemyndigheten. Samtidig kan saksmengde og andre forhold gjøre at det er ønskelig med en viss fleksibilitet. Departementet finner derfor at det bør være adgang til delegasjon, men i en noe mindre utstrekning enn det som følger av Riksadvokatens forslag. Etter departementets forslag skal delegasjonsadgangen kun gjelde enkeltsaker, slik at endringer i de generelle påtalereglene ikke skal kunne skje gjennom instruks fra riksadvokaten, jf. lovforslaget.

Hva gjelder henvisningsendringene i § 65 nr. 2 (etter forslaget nr. 3) har høringen ikke frembrakt innvendinger til Riksadvokatens forslag. Departementet følger opp forslaget. Når det gjelder forslaget fra *Det nasjonale statsadvokatembetet* om å oppheve regelen i § 65 første ledd nr. 3 (etter forslaget nr. 4) om lovbrudd forøvet ved trykt skrift eller i kringkastingssending, bemerker departementet at dette spørsmålet ligger utenfor det som kan tas opp i en ikraftsettingsomgang.

Etter høringen har departementet blitt oppmerksom på en inkurie i § 65 nr. 4 (i lovforslaget i proposisjonen her nr. 5). Departementet legger til grunn at det også bør vises til straffeloven 2005 § 5 femte ledd.

6.4.2.2 Statsadvokatens tiltalekompetanse

6.4.2.2.1 Gjeldende rett og straffeloven 2005

Statsadvokatens tiltalekompetanse er negativt definert i straffeprosessloven § 66. Etter bestemmelsen skal statsadvokaten avgjøre tiltale spørsmålet i forbrytelsessaker «når det ikke hører under Kongen i statsråd, riksadvokaten eller politiet». Formuleringen innebærer at tiltalekompetansen tilligger statsadvokaten i alle forbrytelsessaker, med mindre annet er bestemt.

Straffeloven 2005 nødvendiggjør i prinsippet ingen endringer i straffeprosessloven § 66 om statsadvokatens tiltalekompetanse.

6.4.2.2.2 Forslaget fra Riksadvokaten

Riksadvokaten uttaler i notatet punkt 4.3 side 8 at tilnærmingen i straffeprosessloven § 66 kan videreføres. Det påpekes samtidig at det kan være grunn til å åpne for en viss grad av fleksibilitet, i form av en adgang til å delegere kompetanse til politiet. Riksadvokaten har vurdert om det bør åpnes for å delegere kompetansen til å ta ut tiltale i relativt enkle saker om grov narkotikaovertrødelse, men finner etter den interne høringen ikke å ville foreslå dette.

Derimot foreslår Riksadvokaten å åpne for at det kan overlates til politiet å utferdige selve tiltalebeslutningen i saker der statsadvokaten har tiltalekompetansen. En forutsetning må etter Riksadvokatens syn være at statsadvokaten selv tar stilling til alle sider av spørsmålet om straffansvar og utformer fullstendig gjerningsbeskrivelse i sin påtegning til politiet. Forslaget er tidligere vurdert av en arbeidsgruppe i rapporten «Mål og arbeidsoppgaver i den høyere påtalemyndighet», og Riksadvokaten viser til arbeidsgruppens vurderinger og forslag til endring av påtaleinstruksen § 22-4. Det erkjennes at en slik ordning unektelig vil føre til at statsadvokatens utøvelse av fagledelse på områder der politiet har den ordinære tiltalekompetansen, vil svekkes noe.

6.4.2.2.3 Høringsinstansenes syn

Den Norske Advokatforening slutter seg til forslaget om å kunne overlate til politiet å utferdige til-

talebeslutningen i saker hvor statsadvokaten har tiltalekompetanse, men fremhever at det bør legges til rette for at statsadvokaten fører kontroll med dokumentets innhold. Foreningen viser til medlemmenes erfaringer fra saker der statsadvokatene retter kritikk eller må veilede politijurister i hvordan tiltalebeslutningen formuleres og struktureres, og mener dette demonstrerer et generelt og regelmessig behov for kontroll.

Oslo statsadvokatembeter uttaler i sitt brev 12. mai 2014 til Riksadvokaten, som er vedlagt høringsuttalelsen:

«Et tiltak som ville ha stor betydning for statsadvokatene vil være muligheten til kun behandle de poster på en siktelse som hører under statsadvokatens påtalekompetanse. Riksadvokaten har allerede den adgangen, og ordningen synes å fungere godt. Dels vil statsadvokaten ta stilling til færre siktelsesposter, noe som i seg selv vil være effektivt. Det vil også bety en administrativ lettelse idet en normalt ikke vil ta ut en tiltale, men avgjøre de aktuelle poster på påtegningsarket. I og med at hele saken sendes inn, vil statsadvokaten beholde muligheten til å drive fagledelse.

Skal dette være mulig forutsettes det at påtaleinstruksen § 22-4 endres. Dette kan skje ved at statsadvokaten legges til opplistingen over hvem som kan overlate til andre å ta ut tiltalen, og at ordet "statsadvokaten" byttes ut med "underordnet påtalemyndighet".»

Politidirektoratet uttaler at en ikke har innvendinger mot forslaget, og antar at et eventuelt merarbeid for politiet vil begrenses i lys av BL-systemets funksjonalitet for å skrive ut tiltaler.

Vestoppland politidistrikt er på sin side i tvil om det er fornuftig å kunne overlate til politiet å utferdige tiltalebeslutningen. Politidistriktet kan ikke se at ressursbesparelsen som den foreslåtte endringen medfører, veier opp for ulempene ved å svekke statsadvokatens fagledelse. Videre uttales:

«Det må også presiseres at om en slik endring foretas ville dette medføre en ytterligere belastning på påtalemyndigheten i politiet, som må hensyntas rent teknisk og ressursmessig i videreutviklingen av politi- og påtalemyndighet. Det er viktig både for kvaliteten i straffesaksbehandlingen og ikke minst for å ivareta kompetansen i påtalemyndigheten, at det da sikres en bemanning og stabilitet i politidistriktenes påtalemyndighet som vil kunne ivareta et forhøyet produksjons- og kvalitetskrav.»

Om de ressursmessige konsekvensene av fordelingen av påtalekompetanse mellom statsadvokaten og politiet uttaler *Oslo politidistrikt* mer generelt:

«Et aktuelt tema er om kompetansen mellom politiet og statsadvokaten er avgrenset på riktig måte. Hvorvidt det er riktig at en utvidelse av politiets påtalekompetanse er noen merbelastning for politiet (slik det gjennomgående synes å bli forutsatt) kan diskuteres. Antagelig er det ikke lenger helt dekkende beskrivelse som gis i ot.prp. nr. 98 (2002-2003). I de senere år har det vært en merkbar endring i retning av at statsadvokatene ber om hyppigere og mer omfattende, til dels svært omfattende, skriftlige redegjørelser for saker som sendes inn. Når politiet tidligere har fått utvidet kompetanseområde har motivet vært at dette skal innebære mindre belastning både for både politi og statsadvokat.»

6.4.2.2.4 Departementets vurdering

Riksadvokaten foreslår i all hovedsak å videreføre ordningen med negativ avgrensning av statsadvokatens tiltalekompetanse, og departementet slutter seg til dette, jf. forslaget til § 66 i lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven.

Hva gjelder forslaget om å åpne for at politiet utferdiger tiltalebeslutningen i saker der statsadvokaten har tiltalekompetanse, utelukker departementet ikke at dette kan ha visse konsekvenser for utøvelsen av fagledelse overfor politiet. Samtidig er det behov for en fleksibel ordning som gir de ulike aktørene i påtalemyndigheten mulighet til å fordele arbeidet seg imellom på en mest mulig effektiv måte. Den tilsvarende regelen for kompetansefordelingen mellom riksadvokaten og statsadvokatene som i dag fremgår av påtaleinstruksen § 22-4, ser dessuten ut til å fungere tilfredsstillende. Departementet vil vurdere å foreta endringer i påtaleinstruksen for å gi statsadvokaten adgang til å overlate til politiet å utferdige tiltalebeslutning når statsadvokaten beslutter tiltale.

6.4.2.3 Politiets tiltalekompetanse

6.4.2.3.1 Gjeldende rett og straffeloven 2005

Politiets tiltalekompetanse reguleres av straffeprosessloven § 67. Bestemmelsens annet ledd legger kompetansen til politiet i forseelsaker (bokstav a) samt ved forbrytelser der strafferammen ikke overstiger ett års fengsel, unntatt saker

etter straffeloven 1902 kapittel 12 og §§ 176 annet ledd, 198 og 237 (bokstav b). Videre har politiet tiltalekompetanse ved en rekke særskilt oppregnede lovbrudd i straffeloven 1902 (bokstav c). Kompetansen omfatter saker etter straffeloven §§ 147 annet ledd annet punktum, jf. tredje ledd, 162 første ledd, jf. fjerde og femte ledd, 162 b første ledd, jf. tredje og fjerde ledd, 182 til 190, 227 første ledd første punktum, 228 første ledd, jf. 232, 228 annet ledd første straffalternativ, jf. 232, 229 første straffalternativ, jf. 232, 255, 257, 258, 260, 270, 271, 271 a, 286, 292 og 317 første, fjerde og sjette ledd. Til sist omfatter politiets tiltalekompetanse en del særskilt oppregnede overtredelser av spesiallovgivningen (bokstav d). Dette gjelder overtredelse av militær straffelov § 34 annet ledd annet straffalternativ, jf. tredje ledd, lov om toll og vareførsel § 16-7, merverdiavgiftsloven § 21-4, ligningsloven § 12-1, utlendingsloven § 108 tredje ledd, jf. sjette ledd, regnskapsloven § 8-5 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum og bokføringsloven § 15 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum.

Nærmere regler om hvem innen politiet som kan fatte vedtak om tiltale, fremgår av § 67 tredje ledd. Utgangspunktet etter første punktum er at politimesteren avgjør spørsmålet om tiltale i forbrytelsessaker som nevnt i annet ledd bokstav b til d. Politimesteren kan imidlertid – med samtykke fra førstestatsadvokaten – gi slik myndighet til andre tjenestemenn i påtalemyndigheten med juridisk embetseksamen eller master i rettsvitenskap, jf. tredje ledd annet punktum. Delegasjon skjer etter generelle retningslinjer gitt av riksadvokaten, se rundskriv nr. 4/2004 punkt II. Alle tjenestemenn innen påtalemyndigheten i politiet kan likevel utferdige forelegg i saker som nevnt i § 67 første ledd bokstav b og saker om overtredelse av straffeloven 1902 § 228 første ledd jf. § 232 jf. tredje punktum.

Ved *straffeloven 2005* opphører skillet mellom forbrytelser og forseelser, og det er derfor behov for å endre regelen i straffeprosessloven § 67 annet ledd, som knytter politiets kompetanse til dette skillet. Videre er det nødvendig å foreta justeringer av henvisningene i § 67 til bestemmelser i straffeloven 1902.

6.4.2.3.2 Forslaget fra Riksadvokaten

Forslaget fra Riksadvokaten tar sikte på en stor grad av videreføring av dagens kompetanseregler, jf. notatet punkt 4.4 side 8 flg. Med hensyn til straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav a,

som bestemmer at politiet har tiltalekompetanse i forseelssaker, foreslår Riksadvokaten at bestemmelsen kan utgå. Bakgrunnen er ifølge Riksadvokaten at bokstav b, som legger tiltalekompetansen til politiet i de fleste saker der strafferammen ikke overstiger ett års fengsel, i praksis begrenser betydningen av bokstav a. Der bestemmelsen har betydning – altså ved lovbrudd som i dag er forseelser med høyere strafferamme enn fengsel i ett år, og som videreføres med slik høyere strafferamme – kan kompetansen i stedet angis særskilt i § 67 annet ledd bokstav b eller c.

Nåværende § 67 bokstav b, som legger kompetansen til politiet ved en strafferamme på fengsel i ett år eller mindre, skal etter forslaget videreføres. Det er imidlertid ikke nødvendig å beholde unntaket for saker som gjelder straffeloven 1902 kapittel 12, ettersom samtlige bestemmelser herfra som videreføres i ny straffelov, kan medføre fengsel i mer enn ett år. Unntakene for saker som gjelder straffeloven 1902 §§ 176 annet ledd, 198 og 237, foreslås erstattet med straffeloven 2005 §§ 367 annet ledd annet punktum og 313. Begrunnelsen er som følger (notatet side 9-10):

«(...) For så vidt gjelder bestemmelsene i § 176 annet ledd og § 237, er de unntatt politiets kompetanse på grunn av den nære sammenhengen med overtredelser som hører under statsadvokatens kompetanse. Bestemmelsen i § 176 annet ledd, som gjelder utgivelse av forfalskede penger mottatt i god tro, videreføres ikke som eget straffalternativ i den nye bestemmelsen i straffeloven 2005 § 367 om pengefalsk, der strafferammen er fengsel inntil 3 år for forsettlig overtredelse. Etter bestemmelsens annet ledd annet punktum straffes derimot uaktsom overtredelse med fengsel inntil 1 år. Det kan således være grunn til å unnta denne bestemmelsen fra politiets kompetanse. Nettopp tanken om at kompetansen som utgangspunkt bør tilligge samme nivå for uaktsomme og forsettlige overtredelser av en bestemmelse, har vært styrende for at § 237 om uaktsom legemsbeskadigelse er unntatt politiets kompetanse. Bestemmelsen videreføres ikke i den nye straffeloven. Om bestemmelsen i § 198 om samleie mellom søsken heter det i lovforarbeidene at slike saker «etter sin natur [er] så spesielle at departementet finner grunn til å la påtalekompetansen ligge hos statsadvokaten». Straffeloven 2005 § 313 om søskenincest viderefører straffansvaret for slike overtredelser, og strafferammen er fengsel inntil 1 år. Bestemmelsen bør formentlig

unntas politiets kompetanse som etter gjeldende rett.»

Straffeprosessloven § 67 annet ledd nåværende bokstav c gir politiet tiltalekompetanse i saker som gjelder en rekke særskilt oppregnede straffebud. Riksadvokaten foreslår at henvisningene til lovbrudd som etter ny straffelov har en strafferamme på mer enn ett års fengsel, justeres slik:

- Straffeloven 1902 § 147 annet ledd annet punktum, jf. tredje ledd (innbrudd) erstattes med straffeloven 2005 § 268
- Straffeloven 1902 § 162 første ledd, jf. fjerde og femte ledd (narkotikalovbrudd) erstattes med straffeloven 2005 § 231
- Straffeloven 1902 § 162 b første ledd, jf. tredje og fjerde ledd (dopinglovbrudd) erstattes med straffeloven 2005 § 234
- Straffeloven 1902 §§ 182 til 190 (dokumentfalsk) erstattes med straffeloven 2005 §§ 361, 363 og 365
- Straffeloven 1902 § 255 (simpelt underslag) erstattes med straffeloven 2005 § 324
- Straffeloven 1902 § 257 (simpelt tyveri) erstattes med straffeloven 2005 § 321
- Straffeloven 1902 § 258 (grovt tyveri) erstattes med straffeloven 2005 § 322
- Straffeloven 1902 § 260 (brukstyveri av motorvogn) erstattes med straffeloven 2005 § 342
- Straffeloven 1902 § 270 (simpelt bedrageri) erstattes med straffeloven 2005 § 371
- Straffeloven 1902 § 271 (grovt bedrageri) erstattes med straffeloven 2005 § 372
- Straffeloven 1902 § 271 a (grovt uaktsomt bedrageri) erstattes med straffeloven 2005 § 374, jf. § 372
- Straffeloven 1902 § 286 (regnskapslovbrudd) erstattes med straffeloven 2005 §§ 392 og 393
- Straffeloven 1902 § 292 (grovt skadeverk) erstattes med straffeloven 2005 § 352
- Straffeloven 1902 § 317 første, fjerde og sjette ledd (heleri og hvitvasking) erstattes med straffeloven 2005 § 332, § 333 første ledd, § 335, jf. §§ 332 og 333 første ledd, § 337, § 338 første ledd, § 340, jf. §§ 337 og 338 første ledd

Med hensyn til henvisningene til straffebud om voldslovbrudd uttales:

«Det er noe mer tvilsomt hvordan bestemmelsens henvisninger til straffeloven 1902 § 228, jf. § 232, bør videreføres. Straffeloven 2005 viderefører ikke straffskjerpelsesregelen i § 232 i sin nåværende form. I stedet inngår skjerpelsesmomentene i vurderingen av om det fore-

ligger grov kroppskrenkelse etter ny § 272. Ved denne vurderingen inngår også om kroppskrenkelsen har hatt døden til følge – hvilket får direkte betydning for subsumsjonen etter 1902-loven, jf. § 228 annet ledd annet straffalternativ. Det synes således ikke å være noen subsumsjon etter den nye loven som svarer til dagens henvisning til § 228 første ledd, jf. 232. Politiet bør ikke ha tiltalekompetanse i saker med dødsfølge, og det bør således ikke vises til straffeloven 2005 § 272. (Kroppskrenkelse etter straffeloven 2005 § 271 straffes med fengsel inntil 1 år, og politiet vil således ha kompetanse etter bestemmelsen allerede som følge av strafferammen.)

Henvisningen til § 229 første straffalternativ, jf. 232 om legemsbeskadigelse under særdeles skjerpende omstendigheter bør formentlig på bakgrunn av det ovenstående videreføres ved en henvisning til straffeloven 2005 § 273 om kroppsskade, mens det ikke bør henvises til § 274 om grov kroppsskade.»

Riksadvokaten viser samtidig til at det i internhøringen har vært tatt til orde for en ikke ubetydelig utvidelse av politiets tiltalekompetanse. En ønsker imidlertid ikke å foreslå slike utvidelser på det nåværende tidspunkt.

Ikraftsetting av straffeloven 2005 nødvendigjør etter Riksadvokatens syn i utgangspunktet ingen endringer i straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav d, som gjelder politiets tiltalekompetanse i saker etter spesiallovgivningen. Som følge av forslaget om å oppheve gjeldende bokstav a om forseelsessaker er det imidlertid grunn til å angi i bokstav d lovbrudd som i dag er klassifisert som forseelser, men som kan medføre fengsel i mer enn ett år. Riksadvokaten foreslår derfor at alkoholloven § 10-1 annet ledd, jf. femte ledd, arbeidsmiljøloven § 19-1 annet ledd jf. § 19-7, kystvaktloven § 36 annet ledd, viltloven § 56 og lakse- og innlandsfiskloven § 49 legges til i opplistingen.

Det fremholdes videre i Riksadvokatens notat at straffeprosessloven § 67 tredje ledd må tilpasses forslaget til endringer i annet ledd. Bestemmelsen innebærer i dag at politijurister uten utvidet påtalekompetanse kan ta ut tiltale i forseelsessaker, jf. henvisningen til annet ledd bokstav b til d motsetningsvis. Når annet ledd bokstav a nå foreslås opphevet, foreslår Riksadvokaten samtidig å gjøre en realitetsendring i tredje ledd, slik at alle politijurister får kompetanse i ettårssakene etter gjeldende første ledd bokstav b (etter forslaget bokstav a). Henvisningen i tredje ledd siste punktum til straffeloven 1902 § 228 jf. 232 er det ifølge

Riksadvokaten ikke aktuelt å videreføre, jf. det som er sitert ovenfor.

I straffeprosessloven § 67 fjerde ledd foreslår Riksadvokaten at henvisningene til straffeloven 1902 §§ 147, 257, 258, 260, 291, 391, 391 a og 228 første ledd erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 268, 271, 321, 322, 323, 326, 334, 339, 342, 351, 352 tredje ledd og 373.

6.4.2.3.3 Høringsinstansenes syn

Oslo politidistrikt uttaler seg generelt om ansvarsfordelingen mellom påtalemyndigheten i politiet og statsadvokaten:

«Et aktuelt tema er om kompetansen mellom politiet og statsadvokaten er avgrenset på riktig måte. Hvorvidt det er riktig at en utvidelse av politiets påtalekompetanse er noen merbelastning for politiet (slik det gjennomgående synes å bli forutsatt) kan diskuteres. Antagelig er det ikke lenger helt dekkende beskrivelse som gis i ot.prp. nr. 98 (2002–2003). I de senere år har det vært en merkbar endring i retning av at statsadvokatene ber om hyppigere og mer omfattende, til dels svært omfattende, skriftlige redegjørelser for saker som sendes inn. Når politiet tidligere har fått utvidet kompetanseområde har motivet vært at dette skal innebære mindre belastning både for både politi og statsadvokat.»

Også *Den Norske Advokatforening* har mer generelle synspunkter:

«Straffeprosessloven § 67 er – med alle sine henvisninger – den bestemmelse som krever mest endringer som følge av ny straffelov. Riksadvokaten foreslår at dagens kompetanseregler i praksis i stor grad videreføres. En vil avvente å vurdere mer omfattende endringer i regelutformingen (for eksempel å knytte kompetansen til strafferamme) til man har gjort seg erfaring med de praktiske konsekvensene av den nye straffelovens ikrafttredelse, noe Advokatforeningen mener er et fornuftig ståsted.

(...)

Riksadvokaten nevner ellers en rekke straffebestemmelser som i internhøringen i påtalemyndigheten er foreslått tilføyd til politiets påtalekompetanse. Riksadvokaten finner ikke tilstrekkelig grunn til å foreslå disse utvidelsene av politiets tiltalekompetanse nå, men skriver at det kan være grunn til å komme tilbake til flere av forslagene på et senere tidspunkt.

Advokatforeningen kommenterer derfor heller ikke forslagene enkeltvis, men viser til vårt generelle ståsted som nevnt foran i merknadene til innledningen/punkt 3 om at hensynet til en grundig behandling av alvorlige saker etter vårt syn veier tyngst. Advokatforeningen mener derfor at man bør være varsom med å overføre påtalekompetanse som i dag ligger til statsadvokatene, til politiadvokatene. En har allerede delegert mange lovbruddskategorier av relativt høy alvorlighetsgrad til politiets påtalekompetanse.»

Politijuristene har enkelte synspunkter på bruken av begrepet «politiet» i straffeprosessloven § 67. Høringsinstansen påpeker at begrepet har ulik betydning forskjellige steder i straffeprosessloven, og at det ville være klargjørende om man ryddet opp i dette. Politijuristene mener dette kan gjøres i § 67 ved å spesifisere at man sikter til den integrerte påtalemyndigheten i politiet.

Når det gjelder mer konkrete spørsmål har ingen høringsinstanser uttalt seg om forslaget om å oppheve straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav a om tiltalekompetanse for politiet i forselessaker.

Hva gjelder § 67 annet ledd bokstav b (etter forslaget bokstav a) om kompetanse til politiet ved lovbrudd med strafferamme på ett års fengsel eller mindre, fremholder *Oslo statsadvokatembeter* i sitt brev til Riksadvokaten 12. mai 2014, som er lagt ved høringsuttalelsen, at grensen i stedet bør gå ved tre års fengsel. Forslaget begrunnes slik:

«Oslo statsadvokatembeter har gjennomgått straffeloven 2005 bestemmelse for bestemmelse med tanke på hvem som bør ha påtalekompetanse til å ta ut tiltale etter de enkelte straffebudene. Ut fra denne gjennomgangen, er det vår oppfatning at politiet bør gis påtalekompetanse for alle overtredelser som ikke kan medføre straff av fengsel i mer enn tre år. Politiet har i dag god kompetanse innenfor flere fagfelt, og etter vår syn kan kontrollen med politiets straffesaksbehandling i saker med strafferamme mellom ett og tre år like gjerne gjennomføres ved etterfølgende tilsyn og kvalitetskontroll – slik departementet forutsetter i sitt tildelingsbrev. Endelig vil statsadvokaten foreslå at det gis et generelt direktiv om at politiet må forelegge enkelte saker for statsadvokatene, for eksempel grov kroppskrenkelse med dødsfølge. De eventuelle ulemper med å gi politiet påtalekompetanse for alle

saker med strafferamme inn til tre år, anses med det avhjulpet.»

Fra den generelle regelen om tiltalekompetanse for politiet i saker med strafferamme inntil tre års fengsel foreslår Oslo statsadvokatembeter at det gjøres unntak for visse sakstyper der kompetansen likevel skal tilligge statsadvokaten. Dette gjelder overtredelse av straffeloven 2005 §§ 155, 157, 171, 172, 183 til 185, 198, 211, kapittel 22, §§ 242 annet ledd, 261 første ledd, 269, 270, 280, 284 tredje ledd, 329, 330, 337 første ledd bokstav b, 352 tredje ledd annet punktum, 356, 367, 369, 387, 389 og 390.

I § 67 annet ledd bokstav c (etter forslaget bokstav b) opplistes en rekke straffebud med strafferamme over ett års fengsel, men hvor politiet likevel har tiltalekompetanse. *Kripos*, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, uttaler at man er enig i oppstillingen som er foreslått av Riksadvokaten. I tilknytning til sitt forslag om at grensen for politiets tiltalekompetanse som hovedregel bør gå ved tre års fengsel, mener *Oslo statsadvokatembeter* at kompetansen også bør omfatte visse lovbrudd med strafferamme på fengsel inntil seks år. Dette gjelder straffeloven 2005 §§ 233, 235, 272, 273, 322, 333, 338 første ledd, 352 første ledd, 372, 393, 405 og 409. Høringsinstansen fremholder at dette langt på vei er en videreføring av dagens kompetanseregler. *Den Norske Advokatforening* er på sin side enig med Riksadvokaten i at politiet ikke bør ha tiltalekompetanse i saker om grov kroppskrenkelse og grov kroppsskade etter straffeloven 2005 §§ 272 og 274. *Politidirektoratet* viser til forslaget til straffeloven 2005 § 189 a om grov ulovlig bevæpning på offentlig sted, og mener det bør vurderes om bestemmelsen skal med i oppstillingen i § 67 annet ledd bokstav c (etter forslaget bokstav b).

Når det gjelder § 67 annet ledd bokstav d (etter forslaget bokstav c), som gjelder tiltalekompetanse ved overtredelser av spesiallovgivningen, foreslår *Kripos*, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, at bestemmelsen også skal vise til matloven § 28, i alle fall i den utstrekning overtredelsen angår ulovlig befatning med narkotiske stoffer. Dersom man ikke vil legge alle overtredelser av matloven under politiets kompetanse, mener høringsinstansen at man i det minste bør tilføye en henvisning til «matloven av 19. desember 2003 § 28 jf. § 33 jf. Forskrift om såvarer av 13. september 1999 nr. 1052 jf § 28».

Politijuristene uttaler seg om kompetansefordelingen internt i politiet, jf. straffeprosessloven § 67 tredje ledd, og foreslår en løsning med flere

trinnhøyder enn det man har i dag. Forslaget begrunnes i at tiltalekompetansen i større grad bør tildeles etter skikkethet og evne, og at det er behov for å tilrettelegge for karriereutvikling og kompetanseutvikling innad i politiet. Høringsinstansen mener videre at en ytterligere trinndeling vil forsterke påtalemyndighetens uavhengighet, fordi det vil gi den integrerte påtalemyndigheten større faktisk gjennomslagskraft i etterforsknin-gen og saksbehandlingen. Politijuristene foreslår på denne bakgrunn en firenivås inndeling internt i politiet, hvor nivå 1 er politifullmektig, nivå 2 politiadvokat, nivå 3 politiadvokat med utvidet kompetanse og nivå 4 politiadvokat med særskilt kompetanse.

Oslo politidistrikt mener på sin side at det kan være spørsmål om tiden er moden for å diskutere om ordningen med delegert og utvidet påtalekompetanse bør opphøre. Det fremholdes at det antakelig ikke er noen risiko forbundet med å flytte tiltalekompetansen for de aktuelle sakene til politiet.

6.4.2.3.4 Departementets vurdering

Innledningsvis bemerker departementet at flere høringsinstanser har kommet med innspill som ligger utenfor rammen av saken her. Så vel *Oslo politidistrikt* som *Politijuristene* har generelle synspunkter som forutsetter en grundigere vurdering av kompetansefordelingen internt i politiet. Departementet har merket seg forslagene, men kan ikke se at proposisjonen her er et egnet sted for å foreta en slik vurdering. Det samme gjelder forslaget fra *Politijuristene* knyttet til betydningen av begrepet «politiet» i straffeprosessloven § 67.

Forslaget fra Riksadvokaten tar sikte på en stor grad av videreføring av dagens kompetanseregler, og departementet følger opp forslaget med enkelte lovtekniske justeringer. Se lovforslaget § 5 og merknadene til straffeprosessloven § 67 i punkt 12.5 i proposisjonen.

Riksadvokaten foreslår for det første å oppheve straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav a om politiets tiltalekompetanse i forseelsessaker. Departementet er enig i at dette er en naturlig konsekvens av at forseelsesbegrepet fjernes ved straffeloven 2005.

Departementet er videre enig med Riksadvokaten i at man bør videreføre regelen i § 67 annet ledd bokstav b (etter forslaget bokstav a) om at politiet har tiltalekompetanse i saker med strafferamme inntil ett års fengsel, samt unntakene fra denne slik disse er tilpasset straffeloven 2005 i Riksadvokatens forslag. En har merket seg *Oslo*

statsadvokatembeters innspill om at grensen i stedet bør gå ved tre års fengsel, men finner ikke å kunne gå inn for et slikt forslag i forbindelse med ikraftsettingen. Det vises dessuten til den vurderingen som ble gjort av et tilsvarende forslag i Ot.prp. nr. 98 (2002–2003) punkt 3.4 side 19 flg.

Departementet er videre enig i de henvisningsendringene som Riksadvokaten har foreslått i § 67 annet ledd bokstav c (etter forslaget bokstav b), som i all hovedsak medfører en videreføring av gjeldende regler om politiets tiltalekompetanse. En er også enig i at tiltalekompetansen ikke bør tilligge politiet i saker om straffeloven 2005 §§ 272 og 274, ettersom bestemmelsene også omfatter saker med dødsfølge.

Departementet har merket seg innspillet fra *Politidirektoratet* om at det bør vurderes om den nye bestemmelsen i straffeloven 2005 § 189 a om grov ulovlig bevæpning på offentlig sted bør legges til i opplistingen i straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav c (etter forslaget bokstav b). Departementet viser til at § 189 a innebærer en videreføring av straffeskjerpelsen i våpenloven § 33 annet ledd, som i dag har en strafferamme på fire års fengsel og hvor tiltalekompetansen følgelig tilligger statsadvokaten. Selv om strafferammen i § 189 a foreslås satt til fengsel inntil tre år, jf. proposisjonen punkt 4.3, kan departementet ikke se at det er grunnlag for en slik endring.

Riksadvokaten har ikke foreslått endringer i straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav d (etter forslaget bokstav c) om politiets tiltalekompetanse ved overtredelser av straffebud i spesiallovgivningen, utover at visse lovbrudd som i dag klassifiseres som forseelser, men som har en strafferamme på mer enn ett års fengsel, legges til i opplistingen. Departementet slutter seg til dette og går inn for at alkoholloven § 10-1 annet ledd, arbeidsmiljøloven § 19-1 annet ledd, kystvaktloven § 36 annet ledd, viltloven § 56 første ledd annet punktum og lakse- og innlandsfiskloven § 49 første ledd annet punktum legges til i opplistingen. Departementet har vurdert *Kripos'* forslag om å legge til matloven § 28 i bestemmelsen, men finner det ikke hensiktsmessig å fremme forslag om dette i forbindelse med ikraftsettingen.

Med hensyn til spørsmålet om hvem innen politiet som kan ta ut tiltale, jf. straffeprosessloven § 67 tredje ledd, foreslår Riksadvokaten at alle politijurister skal ha slik kompetanse i saker med strafferamme inntil ett års fengsel mot i dag kun i forseelsessaker. Ingen høringsinstanser har hatt spesifikke innvendinger mot forslaget, og departementet slutter seg til dette. Når alle politijurister

skal ha kompetanse i slike saker, kan departementet heller ikke se at det er behov for regelen i § 67 tredje ledd siste punktum om kompetanse til å utferdige forelegg. Det foreslås derfor at dette punktumet utgår.

Hva gjelder straffeprosessloven § 67 fjerde ledd annet punktum er departementet enig med Riksadvokaten i at henvisningene i bestemmelsen bør erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 268, 271, 321, 322, 323, 326, 334, 339, 342, 351, 352 tredje ledd og 373. Departementet mener imidlertid at det ut fra dagens ordlyd i § 67 fjerde ledd også bør vises til straffeloven 2005 § 353 om mindre skadeverk, som svarer til 1902-loven § 391 første og annet ledd.

6.4.3 Henleggelseskompetanse

Etter gjeldende rett følger henleggelseskompetansen – med visse modifikasjoner – kompetansen til å ta ut tiltale. Det følger av påtaleinstruksen § 17-1 første ledd at dersom det ikke er grunnlag for å fortsette en påbegynt etterforskning, kan politiet beslutte å innstille forfølgningen. Når noen må anses som siktet i en sak hvor spørsmålet om tiltale hører under overordnet påtalemyndighet, skal imidlertid spørsmålet om å frafalle siktelsen eller om å henføre forholdet under et mildere straffebud som regel forelegges denne, jf. § 17-1 annet ledd første punktum. Riksadvokaten kan likevel beslutte å innstille forfølgningen mot en siktet selv om spørsmålet om tiltale hører under Kongen, jf. annet punktum.

Ifølge *Riksadvokatens notat* tilsier ikraftsettingen av straffeloven 2005 ikke endringer i henleggelseskompetansen. Riksadvokaten ser heller ikke på annet grunnlag noe presserende behov for å endre kompetansefordelingen, jf. notatet punkt 5.1 side 12.

Av høringsinstansene er det kun *Oslo statsadvokatembeter* som har uttalt seg særskilt om spørsmålet om henleggelseskompetanse. Høringsinstansen fremholder i brev 12. mai 2014 til Riksadvokaten, som er sendt som vedlegg til høringsuttalelsen, at det ikke uten videre er nødvendig at den positive og negative påtalekompetansen skal følge hverandre. Det kan tenkes at kompetansen til å henlegge kan legges på et lavere trinn enn kompetansen til å ta ut tiltale. Reglene om klage vil sikre at overordnet påtalemyndighet kan omgjøre underordnede henleggelses. Videre uttales:

«Vi foreslår at riksadvokaten gir føringer for hva som skal sendes statsadvokatene for hen-

leggelse og hva som kan henlegges av politiet til tross for at noen har hatt siktet status. Videre bør det kunne gis føringer som gjør at underordnet påtalemyndighet kan henlegge eller nedsubsumere hvor det foreligger objektive holdepunkter for at den innledende siktelsen er feil. Det mest praktiske eksemplet er her narkotikasaker hvor stoffet veier mindre enn antatt og hvor dette er av avgjørende betydning for subsumsjonen.»

På bakgrunn av notatet fra Riksadvokaten og høringen kan departementet for sin del ikke se at det er behov for å gjøre endringer i reglene om henleggelseskompetanse, ut over eventuelle tilpasninger i påtaleinstruksen som følge av øvrige endringer i reglene om påtalekompetanse, jf. for øvrig punkt 6.10 om tilpasninger i påtaleinstruksen.

6.4.4 Ankekompetanse

Hovedregelen for ankekompetanse er at samme myndighet som har besluttet tiltale, også gjør vedtak om anke over dom, jf. straffeprosessloven § 68 første ledd. I § 68 annet ledd er det gjort enkelte unntak fra denne hovedregelen. For det første har riksadvokaten – og ikke Kongen i statsråd – ankekompetanse i saker som gjelder straffbare handlinger i tjenesten av embetsmenn og andre tjenestemenn tilsatt av Kongen. For det andre ligger ankekompetansen til statsadvokaten – og ikke til politiet – i saker der politiet har tatt ut tiltale etter § 67 annet ledd bokstav c eller d. Fra dette er det igjen gjort unntak for saker som gjelder straffeloven 1902 § 228 første ledd jf. § 232 om legemsfornærmelse under særdeles skjerpende omstendigheter, slik at politiet har ankekompetansen.

Riksadvokaten uttaler i notatet punkt 5.2 side 12-13 at bestemmelsen om ankekompetanse i straffeprosessloven § 68 i utgangspunktet ikke berøres av at straffeloven 2005 trer i kraft. Henvisningene i § 68 annet ledd må imidlertid justeres for å tilpasse bestemmelsen til endringer i reglene om tiltalekompetanse.

Med hensyn til regelen i § 68 annet ledd bokstav b om ankekompetanse i saker etter straffeloven 1902 § 228 første ledd jf. § 232 om legemsfornærmelse under særdeles skjerpende omstendigheter uttales:

«Straffeloven 2005 viderefører ikke § 232. I stedet inngår skjerpelsesmomentene i vurderingen av om det foreligger grov kroppskrenkelse

etter ny § 272. Fordi ett av vurderingsmomentene etter bestemmelsen er om kroppskrenkelsen har hatt døden til følge, bør imidlertid ikke politiet ha tiltalekompetanse etter bestemmelsen, jf. punkt 4.4 ovenfor, og unntaket fra unntaket i § 68 annet ledd bokstav b vil dermed ikke lenger ha aktualitet.»

I saker der riksadvokaten overlater avgjørelsen av tiltale spørsmålet til statsadvokaten etter Riksadvokatens forslag til nytt annet ledd i straffeprosessloven § 65, jf. punkt 6.4.2.1 ovenfor, bør ankekompetansen etter Riksadvokatens mening følge tiltalekompetansen. Det fremholdes at dette er saker som, til tross for at den høye strafferammen kommer til anvendelse, ikke er av en karakter som krever riksadvokatens oppmerksomhet, ei heller på ankestadiet.

Det er ingen *høringsinstanser* som uttaler seg særskilt om reglene om ankekompetanse.

Departementet slutter seg til Riksadvokatens forslag om endringer i straffeprosessloven § 68 om ankekompetanse.

Som det fremgår av punkt 6.4.2.1 ovenfor, går departementet inn for en noe snevrere adgang til delegasjon av riksadvokatens tiltalekompetanse enn det som er foreslått i Riksadvokatens notat. Departementet er imidlertid enig med Riksadvokaten i at de delegerte sakenes karakter ikke tilsier at ankekompetansen bør ligge høyere enn på statsadvokativnivå. Hva gjelder saker om grov kroppskrenkelse etter straffeloven 2005 § 272, er departementet videre enig i at ankekompetansen ikke bør ligge til politiet når et av vurderingsmomentene etter bestemmelsen er om krenkelsen har hatt døden til følge.

6.4.5 Aktorkompetanse

Kompetansen til å føre aktorat i ulike typer straffesaker er regulert i straffeprosessloven § 76. Ifølge bestemmelsen første ledd skal saker ved Høyesterett føres av riksadvokaten selv eller overlates til en statsadvokat, en advokat med rett til å føre saker for Høyesterett eller en fullmektig ved riksadvokatembetet. Saker ved lagmannsrett og tingrett føres normalt av statsadvokat eller påtalejurist i politiet, jf. § 76 annet ledd.

Etter § 76 tredje ledd skal en sak ved tingrett eller lagmannsrett føres av statsadvokat dersom den gjelder forbrytelse som etter loven kan medføre fengsel i mer enn seks år samt dersom påtalemyndigheten vil påstå idømmelse av særreaksjon eller forvaring. Når særlige grunner foreligger,

kan imidlertid en advokat, en polititjenestemann som tilhører påtalemyndigheten eller en fullmektig ved riksadvokatembetet føre slik sak, jf. tredje punktum. Beslutning om å overdra saken treffes som regel av den påtalemyndighet som har påtalekompetansen, men av riksadvokaten dersom det er snakk om å overdra en sak til en fullmektig ved embetet.

Riksadvokaten uttaler i notatet punkt 5.3 side 13 at spørsmålet om hvilket nivå i påtalemyndigheten som bør aktorere hvilke straffesaker, ikke er direkte berørt av ikraftsettingen av ny straffelov. Det foreslås således ikke endringer i aktorkompetansen.

Av høringsinstansene er det kun *Oslo statsadvokatembeter* som uttaler seg særskilt om reglene om aktorkompetanse. I brev 12. mai 2014 til Riksadvokaten, som er sendt som vedlegg til høringsuttalelsen, uttales:

«Straffeprosessloven skiller i dag på saker med strafferamme over og under 6 år. Strafferammen avgjør hvem som skal aktorere sakene, jf. straffeprosessloven § 76. Denne innebærer at statsadvokaten skal aktorere alle saker med strafferamme over 6 år i ting- og lagmannsrett. Etter tredje ledd kan en politiadvokat oppnevnes dersom det foreligger "særlige grunner". Denne bestemmelsen benyttes hyppig innenfor visse sakskategorier. Slik bestemmelsen i dag praktiseres, kan det være delte meninger om lovens ordlyd reelt sett innebærer en skranke for å oppnevne politiadvokater.»

Høringsinstansen viser videre til tildelingsbrevet til den høyere påtalemyndighet og anvisninger der på hvordan statsadvokatene skal innrette sin virksomhet. Deretter heter det:

«Dagens påtaleregler, herunder regler om aktorering etter straffeprosessloven § 76 tredje ledd, oppleves langt på vei som en "tvangstrøye" ved at det er vanskelig å finne en hensiktsmessig balanse mellom våre virksomhetsområder. Dagens regelverk gir liten fleksibilitet og dermed mulighet for å styre vår virksomhet inn mot områder som fortjener større oppmerksomhet. Særlig gjelder dette fagledelse overfor politiet. Statsadvokatene i Oslo er av den oppfatning at departementets forutsetninger i tildelingsbrevet bedre vil oppfylles dersom statsadvokatene ble gitt større fleksibilitet med hensyn til hvilke saker vi skal aktorere.»

Oslo statsadvokatembeter fremholder at straffeloven 2005 medfører en økning i antall saker med strafferamme over seks års fengsel, og som derfor må aktoreres av statsadvokat. For å unngå dette fremmer høringsinstansen følgende forslag:

«Når straffeprosessloven § 76 tredje ledd i dag praktiseres med hyppige oppnevninger innenfor visse sakskategorier, samtidig som bestemmelsen legger begrensninger på vår mulighet til å rette virksomheten inn mot andre viktige områder, tilsier det en lovendring. Behovet for lovendring forsterkes når straffeloven 2005 innebærer en markant økning av antallet statsadvokataktorer.

Statsadvokatene i Oslo foreslår derfor at strpl § 76 tredje ledd om "særlige grunner" tas ut av lovteksten, eventuelt at hele leddet oppheves. Videre foreslår vi at det påtalenivået som fatter påtalevedtaket også gis kompetanse til å fatte beslutning om hvem som skal aktorere saken. Dette er en retts teknisk klar og enkel regel, og vil langt på vei gjenspeile hvordan reglene om aktorering praktiseres i dag.»

Departementet er i utgangspunktet enig med Riksadvokaten i at ikraftsettingen av straffeloven 2005 ikke fremtvinger noen endringer i reglene om aktorkompetanse. I lys av høringsuttalelsen fra *Oslo statsadvokatembeter* mener departementet imidlertid at det kan være grunn til å introdusere en noe større grad av fleksibilitet i reglene. En går derfor inn for å justere vilkåret om «særlige grunner» i § 76 tredje ledd. Etter forslaget skal kompetansen kunne delegeres når det er grunn til det. Departementet legger til grunn at statsadvokatene, basert på de konkrete forhold, vil gjøre en vurdering av om det er forsvarelig og hensiktsmessig å delegerer kompetansen.

6.4.6 Fullbyrdelseskompetanse

Etter straffeprosessloven § 455 første ledd første punktum gjør statsadvokaten vedtak om fullbyrding av dom i sak om forbrytelse. Beslutningen treffes likevel av politiet i sak hvor politiet har tatt ut tiltale etter § 67 annet ledd bokstav b til d, jf. annet punktum, samt i sak som er avgjort ved forelegg og i sak om forseelse, jf. tredje punktum.

Paragraf 455 første ledd fjerde punktum legger fullbyrdelseskompetansen til regionalt nivå i kriminalomsorgen hva gjelder dom som beslutter å fullbyrde subsidiær fengselsstraff etter straffeloven 1902 § 28 b første ledd bokstav a eller § 28 c

fjerde ledd bokstav a, reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd og fengselsstraff etter straffeloven 1902 § 54 nr. 2. Bestemmelsen fikk sin nåværende utforming ved lov 20. juni 2014 nr. 49, som trådte i kraft 1. juli samme år.

Riksadvokaten foreslår i notatet punkt 5.4 side 13 at § 455 første ledd første til tredje punktum endres som følger:

«Statsadvokaten gjør vedtak om fullbyrding av dom. Beslutningen treffes likevel av politiet i sak hvor politiet har tatt ut tiltale etter § 67 annet ledd. I sak avgjort ved forelegg treffes beslutningen av politiet.»

Forslaget antas ikke å innebære realitetsendringer ut over det som eventuelt skyldes underliggende endringer i fordelingen av tiltalekompetanse mellom politiet og statsadvokaten.

Det er ingen høringsinstanser som har uttalt seg særskilt om forslagene til endringer i straffeprosessloven § 455 første ledd.

Departementet slutter seg til de justeringer som er foreslått av Riksadvokaten i straffeprosessloven § 455 første ledd første til tredje punktum, jf. lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven. Endringene er nødvendige siden bestemmelsen i dag bygger på skillet mellom forbrytelser og forseelser, som opphører med straffeloven 2005.

Det er videre behov for å gjøre justeringer i § 455 første ledd fjerde punktum om kriminalomsorgens kompetanse til å beordre fullbyrding av subsidiær fengselsstraff. Henvisningene i bestemmelsen til straffeloven 1902 må erstattes med henvisninger til tilsvarende bestemmelser i straffeloven 2005.

Straffeloven 1902 § 28 b første ledd bokstav a gjelder vilkårsbrudd ved samfunnsstraff. Henvisningen til bestemmelsen kan erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 52 første ledd bokstav a. Henvisningen til straffeloven 1902 § 28 c fjerde ledd bokstav a om vilkårsbrudd ved ungdomsstraff erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 52 c første ledd bokstav a. Endelig foreslås henvisningen til straffeloven 1902 § 54 nr. 2 om vilkårsbrudd ved betinget dom erstattet med en henvisning til straffeloven 2005 § 39 annet ledd.

6.4.7 Kongen i statsråd sin rolle i behandlingen av den enkelte straffesak

Riksadvokaten foreslår i sitt notat å oppheve adgangen for Kongen i statsråd – det vil si regjeringen –

til å influere på behandlingen av den enkelte straffesak, jf. straffeprosessloven § 56 annet ledd og § 64. Det anføres i notatet at forslaget vil medføre en formalisering av gjeldende praksis for en politisk uavhengig påtalemyndighet. Riksadvokatens forslag har i all hovedsak fått bred støtte i høringen. Det har imidlertid fremkommet enkelte synspunkter om at spørsmålet neppe haster slik at det bør tas i denne omgang.

Forslaget om å frata Kongen i statsråd den formelle rollen i den enkelte straffesak reiser viktige og prinsipielle spørsmål om forholdet mellom påtalemyndigheten og politiske organer. Departementet ser at gode grunner kan tale for at påtalemyndigheten også formelt skal være politisk uavhengig. Etter departementets oppfatning tilsier imidlertid forslagets prinsipielle karakter at det neppe bør tas stilling til i en ikraftsettingsomgang. En vil derfor komme tilbake til forslaget på et mer passende tidspunkt.

6.4.8 Kort om påtalekompetanse i militære straffesaker

Tiltalekompetansen i saker etter militær straffelov reguleres av straffeprosessloven § 474. *Riksadvokaten* foreslår i notatet punkt 4.5 side 12 ingen materielle endringer i påtalekompetansen i militære straffesaker. Det foreslås imidlertid en teknisk tilpasning i bestemmelsen, ved at begrepene «forbrytelse» og «forseelse» erstattes med betegnelsen «lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. I Riksadvokatens lovforslag er det videre gjort en justering for å ta høyde for at Kongen i statsråd ikke lenger skal ha en rolle i den enkelte straffesak, jf. punkt 6.4.7 foran.

I høringen er det kun *Generaladvokaten* som har uttalt seg om forslaget til endringer i straffeprosessloven § 474. Embetet tiltrer Riksadvokatens forslag. En ber samtidig om at det foretas en rettelse i påtaleinstruksen § 36-2:

«I lovutkastet er det foreslått endringer i påtaleinstruksen, herunder påtaleinstruksen § 36-2 første ledd første og annet punktum. Påtaleinstruksen § 36-2 første ledd kan etter sin ordlyd gi inntrykk av å innskrenke generaladvokatens og krigsadvokatens påtalekompetanse i fredstid, som er gitt i straffeprosessloven § 474 første ledd. Dette er så vidt generaladvokaten kan forstå en utilsiktet inkurie, jf. vedlagt utkast til forskrift om endringer i påtaleinstruksen av 2. desember 1996, hvor det på side 4 fremkommer at en hadde til hensikt å *gjenta* ordlyden i straffeprosessloven § 474 første ledd. Ordning

gen har uten unntak vært praktisert i henhold til straffeprosessloven § 474 første ledd jf. straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav d. Generaladvokaten foreslår at departementet benytter anledningen til å rette påtaleinstruksen § 36-2 slik at den blir likelydende straffeprosessloven § 474 første ledd slik § 474 er foreslått av Riksadvokaten.»

Departementet slutter seg til forslaget til tekniske tilpasninger i straffeprosessloven § 474. Ettersom Riksadvokatens forslag om å frata Kongen i statsråd rollen i den enkelte straffesak ikke følges opp i denne omgang, utgår tilpasningene knyttet til dette forslaget. En har for øvrig merket seg Generaladvokatens innspill vedrørende påtaleinstruksen § 36-2. Departementet vil vurdere om det er behov for å gjøre endringer i bestemmelsen i forbindelse med øvrige justeringer i påtaleinstruksen som følge av ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. også punkt 6.10 nedenfor.

6.5 Andre tilpasninger som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser opphører

6.5.1 Generelt

Som det har fremgått ovenfor videreføres ikke skillet mellom forbrytelser og forseelser ved straffeloven 2005, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.1.3.3 side 56. Det er følgelig behov for å foreta tilpasninger i straffeprosessuelle bestemmelser. Dette gjelder særlig reglene om påtalekompetanse, som er behandlet særskilt i punkt 6.4 ovenfor. I det følgende behandles andre tilpasningsbehov i straffeprosessloven som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser opphører.

6.5.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet fremholdes at begrepene «forbrytelse» og «forseelse» bør erstattes med «lovbrudd» der de ikke har spesielle rettsvirkninger knyttet til seg, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.2.2 side 66 og Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 14.4.4 side 391–392.

I tråd med dette foreslo departementet i høringsnotatet punkt 4.3.6.2 side 53–54 følgende:

«I tilfeller hvor begrepene «forbrytelse» og «forseelse» i straffeprosessloven ikke er tillagt spesielle rettsvirkninger, går departementet i tråd med terminologien i straffeloven 2005 inn for å erstatte disse betegnelsene med begrepet

«lovbrudd». I samsvar med dette foreslår departementet i lovforslaget § 4 om endringer i andre lover nr. 85 at betegnelsen «forbrytelser eller forseelser» erstattes med «lovbrudd» i straffeprosessloven §§ 70 første ledd, 238 og 464.

Etter departementets syn kan også begrepet «forbrytelsen» erstattes med «lovbruddet» i straffeprosessloven § 275 annet ledd bokstav a, som fastsetter særlige frister for å avholde hovedforhandling i saker mot unge lovbytere. Tilsvarende endring foreslås i § 352 annet ledd nr. 2 om adgangen til å gjennomføre ankeforhandling med lagrette i saker mot unge lovbytere.

Straffeprosessloven § 3 første ledd nr. 5 åpner for å fremme «krav om forbrytelse av arverett etter § 73 i arveloven 3. mars 1972 nr. 5» i en straffesak. Arveloven § 73 regulerer bortfall av arverett etter en straffbar handling mot arvelater. I samsvar med terminologien i arveloven § 73 tredje ledd foreslår departementet at begrepet «forbrytelse» erstattes med «tap» i straffeprosessloven § 3.

Straffeprosessloven § 130 a første ledd om anonym vitneførsel inneholder betegnelsen «slik forbrytelse» tre steder. Uttrykket viser her til oppregningen av straffebud som fremgår av leddet. Departementet foreslår at begrepet erstattes med «slikt lovbrudd». I § 130 a første ledd bokstav a er uttrykket «en alvorlig forbrytelse som krenker livet, helsen eller friheten» benyttet. Departementet foreslår at dette erstattes med «et alvorlig lovbrudd som krenker livet, helsen eller friheten». Tilsvarende går departementet inn for at begrepet «en alvorlig forbrytelse» erstattes med «et alvorlig lovbrudd» i straffeprosessloven §§ 242 a første ledd bokstav a, 292 a første ledd bokstav a og 398 fjerde ledd.

Enkelte bestemmelser i straffeprosessloven gjelder «forbrytelse eller forseelse mot sedeligheten». I disse bestemmelsene synes det mest hensiktsmessig å omformulere regelen. I samsvar med dette foreslår departementet at straffeprosessloven § 234 endres slik:

Avhør av vitne under 16 år i sedelighetssaker bør fortrinnsvis begjæres foretatt etter reglene i § 239.

Tilsvarende foreslår departementet at straffeprosessloven § 239 første ledd første punktum skrives om slik:

Ved avhør av et vitne under 16 år eller et vitne med psykisk utviklingshemming eller tilsvarende funksjonssvikt i en sedelighetssak,

skal dommeren ta imot forklaringen utenfor rettsmøte, når han finner det ønskelig av hensyn til vitnet eller av andre grunner.

Betegnelsen «sak om forbrytelse eller forseelse mot sedelighet» er også benyttet i straffeprosessloven § 298. Departementet foreslår at betegnelsen erstattes med «sedelighetssak». I paragraf 480 som gjelder militære straffesaker foreslår departementet at uttrykket «forbrytelse mot» erstattes av begrepet «overtredelse av».

6.5.3 Høringsinstansenes syn

Det er få høringsinstanser som har uttalt seg om forslagene til begrepsendringer som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser opphører.

Borgarting lagmannsrett kommenterer forslaget om å endre begrepsbruken i straffeprosessloven §§ 234, 239 første ledd første punktum og 298 slik at bestemmelsene refererer til «sedelighetssaker». Høringsinstansen foreslår en alternativ formulering:

«Lagmannsretten foreslår at man i stedet endrer til "i saker om seksuallovbrudd". Vår begrunnelse er at "Seksuallovbrudd" er brukt som tittel i kapittel 26 i straffeloven av 2005. Ved lovrevisjonen i 2000 ble tittelen i kapittel 19 i straffeloven av 1902 også endret, til "Seksualforbrytelser". Når det nå er behov for å endre terminologien i §§ 234, 239 og 298, bør en ikke vende tilbake til en ordbruk som forlot straffeloven for ca. 15 år siden.»

Også *Politihøgskolen* uttaler seg om begrepsendringene i straffeprosessloven §§ 234 og 239 første ledd første punktum:

«Siden bestemmelsene om dommeravhør ikke er absolutt tvingende i noen av de nevnte bestemmelsene, har det også mindre betydning hvordan avgrensningen formuleres. Politihøgskolen finner likevel grunn til å bemerke at begrepet «sedelighetssak» som departementet foreslår brukt i bestemmelsene, ikke er entydig. Det kan betyde overtredelse av alle bestemmelser i straffelovens kapittel 26 om seksuallovbrudd, men da ville det vel være vel så opplysende å formulere bestemmelsen slik: «Ved avhør av et vitne under 16 år i sak om seksuallovbrudd ...».

Slik bestemmelsen er foreslått formulert av departementet, kan det f.eks. bli tvil om presum-

sjonen om dommeravhør kommer til anvendelse på overtredelse av § 317, l. ledd bokstav a og b, og § 318. Slik Politi­høgskolen ser det, fremstår det f.eks. som noe kunstig å si at en for­retningsdrivende som etterforskes for å ha blader med eksplisitt seksualiserte bilder utstilt for lett synlig, er sik­tet i en «sedelighetssak».

Det er heller ikke helt uproblematisk at man i en lovtekst bruker et begrep som egentlig betegner det stikk motsatte av hva det er ment å beskrive. I følge ordbøkene er jo «sedelighet» et begrep som betegner en moralsk, anstendig, ærbar livsførsel og tenkemåte. Det som be­legges med straff i kap. 26, er jo «usedeligheten». Og selv om det var en uttalt mål­set­ting ved utarbeidingen av ny straffelov å fjerne fremmedgjørende formuleringer, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) side 35, er det kanskje «folkelig­gjøringen» drevet noe langt i departementets forslag.»

6.5.4 Departementets vurdering

Departementet registrerer at det ikke har kommet merknader i høringen til forslagene til begrepsendringer i straffeprosessloven som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser opphører, ut over innspillene knyttet til bruken av begrepet «sedelighet». Med en justering for sistnevnte fastholder departementet forslagene slik de fremgår av høringsnotatet, jf. lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven og merknader til §§ 3 nr. 5, 70, 130 a, 234, 238, 239, 242 a, 275, 292 a, 298, 352, 398, 464 og 480 i proposisjonen punkt 12.5.

6.6 Andre begrepsendringer

Straffeloven 2005 benytter på enkelte punkter en annen terminologi enn straffeloven 1902. Det er derfor behov for å gjøre visse endringer i straffeprosessloven for å tilpasse loven til denne nye terminologien. Begrepsendringer som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke opprettholdes, er omtalt i punkt 6.4 og 6.5 ovenfor.

I *høringsnotatet* punkt 4.3.6.3 side 54-55 uttaler departementet følgende:

«I straffeloven 2005 er det benyttet ny terminologi. Begrepene «legeme eller helbred» er erstattet med «kropp eller helse», jf. straffeloven 2005 § 273 og Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 6.2.3.1 side 172-173. I tråd med terminologien i den nye straffeloven foreslår departe-

mentet at begrepene «legeme eller helbred» erstattes med «kropp eller helse» i straffeprosessloven § 107 a første ledd bokstav c, se lovforslaget § 4 om endringer i andre lover nr. 85. Departementets lovforslag avviker på dette punktet fra forslaget om endring av straffeprosessloven § 107 a i straffeloven 2005 § 412, blant annet fordi bestemmelsen er omredigert ved senere lovendringer.

I straffeloven 2005 er betegnelsen «falsk» forklaring erstattet med «uriktig» forklaring, jf. straffeloven 2005 § 221 og Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 3.2 side 83. I samsvar med den nye terminologien foreslår departementet at betegnelsen «falsk forklaring» erstattes med «uriktig forklaring» i straffeprosessloven §§ 22, 128 første ledd og 391 første ledd nr. 1, jf. lovforslaget § 4 om endringer i andre lover nr. 85.»

Det er ingen *høringsinstanser* som har uttalt seg om de nevnte begrepsendringene. Departementet fastholder på denne bakgrunn forslaget slik det fremgår av høringsnotatet, se lovforslaget § 5 og merknadene til endringene i straffeprosessloven §§ 22, 107 a, 128 og 391 i punkt 12.5 i proposisjonen.

6.7 Tilpasninger i straffeprosessloven fjerde del om tvangsmidler

6.7.1 Generelt

Straffeprosessloven fjerde del omhandler bruk av tvangsmidler i en straffesak. Adgangen til tvangsmiddelbruk er for en stor del betinget av straffeframmen for det aktuelle lovbruddet, eventuelt av at straffebudet er særskilt oppregnet i tvangsmiddelbestemmelsen. For at straffeloven 2005 skal kunne tre i kraft, er det nødvendig å foreta justeringer i tvangsmiddelbestemmelsene – særlig ved at henvisninger til straffeloven 1902 erstattes med henvisninger til korresponderende bestemmelser i straffeloven 2005. På grunn av det store antallet henvisninger i tvangsmiddelbestemmelsene, er disse skilt ut til egen behandling i punktet her. I tillegg til henvisningsendringer behandles i punktet her også andre tilpasninger som bør gjøres i reglene om tvangsmidler i forbindelse med ikraftsettingen.

Ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 er det vedtatt enkelte endringer i straffeprosessloven fjerde del, blant annet ved at det er fastsatt nye bestemmelser i straffeprosessloven §§ 173 a, 214 a og 214 b. I *høringsnotatet* ble det foreslått ytterligere justeringer, jf. punkt 4.3.3.2 side 36 flg.

Om terskelen for å gjøre justeringer i straffeprosessloven som følge av nye strafferammer heter det i punkt 4.3.3.1 side 36:

«Departementet legger til grunn at terskelen for å foreta eventuelle justeringer i straffeprosessloven som følge av de nye strafferammene, bør ligge relativt høyt i forbindelse med ikraftsettingen av straffeloven 2005. Erfaringene med den nye straffeloven vil imidlertid kunne lede til at det er naturlig å gjøre justeringer på et senere tidspunkt. (...)»

I det følgende vurderes hvilke endringer som bør foretas i straffeprosessloven fjerde del i forbindelse med ikraftsettingen av straffeloven 2005. Departementet gjør for ordens skyld oppmerksom på at de nye henvisningene til straffeloven 2005 ikke er til hinder for bruk av tvangsmidler i saker som gjelder overtredelse av straffeloven 1902 der denne kommer til anvendelse, og som etter gjeldende rett kan gi adgang til tvangsmiddelbruk.

6.7.2 Pågrepelse og fengsling

6.7.2.1 Høringsnotatet

I høringsnotatet punkt 4.3.3.2.1 side 36 flg. foreslo departementet justeringer i enkelte bestemmelser i straffeprosessloven kapittel 14 om pågrepelse og fengsling.

Henvisningene i § 171 annet ledd til straffeloven 1902 § 39 om tvungent psykisk helsevern og § 39 a om tvungen omsorg ble foreslått erstattet med henvisninger til henholdsvis § 62 og § 63 i straffeloven 2005.

Videre ble det reist spørsmål om det bør foretas ytterligere justeringer i § 171 som følge av ikraftsettingen av ny straffelov:

«(...) Bestemmelsen angir i første ledd krav om skjellig grunn til mistanke om en eller flere handlinger som kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder. Departementet har vurdert strafferammene i straffeloven 2005 opp mot terskelen i § 171. Ved ikraftsettingen av ny straffelov vil straffeprosessloven § 171 få et justert virkeområde. Blant annet vil mindre tyveri (naskeri etter straffeloven 1902 § 391 a) falle utenfor. Slike overtredelser skal etter straffeloven 2005 § 323 straffes med bot. Strafferammen for naskeri etter straffeloven 1902 ble hevet ved lov 28. juni 2002 nr. 55, med sikte på å utvide privatpersoners adgang til å pågripe

naskere, jf. straffeprosessloven § 171 jf. § 176 første ledd annet punktum. Da straffeloven 2005 ble forberedt fant ikke departementet grunn til å reversere denne adgangen, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 8.3.3 side 283. Departementet foreslo derfor å innta en hjemmel for pågrepelse ved mistanke om overtredelse av straffeloven 2005 § 323 i straffeprosessloven § 171. Det kan imidlertid synes som om dette ved en inkurie ikke ble tatt med i lovforslaget. I lys av dette foreslår departementet nå å innta en slik hjemmel i straffeprosessloven § 171, se lovutkastet § 4 nr. 85. For øvrig kan departementet for sin del ikke se at det er behov for tilpasninger med utgangspunkt i strafferammekravet i straffeprosessloven § 171.

Departementet vil for ordens skyld nevne at straffeloven 2005 § 80 første ledd bokstav b om forsøk fører til en viss utvidelse av virkeområdet til § 171. Etter gjeldende rett *skal* forsøk straffes mildere, jf. straffeloven 1902 § 51. Det er lagt til grunn at ved vurderingen av om strafferammekravet i § 171 er oppfylt, vil maksimalstraffen i en bestemmelse ved et forsøk ikke kunne benyttes, jf. Bjerke, Keiserud, Sæther, Straffeprosessloven kommentarutgave, bind I side 621. I de bestemmelsene hvor det uttrykkelig fremgår at forsøkshandlinger også er omfattet, kan tvangsmidlet benyttes selv om forsøkshandlingen ikke oppfylder kravet til strafferamme, se for eksempel straffeprosessloven § 172. Straffeloven 2005 § 80 første ledd bokstav b, viderefører straffnedsettelsesregelen i gjeldende § 51 første ledd annet alternativ, jf. Ot.prp.nr. 90 (2003-2004) punkt 30.1 side 470. Regelen om at forsøk alltid skal straffes mildere er ikke videreført, jf. Ot.prp.nr. 90 (2003-2004) punkt 27.3.4.2 side 370. Bestemmelsen innebærer at det vil være noen flere handlinger som nå vil tilfredsstille terskelen i straffeprosessloven § 171. Departementet kan imidlertid for sin del ikke se at bestemmelsene om forsøk i straffeloven 2005 medfører behov for tilpasninger knyttet til straffeprosessloven § 171.»

I høringsnotatet ble det også foreslått enkelte justeringer i straffeprosessloven § 172 om såkalt rettshåndhevelsesarrest. I tråd med terminologien i straffeloven 2005 foreslo departementet at betegnelsen «forbrytelse» i § 172 bokstav a erstattes med «lovbrudd». Etter en gjennomgåelse av strafferammene i straffeloven 2005 for å avdekke mulige uheldige konsekvenser, fant en imidlertid

ikke grunn til å foreslå justeringer vedrørende strafferammekravet i § 172 bokstav a.

I § 172 bokstav b ble begrepet «forbrytelse» foreslått erstattet av formuleringen «overtredelse av». Den gjeldende oppregningen av straffebud ble foreslått erstattet med henvisninger til straffeloven 2005 § 272 om grov kroppskrenkelse og § 274 om grov kroppsskade.

Med hensyn til § 172 tredje punktum om forhøyelse av maksimumsstraffen ved gjentakelse eller sammenstøt – samt de tilsvarende bestemmelsene i § 186 a tredje ledd bokstav a annet punktum og bokstav b annet punktum – ble det uttalt i punkt 4.3.3.2.1 side 38:

«Det er videre spørsmål om det bør gjøres endringer i § 172 tredje punktum og § 186 a tredje ledd bokstav a annet punktum og bokstav b annet punktum. I disse bestemmelsene er det fastsatt at forhøyelse av maksimumsstraffen på grunn av gjentakelse eller sammenstøt av forbrytelser ikke kommer i betraktning. I straffeloven 2005 § 79 er det vedtatt en bestemmelse som inneholder generelle straffskjerpende sidestrafferammer for sammenstøt av lovbrudd, gjentakelse og organisert kriminell virksomhet. Bestemmelsen viderefører gjeldende straffelov §§ 60 a, 61 og 62 med ikke uvesentlige endringer, jf. Ot.prp.nr. 90 (2003-2004) punkt 30.1 side 469. Etter § 79 første ledd bokstav a og b skal forhøyelse av lengstestrafen bare få betydning for lovbestemmelser som har bestemt at den forhøyde lengstestraff skal tillegges rettslig virkning. I tråd med dette foreslår departementet at straffeprosessloven § 172 tredje punktum og § 186 a tredje ledd bokstav a annet punktum og bokstav b annet punktum, oppheves, jf. lovforslaget § 4 nr. 85.»

I straffeprosessloven § 188 foreslo departementet at henvisningen i annet ledd tredje punktum til straffeloven 1902 § 39 a om tvungen omsorg erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 63.

6.7.2.2 Høringsinstansenes syn

I høringen har *Den Norske Advokatforening* kommentert spørsmålet om fortsatt adgang til pågripelse ved mistanke om mindre tyveri (naskeri) etter straffeloven 2005 § 323:

«I straffeloven av 2005 skal overtredelse av naskeribestemmelsen bare straffes med bøter. Likevel foreslår departementet på side 37 at

mistanke om naskeri skal være pågripelsesgrunnlag etter strpl. § 171. Advokatforeningen kan ikke se at det er dokumentert behov for at et ethvert lite enkelttilfelle av naskeri skal være tilstrekkelig pågripelsesgrunnlag. Det er i mange tilfelle en overreaksjon mot unge lovovertrедere som stjeler en sjokolade e.l. Dette har også en side mot prioritering av politiets begrensede ressurser. Det må kreves noe mer, f.eks. gjentakelse eller større verdigjenstand, slik at man er over i tyveribestemmelsen. Videre vises til at formålet er å gi grunnlag for privatpersoner til å pågripe. Dette er uheldig, særlig i slike situasjoner hvor det ikke skal mye til før inngrep blir uforholdsmessig.»

Kripas, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, påpeker på sin side at straffeloven 1902 § 391 a ikke bare omfatter naskeri, men også mindre alvorlige tilfeller av underslag, heleri og bedrageri. Høringsinstansen mener at det kan være like sterke grunner for å pågripe ved mistanke om slike lovbrudd og foreslår derfor at man i straffeprosessloven § 171 annet ledd tilføyer en henvisning til straffeloven 2005 §§ 326, 334, 339 og 373. Alternativt peker Kripas på at man kan beholde dagens strafferammer for de nevnte lovbrudd.

6.7.2.3 Departementets vurdering

Av forslagene i høringsnotatet til endringer i straffeprosesslovens regler om pågripelse og fengsling er det kun spørsmålet om pågripelse ved mistanke om mindre tyveri (naskeri) som er kommentert av høringsinstansene. Etter lovendring 28. juni 2002 nr. 55 tilfredsstiller strafferammen for naskeri etter straffeloven 1902 § 391 a terskelen for pågripelse. Det synes klart forutsatt at pågripelsesadgangen skal opprettholdes ved ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. følgende uttalelse i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 8.3.3 side 283:

«(...) Departementet mener det ikke er grunn til å reversere privatpersoners adgang til å pågripe naskere, og viser til drøftelsen av spørsmålet i Ot.prp. nr. 66 (2001-2002) kapittel 18, side 126-127. En nedsettelse av strafferammen for naskeri vil imidlertid, uten endringer i straffeprosesslovens regler om pågripelse, føre til at straffeprosessloven ikke lenger vil hjemle adgang til pågripelse som nevnt. Departementet mener dette bør løses ved å endre straffeprosesslovens pågripelsesbestemmelse, ved å føye til et nytt annet ledd som hjemler pågripelse også ved mistanke om overtredelse av

straffeloven 2005 § 323, se forslaget til endring av straffeprosessloven § 171, 1. ledd.»

Endringen synes likevel i sin tid å være utelatt i lovforslaget – formentlig ved en inkurie. Departementet kan ikke se at spørsmålet står i noen vesentlig annen stilling i dag og opprettholder på denne bakgrunn forslaget om en uttrykkelig hjemmel for pågrepelse ved mistanke om mindre tyveri etter straffeloven 2005 § 323, jf. forslaget til endring av straffeprosessloven § 171 i lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven, som svarer til forslaget i høringsnotatet.

Hva gjelder *Kripas'* innspill vedrørende lovbruddene som er nevnt i straffeloven 1902 § 391 a siste ledd, er departementet i og for seg enig i at gjeldende rett gir adgang til pågrepelse også her. Begrunnelsen som er gitt i Ot.prp. nr. 66 (2001–2002) punkt 18 for utvidelse av pågripelsesadgangen ved naskeri, synes imidlertid ikke å strekke seg så langt som til å gjelde de øvrige lovbruddene som omhandles i § 391 a. Det samme gjelder uttalelsene i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009). En kan derfor ikke se at det i denne omgang er grunn til gi adgang til pågrepelse etter straffeprosessloven § 171 ved mindre underslag, heleri, hvitvasking og bedrageri.

Med hensyn til øvrige endringsforslag har høringen ikke frembrakt innvendinger. Departementet fastholder på denne bakgrunn forslagene slik de fremgår av høringsnotatet, jf. lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven og merknader til endringene i straffeprosessloven §§ 171, 172, 186 a og 188 i proposisjonen punkt 12.5.

6.7.3 Ransaking

6.7.3.1 Høringsnotatet

I høringsnotatet punkt 4.3.3.2.2 side 38 flg. foreslo departementet tilpasninger i straffeprosesslovens regler om ransaking. Det ble foreslått at henvisningen i straffeprosessloven § 196 til straffeloven 1902 §§ 44 og 46 skulle erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd. Straffeprosessloven § 199 a annet ledd ble videre foreslått opphevet, da bestemmelsen viser til straffeloven 1902 § 339 nr. 1, som ikke er videreført i straffeloven 2005.

Straffeprosessloven § 200 a gjelder ransaking uten underretning (såkalt hemmelig ransaking). Etter bestemmelsen kan metoden for det første benyttes i saker med strafferamme på ti års fengsel eller mer. I høringsnotatet uttalte departementet at en har vurdert strafferammene i straf-

feloven 2005 opp mot dette strafferammekravet, men ikke kunnet se at terskelen gir grunn til justeringer.

Etter § 200 a kan ransaking uten underretning for det andre benyttes i etterforskning av visse særskilt oppregnede straffebud. Om henvisningsendringer i bestemmelsen uttales i høringsnotatet:

«Straffeprosessloven § 200 a viser til en rekke paragrafer i straffeloven 1902 som på nærmere vilkår gir grunnlag for ransaking uten underretning. Departementet foreslår at henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a, 94 jf. 90, erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 123, 125, 121, 126 og 127 jf. 123, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.2 side 308 flg. I Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 7.10 side 141-142 fremgår det at gjeldende § 94 annet ledd ikke er videreført som sådan i straffeloven 2005, men det er vist til at handlingene vil kunne rammes av andre bestemmelser. I lys av dette reiser departementet spørsmål om det bør vises til ytterligere bestemmelser i straffeloven 2005 i straffeprosessloven § 200 a. Den sistnevnte problemstillingen vil kunne reises også med hensyn til andre bestemmelser som i dag henviser til straffeloven 1902 § 94 annet ledd, jf. nedenfor.

Ransaking kan videre iverksettes uten underretning ved mistanke om overtredelse av straffeloven 1902 § 104 a første ledd annet punktum, § 104 a annet ledd jf. første ledd annet punktum og § 147 d. Straffeloven 2005 § 128 første punktum viderefører gjeldende § 104 a første ledd første punktum, og de omstendigheter som er nevnt i § 104 a første ledd annet punktum tillegges vekt ved straffutmålingen, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 7.11.4.1 side 146. Straffeloven 2005 § 129 viderefører i hovedsak § 104 a annet ledd. Se Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.2 side 313-314. Straffeloven 1902 § 147 d og straffeloven 2005 § 136 a om deltagelse i en terrororganisasjon ble føyd til ved lov 21. juni 2013 nr. 85. Bestemmelsene er like, jf. Prop.131 L (2012-2013) punkt 14.4 side 90. På dette punktet har departementet i lovforslaget foreløpig lagt til grunn at det i straffeprosessloven § 200 a kan vises til straffeloven 2005 § 129 og § 136 a. Departementet ber imidlertid høringsinstansene vurdere om det i tillegg bør vises til straffeloven 2005 § 128. Den sistnevnte problemstillingen vil kunne reises også overfor andre bestemmelser som i dag henviser til straffe-

loven 1902 § 104 a første ledd annet punktum, jf. nedenfor.

Departementet foreslår videre at henvisningen i § 200 a til straffeloven 1902 § 162 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 231, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.4 side 409. Henvisningen til § 317 jf. § 162 foreslås erstattet med en henvisning til straffeloven 2005 § 332 jf. § 231 og § 337 jf. § 231. Se Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.8 side 454 flg. Departementet reiser her spørsmål om det i tillegg bør vises til straffeloven §§ 335 og 340 som gjelder uaktsomt heleri og hvitvasking, i lys av gjeldende § 317 sjette ledd, jf. lovforslaget § 4 nr. 85, hvor det sistnevnte er angitt med hakeparentes.»

Med hensyn til § 200 a første ledd annet punktum om betydningen av forhøyelse av maksimumsstraff ved gjentakelse eller sammenstøt, ble det foreslått at denne utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 79.

I § 200 a tredje ledd fjerde punktum om hvor lenge underretning kan utsettes, foreslo departementet i høringsnotatet å erstatte henvisningen til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17. Det ble samtidig reist spørsmål om det også bør vises til straffeloven 2005 § 184, som svarer til 1902-loven § 95 annet ledd.

6.7.3.2 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser har uttalt seg særskilt om forslaget til endringer i straffeprosessloven §§ 196 og 199 a.

Det er heller ingen høringsinstanser som har uttalt seg om straffebudene som er foreslått å erstatte henvisningene i straffeprosessloven § 200 a første ledd til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91a og 94 jf. 90. Hva gjelder spørsmålet om man bør innta flere straffebud til erstatning for dagens henvisning til straffeloven 1902 § 94, bemerker *Politiets sikkerhetstjeneste* at en ikke har erfaringer som tilsier henvisninger til andre bestemmelser.

Det er heller ingen høringsinstanser som har innvendinger til forslaget om å erstatte henvisningene til straffeloven 1902 §§ 104 a første ledd annet punktum, 104 a annet ledd jf. første ledd annet punktum og 147 d med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 129 og 136 a. *Riksadvokaten* antar imidlertid at også en henvisning til § 128 bør med på grunn av lovbruddets karakter og slektskap med straffeloven 1902 § 104 a. Også *Politi-direktoratet* mener det bør inntas en henvisning til

§ 128 og viser til at dette vil gi best sammenheng med henvisningen til straffeloven 2005 § 136 a. *Det nasjonale statsadvokatembetet, Oslo statsadvokatembeter og Politiets sikkerhetstjeneste* mener man i § 200 a bør vise til både straffeloven 2005 §§ 128 og 136. Sistnevnte høringsinstans viser til at disse sakstypene ofte dreier seg om personer eller miljøer som opererer i det skjulte, slik at muligheten for å nå frem med tradisjonelle etterforskningsmetoder er begrenset. Videre uttales:

«Straffeloven § 128 har flere paralleller til straffeloven § 129, hvilket tilsier at det også bør være anledning til å nytte samme tvangsmidler, hva enten det gjelder etterforskning av et lovbrudd som er begått eller det gjelder å avverge et lovbrudd en har grunn til å tro en eller flere kommer til å begå. Siden dagens bestemmelser i straffeprosessloven åpner for bruk av skjulte tvangsmidler ved mistanke om overtredelse av straffeloven § 104a første ledd annet punktum vil en, ved å unnlate å inkludere § 128, i realiteten snevre inn adgangen til å nytte skjulte tvangsmidler i etterforskningen av slike lovbrudd, uten at dette synes å være mer enn en utilsiktet konsekvens av at straffeloven § 104a første ledd annet punktum ikke videreføres i lovteksten til den nye lov § 128. Men som departementet er inne på vil omstendighetene nevnt i gjeldende § 104a første ledd annet punktum fremdeles tillegges vekt ved straffutmålingen ved overtredelse av § 128.

Også når det gjelder straffeloven § 136 er det grunn til å peke på sammenhengen mellom bestemmelsene. Mens straffeloven § 136a blant annet rammer rekruttering av medlemmer til en terrororganisasjon, rammer straffeloven § 136 blant annet den som rekrutterer noen til å begå en terrorhandling. Hensett sakens alvor og straffverdigheten av de ulike handlinger bør henvisningen i straffeprosessloven §§ 200a, 202c og 222d ikke begrenses til § 136a, men også omfatte § 136.»

Enkelte høringsinstanser uttaler seg om hvorvidt man i straffeprosessloven § 200 a første ledd bør vise til straffeloven 2005 §§ 335 og 340 om uaktsomt heleri og hvitvasking. Dette gjelder *Riksadvokaten*, som antar at det ikke er noe egentlig behov for en videreføring av henvisningen til straffeloven 1902 § 317 for så vidt gjelder uaktsom overtredelse. Heller ikke *Den Norske Advokatforening* mener det bør vises til de nevnte bestemmelsene, og uttaler:

«Advokatforeningen mener at det ikke bør henvises til straffeloven 2005 §§ 335 og 340 om uaktsomt heleri og hvitvasking. Dette innebærer neppe noen reell innskrenkning, idet det neppe er mange praktiske tilfeller av uaktsomme forgåelser av denne typen som vil være alvorlige nok til å tilfredsstille det skjerpede forholdsmessighetskravet som gjelder for iverksetting av skjulte etterforskningsmetoder. Behovet for å ramme de uaktsomme forgåelser er heller ikke dokumentert eller begrunnet.»

Politihøgskolen har generelle synspunkter på tvangsmiddelbestemmelsenes henvisninger til straffebud med ulike skyldformer:

«Selv om den nye straffeloven har lagt vekt på å få en mer enhetlig og logisk oppbygging og redigering, kan det synes som om det til en viss grad beror på tilfeldigheter hvorvidt forsettlig og uaktsomme overtredelser av den samme handlingsnorm er skilt ut i forskjellige paragrafer, eller «bare» fremgår av forskjellige ledd i samme paragraf. Når det i tvangsmiddelbestemmelsene viser til paragrafer kan en slik ulik redigering få betydning for tvangsmiddelbruken. Det er f.eks. ikke noen tvil om at også uaktsom narkotikaovertrødelse vil gi grunnlag for kommunikasjonskontroll, jf. strpl. § 216a, jf. ny straffelov §§ 231 og 232. Når det derimot kommer til hemmelig ransaking i saker om heleri og hvitvasking, må det spesifikt vises til straffeloven §§ 335 og 340 for at tvangsmidlet kan brukes ved utaktsomhetsforgåelser.

Etter Politihøgskolens oppfatning disponerer straffelovens redigering her for utilsiktede og uheldige resultater. Det er flere veier ut av dette. Den mest ryddige ville være å gå gjennom straffeloven og sørge for en enhetlig redigering av forsettlig og uaktsomme overtredelser av den samme handlingsnorm. Dette er det trolig ikke tid til på det nåværende tidspunkt. Den andre mulighet er å ta standpunkt til om det er overtredelse av handlingsnormen, eller skylden (straffverdigheten) som skal være avgjørende for om et gitt tvangsmiddel kan brukes. Etter Politihøgskolens vurdering bør det være mistanke om overtredelse av handlingsnormen som er avgjørende for om et tvangsmiddel kan benyttes eller ikke. Tvangsmidler benyttes gjerne tidlig i en etterforskning hvor det er vanskelig å avgjøre handlingen er forsettlig eller uaktsom. Ofte vil skyldgraden først kunne avgjøres når etterforskningen er avsluttet. Det vil forenkle og være tidsbespa-

rende om man på et tidlig tidspunkt i etterforskningen ikke må bevise at det mest sannsynlig foreligger en forsettlig handling.

Politihøgskolen foreslår derfor at man gjennomgår tvangsmiddelbestemmelsene på nytt og forsikrer seg om at både forsettlig og uaktsom overtredelse av den samme handlingsnorm, gir grunnlag for bruk av det aktuelle tvangsmiddel. Det følger av dette bl.a. at Politihøgskolen gir sin tilslutning til at straffeloven §§ 335 og 340 føyes til i strpl. § 200a.»

Også *Kripas*, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, mener at § 200 a bør vise til bestemmelsene om uaktsomt narkotikaheleri og uaktsom hvitvasking av narkotikautbytte.

Med hensyn til straffeprosessloven § 200 a første ledd siste punktum er *Kripas*, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, enig i at bestemmelsen kan sløyfes som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 79.

Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger til forslaget om å erstatte henvisningen i straffeprosessloven § 200 a tredje ledd til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17. *Kripas*, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, uttaler at man ut fra lovteksten og de typiske handlinger som rammes av straffeloven 2005 § 184, ikke har erfaring med situasjoner der hemmelig ransaking vil være hensiktsmessig, og som gjør at man bør vise til denne bestemmelsen. *Politiets sikkerhetstjeneste* kan for sin del ikke se at det er grunnlag for å ta inn en henvisning til § 184. Det vises til at § 184 ikke omfattes av de bestemmelser som nevnes i første ledd eller har tilstrekkelig høy strafferamme til at tvangsmiddelet i utgangspunktet kan benyttes ved slik overtredelse.

Kripas, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, uttaler seg om enkelte bestemmelser som ikke er omtalt i høringsnotatet. Om straffeprosessloven §§ 192 og 195 og adgangen til å foreta ransaking ved mistanke om mindre tyveri mv. heter det i høringsuttalelsen:

«Muligheten for å ransake hvor mistanken gjelder f. eks. naskeri (straffeloven 2005 § 323) er en problemstilling vi ikke kan se er berørt i høringsnotatet. For å iverksette ransaking, jfr. straffeprosessloven §§ 192 første ledd og 195 første ledd, kreves det som kjent mistanke om en straffbar handling som kan medføre frihetsstraff. For overtredelse av straffeloven 2005 § 323 er straffen bot. Selv om mistenkte samtykker, er det i beste fall tvilsomt om det er adgang

til ransaking, jfr. Andenæs/Myhre side 313/314 og Bjerke m.fl. side 684. Dette kan skape betydelig problemer ved etterforskning av for eksempel butikktysterier. Det samme gjør seg gjeldende i forhold til mindre underslag, bedrageri og heleri. For å sette problemstillingen på spissen - selv om man ser at mistenkte tar en vare og putter den i lomma, vil man ikke ha hjemmel til å ransake vedkommende for å få tilbake varen. Det finnes flere måter å løse dette på. Man kan endre § 192 første ledd og 195 første ledd, slik at det blir tilstrekkelig at mistanken gjelder et «*straffbart forhold*», eller man kan i bestemmelsenes første punktum tilføye "*eller gjelder overtredelse av straffeloven §§ 326, 334, 339 eller 373*". Et tredje, og kanskje enklere alternativ, kan være at man beholder den strafferammen som tilsvarende lovbrudd har ifølge straffeloven 1902 § 391a.»

6.7.3.3 Departementets vurdering

Adgang til ransaking etter straffeprosessloven §§ 192 og 195 ved mistanke om naskeri foreligger i dag som følge av at strafferammen i straffeloven 1902 § 391 a tilfredsstiller bestemmelsenes vilkår om «frihetsstraff». Når den øvre strafferammen for mindre tyveri i straffeloven 2005 § 323 reduseres til bot, vil dette ikke lenger være tilfellet. I høringen har *Kripos* kommet med innspill om at det bør foretas endringer i straffeprosessloven §§ 192 og 195 for å opprettholde adgangen til ransaking ved mistanke om mindre tyveri mv. Departementet er enig i at gode grunner taler for at det fortsatt bør være slik adgang i tilfeller av mindre tyveri (straffeloven 2005 § 323). Departementet går imidlertid ikke inn for å tilføye ytterligere straffebud i straffeprosessloven §§ 192 og 195 som foreslått av *Kripos*. Det synes på dette punktet hensiktsmessig å ha samme regulering i straffeprosessloven § 171 og §§ 192 og 195.

Som det fremgår av punkt 6.7.2 ovenfor ble det i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 8.3.3 side 283 forutsatt at adgangen til pågrep etter straffeprosessloven § 171 ved mistanke om mindre tyveri ikke skulle forsvinne til tross for den reduserte strafferammen. Etter departementets syn bør det samme gjelde for adgangen til å foreta ransaking. Det vises til at inngangsvilkåret om «frihetsstraff» for ransaking er mindre strengt enn strafferammekravet ved pågrep, som er «høyere straff enn fengsel i 6 måneder», jf. straffeprosessloven § 171 første ledd. Departementet antar dessuten at en adgang til å ransake vil være særlig praktisk for eksempel i etterforskningen av

mindre butikktysterier. På denne bakgrunn foreslås å endre straffeprosessloven §§ 192 og 195 for å klargjøre at det fremdeles skal være adgang til ransaking ved mistanke om mindre tyveri etter straffeloven 2005 § 323.

I høringsnotatet er det foreslått en rekke henvisningsendringer i straffeprosessloven § 200 a om såkalt hemmelig ransaking. Departementet fastholder forslaget om å erstatte henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a og 94 jf. 90 med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 121, 123, 125, 126 og 127 jf. 123, og viser til at ingen høringsinstanser har hatt merknader til dette. Det samme gjelder forslaget om å erstatte henvisningene til straffeloven 1902 §§ 104 a første ledd annet punktum, 104 a annet ledd jf. første ledd annet punktum og 147 d med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 129 og 136 a. I tilknytning til de sistnevnte bestemmelsene har flere høringsinstanser fremholdt at det også bør vises til straffeloven 2005 § 128. Departementet ser at det vil medføre en viss innsnevring av dagens adgang til tvangsmiddelbruk etter straffeprosessloven § 200 a dersom man ikke også viser til straffeloven 2005 § 128, og slutter seg til de høringsinstansene som går inn for en slik tilføyelse. Etter departementets oppfatning bør imidlertid adgangen begrenses til saker som gjelder § 128 første punktum. Bakgrunnen for dette er at annet punktum erstatter straffeloven 1902 § 133 om rekruttering til militær virksomhet for en fremmed stat, som ikke gir grunnlag for bruk av ransaking etter straffeprosessloven § 200 a.

I høringsnotat 12. juli 2012 om kriminalisering av forberedelse til terrorhandling, utvidet adgang til tvangsmiddelbruk mv. vises det til et forslag fra Politiets sikkerhetstjeneste om å utvide adgangen til å benytte tvangsmidler i saker om oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger etter straffeloven 1902 § 147 c. Bestemmelsen i § 147 c vil erstattes av straffeloven 2005 § 136. Som det fremgår av punkt 6.7.3.2 ovenfor, har flere høringsinstanser tatt til orde for å utvide adgangen til hemmelig ransaking etter straffeprosessloven § 200 a til å gjelde saker om straffeloven 2005 § 136. Forslaget tilsvarer i hovedsak det som er fremsatt i nevnte høringsnotat. Departementet tar sikte på å ta stilling til spørsmålet i forbindelse med den videre oppfølgingen av det nevnte høringsnotatet.

Departementet foreslo i høringsnotatet om ikraftsetting av straffeloven 2005 at henvisningen i straffeprosessloven § 200 a til straffeloven 1902 § 162 erstattes med en henvisning til ny straffelov § 231, samt at henvisningen til 1902-loven § 317 jf.

§ 162 erstattes med en henvisning til 2005-loven § 332 jf. § 231 og § 337 jf. § 231. Departementet følger opp dette. Det ble samtidig reist spørsmål om man også bør vise til §§ 335 og 340 om uaktsomt heleri og hvitvasking, i lys av straffeloven 1902 § 317 sjette ledd. Høringen har frembrakt ulike synspunkter på dette. Departementet har merket seg de ulike oppfatningene, men mener det er grunn til å inkludere bestemmelsene om uaktsomt narkotikaheleri og uaktsom hvitvasking av utbytte fra narkotikalovbrudd i oppregningen i straffeprosessloven § 200 a. Det vises til at dagens henvisning til straffeloven 1902 § 317 i sin helhet gjør at også uaktsomme overtredelser er omfattet av tvangsmiddeladgangen, slik at dette vil være best i tråd med gjeldende rett. For øvrig bemerker departementet at en ikke ser behov for å foreta ytterligere endringer i tvangsmiddelhjemlene knyttet til uaktsomme overtredelser nå.

I straffeprosessloven § 200 a tredje ledd fjerde punktum er det vist til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9. Departementet viderefører forslaget i høringsnotatet om å erstatte denne henvisningen med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17. En er videre enig med *Kripas* og *Politiets sikkerhetstjeneste* i at det ikke er behov for å vise til § 184, all den tid denne bestemmelsen ikke gir grunnlag for ransaking etter straffeprosessloven § 200 a første ledd.

For øvrig fastholder departementet forslagene til endringer i straffeprosessloven kapittel 15 slik de fremgår av høringsnotatet, jf. også lovforslaget § 5 og merknadene til endringene i straffeprosessloven §§ 192, 195, 196, 199 a og 200 a i proposisjonen punkt 12.5.

6.7.4 Skjult fjernsynsovervåking og teknisk sporing

6.7.4.1 Høringsnotatet

I høringsnotatet punkt 4.3.3.2.3 side 39-40 ble det foreslått justeringer i enkelte bestemmelser i straffeprosessloven kapittel 15 a om skjult fjernsynsovervåking og teknisk sporing.

Straffeprosessloven § 202 b gjelder teknisk sporing. Om behovet for endringer i denne bestemmelsen uttales i høringsnotatet:

«Straffeprosessloven § 202 b angir at teknisk peileutstyr kan benyttes i saker som angår handlinger som kan medføre straff av fengsel i fem år eller mer, eller som rammes av straffeloven §§ 90, 91, 91 a, 94 jf. 90, eller av 162 c. I likhet med straffeprosessloven § 200 a antar

departementet at de første fire henvisningene kan byttes ut med straffeloven 2005 §§ 123, 125, 121, 126 og 127 jf. 123, se ovenfor. Departementet foreslår videre at henvisningen til straffeloven 1902 § 162 c erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 198 jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.5 side 349. Første ledd annet punktum utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 79.»

Vedrørende straffeprosessloven § 202 c – som gjelder såkalt personnær teknisk sporing – uttalte departementet at en ikke fant grunn til å gjøre justeringer ut fra strafferammekravet på ti års fengsel eller mer. Henvisningene i § 202 c første ledd til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a og 94 jf. 90 ble foreslått erstattet på samme måte som i straffeprosessloven §§ 200 a og 202 b, jf. over. Henvisningene til §§ 104 a første ledd annet punktum, 104 a annet ledd jf. første ledd annet punktum og 147 d, ble foreslått erstattet med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 129 og 136 a.

Henvisningen i straffeprosessloven § 202 c første ledd annet punktum til § 202 b første ledd annet punktum blir overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 79. Denne ble således foreslått tatt ut.

I § 202 c sjette ledd, som gjelder utsatt eller unnlatt underretning, er det vist til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9. Departementet uttalte i høringsnotatet at det synes hensiktsmessig å erstatte denne henvisningen med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17, og eventuelt også til straffeloven 2005 § 184, jf. begrunnelsen i punkt 6.7.3 ovenfor.

6.7.4.2 Høringsinstansenes syn

Oslo statsadvokatembeter fremholder at straffeloven 2005 §§ 128, 129 og 136 bør gi grunnlag for skjult fjernsynsovervåking og teknisk sporing etter straffeprosessloven §§ 202 a, 202 b og 202 c.

Det nasjonale statsadvokatembetet uttaler at en «støtter departementets forslag med den tilføyelse at 2005 § 136 også opptas i den særskilte oppregningen, som vårt forslag vedrørende ransaking uten underretning». I lys av strafferammen i § 136 synes uttalelsen å knytte seg til straffeprosessloven § 202 c. Også *Politiets sikkerhetstjeneste* uttaler seg om straffeprosessloven § 202 c, og mener man her også bør vise til §§ 128 og 136. På samme måte som for § 200 a kan *Politiets sikkerhetstjeneste* dessuten ikke se at det er grunn til å vise til straffeloven 2005 § 184 i straffeprosessloven § 202 c sjette ledd.

6.7.4.3 Departementets vurdering

I høringsnotatet foreslo departementet ingen endringer i straffeprosessloven § 202 a om skjult fjernsynsovervåking. Departementet kan heller ikke i lys av høringen se at det er behov for slike endringer, hensett til vilkårene i bestemmelsen.

Når det gjelder straffeprosessloven § 202 b om teknisk sporing, fastholder departementet i hovedsak forslaget i høringsnotatet. Til forskjell fra høringsnotatet foreslår departementet imidlertid å inkludere også straffeloven 2005 § 128 første punktum i opplistingen over lovbrudd som gir grunnlag for teknisk sporing, jf. også uttalelsen fra *Oslo statsadvokatembeter*. Departementet legger til grunn at dette vil gi best sammenheng med de øvrige tvangsmiddelhjemplene, der det er inntatt en henvisning til § 128 første punktum.

I straffeprosessloven § 202 c om såkalt personær teknisk sporing fastholder departementet forslaget om å erstatte henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a og 94 jf. 90 med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 121, 123, 125, 126 og 127 jf. 123. Hva gjelder henvisningene til straffeloven 1902 § 104 a første ledd annet punktum og § 104 a annet ledd jf. første ledd annet punktum, foreslås at det i tillegg til straffeloven 2005 § 129 også vises til § 128 første punktum. Det vises til begrunnelsen i punkt 6.7.3 ovenfor. I høringen har det fremkommet synspunkter om at man – på samme måte som ved hemmelig ransaking etter straffeprosessloven § 200 a – bør vise til straffeloven 2005 § 136 i tillegg til § 136 a. Som det fremgår av punkt 6.7.3 vil departementet ta stilling til forslaget i forbindelse med oppfølgingen av høringsnotat 12. juli 2012 om kriminalisering av forberedelse til terrorhandling, utvidet adgang til tvangsmiddelbruk mv.

På samme måte som for straffeprosessloven § 200 a finner departementet ikke grunn til i § 202 c sjette ledd å vise til straffeloven 2005 § 184 i tillegg til kapittel 17. Det vises til begrunnelsen i punkt 6.7.3.

Det vises til departementets lovforslag § 5 og merknadene til §§ 202 b og 202 c i proposisjonen punkt 12.5.

6.7.5 Båndlegging av formuesgoder

6.7.5.1 Høringsnotatet

Hjemmelen for båndlegging av formuesgoder i straffeprosessloven § 202 d omtales slik i høringsnotatet punkt 4.3.3.2.4 side 40:

«Straffeprosessloven § 202 d om båndlegging av formuesgoder gjelder når det foreligger skjellig grunn til mistanke om overtredelse av eller forsøk på overtredelse av straffeloven 1902 § 147 a om terrorhandlinger eller 147 b om terrorfinansiering. Departementet foreslår at henvisningen kan erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 131, 133, 134 og 135, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.3 side 314 flg. og Prop.131 L (2012-2013) punkt 14.4 side 90.»

6.7.5.2 Høringsinstansenes syn

I høringen er det kun *Politiets sikkerhetstjeneste* som har uttalt seg om forslaget til endringer i straffeprosessloven § 202 d. Høringsinstansen uttaler:

«Departementet har foreslått at henvisningene til straffeloven 1902 §§ 147a og 147b i straffeprosessloven § 202d erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 §§ 131, 133, 134 og 135. PST gir sin tilslutning til dette, men vi vil samtidig anføre at båndleggingsinstituttet også bør kunne anvendes ved overtredelse av straffeloven 2005 § 136a. Økonomisk eller annen materiell støtte til en terrororganisasjon, som har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler, vil ofte være ensbetydende med terrorfinansiering, selv om bevisetemaet etter de to bestemmelser ikke fullt ut overlapper hverandre. Formålet med straffeloven § 202d, som er å hindre at verdier blir brukt til terrorhandlinger, tilsier derfor at også § 136a bør omfattes av bestemmelsen om båndlegging av formuesgoder.»

6.7.5.3 Departementets vurdering

Departementet registrerer at høringen ikke har frembrakt innvendinger til forslaget om å erstatte henvisningene i straffeprosessloven § 202 d til straffeloven 1902 §§ 147 a og 147 b med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 131, 133, 134 og 135. På denne bakgrunn fastholder en forslaget, jf. lovforslaget § 5 og merknaden til endringer i § 202 d i proposisjonen punkt 12.5.

Hva gjelder innspillet fra *Politiets sikkerhetstjeneste* om at det også bør vises til straffeloven 2005 § 136 a, finner departementet at det ikke er naturlig å ta stilling til dette i en ikraftsettingsomgang. Spørsmålet vil eventuelt måtte følges opp i en annen sammenheng.

6.7.6 Beslag og utleveringspålegg

6.7.6.1 Høringsnotatet

I høringsnotatet punkt 4.3.3.2.5 side 40-41 ble det foreslått justeringer i enkelte bestemmelser i straffeprosessloven kapittel 16 om beslag og utleveringspålegg. Om behovet for endringer i straffeprosessloven § 208 a om utsatt underretning ved beslag heter det:

«Etter straffeprosessloven § 208 a første ledd kan underretning om beslag utsettes ved mistanke om en handling eller forsøk på handling som kan medføre fengsel i mer enn seks måneder. Departementet kan for sin del ikke se at terskelen får uønskede konsekvenser når ny straffelov settes i kraft. Etter § 208 a annet ledd er det opp til påtalemyndigheten hvor lenge underretning om beslag skal utsettes i saker som gjelder overtredelse av straffeloven 1902 kapittel 8 eller 9. Henvisningen til kapittel 8 og 9 foreslås erstattet med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17 og eventuelt § 184, jf. det som fremgår ovenfor om straffeprosessloven § 200 a tredje ledd. Første ledd annet punktum utgår i tråd med straffeloven 2005 § 79, jf. det som er sagt ovenfor om denne bestemmelsen.»

Med hensyn til straffeprosessloven §§ 210 b og 210 c om utleveringspålegg uttaler departementet:

«§ 210 b om utleveringspålegg gjelder for saker hvor strafferammen er fengsel i fem år eller mer, eller som rammes av straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a og 94 jf. 90. Departementet foreslår at henvisningene erstattes på samme måte som de tilsvarende henvisningene i straffeprosessloven § 200 a, jf. foran. I lys av strafferammene i straffeloven 2005, kan departementet for sin del ikke se at det er behov for lovendringer knyttet til strafferammekravet for utleveringspålegg. Paragraf 210 b første ledd tredje punktum foreslås opphevet i tråd med straffeloven 2005 § 79.

§ 210 c gjelder utsatt underretning om utleveringspålegg etter § 210 b. I annet ledd vises det til straffeloven kapittel 8 og 9. I departementets lovforslag § 4 nr. 85 er henvisningen foreslått erstattet med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17 og eventuelt § 184, i likhet med forslaget til endringer i straffeprosessloven § 200 a, se ovenfor.»

Videre ble det vist til at det ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 ble vedtatt en ny § 214 a i straffeprosessloven kapittel 16 om beslag og utleveringspålegg. Departementet foreslo i høringsnotatet en mindre justering i den vedtatte bestemmelsen, ved at ordet «legemskrenkelse» i første ledd første punktum erstattes med «kroppskrenkelse» i tråd med terminologien i ny straffelov.

6.7.6.2 Høringsinstansenes syn

Det er ingen høringsinstanser som har uttalt seg særskilt om forslagene til endringer i straffeprosessloven kapittel 16 om beslag og utleveringspålegg.

6.7.6.3 Departementets vurdering

Departementet registrerer at høringen ikke har frembrakt innvendinger til de foreslåtte endringene i straffeprosessloven kapittel 16 og fastholder på denne bakgrunn forslagene i høringsnotatet, se lovforslaget § 5 og merknader til endringene i §§ 208 a, 210 b, 210 c og 214 a i proposisjonen punkt 12.5.

I høringsnotatet ble det stilt spørsmål om man i straffeprosessloven § 208 a annet ledd bør vise til straffeloven 2005 § 184 i tillegg til kapittel 17. Det er ingen høringsinstanser som har uttalt seg om spørsmålet, og departementet legger til grunn at det ikke er behov for å innta en slik henvisning. Hva gjelder det tilsvarende spørsmålet for straffeprosessloven § 210 c annet ledd antar departementet at en henvisning til straffeloven 2005 § 184 ikke ville ha noen realitet, all den tid bestemmelsen ikke kan gi grunnlag for utleveringspålegg etter hovedregelen i straffeprosessloven § 210 b.

6.7.7 Kommunikasjonskontroll

6.7.7.1 Høringsnotatet

I høringsnotatet punkt 4.3.3.2.6 side 41-42 ble det foreslått justeringer i enkelte bestemmelser i straffeprosessloven kapittel 16 a om kommunikasjonskontroll.

Kommunikasjonsavlytting etter straffeprosessloven § 216 a kan foretas når det foreligger skjellig grunn til mistanke om en handling eller forsøk på handling som kan medføre fengsel i ti år eller mer (første ledd bokstav a), eller ved enkelte særskilt oppregnede straffebud (bokstav b). Om behovet for endringer i § 216 a uttaler departementet i høringsnotatet punkt 4.3.3.2.6 side 41:

«Departementet har vurdert strafferammene i straffeloven 2005 opp mot terskelen i § 216 a første ledd bokstav a, og finner for sin del ikke grunn til å foreslå endringer ut fra dette. I lovforslaget § 4 nr. 85 fremmer departementet forslag til justeringer av henvisninger i første ledd bokstav b. Departementet foreslår at henvisningene til straffebud i straffeloven 1902 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 123, 125, 121, 126, 127 jf. 123, 129, 136 a, 231, 332 jf. 231 og 337 jf. 231. Se omtalen av forslaget til nye henvisninger i straffeprosessloven § 200 a. Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det også på dette punktet eventuelt bør vises til straffeloven 2005 §§ 335 og 340 ettersom straffeloven 1902 § 317 omfatter uaktsom overtredelse.

§ 216 a første ledd annet punktum foreslås opphevet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 79. I tillegg foreslås henvisningene i § 216 annet ledd første punktum til straffeloven 1902 §§ 44 og 46 erstattet med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd.»

Med hensyn til straffeprosessloven § 216 b, som gjelder annen kontroll av kommunikasjonsanlegg enn avlytting, kunne departementet ikke se at det var grunn til justeringer knyttet til strafferammetravet på fem års fengsel, jf. første ledd bokstav a. Om de særskilt oppregnede straffebudene i første ledd bokstav b ble det uttalt:

«Departementet foreslår at henvisningene i bokstav b for så vidt gjelder straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a og 94 jf. 90, erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 123, 125, 121, 126 og 127 jf. 123, jf. lovforslaget § 4 nr. 85.

Videre foreslås det at henvisningen til straffeloven 1902 § 145 annet ledd i straffeprosessloven § 216 b første ledd bokstav b utgår, og dermed ikke skal erstattes av en henvisning til straffeloven 2005 §§ 204 og 205 bokstav b. Straffeloven 2005 §§ 204 og 205 bokstav b omfatter handlinger som etter gjeldende rett rammes av § 145 annet ledd, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.2 side 403 flg. Disse to bestemmelsene er plassert i straffeloven 2005 kapittel 21 og vil etter ikraftsettingen være omfattet av henvisningen til kapittel 21 i straffeprosessloven § 216 b bokstav a.

Henvisningene i § 216 b bokstav b til straffeloven 1902 § 162 foreslås erstattet av en henvisning til straffeloven 2005 § 231. Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 201 a og 204 a

kan erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 306 og 311, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.7 side 445 flg. Henvisningen til straffeloven 1902 §§ 162 og 162 c om narkotikaforbrytelser og organiserte kriminelle grupper kan byttes ut med en henvisning til straffeloven 2005 §§ 231 og 198. Departementet foreslår at henvisningen til § 317, jf. § 162 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 §§ 332 og 337 jf. 231. Departementet reiser spørsmål om det også bør vises til straffeloven §§ 335 og 340 som rammer uaktsomt heleri og hvitvasking. Henvisningen til straffeloven 1902 § 390 a foreslås videre erstattet med en henvisning til straffeloven 2005 § 266, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.5 side 424 flg.»

På samme måte som for § 216 a foreslo departementet at § 216 b første ledd annet punktum utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 79.

Straffeprosessloven § 216 f første ledd tredje punktum og straffeprosessloven § 216 j første ledd annet punktum om henholdsvis tidsperioden for og underretning om kommunikasjonskontroll, viser til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9. Departementet foreslo i høringsnotatet at henvisningene erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 kapittel 17 og eventuelt også § 184.

6.7.7.2 Høringsinstansenes syn

På samme måte som for tvangsmidler omtalt i foregående punkter, ønsker enkelte høringsinstanser at oppstillingen i straffeprosessloven § 216 a og § 216 b til lovbrudd som kan gi grunnlag for kommunikasjonskontroll, bør utvides. *Oslo statsadvokatembeter* mener det i § 216 a bør vises til straffeloven 2005 §§ 128, 136 og 157. Hva gjelder straffeprosessloven § 216 b, mener *Oslo statsadvokatembeter* at det bør vises til straffeloven 2005 § 128.

Også *Det nasjonale statsadvokatembetet* mener at oppregningen av straffebud i straffeprosessloven § 216 a bør omfatte straffeloven 2005 § 136. Embetet mener at slik tvangsmiddeladgang er helt nødvendig for å få opplyst saker som rammes av bestemmelsen, og viser særlig til § 136 bokstav b til d. Dette må ifølge embetet også kunne forsvares ut fra sakenes alvorlighetsgrad, bevisproblemer og kompleksitet.

Flere høringsinstanser uttaler seg også om hvorvidt det bør vises til §§ 335 og 340 vedrørende uaktsomt narkotikaheleri og uaktsom hvitvasking av narkotikautbytte. *Den Norske Advok*

katforening mener at behovet for dette ikke er dokumentert eller begrunnet og uttaler:

«Advokatforeningen viser til den offentlige diskusjonen om innføring av kommunikasjonskontroll i sin tid. Den resulterte i myndighetenes forsikringer om at kommunikasjonskontroll bare skulle gjelde på svært begrensede områder som forbrytelser mot rikets sikkerhet og narkotika. Etter hvert er det blitt utvidet på flere og flere områder. Det kan alltid argumenteres med at hvert skritt er lite, men tilsammen er det blitt mye. Området bør derfor heller innskrenkes, her ved at man fjerner en kategori der skyldkravet er såpass lavt at alvorlighetsgraden ikke kan begrunne bruk av slike metoder. At dette i dag er gjeldende rett, synes mer å skyldes en lovteknisk tilfeldighet enn en gjennomtenkt konsekvensanalyse.

Det vises for øvrig til metodekontrollutvalgets arbeid i NOU 2009:15. Her forsøkte man blant annet å undersøke empirisk både behovet for bruk av KK i ulike sakstyper, og hvorvidt bruk av KK faktisk hadde hatt utslagsgivende betydning i de enkelte straffesaker. Det ble blant annet utført spørreundersøkelser rettet mot rettens aktører om hvilken bevismessig effekt kommunikasjonskontroll hadde hatt i saker aktørene hadde deltatt i, mv. Tanken var at man ikke skulle foreslå utvidelser dersom det ikke var et reelt behov for det, ut fra en kost/nyttetankegang. En slik tilnærming var nødvendig, idet man anerkjente at bruk av etterforskningsmetoder som KK faktisk utgjør et meget sterkt inngrep i grunnleggende sivile rettigheter – og ikke minst rammer mange andre enn de som er under mistanke, nemlig alle tredjemenn som kommuniserer med dem.

På samme måte mener Advokatforeningen at dersom departementet til tross for det ovenstående ønsker å videreføre en rettstilstand hvor et uaktsomt narkotikaheleri kan begrunne iverksettelse av kommunikasjonskontroll/øvrige aktuelle metoder, bør det først fremlegges empiri/tall som kan begrunne å videreføre dette. Har det vært anvendt slike metoder på slike tilfeller og har de i så fall kommet til nytte/oppklart saken?

Uaktsomt heleri/hvitvasking har etter dagens straffelov § 317 en strafferamme på 2 år. Det er langt fra det gjeldende strafferammekravet for å anvende KK, som i utgangspunktet er 10 år – med unntak for noen bestemmelser, herunder narkotikalovbrudd, jfr. straffeloven § 162. Metodekontrollutvalget vurderte til sam-

menligning – på bakgrunn av avviket fra dette alvorlighetskriteriet – hvorvidt adgangen til å bruke kommunikasjonskontroll i etterforskningen av simple narkotikaforbrytelser burde oppheves, jfr. utvalgets utredningen kap. 16.4.2. Utvalget skriver i nevnte avsnitt at det antar at bruk av KK i simple narkosaker lett vil bli ansett uforholdsmessig, jfr. strpl. § 170a, men etter en nærmere avveining går utvalget inn for å beholde adgangen. Metodekontrollutvalget konkluderer med at "(n)år utvalget har kommet til at politiet fremdeles bør ha adgang til å bruke kommunikasjonskontroll i etterforskningen av slike saker, er dette fordi narkotikakriminalitet har flere av de kjennetegn som etter utvalgets oppfatning kan rettferdiggjøre bruk av skjulte tvangsmidler jf. utvalgets generelle vurderinger av dette i punkt 8.7. Det er en kriminalitetsform som offeret ikke kan forventes å bidra til oppklaring av, den forutsetter en viss organisasjon og profesjonalitet og den er ofte grenseoverskridende." En uaktsom narkotikaheler er neppe en del av en organisasjon eller preges av en slik profesjonalitet – da er han neppe uaktsom. Også disse resonnementene som er gjengitt, taler for at det ikke bør gis noen henvisning til straffeloven 2005 §§ 335 og 340 i de aktuelle bestemmelsene i straffeprosessloven.»

På samme måte antar *Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll* at det neppe er behov for å ta med uaktsomt narkotikaheleri og uaktsom hvitvasking av narkotikautbytte i oppregningen av straffebud i straffeprosessloven §§ 216 a og 216 b. *Oslo statsadvokatembeter* er på sin side av den oppfatning at det vil være hensiktsmessig med en henvisning til straffeloven 2005 §§ 335 og 340 og viser til at mistankegrunnlaget for subjektive forhold kan være uavklart på det tidspunkt kommunikasjonskontrollen iverksettes.

6.7.7.3 Departementets vurdering

Departementet følger i hovedsak opp høringsnotatets forslag til endringer i straffeprosessloven kapittel 16 a.

Departementet går inn for å endre henvisningene i straffeprosessloven § 216 a på samme måte som de tilsvarende henvisningene i § 200 a, jf. punkt 6.7.3 ovenfor. Se også lovforslaget § 5 og merknad til endringene i straffeprosessloven § 216 a. En har merket seg at enkelte høringsinstanser ønsker å innta henvisninger til straffeloven 2005 §§ 136 og 157, men finner det ikke

naturlig å ta stilling til dette i denne omgang. Departementet har videre merket seg at enkelte høringsinstanser mener det ikke er behov for adgang til kommunikasjonskontroll ved mistanke om uaktsomt narkotikaheleri og uaktsom hvitvasking av narkotikautbytte. En viser til at formålet med proposisjonen her først og fremst er å videreføre gjeldende rett i størst mulig grad. På samme måte som for øvrige tvangsmiddelbestemmelser foreslås derfor også i § 216 a å vise til straffeloven 2005 §§ 335 og 340, jf. § 231.

Med hensyn til straffeprosessloven § 216 b første ledd bokstav b viderefører departementet forslagene til henvisningsendringer i høringsnotatet, men likevel slik at man også her inkluderer straffeloven 2005 § 128 første punktum – i tråd med begrunnelsen i punkt 6.7.4 ovenfor. På samme måte som i øvrige tvangsmiddelbestemmelser har man også inkludert henvisninger til straffeloven 2005 §§ 335 og 340, jf. § 231. Det vises til lovforslaget § 5 og merknad til endringer i straffeprosessloven § 216 b.

Når det gjelder forslagene til øvrige endringer registrerer departementet at høringen ikke har frembrakt innvendinger. En viderefører på denne bakgrunn disse endringsforslagene slik de fremgår av høringsnotatet. Hva gjelder *Den Norske Advokatforenings* ønske om ytterligere endringer i straffeprosessloven kapittel 16 a, bemerker departementet at det ikke er naturlig å ta stilling til dette i en ikraftsettingsomgang.

Se lovforslaget § 5 og merknadene til endringene i §§ 216 a, 216 b, 216 f og 216 j i proposisjonen punkt 12.5.

6.7.8 Annen avlytting av samtaler ved tekniske midler

Straffeprosessloven § 216 m om romavlytting ble behandlet i høringsnotatet punkt 4.3.3.2.7 side 42-43:

«Etter straffeprosessloven § 216 m kan det foretas romavlytting når det foreligger skjellig grunn til mistanke om overtredelse av straffeloven 1902 §§ 147 a første eller tredje ledd, 233, 268 annet ledd jf. 267, 162 tredje ledd jf. § 60 a eller § 233 jf. § 132 a. Departementet foreslår at henvisningene erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 131, 134, 275, 328, 232 annet ledd jf. § 79 bokstav c, § 275 jf. § 157 og § 275 jf. § 157, jf. lovforslaget § 4 nr. 85. Departementet antar at også § 275 jf. § 159 bør tas med i oppregningen, siden det etter gjeldende rett er vist til hele § 132 a. Henvisningen til

straffeloven §§ 44 og 46 i § 216 m annet ledd bør byttes ut med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd.»

Det er ingen *høringsinstanser* som har uttalt seg særskilt om forslagene til endringer i straffeprosessloven § 216 m om romavlytting. Departementet fastholder forslagene i høringsnotatet, jf. lovforslaget § 5 og merknad til endringene i straffeprosessloven § 216 m i proposisjonen punkt 12.5.

6.7.9 Sletting av opplysninger registrert i forbindelse med elektronisk kontroll

I straffeprosessloven § 216 n om sletting av opplysninger fra elektronisk kontroll foreslo departementet i høringsnotatet punkt 4.3.3.2.8 side 43 at henvisningen til straffeloven 1902 § 33 femte ledd erstattes av en henvisning til straffeloven 2005 § 57 femte ledd. Det er ingen *høringsinstanser* som har uttalt seg om forslaget, og departementet viderefører dette. Se for øvrig lovforslaget § 5 og merknad til endringen i straffeprosessloven § 216 n.

6.7.10 Bruk av tvangsmidler for å avverge alvorlig kriminalitet

6.7.10.1 Høringsnotatet

Straffeprosessloven § 222 d gir politiet adgang til å benytte tvangsmidler som nevnt i loven kapittel 15, 15 a, 16, 16 a og 16 b, for å avverge alvorlig kriminalitet. Med hensyn til kriminalitetskravet som er angitt i § 222 d første og annet ledd, uttaler departementet følgende i høringsnotatet punkt 4.3.3.2.9 side 43-44:

«(...) Etter første ledd bokstav a, kan politiet få tillatelse til å bruke enkelte tvangsmidler når det er rimelig grunn til å tro at noen kommer til å begå en handling som rammes av straffeloven 1902 § 147 a første eller tredje ledd. Departementet foreslår at henvisningen erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 §§ 131 og 134. Etter bokstav b gjelder bruk av tvangsmidler i avvergende øyemed på samme vilkår for straffeloven 1902 §§ 233, 268 annet ledd jf. 267 eller 162 tredje ledd jf. 60 a. Henvisningene kan etter departementets syn byttes ut med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 275, 328 og 232 annet ledd jf. § 79 bokstav c, se Ot.prp.nr. 22 (2008-2009) punkt 16.6 side 431, punkt 16.8 side 453 og punkt 16.4 side 410.

Etter straffeprosessloven § 222 d første ledd bokstav c kan politiet nytte avvergende tvangsmidler for straffeloven § 233 jf. 132 a. Departementet antar at henvisningen kan erstattes med straffeloven 2005 § 275 jf. § 157. Departementet legger i lys av gjeldende § 132 a til grunn at det også bør vises til straffeloven 2005 § 275 jf. § 159 (uaktsom motarbeiding av rettsvesenet) i § 222 d første ledd bokstav c.

Etter straffeprosessloven § 222 d annet ledd kan Politiets sikkerhetstjeneste på visse vilkår gis tillatelse til bruk av tvangsmidler i avvergende øyemed. Adgangen omfatter enkelte konkret oppregnede straffebud i annet ledd bokstav a til d. Det er ikke behov for endringer i annet ledd bokstav b.

§ 222 d annet ledd bokstav a viser til straffeloven 1902 §§ 83, 84, 86, 86 b, 88, 90, 91 a, kapittel 9, §§ 104 a første ledd annet punktum eller annet ledd jf. første ledd annet punktum, 147 a fjerde ledd, 147 b, 147 d, 152 a eller 153 a. Departementet foreslår at henvisningene erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 111, 119, 123, 126, 113, 115, 117, 129, 136 a, 133, 135 og 142, jf. det som er sagt under omtalen av straffeprosessloven § 200 a og Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.2 side 300 flg. og punkt 12.2.3 side 317 flg.

Straffeprosessloven § 222 d annet ledd bokstav c viser til straffeloven 1902 §§ 148, 149, 150, 151, 151 a, 151 b, 152, 152 b, 153, 154, 154 a, 159. Straffeloven 2005 §§ 355 og 358 svarer med visse endringer til gjeldende §§ 148 og 149, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.9 side 459 flg. Departementet foreslår at henvisningene byttes ut i tråd med dette. Straffeloven 1902 § 151 foreslås erstattet med ny straffelov § 356. Gjeldende § 151 a bør etter departementets syn byttes ut med straffeloven 2005 § 139, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.3 side 321. Departementet reiser videre spørsmål om det bør vises til straffeloven §§ 140 og 194 som erstatning for henvisningen til straffeloven 1902 § 150, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 9.3.3.5 side 309 og Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.3 side 322 og punkt 12.2.5 side 347. I lovforslaget § 4 nr. 85 har departementet foreløpig lagt til grunn at det bør vises til disse to paragrafene. Straffeloven 1902 § 152 er ikke videreført i straffeloven 2005, men vil kunne fanges opp av andre straffebestemmelser, Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 4.13 side 128. Departementet ber høringsinstansene vurdere om det bør føyes til ytterligere henvisninger til straffeloven 2005 på dette punkt. Straffeloven

1902 § 152 b er i hovedsak videreført i straffeloven 2005 §§ 240 og 242, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.4 side 417-418, og disse bestemmelsene er derfor tatt med i forslaget til henvisninger i § 222 d annet ledd bokstav c.

Det synes videre som at straffeloven 1902 § 153 kan erstattes med ny straffelov § 239, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.4 side 415. Gjeldende § 154 er ikke videreført som selvstendig straffebud i straffeloven 2005, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 4.8.5.2 side 119 og punkt 16.4 side 416. Departementet antar at det på dette punktet kan vises til straffeloven 2005 § 238 som rammer grov smitteoverføring.

Som erstatning for straffeloven 1902 §§ 151 b og 159 foreslår departementet at det inntas en henvisning til straffeloven 2005 §§ 192, 241 og 357, se Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.5 side 347 og Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.4 side 418 og punkt 16.9 side 461. Straffeloven 1902 § 154 a er ikke videreført i den nye loven, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 4.13.2.3 side 129.

Straffeprosessloven § 222 d annet ledd bokstav d viser til gjeldende §§ 222, 223, 227, 229, 231 og 233. Departementet foreslår at henvisningen til straffeloven 1902 §§ 222 og 223 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 § 251 om tvang, § 253 om tvangsekteskap og § 254 om frihetsberøvelse, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.5 side 420.

Gjeldende § 227 om trusler er med enkelte endringer erstattet med §§ 263 og 264 i straffeloven 2005, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.5 side 423. Departementet foreslår at henvisningen til denne bestemmelsen i straffeprosessloven § 222 d annet ledd bokstav d erstattes med en henvisning til grunndeliktet i om trusler i straffeloven 2005 § 263. Henvisningen til straffeloven 1902 §§ 229, 231 og 233 kan etter departementets syn byttes ut med en henvisning til straffeloven 2005 §§ 273 og 275, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.6 side 428 og 429.»

I § 222 d tredje ledd tredje punktum – som angir skjerpede vilkår for bruk av romavlytting i avvergende øyemed – ble henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a, 147 a og 152 a foreslått erstattet med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 123, 125, 121, 126, 131, 133, 134 og 142.

6.7.10.2 Høringsinstansenes syn

Som for øvrige tvangsmiddelhemler foreslår *Det nasjonale statsadvokatembetet* at straffeloven 2005

§ 136 inntas i oppregningen i straffeprosessloven § 222 d annet ledd bokstav a. *Politiets sikkerhetstjeneste* mener – i likhet med for øvrige tvangsmiddelbestemmelser – at det bør vises til straffeloven 2005 §§ 128 og 136.

Politiets sikkerhetstjeneste har videre noen generelle synspunkter på adgangen til å unnlate underretning ved avvergende tvangsmiddelbruk etter straffeprosessloven § 222 d:

«PST skal som kjent forebygge og etterforske nærmere angitte lovbrudd og kan i den anledning nytte skjulte tvangsmidler i avvergende øyemed med hjemmel i straffeprosessloven § 222d. Prinsipalt tas det i dette høringssvar til orde for at PST bør ha muligheten til helt å unnlate underretning i de saker PST har anledning til å nytte tvangsmidler etter nevnte bestemmelse. Av hensyn til en mest mulig effektiv terrorbekjempelse anføres subsidiært at PST i alle fall bør ha denne mulighet der skjulte tvangsmidler har vært benyttet i etterforskning av terror- og terrorrelaterte overtredelser.

PSTs erfaringer med å etterforske ulike lovbrudd tilsier at en ikke alltid kommer så langt at det er grunnlag for å ta ut tiltale. Selv om en sak må henlegges på grunn av bevisets stilling, er det ikke ensbetydende med at mistanken eller bekymringen har bortfalt. Å ikke helt kunne unnlate å underrette om tvangsmidler vil i mange situasjoner kunne gå ut over PSTs mulighet for senere å iverksette etterforskning og avdekke forhold mot samme person/miljø, ved at personer/miljøer blir mer sikkerhetsbevisste og tilpasser adferd og kommunikasjon til den kunnskapen de får om PSTs metodebruk. Det vil også kunne vanskeliggjøre PSTs forebyggende virksomhet, ved at det gjøres kjent for personer/miljøer at de har vært etterforsket av PST for nærmere angitte lovbrudd. De hensyn som har begrunnet helt å unnlate underretning ved overtredelse av bestemmelser som i dag står i straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 vil også kunne gjøre seg gjeldende for andre av de overtredelser PST har ansvar for. I slike tilfeller vil det også av hensyn til den konkrete etterforskning kunne være av stor betydning å unnlate underretning.

Begrunnelsen for å underrette om bruk av skjulte tvangsmidler er begrunnet i vektige rettssikkerhetshensyn, der hensynet til blant annet kontradiksjon står sentralt. Det kan anføres at de betenkeligheter som knytter seg til å utvide muligheten for helt å unnlate underretning i noen grad avhjelpes ved de rettssikker-

hetsgarantier som allerede i dag følger av straffeprosesslovens regler om rettslig prøving av vilkår for bruk av skjulte tvangsmidler og oppnevning av forsvarer etter samme lov § 100a. I tillegg nevnes EOS-utvalgets tilsyn med også etterforskningen i PST, og den enkelte mulighet til å klage til utvalget.»

6.7.10.3 Departementets vurdering

Departementet registrerer at høringen i liten grad har frembrakt innvendinger til høringsnotatets forslag om justeringer i straffeprosessloven § 222 d, og departementet fastholder forslagene. Det foreslås imidlertid at henvisningene i annet ledd bokstav a suppleres med en henvisning til straffeloven 2005 § 128 første punktum – på samme måte som for de øvrige tvangsmiddelbestemmelsene, jf. begrunnelsen i punkt 6.7.3 ovenfor.

Hva gjelder forslaget fra *Politiets sikkerhetstjeneste* om straffeloven 2005 § 136, bemerker departementet at høringsinstansen også i forbindelse med høringsnotatet 12. juli 2012 om kriminalisering av forberedelse til terrorhandling, utvidet adgang til tvangsmiddelbruk mv. har fremmet forslag om at straffeloven 1902 § 147 c skal inkluderes i bestemmelsene som kan gi grunnlag for tvangsmiddelbruk etter straffeprosessloven § 222 d annet ledd bokstav a og tredje ledd siste punktum. Straffeloven 2005 § 136 tilsvarer bestemmelsen i straffeloven 1902 § 147 c. Departementet finner det derfor mest naturlig å ta stilling til Politiets sikkerhetstjenestes forslag i forbindelse med den videre oppfølgingen av nevnte høringsnotat, jf. også punkt 6.7.3 ovenfor. Med hensyn til forslaget om å utvide adgangen til tvangsmiddelbruk i avvergende øyemed uten underretning finner departementet at dette ligger utenfor hva man kan ta stilling til i forbindelse med ikraftsettingen av straffeloven 2005.

Det vises for øvrig til lovforslaget § 5 og merknad til endringene i straffeprosessloven § 222 d i proposisjonen punkt 12.5.

6.7.11 Straffeprosessuelle tvangsmidler i utlendingssaker

Utlendingsloven § 106 gjelder pågrepelse og fengsling i utlendingssaker. Bestemmelsens tredje ledd fjerde punktum gir straffeprosessloven §§ 174 til 191 tilsvarende anvendelse så langt de passer. I høringen viser *Norsk organisasjon for asylsøkere* til utredningen «Forholdet mellom straffeprosesslovens og utlendingslovens regler om fengsling og andre tvangsmidler», hvor det anbe-

fales at bestemmelsen i utlendingsloven § 106 tredje ledd fjerde punktum oppheves. Organisasjonen uttaler:

«(...) En henvisning, med slike påfølgende endringer er en uheldig lovteknisk løsning, da spørsmålet om reglene «passer» i utlendingsaker ofte vil gjøre seg gjeldende. NOAS anbefaler at de prosessuelle reglene for frihetsberøvelse av utlendinger reguleres direkte i utlendingsloven.»

Departementet har merket seg innspillet, men mener at dette ligger utenfor hva man kan ta stilling til i forbindelse med ikraftsetting av straffeloven 2005.

6.8 Andre tilpasninger som følge av endrede strafferammer mv.

6.8.1 Høringsnotatet

Foruten reglene i straffeprosessloven fjerde del om tvangsmidler, er også en rekke andre prosessuelle regler knyttet til straffelovens bestemmelser. I forbindelse med utarbeidelsen av høringsnotatet søkte derfor departementet å kartlegge om det på bakgrunn av endringene i strafferammer i straffeloven 2005 er behov for endringer i øvrige bestemmelser i straffeprosessloven. Vurderingen fremgår av høringsnotatet punkt 4.3.3.3 side 44 flg.

Med hensyn til straffeprosessuelle virkninger av en øvre strafferamme på mer enn seks års fengsel uttalte departementet i høringsnotatet side 45:

«I straffeprosessloven går et viktig prosessuelt skille ved handlinger som kan straffes med fengsel i mer enn seks år. Departementet viser til straffeprosessloven §§ 76 tredje ledd (kompetanse til å utføre aktorat), 186 a tredje ledd bokstav a (isolasjon ved varetekt), 276 fjerde ledd første punktum (avgjørelseskompetanse for dommerfullmektiger), 321 tredje ledd (ankesiling), 332 første ledd (rettens sammensetning ved anker over straffespørsmålet), 333 første ledd (skriftlig behandling av anker) og 352 første ledd (ankeforhandling med lagrette).

Departementet har gjennomgått strafferrammene i straffeloven 2005 med tanke på konsekvenser for reglene i straffeprosessloven som angir fengsel i mer enn seks år som det sentrale kriterium. For eksempel kan endringene i strafferammer føre til at flere saker må behandles med lagrette. Departe-

mentet kan for sin del ikke se at det som følge av straffeloven 2005 vil inntre prosessuelle virkninger som ikke kan aksepteres i lys av de prinsipielle endringer i ordningen med strafferammer som er foretatt i straffeloven 2005. Det foreslås dermed ikke justeringer i lys av dette nå. Dette betyr imidlertid ikke at departementet ikke kan komme tilbake til spørsmålet på et senere tidspunkt.»

Det ble videre vurdert hvorvidt det var behov for å gjøre endringer i andre bestemmelser som er betinget av at strafferammen overstiger et visst minimum. Med hensyn til straffeprosessloven § 276 – som gjelder rettens sammensetning ved hovedforhandling for tingrett – fant departementet ikke grunn til å foreslå endringer. Departementet fant heller ikke grunn til å foreslå tilpasninger med utgangspunkt i reguleringskriteriet «frihetsstraff» i straffeprosessloven §§ 157 (kroppslig undersøkelse) og 160 (fingeravtrykk og fotografi). Det samme gjaldt for endringer i straffeprosessloven § 248, som setter som betingelse for tilståelsesdom at den straffbare handlingen har en strafferamme på ti års fengsel eller lavere, samt § 393, som bestemmer at når strafferammen ikke er høyere enn fengsel i tre år, kan gjenåpning til skade for siktede bare finne sted på det grunnlag at siktede har gjort seg skyldig i straffbart forhold med hensyn til saken.

Med hensyn til bestemmelser som regulerer betydningen av forhøyelse av maksimumsstraff, foreslo departementet i tråd med tilsvarende endringer i andre bestemmelser at straffeprosessloven §§ 76 tredje ledd annet og siste punktum, 248 annet ledd, 276 fjerde ledd annet punktum, 321 tredje ledd annet punktum, 332 første ledd annet punktum og 333 første ledd annet punktum, utgår. Bakgrunnen for forslaget er at bestemmelsene blir overflødige ved siden av straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b. Det ble videre foreslått en endring i ordlyden i straffeprosessloven § 352 tredje ledd:

«Etter straffeprosessloven § 352 tredje ledd skal forhøyelse av straffen som følge av gjentakelse, sammenstøt av forbrytelser eller anvendelsen av straffeloven § 60 a eller § 232 ikke komme i betraktning ved anvendelse av terskel på fengsel i mer enn seks år, jf. første ledd i paragrafen. Straffeloven 2005 § 79 bokstav c gjelder forhøyelse av maksimumsstraffen som følge av organisert kriminalitet. Det følger av bokstav c annet ledd at det må angis særskilt dersom påslag som følge av organisert krimi-

nalitet ikke skal tas i betraktning. Departementet foreslår at straffeprosessloven § 352 tredje ledd omformuleres slik:

Forhøyelse av maksimumsstraffen på grunn av anvendelsen av straffeloven § 79 bokstav c kommer ikke i betraktning.»

Endelig ble det i samme punkt i høringsnotatet foreslått enkelte rene henvisningsendringer i de omtalte bestemmelsene. I straffeprosessloven § 157 om kroppslig undersøkelse ble henvisningene i annet ledd første punktum til straffeloven 1902 §§ 44 og 46 foreslått erstattet med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd. I straffeprosessloven § 352 – som gjelder ankeforhandling med lagrette – foreslo departementet at henvisningene til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 i annet ledd nr. 1 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17 og eventuelt § 184. Henvisningen i straffeprosessloven § 321 første ledd tredje punktum til straffeloven 1902 kapittel 3 a ble foreslått erstattet med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 4.

6.8.2 Høringsinstansenes syn

Oslo statsadvokatembeter uttaler seg om virkningen av at enkelte straffebud går fra å ha en strafferamme på seks års fengsel eller mindre, til å overstige denne grensen:

«Fra vår side vil vi likevel påpeke at straffeloven av 2005, når den trer i kraft, vil utløse til dels betydelige økonomiske konsekvenser. Årsaken er at loven hever strafferammen for flere typer lovbrudd til mer enn 6 år. Praktisk viktige eksempler i så måte er straffebudene om "grov kroppsskade" i straffeloven § 274 og "grov mishandling i nære relasjoner" i straffeloven § 283. Straffeprosessloven gir samtidig en ubetinget rett til ankebehandling med lagrette av saker med høyere strafferamme enn 6 års fengsel. Når volumet av denne typen saker øker, vil antallet ankesaker med lagrette øke proporsjonalt.

Straffeloven § 274, grov kroppsskade, er ment å dekke det som i dag omfattes av strl § 229 jf § 232, strl § 229 annet straffalternativ og strl § 229 tredje straffalternativ. Etter dagens lovgivning er det bare overtredelse av strl § 229 tredje straffalternativ som gir ubetinget ankeadgang og lagrettebehandling. Straffeloven § 283, grov mishandling i nære relasjoner straffes i dag etter strl § 219 annet ledd. Sistnevnte bestemmelse gir i dag ikke ubetin-

get rett til ankesaksbehandling. Typisk for begge disse forbrytelseskategoriene er at tiltalte normalt nekter straffeskyld og normalt også inngir anke dersom tingrettsbehandlingen leder til domfellelse.

For Oslo statsadvokatembeter vil endringen av strafferammen for kroppsskade medføre en økning i antallet såkalte "6 års-saker" med ca. 50 saker pr år. Tallet for saker om grov mishandling i nære relasjoner er mer usikkert, men vil ventelig ligge mellom 5-10 saker pr år. En økning av antallet lagrettesaker med mellom 50 og 60 saker representerer en økning i forhold til dagens antall med ca 30 %. En slik saksøkning vil for Oslo statsadvokatembeter få store kapasitetsmessige og økonomiske konsekvenser. Disse konsekvensene er ikke berørt i Ot prop 22(2008-2009) kap 15. De økonomiske og administrative konsekvensene ble imidlertid vurdert da strafferammene i strl § 229 annet straffalternativ og strl § 219 annet ledd ble foreslått endret i 2010. Vi viser om dette til Inst. 314 L (2009-2010) pkt 1.4.1:

Flertallet viser til brev fra justisministeren til Stortingets presidentskap datert 23. april 2010 hvor det blir redegjort for at tre av lovforslagene, som går ut på å heve den øvre strafferammen fra 6 til 8 år, vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser som ikke er nærmere omtalt i proposisjonen. Flertallet merker seg at det særlig er lagmannsrettene som eventuelt vil bli berørt, og at en kan se for seg en betydelig økning i antall saker dersom lovforslaget følges opp: Forslaget om å heve den øvre strafferammen fra 6 til 8 år medfører at de aktuelle sakene skal behandles av lagrette, jf. straffeprosessloven § 352 første ledd. Videre vil en heving av strafferammene medføre ubetinget ankeadgang, jf. straffeprosessloven § 321 tredje ledd, at slike saker heller ikke kan behandles av dommerfullmektiger, jf. straffeprosessloven § 276 fjerde ledd, og at saken normalt skal føres av en statsadvokat, jf. straffeprosessloven § 76 tredje ledd. Slik flertallet vurderer det, vil de økonomiske og administrative konsekvensene av økte strafferammer i § 219 annet ledd og § 229 annet straffalternativ gi merutgifter, særlig for domstolen, som ikke lar seg dekke innenfor gjeldende budsjettammer. Dette ville innebære at forslag til lov om endringer i straffeloven 1902 mv. ikke kan tre i kraft straks.

Som følge av dette ble ikke de aktuelle straffebestemmelsene skjerpet ved lovendringen i 2010.

De praktiske konsekvensene av økte strafferammer vil nå slå inn med full tyngde for før-

steinstansdomstolene med krav til at flere saker må gå med embetsdommere, ankedomstolene som får flere saker som skal gå med lagrette og for påtalemyndigheten som i tråd med strpl § 76 tredje ledd får en økt aktorbelastning. I tillegg vil en ubetinget rett til ankebehandling med lagrette av denne type saker medføre en økt belastning for fornærmede.

Når straffeloven av 2005 med de skjerpede strafferammer nå skal tre i kraft, er det nødvendig at både Den høyere påtalemyndighet som skal aktorere sakene og lagmannsrettene som skal pådømme sakene settes i stand til dette gjennom en økt ressurstilførsel. For Oslo statsadvokatembeter vil en økt saksmengde på 50 aktorer for to rettsinstanser medføre en merbelastning på minst 200 rettsdager pr år (to rettsdager pr sak i to instanser). I tillegg kommer tid til forberedelse og etterarbeid. Legger en til grunn at den enkelte statsadvokat, for å kunne utføre alle øvrige forventede arbeidsoppgaver, ikke bør avvike mer enn ca 50 rettsdager pr år, representerer det økte sakstilfanget i seg selv et behov for ytterligere 4 statsadvokatårsverk ved dette embetet kun.»

Også *Borgarting lagmannsrett* uttaler seg om konsekvensene av strafferammeøkningen i straffeloven 2005 § 274 om grov kroppsskade:

«Vi antar at det fremover vil bli tatt ut tiltale i atskillig flere saker etter § 274 enn tilfellet har vært til nå etter §§ 229 tredje ledd og 231 i loven av 1902. I ankeomgangen er dette saker som skal behandles med lagrette, se straffeprosessloven § 321 tredje ledd. Oslo statsadvokatembeter har nå orientert oss om at det fra dette embetet forventes ankesaker hit i størrelse ca. 50 saker pr. år med tiltale etter § 274. Tallet må holdes opp mot vår prognose de siste årene om en samlet forventet inntøkt av 150 lagrettesaker. Således er vi fra dette statsadvokatembetet stilt i utsikt en økning av disse ankesakene med ca. 30 %. Det må dessuten ses hen til at den tiltalte i slike saker ofte vil være varetektsfengslet, slik at disse ankesakene vil ha prioritet etter straffeprosessloven § 275 annet ledd. Slår statsadvokatembetets prognose til, vil lagmannsretten trenge tilført betydelige ressurser, blant annet vil vi ha behov for flere lagrettesaler.»

Den Norske Advokatforening fremholder på sin side at det ikke bør foretas noen innskrenkning i saksområdet for lagrettebehandling, og viser for

øvrig til sin høringsuttalelse til Juryutvalgets utredning NOU 2011: 13. Foreningen uttaler: «Høyere strafferammer minker ikke behovet for den beste rettssikkerhetsmessige løsningen – snarere tvert imot».

6.8.3 Departementets vurdering

I punkt 6.7 ovenfor drøfter departementet behovet for endringer i straffeprosessloven fjerde del om tvangsmidler, blant annet som følge av endrede strafferammer i straffeloven 2005. I punktet her behandles enkelte andre prosessuelle konsekvenser av de endrede strafferammene.

I høringsnotatet uttalte departementet at en ikke kunne se at endrede strafferammer i straffeloven 2005 vil medføre prosessuelle virkninger som ikke kan aksepteres. I lys av høringen finner departementet likevel grunn til å foreta visse justeringer i noen av bestemmelsene som knytter rettsvirkninger til strafferammen. Dette gjelder straffeprosessloven § 276 fjerde ledd om dommerfullmektigkompetanse og § 321 tredje ledd om ankesiling, som begge trekker en grense ved lovbrudd med mer enn seks års strafferamme. De nevnte reglene fastslår at en ved beregningen av strafferammen skal se bort fra forhøyelse på grunn av sammenstøt av lovbrudd eller anvendelse av straffeloven 1902 § 232. Dette systemet medfører at reglene om dommerfullmektigkompetanse og ankesiling for lovbrudd som har strafferamme inntil seks år, kommer til anvendelse ved lovbrudd hvor det i realiteten kan idømmes høyere straff. For eksempel har dommerfullmektiger kompetanse til å behandle saker om legemsbeskadigelse etter straffeloven 1902 § 229 hvor strafferammen er forhøyet inntil ni års fengsel fordi det foreligger særdeles skjerpende omstendigheter, jf. 232 første punktum. Likeledes skal en benytte regelen om ankesiling for saker med en lavere strafferamme.

Etter straffeloven 2005 vil tilsvarende saker subsumeres under § 274 om grov kroppsskade. Departementet foreslår at det i straffeprosessloven §§ 276 fjerde ledd og 321 tredje ledd gjøres unntak for saker om overtredelse av straffeloven 2005 § 274 første ledd. Når det gjelder § 352 om lagrette foreslår departementet i proposisjonen her ingen endringer, men viser til omtalen av Juryutvalget i punkt 11 i proposisjonen. For øvrige fastholdes synspunktene i høringsnotatet knyttet til tilpasninger som følge av endrede strafferammer.

Hva gjelder henvisningsendringer samt endringer som følge av regelen om forhøyelse av maksimumsstraff i straffeloven 2005 § 79, fasthol-

der departementet forslagene i høringsnotatet. Hensett til strafferammekravet i straffeprosessloven § 352 første ledd synes det unødvendig å vise til straffeloven 2005 § 184 i bestemmelsens annet ledd nr. 1. Det vises til lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven og merknader til endringer i straffeprosessloven §§ 76, 157, 248, 276, 321, 332, 333 og 352.

6.9 Andre henvisningsendringer

6.9.1 Generelt

Straffeprosessloven viser i stor utstrekning til bestemmelser i straffeloven 1902. Når straffeloven 2005 skal tre i kraft, er det nødvendig å erstatte disse henvisningene med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Enkelte slike justeringer er allerede gjort, jf. straffeloven 2005 § 412 nr. 106. Ytterligere henvisningsendringer foreslås i proposisjonen her.

En del henvisningsendringer er behandlet i de foregående punktene i proposisjonen i forbindelse med andre endringer i de aktuelle bestemmelser. Resterende henvisningsendringer behandles i punktet her.

6.9.2 Høringsnotatet

I høringsnotatet punkt 4.3.6.1 side 47 flg. behandlet departementet henvisninger i straffeprosessloven til straffeloven 1902 som ikke tematisk hører hjemme under noen av de andre punktene i høringsnotatet. Det fremgår her blant annet:

«Departementet foreslår i lovforslaget § 4 nr. 85 endringer i straffeprosessloven § 3. I § 3 første ledd nr. 7 vises det til straffeloven 1902 § 222 annet ledd om tvangsekteskap. Departementet foreslår at henvisningen erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 253, som svarer til gjeldende § 222 med enkelte presiseringer, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.5 side 420.

Straffeprosessloven § 3 annet ledd viser til lov 22. mai 1902 nr. 11 om den almindelige borgerlige Straffelovs ikrafttræden § 10. De deler av denne bestemmelsen som fortsatt antas å ha betydning, er innarbeidet i lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn § 15 a, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.13 side 478 og 494. Departementet går inn for at § 3 annet ledd oppdateres i tråd med dette. I tillegg foreslås en justering i § 3 fjerde ledd, se høringsnotatet punkt 4.3.2.

Straffeprosessloven § 40 tredje ledd viser til straffeloven 1902 § 63 annet ledd. I lys av uttalelsene i Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 30.1 side 469 reiser departementet spørsmål om henvisningen kan endres til straffeloven 2005 § 79 bokstav a.

Straffeprosessloven § 49 første ledd bestemmer at det kan treffes en felles avgjørelse hvor en person er idømt straff ved forskjellige dommer, uten at straffeloven 1902 § 54 nr. 3 eller § 64 er iaktatt. Straffeloven § 54 nr. 3 om vilkårsbrudd ved betinget dom er videreført i ny straffelov § 39 tredje ledd, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 30.1 side 440 flg. Straffeloven 2005 § 82 viderefører i hovedsak gjeldende straffelov § 64 om etterskuddsdom. Nytt er at det etter § 82 som hovedregel skal avsies tilleggsdom og ikke fellesdom, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 30.1 side 472 flg. Etter departementets syn bør henvisningene i straffeprosessloven § 49 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 § 39 tredje ledd og § 82.

Straffeprosessloven § 100 b første ledd gjelder krav på forsvarer i saker om besøksforbud i eget hjem og i saker hvor grunnlaget for besøksforbudet er mulig overtredelse av straffeloven 1902 § 219 om mishandling i nære relasjoner. I straffeloven 2005 er § 219 videreført i § 282 (mishandling) og § 283 (grov mishandling) med enkelte endringer, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.6 side 433 og 434. Departementet foreslår at henvisningen til § 219 byttes ut med en henvisning til straffeloven 2005 § 282. Departementet har vurdert om det i tillegg bør vises til § 283. Departementet antar at det er tilstrekkelig å vise til grunndeliktet, ettersom de grovere tilfellene også vil oppfylle vilkårene for overtredelse av den mildere § 282.

Flere bestemmelser i straffeprosessloven inneholder en henvisning til utilregnelighetsreglene i straffeloven 1902 § 44 og § 46. Straffeloven 2005 § 20 første ledd bokstav b-d svarer innholdsmessig til gjeldende straffelov § 44, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 30.1 side 423. Utilregnelighet som følge av lav alder (15 år), er videreført i § 20 første ledd bokstav a.

I lovforslaget § 4 nr. 85 foreslår departementet at henvisningen til straffeloven 1902 §§ 44 og 46 i straffeprosessloven § 157 annet ledd erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd.

Straffeprosessloven § 84 første ledd gjelder partsrettigheter for siktede personer som «er i

en tilstand som nevnt i straffeloven § 44». Departementet foreslår å erstatte henvisningen til straffeloven 1902 § 44 med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd bokstav b til d. Tilsvarende justering foreslås i straffeprosessloven § 94 annet ledd annet punktum og § 96 sjette ledd om valg av forsvarer.

Departementet foreslår videre at henvisningen til straffeloven 1902 § 44 byttes ut med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd bokstav b-d i straffeprosessloven § 251. Paragraf 251 viser også til straffeloven 1902 § 39 om overføring til tvungent psykisk helsevern og § 39 a om tvungen omsorg. Straffeloven §§ 39 og 39 a er i hovedsak videreført i ny straffelov §§ 62 og 63, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 30.1 side 458 flg. Departementet går inn for at henvisningene erstattes i samsvar med dette.

Det er også vist til straffeloven 1902 §§ 39 og 39 a i straffeprosessloven § 2 nr. 1, § 147 a og 391 nr. 3 annet punktum. Etter departementets syn bør også disse henvisningene erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 62 og 63, se lovforslaget § 4 nr. 85.

Straffeprosessloven § 165 viser til straffeloven 1902 §§ 39, 39 a og 39 b. I ny straffelov er § 39 b videreført i straffeloven § 65, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) punkt 30.1 side 460. Henvisningene foreslås erstattet med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 62, 63 og 65.

Straffeprosessloven §§ 61 c tredje ledd, 106 a tredje ledd, 107 i tredje ledd og 170 annet ledd viser til straffeloven § 121 om brudd på taushetsplikt. Departementet foreslår å erstatte henvisningene i disse paragrafene med henvisninger til straffeloven 2005 § 209, se Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.2 side 406. Departementet legger her til at straffeprosessloven § 61 c oppheves når lov 21. juni 2013 nr. 82 om endringer i politiregisterloven mv. trer i kraft.»

Det ble også foreslått en rekke andre henvisningsendringer i straffeprosessloven § 107 a om rett til bistandsadvokat. Forslaget var noe justert sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 nr. 106, for å ta høyde for senere endringer i bestemmelsen og for å justere henvisninger, jf. høringsnotatet side 49-50:

«Fornærmede har for det første krav på bistandsadvokat i saker om overtredelse av straffeloven §§ 192-197, § 199 og § 200 annet og tredje ledd. Departementet viser til at enkelte av bestemmelsene i kapittelet om seksuallovbrudd har fått en noe annen oppbygging i ny

straffelov enn etter gjeldende lov. Se Ot.prp.nr. 22 (2008-2009) punkt 16.7 side 438-450. Departementet foreslår at henvisningene til disse sakstypene byttes ut med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 291, 294, 295, 296, 299, 302, 312, 314 og 304.

Henvisningen til straffeloven 1902 § 219 om mishandling i nære relasjoner foreslås endret til straffeloven 2005 § 282. Departementet foreslår videre at ny straffelov § 253 erstatter straffeloven 1902 § 222 annet ledd om tvangsekteskap. Henvisningen til gjeldende § 224 om menneskehandel kan erstattes med straffeloven 2005 § 257, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.5 side 421.

I straffeloven 2005 er straffeloven 1902 § 342 første ledd bokstav b og c videreført i § 168, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.4 side 335-336. Straffeprosessloven § 107 a viser til saker om overtredelse av straffeloven § 342 første ledd bokstav b, jf. § 33 og § 342 første ledd bokstav c, jf. straffeprosessloven § 222 a. Departementet foreslår at de nevnte henvisningene forenkles noe, slik at det vises til straffeloven 2005 § 168. Det er ikke tilsiktet realitetsendringer.

I straffeprosessloven § 107 a første ledd bokstav b, foreslår departementet at det vises til straffeloven 2005 § 284, som erstatter bestemmelser i lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.6 side 435. Departementet foreslår at det kun vises til § 284, som er grunndeliktet for kjønnslemlestelse. Det følger av systemet at fornærmede også vil ha krav på bistandsadvokat etter straffeprosessloven § 107 a første ledd bokstav b i saker som gjelder grov kjønnslemlestelse omhandlet i straffeloven 2005 § 285.

I tillegg til oppregningen av straffebud i første ledd, foreslår departementet at straffeprosessloven § 107 a fjerde ledd justeres slik at henvisningen til straffeloven § 33 tredje ledd og § 219 byttes ut med henholdsvis straffeloven 2005 § 57 tredje ledd og § 282.»

Det ble videre foreslått en rekke endringer i straffeprosessloven § 130 a om anonym vitneførsel for å erstatte henvisningene i bestemmelsen til straffeloven 1902 med henvisninger til tilsvarende straffebud i straffeloven 2005. I høringsnotatet side 50-52 heter det:

«Straffeprosessloven § 130 a første ledd bestemmer at anonym vitneførsel kan tillates i

saker om «forsøk på» overtredelse av de angitte bestemmelsene i straffeloven 1902, og ved «forsøk på eller medvirkning til» overtredelse av straffeloven 2005 §§ 101 til 107, som trådte i kraft 7. mars 2008. I lys av den generelle bestemmelsen i straffeloven 2005 §§ 15 om medvirkning, reiser departementet spørsmål om det kan være grunn til å ta ut henvisningen til medvirkning i straffeprosessloven 130 a første ledd. Departementet reiser også spørsmål om angivelsen «forbund om eller tilskynding til eller overordnede ansvar for slik forbrytelse» i tilknytning til straffeloven §§ 108 til 109 bør utgå.

Departementet foreslår foreløpig at angivelsen «forbund om eller tilskynding til eller overordnede ansvar for slik forbrytelse» i tilknytning til straffeloven §§ 108 til 109 kan utgå, da presiseringen fremkommer av straffebudene selv. Departementet har i lovforslaget § 4 nr. 85 foreløpig lagt til grunn at det ikke er nødvendig å presisere at medvirkning omfattes av § 130 a.

Når det gjelder de enkelte straffebud det er vist til i § 130 a første ledd, må disse justeres slik at henvisningene til straffebud i straffeloven 1902 erstattes med henvisninger til relevante straffebud i straffeloven 2005.

Anonym vitneførsel er for det første tillatt i saker om overtredelse av straffeloven 1902 § 132 a om motarbeiding av rettsvesenet. I straffeloven 2005 er straffebudet videreført i §§ 157 (vanlig), 158 (grov) og 159 (grovt uakt-som), jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.4 side 330 flg. Departementet foreslår å erstatte dagens henvisning med en henvisning til straffeloven 2005 § 157 og § 159.

Videre er overtredelser av straffeloven 1902 § 147 a om terror omfattet av oppregningen i straffeprosessloven § 130 a første ledd. Departementet foreslår at henvisningen til straffeloven 1902 § 147 a erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 §§ 131, 133 og 134.

Departementet foreslår videre at henvisningen i § 130 a til straffeloven 1902 § 151 a om kapring av skip eller luftfartøy erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 139. Straffebudet er videreført med små realitetsendringer, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.3 side 321. Alkoholloven § 10-1 tredje ledd er videreført i straffeloven 2005 § 233, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.4 side 411. Departementet foreslår at henvisningen i straffeprosessloven § 130 a til alkoholloven § 10-1, byttes ut i samsvar med dette.

Etter straffeprosessloven § 130 a kan anonym vitneførsel besluttes i alvorlige narkotikasaker, jf. straffeloven 1902 § 162 annet og tredje ledd. Straffeloven 2005 § 232 første og annet ledd svarer til straffeloven § 162 annet og tredje ledd, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.4 side 410. Ingen realitetsendringer var til-siktet ved utformingen av bestemmelsen. Departementet går inn for at henvisningen til narkotikasakene i straffeprosessloven § 130 a erstattes i samsvar med dette.

Anonym vitneførsel kan videre tillates i saker som rammes av straffeloven 1902 § 192 om voldtekt. Departementet foreslår at det i straffeprosessloven § 130 a vises til straffeloven 2005 §§ 291 og 294.

Straffeprosessloven § 130 a omfatter også overtredelser av straffeloven 1902 § 224 om menneskehandel. Departementet foreslår at henvisningen byttes ut med straffeloven 2005 § 257.

Anonym vitneførsel kan også besluttes i saker som gjelder overtredelse av straffeloven 1902 §§ 229 tredje straffalternativ og 231. Straffeloven 2005 § 274 første ledd angir når en kroppsskade er grov, og viderefører straffeloven 1902 §§ 229 annet og tredje straffalternativ og § 232, Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) side 429. § 274 annet ledd viderefører straffeloven 1902 § 231, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.6 side 431. Slik straffeloven 2005 § 274 lyder, synes det mest hensiktsmessig å henvise til hele paragrafen i straffeprosessloven 130 a. Dette innebærer at saker om overtredelser av straffeloven 1902 § 229 annet straffalternativ, blir omfattet av adgangen til å beslutte anonym vitneførsel.

Straffeprosessloven § 130 a omfatter også saker som gjelder forsettlig drap, jf. straffeloven 1902 § 233. Straffeloven 2005 § 275 viderefører straffeloven 1902 § 233, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.6 side 431. Departementet foreslår at henvisningen justeres i tråd med dette.

Straffeloven 2005 § 330 om utpressing erstatter straffeloven 1902 § 266, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.8 side 453 flg. Departementet foreslår at henvisningen til gjeldende § 266 byttes ut med en henvisning til straffeloven 2005 § 330.

Oppregningen i straffeloven § 130 a omfatter ran, jf. straffeloven 1902 § 268 jf. § 267. Ran rammes av § 327 (vanlig) og § 328 (grov) i ny straffelov. Departementet foreslår at den nåværende henvisningen byttes ut med en henvisning til straffeloven 2005 § 327.

Straffeprosessloven § 130 a åpner videre for anonym vitneførsel i saker som gjelder overtredelse av straffeloven 1902 § 317 jf. § 162 annet og tredje ledd og § 317 jf. § 268 jf. § 267. Departementet foreslår at henvisningene til disse bestemmelsene erstattes av henvisninger til henholdsvis straffeloven 2005 §§ 332 og 337 jf. § 232 første og annet ledd og §§ 332 og 337 jf. § 327. I lys av at straffeloven 1902 § 317 i sjette ledd inneholder en bestemmelse om uaktsom overtredelse, ber departementet om høringsinstansenes syn på om det på dette punktet også bør vises til straffeloven 2005 §§ 335 og 340 om uaktsomt heleri og hvitvasking.»

Om andre tilpasningsbehov heter det videre på side 52-53 i høringsnotatet:

«I lovforslaget § 4 nr. 85 foreslår departementet at henvisningen til straffeloven 1902 § 342 i straffeprosessloven § 222 a femte ledd femte punktum, erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 168. Se Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.4 side 335-336.

Straffeprosessloven § 353 gjelder forening av saker der noen forhold skal behandles med lagrette. Annet ledd nr. 1 bestemmer at hele saken skal behandles med meddomsrett når ankesaken omfatter spørsmål om overtredelse av straffeloven kapittel 8 eller 9 eller lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter.

Når det gjelder henvisningen i § 353 til straffeloven 2005 kapittel 17, bemerker departementet at kapittel 17 er ment å avløse straffeloven 1902 kapittel 8 og 9. Departementet reiser imidlertid spørsmål om det er tilstrekkelig å erstatte henvisningen til gjeldende kapittel 8 og 9 med straffeloven 2005 kapittel 17, eller om det bør inntas ytterligere henvisninger. Departementet peker blant annet på at enkelte bestemmelser som i dag er inntatt i straffeloven kapittel 8, er tatt med i andre kapitler enn kapittel 17 i den nye straffeloven. Dette gjelder for eksempel straffeloven 2005 § 184 om ordenskrenkelse rettet mot en fremmed stat, se Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.5 side 342 flg. Departementet har i lovforslaget foreløpig lagt til grunn at det bør vises til straffeloven 2005 kapittel 17.

Når det gjelder henvisningen i § 353 til lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter, så bemerker departementet at denne loven oppheves ved ny straffelov, jf. departementets lovforslag § 2 om opphevelse av enkelte lover som viderefører straffeloven 2005 § 412 nr. 5a.

Lov om forsvarshemmeligheter § 1 er videreført i lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) ny § 18 a jf. § 31 fjerde ledd. Paragraf 4 er delvis videreført i straffeloven § 2005 § 121 om straff for ulovlig etterretning mot statshemmeligheter, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 7.13.3 side 151-152. I brev 23. april 2014 vedlagt dette høringsnotatet foreslår Forsvarsdepartementet å videreføre lov om forsvarshemmeligheter § 3 nr. 1 og 3 i to bestemmelser som foreslås tatt inn i sikkerhetsloven, se høringsnotatet punkt 4.2.2. Forslagene gjelder ulovlig kartlegging av skjermingsverdig objekt, militært anlegg eller område, og ulovlig kartlegging av enkelte dybde data. Departementet foreslår at henvisningen i straffeprosessloven § 353 til lov om forsvarshemmeligheter erstattes av en henvisning til straffeloven 2005 § 121 og sikkerhetsloven § 18 a, jf. § 31 fjerde ledd [og eventuelt ny §§ X og X i sikkerhetsloven], se lovforslaget § 4 om endringer i andre lover nr. 85.

Straffeprosessloven § 409 gir regler for offentlige straffesaker anvendelse i private straffesaker. Etter tredje ledd gjelder straffeloven § 78 når fornærmede ikke er prosessdyktig. Straffeloven § 78 er ikke videreført i straffeloven 2005, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) side 64. Det synes egnet å henvise til straffeprosessloven § 93 g som erstatning for henvisningen i § 409 til straffeloven 1902 § 78. Videre foreslår departementet å erstatte henvisningen til straffeloven 1902 § 44 med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd bokstav b til d, se lovforslaget § 4 nr. 85 hvor disse endringsforslagene er reflektert.»

6.9.3 Høringsinstansenes syn

Kripos, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, uttaler seg om endringen i straffeprosessloven § 40 tredje ledd. De nevnte høringsinstansene mener at straffeloven 2005 § 79 bokstav a, som det i høringsnotatet er foreslått vist til, ikke omhandler den situasjonen som er beskrevet i straffeloven 1902 § 63 annet ledd, som det i dag vises til i straffeprosessloven § 40 tredje ledd. Høringsinstansene foreslår derfor at § 40 tredje ledd kun pålegger retten å angi hvilke handlinger som isolert sett ville ha medført bot.

Også *Riksadvokaten* fraråder at henvisningen i straffeprosessloven § 40 tredje ledd til straffeloven 1902 § 63 annet ledd erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 79 bokstav a, da

henvisningen etter høringsinstansens syn ikke er treffende.

Enkelte høringsinstanser ønsker at adgangen til anonym vitneførsel etter straffeprosessloven § 130 a skal utvides. *Det nasjonale statsadvokatembetet* uttaler:

«Det er embetets oppfatning at de bestemmelser som kan begrunne anonym vitneførsel bør utvides til også å gjelde de bestemmelser som kan gi grunnlag for kommunikasjonskontroll. Det er en mangel ved bestemmelsen at ikke flere av terrorbestemmelsene og straffebestemmelsene vedrørende rikets sikkerhet med videre i 1902 lovens kapittel 8 og 9 er med. En hensiktsmessig tilnærming kan da være å ta med alle bestemmelsene som gjelder terror (2005lovens kap. 18) eller er i 1902 kapittel 8 og 9 og som enten har 10 års strafferamme eller er nevnt i strpl. § 216a første ledd litra b.»

Også *Oslo statsadvokatembeter* mener adgangen til kommunikasjonskontroll og anonym vitneførsel i større grad bør harmoniseres. Høringsinstansen fremhever at det langt på vei er de samme hensyn som tilsier denne type skjult etterforskning som anonym vitneførsel, og at dette prosess teknisk vil medføre en betydelig forenkling opp mot taushetspliktreglene i straffeprosessloven § 216 i.

På samme måte mener også *Politiets sikkerhetstjeneste* at adgangen til anonym vitneførsel etter straffeprosessloven § 130 a bør omfatte flere straffebud. Høringsinstansen uttaler:

«I forslaget til endringer i straffeprosessloven § 130a er dagens henvisning til straffeloven § 147a foreslått erstattet av nye bestemmelser som tilsvarer dagens bestemmelse. PST mener det bør vurderes om ikke muligheten for anonym vitneførsel også bør gjelde overtredelse av straffeloven 2005 §§ 135 til 136a. I likhet med etterforskning av saker for mulig overtredelse av gjeldende § 147a vil etterforskningen av slike saker ofte rette seg mot lukkede miljøer med streng indre selvjustis, der det kan være vanskelig for sentrale vitner, som kanskje har gått ut av miljøet, å stå frem. Ikke sjelden dreier det seg om voldsorienterte miljøer, som ut fra en religiøs eller ideologisk overbevisning er villig til å ta i bruk vold som virkemiddel, og der terskelen for faktisk å ty til vold kan være redusert av ulike årsaker. En utvidet mulighet for anonym vitneførsel vil kunne bidra til en mer effektiv kriminalitetsbekjempelse også for terrorrelaterte handlinger fordi en, ved hjelp av vitner,

lykkes med å få oppklart og pådømt saker. Det er all grunn til å anta at dette vil kunne ha en forebyggende effekt. Trolig vil en utvidelse av muligheten for anonym vitneførsel også kunne gjøre det enklere for personer å tre ut av ulike miljøer.»

Kripas, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, uttaler seg om henvisningen i straffeprosessloven § 130 a til straffeloven 1902 § 317 jf. § 162. Den nye henvisningen må etter høringsinstansens syn også omfatte straffeloven 2005 §§ 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231 og 340 jf. 231. *Riksadvokaten* antar på sin side at det ikke er viktig å fange opp uaktsomhetstilfellene med tanke på anonym vitneførsel. Samtidig fremholdes at det i denne omgang er nærliggende å satse på størst mulig grad av videreføring av gjeldende rett.

Det er også flere høringsinstanser som uttaler seg om den lovtekniske utformingen av straffeprosessloven § 130 a. *Oslo statsadvokatembeter* mener at ordlyden innledningsvis i bestemmelsen bør endres til «overtredelser eller forsøk på overtredelser av...», slik at forsøksalternativet kan fjernes under senere henvisninger. *Kripas*, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, mener at henvisningen til medvirkning i første ledd kan utgå, jf. straffeloven 2005 § 15. Høringsinstansen er videre enig i at angivelsen «eller ved forbund om eller tilskynding til eller overordnedes ansvar for slik forbrytelse» i tilknytning til straffeloven 2005 §§ 108 og 109 kan sløyfes, ettersom dette fremgår av ordlyden i de nevnte bestemmelsene. *Riksadvokaten* uttaler at embetets tolkning av reglene tilsier at en henvisning til medvirkning i straffeprosessloven § 130 a er unødvendig, men at erfaringene med praktiseringen av bestemmelsen kan tilsi at dette av pedagogiske hensyn likevel nevnes særskilt. Det samme gjelder henvisningen til «forbund om eller tilskynding til eller overordnedes ansvar for slik forbrytelse».

Den rettsmedisinske kommisjon kommenterer endringene i straffeprosessloven § 147 a. Kommisjonen påpeker at rettspsykiatrisk sakkyndige har en perifer rolle i gjennomføringen av særreaksjoner som nevnt i straffeloven 2005 §§ 62 og 63, og uttaler:

«Etter lovendringen som trådte i kraft 1. januar 2002, er de sakkyndige i praksis kun involvert i den initiale sakkyndige utredningen av den mistenkte lovbrøteren samt sakkyndige utredninger ved tidsmessige milepæler for overprøving av særreaksjonene. Stort sett alle andre aspekt ved planlegging, gjennomføring,

oppretholdelse eller opphør av en av de to særreaksjonene, har Sentral fagenhet for tvungen omsorg og det regionale helseforetaket ansvar for.

Ved dom til tvungent psykisk helsevern, er Nasjonal koordineringsenhet for dom til tvungent psykisk helsevern gitt en sentral rolle for koordinering av gjennomføringen av særreaksjonen dom til tvungent psykisk helsevern. Koordineringsenheten fungerer som et bindeledd mellom påtalemyndighet og de regionale helseforetakene.

Kommisjonen vil av den grunn anbefale at det i ny strl. § 147 a inntas at påtalemyndigheten også varsler enhetene Nasjonal koordineringsenhet for dom til tvungent psykisk helsevern og Sentral fagenhet for tvungen omsorg ved henholdsvis dom til tvungent psykisk helsevern og dom til tvungen omsorg. Dette kan erstatte strl. § 147 a andre punktum, der det i dag tillegges de sakkyndige å varsle. Dette skjer antagelig ikke i praksis.»

Med hensyn til henvisningen i straffeprosessloven § 353 synes *Riksadvokaten* å fremholde at det i denne omgang er mest nærliggende å satse på en størst mulig grad av videreføring av gjeldende rett.

6.9.4 Departementets vurdering

Departementet registrerer at langt de fleste henvisningsendringene som ble foreslått i høringsnotatet, ikke har frembrakt innvendinger. En fastholder i all hovedsak forslaget slik det fremgår av høringsnotatet, jf. punkt 6.9.2 ovenfor. På bakgrunn av høringen finner departementet likevel grunn til å kommentere enkelte av forslagene noe nærmere.

I høringsnotatet stilte departementet spørsmål om henvisningen i straffeprosessloven § 40 tredje ledd til straffeloven 1902 § 63 annet ledd kan erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 79 bokstav a. *Kripos*, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, og *Riksadvokaten* har i høringen uttrykt skepsis til en slik løsning. Departementet har merket seg innspillene, og går inn for at man i stedet for å erstatte henvisningen i straffeprosessloven § 40 tredje ledd, inkorporerer innholdet i straffeloven 1902 § 63 annet ledd i denne bestemmelsen. Straffeprosessloven § 40 tredje ledd foreslås etter dette å lyde:

«Har retten, hvor noen av lovbruddene skulle ha medført frihetsstraff, og andre lovbrudd skulle ha

medført bøter, unnlatt å idømme sistnevnte og i stedet betraktet de aktuelle lovbruddene som skjerpene omstendigheter, skal det opplyses hvilken eller hvilke straffbare handlinger retten har betraktet som skjerpene omstendigheter.»

I høringsnotatet stilte departementet spørsmål om det kan være grunn til å ta ut henvisningen til medvirkning i straffeprosessloven § 130 a. Det ble også stilt spørsmål om angivelsen «forbund om eller tilskynding til eller overordnede ansvar for slik forbrytelse» i tilknytning til straffeloven 2005 §§ 108 til 109 bør utgå. Av høringsinstansene som har uttalt seg mener *Kripos* at henvisningene kan utgå, mens *Riksadvokaten* mener de bør beholdes av pedagogiske grunner. Etter departementets syn er det grunn til å gi bestemmelsen i § 130 a en så enkel utforming som mulig – også av pedagogiske hensyn. En viderefører derfor forslaget i høringsnotatet om å ta ut de to henvisningene.

Oslo statsadvokatembeter har foreslått en ytterligere lovteknisk forenkling i § 130 a, ved at forsøk nevnes innledningsvis i bestemmelsen. Departementet er enig i at dette vil gi bestemmelsen en enklere utforming og følger opp høringsinstansens forslag.

Det ble i høringsnotatet også stilt spørsmål om § 130 a bør inneholde henvisninger til bestemmelsene i straffeloven 2005 om uaktsomt narkotikaheleleri og uaktsom hvitvasking av narkotikaautbytte. I lys av høringen mener departementet at det er grunn til å innta slike henvisninger, og viser til at dette er best i samsvar med gjeldende rett. Tilsvarende løsning er dessuten valgt for henvisninger i tvangsmiddelbestemmelsene i straffeprosessloven fjerde del, jf. punkt 6.7 ovenfor.

Flere høringsinstanser har uttrykt ønske om at adgangen til anonym vitneførsel etter straffeprosessloven § 130 a bør utvides til å gjelde flere straffebud enn i dag. Departementet har merket seg forslagene, men mener det ikke er naturlig å ta stilling til disse i en ikraftsettingsomgang. Det samme gjelder forslaget fra *Den rettsmedisinske kommisjon* om å innta i straffeprosessloven § 147 a at påtalemyndigheten også skal varsle Nasjonal koordineringsenhet for dom til tvungent psykisk helsevern og Sentral fagenhet for tvungen omsorg.

Når det gjelder henvisningen i straffeprosessloven § 353 annet ledd nr. 1 til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 finner departementet at det er best i samsvar med gjeldende rett å erstatte denne med henvisninger til straffeloven 2005 kapittel 17 og § 184.

Spørsmålet om å vise til eventuelle nye bestemmelser i sikkerhetsloven om forbud mot luftfotografering og opptak av dybdata, bortfaller, siden disse spørsmålene ikke behandles i proposisjonen her, jf. proposisjonen punkt 2.4.

Det vises for øvrig til lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven og merknader til endringer i de enkelte bestemmelsene i proposisjonen punkt 12.5. De aktuelle bestemmelsene er §§ 2, 3, 40, 49, 84, 94, 96, 100 b, 106 a, 107 a, 107 i, 130 a, 147 a, 157, 165, 170, 222 a, 251, 353, 391 og 409.

6.10 Tilpasninger i påtaleinstruksen

Påtaleinstruksen henviser på en rekke punkter til straffeprosesslovens regler. Det er således nød-

vendig å foreta tilpasninger i påtaleinstruksen til de foreslåtte endringene i straffeprosessloven.

I departementets høringsnotat punkt 5.2 side 87 flg. er det redegjort for behovet for endringer i påtaleinstruksen av hensyn til ikraftsettingen av straffeloven 2005. Videre er det i Riksadvokatens notat punkt 6 side 13-14 vist til en rekke bestemmelser i påtaleinstruksen som må tilpasses forslaget om endringer i reglene om påtalekompetanse.

Enkelte *høringsinstanser* har hatt synspunkter på spørsmål knyttet til påtaleinstruksen. *D e p a r t e m e n t e t* tar sikte på å foreta de nødvendige endringene i påtaleinstruksen slik at de kan tre i kraft til samme tid som lovendringene foreslått i proposisjonen her, og vil ta stilling til høringsinstansenes innspill i den forbindelse.

7 Endringer i andre lover

7.1 Generelt om behovet for justeringer sammenliknet med straffeloven 2005 § 412

Som en del av straffeloven 2005 er det vedtatt en rekke endringer i andre lover, se straffeloven 2005 § 412 og Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 14 og punkt 16.3.

I *høringsnotatet* punkt 4.4 side 55 flg. redegjorde departementet for justeringsbehovet i § 412 med sikte på å fastsette en ny og oppdatert bestemmelse om endringer i andre lover. Det ble foreslått en ny § 4 om endringer i andre lover til avløsning av straffeloven § 412, som ble foreslått opphevet. Den nye § 4 ble foreslått inntatt i en ny lov om straffelovens ikraftsetting. I *høringsnotatet* omfattet bestemmelsen, foruten endringer i spesiallovgivningen, endringer i militær straffelov og straffeprosessloven. I proposisjonen er systematikken i lovforslaget noe endret, jf. punkt 3.3 i proposisjonen og omtalen nedenfor under departementets vurdering.

Det fremgår av *høringsnotatet* punkt 4.4.1 side 55–58 at det for en rekke lover ikke synes å være behov for justeringer sammenliknet med endringene som er vedtatt som en del av straffeloven 2005 § 412. I *høringsnotatet* punkt 4.4.2 til 4.4.4 side 58–82 redegjorde departementet videre for punkter hvor det av ulike grunner bør gjøres justeringer sammenliknet med straffeloven 2005 § 412. Forslagene dreide seg i hovedsak om tekniske justeringer for å avhjelpe inkurier og sikre at de aktuelle lovendringene er oppdatert og tilpasset straffeloven 2005 når straffeloven skal tre i kraft.

Flere høringsinstanser har kommentert departementets forslag til endringer i andre lover. Høringsinstansenes synspunkter på endringer i straffeprosessloven er reflektert i proposisjonen punkt 6 (om endringer i straffeprosessloven) og merknadene til endringene i straffeprosessloven i proposisjonen punkt 12.5. Når det gjelder høringsinnspill til endringer i øvrig spesiallovgivning, er høringsinstansenes synspunkter knyttet til den enkelte loven reflektert i merknadene i proposisjonen punkt 12.4 og 12.6. Enkelte mer over-

ordnede synspunkter tar departementet opp i det følgende.

Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger til departementets forslag om å videreføre opphevelsen av enkelte lover i samsvar med straffeloven 2005 § 412.

Det er derimot kommet enkelte uttalelser knyttet til lover som er opphevet eller foreslått endret i andre sammenhenger og som får konsekvenser for lovforslaget i proposisjonen her.

Helse- og omsorgsdepartementet har i høringen pekt på at lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger er vedtatt opphevet og erstattet av lov 20. juni 2014 nr. 42 om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp (pasientjournalloven) og lov 20. juni 2014 nr. 43 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven), og uttaler i den forbindelse:

«Departementet tar sikte på at de nye lovene skal settes i kraft fra 1. januar 2015, og at nåværende helseregisterlov skal oppheves fra samme tidspunkt. I og med at straffeloven 2005 tidligst skal settes i kraft i løpet av sommeren 2015, vil det derfor ikke være nødvendig å endre nåværende helseregisterlov § 34. Departementet vil imidlertid be om at det i stedet foreslås endringer i den nye pasientjournalloven § 30 fjerde ledd og den nye helseregisterloven § 30 fjerde ledd, slik at medvirkningstillegget i disse bestemmelsene oppheves.»

Samferdselsdepartementet har i høringen bemerket at lov 16. juni 1989 nr. 59 om lostjenesten m.v. oppheves med virkning fra 1. januar 2015. Bakgrunnen er vedtakelsen av lov 15. august 2014 nr. 61 om losordningen som avløser den gamle losloven, jf. Prop. 65 L (2013–2014) og Innst. 253 L (2013–2014). Ifølge *Samferdselsdepartementet* er det ikke grunn til å gjøre endringer i den nye loslovens bestemmelser når straffeloven 2005 skal tre i kraft.

Finansdepartementet har i høringen hatt enkelte merknader til lover på skatte- og avgiftsområdet. I straffeloven 2005 § 412 ble det fastsatt

enkelte endringer for å tilpasse lover på skatte- og avgiftsområdet til straffeloven 2005. Finansdepartementet anså at det var behov for ytterligere tilpasninger i berørt lovgivning. Finansdepartementet sendte på denne bakgrunn 11. oktober 2012 på høring et forslag til endringer i enkelte lover med sikte på å fange opp slike endringsbehov. Finansdepartementet tok i høringen om ikraftsetting av straffeloven 2005 til orde for at forslagene til tilpasninger til ny straffelov i det nevnte høringsnotatet, skulle innarbeides i lovproposisjonen om ikraftsetting av straffeloven 2005. På denne måten sikres samordning av forslag til endringer i samme lovbestemmelser, slik at det ikke oppstår unødige inkurrier.

Justis- og beredskapsdepartementet følger i hovedsak opp forslaget i høringsnotatet til endringer i andre lover. Det er foretatt enkelte justeringer, blant annet for å fange opp lover som er opphevet etter at saken ble sendt på høring. For øvrig vises det til merknadene til de enkelte endringene i proposisjonen punkt 12.6. Når det gjelder straffeprosessloven og militær straffelov vises det til proposisjonen punkt 5 og 6.

I proposisjonen her er forslaget om endringer i andre lover i all hovedsak tatt inn i lovforslaget § 6, mens forslaget om endringer i straffeprosessloven og militær straffelov er skilt ut som egne bestemmelser, se lovforslaget §§ 4 og 5. Paragrafene 4, 5 og 6 gir, sammen med opphevelsen av enkelte lover som fremgår av departementets lovforslag § 2, samlet sett uttrykk for en oppdatert vurdering av endringsbehovene i annen lovgivning når straffeloven 2005 skal tre i kraft.

I tråd med avtale mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Finansdepartementet følges forslagene til tilpasninger til ny straffelov, omtalt i Finansdepartementets høringsnotat 11. oktober 2012, opp i proposisjonen her. Se punkt 7.2 nedenfor hvor Finansdepartementets omtale og vurderinger knyttet til de aktuelle endringene er inntatt. Se også punkt 12.6 i proposisjonen om merknader til de enkelte bestemmelser.

Lov 29. mai 1928 nr. 7 om tilvirkning og omsetning av alkoholholdige drikkevarer på Svalbard er opphevet av lov 20. juni 2014 nr. 39, og utgår dermed fra lovforslaget sammenliknet med høringsnotatet. Det samme gjelder lov 12. juni 1981 nr. 68 om forbud mot profesjonell boksing, som ble opphevet av lov 23. januar 2015 nr. 5.

7.2 Særlig om endringene i enkelte lover på skatte- og avgiftsområdet

7.2.1 Innledning og sammendrag

I endringslov 19. juni 2009 nr. 74 er det vedtatt nye bestemmelser om skattesvik i straffeloven 2005 §§ 378 til 380. Straffansvaret i bestemmelsene gjelder opplysningssvikt fra den skatte-, avgifts- eller tollpliktige eller medvirkning til dette, når opplysningssvikten kan føre til skattemessige fordeler. Opplysningssvikt omfatter også fullstendig unnlatelse av å gi opplysninger. Skyldkravet er forsett eller grov uaktsomhet, men simpel uaktsomhet med hensyn til opplysningssvikten skattemessige følger. Ordinært skattesvik skal straffes med bot eller fengsel inntil to år, og grovt skattesvik med fengsel inntil seks år. Strafferammen for grovt uaktsomt skattesvik vil være bot eller fengsel i inntil ett år ved ordinær overtredelse, og fengsel i inntil seks år når overtredelsen er grov. Samme endringslov fastsetter straffeloven 2005 § 412 som endrer en rekke bestemmelser i spesiallovgivningen for å tilpasse spesiallovgivningen til straffeloven 2005, herunder på skatte-, avgifts- og tollområdet. Endringene i spesiallovgivningen gjelder blant annet reguleringen av straffansvar for medvirkning, opphevelse av skillet mellom forbrytelser og forseelser og ny påtaleordning.

I forslaget til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 mv. er det, som gjort rede for innledningsvis i denne proposisjonen, foreslått at straffeloven 2005 § 412 oppheves, og at endringer i andre lover skal fremgå av lov om ikraftsetting av straffeloven § 2005 mv. § 6. I forslaget til § 6 er det på grunn av tiden som er gått gjort enkelte tekniske endringer og justeringer i forslaget til endringer av straffebestemmelsene på skatte-, avgifts- og tollområdet. Blant annet er lov om betaling og innkreving av skatt 1952, tolloven 1966 og merverdiavgiftsloven 1969 opphevet. Endringene som ble vedtatt ved straffeloven 2005 § 412 foreslås derfor ikke videreført i lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 mv. § 6 for disse lovene. Forannevnte lover er erstattet av skattebetalingsloven 2005, tolloven 2007 og merverdiavgiftsloven 2009.

Videre er det, som følge av at hovedbestemmelsene om skattesvik er overført til straffeloven 2005, nødvendig å gjøre andre tilpasninger i gjeldende straffebestemmelser på skatte-, avgifts- og tollområdet til de nye bestemmelsene i straffeloven 2005. I Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 11.6.4.1 er det presisert på side 334:

«Mindre straffverdige former for skattesvik vil fremdeles kunne straffes etter bestemmelser i spesiallovgivningen. Som påpekt av kommisjonen vil det være nødvendig å tilpasse spesiallovgivningen til de nye bestemmelsene i straffeloven.»

Forslag til slike tilpasninger har vært på en egen høring (Finansdepartementets høringsnotat 11. oktober 2012) og legges frem her. Dette forslaget har tatt opp i seg de generelle tilpasningene til straffeloven 2005, som i 2009 ble vedtatt i straffeloven 2005 § 412. Også enkelte andre endringer som bør gjøres med hensyn til tilpasningen til straffeloven 2005 på skatte-, avgifts- og tollområdet omtalt i høringen av forslaget til § 4 [nå § 6] i lov om ikraftsetting av ny straffelov, er innarbeidet i omtalen og forslagene nedenfor.

Finansdepartementet foreslår to nye hovedbestemmelser om straff i ligningsloven og merverdiavgiftsloven. Det foreslås én straffebestemmelse for opplysningssvikt for tredjeparter, og én straffebestemmelse for skattepliktiges og tredjeparters unnlatelse av å medvirke til kontroll. Strafferammen for tredjeparts opplysningssvikt foreslås satt til bot eller fengsel inntil 2 år for forsettlig overtredelser, og bot eller fengsel inntil 1 år for grovt uaktsomme overtredelser. Strafferammen for forsettlig brudd på plikten for skattyter og tredjeparter til å medvirke til kontrollundersøkelse, foreslås satt til bot eller fengsel inntil 2 år. Grovt uaktsomme overtredelser av dette straffebudet vil ikke være straffebestemmelser. Tilsvarende foreslås det tatt inn en straffebestemmelse om unnlatelse til å medvirke til kontrollundersøkelse i særavgiftsloven og motorkjøretøy- og båtavgiftsloven, samt dokumentavgiftsloven, som i dag ikke har noen straffebestemmelse.

I skattebetalingsloven foreslår Finansdepartementet enkelte mindre endringer i straffebestemmelsene for å tilpasse disse til straffeloven 2005. Endringene er i hovedsak relatert til strafferammene, slik at disse blir i tråd med strafferammene på skatte-, avgifts- og tollområdet ellers, samt bruk av mer kasuistisk lovgivningsteknikk istedenfor generelle straffebud. Det foreslås også en ny bestemmelse som vil ramme unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse etter skattebetalingsloven.

Arveavgiftsloven hadde på tidspunktet for høringsforslaget ingen egen straffebestemmelse. Arveavgiftsloven er opphevet med virkning for gaver som ytes 1. januar 2014 eller senere. Finansdepartementet viderefører derfor ikke forslaget i

høringsnotatet om en ny straffebestemmelse i arveavgiftsloven.

Ligningslovens regler gjelder ved fastsetting av trygdeavgift. Forslaget til straffebestemmelser i ligningsloven vil således komme til anvendelse for trygdeavgift. For arbeidsgiveravgift foreslår Finansdepartementet en ny bestemmelse i folketrygdloven om straff for unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse.

Tollovens straffebestemmelser skiller ikke mellom handlinger som fører til toll- og avgiftsunndragelser og brudd på andre plikter etter tollloven. I påvente av en nærmere gjennomgang av sanksjonsreglene i tollloven foreslår derfor Finansdepartementet å videreføre gjeldende straffebestemmelser.

Det foreslås i tillegg enkelte andre mindre endringer og justeringer i straffebestemmelsene på skatte-, avgifts- og tollområdet, samt en henvisningsendring i folketrygdloven § 13-12.

7.2.2 Høringen

Finansdepartementet sendte 11. oktober 2012 på høring forslag til nye straffebestemmelser i skatte-, avgifts- og tolllovgivningen. Høringsnotatet ble sendt til 43 høringsinstanser, og samtidig lagt ut på Finansdepartementets hjemmeside. Høringsfristen ble satt til 11. januar 2013. Totalt 25 høringsinstanser har svart.

Følgende instanser har kommet med merknader til forslaget:

Den Norske Advokatforening
Kommunenes Sentralforbund (KS)
Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund
Norsk Øko-Forum
NTL-Skatt
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
Riksadvokaten
Skattedirektoratet
Toll- og avgiftsdirektoratet
ØKOKRIM

Høringsinstansene er i hovedsak positive til forslaget til nye straffebestemmelser i skatte-, avgifts- og tolllovgivningen, men enkelte mener de foreslåtte strafferammene er satt for lavt.

Riksadvokaten har uttalt:

«Av hensyn til forutberegnelighet og et klarere regelverk, samt ønsket om ikke å kriminalisere mer enn nødvendig, har departementet kommet til at det i størst mulig grad bør fremgå direkte av spesiallovene hvilke handlinger som

kan straffes. Riksadvokaten deler dette syn, herunder at det ikke innføres en «generalklausul» som er ment å fange opp eventuelle tilfeller som etter forslaget kan tenkes å falle utenfor. En fare ved en slik kasuistisk lovgivningsteknikk er selvsagt at man overser handlinger som bør med i oppregningen, og som i dag er straffbare etter de mer generelle bestemmelsene. Riksadvokaten kan så langt ikke se at det er blitt tilfelle, og en nøyer seg med å peke på problemstillingen.»

Norsk Øko-Forum uttaler bl.a.:

«Konsekvensene av å unndra seg kontroll vil være den samme som å unnlate å føre regnskap eller å ikke oppbevare eller makulere dokumentasjon til regnskapet. Etter vår oppfatning bør derfor unnlattelse av å medvirke til kontrollundersøkelse kunne straffes like strengt som regnskaps- og bokføringsovertredelser. Etter ny straffelov § 392 er straffen for forsettlig regnskapsovertredelse bot eller fengsel inntil 2 år, mens grov regnskapsovertredelse etter § 393 straffes med fengsel inntil 6 år. Straffen etter disse bestemmelsene vil tilsvare strafferammene etter gjeldende bestemmelser i ligningsloven § 12-1 og § 12-2, og vil dermed videreføre gjeldende strafferammer. Dette må være riktig og vi mener det vil gi uheldige signaler i dagens situasjon å redusere strafferammene for å trenere og unndra seg kontrollundersøkelse.»

Den Norske Advokatforening mener det er positivt at man i lovgivningen i større grad presiserer hvilke konkrete overtredelser som skal kunne belegges med straff. Foreningen peker på den annen side på at utgangspunktet bør være at man i størst mulig utstrekning bruker straff i form av tilleggsavgifter, og at straff i det tradisjonelle straffespetret med tiltale tatt ut av påtalemyndigheten, bør reserveres for de tilfeller hvor det er strengt nødvendig. Straff bør derfor etter deres syn primært brukes der det er tale om tredjemann som ikke kan ilegges tilleggsavgifter.

Kommunenes Sentralforbund har spilt inn at det bør vurderes om også alvorlige brudd på opplysningsplikten etter eiendomsskatteloven skal kunne straffes etter en særskilt straffebestemmelse. Dette var ikke en del av høringsforslaget, og vil derfor ikke bli behandlet her.

7.2.3 Endringer i de enkelte skatte- og avgiftslovene

7.2.3.1 Ligningsloven

7.2.3.1.1 Gjeldende rett

Etter overføringen av hovedbestemmelsene om skattesvik til straffeloven 2005, er det som gjensstår i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning det generelle straffebudet i ligningsloven § 12-1 nr. 1 bokstav d. Bestemmelsen benyttes i dag i hovedsak overfor skattyters og tredjeparts unnlattelse av å medvirke til kontrollundersøkelse og tredjeparts brudd på opplysningsplikter etter kapittel 5.

7.2.3.1.2 Høringsforslaget og høringsinstansenes merknader

For å tydeliggjøre hva som kan straffes er det i høringsnotatet foreslått at ligningsloven § 12-1 nr. 1 bokstav d erstattes med egne straffebestemmelser i § 12-1 om tredjeparts brudd på opplysningsplikt etter ligningsloven kapittel 5 og § 12-2 om skattyters og tredjeparts unnlattelse av å medvirke til kontrollundersøkelse etter ligningsloven §§ 4-19 og 6-15.

Høringsinstansene er i utgangspunktet positive til forslaget om to straffebestemmelser i ligningsloven. Skattedirektoratet har pekt på at en uheldig konsekvens av forslaget til strafferamme på 6 måneder er at pågrep etter straffeprosessloven § 171 ikke kan gjennomføres. Bestemmelsen setter som krav at strafferammen er over 6 måneder. Videre peker direktoratet på at dersom det holdes fast ved en strafferamme på inntil 1 år fengsel for tredjeparts opplysningssvikt og inntil 6 måneder fengsel for unnlattelse til å medvirke til kontrollundersøkelse vil det få som konsekvens at strafferettslig foreldelse inntreffer etter 2 år, jf. straffeloven 2005 § 86. Etter deres vurdering er dette en vesentlig reduksjon sammenlignet med gjeldende rett, og særlig uheldig for så vidt gjelder brudd på tredjeparts opplysningsplikt. Direktoratet har i denne sammenheng understreket den betydning tredjepartsopplysninger har fått for kvaliteten/riktigheten av beskatningen. Noe som etter deres syn bør gjenspeiles i strafferammen.

ØKOKRIM har bl.a. uttalt følgende:

«Etter vår oppfatning bør unnlatt levering av slike pliktige oppgaver i seg selv fortsatt være straffbart, uavhengig av om eventuelle mulig følger kan bevises, på samme måte som departementet foreslår når det gjelder unnlattelse av

å gi pålagte opplysninger om tredjeperson. I saker som dreier seg om unnlatt levering av oppgaver, vil det kunne være et omfattende arbeid å finne ut av hva som ville ha vært korrekte opplysninger. Hele skatte- og avgiftssystemet bygger – i likhet med store deler av vårt velferdssystem – på et selvangivelsesprinsipp, med oppgaver over egne forhold som en helt sentral bærebjelke av stor betydning for etterprøvelse av ordningene. I et slikt system er det viktig at unnlattelse av å levere egenoppgaver er straffesanksjonert. I motsatt fall tror vi at etterlevelsen på dette viktige området vil kunne gå ned.»

7.2.3.1.3 *Finansdepartementets vurderinger og forslag*

Finansdepartementet viderefører forslaget i høringsnotatet om å innføre to straffebestemmelser i ligningsloven § 12-1 og § 12-2. Straffebestemmelsene gjelder tredjeparts brudd på opplysningsplikt etter ligningsloven kapittel 5, og skattyters og tredjeparts unnlattelse av å medvirke til kontrollundersøkelse som nå følger av ligningsloven § 6-5. For så vidt gjelder skattyters plikt til å medvirke til kontrollundersøkelse vil Finansdepartementet understreke at i saker hvor selvinkrimineringsvernet etter EMK artikkel 6 er aktuelt, så vil den straffesanksjonerte plikten til å medvirke til kontrollundersøkelse ikke gå lenger enn plikten til å legge fram opplysninger. Dette innebærer at skattyters plikt i slike tilfeller vil være begrenset til passiv medvirkning slik at kontrollen kan gjennomføres, og da hovedsakelig gi generell tilgang til kontrollobjektet. Videre vil Finansdepartementet peke på at gjerningsbeskrivelsen i straffebudet om unnlattelse av å medvirke til kontroll ikke bare omfatter passiv opptreden. Skattytere og tredjeparter som mer aktivt søker å forhindre kontrollundersøkelse, for eksempel ved fysisk å hindre adgang eller ødelegge materiale, vil også rammes av bestemmelsen.

Finansdepartementet har kommet til at forslaget til strafferammer bør økes i forhold til forslaget i høringsnotatet. Ved utformingen av forslaget i høringsnotatet ble det tatt utgangspunkt i hensynet til straffverdighet, forholdsmessigheten mellom de ulike lovovertredselsene, samt at strafferammene skal oppfattes som realistiske av omgivelsene. For vurderingene ble det videre lagt til grunn at strafferammene må fastsettes med hensyn til at unndragelse av skatt er et stort samfunnsproblem og derfor svært straffverdig, samtidig som straffebudene i spesiallovgivningen vil gjelde

mindre alvorlige forhold enn hovedbestemmelsene om skattesvik i straffeloven 2005.

Et viktig moment ved vurderingen av behovet for høyere strafferammer for tredjeparts opplysningssvikt er at bevisst underrapportering av inntekt fra tredjeparter i dag fremkommer som et element i den mer organiserte svarte økonomien. Skatteetaten har gjennom sin kontrollvirksomhet avdekket graverende eksempler på bevisst feilrapportering fra tredjeparter. Strafferammen for tredjeparts opplysningssvikt bør gjenspeile viktigheten av å overholde denne. Finansdepartementet er således enig med Skattedirektoratet som har pekt på at en reduksjon av nåværende strafferamme vil medføre at strafferammen i mange saker vil være for lav.

Finansdepartementet ser at også den foreslåtte strafferammen for unnlattelse av å medvirke til kontrollundersøkelse er for lav, sett hen til alvorlighetsgraden av lovbruddet. Denne typen unnlattelse vil ofte kunne ha til hensikt å trenere, vanskeliggjøre eller umuliggjøre innhenting av bevis for å avdekke underliggende alvorlige straffbare forhold.

Flere høringsinstanser har pekt på konsekvenser av at strafferammene for straffebudene senkes. Ved utformingen av forslagene i høringsnotatet ble det tatt høyde for at forslaget vil føre til kortere foreldelsestid for de lovene hvor forslaget innebærer senkede strafferammer. Det var imidlertid ikke tilsiktet at de nye foreldelsesfristene skulle legge begrensninger på mulighetene for å etterforske og iredteføre de straffbare forholdene.

Straffeprosessloven stiller som vilkår for bruk av pågrepelse at det foreligger brudd på straffebud med høyere strafferamme enn 6 måneder. De opprinnelige foreslåtte strafferammene ville således ha begrenset politiets pågripelseskompetanse i disse sakene bl.a. i situasjoner hvor det er behov for bistand ved kontrollundersøkelse. Finansdepartementet mener dette vil være uheldig.

På bakgrunn av det som er kommet fram i høringsrunden foreslår Finansdepartementet at strafferammen settes til bot eller fengsel inntil 2 år for forsettlig overtredelse av ligningsloven ny § 12-1 første ledd om tredjeparts opplysningssvikt og bot eller fengsel inntil 1 år for grovt uaktomme overtredelser, jf. bestemmelsens annet ledd. Tilsvarende foreslår Finansdepartementet at strafferammen skal være bot eller fengsel inntil 2 år for forsettlig overtredelse av ny § 12-2 om skattyters og tredjeparts plikt til å medvirke til kontrollundersøkelse. Departementet viser til at i dag er den øvre strafferammen for grove overtredelser av denne typen, fengsel inntil 6 år. Selv om straffe-

rammen i forslaget her økes fra forslaget i høringsnotatet, vil forslaget likevel innebære en betydelig nedjustering av den formelle strafferammen.

Det vises til forslag til § 12-1 og § 12-2 i ligningsloven.

Ligningsloven § 12-3 har i dag regler om forfølgning av straffbart forhold (foreldelsesregler). Foreldelsesreglene vil ved ikraftsetting av straffeloven 2005 følge av lovens § 86, og Finansdepartementet foreslår at ligningslovens bestemmelse om foreldelse oppheves.

Det vises til forslag om å oppheve ligningsloven § 12-3.

7.2.3.2 Merverdiavgiftsloven

7.2.3.2.1 Gjeldende rett

Den avgiftspliktiges avgiftssvik etter lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift § 21-4 første ledd og annet ledd siste punktum, vil omfattes av bestemmelsene om skattesvik i straffeloven 2005 §§ 378-380. Etter merverdiavgiftsloven § 21-4 annet ledd første punktum og første del av annet punktum er det straffbart å unnlate å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret etter merverdiavgiftsloven kapittel 2 og kapittel 14, overtre regelen om omsetningsoppgave og dokumentasjons- og bistandsplikt i kapittel 15 eller reglene om opplysningsplikt i kapittel 16. Bestemmelsene i § 21-4 gjelder for så vidt overtredelsen ikke rammes av strengere straffebestemmelser, jf. femte ledd. Merverdiavgiftsloven § 21-4 gjelder også for merverdiavgift påløpt ved innførsel av varer, jf. § 13-3 første ledd.

7.2.3.2.2 Høringsforslaget og høringsinstansenes merknader

I høringsnotatet er det foreslått at merverdiavgiftsloven § 21-4 annet ledd videreføres med bestemmelser etter mønster av de foreslåtte straffebestemmelsene i ligningsloven §§ 12-1 og 12-2. Det er foreslått at bestemmelsene samles i § 21-4, hvor første ledd gjelder overtredelse av tredjeparts opplysningsplikt etter kapittel 16, mens tredje ledd vil gjelde overtredelse av opplysnings- og bistandsplikten etter § 15-11 [nå § 16-6] og tilsvare forslaget til ligningsloven § 12-2 om unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse. For siste del av annet punktum i § 21-4 annet ledd er det i høringsnotatet lagt til grunn at dette er en regnskapsovertredelse som kan straffes etter

straffeloven 2005 § 392. Muligheten til å straffe unnlatelse av å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret er foreslått opphevet, da slike saker vil omfattes av skattesvikbestemmelsene i straffeloven 2005. Lovens § 21-4 fjerde ledd om medvirkning er foreslått opphevet. Det samme er bestemmelsens femte ledd, som sier at § 21-4 gjelder så lenge overtredelsen ikke rammes av strenge straffebestemmelser.

Høringsinstansene er i utgangspunktet positive til forslaget til nye straffebestemmelser i merverdiavgiftsloven. Uttalelsene referert ovenfor til forslagene til endringer i ligningsloven gjelder også i all hovedsak for merverdiavgiftsloven. Videre har *NTL-Skatt* gitt uttrykk for at de er enige i at dagens bestemmelse i merverdiavgiftsloven om at også uaktsomme overtredelser kan straffes, bør oppheves. Også *Skattedirektoratet* er enig i at tilleggsavgift er tilstrekkelig sanktion ved simpelt uaktsomme overtredelser av merverdiavgiftslovgivningen. Direktoratet har også gitt uttrykk for at de er enige i forslaget til § 21-4 i merverdiavgiftsloven, samt at skyldkrav og strafferammer bør være de samme som i ligningsloven. Når det gjelder strafferammene og foreldelse, har direktoratet vist til det de har uttalt under kommentarene til ligningsloven.

7.2.3.2.3 Finansdepartementets vurderinger og forslag

Finansdepartementet viderefører forslaget i høringsnotatet til § 21-4 i merverdiavgiftsloven. Bestemmelsens første ledd vil komme til anvendelse når opplysningspliktig tredjepart etter lovens kapittel 16 med forskrifter, gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til avgiftsmyndighetene. Skyldkravet, som er forsett, vil følge av straffeloven 2005 § 21. Grovt uaktsomme overtredelser rammes av annet ledd. Tredje ledd rammer unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse, både for avgiftspliktig og tredjepart.

Departementet foreslår tilsvarende strafferammer som i straffebestemmelsene i ligningsloven. Dette innebærer bøter eller fengsel inntil 2 år for forsettlig overtredelse av første (tredjeparts opplysningssvikt) og tredje ledd (unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse), og bøter eller fengsel inntil 1 år for grovt uaktsom overtredelse av annet ledd (tredjeparts opplysningssvikt). Det vises til nærmere omtale av dette ovenfor under «Ligningsloven».

I Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 10.3.4 side 115 uttales:

«Slik departementet ser det, er Straffelovkomisjonens forslag om å la grov uaktsomhet være den primære graden av uaktsomhet en naturlig følge av at straff krever en moralsk begrunnelse, og ikke bør brukes i større utstrekning enn nødvendig og hensiktsmessig. Departementet slutter seg derfor til kommisjonens prinsipielle utgangspunkt.

(...) Samtidig må ikke betydningen av å oppstille grov uaktsomhet som utgangspunkt overdrives. Fortsatt bør det være grunnlag for å straffe en rekke overtredelser som begås med alminnelig (simpler) uaktsomhet. Dette vil særlig være aktuelt for handlinger som kan ha alvorlige konsekvenser, hvor det er praktisk at normen overtres uforsettlig, og hvor det ikke finnes andre normer eller sanksjoner som bidrar til å forebygge overtredelser. Spørsmålet om når skyldkravet bør være simpel uaktsomhet må vurderes nærmere for hvert enkelt straffebud som ledd i departementets arbeid med en ny spesiell del i straffeloven, og tilsvarende for straffebud i spesiallovgivningen.»

I forslaget i høringsnotatet om ikke å videreføre straffansvaret for simpel uaktsomhet i merverdiavgiftsloven, har Finansdepartementet lagt til grunn at selv om det nok vil kunne være relativt praktisk med simpelt uaktsomme overtredelser av merverdiavgiftslovgivningen, så vil tilleggsavgift være en tilstrekkelig sanksjon i disse tilfellene. Det har ikke kommet innsigelser eller nye momenter til dette forslaget i høringsrunden. Departementet viderefører derfor forslaget om å oppheve straffansvaret for simpel uaktsomhet i merverdiavgiftsloven.

Forslaget til § 21-4 skal, som etter gjeldende rett, også gjelde merverdiavgift påløpt ved innførsel av varer, jf. § 13-3 første ledd.

Det vises til forslag til § 21-4 i merverdiavgiftsloven.

7.2.3.3 Skattebetalingsloven

7.2.3.3.1 Gjeldende rett

Etter lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling av skatte- og avgiftskrav kan både brudd på plikten til å gjennomføre forskuddstrekk og brudd på opplysningsplikten straffes, jf. §§ 18-1 og 18-2.

Arbeidsgiver som plikter å foreta forskuddstrekk og som forsettlig eller grovt uaktsomt unnlater å foreta eller sørge for at det blir foretatt pliktig beregning og trekk, kan straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder, jf.

skattebetalingsloven § 18-1 første ledd. Straffen heves til bøter eller fengsel inntil ett år der den forsettlig handlingen gjentas. Arbeidsgiver straffes ikke for forholdet dersom de beløp som er eller skulle vært trukket likevel blir innbetalt til rett tid, jf. annet ledd. Medvirkning straffes på samme måte som overtredelse, jf. tredje ledd.

Hvis noen forsettlig eller grovt uaktsomt bevirker eller søker å bevirke at innkrevingen av skatte- og avgiftskrav blir hindret eller vesentlig vanskeliggjort kan forholdet straffes, jf. § 18-2 første ledd. Det er et vilkår at dette skjer ved å unnlate å gi opplysninger, eller ved å gi uriktige opplysninger til fastsettings- eller innkrevingsmyndighetene. Forholdet straffes med bøter, og i gjentakelsestilfeller med bøter eller fengsel inntil seks måneder.

Etter skattebetalingsloven straffes også andre forsettlig eller grovt uaktsomme overtredelser av bestemmelser i skattebetalingsloven eller forskrifter gitt med hjemmel i loven, jf. § 18-2 annet ledd. Det er presisert at brudd på plikten til å betale skatte- og avgiftskrav ikke er straffbart. Overtredelse av bestemmelsen straffes med bøter, dersom forholdet ikke rammes av noen strengere straffebestemmelse.

Foreldelsesfristen for adgangen til å reise straffesak eller avsi straffedom etter skattebetalingsloven er tre år, jf. § 18-3 første ledd. Brudd på skattebetalingsloven anses som forseelse, jf. § 18-3 annet ledd.

7.2.3.3.2 Høringsforslaget og høringsinstansenes merknader

Skattebetalingsloven §§ 18-1 og 18-2 er i høringsnotatet foreslått videreført, da bestemmelsene ikke direkte berøres av de foreslåtte skattesvikbestemmelsene i straffeloven 2005. For å harmonisere bestemmelsene med straffeloven 2005 er det foreslått enkelte endringer.

Den øvre strafferammen for unnlatt gjennomføring av forskuddstrekk foreslås satt til ett år ved forsett og seks måneder ved grov uaktsomhet. Det er i høringsnotatet uttalt at det derfor ikke vil være behov for en særskilt strafferamme på ett år for gjentakelsestilfeller, og § 18-1 første ledd første punktum foreslås endret til å fastsette strafferammen for grovt uaktsomme overtredelser. Det er videre også foreslått at strafferammen for brudd på opplysningsplikten etter § 18-2 første ledd skal være ett år ved forsett og seks måneder ved grov uaktsomhet. Tilsvarende vil den særskilte strafferammen for gjentakelsestilfeller i annet punktum bli overflødig, og punktet endres til å fastsette

strafferammen for grovt uaktsomme overtredelser. Skattebetalingsloven § 18-2 annet ledd rammer andre forsettlige eller grovt uaktsomme overtredelser enn de som er nevnt i §§ 18-1 og 18-2 første ledd, om forholdet ikke rammes av en strengere bestemmelse. I høringsnotatet er det for å tydeliggjøre hva som kan straffes, foreslått at det i denne bestemmelsen bør spesifiseres at den rammer brudd på opplysningsplikten på andre måter enn det som er nevnt i §§ 18-1 og 18-2 første ledd. Presiseringen i § 18-2 annet ledd siste punktum om at brudd på plikten til å betale skatte- og avgiftskrav ved forfall likevel ikke er straffbart, er foreslått opphevet, fordi den blir unødvendig. Videre er det foreslått et nytt tredje ledd i § 18-2 som vil ramme forsettlig unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse, med samme strafferamme som etter ligningsloven. Lovens § 18-3 første ledd om foreldelse er foreslått opphevet, slik at straffelovens alminnelige foreldelsesregler skal komme til anvendelse. Dette innebærer en reduksjon av foreldelsesfristen fra 3 til 2 år, jf. straffeloven 2005 § 86.

Den Norske Advokatforening har gitt uttrykk for at de mener at straffen for manglende betaling av forskuddstrekk bør oppheves. Etter deres syn er dette en inkassobestemmelse som gjør mislighold av gjeld særlig straffbart i dette ene tilfellet. Videre uttaler foreningen at de ikke ser grunn til at strafferammene i §§ 18-1 og 18-2 skal heves. *Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund* er på sin side ikke enig i forslaget om at bestemmelsene om forhøyede strafferammer i gjentakelsestilfeller oppheves, og uttaler også bl.a. følgende:

«Departementet foreslår også at de alminnelige foreldelsesfristene i ny straffelov kommer til anvendelse, slik at foreldelsesfristen reduseres fra tre til to år ved overtredelse av skattebetalingslovens straffebestemmelser. Ved skattesvik videreføres imidlertid ligningslovens løsning med foreldelsesfrist på ti år. På samme måte som foreldelsesfristen i ligningsloven ble begrunnet i Ot.prp. nr. 21 (1991-1992) kan arbeidsgiverkontrollen avdekke overtredelser mange år tilbake, og straffeansvaret bør ikke bortfalle fordi overtrederen har greid å holde overtredelsen skjult. Særregelen om tre års foreldelsesfrist bør derfor videreføres.»

Skattedirektoratet har i sin høringsuttalelse uttrykt at de vanskelig kan se at det skulle foreligge gode reelle grunner for å redusere dagens foreldelsesfrist, og fraråder dette. Etter direktoratets oppfatning er allerede gjeldende frist på tre år i korteste

laget. Direktoratet peker på at straffbart trekkmislighold i mange tilfeller først vil bli avdekket i forbindelse med skatteoppkreverens arbeidsgiverkontroll. Tas det hensyn til den tid som går med til kontroll, utarbeidelse av kontrollrapport og politianmeldelse, samt den tid politiet trenger til å gjennomføre etterforskning, vil det i mange saker kun være praktisk mulig å straffeforfølge forhold begått det siste året før kontrollen. Etter direktoratets syn er dette svært uheldig. De peker også på at dette er lovovertridelser som ofte skjer i forbindelse med at det også forekommer svart arbeid, noe som gjør det særlig vanskelig å bli kjent med de omstendigheter som bør utløse straffeforfølgning.

7.2.3.3.3 *Finansdepartementets vurderinger og forslag*

Finansdepartementet viderefører i hovedsak straffebestemmelser i skattebetalingsloven fremmet i høringsnotatet, men med de samme justeringer som er gjort i forslaget til strafferammer både i ligningsloven og merverdiavgiftsloven. Dette innebærer at forsettlig overtredelse av skattebetalingsloven § 18-1 om unnlatt gjennomføring av forskuddstrekk og § 18-2 om brudd på opplysningsplikten og unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse skal straffes med bøter eller fengsel inntil 2 år. Grov uaktsom overtredelse av de samme bestemmelsene skal straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år.

Bakgrunnen for at det i høringsnotatet er foreslått en heving av strafferammene i skattebetalingsloven, er hensynet til at liknende overtredelser av spesiallovgivningen bør ha like strafferammer. Det er derfor foreslått like strafferammer for brudd på opplysningsplikt og unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse, i skattebetalingsloven som i ligningsloven og merverdiavgiftsloven. Videre er det vist til at unnlatt gjennomføring av forskuddstrekk er like straffverdig som unnlatt levering av tredjepartsopplysninger, og det er på denne bakgrunn foreslått tilsvarende strafferamme for brudd på skattebetalingsloven § 18-1 som ved unnlatt levering av tredjepartsopplysninger.

Den Norske Advokatforening har anført at straffen for manglende betaling av forskuddstrekk bør opphøre. *Finansdepartementet* legger til grunn at foreningen her viser til plikten til å gjennomføre forskuddstrekk, som er foreslått belagt med straff, jf. § 18-1 første ledd. Brudd på plikten til å betale skatte- og avgiftskrav ved forfall er ikke straffbart etter gjeldende rett, og det er

heller ikke foreslått noen straffebestemmelse for brudd på denne plikten. Finansdepartementet er ikke enig med Advokatforeningen i at dette er en særlig inkassobestemmelse. Plikten for arbeidsgiver til å gjennomføre forskuddstrekk og sette forskuddstrekket inn på en særskilt konto er et grunnleggende element i forskuddsordningen. Departementet viser til at fra tidspunktet for trekk, dvs. dagen for lønnsutbetaling tilhører trekkmidlene staten, jf. skattebetalingsloven § 5-12 første ledd første punktum. Dersom arbeidsgiveren ikke har midler til å dekke forskuddstrekket skal lønnsutbetalingen reduseres slik at det er tilstrekkelig tilgjengelig midler til også å dekke forskuddstrekket. Etter Finansdepartementets oppfatning er derfor brudd på denne plikten like straffverdig som brudd på plikten til å levere tredjepartsopplysninger.

Det vises til forslag til endringer i skattebetalingsloven § 18-1 og § 18-2.

I høringsnotatet er den særskilte foreldelsesregelen i § 18-3 første ledd foreslått opphevet, slik at de alminnelige foreldelsesreglene i straffeloven 2005 kommer til anvendelse. De foreslåtte strafferammene innebærer at foreldelsesfristen for forsettlig overtreddelser vil være 5 år, og for grovt uaktsomme overtreddelser vil foreldelsesfristen være 2 år.

Justis- og beredskapsdepartementet har i høringsnotatet med forslag til lov om ikrafttredelse av straffeloven 2005 mv. foreslått at § 18-3 annet ledd om forseelse oppheves, da skillet mellom forseelse og forbrytelse ikke videreføres i straffeloven 2005. Videre er det foreslått at § 18-1 tredje ledd om medvirkning oppheves, da dette reguleres av straffeloven 2005. Forslagene er innarbeidet her.

Det vises til forslag om å oppheve § 18-3.

7.2.3.4 Folketrygdloven

7.2.3.4.1 Gjeldende rett

Ved fastsetting av trygdeavgift gjelder ligningslovens regler, jf. lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 24-3 første ledd. Dette innebærer at straffebestemmelsene i ligningsloven kapittel 12 kommer til anvendelse.

For arbeidsgiveravgiften følger det av folketrygdloven § 24-3 femte ledd at den som forsettlig eller grovt uaktsomt gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til skatteoppkreveren eller ligningsmyndighetene i forbindelse med beregning, fastsetting eller endring av arbeidsgiveravgiften straffes etter bestemmelsene i ligningsloven kapittel 12.

Det samme gjelder den som unnlater å sende inn pliktig oppgave.

Skattesvikbestemmelsene i straffeloven 2005 skal gjelde for avgiftspliktig etter folketrygdloven kapittel 24.

7.2.3.4.2 Høringsforslaget og høringsinstansenes merknader

I høringsnotatet er det foreslått at ligningslovens regler skal gjelde tilsvarende for trygdeavgift, slik det er i dag. Dette innebærer at straffebestemmelsene omtalt ovenfor under «Ligningsloven» skal komme til anvendelse ved overtreddelser av pliktene knyttet til trygdeavgift i folketrygdloven kapittel 24.

For arbeidsgiveravgiften er det foreslått at henvisningsbestemmelsen i § 24-3 femte ledd [tidligere § 24-4] oppheves som følge av at brudd på opplysningspliktene blir dekket av skattesvikbestemmelsene i straffeloven 2005. Videre er det foreslått en ny bestemmelse om straff for unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse. Overtreddelse er foreslått straffet med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

NTL-Skatt viser til at de støtter forslaget om at strafferamme for overtreddelse av plikten til å medvirke til kontrollundersøkelse skal være den samme som etter ligningsloven. *Skattedirektoratet* er enig i at folketrygdloven § 24-4 [nå § 24-3] femte ledd kan oppheves. Videre er direktoratet positiv til at det tas inn en bestemmelse om straff for unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse. Når det gjelder strafferammen og lengden på foreldelsesfristen viser de til sine merknader til ligningsloven. Ingen av de andre høringsinstansene har hatt merknader til forslagene til endringer i folketrygdloven.

7.2.3.4.3 Finansdepartementets vurderinger og forslag

Finansdepartementet viderefører endringsforslagene i høringsnotatet. For så vidt gjelder strafferammen for unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse foreslås det at den settes til bøter eller fengsel inntil 2 år for forsettlig overtreddelse, jf. det som er uttalt om dette under «Ligningsloven» ovenfor.

I høringsnotatet er det under omtalen av forslaget til en ny bestemmelse om straff for unnlatelse av å medvirke til kontroll, lagt opp til at dette skal gjennomføres ved en henvisning i folketrygdloven til tilsvarende bestemmelse i ligningsloven ny § 12-2. I forslaget til lovtekst i høringsnotatet er

det imidlertid lagt opp til å ta inn en utfyllende bestemmelse om dette i folketrygdloven. I forslaget her foreslår Finansdepartementet at straffebestemmelsen kommer direkte til uttrykk i folketrygdloven.

I høringsnotatet er forslaget til endringer gjort i folketrygdloven § 24-4 om kontroll av arbeidsgivere mv. Etter lovendring 22. juni 2012 nr. 39 har bestemmelsen endret paragrafnummer til § 24-3. Endringene omtalt i høringsnotatet foreslås derfor nå i folketrygdloven § 24-3. Videre er det ved lov 22. juni 2012 nr. 43 (i kraft 1. januar 2015) gjort enkelte endringer i § 24-3. Endringene er relatert til ikraftsetting av a-opplysningsloven. Ved endringene er tidligere annet og tredje ledd slått sammen til nytt annet ledd. Tidligere femte ledd er nytt fjerde ledd. For forslaget som fremmes her innebærer dette at det er bestemmelsens fjerde ledd om straff for opplysningssvikt som foreslås opphevet. Ny straffebestemmelse om unnlatelse av å medvirke til kontrollbestemmelse foreslås tatt inn i fjerde ledd.

Det vises til forslag til endringer i folketrygdloven § 24-3.

I høringsnotatet med forslag til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 mv. har Justis- og beredskapsdepartementet foreslått en henvisningsendring i folketrygdloven § 13-12 første ledd bokstav e. I bestemmelsen er det i dag vist til straffeloven 1902 § 28 a. Det er foreslått at bestemmelsen skal vise til tilsvarende bestemmelse i straffeloven 2005, som er § 48. Dette er innarbeidet her.

Det vises til forslag til endring i folketrygdloven § 13-12.

7.2.3.5 Tolloven

7.2.3.5.1 Gjeldende rett

I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel finnes straffebestemmelsene i dag i §§ 16-1 til 16-7 og er en videreføring av straffebestemmelsene i tolloven av 1966 §§ 61 til 65. Reglene er delt opp med en fellesbestemmelse i § 16-1 og gjerningsbeskrivelser i §§ 16-2 til 16-7.

Det følger av § 16-1 at både uaktsomme og forsettlig overtredelser av §§ 16-2 til 16-7 er straffbare. Videre gjør bestemmelsen det klart at forsøk på og medvirkning til tollovertredelser er straffbart.

Gjerningsbeskrivelsene i §§ 16-2 til 16-7 omfatter følgende overtredelser: ulovlig vareførsel (§ 16-2), forberedelse til ulovlig vareførsel (§ 16-3), heleri av ulovlig innført vare mv. (§ 16-4), mot-

arbeiding av tollmyndighetene (§ 16-5), og rettsstridig brudd på lås eller segl mv. (§ 16-6).

De første tre bestemmelsene knytter seg til ulovlig inn- og utførsel av varer. Disse bestemmelsene må sees i sammenheng, men har likevel hvert sitt konkrete nedslagsfelt. § 16-2 retter seg mot den enkelte ulovlige inn- og utførsel, men kan også ramme unndragelse av toll- og avgiftskrav. Lovens § 16-3 tar for seg forberedelser til ulovlig inn- og utførsel, og § 16-4 gjør det straffbart å transportere, oppbevare eller skjule m.m., varer som har vært gjenstand for ulovlig innførsel. Tolloven § 16-4 er således i hovedsak ment å ramme såkalte tredjepersoner, mens §§ 16-2 og 16-3 i hovedsak skal ramme antatte hovedmenn.

Gjerningsbeskrivelsen i § 16-5 omhandler tollovertredelser som innebærer motarbeiding av tollmyndighetene, herunder opplysningssvikt. Eksempler på dette kan være at et kontrollobjekt velger ikke å la seg kontrollere i tråd med tollovgivningens kontrollbestemmelser, unnlater å gi pliktige deklarasjoner eller gir uriktige opplysninger i en deklarasjon. Det sistnevnte er således en typisk handling som kan føre til tollunndragelser.

Etter § 16-6 er rettstridig brudd på lås eller segl påsatt av norske eller utenlandske tollmyndigheter straffbart. Eksempler på dette vil typisk være situasjoner hvor noen bryter en plombering før transporten har ankommet tollstasjonen hvor denne kan fjernes.

Den generelle strafferammen for overtredelser av de nevnte bestemmelsene er bøter eller fengsel inntil 6 måneder. Strafferammen skjerpes for særlig grove overtredelser, jf. § 16-7. Strafferammen etter denne bestemmelsen er i utgangspunktet fengsel inntil 2 år, men ved forsettlige eller grovt uaktsomme forhold er strafferammen fengsel inntil 6 år.

Overtredelser av tolloven er gjenstand for ubetinget offentlig påtale, jf. straffeloven § 77.

7.2.3.5.2 Høringsforslaget og høringsinstansenes merknader

Når det ved brudd på pliktene etter §§ 16-2 og 16-5 unndras toll og avgift, vil dette rammes av skattekvikbestemmelsene i straffeloven 2005. I høringsnotatet er det foreslått at brudd på andre plikter, eksempelvis ulovlig innførsel av varer eller unnlatelse av å følge pålagte kontrolltiltak, fortsatt skal subsumeres under tolloven §§ 16-2 og 16-5. Fordi bestemmelsene ikke skiller mellom handlinger som fører til toll- og avgiftsunndragelser og brudd på andre plikter etter tolloven, må

bestemmelsene foreløpig videreføres slik de er utformet i dag.

I høringsnotatet er det foreslått at tolloven §§ 16-3, 16-4 og 16-6 videreføres slik ordlyden er i dag. Dette er bestemmelser som i hovedsak retter seg mot ulovlig vareførsel og ikke til overtredelser som fører til toll- og avgiftsunndragelser.

Videre er det foreslått noen mindre endringer i de alminnelige bestemmelsene i §§ 16-1 og 16-7, for å harmonisere straffebestemmelsene i tolloven med straffeloven 2005.

I høringsnotatet foreslås det også å endre tolloven § 16-1 første ledd, slik at kun grovt uaktsomme og forsettlig overtredelser av §§ 16-2 til og med 16-7 er straffbare. Det vises til at det ikke er videre praktisk med simpelt uaktsomme overtredelser, og i de tilfeller hvor ikke grov uaktsomhet eller forsett kan statueres, vil tilleggsgjeld være en tilstrekkelig sanksjon. Som en følge av forslaget om at simpel uaktsomhet ikke lenger skulle være straffbart, ble det foreslått å endre tolloven § 16-7 første ledd, slik at straffen for særlig grove overtredelser av tolloven §§ 16-2 til 16-6 skulle være bøter eller fengsel inntil 6 år. Dette innebar en videreføring av gjeldende rett, og ikke en økning av strafferammen, da straff for simpel uaktsomhet foreslås opphevet.

Tolloven § 16-1 annet ledd slår fast at forsøk er straffbart. Etter straffeloven 2005 er skillet mellom forbrytelse og forseelse opphevet, og straffbarheten for forsøkshandlinger er betinget av at handlingen kan medføre fengsel i ett år eller mer. Overtredelse av tolloven kan, med mindre overtredelsen er å anse som særlig grov, ikke medføre fengsel i mer enn 6 måneder. Finansdepartementet mener at sterke allmennpreventive hensyn taler for at forsøk fortsatt skal være straffbart etter tolloven, og det er i høringsnotatet foreslått å videreføre tolloven § 16-1 annet ledd.

Etter tolloven § 16-9 kan illeggelse av bot for mindre alvorlige overtredelser skje ved forenklet forelegg etter faste bøtesatser. Finansdepartementet har i høringsnotatet lagt til grunn at ordningen kan videreføres slik at den også vil gjelde for overtredelser av tolloven som formelt kan subsumeres som skattesvik, men hvor overtredelsen er såpass bagatellmessig at det vil være upraktisk å ilegge straff etter straffeloven 2005 §§ 378-380.

Kun *Toll- og avgiftsdirektoratet* har uttalt seg om forslaget til endringer i tolloven. Direktoratet går i mot forslaget om å fjerne adgangen til å straffe simpelt uaktsomme overtredelser av tolloven. Etter deres oppfatning er det et behov for å beholde muligheten til å straffe simpelt uakt-

somme overtredelser av tolloven, bl.a. fordi det i saker om inn- og utføring av varer belagt med forbud/restriksjoner og ved unnlatelse av å deklareere varer ved utførsel sjelden vil være hjemmel for å ilegge tilleggsgjeld. Dette fordi det ikke vil være unndratt noen avgift i slike saker. Direktoratet peker også på at en avkriminalisering av simpelt uaktsomme overtredelser vil få betydning for muligheten til å sanksjonere tollovertreddelser av mindre alvorlig art som avdekkes på grensen.

7.2.3.5.3 *Finansdepartementets vurderinger og forslag*

Finansdepartementet viderefører ikke forslagene til endringer fremmet i høringsnotatet.

For så vidt gjelder forslaget om å oppheve adgangen etter tolloven § 16-1 første ledd til å straffe for simpel uaktsom overtredelse av tolloven, ser Finansdepartementet at det kan oppstå enkeltsaker, som i eksempelet over ved inn- og utføring av varer belagt med forbud/restriksjoner, hvor det ikke vil være mulig å ilegge verken administrativ sanksjon eller straff. Inntil det er foretatt en helhetlig gjennomgang av det administrative sanksjonssystemet i tolloven, bør straffansvaret for simpel uaktsomhet beholdes. Finansdepartementet slutter seg derfor til Toll- og avgiftsdirektoratets vurdering av at det er behov for å beholde bestemmelsen. På denne bakgrunn videreføres ikke forslaget til endring i tolloven § 16-1 første ledd.

En følge av at forslaget i høringsnotatet om å oppheve straffansvaret for simpelt uaktsomme overtredelser ikke følges opp, er at heller ikke forslaget til endring av strafferammen i tolloven § 16-7 følges opp nå.

Finansdepartementet mener at allmennpreventive hensyn taler for at forsøk fortsatt skal være straffbart etter tolloven og foreslår ingen endringer i tolloven § 16-1 annet ledd.

Tolloven § 16-1 tredje ledd har i dag en bestemmelse om medvirkning. Denne bestemmelsen blir unødvendig når straffeloven 2005 trer i kraft. Justis- og beredskapsdepartementet har i høringsnotatet med forslag til ikraftsetting av straffeloven 2005 mv. foreslått at det i § 16-1 tredje ledd i stedet tas inn en bestemmelse som slår fast at politiet avgjør spørsmålet om tiltale i saker etter tolloven § 16-7. Ved ikraftsettingen av straffeloven 2005 vil de alminnelige reglene om påtale følge av § 62 a i straffeprosessloven. Bestemmelsens første ledd viderefører straffeloven 1902 § 77 om ubetinget offentlig påtale. Ifølge bestemmelsens

annet ledd kan påtalemyndigheten unnlate å følge lovbrudd med en strafferamme på to år eller lavere hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale. Sammenliknet med Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat om ikraftsetting av straffeloven 2005, er forslaget til endring av tolloven § 16-1 justert noe ved at nåværende tredje ledd oppheves, og ikke erstattes av en regel om påtalekompetanse. En regel om påtalekompetanse som angitt i høringsnotatet blir overflødig i lys av Justis- og beredskapsdepartementets forslag til endringer i straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav c i proposisjonen her. Videre har Justis- og beredskapsdepartementet foreslått at tolloven § 16-1 fjerde ledd om hvilke overtredelser av tolloven som er å anse som forseelser, oppheves som følge av at skillet mellom forseelser og forbrytelser ikke videreføres i straffeloven 2005. Finansdepartementet er enig i forslagene til endringer.

Det vises til forslag til endringer i tolloven § 16-1.

Justis- og beredskapsdepartementet har i høringsnotatet med forslag til ikraftsetting av straffeloven 2005 mv. foreslått endringer av henvisninger til straffeloven 1902 i tolloven § 14-4 første og annet ledd. I dag er det i § 14-4 første ledd første punktum vist til straffeloven 1902 kapittel 12 og 34, mens det i samme bestemmelse første ledd annet punktum bare er vist til denne lovs kapittel 34. Straffeloven 1902 kapittel 12 og kapittel 34 tilsvarer straffeloven 2005 §§ 155, 156, 160 og 162. Justis- og beredskapsdepartementet har i høringsnotatet med forslag til ikraftsetting av straffeloven 2005 mv. reist spørsmål ved om det i bestemmelsens første ledd annet punktum bare skal vises til straffeloven 2005 § 156, eller til alle de foran nevnte bestemmelsene i straffeloven 2005. Finansdepartementet ser ingen grunner til at ikke også § 14-4 første ledd annet punktum skal vise til straffeloven 2005 §§ 155, 156, 160 og 162. Det foreslås på denne bakgrunn at både første og annet punktum i tolloven § 14-4 annet ledd viser til straffeloven 2005 §§ 155, 156, 160 og 162.

I tolloven § 14-4 annet ledd er det i dag vist til straffeloven 1902 kapittel 11 og 33. For å tilpasse bestemmelsen til straffeloven 2005, har Justis- og beredskapsdepartementet i høringsnotatet med forslag til ikraftsetting av straffeloven 2005 mv. foreslått at bestemmelsen viser til straffeloven 2005 §§ 171-174. Finansdepartementet slutter seg til dette, og fremmer forslag om en slik endring.

Det vises til forslag til endringer i tolloven § 14-4.

7.2.3.6 Særavgiftsloven

7.2.3.6.1 Gjeldende rett

Etter lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter § 2 første ledd kan forsettlig og uaktsom overtredelse av forskrifter til særavgiftsloven straffes med bøter, for så vidt det ikke for overtredelsen er fastsatt særskilt straff i den alminnelige straffelov. Særlig grov overtredelse kan straffes med bøter eller fengsel inntil 2 år, men fengsel inntil 6 år ved forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse, jf. § 2 annet ledd. Det følger av tredje ledd hvilke omstendigheter det skal legges vekt på ved avgjørelsen av om overtredelsen er særlig grov.

Særavgiftsloven § 2 er slik den i dag lyder et generelt straffebud for overtredelser av forskrifter gitt i medhold av særavgiftsloven. Det er to forskrifter som er hjemlet i særavgiftsloven der det kan være aktuelt med straff for overtredelse. Den første er forskrift 11. desember 2001 nr. 1451 om særavgifter og den andre er forskrift 22. juni 2005 nr. 674 om godkjenning av denaturering av teknisk etanol og etanolholdige preparater.

De fleste overtredelser av disse forskriftene vil være unnlatelser. Det er lagt til grunn at særavgiftsloven § 2 ikke omfatter rene betalingsunnlatelser, det vil si der den avgiftspliktige har innberettet riktig avgift, men handlingen kun består i å unnlate å innbetale avgiften til tollmyndighetene. Unnlattelse av å inngi avgiftsoppgave etter særavgiftsforskriften § 6-1 er imidlertid en overtredelse som er straffbar etter § 2. Andre eksempler på overtredelser som er straffbare etter § 2 er feil utfylt avgiftsoppgave, for eksempel ved at virksomheten unnlater å føre opp varer som er tatt ut av det godkjente lokalet til eget bruk, unnlatelse av plikten til å registrere seg etter særavgiftsforskriften § 5-1, brudd på plikten til å føre regnskap etter særavgiftsforskriften § 5-8 og brudd på plikten til å bistå ved kontroll etter § 5-9 fjerde ledd.

Også tredjeparter har plikter etter særavgiftsforskriften, for eksempel i § 5-9 tredje og fjerde ledd om kontrollundersøkelse og bistandsplikt. Brudd på denne plikten vil kunne straffes etter særavgiftsloven § 2.

Etter gjeldende rett vil forsøk på overtredelse av forskrifter gitt med hjemmel i særavgiftsloven være straffbart kun dersom overtredelsen er grov, jf. særavgiftsloven § 2 annet ledd, da overtredelse i disse tilfellene anses som forbrytelse.

Medvirkning til overtredelse av forskrifter gitt med hjemmel i særavgiftsloven er ikke straffbart. Påtalen er ubetinget offentlig, jfr. straffeloven 1902 § 77. Foreldelse av det straffbare forholdet

følger de ordinære foreldelsesreglene i straffeloven 1902 § 67.

7.2.3.6.2 Høringsforslaget og høringsinstansenes merknader

I høringsnotatet fremgår det at fastsetting av særavgifter har store likhetstrekk med fastsetting av merverdiavgift. Nåværende § 2 i særavgiftsloven er et helt generelt straffebud som omfatter enhver overtredelse av forskrifter gitt i medhold av særavgiftsloven. I høringsnotatet gis det uttrykk for at det meste av det som faller inn under bestemmelsen i dag, vil omfattes av skattesvikbestemmelsene i straffeloven 2005, eksempelvis uriktig eller ufullstendig avgiftsoppgave etter særavgiftsforskriften § 6-1 og uriktig eller ufullstendig deklaring ved innførsel etter særavgiftsforskriften § 2-1 annet ledd.

I tillegg til avgiftssvik vil også unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse etter særavgiftsforskriften § 5-9 kunne straffes etter særavgiftsloven § 2. Finansdepartementet foreslår i høringsnotatet at særavgiftsloven § 2 erstattes med en bestemmelse tilsvarende forslaget til ny § 21-4 tredje ledd i merverdiavgiftsloven, slik at unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse skal kunne straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder. Adgangen til å straffe simpel uaktsom overtredelse av særavgiftsforskriften blir ikke foreslått videreført. Finansdepartementet mener at tilleggsavgift vil være en tilstrekkelig sanksjon i slike tilfeller.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg spesifikt om forslaget til ny straffebestemmelse i særavgiftsloven § 2.

7.2.3.6.3 Finansdepartementets vurderinger og forslag

Finansdepartementet viderefører forslaget i høringsnotatet om en straffebestemmelse i særavgiftsloven § 2 for unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse. For så vidt gjelder den foreslåtte strafferammen på bøter eller fengsel inntil 6 måneder er Finansdepartementet kommet til at strafferammen også i særavgiftsloven bør være bøter eller fengsel inntil 2 år. Det vises i denne sammenheng til det som er sagt under omtalen av «Ligningsloven» foran.

Det vises til forslag til § 2 i særavgiftsloven.

7.2.3.7 Motorkjøretøy- og båtavgiftsloven

7.2.3.7.1 Gjeldende rett

Etter lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter § 2 kan den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter, for så vidt forholdet ikke rammes av en strengere straffebestemmelse. Bestemmelsen har ikke vært endret siden loven ble vedtatt i 1959. Avgiftene som er knyttet opp mot loven er engangsavgift, omregistreringsavgift, årsavgift og vektårsavgift, som alle har egne forskrifter. Avgiftssatser og en rekke andre materielle bestemmelser framgår av Stortingets avgiftsvedtak. Det er gitt egne forskrifter til avgiftene med hjemmel i loven. Skyldkravet i bestemmelsen er forsett eller uaktsomhet. Siden graden av uaktsomhet ikke er angitt i ordlyden er det tilstrekkelig med simpel uaktsomhet.

Motorkjøretøy- og båtavgiftsloven § 2 inneholder ingen regulering av medvirkningsansvar, noe som innebærer at medvirkning til overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av loven ikke er straffbart etter gjeldende rett.

Bestemmelsens annet ledd angir at påtale skjer fra vedkommende departement, her Finansdepartementet. Denne myndigheten ble ved kongelig resolusjon av 10. juni 1955 delegert til Toll- og avgiftsdirektoratet. Motorkjøretøy- og båtavgiftsloven har ingen særskilte regler om foreldelse og dette følger dermed de ordinære reglene i straffeloven 2005.

Bestemmelsen har i praksis ikke hatt særlig betydning for gjennomføringen av avgiftsordningene for motorvognavgiftene. Det foreligger ikke rettspraksis på området særskilt knyttet til bestemmelsen. I de få tilfellene det har vært aktuelt med anmeldelse i medhold av bestemmelsen har det vært i saker der overtredelsen har skjedd på en måte som også har vært rammet av bestemmelser i straffeloven.

7.2.3.7.2 Høringsforslaget og høringsinstansenes merknader

Skattesvikbestemmelsene i straffeloven 2005 vil også kunne omfatte motorvogn- og båtavgifter. Et eksempel på dette kan være urettmessig bruk av utenlandsk motorvogn. Etter gjeldende rett kan også simpel uaktsom overtredelse av forskrifter til motorkjøretøy- og båtavgiftsloven straffes. I høringsnotatet er det, i likhet med det som er anført for merverdiavgiftsloven og særavgiftsloven, anført at Finansdepartementet ikke kan se behov for å videreføre muligheten til å straffe sim-

pel uaktsomhet. I slike tilfeller vil det være tilstrekkelig å ilegge tilleggsavgift.

I høringsnotatet fremgår det at nåværende § 2 i motorkjøretøy- og båtavgiftsloven i tillegg til avgiftssvik også omfatter unnlatelse til å medvirke til kontrollundersøkelse etter forskrift om omregistreringsavgift § 7, forskrift om årsavgift § 10, forskrift om vektårsavgift § 15 og forskrift om engangsavgift § 8-2. I høringsnotatet foreslo Finansdepartementet å videreføre denne adgangen til å straffe unnlatt medvirkning til kontrollundersøkelse, og at § 2 erstattes med en bestemmelse tilsvarende forslaget til ny § 21-4 tredje ledd i merverdiavgiftsloven og forslaget til ny § 2 i særavgiftsloven. Strafferammen er foreslått satt til bøter eller fengsel inntil 6 måneder.

Videre er det i dag i motorkjøretøy- og båtavgiftsloven § 3 om tilleggsavgift oppstilt et vilkår om at det må dreie seg om en straffbar overtredelse. Siden det er foreslått at simpel uaktsom overtredelse ikke lenger skal være straffbar, er det i høringsnotatet foreslått at dette vilkåret endres, slik at det fortsatt skal kunne ilegges tilleggsavgift ved simpel uaktsom overtredelse. Vilkåret «på straffbar måte» er foreslått endret til «forsettlig eller uaktsomt».

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om forslagene til endringer i motorkjøretøy- og båtavgiftsloven.

7.2.3.7.3 *Finansdepartementets vurderinger og forslag*

Finansdepartementet viderefører i hovedsak forslagene til endringer i motorkjøretøy- og båtavgiftsloven i høringsnotatet. For så vidt gjelder strafferammen for overtredelse av plikten til å medvirke til kontrollundersøkelse foreslås det at denne, i likhet med tilsvarende bestemmelser i de andre lovene på skatte- og avgiftsområdet, skal være bøter eller fengsel inntil 2 år. Det vises til det som er sagt om dette under «Ligningsloven» ovenfor.

Det vises til forslag til § 2 og endring i § 3 i motorkjøretøy- og båtavgiftsloven.

7.2.3.8 *Dokumentavgiftsloven*

Lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift har i dag ikke noen straffebestemmelse.

I høringsnotatet er det foreslått at unnlatt medvirkning til kontroll etter bestemmelsen i dokumentavgiftsforskriften § 1-3, skal kunne straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder. Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om forslaget.

Finansdepartementet viderefører forslaget fra høringsnotatet, men da slik at strafferammen settes til bot eller fengsel inntil 2 år som for overtredelse av tilsvarende bestemmelser på skatte- og avgiftsområdet. Det vises til det som er uttalt om dette ovenfor under «Ligningsloven».

Det vises til forslag til ny § 5 a i dokumentavgiftsloven.

7.2.4 **Økonomiske og administrative konsekvenser**

Lovendringene som foreslås er først og fremst av teknisk karakter, og Finansdepartementet antar derfor at forslaget ikke vil føre til nevneverdige administrative eller økonomiske konsekvenser.

7.3 **Særlig om enkelte nyere lover mv.**

I høringsnotatet punkt 4.4.4 side 78 flg. pekte departementet på endringsbehov i enkelte lover som ikke er omfattet av straffeloven 2005 § 412 om endringer i andre lover, men som likevel bør ivaretas i forbindelse med ikraftsettingen. I høringsnotatet ble det foreslått nødvendige justeringer i disse lovene. Det ble etter dette foreslått justeringer i følgende lover:

Lov 5. februar 1932 nr. 1 om ansvar for handlinger som påtales ved Riksrett, lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag, lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere m.v., lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap, lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister, lov 17. juni 2005 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene, lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar, lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging av byggesaksbehandling, lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, lov 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann, lov 15. mai 2009 nr. 28 om gjennomføring av Konvensjonen om klaseammunisjon, lov 19. juni 2009 nr. 44 om kommunale krisesentertilbud, lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift, lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd, lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen, lov 25. juni 2010 nr. 45 om kommunal beredskapsplikt, lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid, lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester, lov 24. juni 2011 nr. 39 om elsertifikater, lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond, lov 16. desember 2011 nr. 65 om næringsberedskap, lov 20. januar 2012 nr. 4 om pågriping og overlevering til og fra Noreg for straffbare forhold på

grunnlag av ein arrestordre, lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister, lov 21. juni 2013 nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip, lov 21. juni 2013 nr. 60 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn og lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehandsomsetning av viltlevande marine ressursar.

I høringsnotatet punkt 4.5 side 82-83 tok departementet også opp enkelte spørsmål knyttet til vedtatte lover som på det aktuelle tidspunktet ikke var i kraft eller var delvis i kraft, blant annet mulige endringsbehov som følge av lov 20. januar 2012 nr. 6 om endringer i straffeloven, straffeprosessloven, straffegjennomføringsloven, konfliktrådsloven m.fl. (barn og straff). Sistnevnte lov var delvis trådt i kraft da høringsnotatet ble sendt på høring. Ytterligere deler trådte i kraft 1. juli 2014. I høringsnotatet punkt 4.5 side 83 heter det følgende om behovet for endringer som følge av loven om barn og straff:

«Ved lov 20. januar 2012 nr. 6 om endringer i straffeloven, straffeprosessloven, straffegjennomføringsloven, konfliktrådsloven m.fl. (barn og straff) er det vedtatt en rekke endringer i ulike lover. Ved kgl. res. 20. januar 2012 nr. 41 er det fastsatt delvis ikraftsetting av endringene. I det følgende kommenteres enkelte endringer som ikke er satt i kraft, men som antas å ville bli satt i kraft om ikke lenge.

Når det gjelder endringer i straffeloven 2005 er det blant annet vedtatt et nytt annet punktum i § 37 bokstav d hvor det henvises til en bestemmelse i helsepersonelloven. Etter som det lovteknisk passer mindre godt å sette inn et ekstra punktum i § 37 bokstav d, tar departementet i forbindelse med det videre arbeidet med ikraftsetting av straffeloven 2005 sikte på å justere dette på egnet måte. Departementet vil foreslå at det inntas et nytt tredje ledd i straffeloven 2005 § 37 som kan lyde slik: «Når en domfelt som var under 18 år på handlingstidspunktet skal avgi rusprøve etter bokstav d, gjelder helsepersonelloven § 12 tredje ledd.»

Ved lov 20. januar 2012 nr. 6 er det også gjort endringer i straffeloven 1902 § 53 nr. 6, men ved en inkurie gjør loven ikke tilsvarende endringer i straffeloven 2005 § 38. Departementet tar i forbindelse med ikraftsettingsarbeidet knyttet til straffeloven 2005 sikte på å fange opp dette på egnet måte, ved å gjøre de nødvendige tilføyelser i straffeloven 2005 § 38. I lys av disse tilføyelsene, samt endringen i § 38 som er omtalt i høringsnotatet punkt 4.2.11 om

inkurier i straffeloven 2005, passer ikke overskriften i straffeloven 2005 § 38 lenger så godt. Departementet foreslår til overveielse at overskriften i straffeloven 2005 § 38 endres til «Forskrift om særvilkår m.m.».

Ved den nevnte loven om barn og straff er det videre vedtatt endringer i en rekke bestemmelser i straffeprosessloven. Departementet vil i sitt videre arbeid ta høyde for disse endringene på punkter der endringene berører departementets forslag til endringer i straffeprosessloven som fremsettes i høringsnotatet her. Det er for det første vedtatt endringer i straffeprosessloven § 76 femte ledd om rettsmøter om fullbyrding av subsidær fengselsstraff mv. Straffeloven 1902 § 28 c fjerde ledd bokstav c (som gjelder ungdomsstraff) er tilføyd oppregningen i bestemmelsen. Endringen har ikke trådt i kraft. Departementet vil foreslå at henvisningen til straffeloven § 28 c første ledd bokstav a erstattes med straffeloven 2005 § 52 c første ledd bokstav a i bestemmelsen.

Ved loven om barn og straff er det også vedtatt endringer i lov 15. mars 1991 nr. 3 om meging i konfliktråd. Departementet vil ta høyde for disse endringene i sitt videre arbeid med ikraftsettingen av straffeloven 2005. Forslaget til endringer i konfliktrådsloven, jf. departementets lovforslag § 4 om endringer i andre lover nr. 110, vil bli bygget ut slik at det også foreslås endringer av henvisninger til straffeloven i konfliktrådsloven §§ 18, 23, 25 og 26, slik disse bestemmelsene lyder etter endringen ved lov 20. januar 2012 nr. 6. I § 18 første ledd vil henvisningen til straffeloven 1902 § 28 c om ungdomsstraff bli erstattet av en henvisning til straffeloven 2005 §§ 52 a til 52 c. I § 23 første ledd vil henvisningen til straffeloven 1902 § 53 nr. 3 bokstav c bli erstattet med en henvisning til straffeloven 2005 § 37 bokstav d jf. tredje ledd (sistnevnte tilføyelse reflekterer departementets forslag ovenfor om å plassere det vedtatte annet punktum i § 37 bokstav d i et nytt tredje ledd i bestemmelsen). I § 25 første ledd og § 26 første og annet ledd vil henvisningene til straffeloven 1902 § 28 c fjerde ledd bli erstattet med en henvisning til straffeloven 2005 § 52 c. Dersom forslaget til ny konfliktrådslov blir vedtatt og satt i kraft før straffeloven 2005 settes i kraft, vil den gjeldende konfliktrådsloven bli opphevet, og endringene beskrevet foran ikke bli aktuelle, jf. punkt 4.6 nedenfor.

Ved samme lov er det også vedtatt endringer i lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv., hvor det blant annet er ved-

tatt et nytt fjerde ledd i § 10. Det synes å være en inkurie at dette leddet er omtalt som fjerde ledd, jf. også angivelsen på Lovdata hvor det nevnte leddet er plassert som femte ledd. I departementets forslag til endring av straffegjennomføringsloven § 10 fjerde ledd, har departementet forutsatt i sitt forslag at det nye leddet i § 10 innført ved lov 20. januar 2012 nr. 6, skal betraktes som femte ledd.»

Etter at høringsnotatet ble skrevet er det vedtatt en ny lov om konfliktråd – lov 20. juni 2014 nr. 49, som trådte i kraft 1. juli 2014. Ved den nye konfliktrådsloven ble det samtidig gjort endringer i enkelte andre lover. Om dette heter det i høringsnotatet punkt 4.6 side 85:

«I forslaget til ny konfliktrådslov foreslås det endringer i flere lover, herunder straffeloven 2005 og straffeprosessloven. Endringene som er foreslått i straffeloven 2005 synes ikke å kreve justeringer i forbindelse med ikraftsettingen av straffeloven, selv om disse endringene skulle bli satt i kraft før straffeloven settes i kraft. Forslagene til endringer i straffeprosessloven berører på enkelte punkter bestemmelser i departementets lovforslag § 4 nr. 85. Dette vil det bli tatt hensyn til i departementets videre arbeid.»

I høringsnotatet punkt 4.5.3 side 84 ble det viderepekt på et behov for justering av en ny bestemmelse i verdipapirregisterloven § 10-4 annet punktum, jf. endringslov 11. april 2014 nr. 12, som ikke

var i kraft da høringsnotatet ble sendt på høring. Endringen trådte i kraft 1. juli 2014.

Enkelte høringsinstanser har hatt merknader til disse punktene, og relevante synspunkter er reflektert i proposisjonen i tilknytning til det aktuelle spørsmålet.

Departementet følger i hovedsak opp forslagene i høringsnotatet til endringer i enkelte lover som ikke er omfattet av straffeloven 2005 § 412 og justering av bestemmelser i lys av endringsloven om barn og straff samt ny konfliktrådslov. Se lovforslaget §§ 3, 5 og 6 og merkningene i proposisjonen punkt 4.11, punkt 6 og punkt 12.

Endringsbehovene som ble identifisert i høringsnotatet punkt 4.5.1 side 82 om barn og straff, knytter seg til bestemmelser som nå er i kraft. Siden det er vedtatt en ny konfliktrådslov følger ikke departementet opp endringsforslaget i høringsnotatet knyttet til lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd, se høringsnotatets lovforslag § 4 nr. 110. I stedet foreslås det nå enkelte justeringer i den nye konfliktrådsloven, se lovforslaget § 6. I lovforslaget § 5 om endringer i straffeprosessloven, er endringene i straffeprosessloven som ble foretatt ved ny konfliktrådslov, hensyntatt.

Ved lov 20. juni 2014 nr. 28 er det fastsatt en ny lov om forvaltning av alternative investeringsfond, som trådte i kraft 1. juli 2014. I lovens § 11-1 er det en straffebestemmelse som må justeres noe i lys av straffeloven 2005. Se lovforslaget § 6 om endringer i andre lover og merknaden til endringen i proposisjonen punkt 12.6.

8 Vedtatte lover som ikke er i kraft

8.1 Innledning

I høringsnotatet kartla departementet endringsbehovet i enkelte lover som på det tidspunktet var vedtatt, men ikke trådt i kraft, og som vil kunne bli berørt av eller berøre ikraftsettingen av straffeloven 2005. Om slike lover uttaler departementet følgende i høringsnotatet punkt 4.5 side 82:

«Dersom loven trer i kraft før arbeidet med en proposisjon om ikraftsetting av straffeloven 2005 har kommet i en slutfase, vil det bli foreslått justeringer i den loven som endres, og ikke i endringsloven. Dersom loven ikke har trådt i kraft, vil det bli vurdert om det skal foreslås endringer i den aktuelle endringsloven.

For så langt som mulig å sikre at eventuelle endringsbehov i ikke ikraftsatte endringslover blir hørt, har departementet søkt å kartlegge lovendringer av betydning som ikke er trådt i kraft. I det følgende blir det reflektert hvilke justeringer som synes påkrevet samt omtalt hvilke justeringer departementet eventuelt tar sikte på å foreslå. Det er ikke utformet konkret lovtekst til slike endringer, da det i lys av ikraftsettingen av den enkelte lov er for tidlig å si om endringsforslag som eventuelt inntas i proposisjonen om ikraftsetting av straffeloven 2005 vil bli fremmet som forslag til endringer i endringslover eller som forslag til endringer i den loven endringsloven gjelder.»

Endringsbehov som følge av lov 20. januar 2012 nr. 6 om endringer i straffeloven, straffeprosessloven, straffegjennomføringsloven, konfliktrådsloven m.fl. (barn og straff), ny konfliktrådslov og endringer i verdipapirregisterloven er omtalt foran under punkt 7.3. De aktuelle endringene i disse lovene er nå trådt i kraft. Endringsbehov som følge av lov 15. april 2011 nr. 11 om gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett er omtalt nedenfor under punkt 8.2. Den nevnte loven er ikke i kraft.

Departementet har også i tiden etter at høringsnotatet ble sendt på høring søkt å fange opp lover som ikke er i kraft og som kan berøre

ikraftsettingen av straffeloven 2005. Et særskilt tilfelle er lov 6. februar 2015 nr. 7 om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv. Loven er vedtatt og signalisert satt i kraft før straffeloven 2005 trer i kraft. Det anses derfor mest hensiktsmessig å foreta de nødvendige justeringer som følge av beskyttelsesloven i proposisjonen her. Det er etter dette behov for enkelte justeringer i beskyttelsesloven selv og i lov 15. mai 1987 nr. 21 om film og videogram. Se omtalen av endringene i disse lovene i punkt 12.6.

8.2 Endringsbehov som følge av lov 15. april 2011 nr. 11 (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett)

I høringsnotatet punkt 4.5.2 side 84 ble det lagt til grunn at man uavhengig av hvordan datalagring skal håndteres videre i norsk rett, jf. EU-domstolens dom 8. april 2014 i saken om EUs datalagringsdirektiv, bør justere regler i lov 15. april 2011 nr. 11 (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett) i lys av straffeloven 2005. I høringsnotatet heter det følgende om endringsbehovene:

«Ved lov 15. april 2011 nr. 11 om endringer i ekomloven og straffeprosessloven mv. (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett) er det vedtatt en ny § 210 b og § 210 c i straffeprosessloven. Nåværende straffeprosessloven §§ 210 b og 210 c blir ny §§ 210 e og 210 f.

I ny straffeprosesslov § 210 b første ledd bokstav c er det inntatt en liste over straffebud i straffeloven 1902. Departementet foreslår at oppregningen justeres slik at det henvises til bestemmelser i straffeloven 2005. Departementet antar at henvisningen i § 210 b første ledd bokstav c til straffeloven 1902 § 270 første ledd nr. 2 kan erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 371 bokstav b, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.11 side 464. Departementet foreslår videre at henvisningen til straffeloven 1902 § 190 a kan erstattes med straffe-

loven 2005 § 202. Henvisningen til gjeldende § 203 kan byttes ut med en henvisning til straffeloven 2005 § 309, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.7 side 446. Når det gjelder de øvrige straffebudene i oppregningen viser departementet til omtalen av henvisninger i punkt 4.3.3 ovenfor.

I ny straffeprosessloven § 210 c første ledd bokstav c vises det til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a, 94 jf. 90, 104 a annet ledd, 162, 162 b, 162 c og 317 jf. 162. Departementet foreslår at § 162 b erstattes med straffeloven 2005 § 234, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 16.4 side 411 flg. For de øvrige straffebudene i oppregningen vises det til omtalen av henvisninger ovenfor i punkt 4.3.3.

I lov 15. april 2011 nr. 11 er det videre foreslått et nytt tredje ledd i § 17 f i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven), hvor det vises til straffeloven 1902 § 121 om taushetsplikt. Denne henvisningen må byttes ut med en henvisning til straffeloven § 209.»

Det har ikke kommet merknader til disse forslagene i høringsrunden.

Departementet følger i hovedsak opp forslaget i høringsnotatet. Siden lov 15. april 2011 nr. 11 (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett) ikke er trådt i kraft, gjøres justeringene i endringsloven, jf. lovforslaget § 6 og merknadene til endringene i punkt 12.6 i proposisjonen.

9 Pågående lovgivningsarbeid av betydning

Om pågående lovgivningsarbeid av betydning heter det i *høringsnotatet* punkt 4.6 side 84:

«I det følgende omtales enkelte lovarbeider på strafferettens og straffeprosessens område som det må tas hensyn til i arbeidet med ikraftsetting av straffeloven.

Justis- og beredskapsdepartementet sendte i februar 2013 på høring forslag til endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 (personforfølgelse, voldtekt og andre seksuelle overgrep, formidling av prostitusjon, forberedelse til tvangsekteskap, foreldelsesregler mv.). I lys av det korte tidsperspektivet for ikraftsetting av straffeloven 2005, vil en oppfølging av disse forslagene i utgangspunktet bli vurdert i andre sammenhenger enn ikraftsettingsarbeidet. I den grad det blir vedtatt endringer som en følge av det nevnte høringsnotatet før straffeloven 2005 trer i kraft, vil dette bli tatt hensyn til.

Departementet vil for øvrig også søke å kartlegge eventuelle andre endringer som måtte bli foreslått i straffeloven 1902 etter at høringsnotatet er sendt på høring uten at det samtidig er foreslått tilsvarende endringer i straffeloven 2005.

Metodekontrollutvalget avga i NOU 2009:15 Skjult informasjon – åpen kontroll en evaluering av lovgivningen om politiets bruk av skjulte tvangsmidler og behandling av informasjon i straffesaker. Den ene av utredningens hoveddeler – om behandling og beskyttelse av informasjon – ble fulgt opp i Prop. 147 L (2012–2013) om endringer i straffeprosessloven mv., og endringer vedtatt ved lov 21. juni 2013 nr. 86. I utredningens andre hoveddel vurderer Metodekontrollutvalget behovet for endringer i

reglene om politiets bruk av skjulte tvangsmidler. Forslagene som fremmes omfatter blant annet en viss utvidelse av adgangen til å iverksette kommunikasjonskontroll og teknisk sporing, samt å åpne for dataavlesing og skjult kameraovervåking på privat sted. Videre foreslås en innsnevring av politiets adgang til å iverksette skjult tvangsmiddelbruk i avvergende og forebyggende øyemed. Forslagene ligger for tiden til behandling i departementet, og proposisjon er planlagt fremmet i løpet av 2014. Departementet vil ta hensyn til dette arbeidet i sin videre oppfølging av forslag i høringsnotatet her.»

Det er kommet enkelte innspill i høringen knyttet til pågående lovgivningsarbeider som ligger utenfor arbeidet med en ikraftsetting av straffeloven 2005. Disse innspillene kommenteres derfor ikke nærmere her.

Når det gjelder oppfølgingen av høringsnotatet med forslag til endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 (personforfølgelse, voldtekt og andre seksuelle overgrep, formidling av prostitusjon, forberedelse til tvangsekteskap, foreldelsesregler mv.), bemerker departementet at det i proposisjonen her er tatt med retting av enkelte inkurier, se punkt 4.11.13. Det foreslås videre at visse bestemmelser om foreldelse og forvaring som er vedtatt i 1902-loven også inntas i straffeloven 2005, se punkt 4.10 i proposisjonen. Når det gjelder oppfølgingen av Metodekontrollutvalgets utredning, skjer det ingen samordning i proposisjonen her, da det ikke for tiden er fremmet forslag som kan legges til grunn for en slik samordning. Samordningen vil eventuelt måtte skje dersom begge forslag kommer til behandling i Stortinget på samme tid.

10 Behovet for overgangsregler

10.1 Høringsnotatet

I høringsnotatet punkt 4.7 side 85 heter det følgende om et eventuelt behov for overgangsregler:

«Departementet har vurdert om det er behov for overgangsregler i forbindelse med at straffeloven 2005 skal settes i kraft. Straffeloven 2005 § 3 fastsetter regler om straffelovgivningens virkeområde i tid. Departementet kan ikke se at det er behov for særskilte overgangsregler utover det som blir regulert av § 3. Departementet kan heller ikke for øvrig se at det er behov for overgangsregler, men ber om høringsinstansenes syn på spørsmålet. Departementet foreslår i tråd med vanlig praksis en regel om at Kongen kan fastsette nærmere overgangsregler, jf. departementets lovforslag § 5.»

10.2 Høringsinstansenes syn

Det har for det første kommet enkelte synspunkter fra *Den norske Dommerforening* og *Riksadvokaten* på straffeloven 2005 § 3 som sådan, se nedenfor. Synspunktene fra Dommerforeningen støttes i høringen av *Domstoladministrasjonen*. Dommerforeningen har formelt sett uttalt seg uavhengig av høringen, men departementet anser det likevel som et innspill i høringsrunden da synspunktene er knyttet til overgangsregler som er omtalt i punkt 4.7 side 85 i høringsnotatet.

I innspillet 3. september 2014 til Justis- og beredskapsdepartementet fremmer *Den norske Dommerforening* et forslag til endring av straffeloven 2005 § 3. Forslaget går ut på at § 3 endres slik at den nye loven alltid skal anvendes med mindre denne er strengere enn den eldre, og Dommerforeningen uttaler:

«Den vedtatte overgangsregelen vil etter Dommerforeningens syn medføre en rekke praktiske og pedagogiske problemer i svært lang tid etter ikraftsettelsen av den nye straffeloven. I saker hvor gjerningstidspunktene ligger både

før og etter ikraftsettelsen vil påtalemyndigheten måtte utforme «doble» siktelser og tiltalebeslutninger. Disse sentrale dokumentene vil lett bli unødige tunge og kompliserte. Domstolene, hvor det som oftest deltar lekdommere, vil også få merkbare utfordringer, blant annet ved utformingen av domsslutninger. Selv om problemet er forbigående og tilsynelatende kan virke relativt lite, skal man ikke undervurdere betydningen av at siktelser, tiltalebeslutninger og domsslutninger utformes så enkle og lesbare som mulig. Dommerforeningens forslag kan ikke ses å krenke tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97 eller EMK art. 7. Det er slått fast i plenumsdommen i Rt-2010-1445 avsnitt 93 at en lov som trer i kraft etter gjerningstidspunktet ikke krenker § 97 «med mindre den nye lov er strengere enn den eldre».

Forslaget fremmes uavhengig av høringen til forslag til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 mv, jf. høringsbrev 17. juni 2014, da problemstillingen ikke synes berørt i høringsnotatet.»

Riksadvokaten har et mer nyansert syn på forslaget som fremsettes fra *Den norske Dommerforening*, og uttaler i høringen:

«Et annet spørsmål knyttet til § 3 er tatt opp av Dommerforeningen i brev 3. september d.å. til departementet. I brevet foreslås det at bestemmelsen – formentlig dens første ledd – endres slik at den nye loven alltid skal anvendes med mindre denne er strengere enn gjerningstidens bestemmelser. På s. 85 i høringsnotatet gir departementet uttrykk for at det ikke kan ses å være behov for overgangsregler, men det bes om høringsinstansenes syn på spørsmålet.

Riksadvokaten vil fremheve de praktiske hensyn som ligger til grunn for Dommerforeningens forslag. Isolert sett taler de med atskillig tyngde for en hovedregel om å anvende den nye loven i saker som kommer til pådømmelse etter 2005-lovens ikrafttredelse. På den annen

side vil en slik regulering i noen grad kunne medføre økt risiko for å overse tilfeller der den nye loven er strengere enn den gamle, med den konsekvens at man kan bryte Grunnlovens forbud mot tilbakevirkende kraft. I tillegg til endringer i et stort antall enkeltbestemmelser som det er vanskelig å overskue konsekvensene av fullt ut, har den nye loven enkelte gjennomgående skjerpene trekk. Som eksempler kan nevnes at kravet til vinnings hensikt for vinningslovbrudd gjennomgående er erstatet med et krav om forsett om vinning, og medvirkningsansvaret er noe utvidet. Den praktiske gevinst som er tilsiktet gjennom Dommerforeningens forslag, vil – i hvert fall i en innledende fase mens kjennskapet til den nye loven er begrenset – kunne veies opp av de ressurser som må til for å rette opp brudd på tilbakevirkningsforbudet.

Hvilken regel som bør velges, avhenger av hvilke hensyn en gir forrang. Selv om gode argumenter taler for Dommerforeningens forslag, har riksadvokaten forståelse for det om departementet holder fast ved § 3 slik den er vedtatt.»

Politidirektoratet tar i høringen opp et annet spørsmål knyttet til behovet for eventuelle overgangsregler. Under henvisning til at straffeloven 2005 skal kunne praktiseres enkelt for påtalemyndigheten bemerker *Politidirektoratet* følgende om straffelovens alminnelige del:

«Den alminnelige delen inneholder blant annet saksbehandlingsregler for straffutmåling og straffelovens anvendelse i tid og sted. Direktoratets merknader knytter seg til følgende kapitler:

- Kapittel 10 om rettighetstap
- Kapittel 11 om straffutmålingsutsettelse og straffutmålingsfrfall
- Kapittel 13 om inndragning
- Kapittel 14 om fellesregler for reaksjonsfastsettelsen

Påtalemyndighetens praktiske anvendelse av kapitlene 10, 11, 13 og 14 skjer ved utforming av påtaledokumentene tiltalebeslutning, forelegg og siktelse. Straffeprosessloven § 252 fastsetter hvilket innhold en tiltalebeslutning skal ha, og bestemmer at det skal opplyses dersom andre krav enn straff gjøres gjeldende, for eksempel erstatning og inndragning. Det er domstolene som i neste omgang skal anvende reglene ved utformingen av dommen.

Påtalemyndighetens verktøy for sitt arbeid med tiltalebeslutningen er saksbehandlersystemet BL. I BL er det mulig å velge lovbud, samt tillegg (aksessoriene), for eksempel reglene om fellesstraff ved flere forhold. I nåværende løsning må påtalemyndighetene i tiltalebeslutningen skrive at straffeloven § 62 kommer til anvendelse i tilfelle der det er beskrevet flere forhold i tiltalebeslutningen som kan medføre fengselsstraff. Dersom påtalemyndighetene må veksle mellom å bruke straffeloven 1902 § 62 for forhold begått før ikrafttreddelsen av ny lov, og straffeloven 2005 § 79 for forhold begått etter ny lovs ikrafttredelse, vil det være krevende så vel teknisk (to selvstendige løsninger av disse reglene, hvor resultatet skal komme til uttrykk i samme dokument), som for brukeren (som må være påpasselig i utformingen for å unngå saksbehandlingsfeil). Spesielt problematisk kan dette bli ved sammenhengende fortsatt forhold over lovendringsperioden. Det er verd å merke seg at den nye straffeloven ikke gir noen form for anvisning for slike tilfeller.

Politidirektoratet stiller spørsmål om anvendelsen av nevnte kapitler i den alminnelige del bør anvendes ved alle straffutmålinger som skjer etter ikrafttreddelsen, uansett gjerningstidspunkt og straffebud.

Grunnloven § 97 forbyr lover å ha tilbakevirkende kraft. Dette har blitt gjentatt i straffeloven av 2005 § 3, som bestemmer at straffelovgivningen på handlingstidspunktet anvendes. Grunnlovens forbud i § 97 er ment for å skåne den tiltalte fra en strengere straff. Det er derfor av interesse å vurdere om de nye straffutmålingsreglene er strengere i sin konsekvens enn reglene de avløser i loven av 1902. Av forarbeidene til straffeloven 2005 § 79 sies det at "bestemmelsen på sentrale punkter [er] en videreføring av gjeldende rett ... " Også for inndragning går det frem av forarbeidene at man har ment å videreføre gjeldende rett. Likeså synes å gjelde for kapitlene 10 og 11. Grunnloven § 97 og dens forbud mot at tiltalte ikke skal risikere strengere reaksjon ved bruk av ny lov på forhold begått før lovens ikrafttreden, ser altså ut til å være oppfylt.

Slik direktoratet ser det vil gevinsten ved å la ny lov gjelde også for forhold begått for lovens ikrafttreden være betydelig. Faren for formell saksbehandlingsfeil, og derav unødvendige anker, unngås ettersom påtalemyndigheten da ikke behøver å passe på at rette bestemmelser brukes til rette forhold. Sann-

synligheten for reelle forskjeller i resultat, om man bruker gammel eller ny lovgivning, vil være nokså teoretisk.

Forarbeidene til straffeloven 2005 er ikke tydelige på om de omtalte bestemmelsene er av straffeprosessuell eller strafferettslig karakter (forbudet mot tilbakevirkende kraft er antatt kun å gjelde for straffebestemmelser og ikke straffeprosessuelle bestemmelser). Direktoratet ser det som en fordel klart å uttale at de aktuelle kapitlene i straffeloven 2005 skal anvendes ved alle straffutmålinger som skjer etter ikrafttreddelsen, uavhengig av gjernings-tidspunkt og straffebud.

Det vil være en overgang fra gammel til ny lov. Foreldelsesreglene vil bestemme hvor lenge en overgang skal vare, altså hvor lenge man potensielt vil måtte anvende gammel straffelovs alminnelige del. Hittil har 25 år vært den lengste foreldelsesfristen. Med siste lovendring skjer det ingen foreldelse for overtredelse av flere bestemmelser. Dette gjør at 1902-lovens alminnelige del skal kunne anvendes utover 25 år.

Spørsmålet er så om det finnes områder som gir uønsket effekt. For den siktede er det to hovedvinklinger å ivareta. Innholder den nye loven en skjerpelse som siktede blir påført? Er det mulig at siktede går glipp av formildende omstendigheter som finnes i dag, men ikke i fremtiden? Politidirektoratet viser i denne forbindelse til vedlagte dokument som inneholder en justert versjon av lovspeilet, med kommentarer.

Politidirektoratet foreslår en endring i straffeloven 2005 § 3, der bestemmelsens første ledd gis følgende tilføyelse: «*Denne lovs kapitler 10, 11, 13 og 14 anvendes også på forhold som er begått forut for ikrafttreddelsen av denne loven.*»

For øvrig viser vi til Vestoppland politidistrikts uttalelse, der det fremkommer følgende om BL:

"Vedrørende spørsmålet om tidspunkter for ikrafttreddelse av den nye straffeloven, forutsettes det at politiets og påtalemyndighetens elektroniske saksbehandlingsverktøy (BL) er tilpasset og klargjort for den nye loven. Dette anses nødvendig for å sikre effektiv straffesakssaksbehandling."

Politidirektoratet tiltrer distriktets merknad.»

10.3 Departementets vurdering

I lys av høringen kan departementet ikke se at det er aktuelt å foreslå særlige overgangsregler ved loven her. Departementet følger ellers opp forslaget i høringsnotatet om en ordinær hjemmel for Kongen til å gi overgangsregler, se lovforslaget § 7 og merknadene til bestemmelsen i proposisjonen punkt 12.7.

Når det gjelder forslaget fra *Den norske Dommerforening* bemerker departementet at straffeloven 2005 er vedtatt og nå skal settes i kraft. Forslaget gjelder en mulig endring av hovedregelen og utgangspunktet i straffeloven 2005 § 3 om straffelovgivningens virkeområde i tid. Etter departementets syn bør terskelen være høy for å endre en slik grunnleggende regel i ikraftsettingsomgangen. Forslaget fra Dommerforeningen må i så fall høres, noe det uansett ikke er rom for som en del av ikraftsettingsprosessen. Selv om departementet har forståelse for Dommerforeningens synspunkter, mener departementet uansett at forslaget ikke bør følges opp. Departementet viser til at den regelen som i sin tid ble vedtatt er grundig utredet, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 13.4 side 169–173. Videre har departementet merket seg synspunktene fra Riksadvokaten i høringen, og legger avgjørende vekt på at straffeloven 2005 § 3 bør utformes slik at faren for grunnlovsstrid i praksis minimeres. Som Dommerforeningen peker på, trekkes grensen for tilbakevirkning etter Grunnloven § 97 ut fra et kriterium om strengere lovgivning, jf. blant annet Rt. 2010 side 1445. Sikkerhetsmarginen som er innbakt i straffeloven § 3 er imidlertid en annen side av saken, og departementet deler Riksadvokatens bekymring om mulige grunnlovsbrudd i praksis dersom bestemmelsen ikke videreføres som vedtatt.

Når det gjelder forslaget fra *Politidirektoratet* bemerker departementet at det blant annet av hensyn til Grunnloven § 97 ikke synes aktuelt med en bestemmelse som foreslått. Hvorvidt straffeloven 2005 skal anvendes på forholdet vil måtte bero på en konkret vurdering i den enkelte sak.

11 Økonomiske og administrative konsekvenser

11.1 Høringsnotatet

I høringsnotatet punkt 6 side 111 uttaler departementet følgende om økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene i høringsnotatet og om øvrige konsekvenser av selve ikraftsettingen av straffeloven 2005:

«Departementet kan ikke se at forslagene til regelendringer som fremmes i dette høringsnotatet vil ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser. Forslagene må stort sett sies å være en konsekvens av at straffeloven 2005 skal settes i kraft. For ordens skyld nevnes at heller ikke en videreføring av ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud, antas å medføre nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser. Prøveordningen er allerede etablert.

De økonomiske og administrative konsekvensene av en ikraftsetting av straffeloven 2005 er knyttet til arbeidet med å tilpasse datasystemet og gjennomføre nødvendig opplæring. Kostnadene er lavere enn det man anslo i Ot.prp. nr. 22 (2008-2009), fordi man gjennom den ordinære forvaltning av løsningsene har lagt til rette for den nye straffeloven der hvor det har vært mulig innenfor de årlige rammene.»

Når det gjelder konsekvenser av straffeloven 2005 som sådan for regler i straffeprosessloven som angir fengsel i mer enn seks år som det sentrale kriterium, heter det følgende i høringsnotatet punkt 4.3.3.3 side 45:

«I straffeprosessloven går et viktig prosessuelt skille ved handlinger som kan straffes med fengsel i mer enn seks år. Departementet viser til straffeprosessloven §§ 76 tredje ledd (kompetanse til å utføre aktorat), 186 a tredje ledd bokstav a (isolasjon ved varetekt), 276 fjerde ledd første punktum (avgjørelseskompetanse for dommerfullmektiger), 321 tredje ledd (ankesiling), 332 første ledd (rettens sammensetning ved anker over straffespørsmålet), 333

første ledd (skriftlig behandling av anker) og 352 første ledd (ankeforhandling med lagrette).

Departementet har gjennomgått straffesammene i straffeloven 2005 med tanke på konsekvenser for reglene i straffeprosessloven som angir fengsel i mer enn seks år som det sentrale kriterium. For eksempel kan endringene i strafferammer føre til at flere saker må behandles med lagrette. Departementet kan for sin del ikke se at det som følger av straffeloven 2005 vil innføre prosessuelle virkninger som ikke kan aksepteres i lys av de prinsipielle endringer i ordningen med strafferammer som er foretatt i straffeloven 2005. Det foreslås dermed ikke justeringer i lys av dette nå. Dette betyr imidlertid ikke at departementet ikke kan komme tilbake til spørsmålet på et senere tidspunkt.»

Til høringsnotatet var det vedlagt et notat 19. mai 2014 fra Riksadvokaten med forslag til endringer i reglene om påtalekompetanse. Om de økonomiske og administrative konsekvensene av disse forslagene mv. heter det følgende i notatet punkt 8 side 17-18:

«Ikrafttreddelsen av den nye straffeloven vil samlet sett ha betydelige konsekvenser og kreve atskillige tilpasninger og opplæringstiltak. De ovenstående forslag til endringer av påtalereglene tar imidlertid i hovedsak sikte på en rent teknisk revisjon, og vil følgelig i seg selv ha begrensede økonomiske og administrative konsekvenser.

Konsekvenser av å utvide politiets påtalekompetanse er for øvrig beskrevet i Ot.prp. nr. 98 (2002-2003) kapittel 7, og det som der er sagt er fremdeles dekkende. En innskrenkning av politiets kompetanse vil lett kunne sprengte kapasiteten i Den høyere påtalemyndighet, med alt det kan innebære av tidsspille og annet effektivitetstap. I en situasjon der det er vanskelig å overskue fullt ut hvordan nyanseforskjellene mellom den gamle og den nye straffeloven vil slå ut for kompetansefordelin-

gen i påtalemyndigheten, er det som nevnt i punkt 3 større risiko ved en innsnevring av politiets påtalekompetanse enn ved en utvidelse. Det må også tas i betraktning at politiet står foran store endringsprosesser, slik at behovet for fagledelse fra statsadvokatene vil kunne være spesielt stort i årene som kommer. Det ville være meget uheldig om statsadvokatene av kapasitetsgrunner måtte nedprioritere annen fagledelse enn den som kommer til uttrykk gjennom behandling av enkeltsaker.

Flere av høringsinstansene har pekt på at straffskjerpelser i den nye loven kan få store konsekvenser for hvilke saker som etter hovedregelen skal aktoreres av en statsadvokat, og viktigere – om enn utenfor emnet for notatet her – som skal behandles med lagrette. Den bestemmelse som særlig vekker bekymring er straffeloven 2005 § 274 første ledd om grov kroppsskade, som straffes med fengsel inntil 10 år. Strafferammen kommer til anvendelse for typetilfeller som i dag omfattes av straffeloven 1902 § 229 annet straffalternativ, der strafferammen er fengsel inntil 6 år. Det er formentlig tale om et betydelig antall saker.

Hva gjelder forslaget om å oppheve ordningen med eksklusiv kompetanse for Kongen i statsråd i visse saker, er det først og fremst av prinsipiell – og ikke praktisk – betydning. Det er her tale om et lite antall saker, men i de sakene det gjelder, er det for så vidt et forsinkende element at man har et fjerde påtalenivå. Forslaget om å oppheve instruksjonsmyndigheten for Kongen i statsråd overfor riksadvokaten har kun prinsipiell betydning idet adgangen som nevnt ikke benyttes.»

11.2 Høringsinstansenes syn

Enkelte høringsinstanser har uttalt seg om økonomiske og administrative konsekvenser.

Bergen tingrett bemerker at en ikke kan se at det er forhold ved forslaget til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 som kan få innvirkning på fremdriften i straffesakene.

Riksadvokaten uttaler følgende om konsekvensene av forslaget i høringsnotatet og konsekvensene mer generelt knyttet til ikraftsettingen av straffeloven 2005:

«Departementet gir uttrykk for at det ikke kan se at forslagene til regelendringer som fremmes i høringsnotatet vil ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Riksadvokaten slutter seg til denne vurderingen.

For ordens skyld understrekes imidlertid at ikraftsettingen av den nye straffeloven som sådan – med de omfattende regelendringer det er tale om – vil være ressurskrevende. Blant annet vil det være nødvendig med et relativt omfattende opplæringsprogram for påtalejurister så vel som polititjenestemenn. I tillegg må det i en nokså lang overgangsperiode påregnes at et stort antall arbeidsoperasjoner i straffesaksbehandlingen vil ta lenger tid enn etter dagens kjente og – om enn noe gammelmodige – godt innarbeidede regler.»

Domstoladministrasjonen peker i sin høringsuttalelse på behovet for kompetanseoppbygging og endringer i dataverktøy:

«Domstoladministrasjonen vil fremheve at det må være tid og ressurser nok til at alle aktører i straffesakskjeden er på et akseptabelt kompetansenivå når loven trer i kraft. Dette gjelder politi, påtalemyndighet, forsvarere, bistandsadvokater og i domstolene. Kvaliteten på behandlingen av den enkelte sak, vil nødvendigvis ikke kunne opprettholdes dersom ikke alle aktørene har fått det nødvendige påfyll av kompetanse. Slik den økonomiske situasjonen er i domstolene, har det så langt ikke vært rom for å avsette midler til kompetansetiltak for dommere og saksbehandlere knyttet til ny straffelov.

Vi antar at saksflyten fra påtalemyndigheten og til domstolen vil kunne reduseres i en periode fra ikrafttredelsestidspunktet, noe som vil innebære en opphopning av ikke-påtaleavgjorte saker hos påtalemyndigheten som igjen må tas igjen på et senere tidspunkt. Dette vil få betydning for saksbehandlingstiden også hos domstolene. Dersom oppgraderingen av politiets eksisterende dataverktøy ikke fungerer optimalt fra første stund, vil dette ytterligere forsterkes.

Domstoladministrasjonen vil videre fremheve at også domstolene må gjøre endringer i eksisterende dataverktøy, og da særlig saksbehandlingssystemet Lovisa. En utredning om som omhandler konsekvenser for domstolene er planlagt fra vår side i løpet av høsten. Omfanget av endringene i domstolenes systemer, og dermed den tidsbruk som er nødvendig og hvilke kostnader det innebærer, vil avhenge av de endringer som må foretas i politiets og eventuelt kriminalomsorgens datasystemer. Disse spørsmål er på det nåværende tidspunkt ikke

avklart. Vi legger til grunn at politiet vil informere og involvere Domstoladministrasjonen i arbeidet med å oppgradere politiets systemer, noe Domstoladministrasjonen er avhengig av for å starte sitt arbeid.

Vi antar at domstolenes tidsbruk på hver enkelt straffesak vil øke noe i en overgangsperiode selv med fungerende dataverktøy og et akseptabelt kompetansenivå. Noen permanent økning i ressursbehov vil ikrafttredelsen neppe medføre. Dersom politiets eller domstolenes saksbehandlingsverktøy ikke er fullt oppdatert og fungerende, vil saksbehandlingstiden imidlertid kunne øke betydelig.»

Kripos understreker betydningen av «at man så tidlig som mulig kommer i gang med den kompetanseheving som er nødvendig for alle involverte i strafferettspleien».

Når det gjelder konsekvenser av forhøyede strafferammer i straffeloven 2005 bemerker *Borgarting lagmannsrett*:

«I visse av bestemmelsene i straffeloven av 2005 er strafferammen forhøyet i forhold til sammenlignbar bestemmelse i straffeloven av 2002. Lagmannsretten har spesielt merket seg at bestemmelsen i § 274 om grov kroppsskade, der strafferammen er fengsel i inntil 10 år.

Vi antar at det fremover vil bli tatt ut tiltale i atskillig flere saker etter § 274 enn tilfellet har vært til nå etter §§ 229 tredje ledd og 231 i loven av 1902. I ankeomgangen er dette saker som skal behandles med lagrette, se straffeprosessloven § 321 tredje ledd. Oslo statsadvokatembeter har nå orientert oss om at det fra dette embetet forventes ankesaker hit i størrelse ca. 50 saker pr. år med tiltale etter § 274. Tallet må holdes opp mot vår prognose de siste årene om en samlet forventet inntkomst av 150 lagrettesaker. Således er vi fra dette statsadvokatembetet stilt i utsikt en økning av disse ankesakene med ca. 30 %. Det må dessuten ses hen til at den tiltalte i slike saker ofte vil være varetektsfengslet, slik at disse ankesakene vil ha prioritet etter straffeprosessloven § 275 annet ledd. Slår statsadvokatembetets prognose til, vil lagmannsretten trenge tilført betydelige ressurser, blant annet vil vi ha behov for flere lagrettesaler.»

Oslo statsadvokatembeter uttaler:

«Departementet har påpekt at ikrafttredelsesloven som sådan ikke utløser nevneverdige

økonomiske og administrative konsekvenser. Dette antas å være riktig.

Fra vår side vil vi likevel påpeke at straffeloven av 2005, når den trer i kraft, vil utløse til dels betydelige økonomiske konsekvenser. Årsaken er at loven hever strafferammen for flere typer lovbrudd til mer enn 6 år. Praktisk viktige eksempler i så måte er straffebudene om «grov kroppsskade» i straffeloven § 274 og «grov mishandling i nære relasjoner» i straffeloven § 283. Straffeprosessloven gir samtidig en ubetinget rett til ankebehandling med lagrette av saker med høyere strafferamme enn 6 års fengsel. Når volumet av denne typen saker øker, vil antallet ankesaker med lagrette øke proporsjonalt.

Straffeloven § 274, grov kroppsskade, er ment å dekke det som i dag omfattes av strl § 229 jf § 232, strl § 229 annet straffalternativ og strl § 229 tredje straffalternativ. Etter dagens lovgivning er det bare overtredelse av strl § 229 tredje straffalternativ som gir ubetinget ankeadgang og lagrettebehandling. Straffeloven § 283, grov mishandling i nære relasjoner straffes i dag etter strl § 219 annet ledd. Sistnevnte bestemmelse gir i dag ikke ubetinget rett til ankesaksbehandling. Typisk for begge disse forbrytelseskategoriene er at tiltalte normalt nekter straffeskyld og normalt også inngir anke dersom tingrettsbehandlingen leder til domfellelse.

For Oslo statsadvokatembeter vil endringen av strafferammen for kroppsskade medføre en økning i antallet såkalte «6 års-saker» med ca. 50 saker pr år. Tallet for saker om grov mishandling i nære relasjoner er mer usikkert, men vil ventelig ligge mellom 5-10 saker pr år. En økning av antallet lagrettesaker med mellom 50 og 60 saker representerer en økning i forhold til dagens antall med ca 30 %. En slik saksøkning vil for Oslo statsadvokatembeter få store kapasitetsmessige og økonomiske konsekvenser. Disse konsekvensene er ikke berørt i Ot prop 22(2008-2009) kap 15. De økonomiske og administrative konsekvensene ble imidlertid vurdert da strafferammene i strl § 229 annet straffalternativ og strl § 219 annet ledd ble foreslått endret i 2010. Vi viser om dette til Inst. 314 L (2009-2010) pkt 1.4.1:

Flertallet viser til brev fra justisministeren til Stortingets presidentskap datert 23. april 2010 hvor det blir redegjort for at tre av lovforslagene, som går ut på å heve den øvre strafferammen fra 6 til 8 år, vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser som ikke er nærmere omtalt i

proposisjonen. Flertallet merker seg at det særlig er lagmannsrettene som eventuelt vil bli berørt, og at en kan se for seg en betydelig økning i antall saker dersom lovforslaget følges opp: Forslaget om å heve den øvre strafferammen fra 6 til 8 år medfører at de aktuelle sakene skal behandles av lagrette, jf. straffeprosessloven § 352 første ledd. Videre vil en heving av strafferammene medføre ubetinget ankeadgang, jf. straffeprosessloven § 321 tredje ledd, at slike saker heller ikke kan behandles av dommerfullmektiger, jf. straffeprosessloven § 276 fjerde ledd, og at saken normalt skal føres av en statsadvokat, jf. straffeprosessloven § 76 tredje ledd. Slik flertallet vurderer det, vil de økonomiske og administrative konsekvensene av økte strafferammer i § 219 annet ledd og § 229 annet straffalternativ gi merutgifter, særlig for domstolen, som ikke lar seg dekke innenfor gjeldende budsjettammer. Dette ville innebære at forslag til lov om endringer i straffeloven 1902 mv. ikke kan tre i kraft straks.

Som følge av dette ble ikke de aktuelle straffebestemmelsene skjerpet ved lovendringen i 2010.

De praktiske konsekvensene av økte strafferammer vil nå slå inn med full tyngde for førsteinstansdomstolene med krav til at flere saker må gå med embetsdommere, ankeinstansdomstolene som får flere saker som skal gå med lagrette og for påtalemyndigheten som i tråd med strpl § 76 tredje ledd får en økt aktorbelastning. I tillegg vil en ubetinget rett til ankebehandling med lagrette av denne type saker medføre en økt belastning for fornærmede.

Når straffeloven av 2005 med de skjerpede strafferammer nå skal tre i kraft, er det nødvendig at både Den høyere påtalemyndighet som skal aktorere sakene og lagmannsrettene som skal pådømme sakene settes i stand til dette gjennom en økt ressurstilførsel. For Oslo statsadvokatembeter vil en økt saksmengde på 50 aktorater for to rettsinstanser medføre en merbelastning på minst 200 rettsdager pr år (to rettsdager pr sak i to instanser). I tillegg kommer tid til forberedelse og etterarbeid. Legger en til grunn at den enkelte statsadvokat, for å kunne utføre alle øvrige forventede arbeidsoppgaver, ikke bør avvikle mer enn ca 50 rettsdager pr år, representerer det økte sakstilfanget i seg selv et behov for ytterligere 4 statsadvokatårsverk ved dette embetet kun.»

Oslo statsadvokatembeter tar i sitt brev 12. mai 2014 til Riksadvokaten, som er vedlagt høringsut-

talelsen, til orde for endringer i straffeprosessloven § 76 tredje ledd om aktorering:

«Når straffeprosessloven § 76 tredje ledd i dag praktiseres med hyppige oppnevninger innenfor visse sakskategorier, samtidig som bestemmelsen legger begrensninger på vår mulighet til å rette virksomheten inn mot andre viktige områder, tilsier det en lovendring. Behovet for lovendring forsterkes når straffeloven 2005 innebærer en markant økning av antallet statsadvokataktorater.

Statsadvokatene i Oslo foreslår derfor at strpl § 76 tredje ledd om «særlige grunner» tas ut av lovteksten, eventuelt at hele leddet oppheves. Videre foreslår vi at det påtalenivået som fatter påtalevedtaket også gis kompetanse til å fatte beslutning om hvem som skal aktorere saken. Dette er en retts teknisk klar og enkel regel, og vil langt på vei gjenspeile hvordan reglene om aktorering praktiseres i dag.»

Riksadvokaten fulgte ikke opp dette forslaget i notatet 19. mai 2014.

11.3 Departementets vurdering

De økonomiske og administrative konsekvensene av straffeloven 2005 er behandlet i Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 29 side 392, Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 11 side 266 og Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 15 side 394 flg. samt i høringsnotatet om ikraftsetting av straffeloven 2005 med vedlegg. Det kan skilles mellom ulike typer av økonomiske og administrative konsekvenser når straffeloven 2005 skal settes i kraft; konsekvenser av forslagene til regelendringer ved ikraftsettingsloven, konsekvenser av selve ikraftsettingen og konsekvenser av straffeloven 2005 som sådan.

Som det fremgår av departementets høringsnotat antas ikke forslagene til regelendringer som ble fremmet i høringsnotatet å ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser. Ingen høringsinstanser synes å være uenig i dette, og departementets syn på dette punktet tiltres i høringen av *Oslo statsadvokatembeter og Riksadvokaten*.

I proposisjonen punkt 6.4 foreslås enkelte justeringer i reglene om påtalekompetanse. Det foreslås enkelte oppmykninger, ved at riksadvokaten skal kunne delegere sin tiltalekompetanse i enkeltsaker til statsadvokaten, at statsadvokaten lettere skal kunne delegere sin aktorkompetanse

nedover samt at politijurister uten utvidet påtalekompetanse skal kunne behandle flere sakstyper enn i dag. Som følge av systematikken i ny straffelov vil enkelte sakstyper etter ikraftsetting av straffeloven 2005 behandles på et annet nivå i påtalemyndigheten enn i dag. Departementet legger til grunn at det her er tale om en omfordeling av ressurser internt i påtalemyndigheten, og at den totale belastningen ikke vil øke. Dette synes også å være lagt til grunn av Riksadvokaten, jf. Riksadvokatens notat punkt 8 side 17-18.

Når det gjelder konsekvensene av ikraftsettingen i form av opplæring og datatekniske tilpasninger viser departementet til Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 15.3 side 396 og høringsnotatet punkt 6 side 111. Som det fremgår av proposisjonen punkt 2 og 11.2, har enkelte høringsinstanser synspunkter på disse spørsmålene. Merknadene hensyntas i arbeidet med opplæring og datatekniske tilpasninger. Når det gjelder opplæring viser departementet til uttalelsen i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 15.3 side 396 hvor det heter: «Ettersom det dreier seg om få materielle endringer på et fagfelt som står sentralt i den juridiske profesjon, slik at brukerne av loven typisk har vidtgående forkunnskaper, ligger forholdene godt til rette for at mye av opplæringen kan skje i form av selvstudium eller integreres i etterutdanningsopplegg». Departementet kan ikke se at justeringene i regelverket som gjøres i forbindelse med ikraftsettingsloven endrer dette bildet. Siden det er lenge siden loven ble vedtatt, har aktørene allerede hatt lang tid på å legge til rette for en slik kompetanseheving. Til synspunktene i høringen om at arbeidsoperasjoner vil kunne ta lengre tid i

en overgangsperiode, bemerker departementet at dette er en naturlig følge av en ny lov som vil måtte håndteres innenfor virksomhetens rammer. Synspunktet fra Domstoladministrasjonen om mulig opphopning av saker i deler av straffesaksjeden er ikke nærmere underbygget, og må eventuelt tas høyde for etter ikraftsettingen dersom dette skulle vise seg å bli et problem av betydning.

Når det gjelder konsekvenser av straffeloven 2005 som sådan, er det kommet enkelte merknader i høringen. Departementet har særlig merket seg konsekvensene knyttet til behandling av saker om grov kroppsskade etter straffeloven 2005 § 274 og saker om grov mishandling i nære relasjoner etter straffeloven 2005 § 283. I lys av høringen har departementet vurdert om det bør foretas endringer i prosessreglene for å ta høyde for denne type konsekvenser. Som det fremgår av proposisjonen punkt 6.4.5 og 6.8, har departementet søkt å minimere en eventuell merbelastning ved å foreta visse lovjusteringer. Departementet legger etter dette til grunn at de samlede kostnader og besparelser som følger av endrede strafferammer stort sett vil oppveie hverandre. Departementet tar sikte på at økte kostnader knyttet til lagrettebehandling som følge av at flere saker etter straffeloven 2005 vil gjelde lovbrudd med en strafferamme over seks år, håndteres gjennom oppfølgingen av NOU 2011: 13 Juryutvalget. Det tas sikte på at det kan fremmes lovforslag knyttet til NOU 2011: 13 som vil tre i kraft slik at man tidsmessig kan fange opp saker for lagmannsretten etter straffeloven 2005.

12 Merknader til de enkelte bestemmelser

Vedtaket av straffeloven 2005 har skjedd i flere omganger, jf. punkt 2.1 i proposisjonen. I motivene i proposisjonen her er det søkt henvist til tidligere sentrale forarbeider. Når det i det følgende vises til straffeloven 2005 § 412 om endringer i andre lover, siktes det til bestemmelsen slik den lyder med eventuelle senere endringer.

12.1 Til § 1 Ikraftsetting av straffeloven 2005

Bestemmelsen fastsetter ved en endring av straffeloven 2005 § 411 at lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff trer i kraft 1. oktober 2015. I høringsnotatet foreslo departementet at tidspunktet for ikraftsettingen skulle fremgå direkte av § 1 i loven om ikraftsetting av straffeloven 2005. Departementet er kommet til at ikraftsettingstidspunktet for oversiktens skyld i stedet bør fremgå av straffeloven 2005 § 411, jf. *første punktum* i endret § 411 første ledd. Dette innebærer at straffeloven 2005 for fremtiden vil bli den primære kilden til kunnskap om lovens ikraftsetting.

Annet punktum i endret § 411 første ledd fastsetter at straffeloven 1902 oppheves fra samme tid. Denne opphevelsen står i en særstilling sammenliknet med opphevelsene inntatt under § 2, og skilles dermed ut som en del av ikraftsettingsloven § 1. Selv om straffeloven 1902 oppheves, vil den få anvendelse på handlinger begått før ikraftsettingen av straffeloven 2005 i den grad dette måtte følge av straffeloven 2005 § 3.

Av *tredje punktum* i endret § 411 første ledd fremgår det at forskrifter gitt i medhold av straffeloven 1902 fortsatt gjelder etter at straffeloven 2005 trer i kraft.

Se de alminnelige merknadene i proposisjonen punkt 3 og merknaden til endringen av straffeloven 2005 § 411 nedenfor.

12.2 Til § 2 Opphevelse av andre lover

Bestemmelsen fastsetter at nærmere angitte lover oppheves når straffeloven 2005 trer i kraft. Se de

alminnelige merknadene i proposisjonen punkt 7.1.

Paragraf 2 *nr. 1* gjelder opphevelsen av lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter. Opphevelsen er en videreføring av opphevelsen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 5 a. Om bakgrunnen for opphevelsen, se Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 7.13.3 side 151-153.

Paragraf 2 *nr. 2* gjelder opphevelsen av lov 25. juni 1926 nr. 4 om straff for å delta i og medvirke til smugling på andre land. Opphevelsen er en videreføring av opphevelsen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 12. Om bakgrunnen for opphevelsen, se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 482 med videre henvisninger.

Paragraf 2 *nr. 3* gjelder opphevelsen av lov 17. juni 1932 nr. 2 om enkelte bestemmelser om fremmede konsulers rettsstilling. Opphevelsen er en videreføring av opphevelsen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 17. Om bakgrunnen for opphevelsen, se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 482.

Paragraf 2 *nr. 4* gjelder opphevelsen av lov 19. mars 1937 nr. 1 angående forholdsregler for å hindre deltagelse i krig i fremmed land. Opphevelsen er en videreføring av opphevelsen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 22. Om bakgrunnen for opphevelsen, se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 483.

Paragraf 2 *nr. 5* gjelder opphevelsen av lov 13. mai 1937 nr. 1 om forbud mot å bære uniform m.v. Opphevelsen er en videreføring av opphevelsen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 23. Om bakgrunnen for opphevelsen, se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 483.

Paragraf 2 *nr. 6* gjelder opphevelsen av lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse. Opphevelsen er en videreføring av opphevelsen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 172. Om bakgrunnen for opphevelsen, se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 504 med videre henvisninger.

Paragraf 2 *nr. 7* er inntatt i lovforslaget etter høringen med sikte på å rette opp en inkurie, se proposisjonen punkt 4.11.6 og merknadene til endringene i § 45 i straffeloven 2005 nedenfor.

Paragraf 2 *nr. 8* er inntatt i lovforslaget etter høringen med sikte på å rette opp en inkurie, se proposisjonen punkt 4.11.6 og merknadene til endringene i § 51 i straffeloven 2005 nedenfor.

12.3 Til § 3 om endringer i straffeloven 2005

Til endringen i § 3

Paragrafens *annet ledd* om anvendelsen av bestemmelsene i lovens kapittel 16 på handlinger begått før ikrafttreddelsen, oppheves. Bakgrunnen er avgjørelsen i Rt. 2010 side 1445. Se nærmere om bakgrunnen i proposisjonen punkt 4.1.

Til endringene i § 5

Henvisningen til påvirkningshandel i § 5 første ledd nr. 10 utgår. Samtidig føyes det til et *nytt nr. 10* om terror- og terrorrelaterte handlinger (straffeloven 2005 kapittel 18) samt en henvisning til dette nummeret i § 5 *tredje ledd*.

I oppregningen i § 5 første ledd føyes det videre til et *nytt nr. 11* om oppfordring til en straffbar handling og fremsettelse av hatefull ytring, jf. straffeloven 2005 §§ 183 og 185. Også her inntas en korresponderende henvisning i § 5 *tredje ledd*.

I forbindelse med endringene i § 5 tredje ledd ønsker departementet å avverge en mulig misforståelse knyttet til et tilfelle av tilsynelatende kolliderende ikraftsetting av to lovvedtak. Ved lov 21. desember 2005 nr. 131 om oppheving av lausgjengarlova og om endringer i straffelova o.a. (eige straffebod mot vald i nære relasjonar o.a.) endres straffeloven 2005 § 5 tredje ledd. Endringen trer i kraft samtidig som straffeloven 2005 første del trer i kraft, jf. kgl. res. 21. desember 2005 nr. 1580 om delvis ikraftsetjing av lov 21. desember 2005 nr. 131 om oppheving av lausgjengarlova og om endringer i straffelova o.a. (eige straffebod mot vald i nære relasjonar o.a.) og delvis ikraftsetjing av lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven). Det er ikke klart hvordan den nevnte ikraftsettingsbestemmelsen skal forstås i lys av at straffeloven 2005 første del er i kraft for bestemmelsene i kapittel 16 om folkemord mv., men først vil tre generelt i kraft ved ikraftsettingen av straffeloven 2005. Samtidig foreslås det i proposisjonen her endringer i straffeloven 2005 § 5 tredje ledd. Departementet understreker for ordens skyld at lovforslaget om endringer i § 5 tredje ledd i proposisjonen her, er villet *lex posterior* i forhold til endringen som er vedtatt ved lov 21. desember 2005

nr. 131. Dette innebærer at forslaget til endringer i § 5 tredje ledd i proposisjonen her, går foran eldre og eventuelt kolliderende endringer.

Se for øvrig proposisjonen punkt 4.2.

Til endringene i § 10

«Budskap» erstattes med «ytring» i *annet ledd annet punktum*. Som følge av dette gjøres også enkelte språklige justeringer i bestemmelsen. Se proposisjonen punkt 4.11.2.

Til endringene i § 37

Det inntas en henvisning til straffeloven 2005 § 38 i § 37 *første ledd bokstav f*. Videre legges det til et *nytt annet ledd* i § 37, som gir straffeprosessloven § 461 tilsvarende anvendelse for særvilkårene nevnt i bokstav f. Det inntas også et *nytt tredje ledd*, som fastslår at når en domfelt som var under 18 år på handlingstidspunktet skal avgi rusprøve etter bokstav d, gjelder helsepersonelloven § 12 tredje ledd. Tilsvarende formulering i § 37 bokstav d annet punktum utgår.

Se proposisjonen punkt 4.11.3.

Til endringene i § 38

Straffeloven 1902 § 53 nr. 6 annet til femte punktum videreføres i straffeloven 2005 § 38 *nytt annet til femte punktum*, men med enkelte justeringer. Endringen i straffeloven 1902 § 53 nr. 6 som vedtatt ved lov 20. januar 2012 nr. 6 om endringer i straffeloven, straffeprosessloven, straffegjennomføringsloven, konfliktrådsloven m.fl. (barn og straff) må anses å ha blitt for vid som følge av en ren inkurie. Straffeloven 1902 § 53 nr. 6 fjerde punktum videreføres derfor i straffeloven 2005 § 38 nytt fjerde punktum med en endring som klargjør at kriminalomsorgen kun har ansvar for å følge opp domfelte som er pålagt vilkår om avholdenhet etter straffeloven 2005 § 37 bokstav d når domfelte er under 18 år.

Som følge av de ovennevnte endringene endres overskriften i straffeloven 2005 § 38 slik at den er dekkende for bestemmelsens innhold.

Se proposisjonen punkt 4.11.4.

Til endringene i § 39

Det tilføyes *nytt sjette og syvende punktum i annet ledd* for å videreføre straffeloven 1902 § 54 nr. 2 første ledd femte og sjette punktum. Se proposisjonen punkt 4.11.5.

Til endringene i § 43

Endringene tilsvarende endringene i straffeloven 1902 § 39 e vedtatt ved lov 9. januar 2015 nr. 1. Det vises til merknader til straffeloven 1902 § 39 e i Prop. 96 L (2013–2014) om endringer i straffeloven 1902 (foreldelse og forvaring). Se proposisjonen her punkt 4.10.

Til endringen i § 45

Som følge av at lov 29. juni 2007 nr. 83 om endringer i straffegjennomføringsloven og straffeloven (opplysningsplikt, vandelskrav og varsel til fornærmede mv.) oppheves når straffeloven 2005 trer i kraft, fastsettes straffeloven 2005 § 45 *sjette ledd* på nytt. Når det gjelder innholdet av regelen vises det til Ot.prp. nr. 15 (2006–2007) Om lov om endringer i straffegjennomføringsloven og straffeloven (opplysningsplikt, vandelskrav og varsel til fornærmede mv.). Se for øvrig proposisjonen her punkt 4.11.6 samt lovforslaget § 2 om opphevelse av enkelte andre lover.

Til endringen i § 51

Som følge av at lov 29. juni 2007 nr. 84 om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (tiltak for å avvikle soningskøen og bedre innholdet i soningen mv.) oppheves når straffeloven 2005 trer i kraft, fastsettes straffeloven 2005 § 51 *bokstav a* på nytt. Når det gjelder innholdet av regelen vises det til Ot.prp. nr. 31 (2006–2007) Om lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (tiltak for å avvikle soningskøen og bedre innholdet i soningen mv.). Se for øvrig proposisjonen her punkt 4.11.6 samt lovforslaget § 2 om opphevelse av enkelte andre lover.

Til endringen i § 55

Henvisningen i første ledd annet punktum til straffeprosessloven § 456 fjerde ledd annet punktum rettes til en henvisning til straffeprosessloven § 456 annet ledd første punktum. Se proposisjonen punkt 4.11.7.

Til endringene i § 57

Det er inntatt et *nytt femte ledd* som tar sikte på å videreføre ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud i straffeloven 2005. Som en følge av det nye leddet blir nåværende femte ledd sjette ledd. Med sikte på tilsvarende regulering av elektronisk kontroll som i straffeloven 1902 er det

også gjort endringer i straffeloven 2005 §§ 58 og 168, se merknadene til disse bestemmelsene og de alminnelige merknadene i proposisjonen punkt 4.4.

Til endringene i § 58

I § 58 *annet og tredje ledd* er det foretatt justeringer som tar sikte på å videreføre bestemmelser om elektronisk kontroll i straffeloven 1902 § 33 a. Som følge av det nye annet punktum om elektronisk kontroll som tilføyes i § 58 annet ledd, blir nåværende annet punktum til tredje punktum og justert for å tilpasses den nye plasseringen i leddet. Se også merknadene til §§ 57 og 168 som endres med sikte på at ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud skal videreføres i straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 4.4.

Det føyes til et *nytt siste ledd* i § 58 om at tingretten kan endre innholdet i et kontaktforbud etter § 57 annet ledd utenom de tidsfristene som ellers gjelder for prøving av kontaktforbudet etter § 58 tredje ledd. Vilkårene for tingrettens endringsadgang etter § 58 siste ledd første punktum er at det foreligger begjæring fra påtalemyndigheten og at endringen skjer av hensyn til den eller de personene som skal beskyttes av forbudet. Regelen tar sikte på situasjoner hvor forbuds-sonen bør justeres av sikkerhetsmessige hensyn. Formålet er å sikre at den eller de personer som skal beskyttes av kontaktforbudet fortsatt er beskyttet dersom de bytter bosted, arbeidssted, skole eller lignende. Ifølge henvisningene til tredje ledd i § 58 siste ledd annet punktum, skal en begjæring om endring av kontaktforbudet fremsettes for påtalemyndigheten som forbereder saken for retten. Videre gjelder straffeprosessloven § 222 a åttende ledd annet og tredje punktum om varsling om rettsmøte og rett til å være til stede og til å uttale seg, tilsvarende. Se proposisjonen punkt 4.5.

Til endringen i § 70

Begrepet «legemskrenkelser» erstattes med begrepet «kroppskrenkelser» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 4.11.8.

Til endringene i § 87

Endringene er i all hovedsak sammenfallende med endringer foretatt i straffeloven 1902 § 68 ved lov 20. juni 2014 nr. 46. Det vises til spesielle merknader til § 68 i Prop. 96 L (2013–2014) om

endringer i straffeloven 1902 (foreldelse og forvaring). Der hvor det i bestemmelsen henvises til vanlig overtredelse av et straffebud (for eksempel menneskehandel), vil grov overtredelse (for eksempel grov menneskehandel), foreldes etter de samme regler som vanlig overtredelse.

I motsetning til hva som er tilfellet for straffeloven 1902, skal regelen om utskutt foreldelse i bestemmelsen her fortsatt omfatte voldtekt av barn under 14 år (§ 299) og seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år (§ 302), se proposisjonen punkt 4.10. Som følge av forslaget om å unnta disse lovbruddene fra foreldelse, får regelen om utskutt foreldelse i praksis kun betydning ved forsøk på slike lovbrudd.

Til endringene i § 91

Endringene er sammenfallende med endringer foretatt i straffeloven 1902 § 66 tredje ledd ved lov 20. juni 2014 nr. 46. Det vises til spesielle merknader til § 66 i Prop. 96 L (2013–2014) om endringer i straffeloven 1902 (foreldelse og forvaring). Kun fullbyrdet overtredelse av de aktuelle straffebudene unntas foreldelse. Straffbar medvirkning forutsettes å følge de samme foreldelsesregler som hovedhandlingen, selv om dette ikke er eksplisitt nevnt.

Der hvor det i bestemmelsen henvises til vanlig overtredelse av et straffebud (for eksempel voldtekt), vil grov overtredelse (for eksempel grov voldtekt), foreldes etter de samme regler som vanlig overtredelse. Se proposisjonen punkt 4.10.

Til endringen i § 168

Det tilføyes en *ny bokstav c* i bestemmelsen om straff for den som hindrer elektronisk kontroll. Bestemmelsen viderefører straffeloven 1902 § 342 første ledd bokstav c. Se proposisjonen punkt 4.4.

Til endringen i § 170

Henvisningene til straffeloven 1902 i *bokstav c* endres til henvisninger til straffeloven 2005 §§ 185 og 267. Se proposisjonen punkt 4.11.9.

Til ny § 176

Bestemmelsen er ny og tar sikte på å hindre at det oppstår et utilsiktet hull i regelverket når straffeloven 2005 trer i kraft. Straffeloven 1902 § 353 er ikke videreført i straffeloven 2005, men innholdet fanges dels opp av bestemmelser i politiloven.

Den nye § 176 tar sikte på å fange opp tilfeller av brudd på ferdselsreguleringer som fanges opp etter gjeldende § 353 og som faller utenfor politiloven. Dermed vil overtredelse av ferdselsreguleringer etter straffeprosessloven § 216 omfattes. Bestemmelsen vil også fange opp tilfeller hvor andre offentlige myndigheter enn politiet har nedlagt ferdselsforbud etter hjemmel i særlov, men hvor særloven mangler straffehjemmel for brudd på ferdselsforbudet. Se proposisjonen punkt 4.6.

Til endringen i § 189

I *annet ledd* erstattes begrepet «legemskrenkelse» med begrepet «kroppskrenkelse» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 4.11.10.

Til ny § 189 a

Det tilføyes en ny § 189 a i straffeloven 2005 om grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted. Bestemmelsen viderefører en straffskjerpelse om grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted i våpenloven som vil bortfalle gjennom opphevelse av bestemmelser i våpenloven når straffeloven 2005 trer i kraft. Når det gjelder hva det skal legges vekt på i vurderingen av om bevæpningen er grov, har departementet foretatt en justering av annet ledd sammenliknet med høringsnotatet. I tråd med høringsuttalelsen fra *Kripos* har departementet tatt ut den delen av annet ledd som refererer til antall våpen. I tillegg er det tilføyd en ny bokstav b i annet ledd som fremhever at det også skal legges vekt på om våpenet er ladd eller lett kan lades.

Se proposisjonen punkt 4.3.

Til endringene i § 196

Straffeloven 2005 §§ 282 (mishandling i nære relasjoner) og 295 (misbruk av overmaktsforhold) føyes til oppregningen i straffeloven 2005 § 196 *første ledd bokstav a*. Videre inntas en presisering innledningsvis i § 196 om at avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt. Se i denne forbindelse også merknaden til straffeloven 2005 § 226.

Henvisningene til straffeloven 2005 §§ 280 og 289 i bestemmelsen første ledd bokstav a erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 279 og 288. Videre føyes straffeloven 2005 § 314 til oppregningen i § 196 første ledd bokstav a. I *annet ledd* erstattes bindestreken mellom § 312 og § 314 med «eller», slik at § 313 ikke lenger er omfattet

av oppregningen. Endringene gjøres for å rette opp inkurier.

Henvisningene til lov om forsvarshemmeligheter §§ 1, 2, 3 og 4 i § 196 *første ledd bokstav c* erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 § 121 (som allerede er inntatt i § 196 *første ledd bokstav a*) og til sikkerhetsloven § 18 a jf. § 31 *fjerde ledd*. Det er ikke aktuelt å vise til ytterligere bestemmelser i sikkerhetsloven i lovforslaget her da Forsvarsdepartementets forslag om en videreføring av forbud mot luftfotografering og opptak av dybdata skal vurderes i en egen prosess, jf. proposisjonen punkt 2.4.

Se for øvrig punkt 4.7 i proposisjonen.

Til endringen i § 226

Det tas inn et *nytt annet punktum i første ledd* som presiserer at opplysningsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt. Endringen er i samsvar med endringene som er gjort i straffeloven 1902 § 172, jf. Prop. 116 L (2009–2010) punkt 10 side 20–22. Se proposisjonen punkt 4.7.

Til endringene i § 240

Passusen «område som er vernet etter» i *annet ledd bokstav b* endres til «område som er vernet ved vedtak med hjemmel i». Videre fjernes henvisningen til viltloven § 7. Se proposisjonen punkt 4.11.11.

Til endringen i § 292

I bokstav b fjernes ordet «eller». Endringen er en rent teknisk korrigering. Se proposisjonen punkt 4.11.13.

Til endringen i § 293

I oppregningen i *første ledd annet punktum* av hvilke tidligere begåtte handlinger som kan gi grunnlag for 21 års fengsel, inntas en henvisning til straffeloven 2005 § 294. Dette er en videreføring av gjeldende rett i straffeloven 1902 § 192 *tredje ledd bokstav c* jf. *fjerde ledd*. Se proposisjonen punkt 4.11.13.

Til endringen i § 296

I *bokstav b* tilføyes ordet «eller». Endringen er en rent teknisk korrigering. Se proposisjonen punkt 4.11.13.

Til endringen i § 301

I oppregningen i *første ledd annet punktum* av hvilke tidligere begåtte handlinger som kan gi grunnlag for 21 års fengsel, inntas en henvisning til straffeloven 2005 § 294. Dette er en videreføring av gjeldende rett i straffeloven 1902 § 195 *annet ledd bokstav d* jf. § 192 *fjerde ledd*. Se proposisjonen punkt 4.11.13.

Til endringen i § 309

Det inntas et bøtealternativ i bestemmelsen. *Stine Sofies Stiftelse* uttrykker i høringen som ligger til grunn for endringen, se punkt 4.11.13 foran, at en er uenig i «at det istedenfor fengsel skal kunne gis bøter for så alvorlige overgrep mot barn da dette signaliserer at lovbruddet ikke er alvorlig». *Departementet* bemerker at bot er et alternativ etter gjeldende rett, jf. straffeloven 1902 § 203. Å innta et bøtealternativ i bestemmelsen er dermed en videreføring av gjeldende rett. Det følger av Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.7 side 446 at bestemmelsen skal videreføre straffeloven 1902 § 203. Bøtealternativet ser ut til å ha falt ut ved en inkurie, og departementet retter nå opp dette. Se proposisjonen punkt 4.11.13.

Til endringen i § 310

Det inntas et bøtealternativ i bestemmelsen. *Stine Sofies Stiftelse* uttrykker uenighet i den ovennevnte høringen, se merknaden til § 309. *Departementet* bemerker at bot bør være et alternativ også etter § 310 av hensyn til sammenhengen med §§ 309 og 311 og strafferammene der. Det anses som en inkurie at bøtealternativet ikke ble inntatt ved vedtakelsen av straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 4.11.13.

Til endringen i § 345

Ordet «utettmessig» rettes til «urettmessig». Se proposisjonen punkt 4.11.12.

Til ny § 370

Bestemmelsen viderefører med enkelte lovtekniske justeringer straffeloven 1902 § 186. Se proposisjonen punkt 4.8.

Til endringen i § 411

Første ledd endres. Nåværende § 411 *første ledd første punktum* som fastsetter at ikraftsetting av

straffeloven 2005 fastsettes ved lov, blir overflødig etter at loven her er satt i kraft og kan utgå. Se for øvrig om endringene i § 411 første ledd under merknadene til ikraftsettingsloven § 1 foran og de alminnelige merknadene i proposisjonen punkt 3.

Til opphevelsen av § 412

Straffeloven 2005 § 412 om endringer i andre lover, oppheves. Endringene fastsettes på nytt i §§ 4 til 6 i lovforslaget her. I realiteten videreføres i stor utstrekning endringene ved straffeloven 2005 § 412, men bestemmelsene er søkt oppdatert og justert for inkurier. Se de alminnelige merknader punkt 5 til 8.

12.4 Til § 4 om endringer i militær straffelov

Det gjøres endringer i en rekke bestemmelser i militær straffelov. Endringene tilsvarende i stor grad endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 5, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 478–481 jf. Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 12.3 side 350 med videre henvisninger. Slike endringer omtales ikke nærmere her. Det er imidlertid gjort enkelte justeringer sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 nr. 5, jf. nedenfor og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 66. Se for øvrig de alminnelige merknadene i proposisjonen punkt 5 om endringer i militær straffelov.

I militær straffelov § 35 fjerde ledd erstattes begrepet «forbrytelsen» av begrepet «lovbruddet» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. I § 44 første ledd erstattes formuleringen «Liv, Legeme og Helbred» av formuleringen «Liv, Kropp og Helse» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. I § 36 første ledd rettes det opp en inkurie, ved at medvirkningstillegget, som ifølge Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 478–479 var tilskattet fjernet, men som dels synes å ha blitt hengende igjen i lovteksten, fjernes. I lys av at skyldkravet fremgår generelt av straffeloven 2005 § 21, fjernes skyldkravet fra § 38. I § 41 første ledd og § 60 erstattes formuleringen «falsk anklage» med «uriktig anklage» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. I § 51 annet ledd erstattes begrepet «Helbred» av «Helse» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Videre justeres også § 59 første ledd slik at begrepet «Ærekrenkelse» utgår og formuleringen «Liv, Legeme eller Helbred» erstattes av «Liv, Kropp eller Helse». I § 70 og i § 76 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005

§ 15. I § 89 første ledd erstattes begrepet «Legemsbeskadigelse» av begrepet «Kroppsskade» i samsvar med terminologien i straffeloven 2005. Paragraf 107 er opphevet ved ikraftsettingen av kapittel 16 i straffeloven, jf. straffeloven 2005 § 411 annet ledd sammenholdt med kgl. res. 7. mars 2008 nr. 225 som satte kapittel 16 i kraft fra 7. mars 2008. Det synes å være en inkurie at forslaget til endring av militær straffelov § 107 ble tatt inn i endringslov 19. juni 2009 nr. 74 til straffeloven 2005, se Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 12.3 side 349–350 hvor det fremgår at § 107 er overflødig. I §§ 66 og 97 første ledd nr. 4 endres strafferammen fra fengsel inntil 5 år til fengsel inntil 6 år. Som påpekt av *Generaladvokaten* i høringen innebærer dette å rette opp en tidligere inkurie, jf. at endringen var tilsiktet i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 480.

I høringen har *Generaladvokaten* i tillegg reist spørsmål om det i militær straffelov § 69 bør innføres en formulering om at forhold som tidligere kvalifiserte til minstestraff nå bør utgjøre et skjerpende moment ved utmålingen av straff. Departementet bemerker at bestemmelsen ved straffeloven 2005 er vedtatt endret i tråd med endringene for øvrig i militær straffelov vedrørende minstestraff (fjerning av slike straffer), og at det ikke er aktuelt i en ikraftsettingsomgang å endre på dette. Generaladvokaten kan eventuelt ta opp dette spørsmålet i en annen sammenheng.

12.5 Til § 5 om endringer i straffeprosessloven

Til endringene i § 2

I første ledd nr. 1 erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 39 og 39 a med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 62 og 63, jf. proposisjonen punkt 6.9.

Første ledd nr. 3, som gir straffeprosessloven anvendelse i sak hvor ærekrenkelse påstås erklært død og maktesløs, oppheves. Opphevelsen er en konsekvens av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon forsvinner med straffeloven 2005. Nåværende nr. 4 blir dermed nr. 3. Det vises til proposisjonen punkt 6.3.

Til endringene i § 3

Første ledd nr. 5 endres slik at uttrykket «forbrytelse av arverett» erstattes med «tap av arverett» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.5. I første ledd nr. 7 erstattes

videre henvisningen til straffeloven 1902 § 222 annet ledd med en henvisning til straffeloven 2005 § 253, jf. proposisjonen punkt 6.9.

I *annet ledd* erstattes henvisningen til § 10 i lov om straffelovens ikrafttreden med en henvisning til tjenestemannsloven § 15A. Henvisningen er noe justert i forhold til høringsnotatet, der man foreslo at paragrafnummereringen skulle lyde «§ 15 a», jf. merknad til endringer i tjenestemannsloven.

I § 3 *fjerde ledd annet punktum* fjernes henvisningene til straffeprosessloven §§ 72 og 229, som følge av at begrepet «fornærmede» ikke lenger gjenfinnes i bestemmelsenes ordlyd. Henvisningen til § 273 utgår ettersom denne bestemmelsen oppheves. Det vises til merknader til endringer i de nevnte bestemmelsene samt til proposisjonen punkt 6.2.

Til endringene i § 17

Paragraf 17 *annet ledd første og annet punktum* gjelder tilfeller der det er reist ærekrenkelsessak. Bestemmelsene oppheves som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005. I den generelle regelen i *tredje punktum* er det foreslått en mindre språklig justering. Se proposisjonen punkt 6.3.

Til endringen i § 22

Uttrykket «falsk forklaring» erstattes med «uriktig forklaring» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.6.

Til endringen i § 35

Tredje ledd gjelder avgjørelse av spørsmålet om vilkårene for mortifikasjon foreligger. Bestemmelsen oppheves som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.3.

Til endringene i § 38

Bestemmelsen i *annet ledd tredje punktum* gjelder mortifikasjon og oppheves som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005. Fjerde punktum blir tredje punktum og endres ved at henvisningen til mortifikasjon utgår. Se proposisjonen punkt 6.3.

Til endringene i § 40

I *annet ledd tredje punktum* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 59 annet ledd første punktum med en henvisning til straffeloven 2005 § 78 bokstav f. Endringen tilsvarende den som er gjort ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106.

I *tredje ledd* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 63 annet ledd ved at innholdet i bestemmelsen inkorporeres i ordlyden i § 40. Bakgrunnen er at § 63 annet ledd ikke har noen direkte parallell i straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.9.

Til ny § 43 a

Ny § 43 a tilsvarende den som er vedtatt ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106. Se Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 485–486.

Til endringene i § 49

I *første ledd* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 54 nr. 3 med en henvisning til straffeloven 2005 § 39 tredje ledd. Henvisningen til straffeloven 1902 § 64 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 82. Se proposisjonen punkt 6.9.

Til endringene i § 51

I *første ledd* er det lagt til et nytt annet punktum som bestemmer at regelen i første punktum om negativ rettskraft også gjelder når saken er pådømt i utlandet, jf. straffeloven 2005 § 8.

I *annet ledd* er det lagt til et *nytt tredje punktum*, som oppstiller som vilkår for å reise inndragningssak etter at straffesaken er avgjort, at tiltalte er varslet om dette. Det er videre lagt til et *nytt fjerde punktum* som gir dom i straffesaken positiv rettskraft i relasjon til en senere inndragningssak. Dette viderefører endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106. Om bakgrunnen for endringene, se Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 26.13 side 358 flg.

I høringen har *Oslo statsadvokatembeter* kommentert bestemmelsen i annet ledd nytt tredje punktum:

«Etter vår oppfatning er endringen av strpl § 51 annet ledd problematisk av flere grunner. Dels er det slik at loven synes å gå lenger enn det som er nødvendig i forhold til EMK. Det vises her til Matningsdals kommentar om rekkevidden av dobbeltforfølgningsvernet i forhold til

inndragningssak som reises etter at straffekravet er avgjort. Videre fremstår lovendringen som forholdsvis upraktisk. En senere inndragningssak vil normalt reises på bakgrunn av at det tilkommer nye opplysninger i saken, opplysninger som setter inndragningsspørsmålet i et nytt lys. Normalt vil inndragningsspørsmålet av prosessøkonomiske grunner avgjøres og iretteføres samtidig med straffespørsmålet. Det vil da ikke være noe behov for å varsle om en senere inndragningssak. Slik loven nå er utformet, vil den ha den effekt at det rutinemessig må tas forbehold om å reise senere inndragningssak i alle saker idet en må gardere seg i tilfelle det dukker opp nye opplysninger som tilsier inndragning. Endelig fremstår endringen av strpl § 51 annet ledd å gå lenger enn det som er nødvendig ut fra den begrunnelse som gis i Ot prp 90. Hvis varslingsplikten er nødvendig i forhold til senere sak om utvidet inndragning, burde varslingsplikten vært begrenset til dette og ikke omfattet alle typer inndragning.»

På denne bakgrunn foreslår høringsinstansen at § 51 annet ledd tredje punktum oppheves, eventuelt at varslingsplikten begrenses til utvidet inndragning etter straffeloven 2005 § 68. Departementet har merket seg innspillet, men peker på at et slikt forslag ikke kan vurderes i en ikraftsettingsomgang hvor det er tale om å sette i kraft en allerede vedtatt bestemmelse.

Til ny § 62 a

Ny § 62 a viderefører uendret § 62 a slik som fastsatt ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106. Se Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 486–487.

Til endringene i § 64

I *annet ledd nr. 1* erstattes begrepet «forbrytelser» med «lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. I *nr. 2* erstattes formuleringen «forbrytelser mot» med «overtridelser av». Henvisningen til straffeloven 1902 kapittel 8, 9 eller 10 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 kapittel 17 eller §§ 151–154, på samme måte som tilsvarende henvisning i § 65.

Til endringene i § 65

Nåværende *første ledd* nr. 1 er splittet opp slik at *nr. 1* gjelder lovbrudd som kan straffes med fengsel inntil 30 år, mens *nr. 2* gjelder lovbrudd som kan straffes med fengsel inntil 21 år. I sistnevnte

er det presisert at riksadvokaten likevel ikke skal avgjøre påtalespørsmål i sak om forsøk på lovbrudd med 21 års strafferamme. Presiseringen er påkrevet for å videreføre gjeldende rett, hvor påtalekompetansen i sak om forsøk ikke tilligger riksadvokaten på grunn av regelen i straffeloven 1902 § 51 om at forsøk skal straffes mildere enn fullbyrdet handling. *Nr. 3* viderefører nåværende nr. 2, og henvisningene til straffeloven 1902 kapittel 8, 9 eller 10 eller §§ 135, 140, 142 og 144 er erstattet med henvisninger til straffeloven 2005 kapittel 17 eller §§ 151–154, 183 eller 211. *Nr. 4* viderefører nåværende nr. 3 om påtalekompetanse ved lovbrudd ved trykt skrift eller i kringkastingssending. Henvisningene i bestemmelsen til straffeloven 1902 §§ 204 og 204 a er erstattet med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 310, 311, 317 og 318. Når det gjelder straffeprosessloven § 65 første ledd *nr. 5*, viderefører denne i realiteten endringen fastsatt ved straffeloven 2005 § 412, med retting av en inkurie.

I § 65 *annet ledd* fastsettes en ny delegasjons hjemmel, hvoretter riksadvokaten i enkeltsaker kan overlate avgjørelsen av tiltalesspørsmålet til statsadvokaten. Delegasjonsadgangen forutsettes å være forbeholdt saker som ikke reiser faktiske eller rettslige problemstillinger av en slik karakter at forholdet bør vurderes av riksadvokaten. Det vises for øvrig til proposisjonen punkt 6.4.2.1.

Til endringen i § 66

I § 66 foretas en språklig tilpasning som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser utgår med straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.4.2.2.

Til endringen i § 67

Annet ledd bokstav a om politiets tiltalekompetanse i forseelsessaker fjernes som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser utgår ved straffeloven 2005. Nåværende bokstav b til d blir følgelig bokstav a til c.

Innledningsvis i *annet ledd bokstav a* (tidligere bokstav b) om at politiet har tiltalekompetanse i saker med strafferamme inntil ett års fengsel, er begrepet «forbrytelser» erstattet med «lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Videre er unntakene for saker etter straffeloven 1902 kapittel 12 og §§ 176 annet ledd, 198 og 237 erstattet med straffeloven 2005 §§ 367 annet ledd annet punktum og 313.

Annet ledd bokstav b (tidligere bokstav c) gjelder politiets tiltalekompetanse ved overtrudelse av

enkelte særskilt angitte straffebud. Her er henvisningene til straffeloven 1902 §§ 147 annet ledd annet punktum, jf. tredje ledd, 162 første ledd, jf. fjerde og femte ledd, 162 b første ledd, jf. tredje og fjerde ledd, 182 til 190, 227 første ledd første punktum, 228 første ledd, jf. 232, 228 annet ledd første straffalternativ, jf. 232, 229 første straffalternativ, jf. 232, 255, 257, 258, 260, 270, 271, 271 a, 286, 292 og 317 første, fjerde og sjette ledd erstattet med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 231, 234, 268, 273, 321, 322, 324, 332, 333 første ledd, 335, jf. 332 og 333 første ledd, 337, 338 første ledd, 340, jf. 337 og 338 første ledd, 342, 352 første ledd, 361, 363, 365, 371, 372, 374 annet punktum, 392 og 393. Med hensyn til henvisningen til straffeloven 2005 § 374 annet punktum anser departementet det ikke nødvendig å inkludere tillegget «jf. § 372», slik det er gjort i Riksadvokatens forslag.

I annet ledd bokstav c (tidligere bokstav d) om politiets tiltalekompetanse ved overtredelser av spesiallovgivningen er det lagt til henvisninger til alkoholloven § 10-1 annet ledd, arbeidsmiljøloven § 19-1 annet ledd, kystvaktloven § 36 annet ledd, viltloven § 56 første ledd annet punktum og lakse- og innlandsfiskloven § 49 første ledd annet punktum. Bakgrunnen for dette er at disse lovbruddene i dag er kategorisert som forseelser og dermed er omfattet av politiets tiltalekompetanse etter nåværende § 67 annet ledd bokstav a. Når skillet mellom forseelser og forbrytelser – og dermed også bestemmelsen om politiets tiltalekompetanse i forseelsessaker – nå oppheves, er det nødvendig å innta egne henvisninger til de nevnte straffebestemmelsene. Henvisningene til viltloven og lakse- og innlandsfiskloven er noe justert sammenliknet med Riksadvokatens forslag, for å være mer presise samt for å ta høyde for endringer i disse lovene som foreslås i proposisjonen her, se lovforslaget § 6. Det er videre innarbeidet en henvisning til forurensningsloven § 79 tredje ledd for å fange opp endringer ved lov 29. august 2014 nr. 62.

I tredje ledd første punktum er det gjort en tilpasning til endringene i annet ledd, slik at bestemmelsen nå viser til annet ledd bokstav b og c (tidligere b til d). Det er ikke vist til annet ledd bokstav a om saker med strafferamme inntil ett års fengsel, hvilket medfører at alle tjenestemenn innen påtalemyndigheten i politiet har kompetanse i de her nevnte sakene. Nåværende tredje ledd tredje punktum om at alle tjenestemenn innen påtalemyndigheten kan utferdige forelegg i saker med strafferamme inntil ett års fengsel (nåværende annet ledd bokstav b) og saker om overtredelse

av straffeloven 1902 §§ 228 første ledd jf. 232, oppheves. I lys av endringene som er gjort i annet ledd, vil det nå følge av tredje ledd sammenholdt med annet ledd at alle politijurister kan utferdige forelegg i ettårssaker. Endringene i § 67 annet ledd er omtalt i proposisjonen punkt 6.4.2.3.

I fjerde ledd første punktum gjøres det en språklig tilpasning som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres. Annet punktums henvisninger til straffeloven 1902 §§ 147, 257, 258, 260, 291, 391, 391 a og 228 første ledd erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 268, 271, 321, 322, 323, 326, 334, 339, 342, 351, 352 tredje ledd, 353 og 373. Det vises til proposisjonen punkt 6.4.2.3.

Til endringene i § 68

I annet ledd bokstav b foretas enkelte henvisningsendringer som følge av endringene i § 67 om politiets påtalekompetanse. Se punkt 6.4.4 og 6.4.2.3.

I sjette ledd første punktum erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 28 b første ledd bokstav a og § 54 nr. 2 med henvisninger til straffeloven 2005 henholdsvis § 52 første ledd bokstav a og § 39 annet ledd. Sistnevnte henvisningsendring er ny i forhold til endring ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106, og var ikke inntatt i høringsnotatet. Endringen reflekterer endringer ved lov 20. juni 2008 nr. 47, som ikke synes fanget opp tidligere.

Til endringene i § 69

Endringene i § 69 tilsvarer endringer gjort ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven med tilpasning til senere lovendringer. Det vises til Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 487-488.

Til endringen i § 70

I første ledd erstattes formuleringen «forbrytelser eller forseelser» med «lovbrudd», som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser opphører med straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.5.

Til endringen i § 72

Annet ledd annet punktum om tilbakekall av påtalebegjæring fra fornærmede, oppheves. Dette som følge av at ordningen med påtalebegjæring fra fornærmede opphører, se proposisjonen punkt 6.2.

Til endringen i § 76

I *tredje ledd første punktum* erstattes begrepet «forbrytelse» med «lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Annet og siste punktum utgår som overflødig ved siden av de generelle reglene om forhøyelse av lengstestraff i straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b. Nåværende tredje til syvende punktum blir følgelig annet til sjette punktum. Henvisningen i fjerde punktum til tredje punktum erstattes dermed med en henvisning til annet punktum. Se proposisjonen punkt 6.4.5. Se også punkt 6.8.

I tredje ledd *annet punktum* justeres vilkåret for at statsadvokaten skal kunne delegere aktor-kompetansen. Kravet til «særlige grunner» erstattes av formuleringen «[n]år det er grunn til det». Se proposisjonen punkt 6.4.5.

Femte ledd første punktum endres ved at henvisningen til straffeloven 1902 § 28 b første ledd bokstav a erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 52 første ledd bokstav a. Henvisningen til straffeloven 1902 § 28 c fjerde ledd bokstav a erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 52 c første ledd bokstav a. Henvisningen i femte ledd *annet punktum* til straffeloven 1902 § 54 nr. 1 og 2 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 39 første og annet ledd.

Til ny § 81 a

I ny § 81 a er det inntatt en bestemmelse om hvem som har kompetanse til å inngi påtalebegjæring på vegne av særskilt myndighet. Bestemmelsen svarer innholdsmessig, men med nødvendige tilpasninger, til straffeloven 1902 § 79 om kompetanse til å inngi påtalebegjæring når et offentlig organ er fornærmet i en straffesak. Sistnevnte videreføres ikke, som følge av at ordningen med påtalebegjæring fra fornærmede ikke er videreført i straffeloven 2005. Se punkt 6.2.

Til endringen i § 84

I *første ledd* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 44 med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd bokstav b til d, jf. proposisjonen punkt 6.9.

Til endringen i § 94

I *annet ledd annet punktum* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 44 med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd bokstav b til d, jf. proposisjonen punkt 6.9.

Til endringen i § 96

I *syvende ledd* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 44 med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd bokstav b til d, jf. proposisjonen punkt 6.9.

Til endringen i § 98

Nytt *femte ledd* viderefører bestemmelsen som ble fastsatt som nytt fjerde ledd ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven. Se også Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 488. På grunn av senere endringer i straffeprosessloven § 98 blir bestemmelsen nå femte ledd.

Til endringen i § 100

I *annet ledd annet punktum* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 28 c med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 8 a. Bestemmelsen kom inn ved lov 20. januar 2012 nr. 6 (barn og straff), og trådte i kraft 1. juli 2014, jf. generell omtale av endringsbehov knyttet til endringsloven om barn og straff i høringsnotatet punkt 4.5.1 side 82.

Til endringene i § 100 b

Henvisningen i *første ledd* til straffeloven 1902 § 219 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 282. Henvisningen omfatter også tilfeller som subsumeres under straffeloven 2005 § 283, ettersom de grovere tilfellene også vil oppfylle vilkårene for overtredelse av den mildere § 282. Se proposisjonen punkt 6.9.

I *annet ledd* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 33 tredje ledd med en henvisning til straffeloven 2005 § 57 tredje ledd. Endringen viderefører endring ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 493 og Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 488.

Til ny § 100 c

Bestemmelsen viderefører ny § 100 c slik den er fastsatt ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 488–489.

Til endringen i § 106 a

I *tredje ledd* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 121 med en henvisning til straffeloven 2005 § 209. Se proposisjonen punkt 6.9.

Til endringene i § 107 a

I *første ledd bokstav a* gjøres en rekke henvisningsendringer. Endringene er noe justert sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 nr. 106 for å ta høyde for senere lovendringer. Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 192-197, 199 og 200 annet og tredje ledd erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 291, 294, 295, 296, 299, 302, 304, 312 og 314. Henvisningen til straffeloven 1902 § 219 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 282. Henvisningene til grunndeliktene omfatter også grove overtredelser, ettersom de grovere tilfellene også vil oppfylle vilkårene for overtredelse den mildere bestemmelsen. Henvisningen til straffeloven 1902 § 222 annet ledd erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 253, mens henvisningen til straffeloven 1902 § 224 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 257. Henvisningene til straffeloven 1902 § 342 første ledd bokstav b, jf. § 33 og § 342 første ledd bokstav c, jf. straffeprosessloven § 222 a forenkles og erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 168. Noen realitetsendring er ikke tilsiktet. Se for øvrig proposisjonen punkt 6.9.

Henvisningen i første ledd nåværende bokstav b til saker om kjønnslemlestelse etter lov 15. desember 1995 nr. 74 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 284. Henvisningen omfatter også tilfeller som subsumeres etter § 285, ettersom de grovere tilfellene også vil oppfylle vilkårene for overtredelse av den mildere § 284. Siden straffetrusselen for kjønnslemlestelse nå er innført i straffeloven 2005, er henvisningen til § 284 inkorporert i straffeprosessloven § 107 a første ledd bokstav a. Når bokstav b om kjønnslemlestelse utgår, blir nåværende bokstav c og d henholdsvis bokstav b og c. Se proposisjonen punkt 6.9.

I *første ledd bokstav b* (tidligere bokstav c) erstattes formuleringen «legeme eller helbred» med «kropp eller helse» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Endringen avviker noe fra endringsforslaget i straffeloven 2005 § 412, blant annet fordi § 107 a er omredigert ved senere lovendringer. Se for øvrig proposisjonen punkt 6.6.

Fjerde ledd første punktum endres ved at henvisningen til straffeloven 1902 § 33 tredje ledd erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 57 tredje ledd. I *annet punktum* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 219 med en henvisning til straffeloven 2005 § 282. På samme måte som ovenfor omfatter henvisningen også tilfeller som subsumeres under den strengere § 283. Se for øvrig proposisjonen punkt 6.9.

Til endringen i § 107 i

I *tredje ledd* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 121 med en henvisning til straffeloven 2005 § 209. Se proposisjonen punkt 6.9.

Til endringen i § 128

I *første ledd annet punktum* erstattes uttrykket «falsk forklaring» med «uriktig forklaring» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.6.

Til endringene i § 130 a

I innledningen i *første ledd* – som angir hvilke lovbrudd som kan begrunne anonym vitneførsel – foretas en rekke henvisningsendringer.

Henvisningen til straffeloven 1902 § 132 a erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 157 og 159. Henvisningen til straffeloven 2005 § 157 omfatter også tilfeller som subsumeres under § 158, ettersom den grovere handlingen også vil oppfylle vilkårene i den mildere § 157. Henvisningen til straffeloven 1902 § 147 a erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 131, 133 og 134. Henvisningen til straffeloven 1902 § 151 a erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 139, mens henvisningene til straffeloven 1902 § 162 annet og tredje ledd erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 § 232 første og annet ledd. Henvisningen til straffeloven 1902 § 192 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 291 og 294, og henvisningen til straffeloven 1902 § 224 med en henvisning til straffeloven 2005 § 257. Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 229 tredje straffalternativ, 231 og 233 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 274 og 275. Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 266 og 268 jf. 267 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 henholdsvis §§ 330 og 328. I høringsnotatet var henvisningen til straffeloven 1902 § 268 jf. 267 foreslått erstattet med en henvisning til straffeloven 2005 § 327. I proposisjonen har departementet kommet til at en henvisning til straffeloven 2005 § 328 er mest dekkende sammenliknet med gjeldende rett. Henvisningen til straffeloven 1902 § 317 jf. § 162 annet og tredje ledd erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 332, 335, 337 og 340, alle jf. § 232 første og annet ledd. Dette innebærer at også uaktsom overtredelse er omfattet. Henvisningen til straffeloven 1902 § 317 jf. § 268 jf. § 267 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 332, 335, 337 og 340, alle jf. § 328. Også her omfatter henvisnin-

gen uaktsom overtredelse. Til sist erstattes henvisningen til alkoholloven § 10-1 tredje ledd med en henvisning til straffeloven 2005 § 233.

Henvisningen til straffeloven 2005 «§§ 101 til 107 - eller forsøk på eller medvirkning til slik forbrytelse - eller ved forbund om eller tilskynding til eller overordnede ansvar for slik forbrytelse, jf. §§ 108 til 109» er etter en lovteknisk justering sammenliknet med høringsnotatet inkorporert i opplistingen av øvrige straffebud i straffeloven 2005 som kan begrunne anonym vitneførsel. Henvisningen er dessuten noe forenklet, ved at tillegget om forbund, tilskynding eller overordnede ansvar er fjernet, og det i stedet er vist til §§ 101 til 109. Videre er medvirkningsalternativet tatt ut som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15, mens forsøksalternativet er flyttet slik at det nevnes kun én gang for samtlige straffebud. Med disse justeringene er det ikke behov for å gjøre terminologiske endringer innledningsvis i første ledd med hensyn til bruken av begrepet «slik forbrytelse», slik det var foreslått i høringsnotatet, jf. omtalen i proposisjonen punkt 6.5. Det er ikke tilsettet realitetsendringer.

For en nærmere omtale av henvisningsendringene mv., se proposisjonen punkt 6.9.

I *første ledd bokstav a* foretas en språklig justering, ved at uttrykket «en alvorlig forbrytelse» erstattes med «et alvorlig lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.5.

Til endringene i § 147 a

I *første punktum* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 39 og 39 a med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 62 og 63, jf. proposisjonen punkt 6.9.

Til endringene i § 157

I *annet ledd første punktum* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 44 og 46 med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd, jf. proposisjonen punkt 6.8 og 6.9.

Til endringene i § 165

I *annet ledd nr. 1* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 39 med en henvisning til straffeloven 2005 § 62. Henvisningen i *nr. 2* til straffeloven 1902 § 39 a erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 63. Henvisningen i *nr. 3* til straffeloven 1902 § 39 b erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 65. Se proposisjonen punkt 6.9

Til endringen i § 170

I *annet ledd* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 121 med en henvisning til straffeloven 2005 § 209. Se proposisjonen punkt 6.9.

Til endringene i § 171

Det tilføyes et *nytt annet ledd* i straffeprosessloven § 171 for å sørge for at mistanke om mindre tyveri, jf. straffeloven 2005 § 323, kan gi grunnlag for pågrepelse også etter ikraftsetting av straffeloven 2005. Bakgrunnen er at overtredelse av § 323 kun kan medføre bot, slik at vilkåret om mer enn seks måneders strafferamme i straffeprosessloven § 171 ikke er oppfylt. Kravet til fengslingsgrunn i første ledd nr. 1 til 4 gjelder også i disse tilfellene. Nåværende annet ledd blir tredje ledd.

I *tredje ledd* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 § 39 om tvungent psykisk helsevern og § 39 a om tvungen omsorg med henvisninger til straffeloven 2005 henholdsvis § 62 og § 63. Det vises for øvrig til proposisjonen punkt 6.7.2.

Til endringene i § 172

I *første punktum bokstav a* erstattes begrepet «forbrytelse» med «lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. I *bokstav b* erstattes formuleringen «forbrytelse mot» av samme grunn med formuleringen «overtredelse av». Videre erstattes henvisningene i bokstav b til straffeloven 1902 § 228 annet ledd annet straffalternativ jf. § 232, § 229 annet straffalternativ jf. § 232 og § 229 tredje straffalternativ med henvisninger til straffeloven 2005 § 272 og § 274. Som følge av de generelle reglene om forhøyelse av straffen ved flere lovbrudd og gjentakelse i straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b oppheves siste punktum. Det vises til begrunnelsen i proposisjonen punkt 6.7.2.

Til ny § 173 a

Bestemmelsen viderefører ny § 173 a slik den er fastsatt ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 490-491.

Til endringen i § 184

Endringen i § 184 *annet ledd* viderefører endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 491.

Til endringene i § 186 a

Tredje ledd bokstav a annet punktum og *bokstav b annet punktum* oppheves. Bestemmelsene blir overflødige ved siden av de generelle reglene om forhøyelse av lengstestrafen ved flere lovbrudd og gjentakelse i straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b. I begge bestemmelser blir følgelig tredje punktum til annet punktum. Se proposisjonen punkt 6.7.2.

Til endringen i § 188

I *annet ledd tredje punktum* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 39 a om tvungen omsorg med en henvisning til straffeloven 2005 § 63, jf. proposisjonen punkt 6.7.2.

Til endringen i § 192

Det tilføyes et *nytt annet ledd* for å sikre at ransaking etter bestemmelsen kan iverksettes ved mistanke om mindre tyveri, jf. straffeloven 2005 § 323, også etter ikraftsetting av straffeloven 2005. Bakgrunnen er at overtredelse av § 323 kun kan medføre bot, slik at vilkåret om «frihetsstraff» i straffeprosessloven § 192 første ledd ikke er oppfylt. Se proposisjonen punkt 6.7.3.

Til endringen i § 195

Det tilføyes et *nytt annet ledd* for å sikre at ransaking etter bestemmelsen kan iverksettes ved mistanke om mindre tyveri, jf. straffeloven 2005 § 323, også etter ikraftsetting av straffeloven 2005. Bakgrunnen er at overtredelse av § 323 kun kan medføre bot, slik at vilkåret om «frihetsstraff» i straffeprosessloven § 195 første ledd ikke er oppfylt. Se proposisjonen punkt 6.7.3.

Til endringen i § 196

Henvisningen i *første punktum* til straffeloven 1902 §§ 44 og 46 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd, jf. proposisjonen punkt 6.7.3.

Til endringen i § 199 a

Annet ledd oppheves. Bakgrunnen er at bestemmelsen i dag viser til straffeloven 1902 § 339 nr. 1, som ikke er videreført i ny straffelov. Se proposisjonen punkt 6.7.3.

Til endringene i § 200 a

I *første ledd* foretas en rekke henvisningsendringer. Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a og 94 jf. 90 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 121, 123, 125, 126 og 127 jf. 123. Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 104 a første ledd annet punktum og annet ledd jf. første ledd annet punktum erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 128 første punktum og 129. Videre erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 147 d med en henvisning til straffeloven 2005 § 136 a. Henvisningen til straffeloven 1902 § 162 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 231, mens henvisningen til straffeloven 1902 § 317 jf. § 162 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 332, 335, 337 og 340, alle jf. § 231. Paragrafene 335 og 340 er tatt med for å sikre at også uaktsomme overtredelser som etter gjeldende rett kan gi grunnlag for tvangsmiddelbruk etter straffeprosessloven § 200 a.

Første ledd annet punktum utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 79.

I *tredje ledd fjerde punktum* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17.

Det vises for øvrig til proposisjonen punkt 6.7.3, der endringene er nærmere omtalt.

Til endringene i § 202 b

I *første ledd første punktum* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a, 94 jf. 90 og 162 c med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123 og 198. Det tilføyes også en henvisning til straffeloven 2005 § 128 første punktum for å sørge for parallellitet med andre tvangsmiddelbestemmelser. *Annet punktum* om betydningen av forhøyelse av maksimumsstraff ved gjentakelse eller sammenstøt utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b. Nåværende tredje punktum blir dermed annet punktum. Se proposisjonen punkt 6.7.4.

Til endringene i § 202 c

I *første ledd første punktum* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a og 94 jf. 90 med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 121, 123, 125, 126 og 127 jf. 123. Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 104 a første ledd annet punktum og 104 a annet ledd jf. første ledd annet punktum erstattes av henvisninger til straffeloven 2005 §§ 128 første punktum og 129. Henvisningen til

straffeloven 1902 § 147 d erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 136 a.

Henvisningen i første ledd *annet punktum* til § 202 b første ledd annet og tredje punktum endres som følge av justeringer i de nevnte bestemmelsene. Det vises til merknaden til endringen i § 202 b.

Sjette ledd første punktum justeres slik at henvisningene til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17.

Se for øvrig proposisjonen punkt 6.7.4.

Til endringen i § 202 d

I innledningen i *første ledd* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 147 a og 147 b med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 131, 133, 134 og 135, jf. punkt 6.7.5 i proposisjonen.

Til endringene i § 208 a

I *første ledd* fjernes annet punktum om forhøyelse av maksimumsstraff ved gjentakelse eller sammenstøt som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b. Nåværende tredje punktum blir dermed annet punktum.

I § 208 a *annet ledd* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 av en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17, jf. punkt 6.7.6 i proposisjonen.

Til endringene i § 210 b

Henvisningene i *første ledd første punktum* til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a og 94 jf. 90 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 121, 123, 125, 126 og 127 jf. 123. *Tredje punktum* om forhøyelse av maksimumsstraff ved sammenstøt og gjentakelse utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b. Nåværende fjerde punktum blir dermed tredje punktum. Se proposisjonen punkt 6.7.6.

Til endringen i § 210 c

I *annet ledd annet punktum* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17, jf. proposisjonen punkt 6.7.6.

Til ny § 214 a

Bestemmelsen viderefører med visse justeringer ny § 214 a slik den er fastsatt ved straffeloven 2005

§ 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 491–492. Se proposisjonen punkt 6.7.6.

Til ny § 214 b

Bestemmelsen viderefører ny § 214 b slik den er fastsatt ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 492.

Til endringene i § 216 a

I *første ledd bokstav b* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a og 94 jf. 90 med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 121, 123, 125, 126 og 127 jf. 123. Henvisningene til straffeloven 1902 § 104 a første ledd annet punktum og annet ledd jf. første ledd annet punktum erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 128 første punktum og 129. Henvisningen til straffeloven 1902 § 147 d erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 136 a. Hva gjelder henvisningene til straffeloven 1902 §§ 162 og 317 jf. 162, erstattes disse av henvisninger til straffeloven 2005 §§ 231, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231 og 340 jf. 231.

Nåværende *første ledd annet punktum* om forhøyelse av maksimumsstraff ved gjentakelse eller sammenstøt utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b.

I *annet ledd første punktum* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 44 og 46 med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd.

Endringene i § 216 a er nærmere omtalt i punkt 6.7.7 i proposisjonen.

Til endringene i § 216 b

I *første ledd bokstav a* er det lagt til en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 21. Endringen viderefører endringen ved straffeloven 2005 § 412 om endringer i andre lover, se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 493.

I *første ledd bokstav b* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a og 94 jf. 90 med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 121, 123, 125, 126 og 127 jf. 123. Det er videre lagt til en henvisning til § 128 første punktum, for å sikre parallellitet med tvangsmiddeladgang etter andre bestemmelser. Dagens henvisning til straffeloven 1902 § 145 annet ledd utgår. Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 162, 162 c, 201 a og 204 a erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 231, 198, 306 og 311. Hva gjelder

henvisningen til straffeloven 1902 §§ 317 jf. 162, erstattes denne med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231 og 340 jf. 231. Henvisningen til straffeloven 1902 § 390 a erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 266.

Henvisningen i første ledd *annet punktum* til straffeprosessloven § 216 a første ledd annet punktum og annet ledd justeres for å reflektere endringer i den nevnte bestemmelsen. Dette innebærer at det ikke lenger vises til § 216 a første ledd annet punktum. Se også merknad til endringer i § 216 a.

For en nærmere omtale av endringene, se proposisjonen punkt 6.7.7.

Til endringen i § 216 f

I *første ledd tredje punktum* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17, se proposisjonen punkt 6.7.7.

Til endringen i § 216 j

Henvisningen i *første ledd annet punktum* til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17, se proposisjonen punkt 6.7.7.

Til endringene i § 216 m

I *første ledd bokstav a* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 147 a første og tredje ledd med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 131 og 134. Henvisningene i *bokstav b* til straffeloven 1902 §§ 233, 268 annet ledd jf. 267 og 162 tredje ledd, jf. straffeloven 1902 § 60 a erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 232 annet ledd, 275 og 328, jf. straffeloven 2005 § 79 bokstav c. I *bokstav c* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 § 233, jf. straffeloven 1902 § 132 a med henvisninger til straffeloven 2005 § 275, jf. § 157 og § 275, jf. § 159.

I *annet ledd første punktum* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 44 og 46 med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd. Se proposisjonen punkt 6.7.8.

Til endringen i § 216 n

Henvisningen til straffeloven 1902 § 33 femte ledd erstattes av en henvisning til straffeloven 2005 § 57 femte ledd, jf. proposisjonen punkt 6.7.9.

Til endringen i § 222 a

I *femte ledd femte punktum* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 342 med en henvisning til straffeloven 2005 § 168, jf. proposisjonen punkt 6.9.

Til endringene i § 222 d

I *første ledd bokstav a* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 147 a første og tredje ledd med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 131 og 134. Henvisningene i *bokstav b* til straffeloven 1902 §§ 233, 268 annet ledd jf. 267 og 162 tredje ledd, alle jf. § 60 a erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 232 annet ledd, 275 og 328, alle jf. § 79 bokstav c. I *bokstav c* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 233, jf. § 132 a med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 275 jf. 157 og 275 jf. 159.

Henvisningene i *annet ledd bokstav a* til straffeloven 1902 §§ 83, 84, 86, 86 b, 88, 90, 91, 91 a og kapittel 9 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 111, 113, 115, 117, 119, 123 og 126. Henvisningene til straffeloven 1902 § 104 a første ledd annet punktum og annet ledd jf. første ledd annet punktum erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 128 første punktum og 129. Videre erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 147 a fjerde ledd, 147 b, 147 d, 152 a og 153 a med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 133, 135, 136 a og 142.

I *annet ledd bokstav c* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 148, 149, 150, 151, 151 a, 151 b, 152, 152 b, 153, 154, 154 a og 159 med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 139, 140, 192, 194, 238, 239, 240, 241, 242, 355, 356, 357 og 358.

I *annet ledd bokstav d* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 222, 223, 227, 229, 231 og 233 med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 251, 253, 254, 263, 273 og 275.

Paragraf 222 d *tredje ledd tredje punktum* endres ved at henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a, 147 a og 152 a erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 121, 123, 125, 126, 131, 133, 134 og 142.

For en nærmere omtale av endringene i § 222 d, se proposisjonen punkt 6.7.10.

Til endringen i § 229

Annet ledd om at påtalemyndigheten skal spørre fornærmede om han begjærer påtale, oppheves. Dette som følge av at bestemmelsen ikke lenger har noen realitet når ordningen med påtalebegjæring fra fornærmede opphører, se proposisjonen

punkt 6.2. Nåværende tredje ledd blir dermed annet ledd.

Til endringen i § 234

I *annet ledd* første punktum erstattes formuleringen «sak om forbrytelse eller forseelse mot sedeligheten» med «sak om seksuallovbrudd», i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Formuleringen avviker fra forslaget i høringsnotatet, hvor man foreslo å benytte begrepet «sedelighetssaker». Om bakgrunnen for endringen, se proposisjonen punkt 6.5.

Til endringen i § 236

Første punktum omformuleres som følge av at ordningen med påtalebegjæring fra fornærmede ikke videreføres ved straffeloven 2005. I stedet for at fornærmede i første avhør skal spørres om han begjærer påtale, skal han nå spørres om sitt syn på om lovbruddet bør påtales. Fornærmedes syn på påtalespørsmål inngår som et moment i vurderingen av om handlingen skal påtales, jf. ny § 62 a annet ledd. Det vises for øvrig til proposisjonen punkt 6.2.

Til endringen i § 238

I *første ledd* erstattes formuleringen «forbrytelser og forseelser» med «lovbrudd» som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser opphører med straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.5.

Til endringen i § 239

I *første ledd første punktum* erstattes formuleringen «sak om forbrytelse eller forseelse mot sedeligheten» med «sak om seksuallovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Formuleringen avviker fra forslaget i høringsnotatet, hvor man foreslo å benytte begrepet «sedelighetssak». Om bakgrunnen for endringen, se proposisjonen punkt 6.5.

Til endringen i § 242 a

I *første ledd bokstav a* erstattes uttrykket «en alvorlig forbrytelse» med «et alvorlig lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.5.

Til endringene i § 248

Annet ledd utgår som overflødig ved siden av de generelle reglene om forhøyelse av lengstestraff i straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b. Tredje til sjette ledd blir følgelig annet til femte ledd. Se proposisjonen punkt 6.8.

Til endringene i § 251

I *første ledd* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 44 med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd bokstav b til d. Henvisningene til straffeloven 1902 § 39 og § 39 a erstattes med henvisninger til henholdsvis § 62 og § 63 i straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.9.

Til endringene i § 255

Endringene i § 255 viderefører endringer fastsatt ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 492. Henvisningen i § 255 første ledd annet punktum til § 2 nr. 4 er – som følge av endringene i § 2 – erstattet med en henvisning til § 2 nr. 3, se merknaden til § 2 ovenfor.

Til endringene i § 256

Endringene i § 256 viderefører endringer fastsatt ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 492. Det er foretatt en justering for å fange opp endring ved lov 4. juli 2003 nr. 77, som ikke synes fanget opp tidligere, ved at også reaksjon som nevnt i straffeprosessloven § 2 nr. 3 (tidligere nr. 4) nevnes. Det er videre rettet opp en inkurie for å sørge for at også den subsidiære fengselsstraffen nevnes.

Til opphevelsen av § 273

Bestemmelsen gjelder bevisførsel i sak om ærekrenkelse og oppheves som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.3.

Til endringen i § 275

I *annet ledd bokstav a* erstattes begrepet «forbrytelsen» med «lovbruddet» som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser opphører med straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.5.

Til endringene i § 276

I *fjerde ledd* erstattes begrepet «forbrytelse» med «lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.5. Det er videre gjort en tilføyelse for å sørge for at sak om overtredelse av straffeloven 2005 § 274 første ledd om grov kroppsskade skal kunne behandles av dommerfullmektig. Se proposisjonen punkt 6.8.

Nåværende *fjerde ledd annet punktum* utgår som overflødig ved siden av de generelle reglene om forhøyelse av lengstestrafen i straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b, jf. proposisjonen punkt 6.8.

Til endringen i § 292 a

I *første ledd bokstav a* erstattes formuleringen «en alvorlig forbrytelse» med «et alvorlig lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.5.

Til opphevelsen av § 295

Bestemmelsen gjelder bevisførsel i sak om ærekrenkelse, og oppheves som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.3.

Til endringen i § 298

I *første ledd første punktum* erstattes formuleringen «sak om forbrytelse eller forseelse mot sedelighet» med «sak om seksuallovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Formuleringen avviker fra forslaget i høringsnotatet, hvor man foreslo å benytte begrepet «sedelighetssak». Om bakgrunnen for endringen, se proposisjonen punkt 6.5.

Til endringen i § 314

I *første ledd nr. 1* utgår henvisningen til mortifikasjon. Dette som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.3.

Til endringen i § 315

Annet ledd, som gjelder anke i sak om ærekrenkelse, oppheves som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005.

Nåværende tredje ledd blir annet ledd. Se proposisjonen punkt 6.3.

Til endringene i § 321

I *første ledd tredje punktum* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 kapittel 3 a med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 4, jf. proposisjonen punkt 6.8.

Nåværende *tredje ledd annet punktum* utgår som overflødig ved siden av de generelle reglene om forhøyelse av lengstestrafen i straffeloven 2005 § 79 bokstav a og b, jf. proposisjonen punkt 6.8. I *annet punktum* fastsettes i stedet en bestemmelse som unntar fra ankesilingsregelen i § 321 tredje ledd saker om overtredelse av straffeloven § 274 første ledd om grov kroppsskade. Se proposisjonen punkt 6.8.

Til endringene i § 332

Første ledd annet punktum, som inneholder en henvisning til § 321 tredje ledd annet punktum, utgår som følge av at sistnevnte bestemmelse oppheves, se merknaden til § 321. Nåværende tredje til femte punktum blir annet til fjerde punktum. Se proposisjonen punkt 6.8.

I *tredje ledd* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 § 28 b første ledd bokstav a med en henvisning til straffeloven 2005 § 52 første ledd bokstav a. Henvisningen til straffeloven 1902 § 54 nr. 2 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 39 annet ledd. Sistnevnte henvisningsendring er ny sammenliknet med endring ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106, og var ikke inntatt i høringsnotatet. Endringen reflekterer endringer ved lov 20. juni 2008 nr. 47, som ikke synes fanget opp tidligere.

Til endringene i § 333

Første ledd annet punktum, som inneholder en henvisning til § 321 tredje ledd annet punktum, utgår som følge av at sistnevnte bestemmelse oppheves. Se merknaden til § 321 jf. proposisjonen punkt 6.8.

I *sjette ledd* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 § 28 b første ledd bokstav a med en henvisning til straffeloven 2005 § 52 første ledd bokstav a. Henvisningen til straffeloven 1902 § 54 nr. 2 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 39 annet ledd. Sistnevnte henvisningsendring er ny sammenliknet med endring ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106, og var ikke inntatt i høringsnotatet. Endringen reflekterer endringer

ved lov 20. juni 2008 nr. 47, som ikke synes fanget opp tidligere.

Til endringene i § 352

I *annet ledd nr. 1* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17, jf. proposisjonen punkt 6.8.

I *annet ledd nr. 2* erstattes uttrykket «forbrytelsen» med «lovbruddet» som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser opphører med straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.5.

Tredje ledd omformuleres for å tilpasse bestemmelsen til straffeloven 2005 § 79. Se proposisjonen punkt 6.8.

Til endringene i § 353

Første ledd tredje punktum om forhold som gjelder ærekrenkelse, oppheves som følge av at straffansvaret for ærekrenkelse og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.3.

I *annet ledd nr. 1* erstattes henvisningen til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 17 og § 184. Henvisningen til lov 18. august 1914 om forsvarshemmeligheter erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 § 121 og sikkerhetsloven § 18 a, jf. § 31 fjerde ledd. Det er ikke aktuelt å vise til flere bestemmelser i sikkerhetsloven i lovforslaget her, siden Forsvarsdepartementets forslag om en videereføring av forbud mot luftfotografering og opptak av dybdata vil bli behandlet i annen sammenheng, jf. proposisjonen punkt 2.4 og 6.9.

Til endringene i § 391

I *nr. 1* erstattes uttrykket «falsk forklaring» med «uriktig forklaring» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.6.

I *nr. 3 annet punktum* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 39 og 39 a med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 62 og 63, jf. proposisjonen punkt 6.9.

Til endringen i § 398

I *fjerde ledd første punktum* erstattes uttrykket «en alvorlig forbrytelse» med «et alvorlig lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.5.

Til endringen i § 402

Annet ledd, som gjelder sak om ærekrenkelse, oppheves som følge av at straffansvaret for ærekrenkelse og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.3.

Til endringene i § 403

I § 403 *første ledd* foretas en mindre, lovteknisk justering, ved at man viser til § 402, og ikke bare § 402 første ledd. Dette som følge av at § 402 annet ledd oppheves. Videre er inntatt de tidsfrister for å reise privat straffesak som tidligere fulgte av straffeloven 1902 § 80, men som ikke gjenfinnes i straffeloven 2005. Noen realitetsendring er ikke tilsiktet. Se proposisjonen punkt 6.2.

Til endringene i § 406

Som følge av forslaget om å oppheve straffeprosessloven § 402 annet ledd gjøres en mindre, teknisk justering i § 406 *første ledd*, ved at man viser til § 402, og ikke bare § 402 første ledd. I *annet ledd* utgår referansen til sak om ærekrenkelse som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.3.

Til opphevelsen av § 407

Paragraf 407 gjelder sak om ærekrenkelse og oppheves som følge av at straffansvaret for ærekrenkelse og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.3.

Til endringene i § 409

Annet ledd om forsvarer i sak om ærekrenkelse oppheves som følge av at straffansvaret for ærekrenkelse og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.3. Nåværende tredje ledd blir annet ledd.

I *annet ledd* (tidligere tredje ledd) erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 44 med en henvisning til straffeloven 2005 § 20 første ledd bokstav b til d. Henvisningen til straffeloven 1902 § 78 erstattes med en henvisning til straffeprosessloven 2005 § 93 g. Se proposisjonen punkt 6.9.

Til endringen i § 423

I *første punktum* utgår referansen til sak om ærekrenkelse. Dette som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.3.

Til opphevelsen av § 424

Paragraf 424 gjelder anke i sak om ærekrenkelse. Bestemmelsen oppheves som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.3.

Til endringen i § 425

Som følge av at § 424 om anke i sak om ærekrenkelse oppheves, utgår henvisningene til denne i § 425. Se proposisjonen punkt 6.3.

Til endringen i § 436

I *første ledd første punktum* utgår referansen til mortifikasjon. Dette som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.3.

Til endringen i § 440

I *annet ledd første punktum* utgår referansen til mortifikasjon. Dette som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.3.

Til endringen i § 453

I *annet ledd* utgår referansen til mortifikasjon. Dette som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser og ordningen med mortifikasjon opphører ved ikraftsetting av straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.3.

Til endringen i § 455

I *første ledd første til tredje punktum* gjøres det enkelte justeringer som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser opphører ved straffeloven 2005. I *fjerde punktum* erstattes henvisningene til straffeloven 1902 § 28 b første ledd bokstav a og § 28 c fjerde ledd bokstav a med henvis-

ninger til straffeloven 2005 henholdsvis § 52 første ledd bokstav a og § 52 c første ledd bokstav a. Henvisningen til straffeloven 1902 § 54 nr. 2 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 39 annet ledd. Henvisningen til straffeloven 1902 § 52 første ledd bokstav a viderefører endring ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven. De øvrige henvisningene er inntatt for å reflektere senere endringer i straffeprosessloven § 455.

Se proposisjonen punkt 6.4.6.

Til endringen i § 456

Endringen i *annet ledd første punktum* viderefører endring ved straffeloven 2005 § 412 nr. 106 om endringer i straffeprosessloven, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.4 side 492–493. Som følge av senere endringer i straffeprosessloven § 456 har endringen nå en annen plassering i § 456.

Til endringen i § 464

Bestemmelsen endres slik at formuleringen «forbrytelser eller forseelser» erstattes med «lovbrudd» som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser opphører med straffeloven 2005. Se proposisjonen punkt 6.5.

Til endringene i § 474

I *første ledd første og annet punktum* er begrepene «forbrytelser» og «forseelser» erstattet med «lovbrudd» i tråd med terminologien i ny straffelov, jf. proposisjonen punkt 6.4.8.

Tilsvarende gjelder for *annet ledd første punktum*, der begrepene «forbrytelser» og «forseelser» er erstattet med «lovbrudd».

Til endringen i § 480

I bestemmelsen erstattes uttrykket «forbrytelse mot» med «overtredelse av» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 6.5.

12.6 Til § 6 om endringer i andre lover

I tillegg til merknadene nedenfor er behovet for endringer i andre lover enn straffeloven 2005, militær straffelov og straffeprosessloven omtalt i proposisjonen punkt 7 og 8.

Til endringen i lov 2. oktober 1751 Første Codicill og Tillæg til Grendse-Tractaten imellem Kongerigerne Norge og Sverrig Lapperne betreffende (Lappekodisillen)

I § 19 siste punktum erstattes uttrykket «Forseelse» med «Lovbrud» grunnet opphevelsen av skillet mellom forbrytelser og forseelser. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 1, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 477. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 3. august 1897 nr. 2 om særlige Straffebestemmelser m.v. for Personer, som i Henhold til Grundlovens § 75 h indkaldes til at møde for Stortinget

I § 2 endres ordlyden som følge av at straffeloven 1902 § 163 om falsk forklaring under avgitt forsikring, er opphevet. Uriktig forklaring til Stortinget vil etter dette straffes etter den generelle regelen i straffeloven 2005 § 221 om uriktig forklaring. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 2, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 477. I tillegg til å videreføre denne endringen, foretas det en teknisk justering ved at begrepet «Forbrydelser» i § 3 erstattes med «Lovbrud» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.2 side 65–66. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 19. desember 1898 nr. 3 om Tilvirkning av Æthylæther

I § 7 erstattes uttrykket «Forseelser» med «Lovbrud» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.2 side 65–66. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 3, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 477. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 22. mai 1902 nr. 11 om den almindelige borgerlige straffelovs Ikrafttræden

Nærmere angitte bestemmelser i loven oppheves. Dette tilsvarer opphevelsene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 4. For en nærmere redegjørelse for de enkelte opphevelser, se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 477–478. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene

En rekke bestemmelser i loven endres. Endringene viderefører i hovedsak endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 7. Se nærmere om dette i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 481. I tillegg følger departementet opp høringsnotatets forslag til ytterligere justeringer. Dette innebærer at henvisningen i domstoloven § 72 første ledd nr. 2 justeres slik at dagens henvisning til gjeldende straffelov §§ 39–39 c erstattes med en henvisning til de tilsvarende bestemmelsene i straffeloven 2005, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.1 side 442 flg. I tillegg endres domstoloven § 210 slik at kravet om forsett fjernes som overflødig i lys av straffeloven 2005 § 21. Til sist er det rettet opp en inkurie sammenliknet med straffeloven § 412 nr. 7 som innebærer at ordlyden i den gjeldende § 223 første ledd annet og siste punktum nå er reflektert i bestemmelsen. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. mars 1916 om straffebestemmelser for utenlandske militærpersoner som er internert her i riket under krig mellem fremmede magter

I §§ 1, 3 og 4 endres ordlyden for å reflektere opphevelsen av skillet mellom forbrytelser og forseelser. I § 2 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 8. Se nærmere om endringene i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 481. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv.

I § 24 tredje ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 166 med en henvisning til straffeloven 2005 § 221. I § 39 b første ledd tilføyes et nytt annet punktum om at medvirkning ikke er straffbart, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 481. I tillegg oppheves § 39 b tredje ledd om offentlig påtale som følge av nye regler om påtale, se høringsnotatet punkt 4.3.2.5.2 side 35. Endringene avviker på enkelte punkter fra endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 9, se høringsnotatet punkt 4.4.3 side 67. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer

Endringen i § 24 som innebærer at medvirkningstillegget i annet punktum fjernes som overflødig i lys av straffeloven 2005 § 15, tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 10, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 481. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard

Endringen i § 4 hvor medvirkningstillegget fjernes som overflødig i lys av straffeloven 2005 § 15, tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 11, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 481. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr

Endringen i § 14 hvor medvirkningstillegget tas ut i lys av straffeloven 2005 § 15, tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 14, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 482. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m.

Endringen i § 4 hvor medvirkningstillegget tas ut i lys av straffeloven 2005 § 15, tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 15, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 482. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 5. februar 1932 nr. 1 om ansvar for handlinger som påtales ved Riksrett

Flere av bestemmelsene i loven endres. I § 5 første ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 kapittel 6 med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 15 om foreldelse. Paragraf 8 omformuleres innledningsvis, slik at henvisningen til heftestraff fjernes, og slik at medvirkningstillegget utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Også i § 11 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig. Paragraf 14 endres for det første ved at begrepet «forbrydelse» erstattes av begrepet «lovbrud». For det andre erstattes henvisningen til straffeloven 1902

§ 121 med en henvisning til straffeloven 2005 § 209 om taushetsplikt. Til sist fjernes henvisningen til heftestraff. Også i § 16 fjernes henvisningen til heftestraff. Det samme gjelder for § 17 første ledd, hvor det i tillegg foretas omformuleringer som tar høyde for at medvirkningstillegg er overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene er en oppfølging av forslagene i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 78-79.

Til endringen i lov 27. mai 1932 nr. 3 om chekker

I § 66 oppheves annet ledd i lys av den nye bestemmelsen om påtale i straffeprosessloven § 62 a. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 16, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 482. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer m.v.

I § 4 fjernes medvirkningstillegg og skyldkrav som overflødig i lys av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. Dette tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 18, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 482. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter

Nåværende § 2 får et nytt innhold. Hoveddelen av det som faller inn under bestemmelsen i dag, vil omfattes av skattesvikbestemmelsene i straffeloven 2005. I § 2 tas det inn en straffebestemmelse for unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse. Strafferammen er bøter eller fengsel inntil 2 år. Det følger av straffeloven 2005 § 21 at skyldkravet er forsett. Medvirkning reguleres av straffeloven 2005 § 15. Foreldelse følger av reglene i straffeloven 2005 § 86. Reglene om påtale ved overtredelse følger hovedregelen i straffeprosessloven § 62 a.

Se for øvrig proposisjonen punkt 7.2.3.6.

Til endringen i lov 29. juni 1933 nr. 2 om flagging på kommunenes offentlige bygninger

I lovens I tredje ledd fjernes medvirkningstillegg som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 20, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009)

punkt 16.13 side 482. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 7. mars 1940 nr. 1 om adgangen til visse områder

I § 2 første ledd første punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig i lys av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer i realiteten den tilsiktede endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 24, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 483. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner

I § 2 første ledd første punktum erstattes henvisningene til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 med henvisninger til straffeloven 2005 kapittel 17 og § 184. Endringen tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 25, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 483. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner

I § 1 nr. 2 første ledd erstattes henvisningene til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 med henvisninger til straffeloven 2005 kapittel 17 og § 184. Dette tilsvarer i realiteten den tilsiktede endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 26, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 483. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 5. desember 1947 nr. 1 om boikott

Paragraf 5 omformuleres da angivelse av skyldkrav er overflødig i lys av straffeloven 2005 § 21. Videre erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 222 med en henvisning til straffeloven 2005 § 251. Det er ikke tilsiktet noen realitetsendring. Det er foretatt en justering sammenliknet med endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 27, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 483. Henvisningen synes ikke å skulle være til straffeloven 2005 § 263 slik som vedtatt ved straffeloven 2005 § 412, men til straffeloven 2005 § 251, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.5 side 420, hvor det fremgår at denne bestemmelsen sammen

med § 252 viderefører straffeloven 1902 § 222 første ledd. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 31. mars 1949 nr. 3 om bygging og sikring av drivstoffanlegg

Bestemmelsen om medvirkning i § 11 annet ledd oppheves som overflødig i lys av straffeloven 2005 § 15. I tillegg oppheves tredje ledd da skillet mellom forseelse og forbrytelse ikke videreføres ved straffeloven 2005. Nåværende fjerde ledd blir annet ledd. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 28, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 483. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 8. juli 1949 nr. 13 om produksjon, transport og omsetning av agn

Medvirkningstillegget og bestemmelsen om forsøk i § 6 utgår ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 29, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 483. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 14. juli 1950 nr. 2 om forskjellige tiltak til gjennomføring av oppmerking og overvåking av riksgrensen

I § 4 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig i lys av straffeloven 2005 § 15. I tillegg omformuleres første ledd annet punktum om forsøk for å ta høyde for at skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 30, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 483. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 14. juli 1950 nr. 10 om valutaregulering

Paragraf 10 annet ledd om medvirkning og forsøk oppheves som overflødig i lys av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. I tillegg oppheves fjerde ledd om «misferd» siden skillet mellom forbrytelse og forseelse ikke videreføres ved straffeloven 2005. Nåværende tredje ledd blir annet ledd. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 32, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side

483. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. desember 1950 nr. 3 om forbod mot samkvem med personar som har tilhald på fiendeområde o.a.

I § 4 oppheves første ledd siste punktum om forsøk og medvirkning, da bestemmelsen er overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. I tillegg oppheves annet ledd om «misferd» siden skillet mellom forbrytelse og forseelse ikke videreføres ved straffeloven 2005. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 33, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 483. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. desember 1950 nr. 4 om fiendegods

I § 11 oppheves første ledd tredje punktum om forsøk og medvirkning, da bestemmelsen er overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. I tillegg oppheves annet ledd om «misferd» siden skillet mellom forbrytelse og forseelse ikke videreføres ved straffeloven 2005. Nåværende tredje og fjerde ledd blir annet og tredje ledd. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 34, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 484. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerder under krig, krigsfare og liknende forhold

I § 19 annet og tredje ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 35, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 484. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner

Paragraf 20 første ledd siste punktum oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Av samme grunn fjernes medvirkningstillegget i § 20 annet ledd. Dette tilsvarer hovedsakelig endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 36, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 484. I tillegg rettes det opp en inkurie i § 20 annet ledd, hvor ordet «denne» er tilføyd foran «lov», jf.

høringsnotatet punkt 4.4.3 side 67. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 21. november 1952 nr. 3 om tjenesteplikt i politiet

I § 7 første ledd første punktum og annet ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I tillegg endres formuleringen «fra 3 måneder til 2 år» i første ledd første punktum til «inntil 2 år». Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 40, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 484. Endringen knyttet til angivelsen av 2 år er ikke nærmere kommentert i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 484, men knytter seg til fjerning av minstestraff. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 19. desember 1952 nr. 2 om adgang til rekvisisjon av skip m.v. under krig eller kriseforhold

I § 7 første ledd første og annet punktum fjernes medvirkningstilleggene som overflødige ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 41, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 484. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 29. mai 1953 nr. 3 om hittegods

I Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 8.12.1 side 298 er straffeloven 1902 § 394 om ulovlig tilegnelse av hittegods omtalt. Bestemmelsen foreslås videreført, men da som § 12 i hittegodsloven. Videre vises det til «forslag til § 12 i hittegodsloven», men det finnes ikke noe slikt lovforslag i proposisjonen og forslaget er ikke fulgt opp siden.

Departementet har blitt oppmerksom på dette etter høringen og retter med dette opp inkurien. Bestemmelsen i straffeloven 1902 § 394 om ulovlig tilegnelse av hittegods videreføres som beskrevet i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 8.12.1 side 298. Straffeloven 1902 § 394 tredje ledd om bortfall av straff ved særdeles formildende omstendigheter anses overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 61 om straffutmålingsfravall, og videreføres ikke. «Innen rimelig tid» i annet ledd er nytt. I Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 8.12.1. side 298 er det uttalt følgende: «Departementet foreslår videre at Høyesteretts presisering i Rt. 1990 side 388 av at melde- og innleveringsplikten etter annet

ledd må være oppfylt innen rimelig tid, nedfelles i lovteksten, se forslaget til § 12 i hittegodsloven.»

Til endringen i lov 26. juni 1953 nr. 8 om oppfinnelser av betydning for rikets forsvar

For å unngå realitetsendringer som følge av ikraftsettingen av straffeloven 2005 tilføyes det i § 10 et nytt annet punktum om at medvirkning ikke er straffbart. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 42, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 484. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag

I § 12 tas medvirkningstillegget ut som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette er en oppfølging av forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 79.

Til endringene i lov 17. juli 1953 nr. 28 om Heimevernet

For å unngå en utilsiktet endring av dagens retts-tilstand tilføyes det i § 32 nytt annet ledd og i § 34 første ledd nytt annet punktum at medvirkning ikke straffes. I § 33 er minstestrafen i første punktum fjernet i tråd med den begrensede bruken av minstestraff, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 11.5.5 side 136 flg. I tillegg fjernes annet punktum om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 44, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 484. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt

For å unngå en utilsiktet endring av dagens retts-tilstand tilføyes det i § 48 nytt annet ledd og i § 50 første ledd nytt annet punktum at medvirkning ikke er straffbart. I § 49 er medvirkningstillegget fjernet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Avslutningsvis i samme bestemmelse er minstestrafen fjernet i tråd med synet om begrenset bruk av minstestraff, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 11.5.5 side 136 flg. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 45, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 485. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 26. november 1954 nr. 3 om stønad ved krigsskade på person

Paragraf 29 nr. 1 første ledd første punktum endres i tråd med betegnelsen på straffeloven 2005. I tillegg erstattes henvisningen til straffeloven 1902 kapittel 8 og 9 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 46, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 485. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv.

I § 6 annet ledd erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 147 a og 147 b med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 18. I § 10 første ledd første punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 47, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 485. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 22. mars 1957 nr. 4 om fredning og fangst av isbjørn

I § 3 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I tillegg erstattes henvisningen i § 3 til straffeloven 1902 § 152 b med en henvisning til straffeloven 2005 § 240 annet ledd bokstav a. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 49, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 485. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet

I § 39 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringen i § 39 ved straffeloven 2005 § 412 nr. 50, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 485. Forslaget til endring avviker for øvrig noe fra straffeloven § 412 nr. 50, se høringsnotatet punkt 4.4.3 side 67. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser

I § 26 tredje ledd første punktum fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. Endringen er innholdsmessig i samsvar med straffeloven 2005 § 412 nr. 51, men endringen gjøres i § 26 mot tidligere § 24 på grunn av senere omredigeringer av samordningsloven, se høringsnotatet punkt 4.4.3 side 67. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter

Nåværende § 2 får et nytt innhold. Hoveddelen av det som faller inn under bestemmelsen i dag, vil omfattes av skattesvikbestemmelsene i straffeloven 2005. I § 2 tas det inn en straffebestemmelse for unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse. Strafferammen er bøter eller fengsel inntil 2 år. Medvirkning reguleres av straffeloven 2005 § 15, og det følger av straffeloven 2005 § 21 at skyldkravet er forsett. Foreldelse følger av reglene i straffeloven 2005 § 86. Reglene om påtale ved overtredelse følger hovedregelen i straffeprosessloven § 62 a. I § 3 om tilleggsavgift erstattes vilkåret «på straffbar måte» med «forsettlig eller uaktsomt». Simpelt uaktsomt skattesvik vil ikke være straffbart etter straffeloven 2005. Som følge av endringen i bestemmelsen om tilleggsavgift, vil det imidlertid fortsatt være adgang til å ilegge tilleggsavgift ved simpel uaktsom overtredelse av regelverket.

Se for øvrig proposisjonen punkt 7.2.3.7.

Til endringen i lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvognør gjør

Paragraf 20 annet ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 53, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 485. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk m.v.

I § 54 oppheves tredje ledd om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 55, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt

16.13 side 485. Forslaget til endring avviker på andre punkter noe fra straffeloven § 412 nr. 55, se høringsnotatet punkt 4.4.3 side 68. Dette gjelder enkelte lovtekniske justeringer samt at henvisningen i syvende ledd til påtalebegjæring fra fornærmede utgår, da denne ordningen ikke videreføres med straffeloven 2005. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker

Paragraf 58 annet punktum om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Av samme grunn er medvirkningstillegget fjernet i § 59 første ledd første punktum. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 56, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 486. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker

I § 43 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 57, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 486. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon m.v.

Paragraf 27 b annet og tredje ledd og § 33 første ledd annet punktum og annet ledd oppheves. Dette tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 58, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 486. Se om bakgrunnen for de nevnte opphevelsene i Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 12.3 side 350. I tillegg oppheves § 33 tredje ledd om medvirkning, da denne ikke kom med i straffeloven 2005 § 412 nr. 58, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 68. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 16. juni 1961 nr. 12 om ymse beitespørsmål

For å unngå en utilsiktet kriminalisering som følge av straffeloven 2005 § 15 fastsettes det i § 16 første ledd at medvirkning ikke er straffbart. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005

§ 412 nr. 59, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 486. I tillegg er § 16 tredje ledd første punktum endret slik at henvisningen til «den krenkte» utgår som følge av at ordningen med fornærmedes påtalebegjæring er forlatt ved straffeloven 2005, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 68. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 21. juni 1963 nr. 12 om vitenskapelig utforskning og undersøkelse etter og utnyttelse av andre undersjøiske naturforekomster enn petroleumsforekomster

I § 4 annet punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 60, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 486. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar

Paragraf 61 annet ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 61, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 486. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. november 1963 om fullbyrding av nordiske dommer på straff m.v.

Flere av lovens bestemmelser endres. Endringene tilsvarer i realiteten endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 62, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 486. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser. Sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 nr. 62 er det gjort en lovteknisk justering ved at endringen i § 1 skal være i tredje ledd og ikke i annet ledd. Sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 nr. 62 og lovforslaget i høringsnotatet punkt 7 side 134–135 er det videre gjort en lovteknisk justering ved at endringen i § 8 tredje ledd er begrenset til første punktum.

I § 1 tredje ledd og § 5 første ledd første punktum fjernes henvisningene til «hefte», da denne straffarten ikke lenger skal benyttes, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 18.2.3 side 247. I § 8 første ledd første punktum, § 8 tredje ledd første punktum, § 9 og § 11 erstattes henvisninger til straffeloven 1902 av henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005.

Til endringene i lov 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner

I § 19 første ledd nr. 2 og tredje ledd henholdsvis fjernes skyldkravet og oppheves bestemmelsen om medvirkning som overflødige ved siden av straffeloven 2005 § 21 og § 15. Endringene tilsvarer i realiteten endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 63, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 486. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 9. april 1965 nr. 1 om avgift til Det norske komponistfond

I § 5 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarer i realiteten endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 64, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 486. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk

Flere bestemmelser i loven endres. Endringene tilsvarer i realiteten endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 65, men med lovtekniske justeringer som tar høyde for senere endringer i vegtrafikkloven, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 486 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 68.

Paragraf 22 første ledd endres slik at forsøk ikke lenger likestilles med fullbyrdet overtredelse. I § 22 femte ledd erstattes kravet om at gjerningsmannen «må forstå» av et krav om grov uaktsonnhet. For en nærmere redegjørelse for disse endringene, se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 4.6 side 113–114. Paragraf 31 første ledd tredje punktum om forseelse fjernes som følge av at skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres i straffeloven 2005. I § 31 første ledd tredje punktum fastsettes det i stedet at forsøk ikke er straffbart, med unntak for § 22 første ledd hvor forsøksstraff etter straffeloven 2005 § 16 er aktuelt, se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 486. I § 31 første ledd siste punktum, § 31 femte ledd og § 36 nr. 2 er henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 erstattet av henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005.

I høringen bemerker Samferdselsdepartementet at begrepene forbrytelse og forseelse bør endres i noen bestemmelser. Justis- og beredskapsdepartementet går etter dette inn for at begrepene «trafikkforseelser», «forseelser» og «forbrytelse» erstattes av begre-

pet «lovbrudd» i §§ 31 b første ledd første punktum, 31 b femte ledd og 38 annet ledd første punktum i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 4.2 side 65–66.

Samferdselsdepartementet påpeker videre at § 21 første ledd bør endres ved at formuleringen «eller forsøke å føre» fjernes. Etter høringen har Samferdselsdepartementet likevel kommet til at en ikke ønsker en slik justering.

Samferdselsdepartementet påpeker også at forslaget i høringsnotatet til nytt tredje punktum i § 22 femte ledd, om at forsøk ikke er straffbart, er overflødig da dette allerede vil følge av § 31 første ledd nytt tredje punktum. *Justis- og beredskapsdepartementet* slutter seg til dette. Det vil følge av § 31 første ledd nytt tredje punktum at forsøk på overtredelse av vegtrafikkloven, med unntak for § 22 første ledd, ikke er straffbart. Det er dermed ikke behov for å presisere i § 22 femte ledd at forsøk ikke straffes.

Samferdselsdepartementet mener det kan være uheldig med en generell medvirkningsbestemmelse på vegtrafikklovens område, og ønsker inn tatt i § 31 at medvirkning til overtredelse, med unntak for § 22, ikke straffes. *Justis- og beredskapsdepartementet* vil bemerke at rettstilstanden når det gjelder vegtrafikkloven og medvirkning er fastsatt av Stortinget ved lovvedtak som fulgte opp Ot.prp. nr. 22 (2008–2009), jf. lov 19. juni 2009 nr. 74. Vedtaket innebærer at medvirkning etter vegtrafikkloven skal følge den generelle medvirkningsbestemmelsen i straffeloven 2005 § 15. Ordningen etter straffeloven 2005 § 15 er at medvirkning som hovedregel er straffbart dersom det ikke er fastsatt særskilte unntak. Den overordnede modellen som burde velges for å kriminalisere medvirkningshandlinger ble grundig vurdert i Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 8.2 side 94–97. Det er følgelig eventuelle unntak fra medvirkningsansvaret som må begrunnes, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 8.2.5 side 96–97. I Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 4.5.6 og 4.6.3 side 112–114 er det særskilt drøftet om medvirkning til promillekjøring og etterfølgende inntak av rusmidler bør være straffbart uten at man fant grunn til å unnta dette fra medvirkningsansvaret. *Samferdselsdepartementet* står fritt til å ta opp spørsmålet om medvirkning for andre forhold enn promillekjøring og etterfølgende inntak av rusmidler ikke bør være straffbart, i en egen høring. Det har ikke vært rom for å gå en ny runde om medvirkningsspørsmålet som en del av prosessen med ikraftsettingen av straffeloven 2005.

Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 25. juni 1965 nr. 2 om adgang til regulering av penge- og kredittforholdene

I § 18 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 66, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 487. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 10. juni 1966 nr. 3 om avgift til statskassen på inngangspenger til forestillinger og framvisninger m.v.

I § 4 annet ledd erstattes henvisningen til kapittel 24 i straffeloven 1902 med en henvisning til kapittel 27 i straffeloven 2005. Endringen tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 67, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 487. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann

Paragraf 10 første ledd annet punktum om medvirkning og forsøk oppheves som overflødig i tillegg til straffeloven 2005 §§ 15 og 16. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 69, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 487. Sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 nr. 69 er det gjort en justering ved at endringen i § 11 utgår da bestemmelsen er opphevet, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 69. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten

I § 17 nr. 5 siste punktum erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 121 med en henvisning til straffeloven 2005 § 209 om brudd på taushetsplikt. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 70, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 487. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker

I § 13 b annet ledd siste punktum og § 13 e tredje ledd første punktum erstattes henvisningene til

straffeloven 1902 § 121 med henvisninger til straffeloven 2005 § 209 om brudd på taushetsplikt. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 71, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 487. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 16. juni 1967 nr. 3 om fullmakt for Kongen til å forby redere å gi opplysninger m.m. til utenlandske myndigheter

I § 2 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 72, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 487. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 7. juli 1967 nr. 1 om tiltak mot diskriminering i internasjonal skipsfart

I § 2 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 73, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 487. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter

Det gjøres endringer i flere av lovens bestemmelser.

I § 8 b fjerde ledd første punktum og § 8 c annet ledd første punktum erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 166 med en henvisning til straffeloven 2005 § 221 om uriktig forklaring. I § 57 første ledd er medvirkningstillegget og skyldkravet fjernet som overflødige ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. Videre fastsettes en ny bestemmelse om påtale i § 57 tredje ledd. Disse endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 75 slik denne senere er endret ved lov 31. mai 2013 nr. 25 om endringer i lovgivningen om industrielt rettsvern m.m., jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 488 og Prop. 81 L (2012–2013) punkt 14.7 side 109. I tillegg gjøres det en justering sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 nr. 75, ved at § 62 annet ledd om fornærmedes påtalebegjæring utgår i tråd med at denne ordningen ikke videreføres ved straffeloven 2005, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 69. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 7. juni 1968 nr. 4 til gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd

I § 2 første ledd fjernes skyldkravet i lys av straffeloven 2005 § 21. I § 2 første og annet ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I tredje ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 12 a med en henvisning til straffeloven 2005 § 8. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 76, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 488. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning

Det gjøres endringer i flere av lovens bestemmelser.

Paragraf 3-6 endres som følge av at straffansvaret for ærekrenkelser oppheves og ny § 3-6 a oppstiller vilkårene for erstatning og oppreisning som følge av ærekrenkelser. Disse endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 77, se nærmere Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 488-489. I §§ 1-6 nr. 3, 3-3 og 3-5 første ledd annet punktum erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Med unntak for endringene i § 1-6 nr. 3 og § 3-3 tilsvarende endringene på dette punktet straffeloven 2005 § 412 nr. 77, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 69. Se nærmere om justeringene i § 3-3 i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 488-489. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. april 1970 nr. 21 om retten til oppfinnelser som er gjort av arbeidstakere

I § 11 første og annet ledd fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. I tillegg utgår tredje ledd om påtalebegjæring fra fornærmede i tråd med at denne ordningen ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende hovedsakelig endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 79 med enkelte justeringer, jf. høringsnotatet 4.4.3 side 70 og Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 490. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på landbruksprodukter

Paragraf 6 annet punktum oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 16. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 81, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 490. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk

I § 44 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 82, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 490. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m.

I § 4 annet ledd første punktum erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Endringene er noe justert sammenliknet med endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 84, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 70 og Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 490. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet

Paragraf 55 nr. 2 om medvirkning fjernes som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 85, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 490. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 9. juni 1972 nr. 31 om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige

I § 55 erstattes begrepet «forseelse» med begrepet «lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Endringen avviker fra straffeloven 2005 § 412 nr. 86 ved at bestemmelsens ordlyd justeres i stedet for å oppheves, jf. nærmere høringsnotatet punkt 4.4.3 side 70. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m.

I § 14 første og annet ledd tilføyes at skyldkravet er forsett eller grov uaktsomhet, da dette ikke fremgår av dagens ordlyd eller følger tilstrekkelig klart av andre rettskilder. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 89, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 491. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 9. mars 1973 nr. 14 om tobakksskader

Gjeldende § 42 første ledd annet punktum om medvirkning utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Nåværende § 42 første ledd tredje punktum om forsøk blir annet punktum og omformuleres for å ta høyde for at skillet mellom forseelser og forbrytelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 90 med lovtekniske justeringer, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 491 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 70. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 7. juni 1974 nr. 22 om prisregler for jern og stål

Paragraf 3 annet ledd om påtale oppheves som overflødig ved siden av ny § 62 a i straffeprosessloven om påtale. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 91, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 491. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard)

I § 41 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 92, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 491. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 6. juni 1975 nr. 31 om utnyttning av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane

For å unngå nykriminalisering tilføyes et nytt siste punktum i § 37 første ledd om at medvirkning

ikke er straffbart. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 93, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 491. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbreakere m.v.

I § 24 a nr. 5 erstattes henvisningen til straffeloven 1902 §§ 163 til 167 med en henvisning til straffeloven 2005 § 221 om uriktig forklaring. Formuleringen «falsk forklaring» endres til «uriktig forklaring» samme sted. Paragraf 24 a ble tilføyd ved en lovendring 22. juni 2012 nr. 52, i kraft fra 1. januar 2013. Endringene er en oppfølging av det som var tilsiktet ved forslagene i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 79.

Til endringene i lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd

I § 2 erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005.

I § 13 første ledd innledningsvis og annet ledd første punktum fjernes medvirkningstillegget og skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. Også gjeldende annet punktum i § 13 annet ledd om medvirkning utgår i tråd med dette. Avslutningsvis i § 13 første ledd erstattes «bøter eller fengsel inntil 3 måneder for så vidt forholdet ikke rammes av strengere straffebud» med formuleringen «bot eller fengsel inntil 2 år». Se nærmere om begrunnelsen for denne endringen i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 492. Nåværende § 13 tredje ledd blir annet ledd siste punktum, og medvirkningstillegget avslutningsvis utgår.

Endringene tilsvarende med unntak av justeringer i § 2 endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 94, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 492 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 70. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift

Det fastsettes en ny straffebestemmelse i lovens § 5 a for unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse. Strafferammen er bøter eller fengsel inntil 2 år. Medvirkning reguleres av straffeloven 2005 § 15 og det følger av straffeloven 2005 § 21 at skyldkravet er forsett. Foreldelse følger av

reglene i straffeloven 2005 § 86. Reglene om påtale ved overtredelse følger hovedregelen i straffeprosessloven § 62 a.

Se for øvrig proposisjonen punkt 7.2.3.8.

Til endringene i lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester

I § 12 første ledd oppheves siste punktum om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I § 12 annet ledd tilføyes nye tredje og fjerde punktum om at henholdsvis forsøk er straffbart og medvirkning ikke er straffbart. Siktemålet er å hindre henholdsvis nykriminalisering av medvirkning og avkriminalisering av forsøk i lys av straffeloven 2005 § 15 og § 16. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 95, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 492. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone

I § 8 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I § 9 fjerde punktum erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 37 c med en henvisning til straffeloven 2005 § 74. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 96, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 492. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 3. juni 1977 nr. 57 om sterilisering

I § 11 tredje ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 121 med en henvisning til straffeloven 2005 § 209. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 97, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 492. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag

I § 12 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 98, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 492. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner

I § 27 oppheves tredje punktum om medvirkning og forsøk som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. I tillegg oppheves fjerde punktum om forseelse, siden skillet mellom forseelse og forbrytelse ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 100, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 493. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a.

I § 95 nytt tredje punktum er det fastsatt at medvirkning ikke er straffbart. Denne endringen som opprinnelig ble vedtatt som straffeloven 2005 § 412 nr. 101, ble i lys av ny jordskiftelov opphevet ved lov 21. juni 2013 nr. 100. Den nye jordskifteloven trer først i kraft 1. januar 2016, og det kan dermed fortsatt være behov for å endre gjeldende jordskiftelov § 95. Endringen tilsvarer den opprinnelige endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 101, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 493. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 6. juni 1980 nr. 18 om gjennomføring av sanksjoner mot Iran

I § 2 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 102, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 493. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning

Nåværende § 12-1 og § 12-2 får et nytt innhold. Hoveddelen av det som faller inn under §§ 12-1 og 12-2 i dag, vil omfattes av skattesvikbestemmelsene i straffeloven 2005. I § 12-1 første ledd tas det inn en straffebestemmelse om tredjeparts brudd på opplysningsplikten etter lovens kapittel 5. Det er ikke krav om at opplysningssvikten har hatt betydning for ligningen. Strafferammen er bøter eller fengsel inntil 2 år. Det følger av straffeloven 2005 § 21 at skyldkravet er forsett. I annet ledd tas det inn en bestemmelse om at grovt uaktsom overtredelse av første ledd straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år. I § 12-2 tas det inn en straf-

febestemmelse om skattyters og tredjeparts unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse etter ligningsloven. Det følger av straffeloven 2005 § 21 at skyldkravet er forsett. Strafferammen er bøter eller fengsel inntil 2 år. Medvirkning reguleres av straffeloven 2005 § 15. Foreldelse følger av reglene i straffeloven 2005 § 86. Reglene om påtale ved overtredelse følger hovedregelen i straffeprosessloven § 62 a. Paragraf 12-3 om forfølgning av straffbart forhold oppheves.

Se for øvrig proposisjonen punkt 7.2.3.1.

Til endringene i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp

I § 11 første ledd nr. 7 er henvisningene til straffeloven 1902 §§ 49 og 222 annet ledd erstattet av henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Endringene tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 104, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 493. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall

I §§ 78 og 79 oppheves henholdsvis bokstav e og c som overflødige ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 105, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 493. Paragraf 79 første ledd bokstav b endres ved at kommaet avslutningsvis erstattes av et punktum siden bokstav c oppheves. I høringen har *Miljødirektoratet* gjort oppmerksom på at det er vedtatt et nytt tredje ledd i § 79, som skal tre i kraft 1. januar 2015, jf. lov 29. august 2014 nr. 62. *D e p a r t e m e n t e t* gjør derfor justeringer i § 79 tredje ledd som innebærer at medvirkningstillegget og bestemmelsen om forsøk utgår som overflødige ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt

Paragraf 56 endres for å tilpasses straffeloven 2005 §§ 15 og 16 om medvirkning og forsøk, samt at skillet mellom forseelse og forbrytelse ikke videreføres i straffeloven 2005. Videre er bestemmelsen omredigert slik at det nå fremgår av første ledd tredje punktum at uaktsom overtredelse er straffbar og av tredje ledd at naturmangfoldloven § 75 skal anvendes dersom overtredelsen også gjelder naturmangfoldloven. Det til-

føyes et nytt annet ledd om at den som krenker en annens rett ved å jage mv., straffes med bøter. Endringene tilsvarer delvis endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 107 med enkelte justeringer, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 70-71. Bakgrunnen for tilføyelsen av et nytt annet ledd er at dette var tilsiktet ved Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 8.13 side 300, men ikke den gang kom med i lovforslaget. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 17. desember 1982 nr. 84 om sikre containere

For å unngå utilsiktet kriminalisering som følge av straffeloven 2005 § 15 fastsettes det et nytt annet punktum i § 9 om at medvirkning ikke er straffbart. Endringen tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 112, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 493. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.

Paragraf 15A om avskjed av embetsmenn er ny, og erstatter lov 22. mai 1902 nr. 11 om den almindelige borgerlige straffelovs Ikrafttræden § 10. Se nærmere om bakgrunnen for den nye bestemmelsen i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 494. I § 16 nr. 2 annet punktum erstattes henvisningen til straffelovens ikrafttredelseslov av en henvisning til § 15A. Endringene tilsvarer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 113 med en lovteknisk justering etter innspill fra *Kommunal- og moderniseringsdepartementet* i høringen. Angivelsen av paragrafen er endret fra § 15 a til § 15A. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 8. juni 1984 nr. 55 om linjekonferanser m.v.

I § 9 oppheves første ledd annet punktum om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Denne endringen tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 115. I tillegg oppheves annet ledd om påtale i lys av den nye påtaleregelen i straffeprosessloven § 62 a, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 71 og punkt 4.3.2.5.2 side 35. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs

I §§ 143 annet ledd annet punktum og 160 annet ledd erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. I § 143 a erstattes strafferammen på inntil fire måneder med en strafferamme på inntil tre måneder i tråd med målsettingen om å redusere antall strafferammer i arbeidet med straffeloven 2005. Medvirkningstillegget i § 143 a annet punktum fjernes som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Disse endringene tilsvarer i realiteten endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 116, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 494. Uten at realitetsendring er tilsiktet, erstattes formuleringen «en slik forbrytelse» i § 49 nr. 2 annet punktum med formuleringen «slike straffbare forhold» i tråd med straffelovens terminologi og tilpasset ordlyden og sammenhengen i bestemmelsen for øvrig. Sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 videreføres ikke forslaget om en opphevelse av konkursloven § 143 første ledd annet punktum da det synes å bero på en inkurie, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 71. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak

For å unngå en utilsiktet kriminalisering som følge av straffeloven 2005 § 15, tilføyes et nytt tredje punktum i § 10-4 om at medvirkning ikke er straffbart. Endringen tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 118, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 494. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til foretaksnavn og andre forretningskjennetegn mv.

I § 6-1 første ledd fjernes medvirkningstillegget og skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. Nytt tredje ledd tar høyde for påtaleregelen i straffeprosessloven § 62 a. I § 6-2 er skyldkravet fjernet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. For å unngå en utilsiktet endring av dagens rettstilstand ved straffeloven 2005 § 15, fastsettes det i § 6-2 annet punktum at medvirkning ikke er straffbart. Endringene tilsvarer i hovedsak endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 119 slik denne lyder etter siste endring ved lov 31. mai 2013 nr. 25 om

endringer i lovgivningen om industrielt rettsvern m.m., jf. Prop. 81 L (2012–2013), som trådte i kraft 1. juli 2013. Departementet viderefører imidlertid ikke § 6-2 nåværende annet punktum om påtalebegjæring fra fornærmede, da denne ordningen ikke videreføres ved straffeloven 2005, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 71. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon

I § 16 b annet ledd første punktum utgår medvirkningstillegget og skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 121, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 495. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 20. juni 1986 nr. 35 om mesterbrev i håndverk og annen næring

For å unngå nykriminalisering som følge av straffeloven 2005 § 15 tilføyes i § 1 sjette ledd et nytt annet punktum om at medvirkning ikke er straffbart. Endringen tilsvarende i realiteten endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 122, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 495. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. mai 1987 nr. 21 om film og videogram

I § 2 erstattes henvisninger til straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. For å unngå utilsiktet kriminalisering ved straffeloven 2005 § 15 føyes det i § 13 til en bestemmelse om at medvirkning ikke er straffbart. Henvisningsendringene avviker noe fra endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 123, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 495 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 71. Når det gjelder øvrige justeringer sammenliknet med straffeloven 2005 § 412, skyldes disse vedtakelsen av lov 6. februar 2015 nr. 7 om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv., jf. Prop. 123 L (2013–2014), punkt 8.1 i proposisjonen her samt merknadene til beskyttelsesloven nedenfor. Flere bestemmelser i lov om film og videogram ble opphevet ved beskyttelsesloven, og endringer som gjaldt disse bestemmelsene er ikke lenger aktuelle. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister

I § 11 første ledd tilføyes et skyldkrav og vesentlighetskriterium i form av grov uaktsom vesentlig overtredelse. Se nærmere om bakgrunnen i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 495. I et nytt annet ledd i § 11 er det angitt vurderingsmomenter for vesentlighetsvurderingen etter første ledd. For å unngå utilsiktet kriminalisering tilføyes et nytt annet punktum i § 11 første ledd om at medvirkning ikke er straffbart. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 124, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 495. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 12. juni 1987 nr. 57 om forbud mot fallskjermhopping m.v. innenfor visse fjellområder

I § 3 fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. Gjeldende annet ledd om medvirkning utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 125, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 495. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v.

I § 5 fjernes skyldkrav og bestemmelser om forsøk og medvirkning som overflødige ved siden av straffeloven 2005 §§ 15, 16 og 21. Disse endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 126, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 495. I tillegg erstattes henvisningen i § 1 første ledd til straffeloven 1902 § 147 a første ledd med en henvisning til straffeloven 2005 § 131, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 71. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav

I § 32 første ledd fjernes medvirkningstillegget og skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. I § 32 annet ledd utgår medvirkningstillegget. Disse endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 127, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 495.

Endringsbehovet i § 5 sjette ledd om politiattest følges opp i en separat prosess, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 72. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet

I § 10 første ledd fjernes omtalen av påtalebegjæring fra fornærmede, da denne ordningen ikke videreføres med straffeloven 2005. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 128, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 495. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 20. mai 1988 nr. 33 om politimyndighet i det militære forsvar

Departementet er etter høringen blitt oppmerksom på en henvisning til lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter som må justeres siden lov om forsvarshemmeligheter oppheves når straffeloven 2005 trer i kraft, jf. lovforslaget § 2 og merknadene i punkt 12.2 i proposisjonen. I § 1 i loven om politimyndighet i det militære forsvar erstattes henvisningen til forbudet gitt i medhold av § 1 i lov av 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter med en henvisning til forbudet gitt i medhold av ny § 18 a i lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste.

Til endringen i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner

I § 5-1 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 129, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 495. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v.

I § 1-8 tredje ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 349 a med en henvisning til straffeloven 2005 § 186 om diskriminering. I § 10-1 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Paragraf 10-1 tredje ledd er omformulert som følge av at straffetrusselen er overført til straffeloven 2005. For å unngå en utilsiktet endring i lys av straffeloven 2005 § 16 fastsettes i femte ledd i § 10-1 at forsøk

straffes på samme måte. Gjeldende innhold i femte ledd om forseelse og forbrytelse utgår dermed siden straffeloven 2005 ikke viderefører skillet mellom forseelser og forbrytelser. Disse endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 131, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 496. I tråd med at straffeloven 2005 ikke viderefører skillet mellom forseelser og forbrytelser oppheves i tillegg § 10-1 sjette ledd. I § 10-3 gjøres det endringer som utvider påtalemyndighetens adgang til å inndra brennevin, jf. nærmere om dette i Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) side 493. Endringene er tilpasset senere endringer i bestemmelsen, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 72. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk Sentralbyrå

I § 5-1 første ledd fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. I § 5-1 annet ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 121 med en henvisning til straffeloven 2005 § 209 om taushetsplikt. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 133, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 496. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 27. april 1990 nr. 9 om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer

I § 9 annet punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 135, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 496. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. juni 1990 nr. 27 om vern av kretsmønstre for integrerte kretser

I § 9 første ledd fjernes medvirkningstillegget og skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. Tredje ledd om påtale omformuleres i lys av ny § 62 a i straffeprosessloven. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 136 slik som endret ved lov 31. mai 2013 nr. 25 om endringer i lovgivningen om industrielt rettsvern m.m., som trådte i kraft 1. juli 2013, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 496 og Prop. 81 L (2012–2013) punkt 14.7

side 109. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m.

I § 10-5 første ledd fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. Medvirkningstilleggene i § 10-5 første ledd annet punktum og annet ledd utgår som overflødige ved siden av straffeloven 2005 § 15. Disse endringene tilsvare i realiteten endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 137, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 496 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 72. Endringene skiller seg fra straffeloven 2005 § 412 nr. 137 ved at det ikke er nødvendig å tilføye i bestemmelsen at forsøk er straffbart, jf. straffeloven 2005 § 16. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen

I § 7 oppheves annet punktum om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvare endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 138, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 496. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap

I overskriften til § 89 og i § 89 første punktum erstattes begrepet «forbrytelse» med «lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Dette er en oppfølging av forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 79. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte

I § 5 annet ledd erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 39 og 39 a med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 62 og 63 om tvungent psykisk helsevern og tvungen omsorg. Endringene tilsvare endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 140, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 497. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak

I § 58 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvare endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 141, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 497. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv.

I § 49 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Gjeldende § 49 tredje og fjerde ledd om forseelse og forsøk utgår i tråd med henholdsvis terminologien i straffeloven 2005 og straffeloven 2005 § 16. Disse endringene er i samsvar med straffeloven 2005 § 412 nr. 143. Endringene i § 49 avviker for øvrig noe sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 nr. 143. I tråd med Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 8.13 side 300 videreføres det materielle innholdet i straffeloven 1902 § 407 i viltloven § 56 og lakse- og innlandsfiskeloven § 49. Dette forslaget synes ved en inkurie ikke inntatt i straffeloven 2005 § 412, se også merknaden til lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt ovenfor. Bestemmelsene er søkt utformet i tråd med de føringene som er lagt til grunn i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 8.13 side 299–300. For øvrig er endringene i § 49 tilpasset senere endringer i bestemmelsen. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 29. mai 1992 nr. 50 om inspeksjoner i samsvar med Avtalen om konvensjonelle styrker i Europa (CFE-avtalen) og om immunitet og privilegier for inspektørene m.fl.

Paragraf 4 annet punktum om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvare endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 144, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 497. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger

For å unngå en utilsiktet kriminalisering som følge av straffeloven 2005 § 15 fastsettes det i § 9-3 første ledd nytt annet punktum at medvirkning ikke er straffbart. Endringen tilsvare endringen

ved straffeloven 2005 § 412 nr. 145, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 497. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene

For å unngå utilsiktet kriminalisering som følge av straffeloven 2005 § 15 tilføyes et nytt annet punktum i § 4-9 første ledd om at medvirkning ikke er straffbart. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 146, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 497. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester

I § 4-23 annet ledd første punktum fjernes medvirkningstillegget og skyldkravet som overflødige ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. I §§ 4-29 første ledd første punktum og 6-7 første ledd annet punktum erstattes henvisninger til straffeloven 1902 §§ 224 og 121 av henvisninger til straffeloven 2005 §§ 257 og 209. Disse endringene tilsvarende delvis endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 147, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 497 og høringsnotatet punkt 4.4.3 punkt side 72. Siden § 6-4 a er opphevet, videreføres ikke endringene i denne bestemmelsen slik som vedtatt ved straffeloven 2005 § 412 nr. 147. Endringsbehovet i § 6-10 femte ledd om politiattest følges opp i en separat prosess, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 72. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v.

Medvirkningstillegget i § 16 første og annet ledd fjernes som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarende i realiteten endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 148, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 497 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 72. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner

I § 15 nr. 3 erstattes en rekke henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisnin-

ger til bestemmelser i straffeloven 2005. Endringene avviker noe fra straffeloven 2005 § 412 nr. 149, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 497 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 72. Henvisninger tilføyes med sikte på at henvisningene i størst mulig grad skal dekke dagens henvisninger. Videre er endringene tilpasset senere endringer i kommuneloven som ikke er fanget opp av § 412. Det er også foretatt en justering etter høringen som innebærer at henvisningen til straffeloven 2005 kapittel 32 utgår, da henvisningen til dette kapitlet beror på en inkurie. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv

I § 22 er skyldkravet fjernet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. Endringen tilsvarende i realiteten endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 150, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 497. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester

I §§ 4-5 første ledd bokstav d og 10-1 tredje ledd første punktum erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005 og straffeprosessloven § 65 ny nr. 5. Paragraf 10-1 første ledd siste punktum om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Av samme grunn fjernes medvirkningstillegget i § 10-1 tredje ledd første punktum. Paragraf 10-1 fjerde ledd om forseelse oppheves i tråd med ordningen i straffeloven 2005. Endringene tilsvarende i realiteten endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 151, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 498. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl

I § 7 fjernes medvirkningstillegget og skyldkravet som overflødige ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 152, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 498. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v.

I § 24 a første ledd første punktum erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 162 b av en henvisning til straffeloven 2005 § 234 om dopingovertredelse. I § 31 fjerde ledd oppheves første punktum om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I § 32 fastsettes et nytt første ledd om inndragning. Om bakgrunnen og det nærmere innholdet i bestemmelsen, se Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.6 side 493–494. Med unntak for endringen i § 24 a første ledd første punktum tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 153, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 498 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 72–73. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 12. mars 1993 nr. 32 om planteforedlerrett

Endringene i planteforedlerloven viderefører i hovedsak straffeloven 2005 § 412 nr. 154 slik denne lyder etter endringene ved lov 31. mai 2013 nr. 25 om endringer i lovgivningen om industrielt rettsvern. Se Prop. 81 L (2012–2013) punkt 14.7 side 109. I tillegg oppheves bestemmelsen om påtale etter begjæring fra fornærmede i planteforedlerloven § 22 fjerde ledd i samsvar med at ordningen med påtalebegjæring fra fornærmede ikke videreføres ved straffeloven 2005. Videre erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 166 i planteforedlerloven § 4 tredje ledd tredje punktum av en henvisning til straffeloven 2005 § 221 om uriktig forklaring, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 73. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 2. april 1993 nr. 38 om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m.

Paragraf 25 tredje ledd om forsøk, medvirkning og forseelse oppheves i tråd med ordningen i straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 155, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 498. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 11. juni 1993 nr. 66 om pristiltak

I § 4 første ledd oppheves medvirkningsbestemmelsen i bokstav d som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende end-

ringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 156, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 498. Paragraf 4 første ledd bokstav c endres ved at «eller» fjernes og at kommaet erstattes av et punktum avslutningsvis siden bokstav d oppheves. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 11. juni 1993 nr. 73 om prisregulering ved import av fisk og fiskevarer m.v.

I § 4 annet punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 157, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 498. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m.

I § 22 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Paragraf 22 annet ledd annet punktum om forseelse oppheves i tråd med at skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 158, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 498. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart

Endringene i luftfartsloven viderefører i stor grad straffeloven 2005 § 412 nr. 159. Se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 498 for merknader til disse endringene. I tillegg er § 14–12 første ledd første punktum justert sammenliknet med § 412 nr. 159 for å fange opp senere endringer i bestemmelsen. Videre erstattes begrepet «forseelse» i luftfartsloven § 5–6 første ledd med «lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 73. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 6. mai 1994 nr. 10 om gjennomføring av Konvensjonen om forbod mot utvikling, produksjon, lagring og bruk av kjemiske våpen samt øydelegging av dei

Paragraf 5 første punktum er omformulert slik at den viser til relevante bestemmelser i straffeloven

2005. Paragraf 5 tredje punktum om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 161, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 499 og Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 12.3 side 350. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 24. juni 1994 nr. 38 om gjennomføring i norsk rett av De forente nasjoners sikkerhetsråds vedtak om å opprette internasjonale domstoler for forbrytelser i det tidligere Jugoslavia og Rwanda

I §§ 1 annet ledd og 7 er henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 erstattet med henvisninger til bestemmelser i straffeprosessloven og straffeloven 2005. Endringene tilsvarende i realiteten endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 163, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 499. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten

I §§ 143 tredje ledd og 144 tredje ledd oppheves annet punktum om forseelse da skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Det tilføyes en ny § 506 om straff. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 164, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 499–503. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer

Paragraf 8-1 er endret i samsvar med at straffeloven 1902 §§ 156 og 357 om smittsomme sykdommer ikke videreføres. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 165, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 503. I tillegg er begrepet «legeme» i § 8-1 annet punktum slik § 412 nr. 165 lød, erstattet med begrepet «kropp» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 73. Helse- og omsorgsdepartementet har i høringen stilt spørsmål om hvorfor begrepet «forskrift» endres til «vedtak» i bestemmelsen. Justis- og beredskapsdepartementet bemerker at bestemmelsen allerede er vedtatt endret slik i tråd med Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 16.3 side 503, der det fremgår at «vedtak» sikter til både enkelt-

vedtak og forskrifter. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 12. januar 1995 nr. 6 om medisinsk utstyr

I § 13 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Paragraf 13 annet ledd om forsøk utgår og i stedet vil straffeloven 2005 § 16 gjelde. Endringene tilsvarende med enkelte justeringer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 166, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 504 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 73. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v.

Paragraf 17 første ledd annet og tredje punktum om medvirkning og forsøk fjernes som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. Paragraf 17 tredje ledd om forseelser og forbrytelser oppheves da dette skillet ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 167, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 504. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred

Paragraf 6 annet ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 168, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 504. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord

For å unngå utilsiktet kriminalisering som følge av straffeloven 2005 § 15 tilføyes i § 21 et nytt annet punktum om at medvirkning ikke er straffbart. Endringen viderefører med en lovteknisk justering straffeloven 2005 § 412 nr. 169 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 73. Endringen skjer i jordlova § 21, og ikke i § 6. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 169, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 504. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet

Det gjøres endringer i flere av lovens bestemmelser. I §§ 7 a tredje ledd, 17 b første ledd nr. 1 og 5, 17 d første ledd bokstav a til c og 17 f annet ledd bokstav c erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til straffeloven 2005. Avslutningsvis i § 30 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15.

Endringene i politiloven er dermed justert noe sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 nr. 170, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 504 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 73-74. I § 7 a tredje ledd er det rettet opp en inkurie ved at henvisningen til straffeloven 2005 § 389 er endret til § 189, som tilsvarende straffeloven 1902 § 352 a. I endringen av § 17 b første ledd nr. 5 er henvisningen til straffeloven 2005 kapittel 18 endret til en henvisning til straffeloven 2005 §§ 131 til 136 a i tråd med tilsvarende henvisninger i hvitvaskingsloven, se nr. 232 i departementets lovforslag. I endringen av politiloven § 17 d første ledd bokstav c justeres henvisningene til straffeloven 2005 noe for bedre å reflektere henvisningene i dagens bestemmelse. I tillegg til de bestemmelsene som er oppregnet i straffeloven 2005 § 412 nr. 170 i endringen av politiloven § 17 d første ledd bokstav c, tas det etter dette med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 253, 256 og 263. I tillegg rettes det opp en tilsynelatende inkurie, ved at «og» i § 17 d første ledd bokstav c erstattes av «eller» i samsvar med dagens lovtekst. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 25. august 1995 nr. 57 om pakkereiser og reisegaranti

I § 11-7 er medvirkningstillegget fjernet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 171, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 504. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 22. desember 1995 nr. 85 om europeiske økonomiske foretaksgrupper ved gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2137/85)

I § 4 første ledd nr. 2 og 3 erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005.

Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 173, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 504. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 22. mars 1996 nr. 16 om regulering av bygge- og anleggsverksemd

I § 4 fjernes medvirkningstillegget og skyldkravet som overflødige ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 174, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 504. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke

I § 7 tredje ledd første punktum erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 175, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 504. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

I høringen bemerker *Kulturdepartementet* følgende:

«Avgrensingen er noe upresis i forhold til gjeldende bestemmelse. Da bestemmelsen ble vedtatt, ble det lagt opp til å følge avgrensingen i kommuneloven § 15 når det gjelder hvilke tilfeller som kan danne grunnlag for suspensjon, jf. Innst. O. nr. 46 (1995-96) på side 12. Vi vil foreslå tilsvarende avgrensing som blir foreslått for kommuneloven § 15, jf. forslag til § 4 nr. 119 (på side 166).»

Kirkerådet slutter seg på sin side til henvisningene slik de foreligger. *Justis- og beredskapsdepartementet* går ikke i ikraftsettingsomgangen inn for å endre henvisningene slik Kulturdepartementet foreslår. Med unntak av straffeloven 2005 § 208 om rettsstridig tilegnelse av forretningshemmelighet fanger henvisningene i kirkeloven opp henvisningene i kommuneloven § 15 nr. 3, i tråd med uttalelsene i forarbeidene i Innst. O. nr. 46 (1995–1996) side 12. En eventuell justering av henvisningene vil man uansett kunne komme tilbake til på et senere tidspunkt.

Til endringen i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet

I § 10-17 oppheves tredje punktum om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Nåværende fjerde punktum blir tredje punktum. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 176, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 504. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger

I § 24 første punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 177, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 505. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskaperens garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner

Paragraf 5-1 annet ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 178, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 505. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd

I § 13-12 første ledd bokstav e erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 28 a med en henvisning til straffeloven 2005 § 48 om samfunnsstraff. Skattesvikbestemmelsene i straffeloven 2005 skal gjelde for avgiftspliktig etter folketrygdloven kapittel 24. Lovens § 24-3 fjerde ledd om straff for opplysningssvikt i tilknytning til arbeidsgiveravgiften oppheves. Straffebestemmelsene i ligningsloven kommer til anvendelse ved overtredelser av pliktene knyttet til trygdeavgift i folketrygdloven kapittel 24. En ny straffebestemmelse om unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse tas inn i § 24-3 fjerde ledd. Strafferammen er bøter eller fengsel inntil 2 år. Medvirkning og foreldelse

reguleres av straffeloven 2005, henholdsvis § 15 og § 86. Det følger av straffeloven 2005 § 21 at skyldkravet er forsett. Reglene om påtale ved overtredelse følger hovedregelen i straffeprosessloven § 62 a.

Se for øvrig proposisjonen punkt 7.2.3.4.

Til endringene i lov 6. juni 1997 nr. 32 om innførsle- og utførsleregulering

I § 4 innledningsvis fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. Paragraf 4 annet ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I nåværende tredje ledd, som blir annet ledd, fjernes medvirkningstillegget. Paragraf 4 fjerde ledd om «misferd» oppheves siden skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 181, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 505. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten

I § 36 tredje ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Det fastsettes i stedet en ny regel om at uakt-som overtredelse av nærmere angitte bestemmelser er straffbar. Paragraf 36 femte ledd første punktum om forseelse oppheves siden skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 183, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 505. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper

I §§ 19-1 og 19-2 første ledd oppheves henholdsvis annet og tredje punktum om medvirkning som overflødige ved siden av straffeloven 2005 § 15. I §§ 19-1 tredje ledd og 19-2 annet ledd oppheves første punktum om forseelse siden skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 184, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 505. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper

I §§ 19-1 og 19-2 første ledd oppheves henholdsvis annet og tredje punktum om medvirkning som overflødige ved siden av straffeloven 2005 § 15. I §§ 19-1 tredje ledd og 19-2 annet ledd oppheves første punktum om forseelse siden skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 185, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 505. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 13. juni 1997 nr. 47 om gjennomføring av europarådsavtale 31. januar 1995 om ulovlig håndtering av og handel med narkotika og psykotrope stoffer til sjøs

I § 4 erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Paragraf 7 om endringer i straffeloven 1902 oppheves som overflødig. Endringene tilsvarende med en lovteknisk justering endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 186, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 505 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 74. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier

I § 16 fjernes bokstav d om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 187, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 505. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet

I § 18 første ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 29 første ledd bokstav b med en henvisning til straffeloven 2005 § 56 første ledd bokstav b. I § 21 oppheves annet ledd om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarende i realiteten endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 188, jf.

Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 505–506 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 74. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer

I § 5 annet ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 121 med en henvisning til straffeloven 2005 § 209 om taushetsplikt. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 189, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 506. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass

I § 5 annet ledd bokstav b erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. For å sikre korrekte henvisninger er henvisningene justert sammenliknet med endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 190, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 506 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 74. Sammenliknet med høringsnotatet er det tilføyd enkelte ytterligere henvisninger som ved en inkurie synes å ha falt ut av bestemmelsen. Dette gjelder henvisningen til straffeloven 2005 §§ 34, 39, 45 og 46. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste

I overskriften til kapittel 5 om objektsikkerhet tilføyes «mv.» for å ta høyde for nye bestemmelser som inntas i kapitlet. Det fastsettes en ny § 18 a om adgang til steder og områder. I § 31 oppheves første ledd annet punktum om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I samme bestemmelse tilføyes et nytt fjerde og femte ledd om henholdsvis straff for overtredelse av § 18 a samt at forsøk skal være straffbart. Endringene tilsvarende i hovedsak endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 192, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 506, Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 12.3 side 351 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 74. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter

For å unngå uønsket kriminalisering i lys av straffeloven 2005 § 15 tilføyes det i § 37 et nytt annet ledd om at medvirkning ikke er straffbart. I § 40 a fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Det tilføyes et nytt femte ledd i § 41 a om inndrivning av tvangsmulkt. Nåværende femte og sjette ledd blir sjette og syvende ledd. Disse endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 193, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 506. I tillegg erstattes begrepet «forseelse» med «lovbrudd» i § 42 første ledd første punktum og femte ledd i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Av samme grunn utgår også § 37 første ledd annet punktum om forseelse. Videre er ordlyden i § 40 a tilpasset senere endringer i bestemmelsen, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 74. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 17. juli 1998 nr. 54 om gjennomføring av Konvensjonen om forbud mot bruk, lagring, produksjon og overføring av antipersonellminer og om ødeleggelse av slike miner

Paragraf 5 første ledd tredje punktum om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 194, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 506. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v.

Paragraf 8-5 om straff endres slik at den henviser til bestemmelser i straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 195, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 506. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa

I § 9a-7 oppheves annet ledd om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Nåværende tredje ledd blir annet ledd. Endringen tilsvarende med en lovteknisk justering endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 196, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 506 og

høringsnotatet punkt 4.4.3 side 75. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer

I § 9-3 oppheves tredje ledd om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Paragraf 9-3 fjerde ledd om forseelse oppheves siden skillet mellom forseelser og forbrytelser ikke videreføres i straffeloven 2005. Nåværende femte ledd blir tredje ledd. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 197, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 506. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst

Paragraf 31 femte ledd om medvirkning og forsøk oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. I § 31 a annet ledd annet punktum erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 37 c med en henvisning til straffeloven 2005 § 74 om inndragning av utbytte mv. som ikke tilhører lovbrøyten. Endringene skiller seg noe fra straffeloven 2005 § 412 nr. 198, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 506 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 75. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 4. juni 1999 nr. 37 om endringer i rettergangslovene m.m. (kildevern og offentlighet i rettspleien)

Det oppheves enkelte endringer i domstoloven som ikke blir aktuelle siden straffeloven 1902 § 390 c om fotoforbud i straffesaker ikke videreføres i straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 199, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 506-507 jf. side 169. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 18. juni 1999 nr. 40 om gjennomføring av Traktat om totalforbud mot kjernefysiske prøvesprengingar

I § 5 første punktum fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. Paragraf 5 tredje punktum om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005

§ 15. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 200, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 507. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 25. juni 1999 nr. 43 om særlige tiltak mot Den føderale republikken Jugoslavia

I § 7 første ledd fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. I § 7 første, annet og tredje ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I § 7 fjerde ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 12 a med en henvisning til straffeloven 2005 § 8 om adgangen til å strafforfølge forhold som er pådømt i utlandet. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 201, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 507. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag

I § 91 første ledd første og annet punktum fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. Paragraf 91 tredje ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 202, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 507. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern

I § 4A-11 tredje og femte ledd erstattes kriteriet «forbrytelser» med en henvisning til «lovbrudd med en strafferamme på fengsel i mer enn ett år», jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 14.4.4 side 392 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 75. I §§ 5-1, 5-6, 5-6a, 5-7 og 5-8 erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 av henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Endringene tilsvarende dels endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 203, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 507 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 75. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v.

I samsvar med straffeloven 2005 § 412 nr. 204 fjernes medvirkningstillegget i § 67 første ledd som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 nr. 204 foreslås det ikke endringer i helsepersonelloven § 20 a. Bestemmelser vedrørende politiattester vil bli justert i en annen prosess, jf. høringsnotatet punkt 4.4.3 side 75. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v.

Paragraf 6-3 første ledd siste punktum om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Paragraf 6-3 annet ledd første punktum om forseelse oppheves, da skillet mellom forseelser og forbrytelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende med en lovteknisk justering endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 205, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 507 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 75. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting

I § 5 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 206, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 507. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning m.v.

I § 7 første ledd oppheves annet punktum om forsøk da det ikke anses hensiktsmessig å opprettholde forsøksstraff. Paragraf 7 første ledd tredje punktum om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 207, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 507. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger

Paragraf 48 tredje ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15, og nåværende fjerde ledd blir tredje ledd. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 208, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 507. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling

I § 23 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 209, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 507. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek

I § 9-5 første punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Paragraf 9-5 annet punktum om forseelse utgår siden skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 210, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 507-508. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap

Paragraf 6-5 annet punktum om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 212, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 508. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann

I § 63 annet ledd fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. Paragraf 63 fjerde ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarende det som var tilsiktet ved

straffeloven 2005 § 412 nr. 213, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 508 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 75. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 5. januar 2001 nr. 1 om vaktvirksomhet

I § 20 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I § 12 første ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 48 med en henvisning til straffeloven 2005 § 18 om nødverge. Med tillegg av en lovteknisk justering samt endringen i § 12, tilsvarende endringene straffeloven 2005 § 412 nr. 214, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 508 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 75-76. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 20. april 2001 nr. 13 om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m.

I § 1 første ledd siste punktum og § 6 annet punktum erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Ordlyden i § 1 første ledd siste punktum er videre justert for å ta høyde for at reglene om overskridelse av nødverge er justert i straffeloven 2005, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) punkt 30.1 side 472. Sistnevnte endring har fått uttrykkelig støtte i høringen fra *Statens sivilrettsforvaltning*. Endringene tilsvarende med noen justeringer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 215, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 508 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 76. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 27. april 2001 nr. 14 om iverksettning av internasjonale, ikke-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensning av økonomisk eller annen samkvem med tredjestatar eller rørsler

I § 3 første ledd første og annet punktum fjernes skyldkrav og medvirkningstillegg som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. I § 3 annet ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 12 a med en henvisning til straffeloven 2005 § 8 om adgangen til å strafforfølge forhold som er pådømt i utlandet. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 216, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 508.

Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv.

I §§ 7 bokstav f og i, 7 b, 10 fjerde ledd, 26 tredje ledd annet punktum, 44 annet ledd annet punktum, 45, 53 første ledd, 54 første ledd bokstav d, 56 første ledd første punktum, 58 annet ledd første punktum og 59 erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Når det gjelder endringen i § 10 fjerde ledd har departementet lagt til grunn for sitt lovforslag at det nye leddet i § 10 innført ved lov 20. januar 2012 nr. 6, skal betraktes som femte ledd, slik at endringen i § 10 i proposisjonen her foretas i fjerde ledd, jf. høringsnotatet punkt 4.5 side 83. Ingen høringsinstanser har hatt merknader til dette.

Straffegjennomføringsloven § 16 a annet ledd annet punktum oppheves. Bestemmelsen viser til straffeloven 1902 § 63 (som i denne sammenheng synes å bety § 63 første ledd), som ikke er videreført i straffeloven 2005.

For å unngå en utilsiktet endring av dagens rettsstilstand i lys av straffeloven 2005 § 16 tilføyes et nytt tredje punktum i § 24 tredje ledd om at forsøk er straffbart. For å unngå utilsiktet kriminalisering i lys av straffeloven 2005 § 15 tilføyes et nytt fjerde punktum i § 24 tredje ledd om at medvirkning ikke er straffbart.

I § 40 syvende ledd første punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15.

Paragraf 40 åttende ledd om den domfeltes unndragelse fra gjennomføring av fengselsstraff og strafferettslige særreaksjoner, oppheves. Dette var tidligere syvende ledd. Syvende ledd er vedtatt opphevet fra den tid straffeloven 2005 trer i kraft, jf. lov 7. mars 2008 nr. 4, men ble ikke videreført i § 412 om endringer i andre lover. Ut fra omtalen i Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 9.6.3 side 216 synes dette som en inkurie.

I § 44 annet ledd første punktum og § 54 tredje ledd skjer det ingen endringer sammenliknet med dagens rettsstilstand. Bestemmelsen er likevel tatt med i lovforslaget for å hindre at bestemmelser som det i sin tid ble besluttet at skulle ha virkning frem til straffeloven 2005 trer i kraft og fra straffeloven trer i kraft, faller bort, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) side 516–517.

Endringene tilsvarende med en del justeringer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 217, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 508 og

høringsnotatet punkt 4.4.3 side 76. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv.

I §§ 8 tredje ledd første punktum og 8 a tredje ledd fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. For å unngå utilsiktet kriminalisering tilføyes i §§ 8 tredje ledd og 8 a tredje ledd et nytt punktum om at medvirkning ikke er straffbart. Endringene tilsvarende med lovtekniske justeringer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 265, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 513 og høringsnotatet punkt 4.4.2 side 66. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser

I § 58 første ledd oppheves annet punktum som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I § 58 tredje ledd oppheves første punktum om forseelse siden skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres i straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 219, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 509. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. juni 2001 nr. 65 om gjennomføring i norsk rett av Den internasjonale straffedomstols vedtekter 17. juli 1998 (Roma-vedtektene)

I §§ 12 første ledd og 13 erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005 og straffeprosessloven. Paragraf 12 annet ledd oppheves da den er overført til straffeloven 2005 § 155 tredje ledd av hensyn til sammenheng i regelverket. Endringene tilsvarende i realiteten endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 220, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 509. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. juni 2001 nr. 73 om organisert kampaktivitet som tillater knockout

I innledningen i § 2 fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. I § 2 nr. 2 fjernes medvirkningstillegget som overflødig

ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 221, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 509. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell

Paragraf 37 annet punktum om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Nåværende tredje punktum blir annet punktum. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 222, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 509. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard

Paragraf 99 annet ledd får nytt innhold ved at dagens medvirkningstillegg fjernes som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15, og erstattes av en bestemmelse om påtale. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 223, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 509. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur

Medvirkningstillegget i § 21 annet ledd oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 224, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 509. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver

Medvirkningstillegget i § 42 første ledd fjernes som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 225, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 509. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy

I § 41 første punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005

§ 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 226, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 509. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter

I § 10-4 første punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 227, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 509. I tillegg reflekteres nå som varslet i høringsnotatet punkt 4.5.3 side 84 et nytt annet punktum i bestemmelsen som ble tilføyd ved lov 11. april 2014 nr. 12, i kraft 1. juli 2014 ifølge kgl. res. 11. april 2014 nr. 547. Også i annet punktum er medvirkningstillegget fjernet som overflødig. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 21. februar 2003 nr. 12 om behandlingsbiobanker

Medvirkningstillegget i § 18 annet ledd annet punktum oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 229, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 509. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 14. mars 2003 nr. 15 om beskyttelse av design

I § 7 første ledd nr. 2 erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. I § 44 første ledd fjernes medvirkningstillegget og skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 21. I § 44 tredje ledd fastsettes en ny påtaleregulering i lys av ny § 62 a i straffeprosessloven om påtale. Paragraf 45 annet ledd om påtalebegjæring fra fornærmede oppheves, da denne ordningen ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 230 slik denne lyder etter endringene ved lov 31. mai 2013 nr. 25 om endringer i lovgivningen om industrielt rettsvern, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 509 og Prop. 81 L (2012–2013) punkt 14.7 side 109. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag

I § 12-1 annet ledd fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. For å unngå utilsiktet kriminalisering tilføyes et nytt punktum i annet ledd om at medvirkning ikke er straffbart. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 232, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 510. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag

I § 13-1 annet ledd fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. For å unngå utilsiktet kriminalisering tilføyes et nytt punktum i annet ledd om at medvirkning ikke er straffbart. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 233, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 510. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 27. juni 2003 nr. 58 om særlige tiltak mot Republikken Zimbabwe

I § 3 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 235, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 510. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom mv.

I § 9 første ledd og annet ledd annet punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 236, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 510. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold

I § 2 bokstav d erstattes begrepet «legemsbeskadigelse» med begrepet «kroppsskade» i tråd med terminologien i straffeloven 2005, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 6.2.3 side 173. I tillegg erstattes henvisningen til straffeloven 1902 i denne bestemmelsen av en henvisning til straffeloven 2005 § 273 om kroppsskade.

I § 22 tredje ledd erstattes formuleringene «forbrytelse» og «forbrytelsen» av formuleringene «lovbrudd» og «lovbruddet» siden skillet mellom forseelser og forbrytelser ikke videreføres i straffeloven 2005.

I lys av den nye generelle påtaleregelen i straffeprosessloven § 62 a oppheves bestemmelsene om påtale i hundeloven § 28 første ledd annet punktum og annet ledd annet og fjerde punktum.

I § 28 tredje ledd siste punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15.

Endringene avviker på enkelte punkter fra endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 237, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 510 og høringsnotatet punkt 4.3.3 side 77. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon

Medvirkningstillegget i § 12-4 tredje ledd oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 238, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 510. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv.

I § 20 annet ledd første punktum fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. For å unngå utilsiktet kriminalisering som en følge av straffeloven 2005 § 15 tilføyes i § 20 annet ledd et nytt tredje punktum om at medvirkning ikke er straffbart. Endringene tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 239, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 510. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m.

I § 4-6 erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. I § 7-5 første ledd første punktum fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. Paragraf 7-5 første ledd annet punktum om medvirkning utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15.

Endringene tilsvarende med noen justeringer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 240, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 510 og høringsnotatet punkt 4.3.3 side 77. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv.

Paragraf 28 første ledd annet punktum om medvirkning og forsøk oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 241, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 510. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger

I § 32 oppheves tredje ledd om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd, og i dette leddet erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 48 a med en henvisning til straffeloven 2005 § 27 om foretaksstraff. Endringene tilsvarende med enkelte justeringer endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 242, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 511 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 77. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring

Paragraf 15 endres slik at det vises til bestemmelsene i straffeloven 2005 §§ 392 til 394 om regnskapsovertredelser. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 243, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 511. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester

Paragraf 30 annet ledd oppheves som overflødig ved siden av den nye påtaleregelen i straffeprosessloven § 62 a. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 244, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 511. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 17. desember 2004 nr. 99 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser

For å unngå utilsiktet kriminalisering tilføyes i § 21 et nytt annet punktum om at medvirkning ikke er straffbart. Endringen tilsvarende med en lovteknisk justering endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 245, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 511 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 77. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv.

Paragraf 33 fjerde ledd om forseelser oppheves siden skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Nåværende femte ledd blir fjerde ledd. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 246, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 511. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk

I § 22 første og annet ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarende med en lovteknisk justering endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 247, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 511 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 78. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 3. juni 2005 nr. 34 om varsling, rapportering og undersøkelse av jernbaneulykker og jernbanehendelser m.m.

I § 27 fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 249, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 511. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda

I § 13 første ledd første punktum fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 250, jf. Ot.prp. nr. 22

(2008–2009) punkt 16.13 side 511. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling

Paragraf 9-5 tredje ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 251, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 511. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv.

I § 16-1 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 252, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 511. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap

I § 33 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Annet ledd om forseelse og påtale utgår siden skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres i straffeloven 2005 og det fastsettes en ny bestemmelse om påtale i straffeprosessloven § 62 a. Endringene tilsvarer med en justering for påtale endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 253, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 511 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 78. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.

I §§ 19-3 og 19-5 erstattes henvisninger til straffeloven 1902 med henvisninger til straffeloven 2005. For å unngå utilsiktet kriminalisering som følge av straffeloven 2005 § 15 tilføyes i § 19-4 et nytt annet punktum om at medvirkning ikke er straffbart. Paragraf 19-7 om forseelse oppheves, da skillet mellom forseelser og forbrytelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarer i hovedsak endringene ved straffeloven 2005 § 412

nr. 254, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 512 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 78.

Medvirkningstillegget i § 19-2 første ledd annet punktum er vedtatt opphevet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15, jf. endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 254 som ble foreslått videreført i høringsnotatet. *Arbeids- og sosialdepartementet* har i høringen påpekt at det ut fra sammenhengen mellom §§ 19-1 og 19-2 kan virke misvisende at medvirkningsansvaret etter § 19-2 ikke angis i loven.

Justis- og beredskapsdepartementet vil bemerke at medvirkningstillegget i § 19-2 første ledd annet punktum er et rent medvirkningstillegg, som er overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Departementet ser imidlertid at det ut fra sammenhengen mellom §§ 19-1 og 19-2 kan være misvisende at medvirkningsansvaret ikke angis i § 19-2. I samsvar med høringsuttalelsen fra *Arbeids- og sosialdepartementet* går *Justis- og beredskapsdepartementet* inn for at § 19-2 første ledd annet punktum likevel ikke oppheves.

Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav

Strafferammene i § 18-1 første ledd økes slik at de blir i overensstemmelse med strafferammene i lovene på skatte- og avgiftsområdet ellers. Strafferammen for unnlatelse av å foreta eller sørge for at det blir foretatt beregning og forskuddstrekk, herunder separering etter § 5-12, er bøter eller fengsel inntil 2 år. Når strafferammene økes er det ikke behov for en særskilt høyere strafferamme for gjentakelsestilfeller, og § 18-1 første ledd annet punktum endres til å fastsette strafferammen for grovt uaktsomme overtredelser, som er bøter eller fengsel inntil 1 år. Strafferammen for brudd på opplysningsplikten etter § 18-2 første ledd økes til bøter eller fengsel inntil 2 år. Den særskilte strafferammen for gjentakelsestilfeller i første ledd annet punktum blir overflødig, og punktet endres til å fastsette strafferammen for grovt uaktsomme overtredelser, som er bøter eller fengsel inntil 1 år. I § 18-2 annet ledd spesifiseres det at bestemmelsen rammer brudd på opplysningsplikten på andre måter enn det som er nevnt i §§ 18-1 og 18-2 første ledd. Bestemmelsen i § 18-2 annet ledd siste punktum om at brudd på plikten til å betale skatte- og avgiftskrav ved forfall likevel ikke er straffbart, oppheves, fordi den blir unødvendig. I § 18-2 nytt tredje ledd tas det inn en straffebestemmelse som rammer unnlatelse av å med-

virke til kontrollundersøkelse etter lovens §§ 5-13 og 5-14. Strafferammen er bøter eller fengsel inn-til 2 år. Skyldkravet for overtredelse av §§ 18-1 første ledd første punktum, 18-2 første ledd første punktum og 18-2 annet ledd første punktum følger av straffeloven 2005 § 21, og er forsett. Paragraf 18-1 tredje ledd om medvirkning oppheves. Medvirkning til overtredelse av straffebestemmelsene i skattebetalingsloven reguleres av straffeloven 2005 § 15. Reglene om påtale ved overtredelse følger hovedregelen i straffeprosessloven § 62 a. Regelen om foreldelse i § 18-3 første ledd oppheves, da foreldelsesreglene i straffeloven 2005 kommer til anvendelse, jf. straffeloven 2005 § 86. Paragraf 18-3 annet ledd om forseelse oppheves da skillet mellom forseelse og forbrytelse ikke videreføres ved straffeloven 2005.

Se for øvrig proposisjonen punkt 7.2.3.3.

Til endringen i lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur

Paragraf 31 tredje ledd om medvirkning og forsøk oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 256, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 512. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke

For å unngå utilsiktet kriminalisering som følge av straffeloven 2005 § 15 tilføyes i § 17 første ledd et nytt annet punktum om at medvirkning ikke er straffbart. Dette tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 257, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 512. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister

I § 24-8 annet ledd annet punktum erstattes begrepet «forbrytelse» av begrepet «lovbrudd» i svar med terminologien i straffeloven 2005. Videre erstattes formuleringen «falsk forklaring» av «uriktig forklaring» i §§ 31-3 første ledd bokstav c, 6-8 femte ledd og 24-8 fjerde ledd i tråd med terminologien i straffeloven 2005. Dette er en oppfølging av forslagene i høringsnotatet, se

høringsnotatet punkt 4.4.4 side 79. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 17. juni 2005 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene

I § 24 sjette ledd erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 276 a til 276 c med en henvisning til straffeloven 2005 §§ 387 til 389. Dette er en oppfølging av forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 79. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 21. desember 2005 nr. 126 om kosmetikk og kroppspfleieprodukt m.m.

Paragraf 21 annet punktum om forsøk og medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. Endringen tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 259, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 512. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet

I § 55 annet ledd tilføyes enkelte bestemmelser som kan gi grunnlag for å ilegge en skipsfører overtredelsesgebyr. I § 55 tredje ledd gjøres det en justering for å klargjøre hvilke bestemmelser det er tilstrekkelig å overtre for at det kan ilegges overtredelsesgebyr, samt tilføyes enkelte bestemmelser som kan gi grunnlag for å ilegge overtredelsesgebyr til andre som har sitt arbeid ombord. I § 59 bokstav e er plikten til å «påse» tilføyd bestemmelsen. I § 68 erstattes henvisningen til straffeloven 1902 med en henvisning til straffeloven 2005. I § 70 erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 48 a med en henvisning til straffeloven 2005 § 27 om foretaksstraff. Endringene tilsvarende i hovedsak endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 260, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 512-513. Når det gjelder endringen i § 50 hvor det vises til en bestemmelse i § 48 annet ledd om Statens innkrevingssentral, bortfaller denne på grunn av en lovendring 11. januar 2013 nr. 3 som opphever § 48 annet ledd. Den nevnte lovendringen trådte i kraft 1. juni 2013 ifølge kgl.res. 24. mai 2013 nr. 533. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift

I § 35 annet ledd erstattes henvisningen til straffeloven 1902 kapittel 24 med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 27 om vinningslovbrudd mv. I § 80 oppheves annet punktum om forsøk i lys av straffeloven 2005 § 16. Nåværende § 80 tredje punktum blir annet punktum, og medvirkningstillegget fjernes som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Endringene tilsvarende med en justering endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 261, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 513 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 78. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling

Paragraf 8-9 tredje punktum om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 262, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 513. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder

Paragraf 48 fjerde ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarende endringen ved straffeloven 2005 § 412 nr. 263, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 513. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel

I §§ 17-2 sjette ledd og 17-4 første ledd tredje punktum erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Paragraf 17-3 fjerde og femte ledd om medvirkning, forseelse og påtale oppheves som overflødige ved siden av straffeloven 2005 § 15, straffeprosessloven § 62 a og fordi skillet mellom forseelser og forbrytelser ikke videreføres i straffeloven 2005. Dette tilsvarende med en justering endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 264, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 513 og høringsnotatet punkt 4.4.3 side 78. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel

I § 14-4 første ledd og annet ledd er henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 erstattet med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. I høringsnotatet punkt 4.4.3 side 69 reiste Justis- og beredskapsdepartementet spørsmål knyttet til enkelte av henvisningene. Finansdepartementet har i høringen sluttet seg til forslaget til henvisninger og følger opp forslaget i høringsnotatet. Paragraf 16-1 tredje ledd oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15 om medvirkning. Paragraf 16-1 fjerde ledd om forseelser oppheves siden skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Endringene tilsvarende delvis endringene i straffeloven 2005 § 412 nr. 266. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Se for øvrig proposisjonen punkt 7.2.3.5.

Til endringene i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her

Det gjøres endringer i en rekke av lovens bestemmelser. I § 40 sjette ledd første punktum erstattes begrepet «seksualforbrytelser» med «seksuallovbrudd». I §§ 66 første ledd bokstav e, 67 første ledd bokstav c og d, 68 første ledd bokstav c, 77 femte ledd siste punktum og 122 tredje ledd erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 av henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. I §§ 66 første ledd bokstav e, 67 første ledd bokstav d, 68 første ledd bokstav c og 122 tredje ledd erstattes begrepet «forbrytelse» med «lovbrudd» i tråd med terminologien i straffeloven 2005.

I § 108 tredje ledd bokstav c og d og fjerde ledd bokstav a og b fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21.

I § 108 sjette ledd fjernes første punktum om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15.

Paragraf 108 syvende ledd om forseelse oppheves siden skillet mellom forbrytelser og forseelser ikke videreføres ved straffeloven 2005. Paragraf 108 niende ledd om påtale oppheves som overflødig ved siden av straffeprosessloven ny § 62 a om påtale.

Det er foretatt en del justeringer av endringene sammenliknet med straffeloven 2005 § 412 nr. 267 blant annet med sikte på å oppdatere disse, se Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 514 og høringsnotatet punkt 4.4.2 side 62-63.

I høringsnotatet reiste departementet spørsmål knyttet til enkelte av henvisningene. Når det gjelder henvisningene til straffeloven 2005 §§ 131 til 136 og departementets spørsmål om eventuell justering av disse, bemerker *Kripas* følgende:

«Kripas foreslår at henvisningen til straffeloven i utlendingsloven § 66 første ledd bokstav e bør omfatte hele kapittel 18, som gjelder alle terror- og terrorrelaterte handlinger, og i hvert fall straffeloven 2005 §§ 131 til 136a, samt §§ 138 og 139. Tilsvarende endringer foreslås i utlendingsloven §§ 67 første ledd bokstav d, 68 første ledd bokstav c og 122 tredje ledd.»

Politiets sikkerhetstjeneste tar til orde for at henvisningen også bør omfatte straffeloven 2005 § 136 a, da de terrorrelaterte overtredelsene har nær sammenheng. *Utlendingsdirektoratet* synes imidlertid å kunne akseptere både en henvisning til straffeloven 2005 §§ 131 til 136 og en henvisning som også omfatter straffeloven 2005 § 136 a. D e p a r t e m e n t e t går inn for å justere den aktuelle henvisningen til å omfatte hele kapittel 18 slik som foreslått av *Kripas* i høringen. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 496 og side 558 sml. punkt 16.13 side 514 og side 575 kan tyde på at man allerede da straffeloven 2005 ble gitt tok sikte på å henvise til hele kapittel 18. Departementet viser for øvrig til at ingen høringsinstanser har motsatt seg en slik justering. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressurser

I § 64 oppheves femte ledd om forsøk og medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. I § 65 annet ledd annet punktum erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 37 c med en henvisning til straffeloven 2005 § 74 om inndragning av utbytte mv. som ikke tilhører lov-bryteren. Dette er en oppfølging av forslagene i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.2 side 62 og 4.4.4 side 79. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning

I § 54 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette tilsvarer endringen ved straffeloven

2005 § 412 nr. 268, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 16.13 side 514. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling

I § 32-9 oppheves annet ledd bokstav b annet punktum om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette er en oppfølging av forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 80. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv.

I § 48 første ledd og § 48 a første ledd fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. Medvirkningstillegget i § 48 første ledd annet punktum, annet ledd annet punktum og fjerde ledd samt i § 48 a første ledd utgår som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Paragraf 48 a tredje ledd er tilpasset ny § 62 a i straffeprosessloven om påtale. I tillegg oppheves § 49 første ledd om påtalebegjæring fra fornærmede, da denne ordningen ikke videreføres ved straffeloven 2005.

Endringene viderefører, med tillegg av justeringen i § 49, endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 269 som tilføyd ved lov 31. mai 2013 nr. 25 om endringer i lovgivningen om industrielt rettsvern m.m., jf. Prop. 81 L (2012–2013) punkt 14.7 side 109 og høringsnotatet punkt 4.4.2 side 61. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv.

Flere av bestemmelsene i loven endres. I § 28 første ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. For øvrig foretas det henvisningsendringer. I § 5 første ledd annet punktum endres henvisningen til straffeloven 1902 §§ 147 a til 147 d til straffeloven 2005 §§ 131 til 136 a. Tilsvarende endringer gjøres i henvisningene i § 6 første ledd nr. 3, § 9 annet ledd nr. 1, § 10 første ledd annet punktum, § 15 første og fjerde ledd, § 17 første ledd, § 26 annet ledd nr. 2 og § 30 første ledd.

Paragraf 33 er endret i tiden etter høringsnotatet, jf. lov 20. juni 2014 nr. 29 som trådte i kraft 1.

juli 2014. I tillegg til de henvisningsendringene som ble foreslått i høringsnotatet punkt 4.4.2 side 65 jf. punkt 4.4.4 side 80, må henvisningen til straffeloven § 147 d erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 136 a om deltakelse mv. i terrororganisasjon. Departementet ba i høringsnotatet om høringsinstansenes syn på om det i lys av straffeloven 1902 § 317 sjette ledd om uaktsom overtredelse også bør vises til straffeloven 2005 §§ 335 og 340 om uaktsomt heleri og hvitvasking. *Kripas*, med tilslutning fra *Politidirektoratet*, tar til orde for at det også bør henvises til de nevnte bestemmelsene. Etter departementets syn vil en slik løsning være mest forenlig med gjeldende henvisninger, og departementet erstatte etter dette henvisningene i § 33 første og annet punktum til straffeloven 1902 §§ 317, 147 b og 147 d med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 332, 335, 337, 340, 135 og 136 a. Også i § 16 første ledd nr. 2 erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 317 og 147 b med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 332, 335, 337, 340 og 135. *Politiets sikkerhetstjeneste* tar i høringen til orde for å tilføye også straffeloven 2005 § 136 a i hvitvaskingsloven § 16, da bestemmelsen har fellestrekk med straffeloven 2005 § 135. Departementet kan ikke se at det er naturlig i denne sammenheng å utvide den aktuelle henvisningen.

Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann

I § 62 oppheves fjerde ledd første punktum som overflødig ved siden av medvirkningsbestemmelsen i straffeloven 2005 § 15. Dette er en oppfølging av forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 80. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 15. mai 2009 nr. 28 om gjennomføring av Konvensjonen om klaseammunisjon

I § 3 oppheves tredje punktum som overflødig ved siden av medvirkningsbestemmelsen i straffeloven 2005 § 15. Dette er en oppfølging av forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 80. I høringen har *Utenriksdepartementet* pekt på at bestemmelsen om medvirkning i gjeldende § 3 tredje punktum gjennomfører deler av forpliktelsene etter Konvensjonen om klaseammunisjon og at dette bør fremkomme klart av forarbeidene. I

lys av dette presiserer Justis- og beredskapsdepartementet at det ikke er tilsiktet noen realitetsendring når medvirkningsansvaret som i dag følger av klaseammunisjonsloven § 3 vil følge av den alminnelige bestemmelsen om medvirkning i straffeloven 2005 § 15. Straffeloven 2005 § 15 må i denne sammenheng tolkes i lys av forpliktelsene etter Konvensjonen om klaseammunisjon, jf. Ot.prp. nr. 7 (2008–2009). Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 19. juni 2009 nr. 44 om kommunale kriesentertilbod

Henvisningen til straffeloven 1902 § 121 i § 5 første ledd annet punktum erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 209 om taushetsplikt. Dette er en oppfølging av forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 80. Videre må en rekke henvisninger til straffeloven 1902 erstattes i § 7 om politiattest. Disse justeringene vil imidlertid bli foretatt som ledd i en egen prosess, se under punkt 2.2 i proposisjonen. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift

Nåværende § 21-4 får et nytt innhold. Hoveddelen av bestemmelsen vil omfattes av skattesvikbestemmelsene i straffeloven 2005. Overtredelse av siste del av § 21-4 annet ledd annet punktum (straff for overtredelse av forskrifter om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger gitt i medhold av loven) omfattes av straffeloven 2005 § 392. I § 21-4 første ledd tas inn en straffebestemmelse om tredjeparts brudd på opplysningsplikten etter kapittel 16. Strafferammen er bøter eller fengsel inntil 2 år. Skyldkravet er forsett og følger av straffeloven 2005 § 21. I annet ledd tas det inn en bestemmelse om at grovt uaktsom overtredelse av første ledd straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år. I tredje ledd tas inn en bestemmelse om unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse. Strafferammen er bot eller fengsel inntil 2 år. Skyldkravet er forsett, jf. straffeloven 2005 § 21. Medvirkning reguleres av straffeloven 2005 § 15. Foreldelse følger av reglene i straffeloven 2005 § 86. Reglene om påtale ved overtredelse følger hovedregelen i straffeprosessloven § 62 a.

Se for øvrig proposisjonen punkt 7.2.3.2.

Til endringen i lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd

I § 37 oppheves første ledd annet punktum som overflødig ved siden av medvirkningsbestemmelsen i straffeloven 2005 § 15. Dette er en oppfølging av forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 80. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 18. desember 2009 nr. 131 om lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

I § 44 første ledd annet punktum erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 121 med en henvisning til straffeloven 2005 § 209 om taushetsplikt. Dette samsvarer med forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 80–81. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 26. mars 2010 nr. 8 om beskyttelse av varemerker

I § 15 første ledd bokstav c erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 328 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Paragraf 61 er justert som følge av reglene i straffeloven 2005 og straffeprosessloven ny § 62 a om skyld, medvirkning og påtale. Dette tilsvarende endringene ved straffeloven 2005 § 412 nr. 270 som tilføyd ved lov 31. mai 2013 nr. 25 om endringer i lovgivningen om industrielt rettsvern m.m., jf. Prop. 81 L (2012–2013) punkt 14.7 side 109 og høringsnotatet punkt 4.4.2 side 60. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 25. juni 2010 nr. 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret

I § 37 oppheves tredje ledd om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette samsvarer med forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.2 side 59 og 4.4.4 side 81. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 15. april 2011 nr. 11 om endringer i ekomloven og straffeprosessloven mv. (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett)

Ved lov 15. april 2011 nr. 11 om endringer i ekomloven og straffeprosessloven mv. (gjennomføring

av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett) er det blant annet vedtatt en ny § 210 b og en ny § 210 c i straffeprosessloven, samt foreslått et nytt tredje ledd i § 17 f i politiloven. Endringsloven er vedtatt, men ikke satt i kraft. Departementet justerer nå nevnte bestemmelser i forbindelse med ikraftsettingen av straffeloven 2005, jf. proposisjonen punkt 8.2.

I romertall I om endringer i straffeprosessloven, endres henvisningene i ny § 210 b første ledd bokstav c. Oppregningen av bestemmelser i straffeloven 1902 justeres slik at det henvises til bestemmelser i straffeloven 2005.

Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 162 b, 270 første ledd nr. 2, 190 a og 203 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 234, 371 bokstav b, 202 og 309, jf. høringsnotatet punkt 4.5.2 side 84.

Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a, 94 jf. 90, 104 a annet ledd, 145 annet ledd, 162, 162 c, 201 a, 204 a, 317 jf. 162 og 390 a erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, 129, 204, 205 bokstav b, 231, 198, 306, 311, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231, 340 jf. 231 og 266, jf. høringsnotatet punkt 4.3 side 38, 39, 40 og 42 med videre henvisninger.

Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 145 a og 145 b erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 205 bokstav a og 201, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 2.12.1.5 side 53 og punkt 16.2 side 404 samt punkt 2.8.3.7 side 36 og punkt 16.2 side 400.

I romertall I endres videre henvisningene i straffeprosessloven ny § 210 c første ledd bokstav c. Henvisningene til straffeloven 1902 §§ 90, 91, 91 a, 94 jf. 90, 104 a annet ledd, 162, 162 b, 162 c og § 317 jf. § 162 erstattes med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, 129, 198, 231, 234, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231 og 340 jf. 231.

Departementet har i etterkant av høringen blitt oppmerksom på at det er henvisninger til straffeloven 1902 § 60 a i forslaget til ny § 210 b første ledd bokstav b og ny § 210 c første ledd bokstav b. I romertall I om endringer i straffeprosessloven endres derfor også henvisningene i ny § 210 b første ledd bokstav b og ny § 210 c første ledd bokstav b til straffeloven 2005 § 79 bokstav c.

I romertall II om endringer i politiloven er det inntatt et nytt tredje ledd i § 17 f. Henvisningen til straffeloven 1902 § 121 om taushetsplikt erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 209.

Til endringen i lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid

I § 18 oppheves første ledd annet punktum om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette samsvarer med forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 81. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.

I § 12-1 første ledd annet punktum erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 121 av en henvisning til straffeloven 2005 § 209 om taushetsplikt. Dette samsvarer med forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.2 side 64 og 4.4.4 side 81. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 24. juni 2011 nr. 39 om elsertifikater

I § 27 oppheves annet ledd om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Dette samsvarer med forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 81. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond

I § 11-6 oppheves annet ledd om medvirkning som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15, og tredje ledd om påtale i lys av den nye påtaleregelelen i straffeprosessloven § 62 a. Dette samsvarer med forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 81 og punkt 4.4.2 side 61-62. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 16. desember 2011 nr. 65 om næringsberedskap

I § 21 første ledd første punktum fjernes skyldkravet som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 21. I § 21 annet ledd annet punktum og tredje ledd fjernes medvirkningstillegget som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. I § 21 fjerde ledd erstattes henvisninger til bestemmelser i straffeloven 1902 med en henvisning til straffeloven 2005 kapittel 19 om vern av offentlig myn-

dighet og tilliten til den. Dette er en oppfølging av forslagene i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.2 side 60 og punkt 4.4.4 side 81. I tillegg benytter departementet anledningen til å rette opp en inkurie i § 21 tredje ledd hvor det etter gjeldende rett vises til «annet ledd annet punktum». Henvisningen skal være til annet ledd første punktum. Inkurien synes å ha oppstått ved vedtakelsen av næringsberedskapsloven, jf. Prop. 111 L (2010–2011) side 63. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 20. januar 2012 nr. 4 om pågriping og overlevering til og frå Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre

I § 39 første ledd annet punktum erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 34 til 37 b med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 67 til 73 om inndragning av utbytte mv., se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 81. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister

I § 61 første punktum erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 121 med en henvisning til straffeloven 2005 § 209 om taushetsplikt, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 81. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 21. juni 2013 nr. 60 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn

I § 26 femte ledd erstattes henvisningene til straffeloven 1902 §§ 162 c og 60 a med henvisninger til straffeloven 2005 §§ 79 bokstav c og 198. Dette er en oppfølging av forslagene i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.2 side 65 og punkt 4.4.4 side 82. I høringsnotatet ble det reist spørsmål om også lovens § 12 om forbud mot medvirkning bør utgå. Departementet la i høringsnotatet til grunn at bestemmelsen burde beholdes, da den har en side til andre sanksjoner enn straff. Dette standpunktet støttes i høringen av *Likestillings- og diskrimineringsombudet*, og departementet opprettholder standpunktet i høringsnotatet om at § 12 bør beholdes. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehandsomsetning av villlevande marine ressursar

I § 22 oppheves femte ledd om forsøk og medvirkning som overflødige ved siden av straffeloven 2005 §§ 15 og 16. I § 23 erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 37 c med en henvisning til straffeloven 2005 § 74 om inndragning av utbytte eller ting som ikke tilhører lovbrøyteren. Dette er en oppfølging av forslagene i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.2 side 59 og punkt 4.4.4 side 82. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 21. juni 2013 nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip

I § 9-3 endres begrepet «forbrytelser» i overskriften til «straffbare handlinger» i tråd med terminologien i bestemmelsen for øvrig. Dette er en oppfølging av forslaget i høringsnotatet, se høringsnotatet punkt 4.4.4 side 81. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond

Paragraf 11-1 annet og tredje ledd om medvirkning og påtale oppheves som overflødige ved siden av straffeloven 2005 § 15 og straffeprosessloven ny § 62 a. Se for øvrig proposisjonen punkt 7.3 om bakgrunnen for endringen. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 20. juni 2014 nr. 42 om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp

Paragraf 30 fjerde ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Nåværende femte ledd om forskriftsregulering blir fjerde ledd. Se for øvrig proposisjonen punkt 7.1 om bakgrunnen for endringen. Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringen i lov 20. juni 2014 nr. 43 om helseregistre og behandling av helseopplysninger

Paragraf 30 fjerde ledd om medvirkning oppheves som overflødig ved siden av straffeloven 2005 § 15. Nåværende femte ledd om forskriftsregulering blir fjerde ledd. Se for øvrig proposisjonen punkt 7.1 om bakgrunnen for endringen. Det er

ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 20. juni 2014 nr. 49 om konfliktrådsbehandling

Ved lov 20. juni 2014 nr. 49 er det fastsatt ny lov om konfliktrådsbehandling (konfliktrådsloven), jf. Prop. 57 L (2013–2014). Loven trådte i kraft 1. juli 2014. Samtidig ble lov 15. mars 1991 nr. 3 om meglings i konfliktråd opphevet. Dermed bortfaller departementets forslag om endringer i den gamle konfliktrådsloven, jf. § 4 nr. 110 i høringsnotatet. I stedet foretas nødvendige justeringer i den nye konfliktrådsloven, jf. høringsnotatet punkt 4.6 side 85.

Flere av bestemmelsene i loven endres. Det dreier seg om henvisningsendringer. I § 9 tredje ledd første punktum erstattes henvisningen til straffeloven 1902 § 121 om taushetsplikt med en henvisning til straffeloven 2005 § 209. I § 21 tredje ledd tredje punktum endres henvisningen til straffeloven 1902 § 54 til straffeloven 2005 § 39. Tilsvarende endringer gjøres i henvisningene i § 33 tredje ledd tredje punktum og § 34 første ledd første punktum. I § 23 første ledd første punktum, § 24 første ledd og § 25 fjerde ledd første punktum endres henvisningen til straffeloven 1902 § 28 c til straffeloven 2005 §§ 52 a til 52 c. I § 31 tredje ledd første punktum endres henvisningen til straffeloven 1902 § 28 c fjerde ledd til straffeloven 2005 § 52 c. I § 32 endres henvisningene til straffeloven 1902 § 28 c fjerde ledd bokstav b til straffeloven 2005 § 52 c første ledd bokstav b. I § 21 endres henvisningene til straffeloven 1902 § 53 nr. 3 bokstav h til straffeloven 2005 § 37 første ledd bokstav i. I § 23 endres henvisningene til straffeloven 1902 § 53 nr. 3 bokstav i til straffeloven 2005 § 37 første ledd bokstav j. Tilsvarende endring gjøres i § 24 første ledd og § 25. I § 29 endres henvisningene til straffeloven 1902 § 53 nr. 3 bokstav c til straffeloven 2005 § 37 første ledd bokstav d jf. tredje ledd.

Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

Til endringene i lov 6. februar 2015 nr. 7 om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv.

I §§ 5 og 13 erstattes henvisninger til straffeloven 1902 med henvisninger til bestemmelser i straffeloven 2005. Endringene er ikke omtalt i høringsnotatet, da beskyttelsesloven ble vedtatt på et senere tidspunkt. Se proposisjonen punkt 8.1 og Prop. 123 L (2013–2014) Lov om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv.

Det er ikke identifisert behov for ytterligere justeringer av lovens bestemmelser.

12.7 Til § 7 Overgangsregler

Bestemmelsen fastsetter at Kongen kan gi nærmere overgangsregler. Se nærmere under punkt 10 i proposisjonen om behovet for slike regler.

12.8 Til § 8 Ikrafttredelse

Bestemmelsen fastsetter at loven om ikraftsetting av straffeloven 2005 trer i kraft straks. Dette får ulik virkning for de enkelte bestemmelsene i ikraftsettingsloven. Ikraftsettingsloven §§ 1 og 3 som gjelder straffeloven 2005, trer i kraft straks, slik at endringene konsolideres inn i straffeloven 2005. Straffeloven 2005 med de nevnte

endringene vil deretter tre i kraft fra tidspunktet angitt i straffeloven § 411, jf. lovforslaget § 1. Endringene i øvrig lovgivning omhandlet i ikraftsettingsloven §§ 2, 4, 5 og 6 trer i kraft i tråd med innledningsformuleringen i de nevnte bestemmelsene som lyder: «Med virkning fra den tid straffeloven 2005 trer i kraft». Paragraf 7 i kraftsettingsloven vil tre i kraft etter bestemmelsen i § 8. Se om ikraftsettingen av straffeloven 2005 i merknadene til lovforslaget § 1 samt punkt 3.3 i proposisjonen.

Justis- og beredskapsdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsettingslov).

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsettingslov) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 (straffelovens ikraftsettingslov)

§ 1 Ikraftsetting av straffeloven 2005

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 411 første ledd lyde:

Loven trer i kraft 1. oktober 2015. Fra samme tid oppheves straffeloven 22. mai 1902 nr. 10. Forskrifter gitt i medhold av straffeloven 1902 gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

§ 2 Opphevelse av andre lover

Med virkning fra den tid straffeloven 2005 trer i kraft oppheves følgende lover:

1. lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter
2. lov 25. juni 1926 nr. 4 om straff for å delta i og medvirke til smugling på andre land
3. lov 17. juni 1932 nr. 2 om enkelte bestemmelser om fremmede konsulers rettsstilling
4. lov 19. mars 1937 nr. 1 angående forholdsregler for å hindre deltagelse i krig i fremmed land
5. lov 13. mai 1937 nr. 1 om forbud mot å bære uniform m.v.
6. lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse
7. lov 29. juni 2007 nr. 83 om endringer i straffegjennomføringsloven og straffeloven (opplysningsplikt, vandelskrav og varsel til fornærmede mv.)
8. lov 29. juni 2007 nr. 84 om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (tiltak for å avvikle soningskøen og bedre innholdet i soningen)

§ 3 Endringer i straffeloven 2005

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 3 annet ledd oppheves. Nåværende tredje til sjetten ledd blir annet til femte ledd.

§ 5 første til tredje ledd skal lyde:

Utenfor virkeområdet etter § 4 gjelder straffelovgivningen for handlinger foretatt

- a) av en norsk statsborger,
- b) av en person med bosted i Norge, eller

c) på vegne av et foretak registrert i Norge, når handlingene:

1. er straffbare også etter loven i landet der de er foretatt,
 2. anses som krigsforbrytelse, folkemord eller forbrytelse mot menneskeheten,
 3. anses som brudd på krigens folkerett,
 4. anses som barneekteskap eller tvangsekte-skap,
 5. anses som kjønnslemlestelse,
 6. er rettet mot den norske stat eller norsk statsmyndighet,
 7. er foretatt utenfor området for noen stats høyetsrett og kan straffes med fengsel,
 8. anses som omsorgsunndragelse,
 9. rammes av §§ 257, 291-296, 299-306 eller §§ 309-316,
 10. anses som terror- eller terrorrelatert handling etter straffeloven kapittel 18, eller
 11. anses som oppfordring til en straffbar handling etter straffeloven § 183 eller innebærer fremsettelse av en hatefull ytring etter straffeloven § 185.
- Første ledd gjelder tilsvarende for handlinger foretatt

a) av en person som etter handlingstidspunktet er blitt norsk statsborger eller har fått bosted i Norge,

b) av en person som er eller etter handlingen er blitt statsborger i eller bosatt i et annet nordisk land, og som oppholder seg i Norge, eller

c) på vegne av et utenlandsk foretak som etter handlingstidspunktet har overført sin samlede virksomhet til et foretak registrert i Norge.

Første ledd nr. 1, 2, 3, 6, 7, 8, 10 og 11 gjelder tilsvarende for handlinger foretatt av andre personer enn dem som omfattes av første og annet ledd, når personen oppholder seg i Norge, og handlingen har en lengstestraff på fengsel i mer enn 1 år.

§ 10 annet ledd annet punktum skal lyde:

Består handlingen i fremsettelse av *en ytring*, er *handlingen* også offentlig når *ytringen* er fremsatt på en måte som gjør *den* egnet til å nå et større antall personer.

§ 37 første ledd bokstav d skal lyde:

- d) avstå fra å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler og avgi nødvendige *rusprøver*,

§ 37 første ledd bokstav f skal lyde:

- f) gjennomføre narkotikaprogram med domstolskontroll, jf. § 38, eller program mot ruspåvirket kjøring for personer som er dømt for overtredelse av vegtrafikkloven § 31, jf. § 22 første ledd, og som har problem med alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel, forutsatt at domfelte har samtykket til å gjennomføre programmene,

§ 37 nytt annet ledd skal lyde:

Straffeprosessloven § 461 gjelder tilsvarende for særvilkårene nevnt i bokstav f.

§ 37 nytt tredje ledd skal lyde:

Når en domfelt som var under 18 år på handlingstidspunktet skal avgi rusprøve etter bokstav d, gjelder helsepersonelloven § 12 tredje ledd.

§ 38 skal lyde:

§ 38 *Forskrift om særvilkår m.m.*

Kongen kan gi forskrift om gjennomføringen av særvilkår for fullbyrdingsutsettelse. *Kongen kan som en prøveordning bestemme at det skal etableres narkotikaprogram med domstolskontroll for rusmiddelmisbrukere som er dømt for narkotikelatert kriminalitet. Kongen gir nærmere bestemmelser om programmet, herunder hvem det skal gjelde for, innholdet i og gjennomføringen av det. Kriminalomsorgen har ansvaret for å følge opp domfelte som gjennomfører narkotikaprogram med domstolskontroll, som gjennomfører program mot ruspåvirket kjøring eller som er under 18 år og pålagt vilkår om avholdenhet etter § 37 bokstav d. Straffegjennomføringsloven § 56 gjelder tilsvarende ved slikt vilkår om avholdenhet.*

§ 39 annet ledd nytt sjette og syvende punktum skal lyde:

Reglene om varsling i straffeprosessloven § 243 gjelder tilsvarende for rettsmøter om omgjøring. Kriminalomsorgen skal varsles etter samme regler som påtalemyndigheten.

§ 43 skal lyde:

§ 43 *Varigheten av forvaringen*

I dom på forvaring fastsettes en tidsramme som vanligvis ikke bør overstige 15 år, og som ikke kan overstige 21 år. *For lovbrudd som har en*

strafferamme på fengsel i inntil 30 år, kan retten fastsette en tidsramme som ikke kan overstige 30 år. Var den domfelte under 18 år på handlingstidspunktet, bør tidsrammen vanligvis ikke overstige 10 år, og den kan ikke overstige 15 år. Etter begjæring fra påtalemyndigheten kan retten ved dom forlenge den fastsatte rammen med inntil 5 år om gangen. Sak om forlengelse reises ved tingretten senest 3 måneder før utløpet av forvaringstiden.

Retten bør også fastsette en minstetid for forvaringen som ikke må overstige 10 år. *I de tilfeller hvor retten fastsetter en tidsramme som overstiger 15 år, kan retten likevel fastsette en minstetid som ikke kan overstige 14 år. I tilfeller der retten fastsetter en tidsramme som overstiger 21 år, kan retten fastsette en minstetid som ikke kan overstige 20 år.*

§ 45 nytt sjette ledd skal lyde:

Dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til tidspunktet for prøveløslatelsen, skal kriminalomsorgen varsle fornærmede eller dennes etterlatte på forhånd. Varselet skal også omfatte vilkår fastsatt med hjemmel i lov eller forskrift, når vilkårene direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte.

§ 51 bokstav a skal lyde:

- a) ubetinget fengselsstraff på inntil 60 dager når særlige grunner tilsier det, jf. § 32 første ledd bokstav a,

§ 55 første ledd annet punktum skal lyde:

Den subsidiære straffen kan fullbyrdes når vilkårene i straffeprosessloven § 456 annet ledd første punktum er oppfylt.

§ 57 nytt femte ledd skal lyde:

Dersom det anses nødvendig for at kontaktforbudet skal bli overholdt, kan retten bestemme at den kontaktforbudet retter seg mot, skal ilegges elektronisk kontroll i hele eller deler av perioden kontaktforbudet gjelder for. Slik kontroll kan bare omfatte registrering av opplysninger om at den domfelte beveger seg innenfor områder omfattet av kontaktforbudet, opplysninger om at den domfelte beveger seg i nærheten av fornærmede, og opplysninger om uteblitte signaler fra kontrollutstyret. Domfelte plikter å yte den bistand og å følge de instruksjoner som gis av politiet og som er nødvendig for å gjennomføre kontrollen. Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføringen av elektronisk kontroll, herunder om behandling av personopplysninger i forbindelse med slik kontroll.

Nåværende femte ledd blir sjette ledd.

§ 58 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:
Elektronisk kontroll kan likevel ikke ilegges på ubestemt tid.

Nåværende annet punktum blir tredje punktum, og skal lyde:

Verv som medlem av kommunestyre, fylkesting eller Stortinget *kan bare* fratas for valgperioden.

Nåværende tredje punktum blir fjerde punktum.

§ 58 tredje ledd skal lyde:

Rettighetstap som nevnt i annet ledd kan etter 3 år prøves på ny av tingretten. *Påbud om elektronisk kontroll kan etter 6 måneder prøves på ny av tingretten.* Begjæringen fremsettes for påtalemyndigheten, som forbereder saken for retten. *Straffeprosessloven § 222 a åttende ledd annet og tredje punktum gjelder tilsvarende ved fornyet prøving av kontaktforbud og påbud om elektronisk kontroll.* Rettens avgjørelse treffes ved kjennelse. Opprettholdes rettighetstapet helt eller delvis, kan saken ikke prøves på ny før etter 3 år. *Opprettholdes et påbud om elektronisk kontroll, kan påbudet ikke prøves på ny før etter 6 måneder.*

§ 58 nytt siste ledd skal lyde:

Tingretten i den rettskrets et kontaktforbud gjelder, kan på begjæring fra påtalemyndigheten og av hensyn til den eller de personene som skal beskyttes av forbudet, endre innholdet i kontaktforbudet, jf. § 57 annet ledd. Tredje ledd tredje og femte punktum og straffeprosessloven § 222 a åttende ledd annet og tredje punktum gjelder tilsvarende.

§ 70 første ledd annet punktum skal lyde:

Er tingen egnet til bruk ved *kroppskrenkelser*, er det tilstrekkelig at det er fare for slik bruk.

§ 87 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved overtredelse av §§ 253, 257, 282, 284, 299 og 302 skal fristen likevel regnes fra den dag den fornærmede fyller 18 år.

§ 91 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder straffansvar for fullbyrdede overtredelser av §§ 275, 291, 299 og 302.

§ 168 skal lyde:

§ 168 *Brudd på oppholds- og kontaktforbud*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som

- a) ved dom er forvist til eller fra bestemte deler av riket og som rettsstridig igjen oppholder seg på et sted der dette er forbudt for vedkommende, eller som på annen måte bryter kontaktforbud i medhold av straffeloven § 57,
- b) krenker forbud etter straffeprosessloven §§ 222 a eller 222 b, *eller*
- c) *forsettlig eller grovt uaktsomt hindrer at elektronisk kontroll i medhold av straffeloven § 57 kan iverksettes eller hindrer pågående kontroll.*

§ 170 bokstav c skal lyde:

- c) trykker opp, frembyr for salg eller utleie eller søker alminnelig utbredt innholdet av en informasjonsbærer som nevnt i § 76 når den er beslaglagt eller inndratt fordi den strider mot § 185 eller § 267, eller som på annen måte er erklært beslaglagt eller inndratt for mindre enn 15 år siden.

Ny § 176 skal lyde:

§ 176 *Overtredelse av forbud mot ferdse*

Den som tar seg inn på et område der myndighetene har forbudt ferdse, straffes med bot.

§ 189 annet ledd skal lyde:

På samme måte straffes den som på et offentlig sted bærer kniv eller lignende skarpt redskap som er egnet til å påføre noen en *kroppskrenkelse*.

Ny § 189 a skal lyde:

§ 189 a *Grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted*

Grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

Ved avgjørelsen av om bevæpningen er grov, skal det særlig legges vekt på

- a) *hvilken type våpen overtredelsen gjelder,*
- b) *om våpenet er ladd eller lett kan lades, og*
- c) *om bevæpningen av andre grunner er særlig farlig eller samfunnsskadelig.*

§ 196 første og annet ledd skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som unnlater gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått. Avvergingsplikten *gjelder uten hensyn til taushetsplikt* og gjelder straffbare handlinger som nevnt i

- a) §§ 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 128, 129, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 192, 193, 194, 223, 239, 255, 256, 259, 274, 275, 279, 282, 283, 288, 291, 295, 299, 312, 314, 327, 329, 355 og 357,

- b) militær straffelov §§ 50, 52 eller 96, eller

- c) *sikkerhetsloven § 18 a jf. § 31 fjerde ledd.*

Ved overtredelse av §§ 312 eller 314 gjelder avvergingsplikten bare når den fornærmede er under 16 år.

§ 226 første ledd nytt annet punktum skal lyde:
Opplysningsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt.

§ 240 annet ledd bokstav b skal lyde:

- b) påfører betydelig skade på område som er vernet *ved vedtak med hjemmel i naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77, svalbardmiljøloven kapittel III, lov om Jan Mayen § 2 eller lov om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. § 2.*

§ 292 bokstav b skal lyde:

- b) innføring av penis i fornærmedes *munn*,

§ 293 første ledd annet punktum skal lyde:
Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i §§ 291, 294 eller 299.

§ 296 bokstav b skal lyde:

- b) får noen som han står i et forhold til som nevnt i bokstav a til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv, *eller*

§ 301 første ledd annet punktum skal lyde:
Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i §§ 291, 294 eller 299.

§ 309 innledningen skal lyde:

Med *bot eller* fengsel inntil 2 år straffes den som

§ 310 første punktum skal lyde:

Med *bot eller* fengsel inntil 3 år straffes den som overværer en fremvisning av seksuelle overgrep mot barn eller fremvisning som seksualiserer barn.

§ 345 skal lyde:

§ 345 *Besittelseskrenkelse*

Den som *urettmessig* setter seg eller andre i besittelse av en løsøreobjekt, straffes med bot.

Ny § 370 skal lyde:

§ 370 *Forberedelse av dokumentfalsk*

Den, som til forberedelse av dokumentfalsk tilvirker, erverver, innfører, utfører, overdrar, besitter eller oppbevarer falsk segl, stempel eller merke eller andre gjenstander, som tilkjennegir seg som bestemte til å benyttes til ettergjørelse eller forfalskning, eller i slik hensikt tilvender seg et ekte segl, stempel eller merke, straffes med bot eller med fengsel inntil 3 år.

§ 412 oppheves.

§ 4 Endringer i militær straffelov

Med virkning fra den tid straffeloven 2005 trer i kraft gjøres følgende endringer i lov 22. mai 1902 nr. 13 militær straffelov:

§ 1 skal lyde:

Straffelovens første Del finder Anvendelse paa de strafbare Handlinger, som omhandles i nærværende Lov, forsaavidt denne intet modsat bestemmer.

§ 2 skal lyde:

Militære Lovbrud er alene de strafbare Handlinger, som omhandles i denne *Lov*.

§ 12 skal lyde:

1. De straffer, som anvendes efter denne lov, er *fengsel, arrest* og bøter. Forvaring kan idømmes efter reglene i *straffeloven § 40*. I særlige tilfelle anvendes rettighetstap som nevnt i *straffeloven § 56*.
2. Med ovennævnte Straffe kan som Tillægsstraffe *forbindes*:
 - a) Kunngjøring av dommen, *hvorved lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning § 3-6, jf. nærværende lov §§ 40, 41, 59 og 60, får tilsvarende anvendelse;*
 - b) Forvisning fra bestemte Steder overensstemmende med *straffeloven § 57*.

§ 13 første ledd skal lyde:

De i *straffeloven* og i Lov om Fængselsvæsenet givne Regler om *Fængsel og Bøder* kommer, forsaavidt intet modsat er bestemt, til Anvendelse paa de militære *Fængsels- og Bødestraffe*.

§ 13 annet og tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt annet ledd.

§ 15 skal lyde:

Arrest anvendes kun paa militære og civil-militære Personer samt Krigsfanger og medfarende paa Skib og idømmes som Husarrest fra 1 til 30 Dage eller som Vagtarrest fra 1 til 60 Dage, men i de i § 27, *jf. straffeloven § 79 bokstav a*, omhandlede Tilfælde henholdsvis indtil 45 og 90 Dage.

1 dags Arrest svarer *til 1 Dags Fængsel*.

§ 16 tredje ledd skal lyde:

Hvor Benyttelse af militært Arrestlokale vilde volde uforholdsmæssig Ulempe eller Bekostning, kan Arresten udholdes i Kreds-fængsel eller Hjælpefængsel. Uden eget Samtykke maa Arrestanten ikke sættes sammen med nogen, der udstaar Straf af *Fængsel eller med Varetægtsfange*.

§ 20 skal lyde:

Den som dømmes for overtredelse av krigs-artiklene, kan idømmes tap av stemmerett i offentlige anliggender for en tid av inntil 10 år. For øvrig får reglene om rettighetstap i *straffeloven § 56* tilsvarende anvendelse.

§ 23 skal lyde:

Med hensyn til inndragning finner *straffeloven §§ 67 til 75* tilsvarende anvendelse.

§ 25 skal lyde:

Paa Handling, der under paatrængende Fare eller Nød foretages for at faa givne Befalinger adlydt, finder *straffeloven §§ 17, 18 og 80* tilsvarende Anvendelse.

§ 27 skal lyde:

Bestemmelserne i *straffeloven §§ 34 til 39* kan bringes i Anvendelse, ogsaa hvor der idømmes Arrest. Samme Lovs *§ 79 bokstav a* finder tilsvarende Anvendelse, hvor nogen af de straffbare Handlinger skulde have medført nævnte Straf.

§ 30 første ledd skal lyde:

Med hensyn til foreldelse gjelder for arrest de samme regler som i *straffelovens 15de kapitel* bestemt.

§ 32 skal lyde:

Lovbrud ved trykt Skrift, hvis Forfatter ikke har navngivet sig eller paa anden Maade betegnet sig som hørende til den væbnede Magt, er ikke at anse som *militære Lovbrud* uden i de i §§ 47, 49, 69 og 86 nævnte Tilfælde.

§ 33 skal lyde:

Alle militære *Lovbrud* er offentlig Paatale undergivet.

Overskriften til annen del skal lyde:

Anden Del. Militære Lovbrud.

§ 34 tredje ledd skal lyde:

Paa samme Maade straffes den, som retsstridig *bevirker at* en anden forlader eller bliver borte fra det Sted, hvor det paaligger ham som militær Pligt at være tilstede.

§ 35 fjerde ledd skal lyde:

Den som medvirker til *lovbruddet* straffes som bestemt i 1. og 3. ledd, efter sistnevnte ledd dog alene såfremt han har medvirket til at den skyldige forholder sig som i dette ledd anført.

§ 36 skal lyde:

Den, som i Hensigt at unddrage sig sin militære Tjeneste ved Lemlæstelse eller paa anden Maade gjør sig helt eller delvis ubrugbar *dertil, straffes med Fængsel indtil 2 Aar*.

Paa samme Maade straffes den, som ved at foregive Sygdom eller Legemsfeil søger at unddrage sig fra militær *Tjeneste*.

Overskriften til femte kapittel skal lyde:

5te Kapitel. Lovbrud med Hensyn til den militære Underordning.

§ 38 skal lyde:

Den, som under tjenestlige Forhandlinger og Møder, eller naar han er iført militær *Dragt, undlader at vise en overordnet de paabudte Tegn paa Respekt*, straffes med Arrest indtil 10 Dage.

§ 40 oppheves.

§ 41 skal lyde:

Den, som ved *uriktig* anklage for *militært Lovbrud* mot nogen foresatt eller overordnet forgår sig på sådan måte som i *straffeloven §§ 222 til 225* omhandlet, straffes med de der bestemte straffer, dog så, at arrest trer istedenfor bøter.

Den, som ellers mot bedre vitende inngir nogen ubeføiet besværing eller klage over foresatte eller overordnede i anledning av *tjenesteforhold, straffes med arrest eller fængsel inntil 6 måneder*. Skjer det ikke mot bedre vitende, men dog uten rimelig grunn og besværingen eller

klagen viser sig å være aldeles ubeføiet, straffes den skyldige med arrest.

§ 42 skal lyde:

Den, som mod en foresat eller overordnet i Anledning af Tjenesten eller under Udførelse af militære Tjenesteplichter gjør sig skyldig i *noget Lovbrud* mod den personlige Frihed, straffes med de i *straffeloven* bestemte Straffe, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder, og at Straffen inden de for vedkommende Strafart fastsatte Grænser kan forhøies med indtil en Halvdel.

Er *Lovbruddet* forøvet i Nærvær af samlet Trop eller Skibsmandskab eller nogen betydelig Del deraf, straffes den skyldige med Fængsel i mindst 1 Aar.

§ 43 skal lyde:

Den, som ved Vold eller Trusel søger at formaa en foresat eller overordnet til at foretage eller undlade en Tjenestehandling eller at hindre ham under en *saadan*, straffes med Fængsel indtil 6 Aar.

Med Fængsel indtil 3 Aar straffes den, som ved Vold eller Trusel søger at hindre en anden Krigsmand fra at udføre en ham af foresatte given Befaling i *Tjenesteanliggende*.

§ 44 skal lyde:

Den, som mod en foresat eller overordnet i Anledning af Tjenesten eller under Udførelse af militære Tjenesteplichter gjør sig skyldig i *noget Lovbrud* mod Liv, *Kropp* og *Helse*, straffes med de i *straffeloven* bestemte Straffe, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder, og at Straffen inden de for vedkommende Strafart fastsatte Grænser kan forhøies med indtil en Halvdel.

Er *Lovbruddet* forsætlig og forøvet i Nærvær af samlet Trop eller Skibsmandskab eller nogen betydelig Del deraf, straffes den skyldige med Fængsel i mindst 1 Aar.

§ 46 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Voldes derved saadant Tab eller saadan Skade, kan Straffetiden forlænges til 10 Aar.

§ 47 skal lyde:

Den, som søger at ophidse Krigsmand til Uvilje mod Tjenesten eller til Had mod foresatte eller *overordnede*, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 3 Aar. *Dersom Lovbruddet er forøvet ved trykt Skrift skal dette utgjøre et skjerpene Moment ved utmålingen av Straff.*

§ 49 bokstav c skal lyde:

c. at negte Lydighed mod en foresats Befaling i *Tjenesteanliggende*, straffes for Opvigleri med Fængsel indtil 6 Aar.

§ 50 skal lyde:

Aftaler flere Krigsmænd at ville i Fællesskab øve saadan Vold, Tvang eller Ulydighed som i § 49 omhandlet, straffes de for Mytteri med Fængsel indtil 3 Aar, men med Fængsel indtil 6 Maaneder, hvis de alle opgiver den strafbare Plan, før nogen militær Myndighed er kommen til Kundskab om samme; under særdeles formildende Omstændigheder kan i saa Fald Straf helt bortfalde.

§ 51 skal lyde:

Med Fængsel indtil 2 Aar straffes den Krigsmand, som undlader gjennom betimelig Anmeldelse for vedkommende Myndighed eller paa anden Maade at søge afverget et Mytteri eller *et Lovbrud* mod §§ 42 eller 44 af nogen i *straffeloven* §§ 254, 272, 275 eller 287 omhandlet Slags eller sammes Følger, uagtet han til en Tid, da *Lovbruddet* eller dets Følger endnu kunde forebygges, har erholdt paalidelig Kundskab om, at den er igjære eller er forøvet.

Dog er han straffri, dersom det ikke kommer til Udførelse af Planen eller til strafbart Forsøg eller Anmeldelsen ikke kunde ske uden at udsætte nogen af hans nærmeste for Tiltale eller Fare for Liv, *Helse* eller Velfærd.

§ 52 skal lyde:

Søger flere Krigsmænd i Fællesskab retsstridig

a. at øve Vold mod en foresat eller overordnet, eller
b. at tvinge en saadan til at foretage eller undlade en Tjenestehandling, eller
c. at negte Lydighed mod en foresats Befaling i *Tjenesteanliggende*,

bliver de deri skyldige at straffe for Oprør, Anstiftere og Hovedmænd saavelsom de, der øver Vold mod foresatte eller overordnede, med *Fængsel indtil 10 Aar* og de øvrige medvirkende med *Fængsel indtil 6 Aar*.

Voldes ved Oprøret Tab af Menneskeliv eller betydelig Skade for Krigsvæsenet, eller foregaar *Lovbruddet* i Havsnød, eller medfører den Fare for Skibets Sikkerhed, kan Straffen for Anstiftere og Hovedmænd forlænges til Fængsel paa Livstid og for de øvrige medvirkende til Fængsel indtil 10 Aar.

§ 53 annet punktum skal lyde:

For Anstiftere og Hovedmænd nedsættes den til Fængsel indtil 6 Aar, saafremt alle Deltagere vender tilbage til Lydighed, inden det er kommet til saadan Forøvelse af Vold eller Tvang.

§ 56 første ledd første punktum skal lyde:

Den, som ved at misbruge sin Myndighed eller ved uretmæssig at tiltage sig saadan retsstridig søger at formaa en undergiven eller underordnet til at gjøre, taale eller undlade noget, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 2 Aar, men i Gjentakelsestilfælde indtil 3 Aar.

§ 58 skal lyde:

Den som uberettiget udøver Disciplinærmyndighed, eller som overskrider sin Disciplinærmyndighed, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 6 Aar.

§ 59 første ledd skal lyde:

Den, som mod en undergiven eller underordnet i Anledning af Tjenesten eller under Udførelse af militære Tjenesteplichter gjør sig skyldig i *noget Lovbrud* mod Liv, Kropp eller Helse, straffes med de i *straffeloven* bestemte Straffe, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder, og at der for de i § 271 første ledd omhandlede *Lovbrud* kan anvendes Fængsel indtil 1 Aar.

§ 60 skal lyde:

Den, som ved *uriktig* anklage for *militært lovbrudd* mot nogen undergiven eller underordnet forgår sig på sådan måte som i *straffeloven* §§ 222 til 225 omhandlet, straffes med de der bestemte straffer, dog så at arrest trer istedenfor bøter.

§ 61 første ledd skal lyde:

En foresat eller overordnet, som forleder eller tilskynder nogen ham i Tjenesten undergiven Befalingsmand til at forøve *noget* i dette Kapitel omhandlet *Lovbrud* eller bistaar ham dermed eller vidende lader ham forøve den, eller som misbruger sin Stilling til at tilskynde en anden Befalingsmand til at forøve en saadan eller til at bistaar ham dermed, straffes efter de samme Straffebud som denne, dog saa, at Straffen inden de for vedkommende Strafart fastsatte Grænser kan forhøies med indtil en Halvdel.

Overskriften til syvende kapittel skal lyde:

7de Kapitel. *Lovbrud med Hensyn til særegne Tjenesteplichter og den militære Orden.*

§ 63 skal lyde:

Krigsmand, som forbyrder sig paa saadan Maade som i *straffeloven* § 387, *jf.* 388 omhandlet, straffes saaledes som der bestemt, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder.

§ 65 skal lyde:

Krigsmand, som pligtstridig undlader at anmelde sine undergivnes strafbare Handlinger eller at udøve sin Disciplinærmyndighed, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 3 Aar, men med *Arrest indtil* 3 Maaneder, saafremt Undladelsen er skeet af Uagtsomhed.

§ 66 skal lyde:

Krigsmand, som *bevirker*, at en Fange, der staar under militær bevogtning, undviger, eller som undlader at udføre en Paagribelse, der paa-ligger ham ifølge Tjenesteplicht eller særlig Befaling, straffes *med Fængsel* indtil 6 Aar, men, hvis det er skeet af Uagtsomhed, med *Arrest indtil* 6 Maaneder.

§ 67 første ledd skal lyde:

Den, som afgiver urigtige tjenestlige Attester, Meddelelser eller *Erklæringer*, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 3 Aar.

§ 68 skal lyde:

Den, som *bevirker at* der i nogen Tjenesten vedkommende Protokol anføres Usandhed eller lægges Skjul paa Sandheden, eller at der ved Udferdigelsen af Protokoludskrift, Telegram eller Telefonmeddelelse eller anden tjenestlig Erklæring, der er afgiven for at tjene som Bevis, anføres eller bevidnes Usandhed eller lægges Skjul paa Sandheden, straffes med Tjenestens Tab eller med Fængsel indtil 3 Aar, men indtil 6 Aar, saafremt den skyldige har handlet i Hensigt at forskafe sig eller andre en uberettiget Vinding eller at skade nogen.

§ 69 første ledd skal lyde:

Den, som uden skjellig Grund aabenbarer, hvad der i den militære Tjenestes Medfør er blevet ham betroet eller ved Lov eller anden gyldig Bestemmelse er betegnet som *Tjenestehemmelighed*, straffes med Arrest eller Tjenestens Tab eller med Fængsel indtil 6 Aar.

§ 70 skal lyde:

Den, som ulovlig aabner eller tilsteder nogen at aabne et ham i Tjenestens Medfør betroet *Brev*, straffes med Tjenestens Tab eller med Fængsel indtil 3 Aar, men indtil 6 Aar, saafremt han forøver *Lovbruddet* for at forskafe sig eller andre en uberettiget Vinding.

§ 71 annet ledd skal lyde:

Er ved *Lovbruddet* voldt betydelig Skade, eller er noget Skib derved blevet udsat for Fare, kan Fængsel indtil 3 Aar anvendes, men indtil 10 Aar, saafremt *Lovbruddet* er forøvet ombord i Havsnød.

§ 74 første punktum skal lyde:

Krigsmand, som udfordrer en anden Krigsmand til Tvekamp, eller som modtager Udfordringen, eller som deltager i eller medvirker ved Tvekamp, straffes med Arrest eller Tjenestens Tab.

§ 76 skal lyde:

Misbruger en Befalingsmand sin Stilling til ved Foretagelse eller Undladelse af Tjenestehandling at krænke nogens Ret, straffes *han med* Arrest eller Tjenestens Tab eller med Fængsel indtil 1 Aar.

Har han handlet for at forskafe sig eller andre en uberettiget Vinding, eller er ved *Lovbruddet* betydelig Skade eller *Retskrænkelse voldt*, kan Fængsel indtil 6 Aar anvendes.

§ 77 annet ledd skal lyde:

Er betydelig Skade voldt, kan Fængsel indtil 2 Aar eller for Befalingsmænd indtil 3 Aar anvendes. Er nogens Død voldt, kan Fængsel indtil 6 Aar anvendes.

§ 78 første ledd skal lyde:

Befalingsmand, som gjør sig skyldig i Forsømmelighed eller Skjødesløshed ved Udførelsen af sine Tjenesteplichter, straffes med Arrest eller Tjenestens Tab.

§ 78 tredje ledd skal lyde:

Er ved Befalingsmandens Forsømmelighed, Skjødesløshed eller Uforstand betydelig Skade voldt, *kan Fængsel* indtil 2 Aar anvendes, men Fængsel indtil 6 Aar, saafremt nogens Død derved er voldt.

§§ 80 til 86 og §§ 90 til 94 a oppheves.

§ 87 innledningen skal lyde:

Med *fængsel inntil* på livstid straffes

§ 88 skal lyde:

Krigsmand, som under Fegtning selv griber Flugten og ved Ord eller Tegn søger at forlede sine Vaabenfæller til Flugt, straffes med *Fængsel indtil* paa Livstid.

§ 89 første ledd skal lyde:

Krigsmand, som under Fegtning, eller naar Fegtning forestaar, griber Flugten, hemmelig bliver tilbage fra sin Trop, sniger sig bort, holder sig skjult, kaster Vaaben eller Ammunition eller lader sig tage til Fange uden at gjøre tilbørlig Modstand, eller som ved forsætlig at paaføre sig eller lade sig paaføre Sygdom eller *Kroppsskade* eller ved forsætlig Beruselse eller under usandfærdigt Paaskud af at være syg eller saaret unddrager sig nogen med Fare for hans Person forbunden Tjeneste, straffes med Fængsel.

§ 95 skal lyde:

For ulovligt Fravær (§ 34) kan den skyldige straffes med Fængsel indtil 3 Aar.

§ 96 skal lyde:

For de i § 35 og § 36 omhandlede *Lovbrud* straffes den skyldige med fængsel *inntil* 6 år.

Har flere i forening avtalt og utført *Lovbrud*, som omhandles i § 35, straffes anstifteren og anføreren med *fængsel inntil* på livstid, de øvrige deltagere med *inntil* 10 år.

§ 97 skal lyde:

Den, som gjør sig skyldig i nedennævnte *Lovbrud*, kan straffes

1. for *Lovbrud* af den i §§ 42 og 44 omhandlede Art med Fængsel indtil paa Livstid;
2. for *Lovbrud* af den i § 43 omhandlede Art med Fængsel indtil 10 Aar;
3. for *Lovbrud* af den i § 46, 1ste Led omhandlede Art med Fængsel indtil 1 Aar og for *Lovbrud* af den i 2det Led omhandlede Art med Fængsel indtil 10 Aar;
4. for *Lovbrud* af den i § 47 omhandlede Art med Fængsel indtil 6 Aar;
5. for *Lovbrud* af den i §§ 49 og 50 omhandlede Art med Fængsel indtil 15 Aar;
6. for *Lovbrud* af den i § 51 omhandlede Art *med Fængsel* indtil 3 Aar;
7. for *Lovbrud* mod § 52 med Fængsel indtil paa Livstid.

§ 99 annet til femte ledd skal lyde:

Straffen for *Lovbrud* mod § 77, 1ste Led kan skjærpes til Fængsel indtil 2 Aar, men for Befalingsmænd indtil 3 Aar.

Straffen for *Lovbrud* mod § 77, 2det Punktum kan skjærpes til Fængsel indtil 3 Aar, men for Befalingsmænd indtil 6 Aar.

Straffen for *Lovbrud* mod § 78 kan skjærpes til *Fængsel* indtil 2 Aar, men indtil 3 Aar, saafremt betydelig Skade er voldt.

Er i de i §§ 77 eller 78 omhandlede Tilfælde nogens Død voldt, kan Straffen skjærpes til Fængsel indtil 10 Aar.

Overskriften til tiende kapittel skal lyde:

10de Kapitel. Plyndring og andre *Lovbrud* mod Person og Gods.

§ 100 skal lyde:

Med Fængsel indtil 6 Aar straffes den Krigsmand, som i Hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding retsstridig

1. udskriver Krigsskat eller Tvangsydelse eller
2. forhøier retmessige Rekvisitioner eller
3. negter at udstede Modtagelsesbevis for borttagen eller rekvireret *Eiendom*.

§ 101 innledningen skal lyde:

Med Fængsel indtil 6 Aar straffes den, som forøver *et i straffeloven §§ 321, 324 eller 330* omhandlet *Lovbrud*

§ 101 annet ledd skal lyde:

Forøves *saadant Lovbrud* efter Aftale af flere i Fællesskab, straffes Anstiftere og Anførere med *Fængsel indtil* paa Livstid og de øvrige Deltagere med *Fængsel indtil* 10 Aar.

§ 102 innledningen skal lyde:

Med *Fængsel indtil* paa Livstid straffes den, som forøver *et i straffeloven § 327* omhandlet *Lovbrud*

§ 103 skal lyde:

Den, som uden Nødvendighed ødelegger eller beskadiger fremmed *Eiendom*, straffes med Fængsel indtil 6 Aar, men med Fængsel indtil paa Livstid, hvis det sker ved Forvoldelse af Ildebrand, Sammenstyrtning, Sprengning, Overømmelse, Sjøskade eller Jernbaneulykke.

§ 104 skal lyde:

Den, som forøver en etter *straffeloven kapittel 27, eller §§ 332, 337, 343, 351, 352 annet ledd eller 390* straffbar handling med hensyn til noen krigsvesenets øyemed tjenende gjenstand, straffes med de i nevnte lov bestemte straffer, dog så at arrest trer istedenfor bøter, og at straffen innen de for vedkommende straffart fastsatte grenser kan forhøyes med inntil en halvdel.

§ 105 skal lyde:

Den, som forøver nogen i § 104 nævnt straffbar Handling med Hensyn til Krigsbytte, straffes som i *straffeloven* bestemt, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder.

§ 106 skal lyde:

Krigsmand, som egenmægtig søger at gjøre *Krigsbytte*, straffes med Fængsel indtil 1 Aar.

§ 108 innledningen skal lyde:

Med fengsel inntil 3 år straffes den som *overtrer bestemmelse* som er gitt til beskyttelse for personer eller eiendom

Slutningsbestemmelsen oppheves.

§ 5 Endringer i straffeprosessloven

Med virkning fra den tid straffeloven 2005 trer i kraft gjøres følgende endringer i lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker:

§ 2 første ledd nr. 1 skal lyde:

- 1) sak om overføring til tvungen psykisk helsevern etter straffeloven § 62 eller tvungen omsorg etter straffeloven § 63,

§ 2 første ledd nr. 3 oppheves. Nåværende nr. 4 blir nr. 3.

§ 3 første ledd nr. 5 skal lyde:

- 5) krav om *tap* av arverett etter § 73 i arveloven 3. mars 1972 nr. 5,

§ 3 første ledd nr. 7 skal lyde:

- 7) krav fra den ene ektefellen mot den andre ektefellen om at ekteskapet er ugyldig eller om skilsmisse uten forutgående separasjon, jf. lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap § 16 tredje og fjerde ledd og § 23 i sak etter straffeloven § 253.

§ 3 annet ledd skal lyde:

I forbindelse med straffesak mot en offentlig tjenestemann kan det offentlige gjøre gjeldende krav om avskjed etter lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn § 15A.

§ 3 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke §§ 80, 289 a, 295, 397 og 398 og ikke kapitlene 9 a og 28.

§ 17 annet ledd skal lyde:

Retten kan utsette en straffesak inntil et omtvistet forhold er nærmere klarlagt i en annen straffesak.

§ 22 skal lyde:

Når det er grunn til å tro at en uttalelse vil kunne medføre straffansvar for *uriktig* forklaring eller anklage, bør den føres inn i rettsboka fullstendig og så vidt mulig med vedkommendes egne ord.

§ 35 tredje ledd oppheves.

§ 38 annet ledd tredje punktum oppheves. Nåværende fjerde punktum blir tredje punktum og skal lyde:

Straff eller rettsfølger som nevnt i § 2 nr. 1, kan ikke idømmes i en sak som bare gjelder *inndragning*.

§ 40 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Det skal opplyses i domsgrunnene om hvorvidt straffeloven § 78 bokstav f er anvendt, og det bør angis hvilken betydning tilståelsen har hatt for straffutmålingen.

§ 40 tredje ledd skal lyde:

Har retten, *hvor noen av lovbruddene skulle ha medført frihetsstraff, og andre lovbrudd skulle ha medført bøter, unnlatt å idømme sistnevnte og i stedet betraktet de aktuelle lovbruddene som skjerpene omstendigheter*, skal det opplyses hvilken eller hvilke straffbare handlinger retten har betraktet som skjerpene omstendigheter.

Ny § 43 a skal lyde:

Når en dom blir lest opp eller forkynt, skal den domfelte gjøres kjent med

- a) *hva dommen går ut på,*
- b) *eventuelle vilkår for dommen, og*
- c) *mulige følger av brudd på vilkårene, herunder følger av at den domfelte begår en ny straffbar*

handling før utløpet av en prøve- eller gjennomføringstid.

Dommeren kan gi advarsel og formaning, eventuelt i et særskilt rettsmøte.

Hvis den domfelte skal følges opp av kriminalomsorgen, og kriminalomsorgen ikke var til stede da dommen ble avsagt, underretter påtalemyndigheten straks kriminalomsorgen om dommen.

§ 49 første ledd skal lyde:

Er noen ved forskjellige dommer idømt straff uten at straffeloven § 39 tredje ledd eller § 82 er iaktatt, bringer påtalemyndigheten sakene inn for den rett som avsa den siste fellende dom, til felles avgjørelse.

§ 51 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder i tilfeller som nevnt i straffeloven § 8.

§ 51 annet ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Inndragningssak etter dette ledd kan bare fremmes dersom tiltalte varsles om at slik sak vil bli fremmet senest når hovedforhandlingen i straffesaken starter, før tilståelsesdom avsies eller før forelegg vedtas. Straffedommens avgjørelse av skyldspørsmålet legges uprøvd til grunn i den senere inndragningssaken i den utstrekning den er avgjørende for spørsmålet om inndragning.

I kapittel 6 skal ny § 62 a lyde:

Den offentlige påtalemyndighet skal påtale straffbare handlinger når ikke annet er bestemt ved lov.

For overtredelse av straffebud med en strafferamme på 2 år eller lavere kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale. Ved vurderingen av om allmenne hensyn foreligger, legges det blant annet vekt på overtredelsens grovhet, hensynet til den alminnelige lovlydighet og om den fornærmede, en annen som har lidt skade ved overtredelsen, eller vedkommende berørte myndighet ønsker påtale.

§ 64 annet ledd nr. 1 og 2 skal lyde:

- 1) *lovbrudd som kan straffes med fengsel inntil 21 eller 30 år,*
- 2) *overtredelser av straffeloven kapittel 17 eller §§ 151 til 154.*

§ 65 skal lyde:

Hvis det ikke er Kongen i statsråd som skal gjøre vedtaket, avgjør riksadvokaten spørsmålet om tiltale når det gjelder:

- 1) *lovbrudd som kan straffes med fengsel inntil 30 år,*
- 2) *lovbrudd som kan straffes med fengsel inntil 21 år, unntatt forsøk på en slik handling,*
- 3) *overtredelse av straffeloven kapittel 17 eller §§ 151 til 154, 183 eller 211,*
- 4) *lovbrudd ved trykt skrift eller i kringkastingsending, unntatt overtreddelse av straffeloven §§ 310, 311, 317 og 318,*
- 5) *sak mot utlending som ikke er bosatt i Norge, jf. straffeloven § 5 tredje og femte ledd. Dette gjelder likevel ikke når strafforfølgning her i landet finner sted i samsvar med overenskomst med fremmed stat om overføring av straffesaker.*

I saker som omhandlet i første ledd nr. 2 kan riksadvokaten i den enkelte sak overlate avgjørelsen av tiltalesspørsmålet til statsadvokaten.

§ 66 skal lyde:

Statsadvokaten avgjør spørsmålet om tiltale når det ikke hører under Kongen i statsråd, riksadvokaten eller politiet.

§ 67 annet til fjerde ledd skal lyde:

Hvis ikke annet er bestemt i loven her, avgjør politiet spørsmålet om tiltale i saker om

- a) *lovbrudd som etter loven ikke kan medføre straff av fengsel i mer enn ett år, med unntak av saker etter straffeloven §§ 367 annet ledd annet punktum og 313,*
- b) *overtredelse av straffeloven §§ 231, 234, 268, 273, 321, 322, 324, 332, 333 første ledd, 335, jf. 332 og 333 første ledd, 337, 338 første ledd, 340, jf. 337 og 338 første ledd, 342, 352 første ledd, 361, 363, 365, 371, 372, 374 annet punktum, 392 og 393, og*
- c) *overtredelse av militær straffelov § 34 annet ledd annet straffalternativ, jf. tredje ledd, lov om toll og vareførsel § 16-7, merverdiavgiftsloven § 21-4, ligningsloven § 12-1, utlendingsloven § 108 tredje ledd, jf. sjette ledd, regnskapsloven § 8-5 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum, bokføringsloven § 15 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum, alkoholloven § 10-1 annet ledd, arbeidsmiljøloven § 19-1 annet ledd, kystvaktloven § 36 annet ledd, viltloven § 56 første ledd annet punktum, lakse- og innlandsfiskloven § 49 første ledd annet punktum og forurensningsloven § 79 tredje ledd.*

I saker som nevnt i annet ledd bokstav b og c, avgjør politimesteren spørsmålet om tiltale. Etter generelle retningslinjer gitt av riksadvokaten kan politimesteren med skriftlig samtykke fra førstestatsadvokaten beslutte at også andre

tjenestemenn med juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap innen påtalemyndigheten i politiet skal ha slik myndighet.

Politiet kan beslutte at saker skal overføres til megling i konfliktråd, oppfølging i konfliktråd eller ungdomsoppfølging i konfliktråd når ikke spørsmålet om tiltale hører under Kongen i statsråd eller riksadvokaten. Politimesteren kan delegere påtalekompetanse til lensmenn og politistasjonssjefer til å overføre straffesaker for overtreddelse av straffeloven §§ 268, 271, 321, 322, 323, 326, 334, 339, 342, 351, 352 tredje ledd, 353 og 373 til megling i konfliktrådet, dersom dette er nødvendig.

§ 68 annet ledd bokstav b skal lyde:

- b) statsadvokaten treffer vedtak om anke i saker der politiet har tatt ut tiltale etter § 67 annet ledd bokstav b eller c, og i så fall også for forhold i saken der politiet har tatt ut tiltale etter § 67 annet ledd bokstav a. Politiet kan likevel vedta dommen.

§ 68 sjette ledd første punktum skal lyde:

Anke over tingrettens avgjørelse i sak etter straffeloven § 39 annet ledd og § 52 første ledd bokstav a, treffes av myndighet som nevnt i lov om straffegjennomføring § 58 annet ledd.

§ 69 skal lyde:

Selv om straffeskyld anses bevist, kan påtalemyndigheten når helt særlige grunner tilsier det, unnlate å påtale handlingen.

Påtaleunnlattelse kan gis på vilkår av at siktede i prøvetiden ikke gjør seg skyldig i noen ny straffbar handling. Prøvetiden er to år fra den dag det blir besluttet å unnlate påtale, men ikke lenger enn foreldelsesfristen for adgangen til å reise straffesak for handlingen. For siktede som var under 18 år på handlingstidspunktet, kan prøvetiden settes til 6, 12, 18 eller 24 måneder.

Påtaleunnlattelse kan også gis på vilkår som nevnt i straffeloven §§ 35, 36 og 37 bokstavene a til j. Gir siktedes forhold grunn til det, kan påtalemyndigheten i prøvetiden oppheve eller endre fastsatte vilkår og sette nye vilkår. Den siktede skal så vidt mulig få uttale seg om vilkårene før de fastsettes.

§ 70 første ledd skal lyde:

Påtale kan unnlates når reglene for straffutmålingen ved sammenstøt av flere lovbrudd medfører at ingen eller bare en ubetydelig straff ville komme til anvendelse.

§ 72 annet ledd annet punktum oppheves.

§ 76 tredje ledd skal lyde:

Saker ved lagmannsrett og tingrett som gjelder *lovbrudd* som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år, eller sak hvor påtalemyndigheten vil påstå idømmelse av særreaksjon eller forvaring, skal under hoved- og ankeforhandling føres av en *statsadvokat*. Når det er grunn til det, kan en advokat, en polititjenestemann som tilhører påtalemyndigheten, eller en fullmektig ved riksadvokatembetet føre en slik sak. Beslutningen om å overdra saken til en fullmektig ved riksadvokatembetet treffes av riksadvokaten. For øvrig treffes avgjørelser etter annet punktum av den påtalemyndighet som har påtalekompetansen. Utenfor hoved- eller ankeforhandling kan statsadvokaten overlate til en advokat eller polititjenestemann som tilhører påtalemyndigheten, å føre saken. Det samme gjelder når siktede i retten har gitt en uforbeholden tilståelse som styrkes av de øvrige opplysninger i saken, og saken ikke kan medføre fengsel i mer enn 10 år.

§ 76 femte ledd skal lyde:

Ved rettsmøter i tingretten og lagmannsretten om fullbyrding av subsidær fengselsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a eller straffeloven § 52 c første ledd bokstav a, eller av reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd, kan tilsatte i kriminalomsorgen møte. Møteretten gjelder også rettsmøter om fullbyrding av frihetsstraff skal utsettes etter § 459 første ledd, og saker som kriminalomsorgen har brakt inn for retten etter straffeloven § 39 første og annet ledd. Bestemmelser om påtalemyndighetens rettigheter og plikter gjelder tilsvarende.

I kapittel 7 skal ny § 81 a lyde:

Retten til å begjære påtale på statens vegne utøves av departementet, som kan gi fullmakt til annet offentlig organ eller tjenestemann for så vidt gjelder verdier eller interesser som vedkommende forvalter eller fører tilsyn med. Rammes verdier som varetas av en statlig forretningsdrivende enhet eller offentlig innretning, kan påtale begjæres av styret. Styret kan gi et styremedlem, den daglige leder eller den som er meddelt prokura, fullmakt til å begjære offentlig påtale av straffbare handlinger som er begått, eller av fremtidige straffbare handlinger av nærmere angitt slag. Dersom virksomhet som nevnt i annet punktum drives utenfor hovedsetet, kan fullmakt for

så vidt gjelder denne del av virksomheten gis også til den stedlige leder for vedkommende avdeling eller del av virksomheten eller til medlem av avdelingsstyret. Departementet kan gi bestemmelser om delegasjonsadgangen og om utøving av rett til å begjære påtale etter dette ledd og kan i tilfelle avgjøre hvem som har slik rett.

Retten til å begjære påtale på vegne av en fylkeskommune, en kommune eller en samkommune utøves av henholdsvis fylkesting, kommunestyre eller samkommunestyre. Fylkestinget kan gi fullmakt til fylkesutvalget, fylkesordføreren, fylkesrådet, faste utvalg og administrasjonssjefen. Kommunestyret kan gi fullmakt til formannskapet, ordføreren, kommunerådet, faste utvalg, kommunedelsutvalg og administrasjonssjefen. Samkommunestyret kan gi fullmakt til samkommunestyrets leder, faste utvalg og administrativ leder. Fullmakt kan bare gis for så vidt gjelder verdier eller interesser som vedkommende organ eller person forvalter eller fører tilsyn med. Første ledd annet og tredje punktum gjelder tilsvarende. Første ledd fjerde punktum gjelder tilsvarende i tilfelle en kommune utøver virksomhet utenfor kommunen, en fylkeskommune utøver virksomhet utenfor fylkeskommunen eller en samkommune utøver virksomhet utenfor samkommunen.

§ 84 første ledd skal lyde:

Dersom det er grunn til å anta at siktede er i en tilstand som nevnt i straffeloven § 20 første ledd bokstav b til d, og har verge, har også denne partsrettigheter.

§ 94 annet ledd annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder dersom det er grunn til å anta at siktede er i en tilstand som nevnt i straffeloven § 20 første ledd bokstav b til d, og har verge.

§ 96 syvende ledd skal lyde:

Er det grunn til å anta at siktede er i en tilstand som nevnt i straffeloven § 20 første ledd bokstav b til d, skal han ha forsvarer på ethvert trinn av saken.

§ 98 nytt femte ledd skal lyde:

Bestemmelsene om rett til forsvarer i paragrafen her gjelder tilsvarende i saker om pågripelse eller varetektsfengsling etter § 173 a, jf. § 184 annet ledd.

§ 100 annet ledd annet punktum skal lyde:

Når offentlig forsvarer oppnevnes etter første punktum for å delta i ungdomsstormøte, jf. straffeloven kapittel 8 a og konfliktrådsloven

§ 24 tredje ledd, har fornærmede rett til å få oppnevnt bistandsadvokat.

§ 100 b skal lyde:

Når en sak om besøksforbud i eget hjem, jf. § 222 a annet ledd annet punktum, bringes inn for retten, har den som forbudet er rettet mot, rett til forsvarer. Det samme gjelder når grunnlaget for besøksforbudet er mulig overtredelse av straffeloven § 282. Reglene i § 100 og §§ 101–107 gjelder tilsvarende så langt de passer.

Første ledd gjelder tilsvarende når en sak om kontaktforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 57 tredje ledd, bringes inn for retten.

Ny § 100 c skal lyde:

Med mindre retten på grunnlag av sakens art og forholdene ellers finner det ubetenkelig at den domfelte er uten forsvarer, skal den oppnevne offentlig forsvarer når det er spørsmål om å fastsette eller fullbyrde ubetinget frihetsstraff i mer enn 6 måneder etter brudd på vilkårene for

- a) straffutmålingsutsettelse, jf. straffeloven § 60 tredje ledd, jf. § 39 annet ledd,
- b) fullbyrdingsutsettelse, jf. straffeloven § 39 annet ledd,
- c) løslatelse på prøve fra fengselsstraff, jf. straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd,
- d) løslatelse på prøve fra forvaring, jf. straffeloven § 46 første ledd, eller
- e) samfunnsstraff, jf. straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

Er det aktuelt å fastsette eller fullbyrde en mildere straff, kan retten oppnevne offentlig forsvarer for den domfelte når særlige grunner taler for det.

Den domfelte skal ha offentlig forsvarer i saker om opphevelse eller endring av vilkår for prøveløslatelse fra forvaring etter straffeloven § 45 femte ledd. I andre saker om endring av vilkår eller forlengelse av prøvetid, jf. straffeloven §§ 39 første ledd, 45 fjerde ledd og 60 tredje ledd, kan retten oppnevne offentlig forsvarer for den domfelte når særlige grunner taler for det.

§ 106 a tredje ledd skal lyde:

Overtredelse av taushetsplikten etter første ledd kan straffes etter straffeloven § 209.

§ 107 a første ledd skal lyde:

Fornærmede har rett til å få oppnevnt bistandsadvokat i saker:

- a) om overtredelse av straffeloven §§ 168, 253, 257, 282, 284, 291, 294, 295, 296, 299, 302, 304, 312 og 314,

b) hvor det er grunn til å tro at fornærmede som følge av handlingen får betydelig skade på *kropp eller helse*,

c) hvor offentlig forsvarer oppnevnes for å delta i ungdomsstormøte, jf. § 100 annet ledd annet punktum.

§ 107 a fjerde ledd skal lyde:

Når en sak om besøksforbud i eget hjem, jf. § 222 a annet ledd annet punktum, eller kontaktforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 57 tredje ledd, bringes inn for retten, har den som forbudet skal beskytte, rett til advokat. Det samme gjelder når besøksforbud på grunnlag av mulig overtredelse av straffeloven § 282 bringes inn for retten. Reglene i kapitlet her gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 107 i tredje ledd skal lyde:

Overtredelse av taushetsplikten etter første ledd kan straffes etter straffeloven § 209.

§ 128 første ledd annet punktum skal lyde:

Han skal foreholde vitnene det ansvar som følger med *uriktig* forklaring og forsikring.

§ 130 a første ledd skal lyde:

I saker om overtredelse *eller forsøk på overtredelse* av straffeloven §§ 101 til 109, 131, 133, 134, 139, 157, 159, 232 første og annet ledd, 233, 257, 274, 275, 291, 294, 328, 330, §§ 332, 335, 337 og 340, jf. 232 første og annet ledd, og §§ 332, 335, 337 og 340, jf. 328, kan retten etter begjæring fra statsadvokaten ved kjennelse bestemme anonym vitneførsel når det om vitnets identitet blir kjent, kan være fare

- a) for *et alvorlig lovbrudd* som krenker livet, helsen eller friheten til vitnet eller til noen vitnet står i et slikt forhold til som nevnt i § 122, eller
- b) for at muligheten for et vitne til å delta skjult i etterforskningen av andre saker av den art som er nevnt foran blir vesentlig vanskeliggjort.

§ 147 a første punktum skal lyde:

I saker der det kan bli lagt ned påstand om dom på overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 eller tvungen omsorg etter straffeloven § 63, skal påtalemyndigheten underrette den eller de rettspsykiatriske sakkyndige om dette.

§ 157 annet ledd første punktum skal lyde:

Disse regler gjelder selv om straff ikke kan idømmes på grunn av reglene i straffeloven § 20 første ledd.

§ 165 annet ledd nr. 1-3 skal lyde:

1. overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62,
2. tvungen omsorg etter straffeloven § 63,
3. opprettholdelse av reaksjon som nevnt i nr. 1 og 2 etter straffeloven § 65, eller

§ 170 annet ledd skal lyde:

Brudd på taushetsplikten straffes som bestemt i straffeloven § 209.

§ 171 nytt annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder den som med skjellig grunn mistenkes for overtredelse av straffeloven § 323.

§ 171 nåværende annet ledd blir tredje ledd og skal lyde:

Når det er reist sak om overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 eller tvungen omsorg etter straffeloven § 63, eller det er sannsynlig at slik sak vil bli reist, kan pågrepelse skje uansett om straff kan idømmes, såfremt vilkårene i første ledd for øvrig foreligger. Det samme gjelder når det er avsagt dom på overføring til tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg.

§ 172 skal lyde:

Når noen mistenkes for

- a) *et lovbrudd* som kan medføre straff av fengsel i 10 år eller mer, eller forsøk på *et slikt lovbrudd*, eller
- b) *overtredelse av straffeloven § 272 eller § 274*, kan han pågripes såfremt det foreligger tilståelse eller andre forhold som i særlig grad styrker mistanken, selv om vilkårene i § 171 ikke er oppfylt. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på om det er egnet til å støte allmennhetens rettsfølelse eller skape utrygghet dersom den mistenkte er på *frifot*.

Ny § 173 a skal lyde:

Den som med skjellig grunn mistenkes for vilkårsbrudd som nevnt i straffeloven §§ 39 annet ledd, 46 første ledd eller 52 første ledd bokstav a, jf. straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd annet punktum, kan pågripes når:

- a) *det er grunn til å frykte for at han vil unndra seg fullbyrdingen av straff eller andre forholdsregler,*
- b) *det antas påkrevd for å hindre nye vilkårsbrudd, eller*
- c) *han selv begjærer det av grunner som finnes fyllestgjørende.*

§ 184 annet ledd skal lyde:

Fengsling kan besluttes dersom vilkårene etter §§ 171, 172, 173 annet ledd eller 173 a er *oppfylt* og formålet ikke kan oppnås ved tiltak etter § 188. Personer under 18 år skal ikke fengsles hvis det ikke er tvingende nødvendig. Kjennelsen skal angi lovhjemmelen, kortfattet nevne hvorfor det antas å foreligge skjellig grunn til mistanke, og for øvrig gjøre rede for grunnen til fengslingen. Det skal også gå frem av kjennelsen at fengslingen ikke er et uforholdsmessig inngrep.

§ 186 a tredje ledd bokstav a annet punktum og bokstav b annet punktum oppheves. I begge bestemmelsene blir nåværende tredje punktum annet punktum.

§ 188 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Retten kan beslutte at siktede som er psykisk utviklingshemmet og antas å være utilregnelig, skal plasseres i en fagenhet for tvungen omsorg, jf. straffeloven § 63.

§ 192 nytt annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder når noen mistenkes for overtredelse av straffeloven § 323.

Nåværende annet ledd blir tredje ledd.

§ 195 nytt annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder når noen mistenkes for overtredelse av straffeloven § 323.

Nåværende annet ledd blir tredje ledd.

§ 196 første punktum skal lyde:

Ransaking etter foranstående bestemmelser kan foretas selv om mistenkte ikke kan dømmes til straff på grunn av reglene i straffeloven § 20 første ledd.

§ 199 a annet ledd oppheves.

§ 200 a første ledd skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på en handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i 10 år eller mer, eller som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, 128 første punktum, 129, 136 a, 231, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231, eller 340 jf. 231, kan retten ved kjennelse beslutte at ransaking kan settes i verk uten underretning til den mistenkte eller *andre*.

§ 200 a tredje ledd fjerde punktum skal lyde:

I saker om overtredelse av straffeloven *kapittel 17* kan retten beslutte at underretning kan utsettes for inntil 6 måneder om gangen eller unnlates helt.

§ 202 b første ledd skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i 5 år eller mer, eller som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, 128 første punktum eller 198, kan påtalemyndigheten beslutte at teknisk peileutstyr plasseres på kjøretøy, gods eller andre gjenstander for å klarlegge hvor den mistenkte eller gjenstandene befinner seg (teknisk *sporing*). § 196 gjelder tilsvarende.

§ 202 c første ledd første punktum innledningen skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i 10 år eller mer, eller som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, 128 første punktum, 129 eller 136 a, eller som rammes av lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. § 5, kan retten ved kjennelse gi politiet tillatelse til å

§ 202 c første ledd annet punktum skal lyde:

§ 202 b første ledd *annet punktum* gjelder tilsvarende.

§ 202 c sjette ledd første punktum skal lyde:

Dersom det er strengt nødvendig for etterforskningen i saken at underretning ikke gis, kan påtalemyndigheten i saker om overtredelse av straffeloven *kapittel 17* beslutte at underretning skal utsettes eller unnlates helt.

§ 202 d første ledd innledningen skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for overtredelse av eller forsøk på overtredelse av straffeloven §§ 131, 133, 134 eller 135, kan sjefen eller den stedfortredende sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste, eller en statsadvokat, beslutte å båndlegge formuesgoder som tilhører

§ 208 a første ledd annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir annet punktum.

§ 208 a annet ledd annet punktum skal lyde:

I saker om overtredelse av straffeloven *kapittel 17* bestemmer påtalemyndigheten hvor lenge underretningen skal utsettes.

§ 210 b første ledd skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på en handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i 5 år eller mer, eller som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126 eller 127 jf. 123, kan retten ved kjennelse pålegge den som i fremtiden vil få besittelse av en ting som antas å ha betydning som bevis, å utlevere tingen til politiet straks den mottas. Utleveringspålegg kan bare gis overfor noen som plikter å vitne i *saken*. §§ 196 og 210 første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 210 c annet ledd annet punktum skal lyde:

I saker om overtredelse av straffeloven *kapittel 17* bestemmer påtalemyndigheten hvor lenge underretningen skal utsettes.

Ny § 214 a skal lyde:

Påtalemyndigheten kan beslutte inndratt beslaglagte gjenstander som er egnet til bruk ved kroppskrenkelse, og beslaglagte etterlikninger av våpener dersom gjenstandene kan inndras etter straffeloven §§ 69 første ledd bokstav c eller 70 første ledd annet punktum. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Når påtalemyndigheten utferdiger forelegg, begjærer saken pådømt ved tilståelsesdom eller reiser tiltale med påstand om straff, skal inndragningskravet likevel tas med i saken.

Eieren eller besitteren av en beslaglagt ting skal så vidt mulig gis skriftlig underretning om påtalemyndighetens beslutning om inndragning ved kopi av beslutningen, med mindre tingen er av ubetydelig verdi. Saken kan kreves forelagt for retten innen 1 måned etter at underretningen er kommet frem. Har underretning ikke vært gitt, er fristen for å kreve saken inn for retten 6 måneder fra beslaget ble foretatt. Et krav som er fremsatt etter at fristen er utløpt, kan likevel tas til følge når oversittelsen ikke bør legges den til last som har fremsatt kravet, eller når særlige omstendigheter ellers tilsier det.

Ny § 214 b skal lyde:

Påtalemyndigheten kan beslutte inndragning av en beslaglagt ting dersom inndragning kan skje etter straffeloven § 74 og verken eieren, lovbyrteren eller besitteren er kjent. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren kan kreve

saken forelagt for retten innen 6 måneder etter at vedtak om inndragning er fattet.

§ 216 a første ledd bokstav b skal lyde:

- b) som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, 128 første punktum, 129, 136 a, 231, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231, eller 340 jf. 231, eller av lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. § 5.

§ 216 a første ledd annet punktum oppheves.

§ 216 a annet ledd første punktum skal lyde:

Kommunikasjonsavlytting kan besluttes selv om straff ikke kan idømmes på grunn av bestemmelsene i straffeloven § 20 første ledd.

§ 216 b første ledd første punktum skal lyde:

Retten kan ved kjennelse gi politiet tillatelse til å foreta annen kontroll av kommunikasjonsanlegg når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på en handling

- a) som etter loven kan medføre straff av fengsel i 5 år eller mer, eller som rammes av straffeloven kapittel 21, eller
- b) som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, 128 første punktum, 198, 231, 266, 306, 311, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231, eller 340 jf. 231.

§ 216 b første ledd annet punktum skal lyde:

Reglene i § 216 a annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 216 f første ledd tredje punktum skal lyde:

Gjelder mistanken overtredelse av straffeloven kapittel 17, kan tillatelsen likevel gis for inntil 8 uker om gangen dersom etterforskningens art eller andre særlige omstendigheter tilsier at fornyet prøving etter 4 uker vil være uten betydning.

§ 216 j første ledd annet punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke i saker om overtredelse av straffeloven kapittel 17.

§ 216 m første ledd bokstav a til c skal lyde:

- a) straffeloven §§ 131 eller 134,
- b) straffeloven §§ 232 annet ledd, 275 eller 328, jf. straffeloven § 79 bokstav c, eller
- c) straffeloven §§ 275 jf. 157 eller 275 jf. 159.

§ 216 m annet ledd første punktum skal lyde:

Romavlytting kan besluttes selv om straff ikke kan idømmes på grunn av bestemmelsene i straffeloven § 20 første ledd.

§ 216 n skal lyde:

Påtalemyndigheten skal sørge for at opptak, opplysninger eller notater som er foretatt, registrert eller nedtegnet i forbindelse med elektronisk kontroll av domfelte, jf. straffeloven § 57 femte ledd, snarest mulig blir tilintetgjort i den utstrekning de er uten betydning for forebyggelsen eller etterforskningen av straffbare forhold.

§ 222 a femte ledd femte punktum skal lyde:

Den et forbud er rettet mot, skal også gjøres kjent med følgene av å bryte forbudet, jf. straffeloven § 168.

§ 222 d første og annet ledd skal lyde:

Retten kan ved kjennelse gi politiet tillatelse til som ledd i etterforskning å nytte tvangsmidler som nevnt i kapittel 15, 15 a, 16, 16 a og 16 b når det er rimelig grunn til å tro at noen kommer til å begå en handling som rammes av

- a) straffeloven §§ 131 eller 134,
- b) straffeloven §§ 232 annet ledd, 275 eller 328, jf. straffeloven § 79 bokstav c, eller
- c) straffeloven §§ 275 jf. 157 eller 275 jf. 159.

Politiets sikkerhetstjeneste kan også gis slik tillatelse når det er grunn til å tro at noen kommer til å begå en handling som rammes av

- a) straffeloven §§ 111, 113, 115, 117, 119, 123, 126, 128 første punktum, 129, 133, 135, 136 a eller 142,
- b) lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. § 5,
- c) straffeloven §§ 139, 140, 192, 194, 238, 239, 240, 241, 242, 355, 356, 357 eller 358 og som begås med sabotasjehensikt, eller
- d) straffeloven §§ 251, 253, 254, 263, 273 eller 275 og som retter seg mot medlemmer av Kongehuset, Stortinget, regjeringen, Høyesterett eller representanter for tilsvarende organer i andre stater.

§ 222 d tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Politiets sikkerhetstjeneste kan bare gis tillatelse til å romavlytte, jf. § 216 m, når det er grunn til å tro at noen kommer til å begå en handling som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 131, 133, 134 eller 142.

§ 229 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir annet ledd.

§ 234 annet ledd første punktum skal lyde:

Avhør av vitne under 16 år i *sak om seksuallovbrudd* bør fortrinnsvis begjæres foretatt etter reglene i § 239.

§ 236 første punktum skal lyde:

Første gang fornærmede bli avhørt, skal han spørres om *sitt syn på om lovbruddet bør påtales*.

§ 238 første ledd skal lyde:

Forklaringer under etterforskning av *lovbrudd* i sjøfartsforhold og av straffbare handlinger foretatt om bord i norsk skip, kan i utlandet avgis for vedkommende norske konsulrett, jf domstolsloven § 51.

§ 239 første ledd første punktum skal lyde:

Ved avhør av et vitne under 16 år eller et vitne med psykisk utviklingshemming eller tilsvarende funksjonssvikt i *sak om seksuallovbrudd*, skal dommeren ta imot forklaringen utenfor rettsmøte, når han finner det ønskelig av hensyn til vitnet eller av andre grunner.

§ 242 a første ledd bokstav a skal lyde:

a) *et alvorlig lovbrudd* mot noens liv, helse eller frihet,

§ 248 annet ledd oppheves. Nåværende tredje til sjette ledd blir annet til femte ledd.

§ 251 første ledd skal lyde:

Er det grunn til å anta at siktede er i en tilstand som nevnt i straffeloven § 20 første ledd bokstav b til d og innkalling til hovedforhandling blir unnlatt etter reglene i § 84 annet ledd, kan det bare fremmes sak om overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62, tvungen omsorg etter straffeloven § 63 eller om inndragning.

§ 255 skal lyde:

Finner påtalemyndigheten at en sak bør avgjøres med bot, *inndragning eller rettighetstap*, kan den utferdige forelegg i stedet for å reise tiltale. Reaksjoner som nevnt i § 2 nr. 3 kan også avgjøres ved forelegg og kan også ilegges sammen med reaksjoner som nevnt i første punktum.

Rettighetstap som avgjøres ved forelegg, kan bare gjelde for inntil 3 år og kan ikke gjelde tap av

stilling, retten til å inneha stilling eller tap av retten til å utøve næringsvirksomhet, med unntak for binæring.

§ 256 første ledd nr. 4 skal lyde:

4) fastsetting av den bot som kreves, og den fengselsstraff som inntreffer om boten ikke blir betalt, og i tilfelle den inndragning *og det rettighetstap* eller reaksjon som nevnt i § 2 nr. 3,

§ 256 annet ledd skal lyde:

Dersom den siktede har vært berøvet friheten i anledning av saken, og det ved fastsettingen av boten ikke er gitt fullt fradrag for frihetsberøvelsen, jf. straffeloven § 83 annet ledd, skal det anmerkes i forelegget hvor mange dager som har kommet til fradrag.

Nåværende annet ledd blir tredje ledd.

§ 273 oppheves.

§ 275 annet ledd bokstav a skal lyde:

a) var under 18 år da *lovbruddet* ble begått, eller

§ 276 fjerde ledd skal lyde:

Retten kan ikke settes med dommerfullmektig i sak om *lovbrudd* som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år, *unntatt i sak om overtredelse av straffeloven § 274 første ledd*.

§ 292 a første ledd bokstav a skal lyde:

a) *et alvorlig lovbrudd* mot noens liv, helse eller frihet,

§ 295 oppheves.

§ 298 første ledd første punktum skal lyde:

I *sak om seksuallovbrudd* skal opplesing, videoopptak eller lydopptak av en forklaring som et vitne under 16 år har gitt for en domstol eller etter reglene i § 239, tre i stedet for personlig avhør, når ikke retten av særlige grunner finner at vitnet bør gi forklaring under hovedforhandlingen.

§ 314 første ledd nr. 1 skal lyde:

1) den dom som angripes, om anken gjelder hele dommen eller bare enkelte tiltaleposter, og om den omfatter avgjørelse om *inndragning*,

§ 315 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir annet ledd.

§ 321 første ledd tredje punktum skal lyde:
Samtykke er likevel ikke nødvendig når siktede er et foretak, jf. straffeloven *kapittel 4*.

§ 321 tredje ledd annet punktum skal lyde:
Leddet her gjelder ikke anke i sak om overtredelse av straffeloven § 274 første ledd.

§ 332 første ledd annet punktum oppheves.
Nåværende tredje til femte punktum blir annet til fjerde punktum.

§ 332 tredje ledd skal lyde:
Paragrafen her gjelder ikke for saker som etter kapittel 24 skal behandles med lagrette, og heller ikke for anke over saker som nevnt i straffeloven § 39 annet ledd og § 52 første ledd bokstav a.

§ 333 første ledd annet punktum oppheves.

§ 333 sjette ledd skal lyde:
Paragrafen her gjelder ikke for anke over saker som nevnt i straffeloven § 39 annet ledd og § 52 første ledd bokstav a.

§ 352 annet ledd nr. 1 skal lyde:
1) i saker om overtredelse av straffeloven *kapittel 17*,

§ 352 annet ledd nr. 2 skal lyde:
2) når siktede var under 18 år da *lovbruddet* ble begått, dersom påtalemyndigheten ikke vil påstå og det ved den påankede dom ikke er idømt fengsel i mer enn 2 år,

§ 352 tredje ledd skal lyde:
Forhøyelse av maksimumsstraffen på grunn av *anvendelsen* av straffeloven § 79 bokstav c kommer ikke i betraktning.

§ 353 første ledd tredje punktum oppheves.

§ 353 annet ledd nr. 1 annet punktum skal lyde:
Omfatter ankesaken spørsmål om overtredelse av straffeloven *kapittel 17*, § 121, § 184 eller *lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste § 18 a*, jf. § 31 fjerde ledd, skal likevel hele saken behandles med meddommere.

§ 391 nr. 1 skal lyde:
1) når dommer, lagrettemedlem, protokollfører, tjenestemann i politi eller påtalemyndighet, aktor, forsvarer, sakkyndig eller rettsstolk har

gjort seg skyldig i straffbart forhold med hensyn til saken, eller et vitne har gitt *uriktig* forklaring i saken, eller et dokument som er brukt under saken er falsk eller forfalsket, og det ikke kan utelukkes at dette har innvirket på dommen til skade for siktede,

§ 391 nr. 3 annet punktum skal lyde:
I sak hvor det ikke er idømt frihetsstraff, overføring til tvungen psykisk helsevern etter straffeloven § 62, tvungen omsorg etter straffeloven § 63 eller rettighetstap, kan det ikke påberopes nye opplysninger eller bevis som vedkommende burde gjort gjeldende på et tidligere tidspunkt.

§ 398 fjerde ledd første punktum skal lyde:
Når det er strengt nødvendig for å unngå fare for *et alvorlig lovbrudd* mot noens liv, helse eller frihet, kan kommisjonen nekte domfelte og forsvareren innsyn i opplysninger.

§ 402 annet ledd oppheves.

§ 403 første ledd skal lyde:
Sak etter § 402 nr. 1 eller 2 må reises *senest 6 måneder etter at den fornærmede er kommet til kunnskap om den straffbare handling og om hvem som har foretatt den*.

§ 406 første ledd første punktum skal lyde:
Har påtalemyndigheten besluttet å frafalle en reist påtale for straffbar handling som nevnt i § 402 nr. 2 eller 3, kan fornærmede overta forfølgningen og tre i påtalemyndighetens sted slik saken står.

§ 406 annet ledd skal lyde:
Frafaller påtalemyndigheten saken etter at hovedforhandling er begynt, kan fornærmede ikke overta *forfølgningen*.

§ 407 oppheves.

§ 409 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir annet ledd og skal lyde:
Er fornærmede under 18 år, helt eller delvis fratatt den rettslige handleevnen, antas å være i en tilstand som nevnt i straffeloven § 20 første ledd bokstav b til d, eller er han død, gjelder reglene i § 93 g.

§ 423 første punktum skal lyde:
Når saksøkte anker *dommen*, overtar påtalemyndigheten forfølgningen og sørger for at ankeerklæringen blir forkynt for saksøkeren.

§ 424 oppheves.

§ 425 skal lyde:

Når en anke over dom er avvist etter § 422, gjelder reglene i § 420 tilsvarende.

§ 436 første ledd første punktum skal lyde:

Blir siktede *dømt i offentlig sak*, bør siktede i regelen pålegges å erstatte staten nødvendige omkostninger ved saken.

§ 440 annet ledd første punktum skal lyde:

Blir saksøkte *dømt i privat sak*, kan han ilegges saksomkostninger til staten etter reglene for offentlig sak.

§ 453 annet ledd skal lyde:

Bruk av rettsmidler mot avgjørelse om *inn-dragning er ikke* til hinder for fullbyrding av dommen for øvrig.

§ 455 første ledd skal lyde:

Statsadvokaten gjør vedtak om fullbyrding av dom. *Beslutningen* treffes likevel av politiet i sak hvor politiet har tatt ut tiltale etter § 67 annet ledd. I sak avgjort ved *forelegg* treffes beslutningen av politiet. For dom som beslutter å fullbyrde subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a eller § 52 c første ledd bokstav a, reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd og fengselsstraff etter straffeloven § 39 annet ledd, treffes vedtak om fullbyrding av regionalt nivå i kriminalomsorgen.

§ 456 annet ledd første punktum skal lyde:

Bot som ikke betales eller lar seg inndrive ved lønnstrekk eller annen tvangsfullbyrding, skal fullbyrdes ved soning av den subsidiære fengselsstraffen *når den botlagte har evne til å betale boten eller allmenne hensyn tilsier det*.

§ 464 skal lyde:

Etter reglene i denne del behandles i krigstid også saker om forfølgning av borgerlige *lovbrudd* når de reises mot personer som nevnt i § 463 andre og tredje ledd, og den straffbare handling er begått på militært område, på krigsskueplass eller utenfor riket.

§ 474 skal lyde:

I fredstid avgjør statsadvokaten spørsmålet om tiltale i saker om militære *lovbrudd* når det ikke hører under Kongen i statsråd eller riksad-

vokaten. Politiet avgjør spørsmålet om tiltale i saker om militære *lovbrudd* dersom politiet ellers har slik kompetanse med hjemmel i § 67 andre ledd. Generaladvokaten, førstestriksadvokaten og krigsadvokaten har samme kompetanse som politimesteren til å ta ut tiltale.

I krigstid avgjør generaladvokaten eller førstestriksadvokaten spørsmålet om tiltale i saker om militære *lovbrudd* når det ikke hører under Kongen i statsråd eller riksadvokaten. I unntakstilfeller kan avgjørelse treffes av statsadvokaten. Krigsadvokaten har samme kompetanse til å utferdige forelegg som politiets embets- og tjenestemenn med påtalemyndighet.

§ 480 skal lyde:

I saker som gjelder *overtredelse av* militær straffelov § 34 jf § 95 eller § 35 jf § 96 og hvor tiltalte ikke er til stede, kan hovedforhandling i krig fremmes etter reglene i § 281 uten hensyn til den straff som vil bli påstått idømt, eller etter § 336 andre ledd uten hensyn til den straff som er idømt.

§ 6 Endringer i andre lover

Med virkning fra den tid straffeloven 2005 trer i kraft gjøres følgende endringer i annen lovgivning:

1. I lov 2. oktober 1751 Første Codicill og Tillæg til Grendse-Tractaten imellem Kongerigerne Norge og Sverrig Lapperne **betreffende (Lappekodisillen)** skal § 19 siste punktum lyde:

For hver Gang *saadant Lovbrud* skeer, fordobles Straffen; forgriber Lappen sig paa bemelte Personer videre, end det til simpel Opsetsighet kand regnes, Straffes han desuden derfor efter Loven.

2. I lov 3. august 1897 nr. 2 om særlige Straffebestemmelser m.v. for Personer, som i Henhold til Grundlovens § 75 h indkaldes til at møde for Stortinget gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Den som gir en uriktig forklaring til Stortinget etter innkalling i henhold til Grundloven § 75, straffes som bestemt i straffeloven § 221.

§ 3 skal lyde:

Uden Forlangende af Stortinget paataler det Offentlige ikke de i nærværende Lov omhandlede *Lovbrud*.

3. I lov 19. desember 1898 nr. 3 om Tilvirkning af Æthylæther skal § 7 lyde:

Med Hensyn til den Straf eller Erstatning, der paadrages ved Tilvirkning i Strid med Bestemmelserne i denne Lov eller de i Henhold til denne givne Kontrolregler, ved Besvigelse af Afgift, ved at skjænke eller tilbyde Gaver til Kontrolbetjeningen eller ved andre *Lovbrud* finder de til enhver Tid gjældende Bestemmelser om *Lovbrud* mod Lovgivningen om Brændevins Tilvirkning tilsvarende Anvendelse.

4. I lov 22. mai 1902 nr. 11 om den almindelige borgerlige Straffelovs Ikrafttræden gjøres følgende endringer:

§§ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17 og 18 oppheves.

5. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

§ 63 a annet ledd skal lyde:

Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og *straffeloven § 209* får tilsvarende anvendelse.

§ 72 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. den som er idømt forvaring eller særreaksjoner etter straffeloven § 40 eller §§ 62 til 65,

§ 132 første ledd skal lyde:

Under offentlig retsmøte kan adgang negtes folk under 18 aar og enhver, som fremstiller sig i en saadan tilstand, at hans nærvær vil stride mot rettens værdighet eller god orden. Det samme gjelder i straffesaker enhver som er fradømt stemmerett i offentlige anliggender, eller som i løpet av de siste fem år er idømt frihetstraff for *en straffbar handling*.

§ 199 skal lyde:

Med bøter straffes den som *bevirker at* noe som er forhandlet i rettsmøte for lukkede dører, og som skal holdes hemmelig, blir kjent for uvedkommende, eller at noe blir gjengitt offentlig i strid med § 129 eller § 130.

§ 206 første ledd annet punktum skal lyde:

Straffes med bøter kan dessuten den som i en sak om utlegg eller *arrest unnlater* å gi namsmyndigheten opplysninger som vedkommende er pålagt å gi etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-12.

§ 210 skal lyde:

Straf og erstatningsansvar etter §§ 205, 206, 207 og 209 kan ogsaa ilægges parter og stedfortredere, naar de efter tvisteloven § 23-1 eller § 23-2 pligter at møte, avgi forklaring eller forsikring, eller naar de efter samme lovs § 26-8 annet ledd pligter at fremlægge eller gi tilgang til realbevis. Straff etter § 206 kan ogsaa ilægges en saksøkt som i en sak om tvangsfullbyrdelse eller midlertidig *sikring unnlater* å gi namsmyndighetene opplysninger som vedkommende er pålagt å gi etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-9 første ledd.

§ 213 tredje ledd skal lyde:

Hvis de *lovbrud*, som er nævnt i § 200 og §§ 205-212, er begaat ved en anden ret end den, som har hovedsaken til behandling, kan det overlates til den at ilægge erstatningsansvar.

§ 223 første ledd skal lyde:

Enhver advokat har rett til å ha en autorisert fullmektig til å opptre for seg i rettergang. Fullmektigen kan ikke opptre for Høyesterett, ved saker som behandles muntlig for lagmannsrett eller ved hovedforhandling for tingrett i saker om straff for *lovbrudd* som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år, uten at vedkommende har tillatelse etter § 221 eller § 220 til å være advokat ved vedkommende rett. Lagmannsretten kan for den enkelte sak tillate at en advokat opptrer ved autorisert fullmektig ved hovedforhandling i andre saker enn saker om straff for *lovbrudd* som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år. I sivile saker kan fullmektigen opptre for Høyesteretts ankeutvalg når anken gjelder kjennelser og beslutninger avsagt av lagmannsrettene.

§ 228 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. advokaten dør eller blir fradømt retten til å utøve advokatvirksomhet etter straffeloven § 56 eller vedkommendes advokatbevilling blir tilbakekalt eller frakjent etter domstoloven § 230,

§ 230 fjerde ledd skal lyde:

Blir en advokat siktet for *et lovbrudd* som kan medføre tap av advokatbevilling, kan Advokatbevillingsnemnden bestemme at bevillingen skal tre ut av kraft inntil saken er endelig avgjort.

§ 234 skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder eller begge deler straffes den *som yter rettshjelp uten å ha rett til dette*.

Med bøter eller fengsel inntil *seks* måneder eller begge deler straffes den *som overtrer*

- a) *taushetsplikt* etter § 218 tredje ledd, bestemmelse om sikkerhetsstillelse i medhold av § 219 første ledd første punktum eller § 222, eller vilkår eller begrensninger som nevnt i § 219 første ledd fjerde punktum, eller
- b) reglene om organisering av advokatvirksomhet i § 231 til § 233, forutsatt at reglene er overtrådt gjentatte ganger eller at overtredelsen er grov.
- c) reglene om organisering av rettshjelpsvirksomhet i §§ 219 a og 219 b, forutsatt at reglene er overtrådt gjentatte ganger eller at overtredelsen er grov.

Den som uaktsomt *overtrer bestemmelsene* som nevnt i første eller annet ledd straffes med *bøter*.

6. I lov 17. mars 1916 om straffebestemmelser for utenlandske militærpersoner som er internert her i riket under krig mellom fremmede magter gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Paa samme maate straffes en utenlandsk militærperson, som er internert her i riket og medvirker til *et saadant lovbrud*.

§ 2 skal lyde:

En utenlandsk militærperson, som under internering her i riket overtræder nogen forskrift, som er git av en offentlig myndighet angaaende *interneringen*, *straffes* med arrest eller fengsel indtil 6 maaneder.

§ 3 første ledd skal lyde:

De strafbare handlinger, som omhandles i §§ 1 og 2, er militære *lovbrud*.

§ 4 skal lyde:

En utenlandsk militærperson, som under internering her i riket gjør sig skyldig i *noget lovbrud* mot militær tugt og orden, som ikke er straffbart efter § 1 eller § 2, kan straffes disciplinært med revselse.

7. I lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv. gjøres følgende endringer:

§ 24 tredje ledd skal lyde:

Hvis de omhandlede erklæringer er uriktige, kommer straffelovens § 221 til anvendelse.

§ 39 b første ledd nytt annet punktum skal lyde: *Medvirkning er ikke straffbar*.

§ 39 b tredje ledd oppheves.

8. I lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer gjøres følgende endring:

§ 24 annet punktum oppheves.

9. I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard gjøres følgende endring:

§ 4 annet ledd annet punktum oppheves.

10. I lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr gjøres følgende endring:

§ 14 første ledd annet punktum oppheves.

11. I lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. gjøres følgende endring:

§ 4 annet punktum oppheves.

12. I lov 5. februar 1932 nr. 1 om ansvar for handlinger som påtales ved Riksrett gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene om foreldelse i *straffeloven kapittel 15* kommer til anvendelse på handlinger som påtales ved Riksrett, dog således at foreldelsesfristen for adgangen til å reise straffesak eller avsi straffedom ikke i noget tilfelle er kortere enn 15 år.

§ 8 innledningen skal lyde:

Med bøter *eller fengsel* inntil 5 år straffes det medlem av Statsrådet som ved handling eller undlatelse *bevirker*

§ 11 første ledd skal lyde:

Den der som medlem av Statsrådet på annen måte enn nevnt i denne lovs øvrige bestemmel-

ser ved handling eller undlatelse *bevirker noget* som er stridende mot Grunnloven eller rikets lover, straffes med bøter eller med fengsel inntil 10 år.

§ 14 skal lyde:

Gjør noget medlem av Statsrådet eller av Stortinget sig skyldig i *sådan lovbrud* som nevnt i *straffeloven § 209*, straffes han med *bøter eller med fengsel* inntil 5 år.

§ 16 skal lyde:

De medlemmer av Høiesterett, som forsømmer den dem med hensyn til innkallelse av Stortinget ved Grunnlovens § 46 påliggende plikt, straffes med bøter eller *med fengsel* inntil 10 år forsåvidt ikke nogen strengere straffebestemmelse kommer til anvendelse på forholdet.

§ 17 første ledd bokstav c og avslutningsvis skal lyde:

c. eller i sin embedsgjerning for øvrig ved handling eller undlatelse *bevirker noget* som er stridende mot Grunnlov eller lovgivning, straffes med bøter *eller med fengsel* inntil 10 år.

13. I lov 27. mai 1932 nr. 3 om chekker gjøres følgende endring:

§ 66 annet ledd oppheves.

14. I lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer m.v. skal § 4 annet ledd lyde:

Den som bruker en beskyttet betegnelse i strid med forskrifter gitt i medhold av § 2 a straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.

15. I lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter skal § 2 lyde:

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som unnlater å medvirke til kontrollundersøkelse etter forskrifter gitt i medhold av denne lov.

16. I lov 29. juni 1933 nr. 2 om flagging på kommunenes offentlige bygninger skal I tredje ledd lyde:

Overtredelse av denne lov straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.

17. I lov 7. mars 1940 nr. 1 om adgangen til visse områder skal § 2 første ledd første punktum lyde:

Den som forsettlig eller av grov uaktsomhet overtrer forbud som er gitt i medhold av § 1

eller bestemmelser som er gitt til gjennomføring *herav*, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder.

18. I lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner skal § 2 første ledd lyde:

Den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av bestemmelsene i *straffeloven kapittel 17, § 184* eller av krigsartiklene i den militære straffelov, skal nektes ytelser etter denne lov for seg og sine etterlatte. Det samme gjelder den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av de gjeldende straffebestemmelser for landssvik.

19. I lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner skal § 1 nr. 2 første ledd lyde:

Den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av bestemmelsene i *straffeloven kapittel 17, § 184* eller av krigsartiklene i den militære straffelov, skal nektes ytelser etter denne lov for seg og sine etterlatte. Det samme gjelder den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av de gjeldende straffebestemmelser for landssvik.

20. I lov 5. desember 1947 nr. 1 om boikott skal § 5 lyde:

Den som setter i verk boikott som er rettsstridig etter denne lov, straffes med bøter eller med fengsel opp til 3 måneder. *Straffeloven § 251* gjelder ikke forhold som rammes av loven.

21. I lov 31. mars 1949 nr. 3 om bygging og sikring av drivstoffanlegg gjøres følgende endringer:

§ 11 annet og tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir annet ledd.

22. I lov 8. juli 1949 nr. 13 om produksjon, transport og omsetning av agn skal § 6 lyde:

Overtredelse av denne lov eller av bestemmelser som er gitt i medhold av loven, straffes med bøter.

23. I lov 14. juli 1950 nr. 2 om forskjellige tiltak til gjennomføring av oppmerking og overvåking av riksgrensen skal § 4 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i medhold av denne lov straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder

såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebud. Forsøk straffes *på samme måte*.

24. I lov 14. juli 1950 nr. 10 om valuta-regulering gjøres følgende endringer:

§ 10 annet og fjerde ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir annet ledd.

25. I lov 15. desember 1950 nr. 3 om forbod mot samkvem med personar som har tilhald på fiendeområda o.a. gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd siste punktum og annet ledd oppheves.

26. I lov 15. desember 1950 nr. 4 om fiendegods gjøres følgende endringer:

§ 11 første ledd tredje punktum og annet ledd oppheves. Nåværende tredje og fjerde ledd blir annet og tredje ledd.

27. I lov 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerder under krig, krigsfare og liknende forhold skal § 19 annet og tredje ledd lyde:

På samme måte straffes den som overtrer bestemmelser som er utferdiget med hjemmel i denne lovs §§ 3 og 5 og inneholder trussel om *straff*, hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud. Er handlingen forøvet av uaktsomhet er straffen bøter eller fengsel inntil 1 år.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser utferdiget med hjemmel i denne lovs § 18 første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder, hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud.

28. I lov 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner gjøres følgende endringer:

§ 20 første ledd siste punktum oppheves.

§ 20 annet ledd skal lyde:

Den som ellers overtrer noen bestemmelse utferdiget med hjemmel i denne *lov*, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud.

29. I lov 21. november 1952 nr. 3 om tjenesteplikt i politiet skal § 7 lyde:

Den som rettsstridig søker å unndra seg oppøving eller tjenestegjøring etter denne *lov*

straffes med fengsel inntil 2 år. Er overtredelsen begått av uaktsomhet, er straffen bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

Overtredelse av forskrifter gitt i medhold av denne *lov straffes* med bøter.

30. I lov 19. desember 1952 nr. 2 om adgang til rekvisisjon av skip m.v. under krig eller kriseforhold skal § 7 første ledd lyde:

Den som rettsstridig unnlater å etterkomme rekvisisjon etter denne lov eller motsetter seg eller søker å hindre at slik rekvisisjon blir *gjennomført*, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 år, hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud. Den som ellers forsettlig eller uaktsomt overtrer noen bestemmelse gitt med hjemmel i denne *lov*, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder, hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud.

31. I lov 29. mai 1953 nr. 3 om hittegods gjøres følgende endringer:

§ 12 skal lyde:

Den som ulovlig tilegner seg hittegods, straffes med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder.

Den som ulovlig unnlater innen rimelig tid å anmelde en funnet gjenstand til politiet eller å innlevere den til politiet eller andre som etter bestemmelse i lov skal ta vare på den, straffes med bøter.

Nåværende §§ 12 og 13 blir § 13 og ny § 14.

32. I lov 26. juni 1953 nr. 8 om oppfinnelser av betydning for rikets forsvar skal § 10 nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

33. I lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag gjøres følgende endring:

§ 12 skal lyde:

Bryt nokon eit påbod eller forbod som er gjeve i eller med heimel i denne *lova*, *vert* han straffa med bot, om ikkje tilhøvet går inn under stridare straffebod.

34. I lov 17. juli 1953 nr. 28 om Heimevernet gjøres følgende endringer:

§ 32 nytt annet ledd skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 33 skal lyde:

Den som ved forgåelse som nevnt i § 32 nr. 1 eller 2, søker å unndra seg tjeneste i Heimevernet, straffes med fengsel *inntil 2 år*.

§ 34 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

35. I lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt gjøres følgende endringer:

§ 48 nytt annet ledd skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 49 skal lyde:

Den som ved forgåelse som nevnt i § 48 nr. 1-3 søker å unndra seg utskrivning eller tjeneste i Forsvaret eller å oppnå uberettiget fordel ved *utskrivningen*, straffes med fengsel *inntil 2 år*.

§ 50 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

Nåværende annet punktum blir tredje punktum.

36. I lov 26. november 1954 nr. 3 om stønad ved krigsskade på person skal § 29 nr.1 første ledd første punktum lyde:

Den som har gjort seg skyldig i forhold som rammes av straffebestemmelsene for landssvik, eller av bestemmelsene i *straffeloven kapittel 17 eller § 184* eller av krigsartiklene i den militære straffelov, har ikke rett til stønad.

37. I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. gjøres følgende endringer:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Når Tilsynet i sitt tilsynsarbeide får mistanke om at det foreligger forhold med tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven *kapittel 18*, skal opplysninger om dette oversendes Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, ØKOKRIM.

§ 10 første ledd første punktum skal lyde:

Tillits- eller tjenestemenn i institusjoner som er under tilsyn fra Finanstilsynet og som forsett-

lig eller uaktsomt overtrer denne lov eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i *loven*, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, for så vidt forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

38. I lov 22. mars 1957 nr. 4 om fredning og fangst av isbjørn skal § 3 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser fastsatt i eller i medhold av § 2, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år, om ikke straffeloven § 240 annet ledd bokstav a får anvendelse.

39. I lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet skal § 39 lyde:

§ 39 (*Straff.*)

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer regler gitt i eller i medhold av denne *lov*, straffes med bøter for så vidt ikke forholdet rammes av strengere straffebud.

40. I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser skal § 26 tredje ledd første punktum lyde:

Den som unnlater å gi opplysninger etter første og andre ledd, eller *som gir* uriktige opplysninger, straffes med bøter.

41. I lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som unnlater å medvirke til kontrollundersøkelse etter forskrifter gitt i medhold av denne lov.

§ 3 første ledd første punktum skal lyde:

Dersom den avgiftspliktige *forsettlig eller uaktsomt* har overtrådt bestemmelser gitt i medhold av denne lov, kan han av vedkommende departement pålegges å betale inntil det dobbelte av det avgiftsbeløp som er eller kunne vært unndratt statskassen.

42. I lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogner gjer gjøres følgende endring:

§ 20 annet ledd oppheves.

43. I lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk m.v. gjøres følgende endringer:

§ 54 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde til åttende ledd blir tredje til syvende ledd som skal lyde:

Er overtredelse som nevnt i første og annet ledd forsettlig, og foreligger det særlig skjerpende forhold, er straffen bøter eller fengsel inntil tre år. Ved vurderingen av om særlig skjerpende forhold foreligger, skal det først og fremst legges vekt på den skade som er påført rettshavere og andre, den vinning som lovovertrederen har hatt og omfanget av overtredelsen for øvrig.

Forsøk på forsettlig overtredelse som nevnt i første til tredje ledd kan straffes likt med den fullbyrdete overtredelse.

Den som forsettlig eller uaktsomt unnlater å oppgi opplysninger som nevnt i § 38c åttende ledd første punktum eller unnlater å påføre de i § 52 nevnte opplysninger på et verk som han forestår trykkingen av, straffes med bøter.

Overtredelse av tredje ledd jf. fjerde ledd påtales av det offentlige. Overtredelse av de øvrige bestemmelser i paragrafen her påtales ikke av det offentlige med mindre det begjæres av en organisasjon, jf. syvende ledd, eller finnes påkrevd av allmenne hensyn.

Er denne lov overtrådt ved at et verk er brukt på en måte som er nevnt i §§ 13b, 14, 16a, 17b, 30, 32 og 34, kan påtale begjæres også av den organisasjon som kan inngå avtale etter § 36, så lenge fornærmede ikke motsetter seg det.

44. I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

§ 58 annet punktum oppheves.

§ 59 første ledd første punktum skal lyde:

Sparebankens tillits- og tjenestemenn og revisorer som overtrer bestemmelsene i denne lov eller forskrifter gitt med hjemmel i *loven*, straffes med bøter eller under særlig skjerpende omstendigheter med fengsel inntil tre måneder hvis handlingen ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

45. I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker skal § 43 første ledd lyde:

Stiftere, innbydere, tillits- og tjenestemenn og revisorer som overtrer bestemmelsene i

denne lov eller forskrifter gitt med hjemmel i *loven*, straffes med bøter eller under særlig skjerpende omstendigheter med fengsel inntil tre måneder hvis handlingen ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

46. I lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon m.v. gjøres følgende endringer:

§ 27 b annet og tredje ledd oppheves.

§ 33 første ledd annet punktum, annet og tredje ledd oppheves.

47. I lov 16. juni 1961 nr. 12 om ymse beite-spørsmål gjøres følgende endringer:

§ 16 første ledd nytt annet punktum skal lyde:
Medverknad blir ikke straffa.

§ 16 tredje ledd første punktum skal lyde:

Brot vert påtala av det offentlege *når kommunen* krev det.

**48. I lov 21. juni 1963 nr. 12 om vitenskape-
lig utforskning og undersøkelse etter og
utnyttelse av andre undersjøiske naturfore-
komster enn petroleumsforekomster skal § 4
annet punktum lyde:**

Forsøk straffes på samme måte.

**49. I lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar gjøres
følgende endring:**

§ 61 annet ledd oppheves.

**50. I lov 15. november 1963 om fullbyrding
av nordiske dommer på straff m.v. gjøres føl-
gende endringer:**

§ 1 tredje ledd skal lyde:

Det samme gjelder også avgjørelse om inn-
dragning, om sakskostnader i straffesaker og
om beslag av den siktedes gods til sikring av
bøter, inndragning, erstatning, oppreisning eller
sakskostnader.

§ 5 første ledd første punktum skal lyde:

Straff av *fengsel som* er fastsatt her i riket, kan
søkes fullbyrdet i Danmark, Finland, Island eller
Sverige, dersom domfelte har statsborgerrett
eller fast bopel i vedkommende land på det tids-
punkt da straffen skal fullbyrdes.

§ 8 første ledd første punktum skal lyde:

Blir det satt i verk tilsyn etter § 7 bokstav a, gjelder reglene om meldeplikt i straffeloven § 36.

§ 8 tredje ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i straffeloven §§ 39 og 52 gjelder tilsvarende.

§ 9 skal lyde:

Når en person som i Danmark, Finland, Island eller Sverige har fått en betinget dom eller dom på samfunnsstraff eller en liknende reaksjon, her i riket blir funnet skyldig i en straffbar handling, kan retten, selv om det ikke er satt i verk tilsyn etter § 7, fastsette en samlet straff for begge handlinger i samsvar med reglene om dette i straffeloven §§ 39 tredje ledd eller 52 tredje ledd.

§ 11 første ledd skal lyde:

Treffes det i Danmark, Finland, Island eller Sverige beslutning om fullbyrding av straff for en handling som det her i riket er gitt betinget dom eller samfunnsstraff for, har denne beslutning samme virkning som en avgjørelse truffet etter reglene i straffeloven § 39 eller § 52.

51. I lov 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner gjøres følgende endringer:

§ 19 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. ikke etterkommer pålegg som er gitt ham i tjenesten, eller på annen *måte krenker* sine tjenesteplikter

§ 19 tredje ledd oppheves.

52. I lov 9. april 1965 nr. 1 om avgift til Det norske komponistfond skal § 5 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt *overtrer denne lov* eller bestemmelser gitt i henhold til den, straffes med bøter.

53. I lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk gjøres følgende endringer:

§ 22 første ledd skal lyde:

Ingen må *føre motorvogn* når han er påvirket av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel.

§ 22 femte ledd første punktum skal lyde:

Fører av motorvogn må ikke nyte alkohol eller ta annet berusende eller bedøvende middel i de første seks timene etter at han er ferdig med kjøringen, når han *forstår at* det kan bli politiettersøkning på grunn av kjøringen *eller utviser grov uaktsomhet i så måte*.

§ 31 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter eller med fengsel inntil ett år, dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebud. På samme måte straffes overtredelse av vilkår i enkeltvedtak i medhold av denne lov og brudd på forbud etter §§ 35 og 36. *Forsøk straffes ikke, med unntak for § 22 første ledd*. Den som ved bruk av motorvogn uaktsomt volder betydelig legemsskade eller en annens død, straffes etter straffeloven § 280 eller § 281.

§ 31 femte ledd skal lyde:

I stedet for bot og ubetinget fengsel kan det idømmes bot og betinget fengsel med vilkår som nevnt i straffeloven § 37 bokstav f.

§ 31 b første ledd første punktum skal lyde:

Kongen kan bestemme at boteleggelse på stedet eller i ettertid for *lovbrudd* av nærmere angitt art kan skje ved forenklet forelegg etter faste bøtesatser.

§ 31 b femte ledd skal lyde:

Kongen gir nærmere regler om bruk av forenklet forelegg og fastsetter bøtesatser og subsidær fengselsstraff for de forskjellige *lovbrudd* som ordningen skal omfatte.

§ 36 nr. 2 bokstav c skal lyde:

- c) har brukt kjøretøyet til kjøring ellers i strid med bestemmelser i eller i medhold av denne lov, og han tidligere er ilagt straff eller domfelt for overtredelser av slik bestemmelse eller for overtredelse av *straffeloven kapittel 25 under* bruk av motorvogn eller tilhenger til motorvogn, eller

§ 38 annet ledd første punktum skal lyde:

Tilleggsavgift og gebyrer etter § 31 er tvangsgrunnlag for utlegg hos den skyldige og hos den som på tiden for overtredelsen var registrert som eier av kjøretøyet, med mindre dette da var fravendt denne ved *et lovbrudd*.

54. I lov 25. juni 1965 nr. 2 om adgang til regulering av penge- og kredittforholdene skal § 18 lyde:

Den som forsettlig eller aktløst *overtrer bestemmelser* som er gitt i medhold av §§ 11 og 13-15, straffes med bøter.

55. I lov 10. juni 1966 nr. 3 om avgift til statskassen på inngangspenger til forestillinger og framvisninger m.v. skal § 4 annet ledd lyde:

Den som i hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning unnlater å betale avgift av avgiftspliktige inngangspenger, straffes som bestemt for underslag i *straffeloven kapittel 27*.

56. I lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann gjøres følgende endringer:

§ 10 første ledd annet punktum oppheves.

57. I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten skal § 17 nr. 5 siste punktum lyde:

Overtreding av taushetsplikt etter dette ledd kan straffes etter straffelovens § 209, dersom vedkommende er gjort merksam på at overtreding kan få slik følge.

58. I lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker gjøres følgende endringer:

§ 13 b annet ledd siste punktum skal lyde:

Overtreding av taushetsplikt etter dette ledd kan straffes etter straffelovens § 209, dersom vedkommende er gjort merksam på at overtreding kan få slik følge.

§ 13 e tredje ledd første punktum skal lyde:

Brudd på taushetsplikten eller på vilkår etter § 13 d annet ledd, straffes etter straffelovens § 209.

59. I lov 16. juni 1967 nr. 3 om fullmakt for Kongen til å forby redere å gi opplysninger m.m. til utenlandske myndigheter skal § 2 lyde:

Den som *overtrer bestemmelser* gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

60. I lov 7. juli 1967 nr. 1 om tiltak mot diskriminering i internasjonal skipsfart skal § 2 lyde:

Den som *overtrer bestemmelser* gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder eller med begge deler.

61. I lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter gjøres følgende endringer:

§ 8 b fjerde ledd første punktum skal lyde:

Brudd på opplysningsplikten er straffbart så langt det følger av straffeloven § 221.

§ 8 c annet ledd første punktum skal lyde:

Brudd på opplysningsplikten er straffbart så langt det følger av straffeloven § 221.

§ 57 skal lyde:

Den som *begår patentinngrep*, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år.

Dersom det foreligger særlig skjerpende omstendigheter, er straffen bøter eller fengsel inntil tre år. Ved vurderingen av om særlig skjerpende omstendigheter foreligger skal det særlig legges vekt på den skade som er påført rettighetshaveren, herunder skade på rettighetshaverens kommersielle omdømme, den vinning som inn griperen har oppnådd, og omfanget av inn grepet for øvrig.

For overtredelse av denne bestemmelsen kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale, jf. straffeprosessloven § 62 a.

§ 62 annet ledd oppheves.

62. I lov 7. juni 1968 nr. 4 til gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd skal § 2 lyde:

Den som *overtrer bestemmelser* gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil tre år eller begge deler.

Den som uaktsomt *overtrer bestemmelser* som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder, eller begge deler.

Straffelovens § 8 kommer ikke til anvendelse.

63. I lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning gjøres følgende endringer:

§ 1-6 nr. 3 første punktum skal lyde:

Med korrupsjon menes atferd som nevnt i straffeloven §§ 387 og 389.

§ 3-3 skal lyde:

§ 3-3 (*erstatning for visse personlige krenkelser m.m.*)

Bestemmelsene i §§ 3-1 og 3-2 gjelder tilsvarende ved erstatning for krenking eller mislig atferd som nevnt i straffeloven §§ 222, 251, 253, 254, 257, 259, 262, 263, 266, 268 første ledd, 271, 282, 291, 294, 295, 296, 299, 302, 304, 312, 313, 314, 327 eller 330. § 3-2a anvendes ikke.

§ 3-5 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved krenking eller mislig atferd som nevnt i straffeloven §§ 299 eller 302, skal det ved utmålingen av oppreisning særlig legges vekt på handlingens art, hvor lang tid forholdet har pågått, om handlingen er et misbruk av slektskapsforhold, omsorgsforhold, avhengighetsforhold eller tillitsforhold, og om handlingen er begått på en særlig smertefull eller krenkende måte.

§ 3-6 skal lyde:

§ 3-6 (*erstatning for krenking av privatlivets fred*)

Den som har krenket *privatlivets* fred, skal, såfremt han har utvist uaktsomhet eller vilkårene for straff er oppfylt, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under hensyn til den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke-økonomisk art som retten finner rimelig. I dom som går ut på *straff*, kan retten pålegge domfelte å betale til fornærmede et beløp til kunngjøring av dommen.

Ansaret *etter første ledd* omfatter ikke den som bare har deltatt ved teknisk fremstilling eller *formidling av ytringen*.

Er noen som har handlet i *tjenesten til en eier eller utgiver av et massemedium* ansvarlig etter første ledd, hefter også eieren eller utgiveren for erstatningen. Det samme gjelder *oppreisning*, med mindre retten av særlige grunner fritar dem. Eierne eller utgiverne kan også pålegges slik ytterligere oppreisning som retten i forhold til dem finner rimelig.

Ny § 3-6 a skal lyde:

§ 3-6 a (*erstatning for ærekrenkelser*)

Den som uaktsomt har satt frem en ytring som er egnet til å krenke en annens ærefølelse eller omdømme, skal yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten ut fra den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke-økonomisk art

som retten finner rimelig. Dersom den krenkede døde mindre enn 15 år før krenkelsen etter første ledd fant sted, kan krav om oppreisning settes frem av hans nærmeste.

En ærekrenkende ytring medfører ikke ansvar etter første ledd dersom den anses berettiget etter en avveining av de hensyn som begrunner ytringsfrihet. Ved denne vurderingen skal det særlig legges vekt på om ytringen hviler på et fyldestgjørende faktisk grunnlag, på ytringens grad av krenkelse, og om hensynet til den krenkede er tilfredsstillende ivarettatt ved for eksempel adgang til imøtegåelse, om allmenne interesser eller andre gode grunner tilsa at den ble satt frem, og om ytreren har vært i aktsom god tro med hensyn til de momenter som kan gjøre ytringen berettiget.

Reglene i § 3-6 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

64. I lov 17. april 1970 nr. 21 om retten til oppfinnelser som er gjort av arbeidstakere skal § 11 lyde:

Den som på urettmessig måte utnytter eller åpenbarer opplysning som han som følge av denne lovs bestemmelser får vedrørende andres oppfinnelser, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

På samme måte straffes den som overtrer bestemmelsen i § 6 annet ledd første punktum.

65. I lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på landbruksprodukter gjøres følgende endring:

§ 6 annet punktum oppheves.

66. I lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk skal § 44 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller aktløst overtrer denne lov eller forskrifter, pålegg, forbud eller andre bestemmelser som er gitt eller opprettholdt i medhold av loven, straffes med bøter eller med fengsel inntil tre måneder, for så vidt ikke forholdet rammes av strengere straffebud.

67. I lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. skal § 4 annet ledd første punktum lyde:

Faren og farsslekta tar ikkje arv etter barnet dersom det er avla med ei handling som er brotsverk mot noka føresegn i straffelovas §§ 291, 292 bokstav a og d, 293, 294, 295, 296, 299 bokstav a, 300 bokstav a og d, 301, 302 første punktum, 303, 312 og 314 bokstav a og som faren er dømd til fengselsstraff for utan vilkår.

68. I lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergi-virksomhet gjøres følgende endring:

§ 55 nr. 2 oppheves.

69. I lov 9. juni 1972 nr. 31 om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige skal § 55 lyde:

Offentlig påtale for *lovbrudd* som nevnt i § 54, finner bare sted på begjæring av fylkesmannen eller lantbruksnämnden.

70. I lov 9. februar 1973 nr. 6 om transplan-tasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m. skal § 14 lyde:

Den som *forsettlig eller grovt uaktsomt* treffer beslutning om uttak av organ eller annet biologisk materiale uten at lovens vilkår foreligger, straffes med bøter, om ikke forholdet rammes av strengere straffebud.

På samme måte straffes den som *forsettlig eller grovt uaktsomt* treffer beslutning om bruk av fostervev, overføring av levende biologisk materiale fra dyr til mennesker eller kommersiell utnyttning i strid med lovens bestemmelser.

71. I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader skal § 42 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer forbud eller påbud gitt i eller i medhold av denne lov straffes med bøter. *Forsøk straffes på samme måte.*

72. I lov 7. juni 1974 nr. 22 om prisregler for jern og stål gjøres følgende endring:

§ 3 annet ledd oppheves.

73. I lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) skal § 41 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller aktløst overtrer denne lov eller forskrifter, pålegg, forbud eller andre bestemmelser som er gitt eller opprettholdt i medhold av *loven*, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder for så vidt ikke forholdet rammes av strengere straffebud.

74. I lov 6. juni 1975 nr. 31 om utnyttning av rettar og lunnende m.m. i statsallmennin-gane skal § 37 første ledd nytt siste punktum lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

75. I lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere m.v. skal § 24 a nr. 5 lyde:

5. For straffansvar for *uriktig* forklaring gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

76. I lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd gjøres følgende endringer:

§ 2 tredje ledd bokstav d skal lyde:

d) hun ble gravid under forhold som nevnt i straffeloven §§ 312, 313 og 314, eller svangerskapet er et resultat av omstendigheter som omtalt i straffeloven §§ 291, 293, 294, 295, 296, 299, 301, 302 og 314; eller

§ 13 skal lyde:

Den som *avbryter svangerskap* i strid med denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven, straffes med *bot eller fengsel inntil 2 år*.

På samme måte straffes den som *mundtlig* eller skriftlig gir uriktige opplysninger i begjæring om svangerskapsavbrudd eller til bruk ved avgjørelsen av begjæringen, eller som rettsstridig bryter taushetsplikt etter § 11. Bestemmelsene om straff i første ledd gjelder ikke for kvinne som selv avbryter sitt *svangerskap*.

77. I lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift skal ny § 5 a lyde:

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som unnlater å medvirke til kontrollundersøkelse etter forskrifter gitt i medhold av denne lov.

78. I lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd siste punktum oppheves.

§ 12 annet ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte. Medvirkning straffes ikke.

79. I lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone gjøres følgende endringer:

§ 8 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter.

§ 9 fjerde punktum skal lyde:

Bestemmelsene i straffelovens § 74 får tilsvarende anvendelse.

80. I lov 3. juni 1977 nr. 57 om sterilisering skal § 11 tredje ledd lyde:

Overtredelse av taushetsplikten straffes etter straffelovens § 209 selv om vedkommende ikke er offentlig tjenestemann.

81. I lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag skal § 12 lyde:

§ 12 (*straffeansvar*).

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller forskrifter, regler eller vilkår fastsatt i medhold av *loven*, straffes med bøter.

82. I lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner gjøres følgende endringer:

§ 27 tredje og fjerde punktum oppheves.

83. I lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. skal § 95 nytt tredje punktum lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

84. I lov 6. juni 1980 nr. 18 om gjennomføring av sanksjoner mot Iran skal § 2 lyde:

Ved *overtredelse av* bestemmelser gitt i medhold av denne lov gjelder §§ 2 og 3 i lov av 7. juni 1968 nr. 4 om gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd tilsvarende.

85. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning gjøres følgende endringer:

§ 12-1 skal lyde:

§ 12-1 *Tredjeparts opplysningssvikt mv.*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes opplysningspliktig tredjepart etter kapittel 5 med forskrifter som gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til ligningsmyndighetene.

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes grov uaktsom overtredelse av første ledd.

§ 12-2 skal lyde:

§ 12-2 *Unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som unnlater å medvirke til kontrollundersøkelse etter § 6-5.

§ 12-3 oppheves.

86. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri retts hjelp skal § 11 første ledd nr. 7 lyde:

7 til den som er utsatt for tvangsekteskap eller forsøk på sådan som nevnt i straffeloven § 253, jf. straffeloven § 16, men hvor saken ikke er anmeldt og den nødvendige bistand er av samme art som nevnt i straffeprosessloven § 107c eller annen relevant bistand.

87. I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall gjøres følgende endringer:

§ 78 første ledd bokstav e oppheves.

§ 79 første ledd bokstav b skal lyde:

b) unnlater å etterkomme pålegg om tiltak mot avfall etter § 37.

§ 79 første ledd bokstav c oppheves.

§ 79 tredje ledd skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil 2 år straffes den som forsettlig eller uaktsomt innfører eller utfører avfall i strid med bestemmelser om grensekryssende forsendelse av avfall i forskrift etter §§ 31 til 32.

88. I lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt skal § 56 lyde:

§ 56 (*strafferegler*)

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som overtrer regler gitt i eller i medhold av denne lov dersom ikke forholdet rammes av strengere straffebud. Under særlig skjerpende omstendigheter kan fengsel inntil 2 år anvendes. Uaktsom overtredelse er straffbar.

Den som krenker en annens rett ved å jage, sette fangstredskaper for, fange eller drepe dyr som ikke er i noens eie, straffes med bøter. Forsøk er straffbart.

Gjelder overtredelsen også naturmangfoldloven, skal straffebestemmelsen i naturmangfoldloven § 75 anvendes.

89. I lov 17. desember 1982 nr. 84 om sikre containere skal § 9 nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

90. I lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. gjøres følgende endringer:

Ny § 15A skal lyde:

§ 15A Avskjed av embetsmann.

En embetsmann kan avskjediges ved dom når vedkommende viser seg å være varig uskikket til forsvarelig å utføre sin tjeneste eller når vedkommende ikke har de nødvendige eller gyldig foreskrevne betingelser for å inneha embetet.

Krav om avskjed etter denne paragraf gjøres gjeldende ved søksmål, jf. likevel regelen i straffeprosessloven § 3 annet ledd.

Påstand om avskjed etter denne bestemmelsen og om tjenestens tap som straff, kan avgjøres i samme sak.

§ 16 nr. 2 annet punktum skal lyde:

Men er det reist tiltale for atferd som kan begrunne avskjed etter § 15, eller kan medføre tjenestens tap som straff, eller er det reist sivilt søksmål til fradømmelse av *embetet etter § 15A*, kan suspensjonen forlenges med inntil seks måneder om gangen til saken er endelig avgjort.

91. I lov 8. juni 1984 nr. 55 om linjekonferanser m.v. gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd annet punktum og annet ledd oppheves.

92. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs gjøres følgende endringer:

§ 49 nr. 2 annet punktum skal lyde:

Er skyldneren en sammenslutning eller en stiftelse, kan stadfestelse nektes dersom forretningsfører eller styremedlem i det nevnte tidsrom har gjort seg skyldig i *slike straffbare forhold* til skyldnerens fordel eller på skyldnerens vegne.

§ 143 annet ledd annet punktum skal lyde:

Etter begjæring fra påtalemyndigheten kan retten bestemme at virkningene av kjennelsen skal forlenges inntil rettskraftig dom foreligger i straffesak hvor påtalemyndigheten har nedlagt eller overveier å nedlegge påstand om rettighetstap etter straffeloven § 56.

§ 143 a skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt opptrer i strid med kjennelse etter § 143, straffes med bøter eller med fengsel inntil *3 måneder*.

§ 160 annet ledd skal lyde:

Overtredelse av taushetsplikten straffes som bestemt i straffeloven § 209.

93. I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak skal § 10-4 nytt tredje punktum lyde: Medvirkning straffes ikke.

94. I lov 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til foretaksnavn og andre forretningskjennetegn mv. gjøres følgende endringer:

§ 6-1 første til tredje ledd skal lyde:

Den *som bruker* foretaksnavn som er vernet etter §§ 3-2 og 3-3 i strid med annens *rett*, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år.

Dersom det foreligger særlig skjerpende omstendigheter, er straffen bøter eller fengsel inntil tre år. Ved vurderingen av om særlig skjerpende omstendigheter foreligger, skal det særlig legges vekt på den skade som er påført rettighetshaveren, herunder skade på rettighetshaverens kommersielle omdømme, den vinning som krenkeren har oppnådd og omfanget av krenkelsen for øvrig.

For overtredelse av denne bestemmelsen kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale, jf. straffeprosessloven § 62 a.

§ 6-2 skal lyde:

Den *som bruker* foretaksnavn i strid med denne lov straffes med bøter eller med fengsel inntil tre måneder, for så vidt ikke strengere straffebestemmelse kommer til anvendelse. *Medvirkning straffes ikke.*

95. I lov 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon skal § 16 b annet ledd første punktum lyde:

Den *som overtrer* forbudet i første ledd straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder.

96. I lov 20. juni 1986 nr. 35 om mesterbrev i håndverk og annen næring skal § 1 sjette ledd nytt annet punktum lyde: Medvirkning straffes ikke.

97. I lov 15. mai 1987 nr. 21 om film og videogram gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd annet punktum skal lyde:

Løyvet kan nektast eller trekkjast attende dersom løyvehavaren bryt reglar i denne lova eller i forskrifter til denne lova, straffelova §§ 236, 311 eller 317 eller bryt vilkår som er sette ved tilde-
ling av løyvet.

§ 13 nytt annet punktum skal lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

98. I lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister skal § 11 lyde:

§ 11 *Straff.*

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt vesentlig overtrer bestemmelsene i § 4 eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsene, eller plikten til å framlegge dokumentasjon som nevnt i § 9 annet ledd, straffes med bøter. *Medvirkning straffes ikke.*

Ved vurderingen av om en overtredelse av første ledd er vesentlig, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger og graden av utvist skyld.

99. I lov 12. juni 1987 nr. 57 om forbud mot fallskjermhopping m.v. innenfor visse fjellområder skal § 3 lyde:

Den som overtrer forskrifter gitt i medhold av § 2, straffes med bøter.

100. I lov 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd første punktum skal lyde:

Kongen kan bestemme at varer og teknologi som kan være av betydning for andre lands utvikling, produksjon eller anvendelse av produkter til militært bruk eller som direkte kan tjene til å utvikle et lands militære evne, samt varer og teknologi som kan benyttes til å utøve terrorhandlinger, jf. straffeloven § 131, ikke må utføres fra norsk tollområde uten særskilt tillatelse.

§ 5 første ledd innledningen og nr. 1, 2 og 4 skal lyde:

Dersom forholdet ikke rammes av strengere straffebud, straffes med bøter eller med fengsel inntil fem år eller med begge deler den som:

1. *utfører varer, teknologi eller tjenester i strid med denne lov eller forskrift som er gitt i medhold av den, eller*
2. *overtrer noe vilkår som er satt i medhold av denne lov, eller*
4. *på annen måte overtrer bestemmelser som er gitt i eller i medhold av denne lov.*

§ 5 annet ledd oppheves.

Nåværende § 5 tredje ledd blir nytt annet ledd og skal lyde:

Uaktsom overtredelse som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil to år.

101. I lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndriving av forfalte pengekrav gjøres følgende endringer:

§ 32 første ledd innledningen skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder, eller begge deler, straffes den som overtrer

§ 32 annet ledd skal lyde:

Den som uaktsomt overtrer første ledd, straffes med bøter.

102. I lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet skal § 10 første ledd lyde:

Er et anmeldt forhold straffbart etter borgerlig lov og undergitt offentlig påtale, eller begjæres påtale av *allmenne hensyn*, eller er det annen grunn til å regne med at straffesak vil bli reist, bør refselse bare brukes dersom spesielle forhold gjør en forføyning nødvendig.

103. I lov 20. mai 1988 nr. 33 om politimyndighet i det militære forsvar skal § 1 annet ledd lyde:

Politimyndighet kan også utøves overfor den som opptre i strid med forbud gitt i medhold av § 18 a i lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste.

104. I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner skal § 5-1 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter, eller under særlig skjerpende omstendigheter med fengsel i inntil 1 år, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

105. I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1-8 tredje ledd skal lyde:

En bevilling kan også inndras dersom det skjer gjentatt narkotikaomsetning på skjenkestedet, eller dersom det ved skjenkestedet skjer gjentatt diskriminering av grunner som nevnt i straffeloven § 186.

§ 10-1 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt *overtrer bestemmelser* gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder.

§ 10-1 tredje ledd skal lyde:

Overtredelse av §§ 2-1, 3-1, 8-1, 8-2 og 8-3 som gjelder et meget betydelig kvantum alkoholholdig drikk, *straffes etter straffeloven § 233.*

§ 10-1 femte ledd skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte.

Nåværende sjette ledd oppheves.

§ 10-3 skal lyde:

§ 10-3 *Tilintetgjøring av alkoholholdig drikk m.v.*

Dersom vilkårene for inndragning etter straffeloven er oppfylt, kan påtalemyndigheten beslutte *at brennevin* og gjærende eller gjæret udestillert væske, tilintetgjøres. Det samme gjelder annen alkoholholdig drikk når den er skjenket i glass eller finnes i åpnet beholder. *Beslutning om inndragning av lovlig tilvirket brennevin skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren skal så vidt mulig underrettes om påtalemyndighetens beslutning ved kopi av beslutningen og kan kreve saken forelagt for retten innen 1 måned etter at beslaget ble foretatt.*

106. I lov 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk Sentralbyrå skal § 5-1 lyde:

§ 5-1 *Straff.*

(1) *Overtredelse* av § 2-2 eller vedtak med hjemmel i § 2-2 om oppgaveplikt, av § 2-5 om bruk av opplysninger eller av § 2-6 om offentliggjøring av opplysninger, kan straffes med bøter, med mindre overtredelsen faller inn under strengere straffebestemmelser.

(2) Brudd på taushetsplikt eller på vilkår etter § 2-5 kan straffes etter straffeloven § 209.

107. I lov 27. april 1990 nr. 9 om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer skal § 9 annet punktum lyde:

På samme måte *straffes forsøk.*

108. I lov 15. juni 1990 nr. 27 om vern av kretsmønstre for integrerte kretser skal § 9 lyde:

§ 9 *Straff*

Den som *begår* inngrep i en kretsmønsterrett, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år.

Dersom det foreligger særlig skjerpende omstendigheter, er straffen bøter eller fengsel inntil tre år. Ved vurderingen av om særlig skjerpende omstendigheter foreligger, skal det særlig legges vekt på den skade som er påført rettighetshaveren, herunder skade på rettighetshaverens kommersielle omdømme, den vinning som inngriperen har oppnådd, og omfanget av inngrepet for øvrig.

For overtredelse av denne bestemmelsen kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale, jf. straffeprosessloven § 62 a.

109. I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. skal § 10-5 første og annet ledd lyde:

Den som *overtrer* denne lov eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år eller begge deler.

Den som uaktsomt overtrer bestemmelse som nevnt i første ledd, *straffes* med bøter eller fengsel inntil tre måneder eller begge deler.

110. I lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen gjøres følgende endring:

§ 7 annet punktum oppheves.

111. I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap skal § 89 lyde:

§ 89 *Bortfall av retten til ektefellepensjon på grunn av lovbrudd mot den avdøde.*

Blir en ektefelle eller fraskilt ektefelle dømt til ubetinget fengsel for *lovbrudd* mot den som har opptjent pensjonsretten, og denne dør som følge av handlingen, faller retten til ektefellepensjon fra annen pensjonsordning enn folketrygden bort. § 88 andre ledd første punktum gjelder tilsvarende.

112. I lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte skal § 5 annet ledd lyde:

Fullbyrding i Norge av en utenlandsk straffereaksjon mot en utilregnelig person kan bare skje etter dom på overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 eller til tvungen omsorg etter straffeloven § 63.

113. I lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak skal § 58 lyde:

§ 58 *Straffeansvar*

Styremedlem, medlem av bedriftsforsamlingen eller administrerende direktør som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter eller under skjerpende forhold med fengsel inntil tre måneder.

114. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. skal § 49 lyde:

§ 49 *Straff*.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov eller opprettholdt ved loven eller vilkår fastsatt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år dersom forholdet ikke rammes av et strengere straffebud. Under særdeles skjerpende omstendigheter kan fengsel i inntil 2 år anvendes.

Det foreligger uaktsomhet når den som fiske etter saltvannsfisk eller innlandsfisk burde ha skjönt at det i forhold til redskapets art og fiskeeffekt, tidspunktet for fisket og området det fiskes i og mengdeforholdet mellom anadrome laksefisk og saltvannsfisk eller innlandsfisk på fiskeplassen, var en nærliggende mulighet for fangst av anadrome laksefisk. Det regnes også som uaktsomt å fortsette fisket når fangsten viser seg å inneholde en ikke helt ubetydelig mengde anadrome laksefisk.

Den som krenker en annens rett ved å fiske, straffes med bøter. Forsøk er straffbart.

Gjelder overtredelsen også naturmangfoldloven, skal straffebestemmelsen i naturmangfoldloven § 75 anvendes.

115. I lov 29. mai 1992 nr. 50 om inspeksjoner i samsvar med Avtalen om konvensjonelle styrker i Europa (CFE-avtalen) og om immunitet og privilegier for inspektørene m.fl. gjøres følgende endring:

§ 4 annet punktum oppheves.

116. I lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger skal § 9-3 første ledd nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

117. I lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene skal § 4-9 første ledd nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

118. I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 4-23 annet ledd første punktum skal lyde:

Den som overtrer forbudet i første ledd, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

§ 4-29 første ledd første punktum skal lyde:

Ved fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel, jf. straffeloven § 257, kan barnet uten samtykke plasseres i institusjon, jf. §§ 5-1 og 5-8.

§ 6-7 første ledd annet punktum skal lyde:

Overtredelse straffes etter straffeloven § 209.

119. I lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v. skal § 16 første og annet ledd lyde:

Brudd på bestemmelsene i denne loven blir straffet med bøter eller med fengsel inntil tre måneder.

På samme måten blir den straffet som bryter bestemmelser som er gitt med hjemmel i loven.

120. I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner skal § 15 nr. 3 lyde:

3. Dersom det blir utferdiget siktelse eller reist tiltale mot en folkevalgt for et straffbart forhold som nevnt i straffeloven §§ 151 til 154, 170 bokstav b, 171 til 174, 208, 353, kapittel 27 eller 30, og forholdet ifølge siktelsen eller tiltalen knytter seg til utøving av verv eller tjeneste for kommunen eller fylkeskommunen, kan kommunestyret eller fylkestinget selv vedta å suspendere vedkommende fra vervet inntil saken er rettskraftig avgjort. For forhold som nevnt i straffeloven §§ 151 til 154 gjelder ikke vilkåret om at siktelsen eller tiltalen skal knytte seg til utøving av verv eller tjeneste for kommunen eller fylkeskommunen.

121. I lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv skal § 22 lyde:

§ 22 *Straff*.

Den som *handlar* i strid med føresegner gjevne i eller i medhald av denne lova, kan straffast med bøter.

122. I lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting og audiovisuelle bestillings-tjenester gjøres følgende endringer:

§ 4-5 første ledd bokstav d skal lyde:

d) sender program som norsk rett har funnet stridende mot straffeloven § 185, eller

§ 10-1 første ledd siste punktum oppheves.

§ 10-1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av kapittel 9, jf. § 10-1 første ledd, kan straffes uten hinder av de begrensninger som følger av straffeloven §§ 4-8 og straffeprosessloven § 65 nr. 5.

§ 10-1 fjerde ledd oppheves.

123. I lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl skal § 7 lyde:

Den som *overtrer bestemmelser* gitt i eller i medhold av denne lov straffes med bøter eller med fengsel inntil tre måneder.

124. I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. gjøres følgende endringer:

§ 24 a første ledd første punktum skal lyde:

Det er forbudt uten lovlig adkomst å erverve, besitte eller bruke stoff som etter forskrift med hjemmel i straffeloven § 234 første ledd er regnet som dopingmidler.

§ 31 fjerde ledd første punktum oppheves.

§ 32 nytt første ledd skal lyde:

Dersom vilkårene for inndragning etter straffeloven er oppfylt, kan påtalemyndigheten beslutte at beslaglagte stoffer som er oppført på narkotikalistene, inndras. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren skal så vidt mulig underrettes om påtalemyndighetens beslutning og kan kreve saken forelagt for retten innen 1 måned etter at beslaget ble foretatt.

Nåværende første og annet ledd blir annet og tredje ledd.

125. I lov 12. mars 1993 nr. 32 om planteforedlerrett gjøres følgende endringer:

§ 4 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Brudd på opplysningsplikten etter annet punktum er straffbart så langt det følger av straffeloven § 221, men opplysningsplikten berører ikke behandlingen av søknaden eller gyldigheten av planteforedlerretten.

§ 22 skal lyde:

§ 22 *Straff*

Den som *begår inngrep* i en planteforedlerrett, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år.

Dersom det foreligger særlig skjerpende omstendigheter, er straffen bøter eller fengsel inntil tre år. Ved vurderingen av om særlig skjerpende omstendigheter foreligger, skal det særlig legges vekt på den skade som er påført rettighetshaveren, herunder skade på rettighetshaverens kommersielle omdømme, den vinning som inngriperen har oppnådd, og omfanget av inngrepet for øvrig.

Den som *overtrer* reglene om anvendelse av sortsnavn i § 20, straffes med bøter.

Ved overtredelse av denne bestemmelsen kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale, jf. straffeprosessloven § 62 a.

126. I lov 2. april 1993 nr. 38 om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m. gjøres følgende endringer:

§ 25 tredje ledd oppheves.

127. I lov 11. juni 1993 nr. 66 om pristiltak gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd bokstav c skal lyde:

c) gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til kontrollmyndighetene.

§ 4 første ledd bokstav d oppheves.

128. I lov 11. juni 1993 nr. 73 om prisregulering ved import av fisk og fiskevarer m.v. skal § 4 annet punktum lyde:

På samme måte straffes forsøk.

129. I lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. gjøres følgende endringer:

§ 22 første ledd skal lyde:

Den som uaktsomt eller forsettlig overtrer bestemmelse eller vilkår som er gitt i eller med hjemmel i *loven*, straffes med bøter dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebestemmelse.

§ 22 annet ledd annet punktum oppheves.

130. I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart gjøres følgende endringer:

§ 1-2 fjerde ledd skal lyde:

Med hensyn til straffebestemmelsenes anvendelse på handlinger foretatt utenfor norsk område gjelder reglene i *straffeloven* §§ 5 til 8, jf. nærværende lovs § 15-2 annet ledd.

§ 5-6 første ledd skal lyde:

Luftfartsmyndigheten kan tilbakekalle norsk sertifikat for bestemt tid, inntil videre eller for resten av gyldighetstiden, dersom innehaveren i eller utenfor tjeneste gjør seg skyldig i *lovbrudd* av betydning for denne eller om han ellers ikke fyller vilkårene for å gjøre den tjeneste sertifikatet gjelder.

§ 14-12 første ledd første punktum skal lyde:

Den som *gjør tjeneste* ombord i strid med bestemmelsene i § 6-11 eller § 6-12, straffes med bøter eller med fengsel inntil 2 år.

§ 14-12 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 14-22 annet punktum oppheves.

§ 14-25 annet ledd oppheves.

§ 14-32 oppheves.

§ 15-2 annet ledd skal lyde:

For så vidt angår overtredelser av vedkommende bestemmelser, regnes et slikt fartøy som norsk etter straffelovens § 4.

131. I lov 6. mai 1994 nr. 10 om gjennomføring av Konvensjonen om forbod mot utvikling, produksjon, lagring og bruk av kjemiske våpen samt øydelegging av dei gjøres følgende endringer:

§ 5 første punktum skal lyde:

Den som bryt denne lova eller føresegner som er gjevne med heimel i lova, vert straffa med *bot* eller fengsel i opptil fem år *dersom handlinga ikkje vert ramma av strengare strafføresegner som til dømes straffelova §§ 107 og 142.*

§ 5 tredje punktum oppheves.

132. I lov 24. juni 1994 nr. 38 om gjennomføring i norsk rett av De forente nasjoners sikkerhetsråds vedtak om å opprette internasjonale domstoler for forbrytelser i det tidligere Jugoslavia og Rwanda gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Straffeprosessloven § 65 nr. 5 gjelder ikke for strafforfølgning av handlinger som er omfattet av Domstolens myndighetsområde.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Straff for falsk forklaring*

Om straffansvar for falsk forklaring for Domstolen gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

133. I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten gjøres følgende endringer:

§ 143 tredje ledd annet punktum oppheves.

§ 144 tredje ledd annet punktum oppheves.

Nytt avsnitt II i kapittel 20 skal lyde:

II. Straff

Ny § 506 skal lyde:

§ 506 *Straff*

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt på vesentlig måte

- overtrer § 9 om kjenningssignal og merking eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsen*
- overtrer bestemmelser i kapittel 2 om registrering eller forskrifter gitt i medhold av kapitlet.*
- uberettiget fører et norsk flagg eller på annen måte utgir skipet for å være norsk, eller i norsk*

farvann uberettiget fører noe flagg eller på annen måte utgir skipet for å ha en annen enn sin virkelige nasjonalitet.

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes en skipsfører eller vakthavende styrmann som overtrerplikten i § 135 første eller annet ledd om å iverksette alle nødvendige tiltak ved havsnød eller annen fare og ikke uten særlig grunn forlate eller oppgi skipet så lenge det er rimelig utsikter til berging, med mindre det er betydelig fare for vedkommendes eget liv.

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes andre som har sitt arbeid om bord såfremt de uten særlig grunn og uten tillatelse av skipsføreren forlater skipet i havsnød eller annen fare så lenge skipsføreren er ombord.

Med bøter eller fengsel inntil 3 år straffes en skipsfører eller vakthavende styrmann som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrerplikten i § 164 første punktum til å yte nødvendig hjelp når det kan skje uten særlig fare for eget skip eller personer om bord der, men inntil 6 år såfremt unnlatelsen har hatt døden eller betydelig skade på legeme eller helse til følge.

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrerplikten i §§ 186 eller 197 eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsene, om å ha forsikring eller annen sikkerhet samt gyldige sertifikater.

Med bøter eller fengsel inntil 3 måneder straffes den som unnlater å oppfylle meldeplikten i § 475 første ledd eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsen. På samme måte straffes den som på vesentlig måte unnlater å fremlegge dokumentasjon i samsvar med § 477 annet ledd, eller å etterkomme krav fra undersøkelsesmyndigheten etter § 479 første ledd, eller som fjerner gjenstander i strid med § 478.

Ved vurderingen av om en overtredelse av første ledd er vesentlig, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger og graden av utvist skyld.

134. I lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer skal § 8-1 lyde:
§ 8-1 Straff

Med unntak av overtredelse av plikter etter § 5-1 eller plikter som omfattes av helsepersonellovgivningen, straffes forsettlig eller uaktsomt overtredelse av loven her eller vedtak gitt med hjemmel i loven med bot eller fengsel inntil 2 år. Dersom overtredelsen har tap av menneskeliv eller betydelig skade på kropp eller helse som følge, er straffen bot eller fengsel inntil 4 år.

135. I lov 12. januar 1995 nr. 6 om medisinsk utstyr skal § 13 lyde:

§ 13 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller pålegg gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder, eller under særlig skjerpene omstendigheter med bøter eller fengsel inntil 2 år.

136. I lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd annet og tredje punktum oppheves.

§ 17 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd.

137. I lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred gjøres følgende endring:

§ 6 annet ledd oppheves.

138. I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord skal § 21 nytt annet punktum lyde:
Medverknad blir ikke straffa.

139. I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endringer:

§ 7 a tredje ledd skal lyde:

Med våpen menes i denne paragrafen våpen og andre gjenstander som omfattes av våpenlovgivningen, kniv eller lignende skarpt redskap som det er forbudt å bære på offentlig sted, jf. straffeloven § 189, og andre farlige gjenstander som kan tas i forvaring etter politiloven § 7.

§ 17 b første ledd nr. 1 skal lyde:

1. overtredelser av straffeloven kapittel 17 og § 184 og sikkerhetsloven,

§ 17 b første ledd nr. 5 skal lyde:

5. sabotasje og politisk motivert vold eller tvang, eller overtredelser av straffeloven §§ 131 til 136 a. Åpen etterforskning i slike saker foretas likevel av det øvrige politi, med mindre annet bestemmes av overordnet påtalemyndighet.

§ 17 d første ledd bokstav a til c skal lyde:

a) straffeloven §§ 131, 133 og 134,
b) straffeloven §§ 121 til 126 eller

- c) straffeloven §§ 251, 253, 254, 256, 263, 273, 274 eller 275 og som retter seg mot medlemmer av Kongehuset, Stortinget, regjeringen, Høyesterett eller representanter for tilsvarende organer i andre stater.

§ 17 f annet ledd bokstav c skal lyde:

- c) som bevis for en terrorhandling, jf. straffeloven §§ 131, 133 og 134,

§ 30 avslutningsvis skal lyde:

hvis ikke forholdet går inn under en strengere straffebestemmelse.

140. I lov 25. august 1995 nr. 57 om pakke-reiser og reisegaranti skal § 11-7 lyde:

§ 11-7 Straffebestemmelser

Med bøter eller med fengsel i inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt *overtrer § 3-1* og bestemmelsene i dette kapittel eller bestemmelser gitt i medhold av § 11-6.

141. I lov 22. desember 1995 nr. 85 om europeiske økonomiske foretaksgrupper ved gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2137/85) skal § 4 første ledd nr. 2 og 3 lyde:

2. når forretningsfører ikke lenger oppfyller vilkårene i § 3 eller vedkommende er ilagt dom på rettighetstap, jf. straffeloven § 56 første ledd bokstav b,
3. når det inntreffer slik hindring som nevnt i konkursloven § 142 for en deltaker, eller en deltaker blir ilagt dom på rettighetstap, jf. straffeloven § 56 første ledd bokstav b, og vedkommende ikke trer ut av foretaksgruppen.

142. I lov 22. mars 1996 nr. 16 om regulering av byggje- og anleggsverksemd skal § 4 lyde:

Den som *bryt lova* her eller forskrift med heimel i lova, vert straffa med bøter.

143. I lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke skal § 7 tredje ledd første punktum lyde:

Dersom det blir utferdiget siktelse eller reist tiltale mot et menighetsrådsmedlem for et straffbart forhold, som nevnt i straffeloven kapittel 19, 27, 28 og 30 og forholdet ifølge siktelsen eller tiltalen knytter seg til utøving av verv eller tjeneste for menighetsråd eller kirkelig fellelsråd, kan menighetsrådet vedta å suspendere vedkommende fra vervet inntil saken er rettskraftig avgjort.

144. I lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet gjøres følgende endring:

§ 10-17 tredje punktum oppheves. Nåværende fjerde punktum blir tredje punktum.

145. I lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger skal § 24 første punktum lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i § 4, § 6 og § 7 eller forskrifter gitt med hjemmel i *disse, straffes* med bøter eller med fengsel i inntil tre måneder, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

146. I lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikrings-selskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 5-1 annet ledd oppheves.

147. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 13-12 første ledd bokstav e skal lyde:

- e) medlemmer som utfører samfunnsstraff etter straffeloven § 48,

§ 24-3 fjerde ledd skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som unnlater å medvirke til kontrollundersøkelse etter § 24-4.

148. I lov 6. juni 1997 nr. 32 om innførsle- og utførselregulering gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd innledningen og nr. 1 skal lyde:

Har *nokon*

1. *ført* inn eller ut, eller freista føre inn eller ut varer, medreikna levande planter og dyr, i strid med denne lova eller føresegner gjevne med heimel i lova, eller

§ 4 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir annet ledd og skal lyde:

Har nokon av aktløyse *gjort slike* brot som nemnt i første leden, vert han straffa med bot eller fengsel i opp til 3 månader.

§ 4 fjerde ledd oppheves.

149. I lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten gjøres følgende endringer:

§ 36 tredje ledd skal lyde:

Uaktsom overtredelse av første ledd bokstav a til c er også straffbar.

§ 36 femte ledd første punktum oppheves.

150. I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 19-1 første ledd annet punktum oppheves.

§ 19-1 tredje ledd første punktum oppheves.

§ 19-2 første ledd tredje punktum oppheves.

§ 19-2 annet ledd første punktum oppheves.

151. I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 19-1 første ledd annet punktum oppheves.

§ 19-1 tredje ledd første punktum oppheves.

§ 19-2 første ledd tredje punktum oppheves.

§ 19-2 annet ledd første punktum oppheves.

152. I lov 13. juni 1997 nr. 47 om gjennomføring av europarådsavtale 31. januar 1995 om ulovlig håndtering av og handel med narkotika og psykotrope stoffer til sjøs gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

§ 4 *Jurisdiksjon*

Norsk straffelov får anvendelse på handlinger som nevnt i europarådsavtalen art. 1 bokstav c, begått ombord på et fartøy som har nasjonaliteten til en annen av partene i europarådsavtalen eller på et statsløst fartøy, dersom handlingen hører til dem som omfattes av straffeloven §§ 231, 232, § 332 om heleri i den grad utbyttet har tilknytning til narkotikavirksomhet, eller lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. § 31, jf. § 22-24.

§ 7 oppheves.

153. I lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier skal § 16 lyde:

§ 16 *Straff*

Med bøter eller med fengsel inntil to år straffes den som

- a) forsettlig eller uaktsomt overtrer vedtak etter § 9,
- b) unnlater å etterkomme pålegg om å gi opplysninger etter § 13, eller
- c) gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til Medietilsynet eller Klagenemnda for eierskap i media.

154. I lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 18 første ledd skal lyde:

Kommunen kan straks sette en serveringsbevilling ut av kraft inntil videre dersom dette er nødvendig for å avverge eller stanse lovbrudd, og det er skjellig grunn til å tro at bevillingen vil bli kalt tilbake etter § 19, eller at bevillingshaveren vil bli fradømt retten til å drive serveringsstedet etter straffeloven § 56 første ledd bokstav b.

§ 21 annet ledd oppheves.

155. I lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer skal § 5 annet ledd lyde:

Overtredelse av taushetsplikt etter denne bestemmelsen kan straffes etter straffeloven § 209.

156. I lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass skal § 5 annet ledd bokstav b lyde:

- b) innskrenkninger pålagt i henhold til straffeloven §§ 34, 39, 45, 46, 48, 52 og 62 (jf. lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern § 5-3), straffegjennomføringsloven § 43 eller straffeprosessloven § 69 tredje ledd.

157. I lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste gjøres følgende endringer:

Kapittel 5 overskriften skal lyde:

Kapittel 5. Objektsikkerhet mv.

Ny § 18 a skal lyde:

§ 18 a *Adgang til steder og områder*

Kongen kan av forsvarshensyn forby uvedkommende adgang til

- a) forsvarsbygg og -anlegg hvor gjenstander av interesse for rikets forsvar fremstilles, istandsettes eller oppbevares,
- b) bestemt angivne områder, og
- c) å overvære militære øvelser eller forsøk.

§ 31 første ledd annet punktum oppheves.

§ 31 nytt fjerde ledd skal lyde:

Den som overtrer forbud med hjemmel i § 18 a straffes med bot eller fengsel inntil 1 år, hvis ikke forholdet går inn under en strengere straffebestemmelse.

§ 31 nytt femte ledd skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte.

158. I lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter gjøres følgende endringer:

§ 37 skal lyde:

§ 37 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av kapitlet her, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år.

Medvirkning straffes ikke.

§ 40 a skal lyde:

§ 40 a Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i § 40 tredje eller fjerde ledd eller bestemmelser i forskrift fastslått med hjemmel i § 40 tredje eller fjerde ledd, straffes med bøter.

§ 41 a nytt femte ledd skal lyde:

Når Statens innkrevingssentral er pålagt å inn-drive tvangsmulkt som nevnt i annet ledd, kan den inn-drive det ved trekk i lønn og andre lignende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2-7. Innkrevingssentralen kan også inn-drive tvangsmulkt ved å stifte utleggspant for kravet dersom panteretten får rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til en tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på innkrevingssentralens kontor etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-9 første ledd.

Nåværende femte og sjette ledd blir sjette og syvende ledd.

§ 42 første ledd første punktum skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om at bøteleggelse på stedet eller i ettertid for båttrafikklovbrudd av nærmere angitt art kan skje ved forenklet forelegg etter faste bøtesatser.

§ 42 femte ledd skal lyde:

Departementet gir nærmere regler om bruk av forenklet forelegg og fastsetter bøtesatser og subsidiær fengselsstraff for de forskjellige lovbrudd som ordningen skal omfatte.

159. I lov 17. juli 1998 nr. 54 om gjennomføring av Konvensjonen om forbud mot bruk, lagring, produksjon og overføring av antipersonellminer og om ødeleggelse av slike miner gjøres følgende endring:

§ 5 første ledd tredje punktum oppheves.

160. I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. skal § 8-5 lyde:

§ 8-5 Straff

Den som *betydelig* overtrer bestemmelser om bokføring eller regnskap, straffes etter straffeloven §§ 392-394.

161. I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa gjøres følgende endring:

§ 9a-7 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir annet ledd.

162. I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

§ 9-3 tredje og fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir tredje ledd.

163. I lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst gjøres følgende endringer:

§ 31 femte ledd oppheves.

§ 31 a annet ledd annet punktum skal lyde:

Bestemmelsene i straffeloven § 74 gjelder tilsvarende.

164. I lov 4. juni 1999 nr. 37 om endringer i rettergangslovene m.m. (kildevern og offentlighet i rettspleien) gjøres følgende endringer:

Ny § 131 i domstoloven og endringene i denne lovs §§ 131 a og 198 tredje ledd oppheves.

165. I lov 18. juni 1999 nr. 40 om gjennomføring av Traktat om totalforbud mot kjernefysiske prøvesprengingar gjøres følgende endringer:

§ 5 første punktum skal lyde:

Den *som bryt* denne lova eller føresegner eller påbod som er gjeve med heimel i lova, vert straffa med bøter eller fengsel i opptil fem år.

§ 5 tredje punktum oppheves.

166. I lov 25. juni 1999 nr. 43 om særlige tiltak mot Den føderale republikken Jugoslavia skal § 7 første til fjerde ledd lyde:

Den *som overtrer bestemmelser* gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil tre år, eller begge deler.

Den *som uaktsomt overtrer bestemmelser* som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder, eller begge deler.

Straff etter bestemmelser gitt i medhold av denne lov vedrørende befordring kommer ikke til anvendelse på skipsfører, offiserer eller mannskap med mindre de har *tatt beslutning* om befordring som nevnt i slike bestemmelser.

Straffeloven § 8 kommer ikke til anvendelse.

167. I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag gjøres følgende endringer:

§ 91 første ledd skal lyde:

(1) Den *som overtrer* § 14, § 55 annet ledd eller § 46, straffes med bøter eller under særlig skjerpende omstendigheter med fengsel inntil tre måneder. På samme måte straffes den *som unnlater* å gi opplysninger som nevnt i §§ 15, 46 a, 59, 81 og 86, eller i bestemmelser gitt i medhold av disse paragrafene.

§ 91 tredje ledd oppheves.

168. I lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern gjøres følgende endringer:

§ 4A-11 tredje ledd skal lyde:

Etter anmodning fra regional sikkerhetsavdeling, skal politiet gi opplysninger om personen er siktet, tiltalt eller ilagt straff *for lovbrudd med en strafferamme på fengsel i mer enn ett år*, med mindre dette kan skade arbeidet med kriminalitetsbekjempelse.

§ 4A-11 femte ledd skal lyde:

Personer som etter politiets opplysninger er siktet, tiltalt eller ilagt straff *for lovbrudd med en strafferamme på fengsel i mer enn ett år*, skal nektes adgang, med mindre anmerkningen gjelder forhold som åpenbart ikke har noen relevans for sikkerhetsvurderingen.

§ 5-1 skal lyde:

§ 5-1 *Forholdet til de øvrige bestemmelsene i loven her*

Ved dom på overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 gjelder bestemmelsene i loven her så langt de passer, med unntak av §§ 3-1 til 3-4 og §§ 3-7 til 3-9.

Straffeloven § 65 gir regler om opphør av reaksjonen.

§ 5-6 første ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Overføring kan bare skje når den domfeltes sinnstilstand ikke lenger er som beskrevet i straffeloven § 20 første ledd bokstav b og d. Vilkåret om gjentakelsesfare i straffeloven § 62 *annet og tredje ledd* må fortsatt være oppfylt.

§ 5-6 tredje ledd skal lyde:

Finner retten at vilkåret om gjentakelsesfare i straffeloven § 62 *annet og tredje ledd* ikke er oppfylt, skal reaksjonen opphøre, jf. straffeloven § 65.

§ 5-6a første ledd skal lyde:

Uten hinder av lovbestemt taushetsplikt skal den faglig ansvarlige gi påtalemyndigheten og retten de opplysninger som er nødvendige for å vurdere om tvungent psykisk helsevern skal opprettholdes, jf. straffeloven § 65, og om besøksforbud bør nedlegges, jf. straffeprosessloven § 222a.

§ 5-7 skal lyde:

§ 5-7 *Opphør av reaksjonen og prøveløslatelse der domfelte er overført til anstalt under kriminalomsorgen*

Er den domfelte overført til anstalt under kriminalomsorgen i medhold av § 5-6, gjelder reglene i straffeloven § 65 om opphør av reaksjonen så langt de passer. I stedet for opphør kan retten i slike tilfeller beslutte prøveløslatelse etter reglene i straffeloven §§ 44 og 45.

§ 5-8 første ledd skal lyde:

Dersom den domfeltes sinnstilstand etter overføring til kriminalomsorgen igjen blir som beskrevet i straffeloven § 20 første ledd bokstav b og d, skal den domfelte tilbakeføres til tvungent psykisk helsevern.

169. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. skal § 67 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser i loven eller i medhold av den, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

170. I lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v. gjøres følgende endringer:

§ 6-3 første ledd siste punktum og annet ledd første punktum oppheves.

171. I lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting skal § 5 lyde:

§ 5 *Straff*

Den som forsettlig eller aktlaust bryt foresegner gitt i eller i medhold av denne lova, vert straffa med bøter eller under skjerpande forhold med fengsel i inntil tre månader.

172. I lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning m.v. gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd annet og tredje punktum oppheves.

173. I lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger gjøres følgende endring:

§ 48 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd.

174. I lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling skal § 23 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller pålegg gitt i eller i medhold av denne loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.

175. I lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek skal § 9-5 lyde:

§ 9-5 *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer §§ 1-4, 1-5, 2-10, 3-7, 5-5, 6-5 annet punktum, 6-9, 6-11, 6-12, 7-2 første ledd og 8-2, straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder.

176. I lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap gjøres følgende endring:

§ 6-5 annet punktum oppheves.

177. I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann gjøres følgende endringer:

§ 63 annet ledd skal lyde:

På samme måte straffes den som overtrer bestemmelsen i § 44 annet ledd annet punktum.

§ 63 fjerde ledd oppheves.

178. I lov 5. januar 2001 nr. 1 om vaktvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd skal lyde:

Den som utfører vaktjeneste, har ingen adgang til bruk av fysisk makt utover den enhver har adgang til, jf. straffeloven § 18 og straffeprosessloven § 176 første ledd, jf. § 170 a.

§ 20 skal lyde:

§ 20 *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.

179. I lov 20. april 2001 nr. 13 om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd siste punktum skal lyde:

Voldsoffererstatning ytes selv om gjerningspersonen ikke kan straffes fordi vedkommende var

utilregnelig som nevnt i straffeloven § 20 første ledd, eller det foreligger overskridelse av nødvendighet som *kan føre til straffritak* etter straffeloven § 81 bokstav b nr. 2.

§ 6 annet punktum skal lyde:

Ved krenking eller mislig adferd som nevnt i straffeloven §§ 299, 302 og 304 skal det ved utmålingen av oppreisningen særlig legges vekt på handlingens art, hvor lang tid forholdet har pågått, om handlingen er misbruk av slektskapsforhold, omsorgsforhold, avhengighetsforhold eller tillitsforhold, og om handlingen er begått på en særlig smertefull eller krenkende måte.

180. I lov 27. april 2001 nr. 14 om iverksetjing av internasjonale, ikke-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensing av økonomisk eller annen samkvem med tredjestatar eller rørsler skal § 3 lyde:

Den som bryt *føresegner* som er gjevne i medhald av denne lova, kan straffast med bøter eller fengsel inntil tre år, eller begge delar. Den som aktlaust bryt *føresegner* som nemnt i første ledd, kan straffast med bøter eller fengsel i seks måneder, eller begge delar.

§ 8 i straffelova gjeld ikkje.

181. I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endringer:

I § 7 skal bokstav f og i lyde:

- f) Beslutning om å fremme sak for retten etter § 44 annet ledd, § 58 annet ledd eller straffeloven § 39 første og annet ledd kan ikke påklages. Det samme gjelder beslutning om innsettelse i fengsel etter § 11.
- i) Taushetsplikt er ikke til hinder for at kriminalomsorgen gir opplysninger som nevnt i § 16 syvende ledd, § 20 annet ledd, § 36 tredje ledd, § 40 siste ledd, § 42 sjette og syvende ledd og straffeloven § 45 sjette ledd, til den fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte.

§ 7 b skal lyde:

§ 7 b *Varsel til fornærmede eller dennes etterlatte*

For regler om varslings til fornærmede eller dennes etterlatte om kriminalomsorgens avgjørelser, se § 16 syvende ledd, § 20 annet ledd, § 36 tredje ledd, § 40 siste ledd, § 42 sjette og syvende ledd og straffeloven § 45 sjette ledd.

§ 10 fjerde ledd skal lyde:

Subsidiær fengselsstraff fastsatt etter straffeloven § 55, kan gjennomføres som bøteteneste etter § 16 a.

§ 16 a annet ledd annet punktum oppheves.

§ 24 tredje ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte. Medvirkning straffes ikke.

§ 26 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Hvis pengene eller gjenstandene ikke blir beslaglagt etter straffeprosessloven kapittel 16, inndratt etter straffeloven § 67, eller holdt tilbake på annet grunnlag, skal de senest leveres tilbake ved løslatelse eller når en besøkende forlater fengslet.

§ 40 syvende ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt unnlater å etterkomme pålegg som nevnt i straffeprosessloven § 461 første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

§ 40 åttende ledd oppheves. Nåværende niende ledd blir åttende ledd.

§ 44 annet ledd første og annet punktum skal lyde:

Hvis den prøveløslatte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter vilkår, kan regionalt nivå bringe saken inn for tingretten med begjæring om gjeninnsettelse i fengsel for hel eller delvis fullbyrding av reststraffen. Bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a gis tilsvarende anvendelse på saker om gjeninnsettelse for fullbyrdelse av reststraff etter prøveløslatelse.

§ 45 skal lyde:

§ 45 *Ny straffbar handling begått i prøvetiden*

Begår den prøveløslatte en ny straffbar handling i prøvetiden, gjelder bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b tilsvarende. Det er likevel tilstrekkelig om tiltale blir reist eller saken blir begjært pådømt innen 6 måneder etter at prøvetiden gikk ut.

Dersom den prøveløslatte er siktet for en straffbar handling som kan føre til gjeninnset-

telse for fullbyrdelse av reststraffen etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b, kan gjennomføringen av straffen avbrytes.

§ 53 første ledd skal lyde:

De idømte timene samfunnsstraff etter straffeloven § 49 første ledd bokstav a skal gå ut på

- a) samfunnsnyttig tjeneste,
- b) program, eller
- c) andre tiltak som er egnet til å motvirke ny kriminalitet.

§ 54 første ledd bokstav d skal lyde:

- d) overholde vilkårene som domstolen har fastsatt etter straffeloven § 50, og

§ 54 tredje ledd skal lyde:

Den domfelte skal ikke begå en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

§ 56 første ledd første punktum skal lyde:

Hvis retten har satt vilkår etter straffeloven § 50 eller kriminalomsorgen etter § 55 eller § 58 første ledd har forbudt den domfelte å bruke berusende eller bedøvende midler, skal kriminalomsorgen undersøke om vilkåret eller forbudet blir overholdt.

§ 58 annet ledd første punktum skal lyde:

Hvis den domfelte etter at kriminalomsorgen har holdt innskerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter første ledd bokstav a til d, bør regionalt nivå bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 59 skal lyde:

§ 59 *Ny straffbar handling*

Begår den domfelte en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden, kan påtalemyndigheten bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 første ledd bokstav b.

Dersom den domfelte er siktet for en straffbar handling som kan føre til fullbyrding av den subsidiære fengselsstraffen etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b, kan gjennomføringen av straffen avbrytes. Når påtalemyndigheten beslutter å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunkt begjæringen er oversendt retten.

182. I lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. gjøres følgende endringer:

§ 8 tredje ledd første punktum skal lyde:

Den som *unnlater* å oppfylle plikten til å melde fra eller plikten til å betale tilskudd til Norsk Pasientskadeerstatning, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

§ 8 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 8 a tredje ledd skal lyde:

Den som *unnlater* å oppfylle forsikringsplikt fastsatt i medhold av første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder. *Medvirkning straffes ikke.*

183. I lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser gjøres følgende endringer:

§ 58 første ledd annet punktum og tredje ledd første punktum oppheves.

184. I lov 15. juni 2001 nr. 65 om gjennomføring i norsk rett av Den internasjonale straffedomstols vedtekter 17. juli 1998 (Roma-vedtektene) gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd skal lyde:

For straffansvar for falsk forklaring for Domstolen gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

§ 12 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir annet ledd.

§ 13 skal lyde:

§ 13 *Strafforfølgning her i riket*

Straffeprosessloven § 65 nr. 5 gjelder ikke for strafforfølgning her i riket av handlinger som omfattes av Domstolens myndighetsområde.

185. I lov 15. juni 2001 nr. 73 om organisert kampaktivitet som tillater knockout gjøres følgende endringer:

§ 2 innledningen skal lyde:

Med bøter eller fengsel i inntil tre måneder straffes den som uten å ha innhentet *godkjenning*:

§ 2 nr. 2 skal lyde:

2. inngår *avtale om* kampaktivitet som nevnt i § 1 første ledd, eller

186. I lov **15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell** gjøres følgende endring:

§ 37 annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir annet punktum.

187. I lov **15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard** skal § 99 annet ledd lyde:

Den offentlige påtalemyndighet skal påtale overtredelse av denne bestemmelsen, jf. straffeprosessloven § 62 a.

188. I lov **15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur** gjøres følgende endring:

§ 21 annet ledd oppheves.

189. I lov **14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver** skal § 42 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne loven, sentrale eller lokale forskrifter eller enkeltvedtak fastsatt i medhold av denne loven, straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder.

190. I lov **21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy** skal § 41 første punktum lyde:

Om nokon med vilje eller aktløyse bryt denne lova, forskrifter eller vilkår som er fastsette med heimel i lova, vert han straffa med bot.

191. I lov **5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter** skal § 10-4 lyde:

§ 10-4 *Straff*

Tillitsvalgte, ansatte og revisor i foretak som driver verdipapirregister og som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i denne lov eller i forskrifter gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter og under særlig skjerpende omstendigheter med fengsel inntil tre måneder, hvis handlingen ikke går under noen strengere straffebestemmelse. På samme måte straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer § 8-4 om taushetsplikt eller vilkår etter § 8-3 annet ledd, eller forskrifter gitt med hjemmel i §§ 8-3 eller 8-4.

192. I lov **21. februar 2003 nr. 12 om behandlingsbiobanker** gjøres følgende endring:

§ 18 annet ledd annet punktum oppheves.

193. I lov **14. mars 2003 nr. 15 om beskyttelse av design** gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. uten tillatelse inneholder et våpen eller annet tegn som er omfattet av straffeloven § 165 bokstav b og § 166, et statsflagg eller et offentlig kontroll- eller garantimerke for produkter av samme eller liknende slag som produktene designen gjelder, eller noe som er egnet til å oppfattes som et slikt tegn, flagg eller merke.

§ 44 skal lyde:

§ 44 *Straff*

Den som begår designinnngrep, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år.

Dersom det foreligger særlig skjerpende omstendigheter, er straffen bøter eller fengsel inntil tre år. Ved vurderingen av om særlig skjerpende omstendigheter foreligger, skal det særlig legges vekt på den skade som er påført rettighetshaveren, herunder skade på rettighetshaverens kommersielle omdømme, den vinning som inngriperen har oppnådd, og omfanget av inngrepet for øvrig.

For overtredelse av denne bestemmelsen kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale, jf. straffeprosessloven § 62 a.

§ 45 annet ledd oppheves.

194. I lov **6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag** skal § 12-1 annet ledd lyde:

(2) Brot på teieplikta kan straffast med bøter. Medverknad blir ikkje straffa.

195. I lov **6. juni 2003 nr. 39 om burettslag** skal § 13-1 annet ledd lyde:

(2) Brot på teieplikta kan straffast med bøter. Medverknad blir ikkje straffa.

196. I lov **27. juni 2003 nr. 58 om særlige tiltak mot Republikken Zimbabwe** skal § 3 lyde:

Ved overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av denne lov gjelder §§ 2 og 3 i lov 7. juni 1968 nr. 4 til gjennomføring av bindende vedtak av De forente nasjoners sikkerhetsråd tilsvarende.

197. I lov 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom mv. gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt *overtrer bestemmelser* i loven eller i medhold av den, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

§ 9 annet ledd annet punktum oppheves.

198. I lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold gjøres følgende endringer:

§ 2 bokstav d skal lyde:

d) vesentlig skade på person: skader som anses som *kroppsskade* etter straffeloven § 273.

§ 22 tredje ledd skal lyde:

En person som dømmes til straff av fengsel for *et lovbrudd* som innbefatter bruk av vold eller truende atferd, kan ved dommen forbys å ha med hunder å gjøre. Forbud skal bli satt dersom en hund er brukt til *lovbruddet*.

§ 28 første ledd annet punktum oppheves.

§ 28 annet ledd annet og fjerde punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir annet punktum.

§ 28 tredje ledd siste punktum skal lyde:

På samme måte *straffes forsøk*.

199. I lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon gjøres følgende endring:

§ 12-4 tredje ledd oppheves.

200. I lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsejnsloven) mv. gjøres følgende endringer:

§ 20 annet ledd første punktum skal lyde:

Overtredelse av forbudet i første ledd straffes med bøter.

§ 20 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

201. I lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 4-6 skal lyde:

§ 4-6 *Farskapstesting på fosterstadiet*

Fosterdiagnostikk med sikte på å fastsette farskap og farskapstesting på fosterstadiet er forbudt. Dette gjelder ikke når svangerskapet kan være et resultat av omstendigheter som omtalt i straffeloven §§ 291, 295, 296, 299 bokstav a, 302, 312, 313 og 314 bokstav a.

§ 7-5 første ledd skal lyde:

Den som *overtrer* loven eller bestemmelser gitt i medhold av loven straffes med bøter eller fengsel i inntil tre *måneder*.

202. I lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. gjøres følgende endring:

§ 28 første ledd annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir annet punktum.

203. I lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger gjøres følgende endringer:

§ 32 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd og skal lyde:

Foretak straffes ikke etter denne paragrafen eller etter straffeloven § 27 for overtredelse av loven her.

204. I lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring skal § 15 lyde:

§ 15 *Straff*

Den som *betydelig* overtrer *bestemmelser om bokføring eller regnskap*, straffes etter straffeloven §§ 392 til 394.

205. I lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester gjøres følgende endring:

§ 30 annet ledd oppheves.

206. I lov 17. desember 2004 nr. 99 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser skal § 21 nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

207. I lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. gjøres følgende endring:

§ 33 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir fjerde ledd.

208. I lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk skal § 22 første og annet ledd lyde:

Den som forsettlig eller aktlaust *bryt føresegnene* i §§ 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14 eller 15, forskrifter gitt med heimel i disse paragrafane eller vedtak i medhald av desse føresegnene eller forskriftene, blir straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år.

Den som forsettlig eller aktlaust *bryt forskrifter* gitt med heimel i §§ 4 tredje ledd eller 17 eller vedtak i medhald av desse forskriftene, blir straffa på same måte.

209. I lov 3. juni 2005 nr. 34 om varslingsrapportering og undersøkelse av jernbaneulykker og jernbanehendelser m.m. skal § 27 lyde:

§ 27 *Straff*

Den som uaktsomt eller forsettlig overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 6, 7, 8, 12 første ledd, 14, 17, 23, 25 og 26 i loven, straffes med bøter dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebestemmelse.

210. I lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal § 13 første ledd første punktum lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt unnlater å etterkomme pålegg gitt med hjemmel i §§ 4 eller 7, straffes med bøter.

211. I lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling gjøres følgende endring:

§ 9-5 tredje ledd oppheves.

212. I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. skal § 16-1 første ledd lyde:

Tillits- eller tjenestemenn i institusjoner som er underlagt denne lov og som forsettlig eller uaktsomt overtrer loven eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven eller som overtrer ellers gjeldende regelverk for *virksomheten*, straffes med bøter, eller under særlig skjerpende omstendigheter med fengsel inntil 1 år, dersom

forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

213. I lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap skal § 33 lyde:

§ 33 *Straff*

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt gir vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i en sak etter loven *her*, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder eller begge *deler*.

214. I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. gjøres følgende endringer:

§ 19-3 skal lyde:

§ 19-3 *Ansvar for foretak*

Straffansvar for foretak er regulert i straffeloven §§ 27 og 28.

§ 19-4 nytt annet punktum skal lyde:
Medvirkning straffes ikke.

§ 19-5 skal lyde:

§ 19-5 *Offentlig tjenestemann*

Enhver som er knyttet til Arbeidstilsynet er i forhold til *straffeloven* å regne som offentlig tjenestemann.

§ 19-7 oppheves.

215. I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjøres følgende endringer:

§ 18-1 første ledd skal lyde:

(1) Den som er pliktig til å foreta forskuddstrekk etter kapittel 5, og som *unnlater* å foreta eller sørge for at det blir foretatt beregning og trekk, herunder separering etter § 5-12, straffes med *bot* eller fengsel inntil 2 år. *Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes grovt uaktsom overtredelse av første punktum.*

§ 18-1 tredje ledd oppheves.

§ 18-2 skal lyde:

§ 18-2 *Straff ved brudd på opplysningsplikten mv.*

(1) Den som *bevirker* eller søker å bevirke at innkrevingen av skatte- og avgiftskrav blir hindret eller vesentlig vanskeliggjort, ved å unnlate å gi opplysninger eller ved å gi uriktige opplysninger til fastsettings- eller innkreivingsmyndighetene, straffes med *bot eller fengsel inntil 2 år*.

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes grovt uaktsom overtrødelse av første punktum.

(2) Den som på annen måte enn nevnt i § 18-1 eller denne paragrafs første ledd *gir uriktige opplysninger til fastsettings- eller innkrevingsmyndighetene straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes grovt uaktsom overtrødelse av første punktum.*

(3) *Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som unnlater å medvirke til kontrollundersøkelse etter §§ 5-13 og 5-14.*

§ 18-3 oppheves.

216. I lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur gjøres følgende endring:

§ 31 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd.

217. I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke skal § 17 første ledd nytt annet punktum lyde:
Medvirkning straffes ikke.

218. I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister gjøres følgende endringer:

§ 6-8 femte ledd skal lyde:

(5) Parter og vitner avgir ikke forsikring, men skal oppfordres til å forklare seg sannferdig og gjøres kjent med ansvaret ved *uriktig* forklaring.

§ 24-8 annet ledd annet punktum skal lyde:
Er det fare for at vitnet eller noen som vitnet står i et slikt forhold til som nevnt i § 22-8, kan bli utsatt for *et lovbrudd* som krenker liv, helse eller frihet, eller vesentlig velferdstap av annen art, kan rettens leder beslutte at opplysning om bopelen eller arbeidsstedet bare skal opplyses skriftlig til retten.

§ 24-8 fjerde ledd første punktum skal lyde:

F r forklaring gis, skal retten formane vitnet til å forklare seg sannferdig og fullstendig og gjøre klart for vitnet det ansvar som følger med *uriktig* forklaring og forsikring.

§ 31-3 første ledd bokstav c skal lyde:

c) hvis et vitne med skjellig grunn mistenkes for *uriktig* forklaring,

219. I lov 17. juni 2005 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene gjøres følgende endringer:

§ 24 sjette ledd skal lyde:

(6) Revisorloven § 6-1 om taushetsplikt er ikke til hinder for at Partirevisjonsutvalget legger fram opplysninger av betydning for etterlevelsen av denne loven eller *straffeloven §§ 387 til 389*, for Partilovnemnda.

220. I lov 21. desember 2005 nr. 126 om kosmetikk og kroppspleieprodukt m.m. gjøres følgende endring:

§ 21 annet punktum oppheves.

221. I lov 16. februar 2007 nr. 9 om skips-sikkerhet gjøres følgende endringer:

§ 55 annet og tredje ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr til en skipsfører som, i strid med sine plikter etter §§ 19, 29 og 37, forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 12, § 14, § 15 annet ledd, § 16, § 22, § 24 eller §§ 32 til 35.

Tilsynsmyndigheten kan dessuten ilegge overtredelsesgebyr til andre som har sitt arbeid om bord som, i strid med sine plikter etter bestemmelser gitt i eller i medhold av § 20 første ledd bokstav c, d og e samt § 38, forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 14, § 15 annet ledd, § 16 eller § 33.

§ 59 bokstav e skal lyde:

e) vesentlig overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 16, jf. § 6 med krav om å påse og sørge for at de som har sitt arbeid om bord har de nødvendige kvalifikasjoner og sertifikater.

§ 68 skal lyde:

§ 68 *Straffansvar for den som ikke er offentlig tjenestemann*

Benyttes under utøvelsen av tilsynet personer som ikke er offentlige tjenestemenn, gjelder for disse samme strafferettslige ansvar som for offentlige tjenestemenn i henhold til *straffeloven*.

§ 70 første ledd skal lyde:

F r å sikre betaling av bot etter dette kapitlet eller foretaksstraff etter straffeloven § 27 som rederiet, skipsf rerens eller andre som har sitt

arbeid om bord er eller antas å ville bli ilagt, kan retten etter begjæring fra påtalemyndigheten beslutte å forby skipet å forlate havn, pålegge det å gå til havn eller fastsette andre nødvendige tiltak, inntil boten eller foretaksstraffen er betalt eller det er stilt tilstrekkelig sikkerhet for beløpet.

222. I lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift gjøres følgende endringer:

§ 35 annet ledd skal lyde:

Ommerking straffes etter reglene i straffeloven kapittel 27.

§ 80 annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir annet punktum og skal lyde: Også uaktsom *overtredelse* er straffbar.

223. I lov 29. juni 2007 nr. 73 om eien-
domsmegling gjøres følgende endring:

§ 8-9 tredje punktum oppheves.

224. I lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte
markeder gjøres følgende endring:

§ 48 fjerde ledd oppheves.

225. I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdi-
papirhandel gjøres følgende endringer:

§ 17-2 sjette ledd skal lyde:

(6) Dersom overtredelsen behandles av påtalemyndigheten eller retten etter lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker, skal eventuelt krav om vinningsavståelse tas med som inndragningskrav etter straffeloven § 67.

§ 17-3 fjerde og femte ledd oppheves.

§ 17-4 første ledd tredje punktum skal lyde:

Det samme gjelder forsøkshandlinger, jf. straffeloven § 16.

226. I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll
og vareførsel gjøres følgende endringer:

§ 14-4 første og annet ledd skal lyde:

(1) Tjenestepersonell som utøver annen stats tollmyndighet innen kontrollområder på norsk område, etter overenskomst med vedkommende stat, skal anses som offentlig tjenestepersonell etter straffeloven §§ 155, 156, 160 og 162. Straffeloven §§ 155, 156, 160 og 162 gjelder også for handlinger foretatt på annens stats ter-

ritorium, overfor tjenestepersonell som utfører norsk tolltjeneste etter overenskomst med annen stat.

(2) Norsk tjenestepersonell som utfører annen stats tolltjeneste etter overenskomst om tollsamarbeid med annen stat, skal under slik tjeneste anses som offentlig tjenestepersonell etter straffeloven §§ 171 til 174 og etter lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.

§ 16-1 tredje og fjerde ledd oppheves.

227. I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlending-
gers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 40 sjette ledd første punktum skal lyde:

Oppholdstillatelse til særkullsbarn som nevnt i femte ledd skal som hovedregel nektes dersom referansepersonen (forelderens ektefelle) i løpet av de siste 10 årene er domfelt for overtredelse av straffelovens bestemmelser om *seksuallovbrudd* og den straffbare handlingen var begått mot et barn under 18 år, med mindre særlige grunner tilsier at oppholdstillatelse likevel bør gis.

§ 66 første ledd bokstav e skal lyde:

e) når utlendingen har overtrådt straffeloven *kapittel 18*, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått *et slikt lovbrudd*.

§ 67 første ledd bokstav c og d skal lyde:

c) når utlendingen har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for brudd på *straffeloven §§ 168, 189 annet ledd, 271 første ledd*, eller
d) når utlendingen har overtrådt straffeloven *kapittel 18*, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått *et slikt lovbrudd*.

§ 68 første ledd bokstav c skal lyde:

c) når utlendingen har overtrådt straffeloven *kapittel 18*, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått *et slikt lovbrudd*.

§ 77 femte ledd siste punktum skal lyde:

Overtredelse straffes etter straffeloven § 209.

§ 108 tredje ledd bokstav c og d skal lyde:

c) *ved* falske forespeilinger eller liknende utilbørlig atferd forleder en utlending til å reise inn i riket med sikte på å bosette seg her,

- d) *overlater* til en annen pass, reisebevis for flyktninger, annet reisedokument eller liknende dokument som kan bli brukt som reisedokument, standardisert oppholdskort eller liknende kort, når vedkommende vet eller bør forstå at det kan bli brukt av en utlending til å reise inn i riket eller til en annen stat,

§ 108 fjerde ledd bokstav a og b skal lyde:

- a) *hjelper* en utlending til ulovlig opphold i riket eller i et annet land som deltar i Schengensamarbeidet, eller
- b) *hjelper* en utlending til ulovlig å reise inn i riket eller til et annet land. Dette gjelder likevel ikke dersom hensikten er å hjelpe en utlending som omfattes av lovens § 28 til å reise inn i første trygge land.

§ 108 sjette ledd innledningen skal lyde:

Den som yter humanitær bistand til utlending som oppholder seg ulovlig i riket, skal ikke kunne straffes for medvirkning til ulovlig opphold med mindre

§ 108 syvende og niende ledd oppheves. Nåværende åttende ledd blir syvende ledd.

§ 122 tredje ledd skal lyde:

En utlending som har overtrådt straffeloven *kapittel 18*, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått *et slikt lovbrudd*, kan utvises uavhengig av bestemmelsene i annet ledd.

228. I lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressurser gjøres følgende endringer:

§ 64 femte ledd oppheves.

§ 65 annet ledd annet punktum skal lyde:

Føresegnene i *straffelova* § 74 gjeld tilsvarende.

229. I lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning skal § 54 første ledd lyde:

Med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt *overtrer bestemmelser* i loven eller bestemmelser gitt i medhold av den.

230. I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling gjøres følgende endring:

§ 32-9 annet ledd bokstav b annet punktum oppheves.

231. I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. gjøres følgende endringer:

§ 48 skal lyde:

§ 48 *Straff*

Den som vesentlig overtrer § 6 fjerde ledd jf. første ledd, forskrift gitt i medhold av § 6 femte ledd, § 11, § 13, § 15, § 20 annet ledd, § 26, § 27, § 28, § 29 eller § 30, straffes med bøter, fengsel inntil 6 måneder eller begge deler dersom ikke strengere straffebestemmelse kommer til *anvendelse*.

Uaktsom vesentlig overtredelse av § 7 eller § 8 jf. § 6 fjerde ledd jf. første ledd, § 11 første ledd, § 26 eller § 27 straffes med bøter, fengsel inntil 6 måneder eller begge deler dersom ikke strengere straffebestemmelse kommer til *anvendelse*.

Ved vurderingen av om en overtredelse er vesentlig, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang, virkninger og graden av skyld. Dersom personen eller foretaket tidligere er ilagt straff eller overtredelsesgebyr for overtredelse av denne lov eller forskrift i medhold av loven, kan straff etter første og annet ledd anvendes selv om overtredelsen ikke er vesentlig.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer vedtak som er gjort i medhold av denne lov, straffes med bøter, fengsel inntil 6 måneder eller begge deler dersom ikke strengere straffebestemmelse kommer til *anvendelse*.

Straff kommer ikke til anvendelse for overtredelse foretatt av en ekspeditør, betjent eller annen liknende underordnet når overtredelsen vesentlig har vært foranlediget av vedkommendes avhengige stilling til den næringsdrivende.

Straff kommer ikke til anvendelse ved overtredelse av § 28 når kunnskap om eller rådighet over bedriftshemmeligheten er oppnådd i et tjeneste- eller tillitsvervsforhold eller gjennom pliktstridig handling i et slikt forhold og mer enn 2 år er gått siden forholdet opphørte.

§ 48 a skal lyde:

§ 48 a *Straff og sivilrettslige sanksjoner ved ulovlig bruk av geografiske betegnelser*

Den som *bruker* en geografisk betegnelse i strid med §§ 25, 26 eller 31, *straffes* med bøter eller fengsel inntil ett år.

Dersom det foreligger særlig skjerpende omstendigheter, er straffen bøter eller fengsel inntil tre år. Ved vurderingen av om særlig skjerpende omstendigheter foreligger, skal det særlig legges vekt på den skade som er påført den forurettede, herunder skade på dennes kommersielle omdømme, den vinning som krenkeren har oppnådd, og omfanget av krenkelsen for øvrig.

For overtredelse av første og annet ledd kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale, jf. straffeprosessloven § 62 a.

Bestemmelsene om sanksjoner mot varemerkeinngrep i varemerkeloven kapittel 8, bortsett fra §§ 60, 61 og 61 a, gjelder tilsvarende ved bruk av geografiske betegnelser i strid med §§ 25, 26 eller 31.

§ 49 første ledd oppheves.

232. I lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd annet punktum skal lyde:

Kundekontroll og løpende oppfølging skal foretas på grunnlag av en vurdering av risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 131 til 136 a, der risikoen vurderes ut fra type kunde, kundeforhold, produkt eller transaksjon.

§ 6 første ledd nr. 3 skal lyde:

3. mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av straffbar handling eller forhold som rammes av straffeloven §§ 131 til 136 a, eller

§ 9 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1. Bekreftelse av identiteten til kunder og reelle rettighetshavere skal kunne foretas under etablering av kundeforhold, dersom etableringen av kundeforholdet er nødvendig for ikke å hindre den alminnelige forretningsdrift og det er liten risiko for transaksjoner med tilknytning til en straffbar handling eller forhold som rammes av straffeloven §§ 131 til 136 a.

§ 10 første ledd annet punktum skal lyde:

Et etablert kundeforhold skal avvikles hvis forsettelse av kundeforholdet medfører risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 131 til 136 a.

§ 15 første ledd skal lyde:

I situasjoner som etter sin art innebærer høy risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 131 til 136 a, skal rapporteringspliktige ut fra en risikovurdering anvende andre kontrolltiltak i tillegg til de tiltak som følger av §§ 5 til 14.

§ 15 fjerde ledd skal lyde:

Rapporteringspliktige skal vie særlig oppmerksomhet til produkter og transaksjoner som fremmer anonymitet, og om nødvendig iverksette tiltak for å forebygge transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 131 til 136 a.

§ 16 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. vurdere korrespondentinstitusjonens kontrolltiltak for forebyggelse og bekjempelse av handlinger som beskrevet i straffeloven §§ 332, 335, 337, 340 og 135.

§ 17 første ledd skal lyde:

Dersom rapporteringspliktige har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller forhold som rammes av straffeloven §§ 131 til 136 a, skal det foretas nærmere undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken.

§ 26 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. iverksette andre tiltak som er egnet til å motvirke risikoen for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som beskrevet i straffeloven §§ 131 til 136 a.

§ 28 første ledd skal lyde:

Med bøter straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt *overtrer denne* lovs §§ 5, 6, 7, 8, 15, 17, 18 eller 22, eller forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene.

§ 30 første ledd skal lyde:

Økokrim kan gi opplysninger som Økokrim mottar etter § 18, til andre offentlige myndigheter enn politiet som har oppgaver knyttet til forebygging av forhold som rammes av straffeloven §§ 131 til 136 a.

§ 33 skal lyde:

§ 33 *Personer eller foretak med tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak*

Departementet kan i forskrift fastsette særskilte regler om rapportering av transaksjoner med eller for personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot handlinger som beskrevet i straffeloven §§ 332, 335, 337, 340 og 135 eller mot finansiering som beskrevet i straffeloven § 136 a. Departementet kan videre i forskrift fastsette særskilte regler om forbud mot eller restriksjoner i rapporteringspliktiges adgang til å etablere kunde-forhold med eller foreta transaksjoner med eller for personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot handlinger som beskrevet i straffeloven §§ 332, 335, 337, 340 og 135 eller mot finansiering som beskrevet i straffeloven § 136 a.

233. I lov 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann gjøres følgende endring:

§ 62 fjerde ledd første punktum oppheves.

234. I lov 15. mai 2009 nr. 28 om gjennomføring av Konvensjonen om klaseammunisjon gjøres følgende endring:

§ 3 tredje punktum oppheves.

235. I lov 19. juni 2009 nr. 44 om kommunale krisesentertilbud skal § 5 første ledd annet punktum lyde:

Brot på teieplikta straffast etter straffeloven § 209.

236. I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift skal § 21-4 lyde:

§ 21-4 *Straff*

(1) Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes opplysningspliktig tredjepart etter kapittel 16 med for-

skrifter som gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til avgiftsmyndighetene.

(2) Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes grovt uaktsom overtredelse av første ledd.

(3) Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som unnlater å medvirke til kontrollundersøkelse etter § 16-6.

237. I lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd gjøres følgende endring:

§ 37 første ledd annet punktum oppheves.

238. I lov 18. desember 2009 nr. 131 om lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen skal § 44 første ledd annet punktum lyde:

Overtredelse straffes etter straffeloven § 209.

239. I lov 26. mars 2010 nr. 8 om beskyttelse av varemerker gjøres følgende endringer:

§ 15 første ledd bokstav c skal lyde:

c) uten tillatelse inneholder et våpen eller annet tegn som er omfattet av straffeloven § 165 bokstav b og § 166, et statsflagg, eller noe som er egnet til å oppfattes som slikt tegn eller flagg.

§ 61 skal lyde:

§ 61 *Straff*

Den som begår varemerkeinnngrep straffes med bøter eller fengsel i inntil ett år.

Dersom det foreligger særlig skjerpende omstendigheter, er straffen bøter eller fengsel inntil tre år. Ved vurderingen av om særlig skjerpende omstendigheter foreligger skal det særlig legges vekt på den skade som er påført rettighetshaveren, herunder skade på rettighetshaverens kommersielle omdømme, den vinning som inngriperen har oppnådd, og omfanget av inngrepet for øvrig.

For overtredelse av denne bestemmelsen kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale, jf. straffeprosessloven § 62 a. Ved inngrep i fellesmerke anses bare merkehaveren som fornærmet.

240. I lov 25. juni 2010 nr. 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret gjøres følgende endring:

§ 37 tredje ledd oppheves.

241. I lov 15. april 2011 nr. 11 om endringer i ekomloven og straffeprosessloven mv. (gjennomføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett) gjøres følgende endringer:

I romertall I endres følgende:

I § 210 b første ledd skal bokstav b og c lyde:

- b) som etter loven kan medføre straff av fengsel i 3 år eller mer og det er grunn til å tro at handlingen er utøvet som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, jf. straffeloven § 79 bokstav c, eller
- c) som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, 129, 198, 201, 202, 204, 205 bokstav a og b, 231, 234, 266, 306, 309, 311, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231, 340 jf. 231, eller 371 bokstav b, eller av utlendingsloven § 108 fjerde ledd.

I § 210 c første ledd skal bokstav b og c lyde:

- b) som etter loven kan medføre straff av fengsel i 3 år eller mer og det er grunn til å tro at handlingen er utøvet som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, jf. straffeloven § 79 bokstav c, eller
- c) som rammes av straffeloven §§ 121, 123, 125, 126, 127 jf. 123, 129, 198, 231, 234, 332 jf. 231, 335 jf. 231, 337 jf. 231, og 340 jf. 231, eller av utlendingsloven § 108 fjerde ledd.

I romertall II endres følgende:

I § 17 f nytt tredje ledd skal første punktum lyde:

Overtredelse av taushetsplikt etter denne bestemmelsen kan straffes etter straffeloven § 209.

242. I lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid gjøres følgende endring:

§ 18 første ledd annet punktum oppheves.

243. I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. gjøres følgende endring:

§ 12-1 første ledd annet punktum skal lyde:
Overtredelse straffes etter straffeloven § 209.

244. I lov 24. juni 2011 nr. 39 om elsertifikater gjøres følgende endring:

§ 27 annet ledd oppheves.

245. I lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 11-6 annet og tredje ledd oppheves.

246. I lov 16. desember 2011 nr. 65 om næringsberedskap gjøres følgende endringer:

§ 21 første ledd første punktum skal lyde:

Med bøter eller med fengsel inntil 1 år eller med begge deler straffes den *som overtrer* bestemmelser i eller gitt i medhold av §§ 6 til 9.

§ 21 annet ledd annet punktum skal lyde:

Den som grovt uaktsomt overtrer bestemmelse eller vedtak som nevnt i første ledd, straffes med bøter.

§ 21 tredje ledd skal lyde:

Forsøk på overtredelse er bare straffbar når overtredelsen, dersom den hadde blitt gjennomført, ville medført omstendigheter som nevnt i annet ledd *første* punktum.

§ 21 fjerde ledd skal lyde:

Deltakelse i iverksettelsen av særskilte tiltak etter denne lov regnes som offentlig tjeneste i forhold til reglene i straffeloven kapittel 19.

247. I lov 20. januar 2012 nr. 4 om pågriping og overlevering til og fra Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre gjøres følgende endringer:

§ 39 første ledd annet punktum skal lyde:

Det same gjeld andre ting og utbytte som kan inndragast etter straffeloven §§ 67 til 73, dersom den staten som har ferda ut arrestordren, krev det, og det ville vore høve til inndraging etter lovgivinga i den staten som har ferda ut arrestordren.

248. I lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister gjøres følgende endring:

§ 61 første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt bryter taushetsplikten etter § 23 eller § 54 andre ledd, straffes med bot etter straffeloven § 209.

249. I lov 21. juni 2013 nr. 60 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn gjøres følgende endringer:

§ 26 femte ledd skal lyde:

Dersom overtredelsen er ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, gjelder straffeloven §§ 79 bokstav c og 198.

250. I lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehandsomsetning av viltlevande marine ressurser gjøres følgende endringer:

§ 22 femte ledd oppheves.

§ 23 annet ledd annet punktum skal lyde:

Føresegnene i straffeloven § 74 gjeld tilsvarende.

251. I lov 21. juni 2013 nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip gjøres følgende endring:

§ 9-3 overskriften skal lyde:

§ 9-3 *Skipsførers plikter ved alvorlige straffbare handlinger om bord*

252. I lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond gjøres følgende endringer:

§ 11-1 annet og tredje ledd oppheves.

253. I lov 20. juni 2014 nr. 42 om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp gjøres følgende endring:

§ 30 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir fjerde ledd.

254. I lov 20. juni 2014 nr. 43 om helseregistre og behandling av helseopplysninger gjøres følgende endring:

§ 30 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir fjerde ledd.

255. I lov 20. juni 2014 nr. 49 om konfliktrådsbehandling gjøres følgende endringer:

§ 9 tredje ledd første punktum skal lyde:

Brudd på taushetsplikten etter første og annet ledd kan straffes etter straffeloven § 209.

§ 21 første ledd første punktum skal lyde:

I saker der mekling i konfliktrådet er satt som vilkår for påtaleunndatelse i medhold av straffeprosessloven § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 37 første ledd bokstav i, og møtet ikke gjennomføres, skal konfliktrådet straks oversende saken til påtalemyndigheten.

§ 21 tredje ledd første punktum skal lyde:

I saker der mekling i konfliktrådet er satt som vilkår for betinget dom i medhold av straffeloven § 37 første ledd bokstav i, og møtet ikke gjennomføres grunnet siktede, skal konfliktrådet straks oversende saken til påtalemyndigheten.

§ 21 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Påtalemyndigheten avgjør om saken skal bringes inn for retten for fastsettelse av nye vilkår eller fullbyrding av straffen, jf. straffeloven § 39.

§ 23 første ledd første punktum skal lyde:

Ved ungdomsstraff fastsetter domstolen gjennomføringstiden, jf. straffeloven §§ 52 a til 52 c.

§ 23 annet ledd første og annet punktum skal lyde:

Ved ungdomsoppfølging fastsetter påtalemyndigheten gjennomføringstiden i saker overført i medhold av straffeprosessloven § 71 a annet ledd og § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 37 første ledd bokstav j. Domstolen fastsetter gjennomføringstiden i saker etter straffeloven § 37 første ledd bokstav j.

§ 24 første ledd skal lyde:

Konfliktrådet starter forberedelsene til et ungdomsstormøte straks saken er overført fra domstolen etter straffeloven §§ 52 a til 52 c eller § 37 første ledd bokstav j, eller fra påtalemyndigheten etter straffeprosessloven § 71 a annet ledd eller § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 37 første ledd bokstav j.

§ 25 fjerde ledd første punktum skal lyde:

I saker der det er idømt ungdomsstraff etter straffeloven §§ 52 a til 52 c eller ungdomsoppfølging som vilkår for betinget dom etter straffeloven § 37 første ledd bokstav j, sendes saken tilbake til domstolen dersom det ikke oppnås enighet om en ungdomsplan.

§ 25 femte ledd første punktum skal lyde:

I saker hvor ungdomsoppfølging er satt som vilkår for påtaleunntatelse i medhold av straffeprosessloven § 69 tredje ledd, jf. straffeloven § 37 første ledd bokstav j, eller hvor saken er overført etter straffeprosessloven § 71 a annet ledd, sendes saken tilbake til påtalemyndigheten dersom det ikke oppnås enighet om en ungdomsplan.

§ 29 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Bestemmelsen i straffeloven § 37 første ledd bokstav d jf. tredje ledd gjelder tilsvarende der rusprøve skal avgis.

§ 29 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Bestemmelsen i straffeloven § 37 første ledd bokstav d jf. tredje ledd gjelder tilsvarende der rusprøve skal avgis.

§ 31 tredje ledd første punktum skal lyde:

Hvis domfelte etter at ungdomskoordinatoren har holdt samtale som nevnt i første ledd eller fastsatt vilkår etter annet ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter annet ledd bokstav a til d, kan ungdomskoordinatoren, etter samtykke fra politiet og kriminalomsorgen, innkalle til et nytt ungdomsstormøte, eller overføre saken til kriminalomsorgens regionale nivå med innstilling om at saken bringes inn for retten med begjæring om at den betingede fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 c.

§ 32 første ledd første punktum skal lyde:

Begår den domfelte en ny straffbar handling før gjennomføringstiden utløper, kan påtalemyndigheten bringe saken inn for retten med begjæring om at den betingede fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis etter straffeloven § 52 c første ledd bokstav b.

§ 32 annet ledd skal lyde:

Hvis den domfelte blir siktet for en straffbar handling som kan føre til fullbyrding av den betingede fengselsstraffen etter straffeloven § 52 c første ledd bokstav b, kan påtalemyndigheten beslutte at gjennomføringen av ungdomsstraffen avbrytes.

§ 33 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Påtalemyndigheten vurderer om strafforfølgingen skal gjenopptas eller om saken skal bringes inn for retten for fastsettelse av nye vilkår eller fullbyrding av straffen, jf. straffeloven § 39.

§ 34 første ledd første punktum skal lyde:

Begår den siktede eller domfelte en ny straffbar handling før gjennomføringstiden utløper, avgjør påtalemyndigheten om strafforfølgingen skal gjenopptas eller om saken skal bringes inn for retten for fastsettelse av nye vilkår eller fullbyrding av straffen, jf. straffeloven § 39.

256. I lov 6. februar 2015 nr. 7 om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv. gjøres følgende endringer:

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Medietilsynet kan ikke sette aldersgrense på kinofilmer som tilsynet mener er i strid med straffeloven §§ 236, 311 eller 317.

§ 13 annet ledd skal lyde:

Dersom Medietilsynet gjennom sin tilsynsvirksomhet blir kjent med bildeprogram som rammes av straffeloven § 311, skal forholdet meldes til politiet.

§ 7 Overgangsregler

Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

§ 8 Ikrafttredelse

Loven her trer i kraft straks.

Bestilling av publikasjoner

Offentlige institusjoner:

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Internett: www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Telefon: 22 24 20 00

Privat sektor:

Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub

E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Trykk: 07 Xpress AS – 03/2015

